VBERTVS
DE BONACVR SO.

CELEBERRIMI VE
teris inter iuris interpretes docto
ris do. Vberti de Bonacurſo au-
reũ & ſolẽne opus quod præludia
& exceptiones appellauit Sũma-
rijs & indice nũc primũ locupleta
tum. Vna cum utiliſſimis additio
nibus egregij iuriũ ꝓfeſſoris do.
Antonij de Tremolis e caſtro cor
duarũ Albigeſij oriundi. Opus ſa
ne quotidianum in iudicijs uerſati
le, patronis cauſarũ perneceſſariũ:
ita ut nil iucũdius, nil utilius queat
excogitari. Adiecit ſiquidẽ idẽ de
Tremolis ſexcenta fere ſingularia
praxim totam redolentia.

1 5 3 3

UVA. BHSC. IyR_228_4

Eiuſdem de tremolis ad lectorem hexaſtichon.

Deterſa Uberti maculis preludia cunctis
Conſpice: qui legum dogmata ſacra colis.
Juris ceſarei ſunt hic monumenta priora:
Quis reus actoris pellere tela poteſt.
Addita ſunt ter mille illis legalia ſenſa:
Per de tremolis iuris amator habe.

UVA. BHSC. IyR_228_4

Reuerēdiſſimo in chriſto

patri illuſtriſſimoq; principi ac dño dño Frãciſco de cla-
romonte ſancte Romane eccleſie tituli Sancti Stepha-
ni in celio monte cardinali digniſſimo apoſtoliceq; ſedis
in auinione ⁊ comitatu venayſſini in ſpiritualibus ⁊ tem
poralibus gñali vicario. Et in eiſdē dalphinatu prouin-
cia alijſq; adiacētibus terris de latere legato ac archiepi-
ſcopo auxitano meritiſſimo Anthonius de tremolis cū
omni veneratione Salutem.

SOlent reuerēdiſſime pater illuſtriſſimeq; princeps qui munus ſcribendi ſuſcipiunt ea que cuderint ⁊ in rerum quandā molem redegerint preſtātiſſimis ⁊ celebratiſſimis viris dicare a quibus vitam ſpiritumq; exhauriant quorumq; autoritate ⁊ patrocinio in medium erumpere ⁊ hominum cōſpectibus ſe audeant preſentare / autoribuſq; ipſis inde nomē creſcat et gloria. hinc iuris pontificij fons vberrimus ⁊ interpres locupletiſſimus Joā. and. cantatiſſimum illud quod nouellā appellauit opus bertrādo Hoſtienſi epiſcopo dicauit hinc baldus ille peruſinus iuris ceſarei alterū iubar quē nil ignoraſſe ſcribentes noſtri perſepe teſtātur egregia illa ⁊ prope modum diuina in vſus feudorum commentaria Joanni galeaz inſubrū duci ſub cuius ditione tunc papie legēs degebat cōſecrauit. Sic archidiaconus bononiēſis ſuū in decretū roſarium Sabinēſi epiſcopo ſic Felynus ſandeus ſua in de reſcriptis cōmentaria Oliuerio neapolitano cardinali. Jtidemq; alijs alij ſuas vigilias ſuaq; ſcripta dedicauere. Horū itaq; adorāda veſtigia imitat⁹ cū ſuperiorib⁹ ānis mihi in celeberrima tua auinionēſi achademia iura ciuilia ⁊ canonica ꝓfitēti opus vetuſtiſſimū ꝑludiorū ⁊ exceptionū dñi Uberti de bonacurſo titulo ꝑnotatū ad hec vſq; tēpora maligno fortune

UVA. BHSC. IyR_228_4

errore occultatū ꝛ ſepultū in man⁹ incidiſſet ad materia-
rūq₃ ciuiliū extriuſq₃ iuris interpretib⁹ multa ꝛ varia qui
bus autoris ipſius (cui tunc tꝑis apprime ſtudebat) mire
breuitati cōſultū eſſet delegiſſem: delectaq₃ per additiones
ſuis locis contexuiſſem ꝛ ordinaſſem illā locupletē ꝛ in iu-
dicijs pre ceteris verſatilē exceptionū materiā in quēdam
quaſi manipulū colligēdo in mētē ſolus veniſti a quo mea
ſcripta ſeu verius tranſcripta rudis forme ꝛ ineffigiata vi-
talē aurā ſpiritūve aſſumere poſſent. Tu inquā ſolus quē
ſumm⁹ ille opifex ꝛ totius orbis plaſtes oībus nature for-
tuneq₃ ac gratie bonis ita abunde donauit vt que ſuperio
ribus antiſtib⁹ ꝛ retro principib⁹ per partes preſtitit ple-
no vt aiūt cornu in te vno cumulauerit. In te quippe (vt a
primis ordiar) ſumma in deū religio. Tu deipare virginis
Marie ac ſanctorū oīm aſſidu⁹ ſanctificator ꝛ cultor. Tuā
nobiliſſimā ac prudentiſſimā genitricem ab antiquiſſima
omniq₃ nobilitate cōſpicua amboſiana domo originē tra-
hētem fratres ceteroſq₃ cognatos apprime venerariſ ꝛ co-
lis. Tu iuſtitiā equitatēq₃ ita ſedulo obſeruas vt ius ſuum
vnicuiq₃ illeſum tribuas: vt nullus gratie nullus odio: nul
lus fauori: que humanum ſolēt peruertere iudicium apud
te locus eſſe poſſit: quo fit vt aurea illa priſca ſecula ad has
q̄ ſub tua ditione ſunt terras redijſſe credant. Non enim a
potētiorib⁹ (vt prius factū vidim⁹) tenuiores peſſundant
aut vlla ex parte opprimunt. Nō furta aſſidua: nō rapine:
nō hōmicidia: nō adulteria: nō ſtupra ꝛ inceſt⁹: ceteraq₃ id
gen⁹ flagitia perpetrant. Et ſi qn̄ perpetrari contingat ita
ſeuere ꝑ tuos quos ꝓbos deligis magiſtrat⁹ puniri iubes
ꝛ facis vt vnius pena ꝛ ſuppliciū cūctis pauor ꝛ metus exi
ſtāt: quo nil cōducibili⁹ nilve laudabili⁹ in principe inue-
niri pōt. Sūma tibi in rebus agēdis prudētia in aduerſis
quib⁹ altiſſimus dn̄s ſuos velut in fornace aurū ꝓbat ſum-
ma cōſtātia ꝛ inuicti animi fortitudo diuinarū ꝛ humana-
rū literarū imprimis quoq₃ ꝛ pōtificij ꝛ ceſarei iuris ſciētia
ita calles vt ſapiētia e celo crediſſe credat. Tāta eſt igenij

UVA. BHSC. IyR_228_4

vis vt in iure(qđ lubēs facis) publice reddēdo noua queqꝫ dubia nouosqꝫ iuris nodos ita ex tpe diſſoluas:vt aſtantes ſummi iuriſcōſulti ſtupeāt ⁊ tuā prudētiā admirent ⁊ laudēt.Quodqꝫ mirabile dictu eſt cauſidicos ipos corā tua reuerēdiſſima paternitate cauſarū merita pādētes ⁊ eorum animi cōceptū priuſqꝫ ītegris verbis id expreſſerit ꝓuides ⁊ ꝑſentis.Precipitationē iuſtitie nouercā ita exoſam habes vt niſi pri⁹ nature negotio digeſto nil graue vnqꝫ ſtatuere viſus ſis. Jurecōſultos ceteroſqꝫ literatos viros eo fauore ꝓſeq̄ris vt ītra pauciſſimos annos alma hec tua auinionēſis vniuerſitas oīm ⁊ vltra ⁊ citramōtanarū te autore ꝓcipua futura ſit ⁊ antiquū decorē receptura ſperetur. Pretereo illā tuā gn̄is nobilitatē q̄ meo illepido ſermone poti⁹ denigrari aut labefactari qꝫ lucidior fieri poſſet.Pretereo itē tuas animi egregias dotes ī pauperes ⁊ afflictos pietatē ī tuos ciues comitatē ī domeſticos māſuetudinem equanimitatēqꝫ ī ſubditos affabilitatē a cui⁹ cōſpectu nemo vnqꝫ quātū deplorat⁹ inaudit⁹ abire viſus eſt. Vn̄ fit vt tuā abſentiā tuo pp̄lo meſtitiā ꝑſentiā vero gaudiū ⁊ exultationē afferre ꝯſpiciam⁹ ⁊ experiamur:vnū hoc nūc a dijs immortalib⁹ ꝑſtari mihi vehemēter exoptē vt in explicādis innumeris tui generoſiſſimi animi virtutib⁹ mihi ipſi ſatiſfacere poſſem. Qua ī re et ipm quoqꝫ titū liuiū lacteo eloquētie fōte manantē ceteroſqꝫ eloquijs p̄res etiā ſi id totos facūdia neruos ītēdiſſent ſuccubuiſſe defeciſſeqꝫ nō ambigo.Suſcipe igit reuerendiſſime pater illuſtriſſimeqꝫ princeps quo ſoles vultu hos nr̄os exiguos labores meeqꝫ temeritati ac īſolētie qđ tm̄ ⁊ tātis virtutib⁹ īſignitū virū mea rudi ⁊ inculta auſus fuerim oratione pulſare ignoſce q̄ſo ⁊ veniā da.Sūmū illū Jouē q̄ cuncta ⁊ īferiora ⁊ ſuperiora miro ordine diſponit ſupplex oro: atqꝫ vtinā exorē vt neſtoreos tibi annos preſtare ſanctaqꝫ tua deſideria cōplere ⁊ poſt huius vite curricula beatorum pōtificum conſortio aggregare dignetur.Uale antiſtes digniſſime et princeps clementiſſime.Ex tua Auinionenſi achademia.

UVA. BHSC. IyR_228_4

¶ Reuerendo patri domino Antonio de fontauillis ſancte ſedis apoſtolice ꝓtonotario prepoſitoqꝫ eccleſie Carpẽtratẽſis ⁊ archipreſbytero Arelatenſi digniſſimo ac camere apoſtolice Carpentrateñ. iudici equiſſimo comitatuſqꝫ venaiſſini theſaurario meritiſſimo Atonius de tremolis. S. P. D.

VIgilias noſtras reuerẽde pater ⁊ equiſſime iudex exceptionum materiam complectẽs reuerendiſſimo domino noſtro Auinionenſi legato iampridem dicatas eiuſqꝫ reuerendiſſime paternitatis conſpectibus ſine ductore ac interceſſore ſe preſentare erubeſcentes ad te prius tranſmittendas dignum duxi. Sub cuius beneuolentie clipeo ⁊ ductu ſecurius tanti preſulis conſpectum ſubintrare poterunt cum ⁊ ſecretorũ ſecreta teneas ⁊ in agendis rebus tuo cuncta fere nutu ſalubriter ⁊ prudentiſſime dirigantur. Tua itaqꝫ in me beneuolentia ⁊ humanitate quibus me proſequi non deſiſtis fretus munuſculũ noſtrum ab ipſo reuerendiſſimo domino noſtro ea frontis hylaritate qua ſolet ſuſcipi certiſſima ſpe intueor. Uale patrie noſtre albienſis decus. Ex valriaco.

UVA. BHSC. IyR_228_4

¶ Egregio viro domino Antonio de tre-
molis iurium profeſſori: et amicorū intimo
Antonius fontauallis. S. P. D.

Igilias tuas amice frater in quib⁹ ple
raqʒ ex intimis vtriuſqʒ ⁊ pontificie ⁊
ceſaree cenſure penetralibus congeſſi
ſti reuerēdiſſimo domino noſtro lega
to a te dicatas ad me nuperrime tranſ
miſſas: ⁊ tuo nomine eidem domino
per me preſentatas. ita hilari profe-
cto ac ſereno vultu ſuſceptas teſtor: vt
animum tuum ad maiora merita poſ
ſint accēdere. Eas itaqʒ calcographis per te tradi imprimē-
das conſulimus ⁊ monemus: vt nouerint qui te amāt quan
tum reipublice conſultum volueris. Uale ex Carpeñ.

UVA. BHSC. IyR_228_4

¶ Rubrice titulorum huius operis.

¶ De recuſationibus. fo.j.
Quibus modis ſuo nomine ciuiliter agen. fo.vij.
De exceptionibus procuratorum: ⁊ que ſimplicibus procu-
ratoribus opponuntur. fo.xlviij.
De exceptionibus que procura.in rem ſuam. fo.xlix.
De exceptio.opponendis ſindicis vel acto. fo.l.
De exceptio.opponendis tuto.⁊ cura. fo.eodem.
De exceptio.contra actorem a tuto.conſti. fo.lj.
Quibus modis curato.furio.prodi. fo.eodem.
Quibus modis examen ordinarij iudi.decli. fo.eodem.
De impedi.⁊ exceptio.que contra reſcripta ⁊ delegatos iudi
ces opponuntur. fo.lviij.
Quibus modis citatio impune conte͞ni poſſit. fo.lxxij.
De peremptorijs exceptionibus. fo.lxxvij.
De exceptio.⁊ beneficijs que poſt diffinitiuam ſententiā op-
ponuntur. fo.xciiij.
De impedi.executionis ⁊ cauſis nullitatis. fo.cxj.
De impedi.que impediunt compromiſſarium arbitrum iu-
dicare et quemadmodum arbitria deludantur. fo.cxxxv.

UVA. BHSC. IyR_228_4

¶ Practica preſtãtiſſimi viri Uberti de bonacurſo ſummarijs ac indice nunc primum locupletata.

Preludia[a] et exceptiones[b] domini Uberti de bonacurſo.

Preludia.pu a to ꝙ p preludia domi.Ubertus intelligat ea que fiunt ⁊ tractantur coraz iudice ante litem conteſtatam ⁊ ſic dilatorias.que enim fiunt ante litem conteſtatam appellantur preludia vt voluit glo.not.in aut.in med.lit.non fir.ſac.for.§.fina. gloſſ.prima. colum. viij.quam ad hoc allegauit Bald.in lege vna.§.ſimiliq; modo.in ſecundo. C.de lati.lib.tol.et eam ad hoc dicit not.Jaſon.in.l.cum fundus in prin. ff.ſi cer.pe.gloſſ.tamen illa proprie loquitur de proemijs Anto.de tremolis iuris vtriuſq; doctor.

b ¶ Exceptiones.Quid autẽ ſit exceptio: vt a diffinitione exordiamur prout nos docet cicero officiorum primo colligi poteſt ex lege ſecũda.ff.de excep.ꝙ eſt ius reo.competens ad eligendam excludendamve actoris intentionem.in qua diffinitione comprehẽdes dilatorias ⁊ peremptorias et exceptiones iuris ⁊ intentionis ſiue facti.Differt autem exceptio a defenſione ſtricte ſumpta quia exceptio proprie eſt que actionem preſupponit defenſio non.imo ipſo iure tollit ⁊ oſtendit ius agendi actori non competere:ſed eſſe ſine actione in iudicio improprie autem dicitur exceptio cuz nullam actionem excludit.hanc differentiam faciunt gloſſ. Joan. andr. Domi. de ſanc.gemi.⁊ phi.fran.in capitulo ſecundo gloſſ.iij.de litiſcon.libro ſexto.et Specu.in titu.de excep. §.primo.verſicu.defenſiones autem. ¶ Sed ex doctrina Barto.in lege prima.§. et parui. ff. quod vi aut clam. Barto.Bald.⁊ Angel.in lege plane. ff.de peti.hered.colligi poteſt notabilior differentia dicunt enim ꝙ ſi ſtatutum precludat facultatem opponẽdi exceptiones puta ꝙ contra inſtrumentum guarentigie nulla niſi ſolutionis poſſit opponi exceptio. ꝙ tamen poterit miſericorditer implorari iudicis officiuz vt actorem repellat ne locupletet cum aliena iactura:quia iure nature iniquum eſt ꝛc. l.iure nature. de reg.iur.ff.ex hoc per d.l. plane ⁊.l.ſi.illo eod.titu. ¶ Quod ſecundum eos procedit niſi ſtatutum prohiberet facultatem etiam opponendi aliquam defenſionem .quia tunc iudicis officium non poſſet implorari. Ecce ergo qđ volunt prefati docto. ꝙ exceptio ſit ius in perſona rei reſidens.Sed defenſio reſideat in officio iudicis implorato. ¶ Cõmunis tamen vſus loquendi non facit diſcrepantiam inter exceptiões ⁊ defenſiones vt etiam ſentiebat fran.verſicu.et ibi alij referunt in dicto capitulo primo imo communis loquendi curialium vſus in regno francorum magis vtitur verbo defenſionis.quo dato.doctrina Barto.prepoſita non procedet cum etiam in ſtatutis communis vſus loquendi proprie proponatur ſignificationi Barto.in lege labeo.in fin.j.colum.ff.de ſup.leg. ⁊ in lege librorum.§.quod tamen caſſius. de leg.iij.per Barto. et moder.de no. oper.nun.ff. ¶ Exceptionum autem quedam dicuntur actionis ſiue iuris quedam intentionis ſiue facti.vt per gloſſ.in lege ſecunda.ff.de excep.iuris ſunt que actionem preſupponunt vt pacti de nõ petẽdo.facti que actionez actori non competere oſtendunt vt ſolutiõis quas compleatur defenſiones.appellat glo.in dicto capitulo primo.⁊ autor iſte dicit magiſtraliter vocari exceptiones intentionis cum de facto agitur et de facto excipitur.

UVA. BHSC. IyR_228_4

a De recuſationibus[a].

j.tit.de perem.excep.verſic.aīaduertat.¶Et erit notabilis differētia inter eas.quia in exceptionibus facti ſeu intentionis ſupplebit iudex etiā ſi pars non opponat dummodo ſibi conſtet ex actis talem exceptionem reo cōpetere. Non ſic in exceptionibus iuris ſiue actiōis in quibus reū non abſoluet ex cauſa exceptiōis ſibi competentis niſi reus opponat ⁊ petat etiam ſi ſibi conſtaret ex actis per doctrinam glo.in.l.ſi vnus.§.pactus in ver.in pactis.et ibi albe.⁊ Bartol. in.vij.colū. Paul.⁊ Alexā.in vlt.ff.de pac.et gl.in.l.vbi pactum.⁊ ibi oēs. C.de trāſ.et Alex.in.l.vna.col.ij.C.vt que deſunt aduo.par.indic.ſup.ad quod gl.reputata ſingularis in.l.qui cum maior.§.ſi patris.in ver.calumnioſam.de boñ.liber.ff.et glo.no.in l.j.in verſi.libellis.ff.de offic.aſſe.pro quo tex.melior de iure ſecundum Jaſo.ibi.in.l.veluti.ff.de verbo.oblig.⁊ in proprijs terminis tenet Pau.de caſtro.in dicta lege ſecunda.¶Que autem ſint iſte exceptiones intentionis in quibus iudex poteſt ſupplere dic ꝙ exceptio ſolutionis acceptilationis nouationis contrarij conſenſus reintegra.inſtitu.quibus modis tolla.obliga.per totum lege ab emptione.ff.de pac.Jllis enim modis tollitur omnis obligatio vt ibi.

¶Item exceptio vſucapionis per quam queritur dominium directum et vtile.gloſſ.et Baldus in lege in rebus.in verſiculo.exceptio.C.de iure dotium.Alexander.in additio.ad Bartol.in dicta lege ſecunda.ff.eodem: oſtendit enim exceptio vſucapionis nullum ius competere aduerſario.¶Item ſexto exceptio pacti de non agendo ex maleficio quia per illud tollitur in totum obligatio ex ipſo maleficio deſcendens lege ſi tibi decem.§.quedam.et ibi rationem aſſignant ſcribentes.ff.de pactis.et dicto.§.pactus.verſiculo ſed ſi pactū.

¶Septimo exceptio pacti de non petendo facti ei qui tutus erat alia exceptione puta macedoniani vel velleiani.gloſſ.et Baldus.in vtraq; lectura Angelus Paulus Alexander et Jaſon in lege legitima.ff.de pactis.¶Octauo exceptio pacti de nō petendo ſecuta abſolutoria quo caſu pactum tollit naturalem obligationem ſententia vero abſolutoria ciuilem.et ſic actori nullum agendi ius competit.Barto.et Jaſon.in dicto.§.pactus.de quibus latius dic vt in locis preallegatis.¶His ergo et ſimilibus caſibus poterit iudex actorem repellere etiam parte non opponente per premiſſa.¶Licet regulariter ad priuatam vtilitatem iudex officiū ſuum niſi miſericorditer imploratu; impartiri non debeat lege quarta.§.hoc autem iudicium.ff.de damno infecto.iuncta gloſſa.in rubrica.ff.de interrogato.actioñ.¶Licet etiam notorium non releuet ab onere proponendi ſed ſolum ab onere probandi per gloſſam ſingularem reputatā.in clemēti.appllāti in verſiculo alias cauſas.de appellationibus quam dixit ſingularem et approbatam Jaſ.in lege ſecunda.columna ſeptima.ff.ſi quis in ius voca.non ie.et ante eum Alexand.in dicta lege vna columna prima.Si ſecus in hoc notorio reſultante ex actis videlicet quod actori ius agendi non competit per predicta.

a ¶De recuſationibus.Recuſationem diffinit Specu.iſto titulo in pn̄cipio ⁊ ante eum tancre.in tra.de iu.ordi.iſto titulo quam refert.Joan.andr.in additio.ad Specula.ibi.ꝙ eſt iuriſditionis ſiue audientie cauſa ſuſpitionis propoſita declinatio.Unde recuſare ſecundum Joan.and.vbi ſupra poſt Ricar.eſt iudicem ſuſpectum ante lite.conteſta.proclamare; in diffinitione Specu.puto ideo dici iuriſditionis vel audientie vt oſtē-

UVA. BHSC. IyR_228_4

In conſtructione et declinatione iudicij primum eſt de perſona iudicis inquirendum.
Iudex ordinarius regulariter nō recuſatur: delegatus autem ſepe remouetur.
Sacramenti timore: litigatorum calumnia ſepe refrenatur.
Delegatus a papa poteſt iure canonum ſuam ſententiam proſequi ſecus de delegato principis.

C Uz de mā dato maieſtatis imperialis ego ubert⁹ de bonacurſo iuris ciuilis profeſſor legens in legibus reſidederem in vercellenſi nobili ciuitate a multiſq; meis ſocijs nobilitate ſanguinis et ſapientie ciuilis[a] generoſis qui mihi in dicte ciuitatis ſtudio fecerunt honorabilem comitiuam forem multimode exhortatus ut eiſdem opus ſub-

dat et ordinarium ⁊ delegatum etia3 arbitrum poſſe recuſari. ordinarius enim proprie habet iuriſditione3 delegatus vero vſum ordinarie. lege prima .§. qui mandatam. ff. de offi. eius
cui man. eſt iur. et
arbiter notionem
tantū. lege ait pre 1
tor. in pūcipio. ff.
de re iudica. ¶ De
quo videlicet an 2
ordinarius poſſit
recuſari dices .j. eo
dem titulo in ver 3
ſiculo non recuſa-
tur. ¶ Secundo in 4
eo quod dicit pro-
poſita cauſa ſuſpi-
tionis ſentit pro-
ponendam cauſa3
ſuſpitionis coram
iudice de q̄ etiā di
ces infra eode3 in
verſiculo ſuſpectū
putat. ¶ Et an ſit
proponenda cau-
ſa ſuſpitionis in
ſcriptis ⁊ quando
ſit proponenda re 5
cuſatio dices īfra
titulo de impedi.
que iudi. verſicu.
nouiſſime deleg. ⁊
v̄ſicu. ſequenti. de
cauſis etiam ſuſpi
tionu3 dicetur ibi. Antonius de tremolis.

a ¶ Sapientie ciuilis. Clare ergo innuit legum profeſſores dici generoſos vnde gloſſ. Cynus. Baldus. ⁊ Salycetus. in lege prouidendum. C. de poſthu. dicunt ſcientiam facere hominem nobilem. ad quod etiam text. in lege ſecunda. §. finali. ⁊ ibi Barto. nota. ff. de excuſatione tutorum. et text. et ibi aliquid per Bartolū in lege prima. C. de conditis in publi. hor. libro decimo.
¶ Dicebat etiam Cynus in lege prouidendum. C. de poſtula. quam refert Ludouicus Romanus ſingulari ſuo ccccccxlvj. incipiente nobilitas. quod nobilitas ſcientie prefertur nobilitati generis. et Cyn. etiam refert Bertha. in verſiculo. nobilitas. vterq; tamen corrupte allegat Cynum. in lege quiſquis. C. de poſt. ⁊ Cynus. ſimpliciter dicit quod qui meruit ſua virtute nobilitatem habere magis eſt dicendus nobilis quam qui ex nobili genere deſcēdit. ¶ Dicit ſimiliter Salyce. in dicta lege prouidendum quod ſcientie nobilitas clarificat hominem interius et exterius: ſed ſola nobilitas generis nō qualificat hominem. Ideo ſecundum eum licet q̄s ex nobili p̄ſapia vel genere deſcendat non tamen dicendus eſt nobilis niſi bonis polleat moribus.
¶ Cōmuniter tamē concluditur qd̄ nobilis nō virtuoſus prefert v̄tuoſo licet ignobili. S3 nobilis virtuoſus prefertur virtuoſo ignobili q: data paritate v̄tutis p̄fertur qui eſt de meliori ſanguine Bal. i l. nemini. C. de aduoc. diuer. iudicio. ⁊ pa. in. c. venerabilis. col. ij. de p̄ben. dicens elegāter qd̄ licet nobilis virtuoſus ſit magis honorandus tamē virtuoſus ignobilis eſt magis commendandus. ⁊ de nobilitate vide aliq̄ per Feli. in. c. ſup eo. de teſti. col. ij. ⁊. iij. et de nobilitate q̄d ſit ex qb⁹ cauſet̄ ⁊ de multis p̄uilegijs ei⁹ vide late ⁊ elegā ter per domi. Pari. de put. in tract. de

UVA. BHSC. IyR_228_4

re.mili.⁊ duel.lib.vij.capitulo primo et de nobilibus nõ virtuoſis vide que dixit Bald.in lege per adoptionẽ.ff. de adopti.¶Et an doctor licentiatus ſint dicendi nobiles et vtrum militi preferantur vide remiſſiue per clariſſimum iuriſcõ, do.Nyc.boe.chriſtianiſſimi et inuictiſſimi frãcorũ Regis i magũs cõſilio ꝯſiliarũ gloſſatorẽ conſue, vitie. titu.j.§.vj.

a ¶Et arbitrorũ. Non dixit ⁊ arbitratorum.quia etiã ſi arbitrator iuris ordinem ſeruaret litem cõteſtando ⁊c. c non tamen diceretur iudicium vel proceſſus. ita ſingulariter dixit In e nocen.in capitulo quintauallis.⁊ ibi Pa.et alij multum commendant illud dictum de iureiuran.et dicetur infra titulo fina.in rubrica. Antonius de tremolis.

b ¶Peremptorias.que dicãtur peremptorie exceptiones ponit idem auctor.j.titulo de perem.excep. verſicu.j. ¶Que autem dicantur dilatorie dices.j.titulo primo in rubri.et quando debeant ꝓponi et probari dicetur j.titulo de impe.ſeu exce.que de leg. iud.oppo.verſi.et eſt ſciendum.Antonius de tremolis.

c ¶Criminalibus. quando autem dicatur cauſa criminalis ſiue criminaliter agi de crimine.et quando ciuiliter dices.j.titu.j.§.diximus.

d ¶Sub breuiloquio.quia domin⁹ vber.apprime breuitati ſtuduit nemo me de additionum prolixitate inculpabit.Malui ſi quidem et longe vtilius arbitratus ſum addendo aliqua decidere ꝗ moderniorum more nu-

das ad ſcribentes remiſſiones facere ꝗ maxime quia omnibus preſertim practice operam nauantibus (quib⁹ noſtrum deſudat ingenium) amplam librorum ſupellectilem habere datũ non eſt.Ant.de tremolis.

compendio compilarem: per quod proceſſus litigatorum iudicum ⁊ arbitrorum[a] legitime valeat impediri: eorum iuſtis et promeritis precibus humiliter condeſcendi. Et preludia ſeu impedimenta legitima ſiue exceptiões dilatorias peremptorias[b] et anomalas et beneficia legitima opponendas et opponenda ante litis conteſtationem et poſt litem conteſtatam ⁊ poſt ſententiã et cõtra executionem et cõtra appellationem tam in ciuilibus cauſis quam etiam in criminalib⁹[c] ſub breuiloquio[d] prout mihi iuris prouidentia miniſtrauit fideliter compilaui. Deuotiſſime rogans eos nec malitioſe vel per calumniam[e] ſeu fru-

e ¶Per calumniam. Hic cadit pulcherrima dubitatio vtrum fouens iuſtam cauſam in principali poſſit ſine peccato ꝑ cauillationes et ſubterfugia vincere et ſe defendere aduerſariũq; calumnioſum decipere.in quo articulo gloſſ. videntur variaſſe: quia glo.in regula exceptionem obijciẽs. lib.vj. videtur ſentire non licere vti cauillatione cum reprobet illam practicam reſpondendi nego me promiſiſſe ⁊ poſito ꝙ promiſerim feciſti pactum de non petendo:⁊ hoc ideo quia docet mentiri vbi ſcientia ex veritas eſt in contrarium. pro qua gl.bene facit tex.in.c.ne quis arbitretur.⁊ in.c.omne genus mendacij.xxij.q.ij.vbi nec q̃libet fallacia vita hominis eſt defendenda.et quod ꝑ illum text.voluit Hoſt.in ſumma.de peni.et re.§.que interrogationes.verſicu.ſi quis a me querat hominẽ latitantem ⁊c.¶Contrarium tamen tenent gl.in.c. dominus noſter.xxij.q.ij.⁊ ibi ſequitur Archi.et gl.in.c.cupientes.in princi.in verſi.malignantium. de elec.li.vj.et ibi domi.⁊ alij pro quibus eſt, text.in.l.cum pater.§.titio in cauda.ff.de lega.ij.que dicit ſolennẽ Iaſ.in.§.in bonefidei col.antepe.inſtitu.ð actio .itellige ſane dũmodo falſa probatio periurium vel mendacium non immiſceatur ſm Bald.in rub.C.

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſtratorie his vtant̃. ¶ † Et ꝗꝛ in
conſtructione et declinatione iu=
dicij primum ſit de perſona iudi=
cis[a] inquirendum. vt in ſumma
de iudicijs. dominus meus[b] do=
cet tamen circũſpecto conſulto
aduocatione primum contra iu=

de fide inſtru. col. viij. verſicu. inciden
ter quero. et Joan. de Jmol. in. c. j. de
mut. pet. ⁊ Anto. de but. in. c. per tuas
in fine qui fi. ſint legi. dicentem theo=
logos ita tenere prout refert et ſequi=
tur aureus doctor
Alexand. de imol. i
in. l. qui totã. ff. ad
trebell. et aliquid
per Jaſ. in. l. fin. §. a
ſed ⁊ ſi ſtipulator. b
ff. de eo per quem
fac. erit. de Alexã.
nullam faciẽs mẽ
tionem. ¶ plus volunt Jmo. ⁊ Alex.
locis preallegatis ꝙ etiam ſi interue
niret mendacium. non tamen pecca=
bit mortaliter ſed venialiter tantum
ad quod Alex. ponderat tex. in. d. c. ne
quis arbitretur. verſic. duo vero ſunt
genera. vbi mentiri cõſulendo ꝓprio
non eſt magna culpa ſed reſiſtendo
per mendaciũ ⁊ cauillationes proxi=
mo meo qui nititur a me iniuſte exi=
gere ego conſulo anime eius ne pec=
catum mortale incurrat igitur nõ erit
magna culpa faciũt. que de iiuſte icar
cerato. de Alex. tertio ⁊ de queſtio. fur
ti poſt doctores ponit hypo. de mar.
ſingula incip. Malicijs hominum id
eſt mortale peccatũ. facit quod deci=
dit Pet. de ancha. in regu. poſſeſſor.
ver. iuxta predicta quero. de regu. iur.
lib. vj. ⁊ Domi. in. d. c. cupiẽtes. de il=
lo qui in ſecreto ſoluit ⁊ poſtmodum
qui crediderat iterũ petit iuramentũ
defert ꝙ ſecure poterit iurare qui ſol=
uit ꝙ non fuit ſibi mutuatum ſi ſu=
per mutuo iurare cogat̃. Ante. de tre.
a ¶ De perſona iudicis. Adde archi.
in. c. nullus. iij. q. iiij. dicentẽ pri⁹ de
iuriſditione iudicis excipiendum ꝗꝫ
de mandatis ꝓcuratorũ. ⁊ Bart. in. l.
quidã cõſulebat. col. ij. in prin. verſic.
quero qñ debeat. cõcludit ab initio
debere opponi contra perſonã iudi=
cis anteꝗꝫ contra libellum vel perſo=
nam actoris opponat al's videtur eũ
in iudicẽ approbare per. l. fi. C. de ex=
cept. et. l. ſed ⁊ ſi ſuſceperit. in prin. ff.

de indi. ⁊ idem cũ Bar. fe. Alexan. in
fi. C. de iudi. dicẽs rectũ or[illegible] bis re=
prius opponat̃ cõtra iudicez [illegible]imis
ei⁹ pſona legitime pſone litigãt[illegible] et
Ang. peru. in. d. l. ſed ⁊ ſi. colum. j. d[illegible]i
bat ꝙ recuſatio i[illegible]
dicis debet ꝑmit=
ti ante alias dila=
torias. Et inter ex
ceptiones que cõ=
tra iudicẽ poſſunt
opponi illa debet
prius ꝓponi que
attinet ad iuriſdi=
tionem ideſt per quam negatur iu=
riſditio in eo. teſte Spe. ti. de excep. §.
viſo. ver. porro. inquit eniz ꝙ licet ma
giſtri dicant ſuſpitionem premitten=
dam tamen prius apponenda eſt ſe=
curis ad radicem iuriſditiõis. ¶ Hoc
idem voluit Bal. poſt Recuperinz de
ſancto miniato. in. d. l. fi. C. de iudi. di
cens ꝙ ſi quis velit opponere contra
iudicem exceptionem incompetẽtie
et ſuſpitionis ꝙ procedere debet ex=
ceptio incompetentie que preſuppo=
nit nullam iuriſditionem in eſſe. Sed
exceptio ſuſpitionis preſupponit iu=
riſditionem. et venit ad eam eliden=
dum et ſequitur Feli. in. c. inter mona
ſterium, columna. v. de ſenten. et re
iudi. rectus igitur ordo erit prius cõ=
tra iudicem ꝗꝫ cõtra actorem vel libel
lum ⁊ prius de iuriſditionis defectu
et incompetentia ꝗꝫ de ſuſpitiõe oppo
nere. ¶ Et iõ dicebat formaliter Bar.
in. d. l. fi. C. de exceptio. ſis cautus q?
ſi tu opponeres contra libellum vel
procuratorem non poſſes poſtea op=
ponere exceptionem incompetentie
iudicis ⁊c. et ita firmat Pau. de caſtr.
in. l. exceptionem. col. fi. de probatio.
C. ⁊ aliquid per domi. Aufre. in decisi.
capi. tholo. clxxx. incipien. Si aliquis
fuit conuentus. et ita etiam boni pra
ctici diligenter obſeruant. Antonius
de tremolis.
b ¶ Dominus meus. de Azon. lo=
quitur qui hoc ibi dicit in. §. in con=
ſtitutiõe. ¶ Ex hoc itaꝗꝫ loco conijce

UVA. BHSC. IyR_228_4

dicem opponat exceptiones niſi pſomptas ⁊ expeditas ⁊ quas notiſſimas competere videat clien=tulo cui patrocinatur[a] quia iu=dex aut eſt ordinarius aut eſt de=legatur. ☙†Si ordinari⁹ regulariter non recuſatur[b]. C. de iuriſdi tione omnium iudicum lege vlti=ma. et. C. de decur. lege curiales qui honorariaꝫ. lib. x. licet eidem interdum propter ſuſpitionem locorum epiſcopus vel archiepi=ſcopus aſſocietur vt in autk. vt dif=feren. iudices. §. ſi vero contigerit

P autoritatem quod et ex re. mili. ⁊ .bus vnus. et vaſis electio=et de fontis legum (vt verbis vtar dixiti in lege contractus columna. de e fide inſtrumen.) id eſt domini Azonis fuerit di=ſcipulus.

☙Huius etiã do=ctoris meminit totius praxis pater Guilliel. duran. in ſ proẽ. ſui ſpeculi columna quarta verſiculo cete=rum. et ibi Joannes andree. in additionibus. in verſiculo plurimis ponit principium huius operis. ac etiã atteſtatur bagarotum idem fere per omnia opus feciſ=ſe. alterum[que] furem fuiſſe noſtri etiaꝫ vberti meminit idem Specu. in titu. de exceptio. §. viſo. verſicu. ſed ⁊ opponendo ⁊ ſequenti. ⁊ in titulo de recu. §. fit autem recuſatio. verſiculo item ſecundum titu. ⁊ titulo de actore. colum. vigeſimaprima. verſiculo quod ergo ſi directus. ⁊ in infinitis alijs locis eũ allegat et in teſtem citat vtpote cuius nõ parua in iure ceſareo fue=rit autoritas. Quinimo Specul. ipſe opus hoc maxima ex parte in ſuum tranſcripſit. ☙De viro etiam iſto cõ=memorat Joannes andree in addi=tio. ad ipſum Specula. in rubrica. de iudi. delegat. in rubrica. de arbitris et arbi. in rubrica. de ſindi. de ycon. de citationibus. de recuſationibus. et alibi millies. Antonius de tre.

a ☙Patrocinatur hoc totum pendet vſ[que] ad verſiculum ſi contigerit. infra eodem.

b ☙Non recuſatur. Intellige ſecundum iura ciuilia. ſecundum que ordinarius non poteſt recuſari ſed adiungitur ei epiſcopus ⁊c. quod tamen nõ ſeruatur de conſuetudine ſed ſufficit probus homo ſecundum Guillelmũ de cugno. Baldum. Salicetum. Paulum de caſtro. ⁊ Jaſon. in autentica ſi vero contigerit. C. de iudi. ☙Sed de iure canonico etiam ordinarius po=teſt recuſari tanquam ſuſpectus ꝑ capitu. ſi quis contra clericum. de foro competenti. capitulo ſuſpitionis de officio delegati. tex. gloſ. ⁊ ſcriben. in capitulo cum ſpeciali. de appellationibus gloſſ. in capitulo ab arbitris. de officio delegati. in ſexto. cum ſimilibus. Et ius canonicum ſeruabitur in ſuo foro et ciuile in ſuo cum non ſit queſtio peccati gloſſ. et ſcriben. in capitulo ſecundo. de arbitris. in ſexta gloſſa. in capitulo ſecundo. de regulis iuris. eodem libro. per Bartolum. in lege priuilegia. C. de ſacroſanctis eccleſijs. ⁊ per eundem in lege quia poterat. ff. ad trebellianuꝫ. et per canonicum in capitulo primo de noui operis nũtiatiõe. ☙Aduerte tamen qđ etiam iure ciuili in quibuſdam caſibus iudex ordinarius recu=ſatur vt ſuſpectus ⁊ remouebitur nec dabitur adiũctus primus ſi fuit ad=uocatus alterius partis in illa cauſa quo caſu alteri delegare poterit lege ſolet. cum lege ſequenti pretor. ff. de iuriſditione omnium iudicum. et di=cetur. infra titulo quibus modis exa=men. iudicijs ordinarij declina. verſiculo ratione cauſe. in verſiculo ad=uocatus.

☙Secũdus in caſu legis q̃ iuriſditiõi preeſt. ff. de iuriſditione oĩm iudicũ. hoc tamen caſu non delegabit ſecundum Albericum et Paulum in lege iulianus. in ſecunda. ff. de iudi. et di=ces. in dicto verſiculo ratione cauſe.

UVA. BHSC. IyR_228_4

collatione nona. Si vero eſt dele-
gatus cum magna difficultate ſe
piſſime remouetur et maxime ſe-
cundum Mar. et canoniſtas qui
ſuſpitiōis cauſam corā iudice exi
gūt allegari et allegatā coraꝫ ele-
ctis arbitris comprobari vt in ex-
a trauagan.[a] de officio iudicis de-
leg. ſuſpitionis cauſa. Sed ſecun
dum Azo. et Joannem. poteſt fa-
cillime remoueri eoipſo quod li-
b tigator eum ſuſpectum putat [b]
nulla cauſa ſuſpitionis allegata

Tertius generalis vbicunqꝫ eſt veriſimile iudicem non eſſe ſibi contrarium per nota. in lege eos. in principio. C. de appellationibus. puta qꝛ fuit iudex. In prima inſtantia ⁊ nunc eſt iudex appellationis ſecundum Baldum in lege apertiſſimi columna prima. in fine. verſiculo ſed quero. in fine. prime additio. huius columna. Adde tamen iudicem non poſſe recuſari in notorijs delictis qꝛ in notorijs non expedit ſententiare ſꝫ exequi et punire iuxta iuris ſententiam nec requiritur iuris ordo. capitulo quoniam. de filijs preſbyterorum. capitulo euidentia. de accuſationibus. ſed executor non recuſatur ſuſpectus. capitulo nonit. in fine. et ibi omnes. de appellationibus. Specu. titul. de recuſatio. §. primo. in fine. ergo nec iudex in notorijs procedens de quo eſt tex. in capitulo propoſuit de appellationibus. ¶ Sed hoc intellige quando pena pro delicto eſſet a iure impoſita. Secꝰ ſi arbitraria per ea que dixi. infra titulo quibus modis exac. iudi. or. decline. verſiculo ratione cauſe in additionibus ſuper verſicu. cauſa ꝓpria. in tertia fallentia. C. de indi.

a ¶ Extrauaganti. Iſta decret. ſuſpitionis eſt in compilatione gregoriana. Sed ideo vocat eam extrauagantem: quia tempore ſuo nondum fuerant in illam compillationem ſummorum pontificum leges per gregorium redacte ſeu compacte. Antoniꝰ de tremolis.

b ¶ Suſpectum putat. Iſta eſt communis opinio gloſſ. ⁊ doctoruꝫ quod de iure ciuili non ſit ſuſpitionis cauſa neceſſario allegãda ſecundū Bartolum. Paulum de caſtro ⁊ Alexan. in lege quia poterat. vbi Alexan. bis repetit. ff. ad trebellianum. et imprimis ibi tenet glo. in verſiculo nec illud et ſcriben. poſt eam. et glo. in. l. apertiſſimi glo. magna et ibi etiam Bartol. Baldus ⁊ omnes. C. de iud. ⁊ gloſ. in lege item ſi ſuſpectꝰ ⁊ ibi vide Paulū. ff. de procuratoribꝰ. facit tex. in d. l. apertiſſimi. in verſiculo ſuſpectū iudicē putat. ¶ Sꝫ iure canonico cauſa legitima ſuſpitionis eſt coraꝫ iudice proponēda ⁊ poſtea corā arbitris ꝓbāda. c. ij. requiris. §. fi. ⁊. c. cum ſpeciali. de appellationibꝰ. ⁊. c. legitima. eo. ti. li. vj. cū ſimilibus. ¶ Et ius canonicū ſeruabit in ſuo foro ⁊ ciuile in ſuo ſm Bart. in d. l. qꝛ poterat. ⁊ dixi in pe. additiōibꝰ ſupra. ¶ Sed certe cōſuetudo optima legū interpres in vtroqꝫ foro ſeruat ius canonicū quo ad expreſſionē cauſe ſecūdū ſtipulatio. Aufredus. in tractatu de recuſationibus. col. j. in fine. ꝓut etiā ſentiunt. Joannes fabri. in in. d. l. apertiſſimi et Joannes Pet. de ferra. de declinatiōn. iuriſditio. glo. in ver. rōnibus. dicēs corā arbitris eſſe ꝓponendam ⁊ ꝓbandam cauſam ſuſpitionis de iure ciuili. nō autem corā iudice. Sed iure cañ. ꝓponendam coram iudice. ⁊ ꝓbandaꝫ, corā arbitris. ¶ Iſta tñ cōis ⁊ indubitata concluſio ꝙ iure cano. cauſa ſit ſuſpitionis proponenda ⁊ ꝓbāda limita niſi cauſa ſuſpitionis eſſet talis ꝙ eius propoſitio non poſſet fieri ſcandalo quia nimis infamaret iudicem ⁊ eius honorē ſuggillaret. qꝛ tūc ſtabitur iuramēto partis ſuꝑ legitimate ſuſpitiōis. vt puta ſi vellet dicere eum corriualem actoris. Ita pa. in. d. c. ij. requiris. col.

UVA. BHSC. IyR_228_4

fi.ad fi.dicens quod licet nullo iure probetur tamen eſt multum equum. et hoc idem vult Joã.anto.de ſancto geor.cardi.Alexã.ibi colum.iij.quod loquitur anfre.in.dicta trac.de cu.ad fin. Antonius de tremolis.

a ¶Nec probata. quia de iure ciuili arbitri non cognoſcunt de cauſa ſuſpitionis. Sed de cauſa principali. ſed iure cano. Solum de cauſa ſuſpitionis vtrum ſit vera ⁊ legitima non autem de cauſa principali.dicto capitulo cum ſpeciali.⁊ dicto capitulo legitima.ibi Jo.and.⁊ Domi.Pa.⁊ alij in dicto capitulo ſecundo requiris et alijs iuribus ſupra adductis. Mirum ergo ſi de iure ciuili cauſa ſuſpitionis non ſit alleganda.⁊ hãc rationem ſentit Bald.in dicta lege apertiſſimi.columna ſecunda. ¶Et ſic ex premiſſis habes tres differentias inter ius canoni.⁊ ciuile. In hac materia recuſationis.Prima quia de iure ciuili regulariter ordinarius non recuſatur ſecunda de iure ciuili cauſa ſuſpitionis non eſt proponenda. Jure canonico ſic tertia quia iure ciuili cognoſcunt arbitri de cauſa principali.Jure canoni. non. Non omitto qđ etiã de iure ciuili in caſibus quibus ordinarius poteſt recuſari quos dixi in apoſt.non recuſatur.Secunda eo. eſt neceſſario cauſa ſuſpitionis coraʒ ipſo indice allegenda. Jta Alexand. de imo.in.l.qui iuriſditioni verſiculo.vij.fallit in fin.ff.de iuriſditio.omnium indi.

b ¶Quod iuret. Hoc idem dicit' glo. in dicta lege apertiſſimi gl.mag.quã ibi ad hoc notat Baldus.et dicit ibi Sali.illam glo.teneri ne detur materia calumniandi.⁊ idem tenet Angelus et Alexander in dicta lege. quia poterat.ad trebel.ff. Paulus tamẽ de caſtro in lege.Jtem ſi ſuſpectus.ff.de

nec probataᵃ. ¶†Equius tamen puto ꝙ iuretᵇ ſe habere ſuſpitionem:licet non dicat cauſam.naʒ ſacramẽti tioꝛe ſepe litigatoꝝ calũnia refrenat. C. de iur.cal.j.rñ.

procuratori.dicebat ꝙ etiam iure ciuili cauſa ſuſpitionis erat allegenda et probanda.ſed quod probabitur per iuramentum quod non puto verum ex mente gl.⁊ ſcribẽtiuʒ preallegata. Aduertem tamen qđ id quod dictuʒ eſt circa ſuſpitionẽ iuramẽto ptis iure ciuili procedit in ſuſpitione iudicij recuſandi. ¶Secus autẽ eſſet improbanda ſuſpitione debitoris ſuſpecti fuga quem creditor vellet facere capi propter ſuſpitionem fuge:quia talis cauſa ſuſpitiõis eſſet coram iudice proponenda et ſummatim probanda:puta quod eſt forenſis ⁊ vagabundus ⁊ nõ poſſidet immobilia.l.ſi fideiuſſoꝛ.in fin.ff.qui ſatiſ.cogan.⁊ probatione ſummaria facta'tunc ſufficiet iuramentuʒ ſuſpitionis ipſius creditoris Angel. lege ſi creditores.ff.de priuilegijs creditorũ. iſta eſt doctrina Baldi in dicta lege apertiſſimi ad finẽ. et ibi ſequuntur Angelus Salycetus.et Jaſon.columna fina.dicens iſtam videri communem.Jdem Baldus in lege ſecunda in principio poſt gloſſ.ibi in verſiculo ſuſpectum.ff. ſoluto matrimo. et ibi tenet late Alexand.in ſexta columna idem Bald. in lege creditor qui res idoneum.ff.ſi cer. pe. Angel. imo.Paul.et in lege qui bona.§.qui damni.ff.de damno.infec. per illum text.dicentes quod iurante aliquem eſſe ſuſpectum de fuga vt eum ſequatur familia pro eum capiendo index non debet indiſtincte credere ſed debet inueſtigare coniecturas:idẽ vult Ange.in.l.Si ab' arbitro.ff.qui ſatiſda.cogan. tenet Alexander.in vltima col.⁊ Jaſ.in ſecunda in.l.ſi fideiuſſor.§.fi.eo.titu.⁊ ibi Jaſ.dicit iſtam eſſe veritatem.licet in dicta lege.ij.nil firmet. ¶Et idem vult Ange.Are.⁊ Jaſ. inſti.de act.in princi.in gloſ. in veſt. iudicio.

UVA. BHSC. IyR_228_4

iudicio licet contrarium tennerint nonnulli relati ab alexā.⁊ Iaſ.in dictis locis ⁊ aliquas limitationes in materia vide per.eundem alex.in.d.l.ij.in prin.quas q̄ ſupra moda longior ſum omitto.

¶Non tamē pretermitto ꝙ in tali a ſummaria probatione iudici fiēda ſuper ſuſpitiōe fuge non vocabitur ſuſpectus quia inſtrueretur ad fugā ſed poterit fieri eo non non vocato ſecundum bar. in.l. 4 ait pretor.§.ſi debi b torez.ff.de his que c in fraudu. cred. et d alios relatos per Iaſ.in.d.gloſſ.in verb. iudicio. Ant. de tre.

¶Remanebit.recuſatus exequutor [a] ad exequēduz ea q̄ ab electis arbitris fuerūt ſtatuta ⁊ iudicata niſi ab electoꝝ ſententia fuerit appellatū vt.C.de iud.l.apertiſſimi ⁊ l. vltima et ſic remot⁹ iudex habet executoris officiū qđ antea non habebat ſi remanſiſſet iudex et de cā delegata ꝑnūciaſſet vt.ff.de re iu.l.a diuo pio.in princip.

¶†Delagus tamen a papa [b] iure canonū ſuā ſniam pōt exeq̄ [c] vt i extraua.de off.⁊ poteſ.iu.de.paſtoralis.§.preterea poſtulaſti.⁊ q̄renti [d]

a ¶Exequutor.licet hoc reaſſumpſerit ſpecu.titu.de recuſa.§.fi. verſi.verum lꝫ ſecundum canones.licet etiā ideꝫ expreſſe voluerit Saly.in.l.fi.C.de iud.col.dicens quod licet delegatus inferioris a principe non poſſit exequi ſententiam a ſe latam tamen bene poteſt exeq̄ ſententiā per alios loco ſui latam puta per arbitros per illum text. quod etiam voluit ang. are.in.§.preterea in ſecunda colum.x.verſi.ſi autem cauſa inſti.de excep. attamen Iaſ.de may.in.d.l.fi.colum.iij.dicit eſſe truffam quia text.in.d.l. fina.non loquitur de recuſato iudice ſed de quibuſdam executoribus ad exequēdū deputatis ſm eū poſt fulg. ibi vn̄ eodē fundamēto infert qđ ille textus non probat quod delegatus principis exequatur ſuam ſententiā et illius qui vice ſua iudicauit vt ibi per eum.Ant.de tre.

b ¶A papa.Et ſic ſentit de iure ciuili delegatum principalis non poſſe exequi.quod etiam voluit gloſſ.in l.a diuo pio.in princip.ff.de re indi. ⁊ Iaco.de belui.in.§.ſi vero etiaꝫ quidam iurent.verſicul. quero quinto in autenti.de exhi.⁊ intro. rei. columna.v.Cy.⁊ ful.in.l.iubere cauere.ff.de iuriſditio.omniuꝫ iudicum et rap. cu.in dicta.l.a diuo pio in princip. Contrarium tamen tenet glo.ſub dubio forte in.l. ſi quis miſſus in ver. poteſtatis.ff.ne vis fi.ei.⁊ iſtaꝫ qđ poſſit exequi firmant Bart. Ang.imo.⁊ alexā. l.d. a diuo pio, et ibi Bar.allegat cōtra glo. duos text. qui parum faciūt ſecundum Iaſ.ibi columna tertia. ſꝫ cum de iure canonico.ſit clare deciſum a principe delegatum poſſe exeq̄ vt in iuribus hic allegatis ⁊ cōtrariū de iure ciuili non ſit expreſſum ſed dubiuꝫ deciſioni iuris canonici ſtabim⁹ ēt in foro ciuili per not.in.c.j. de noui oper.nuntia.⁊ in.c.licet ex ſuſcepto.de foro cōpetenti ſecundum Imol. Alex. ⁊ Iaſ.vbi ſupra.⁊ ita communiter teneri dicit pa.in.c. ſignificaſti de offic. delega. quid in eius ſublegato vide infra titu.de impe.execu.verſicu. ſexto ſi delegatus Ant.de tre.

c ¶Exequi.Adde et ordinario committere ſuam ſententiam exequendam ſi per ſe exequi nolit.c.ſignificaſti de officio delega.quia in illa cauſa ſibi delegata maior eſt quocunꝗ ordinario.c.ſtuduiſti. de officio.lega.

¶Non tamen poteſt mandare legato de latere quod exequatur nec eum cogere ſed bene ſupplicare gloſ. hoſt.et baldus.in.dicto.cap. ſtuduiſti gloſſ.fin.in fin.et ibi pan̄.dicit. iſtam equiorem niſi ſecundum vincen. et pa. ibi legatus ille alias eſſet ordinarius loci quia tunc ratione ordinarie iuriſditionis poſſet delegatus euꝫ compellere quod puto verum.

d ¶Querē.Ubi limitatur tempore

UVA. BHSC. IyR_228_4

¶ Quia ſm̄ Mar. cui⁹ opinio maxime in foro canonico magis viget ſuſpitionis cauſa debet allegari ⁊ etiam comprobari ſi cōtingerit quod cauſa ſuſpitionis legitima oppoſita nō probetur: delegatus in delegationis permanebit officio ⁊ aduocato ⁊ ei⁹ clientulo q̄ ſuſpitionem obiecit acerb⁹ ⁊ ſerpentinus [a] inſidiator vſqȝ ad exitum cauſe erit: ad hoc alludit. C. de teſta. tu. l. fi. §. ſi vero quedaz in fin. quod eſt non modicum detrimētū cū iudex poſſit in multis gratificari [b] ⁊ multa ſubijciant̄ ei⁹ poteſtati: poſtqȝ eſt iudex: vt. ff. de

facultas exequendi conceſſa a iure de legato principis. videlicet vſqȝ ad annum integrum. et dicit ibi panormi. quod ille caſus eſt ſingularis.

a ¶ Serpentinus inſidiator. Hoc idem et quod ſequitur reaſſumpſit fere per eadem verba ſicut ⁊ alia multa ſpecu. in titu. de recuſa. §. qualiter autem. verſicul. licet antez ⁊ ibi Joannes andree. notat. et poſt ſpecu. tranſcripſit aufre. tracta. de recuſa. a colum. pen. Anto. de tre.

b ¶ Gratificari. Puta in arbitratorijs penis imponē bdis vbi pena non eſt a iure taxata vt in actione iniuriarum. §. in ſumma inſti. de iniur. vel ſi ex forma ſtatuti pena eſſet arbitraria quia poterit iudex arbitrari. vſqȝ ad mortem ſecundum glo. ordina. in. d. §. in ſumma in verſi. extraordinaria quā dicit ordin. Bald. in. c. vno. §. iniuria. in princip. de pac. iur. fir. et idem Bal. in. c. vno in principio. col. iiij. de pac. tenen. inter ſubdi. in vſi. feu. dicit ita ſingulariter notari in dicto. §. in ſumma et illud idem tenet Bald. per illum textum. in. l. prima in fina. verſicu. C. de his qui lat. occul. dicens quod quādo iudex habet arbitrium pene impoſitionis quod poteſt procedere vſqȝ ad ſupplicium pene corporalis et ad hoc allegat dictam gloſam. et illam gloſam. ſequitur pa. in pleriſqȝ locis maxime in. ca. ex literis de conſti. allegat pro ea text. in. l. ſacrilegij. ff. ad legem iuliam pecu. et in dicto capitulo ex literis Felyn. ſand. putat iſtaz partem eſſe veriorem et late proſequitur per duas columnas. ponens quinqȝ declarationes. ¶ Sed certe contra gloſam in dicto. §. in ſumma. eſt tex. in. l. prima et ibi Oldra. et Alb. ff. de fur. balne. quem ad hoc reputat ſingularem Cardi. Flo. in dicto. c. ex literis ⁊ ibi refert Felyn. columna. j. et tex. in. l. prima. §. expilatores. ff. de effrac. et contrarium voluit gl. in. c. inquiſitionis in princip. in ver. alioquin de accu. ⁊ contra illam gloſam tenent multi quos refert Felyn. vbi ſupra ⁊ ſignāter Ludouic⁹ Romanus in repeti. rub. de arbi. ff. columna decima. verſiculo item ſi ſtatutum. et imola. in. l. ſecunda de publicis iudicijs. ff. et aureus doct. Alexand. de imol. in conſil. cxj. incip. ponderatis verbis inquiſitionis columna. penulti. et fina. volu. ¶ Et hec pars eſt in iudicando ſequenda quia in penalibus mitiorem partem ſequi debemus. l. interpretatione. ff. de penis. ſecundum Jaſo. in. l. et ſi legibus. C. ſi contra ius vel vti. pub. poterit ergo arbitrari citra mortem vel perpetuam penaz plus voluit Bald. in. l. vna. C. ne ſine iuſ. prin. quod in arbitrarijs penis non eſt licitum iudici arbitrari penam publicationis omnium bonorum niſi eſſet ſummus magiſtratus per illum text. pro quo Jaſon in. d. l. et ſi legibus allegat corrupte barto. in. l. vna. C. ne licc. ſigni. ſalua. licet Bartolus illum titulum non legerit: ſed hoc dicit bald. vbi ſupra.

¶ Poteſt gratificari quia iudex in expenſis non petitis poteſt victum cōdemnare ſi velit. Bartolus. in vltima queſtione Angelus Paulus. Alexander et Jaſon. in lege properan.

UVA. BHSC. IyR_228_4

dum.§.ſinautem alterutra.C.de iudicijs. Bartolus et Baldus in lege finali.C.quando provocare.non eſt neceſ. cano.in.capi.finem de dolo.et contu.

¶ Quod intellige de factis poſt litem conteſtatam.quia ſecus in factis ante niſi petantur.gloſ.ſingularis repu.in.d.ca.finem gloſ.mag. ad finem quam dicit ſingularem Imol.in.l.fin. ff.de re.iudic.et Iaſ.in dicto.§.ſinautem alterutra et ibi alexand.etiam dicit ſingularem reputari.

¶ Et idem voluit ſpecula.in titulo de offici.omnium iudi.§.deſeruit verſic. poſt litem in fine. et ſentit Barto. in l.iiij.§.hoc autem in quinta queſtiõe. ff.de damno infecto.

¶ Sed ad condemnandum non tenetur ſi non vult gloſſ.ſingularis et menti tenenda ſecundum pa.ibi in.c. fin.gloſ.fina.ante medium de reſcrip. et idem pa.in dicto.c.finem columna. xvj.verſicu.ſed quid eſt dubium.ad hoc allegat.d.gloſ.et eam ſequuntur communiter doct.canoni.ſecundum eundem pa.ibidem.et ita tenet Cyn. Bartol.Angel.et alij in.d.§.ſinautem alterutra et Bartolus in.d.§.hoc autem iudicium.et ita ſeruatur in practica ſecundum Imol.in.l.paulus in prima.ff.de re iudicata.et etiam eſt tenenda de iure ſecundum Iaſo.in dicto.§.ſinautem.⁊ eſt cõmunis ſecundum Alexand.ibi licet Saly.ibi aliter teneat.

¶ Tertio quia ſi teſtes per partem producti depoſuerunt obſcure iudex ex officio ſuo poterit eos repetere vt ſuum dictum declarent.capitulo cum clamor de teſtibus.ſed non tenetur hoc facere ad partis inſtantiam quia tunc eſſet timor ſubornationis ſecundum gloſam ibi quam ad hoc valde notant abbas Panormitanus Imola et Felynus dicentes in hoc multum prodeſſe habere iudicem fauorabilem.et idem tenet gloſſa.in capitulo per tuas eodem titulo.quã etiam ibi notant Cardinalis et Felynus.

¶ Plus voluit gloſ.ſingularis et non alibi ſecundum Angelum ibi in auten.de teſtibus.§.quia vero multi glo.magna.collatione ſeptima quod iudex ex officio ſuo poteſt repetere teſtem etiam vt addat ſed non ad partis inſtantiam niſi vt rationem redat.

¶ Quarto poteſt gratificari in actionibus arbitrarijs in quibus poteſt in plus vel minus ad intereſſe ratione loci condemnare vel etiam equitate dictante in totũ abſoluere vt eſt textus.not.multum ſingularis et perpetuo menti tenendus ſecundum Paulum de caſtro.ibi in lege quod ſi epheſi.§.interdũ.ff.de eo quod certo loco.

¶ Quinto quia iuramentum in litem poteſt ſolus iudex differre et certam quantitatem in qua iuretur taxare et iuramentum ipſum ſi velit ex cauſa poterit non ſequi vt eſt text. in lege videamus.§.deferre.ff.de in litem iurando.et in lege in actionibus.§.primo eodem titulo. Non tamen ſic in iuramento voluntario vel iudiciali lege iuſiurandum et ad pecunias.§.finali et lege non erit.§.dato.ff.de iureiurando.

¶ Sexto quia poſt peremptorium ſi vult poteſt expectare partem citatam in diem ſequentem ſed non tenetur.capitulo conſuluit de officio delegatis gloſſa in lege.et poſt.edictum.gloſſa magna in principio. et ibi Bartolus et Angelus.ff.de iudicijs.Paulus de caſtro in lege non quicquid eodem titulo.vbi ponit aliquos alios caſus: et in alijs pleriſque iuris articulis poteſt iudex parti gratificari quos enumerare magis laborioſum eſſet quam ſubtile vt in ſimili dicit gloſſa in lege prima.ff.ſoluto matrimonio ſed hij gratia exempli ſufficient. Antonius de tremolis.

UVA. BHSC. IyR_228_4

indi. l. nõ quicquid. et. C. quomodo ⁊ qñ ind. l. j. ⁊. ff. de edili. edict. l. ediles. §. item ſciendũ. ⁊. ff. de iure delib. l. j. §. ait pretor. De meo tñ conſilio eſt quod rhetoris ⁊ oratoris more vtẽs litigator ⁊ maxime aduocat⁹ quãdiu põt ſue parti iudicez retineat in amicũ ꝓteſtatione a clientulo ſuo in ſcriptis[a] facta ne videatᷣ cõſentire. ſaluis oĩbus exceptionib⁹ dilatorijs ⁊ declinatorijs ꝯtra delegatiõis reſcriptũ ⁊ ꝯtra ciuiliter agẽtẽ ⁊ criminaliter accuſantẽ ac cõtra iudicẽ proponendis[b].

a ¶ In ſcriptis. Poterit tamen etiã ſine ſcriptura fieri viua voce. l. fina. ibi in ſcriptis vel ſine ſcriptis. C. de neg. geſt. et ibi Bartolus et Bald. ⁊ tenet Barto. in. l. non ſolũ. §. morte columna ſecunda verſiculo primo ergo queritur. ff. de noui operis nuntiatione per Joannem andree in. c. in generali. de regulis iuris. libro ſexto ꝑ imolam in. l. de pupillo. §. ſi qs ipſi ꝑtori de noui operis nũtiatione.

¶ Nec enumeratᷣ ꝓteſtatio ꝑ gloſſaz in. c. j. §. poſtq̄. in verſiculo in ſcriptis. de cenſi. libro ſexto.

¶ Et dicit gloſſa ordinaria ĩ auten. de tempo. non ſolu. pecu. in princip. in verſiculo in literis. collatiõe octaua: quod regulariter quicquid poteſt fieri in ſcriptis poteſt ⁊ ſine ſcriptis. quam dicit ordi. Fely. in. c. cum. M. Ferrarienſis. colum. xxj. verſiculo circa tertiam. de conſti. licet glo. in. c. cupiẽtes. §. quod ſi per. xx. in verſi. propoſita. in cauda. de elec. lib. vj. dixerit proteſtationez debere fieri in ſcriptis quã ibi reprehendit. Pe. de anch. arano. ⁊ ibi per docto.

¶ Sunt tamen quinq̄ caſus in quibus proteſtatio eſt in ſcriptis fienda quos ponit Fely. vbi ſupra iter quos non eſt iſte: vnum non omitto quod voluit pa. in dicto. c. cum. M. colũna ſexta poſt Bart. in dicto. §. morte. qđ proteſtatio de qua hic per dominum Ubertum debet repeti in quocunq̄ actu alias primo loco facta proteſtatio quod non intendo in iudicẽ conſentire: tolleretur per actũ ſubſequẽtem niſi repetatur per textũ ſecundũ vnum intellectum in. l. cum in plures. §. locator. ff. loca. quem intellectum dicit Paul. ibi eſſe notab iliorem quod tamen idẽ pau. limitat vbi ſupra qñ pars haberet liberã proteſtandi facultatem ⁊c. vt per eũ aliaz etiam potes colligere limitationem ex notatis ꝑ Bartolum poſt Jaco. but. in. l. pacta. nouiſſima. C. de pac. ⁊ per Pau. de caſt. in. d. §. locator. ad fi. Ant. de tre.

b ¶ Proponẽdis. Pro huius titu. cõplemento vidẽduz eſt vtrum propoſita recuſatione ex cauſa ſuſpitionis ſtatim ſit ſuſpenſa iuriſditio iudicis ita vt ſi vlterius ꝓcedat proceſſus ſit nullus etiam citra appellationis remedium in quo articulo licet Jnno. Anto. et Cardi. in. c. cum ſpeciali. de appellatio. et Bald. in. l. vna. circa medium. C. ſi quacũq̄ pred. potes. Ange. in. l. quia poterat. ff. ad trebel. et Specula. in titu. de recuſa. §. qualiter. verſicu. quid ſi ſubdelegatus. et ſequen. dicant quod non ſit ſuſpenſa niſi appelletur gloſ. tamen in. c. quod ſuſpecti. iij. queſtione quinta. in verſi. canonice. et gloſ. in. c. quotiens epiſcopi. in verſicu. appellent. ij. qõ. vj. tenent quod quemadmoduz appellatio emiſſa ſuſpendit iuriſditionem vt geſta poſtmodum non teneant. l. vna. ff. nil no. appella. pen. cum ſimi. ita et geſta poſt propoſitaz cauſaz ſuſpitionis ⁊ hoc videtur etiã voluiſſe gloſ. in. l. apertiſſimi. in ver. executore. C. de iudi.

¶ Et iſtam partem tenent Hoſtien. ⁊ pa. in dicto. c. cum ſpeciale. et Barto. in. d. l. qꝛ poterat lap. de caſti. alleg. j. in princi. Pet. de ancharano et domini. in. c. iudex ab apoſtolica. de officio delegati libro ſexto. Salice. in dicta. l. apertiſſimi. et Alexan. de imol.

UVA. BHSC. IyR_228_4

in dicta.l.quia poterat. columna ſecunda ⁊ tertia.vbi dicit etiam iure canonico. iſtam ſibi videri veriorem ⁊ ꝑ ea pōderat text⁹ in dicto, c. iudex ab apoſtolica, in verſicu. nō poteſt. iuncta gloſ. in.c.ſ. de regulis iuris. lib.vj. et idem tenet Alexan.in.l.ſolet.ff.de iuriſdi. omnium iudicum et iſta videtur magis cōmunis quā tamē limita vt per eundem Alexan. in dicta.l.quia poterat. vbi etiam refert quattuor opiniones circa hunc articulum.

¶Rubri. quibus modis ſuo nomine ⁊c.

a ¶Repellantur. quia author iſte rectum ordinem ſequutus premittit de dilatorijs exceptionibus dic qꝺ dilatorie ſunt que negotium principale differunt ⁊ retardant per eas enim reus litem prorſus non inficiatur ſed perſonam iudicis vel actoris euitat.l.ſecunda.§.fina.ff.de exce. Eſt autem duplex dilatoria ſcilicet ex perſona ſiue iudicij.et ex cauſa ſiue ſolutionis.

¶Dilatoria autem

¶Quibus modis ſuo nomine agentis ciuiliter ⁊ criminaliter accuſantes a iudicio repellantur[a]. Rubrica.

¶Sūmarium.

1 Serui quibus caſib⁹ poſſint in iudicio experiri.

2 Serui quātum ad ius ciuile pro mortuis habentur. idem in ſtatu liberis: cum ante conditionis euētum pro ſeruis habeantur.

3 Pupillus non habens tutorē an poſſit ciuiliter agere aut criminaliter accuſare.

4 Iudicium momentanee poſſeſſionis pōt indifferēter et a quacunqꝫ perſona experiri.

5 Pupill⁹ poteſt in cauſis ſpiritualibus agere et accuſare etiam ſine curatoris autoritate.

6 Pupillus ſuam ⁊ ſuoꝝ iniuriam proſequi poteſt in iudicio.

7 Prodigus an poſſit agere ſine curatore: aut furioſus aut ſurd⁹ aut mutus aut fatuus ſiue mentecaptus.

8 Crimē leſe maieſtatis cōtrahens repellendus venit ab agendo.

9 Filius hereticus ab heretico inſtitutus nō admittitur ad agendum pro hereditate patris intentanda.

10 Uxor an poſſit cōtra maritū actionem: de dote conſtante matrimonio intentare.

11 Uir ⁊ vxor nō admittunt̄ ad iudicem famoſis actionibus conſtante matrimonio experiri.

12 Filiuſfamilias an et quo caſu ſit contra patrem in iudicio audiendus.

13 Pater non debet contra filiū pro controuerſia inter eos orta litiga

ſolutiōis circa ꝑ⁹poſitionē ⁊ ꝓbationē regulat̄ ſm naturā pereptoriaꝝ. l.exceptionē. C.de probationib⁹ vel qꝺ ante litē conteſtatā ⁊ poſt opponi pōt probari vero poſtqꝫ actor fundauerit intentionem ſuā.l.ſi quidē. C.de except. ⁊.d.l. exceptionē.⁊ dicetur infra tit. de impedimē.ſeu excep. que delega. iudi. oppo.verſicu.attēde tamen.

¶Sed dilatorie iudicij opponuntur et probantur ante litem conteſtatam cum litiſconteſtatio ſit termin⁹ excluſiuus illarum vt infra preallega.titu.verſi.et eſt ſciēdum de quibus dilatorijs iudicij ex perſona actoris vel accuſatoris dicetur hoc toto titulo ex perſona vero aliorum in iudicio interuenientiū puta ſindicorum procuratorum tutorū curatorum actorū et iudicum tam ordinariorum quam delegatorum dicetur titulo ſequenti ſuo ordine. Peremptorie autē que ſint et quare ſic dicantur dicet author infra de peremp.excep. i prin. Anto.de tremolis.

UVA. BHSC. IyR_228_4

re: quia intra domum debet ortas inter ſe et filium diſcordias termina re.
14 Filiusfamilias quibus caſibus agere poſſit ſine patris conſenſu.
15 Pater an poſſit agēti filio per epiſtolam vel nuncium conſentire.
16 Bannitus non eſt in iudicium admittendus.
17 Spoliator ⁊ excommunicatus non ſunt in iudicijs admittendi.
18 Monachi conuerſi canonici regulares non prelati non poſſunt ſuo nomi ne litigare.
19 Abbates priores ſcenodochi ⁊ hoſpitalium rectores poſſunt proprio no mine litigare.
20 Fideiuſſor nō debet agere contra eum pro quo fideiuſſit anteq̄ȝ ſoluat niſi certis caſibus.
21 Filius petens vltra quartam hereditatis pregnante patris vxore non eſt audiendus in iudicio.
22 Facto proprio contrauenientes veniunt ab actionibus iudicialibus re pellendi.
23 Turpitudinem vel ignauiam propriam allegantes an ſint audiendi in iudicio.
24 Venditor: mulier: debitor: agere impediuntur de proprietate rei vendite: in dotem date: et pignorate.
25 Creditor non eſt contra debitorem ante diem vel exiſtentem conditioneȝ iudicialiter audiendus.
26 Actione furti vel iniuriarum agere volentes poſt remiſſam actionem pa cto vel tranſactione venit repellendus.
27 Liberti famoſas contra patronos actiones inſtituentes an ſint audien di.
28 Debitor debitum confitens et ſe paratum ſoluere dicens an poſſit cōpelli iudicium ſuſcipere.
29 Actiones an ⁊ quibus caſibus ſint diebus feriatis audiende.
30 Vocantes in ius hos qui non poſſunt de iure vocari nō ſunt audiēdi.
31 Actionem minus generalem ſeu ambiguam et confuſam vel incompeten tem proponentes veniunt ab actionum exordio repellendi.
32 Contraria ponentes in iudicio non ſunt audiendi.
33 Diuerſas in eodem libello actiones proponentes compelli debent vnam eligere al's veniunt omnino repellendi.
34 Iuris executio non habet iniuriam.
Exceptionem infamie obijciens in iudicio an non probans poterit iniuria rum conueniri.
35 Frater contra fratrem crimen magnum inſtituens an ſit audiendus.
36 Liberi parentes: liberti patronos: domeſtici hos apud quos viuunt ac cuſare non permittuntur.
37 Accuſatio non poteſt nomine alieno fieri.
38 Perſone illuſtres poſſunt procuratorem pro accuſatione iniuriarum con ſtituere.
39 Accuſantes clericos coram iudicibus ſecularibus an ſint audiendi.
40 Maritus an et quando poſſit nuptam de diuortio accuſare.
41 Crimina non poſſunt poſt viceſimum annum intentari.
42 Mortuus quibus caſibus poſſit accuſari.
43 Libelli inepta conceptio aut ſcripture omiſſio reddit quem ad accuſatio nem ineptum.

UVA. BHSC. IyR_228_4

E t quidem
1 contra actorem † ⁊ ac-
a cuſatorem[a] põt obijci
b tu es ſeru⁹[b] tu es ſta-
tuliber. quod ſi conſtiterit a ciuili
et criminali iudicio repellentur
niſi deferant vel accuſent vel expe-
riantur in ſpecialibus caſibus.
In quibus ſeruis permiſſum eſt
experiri q̇ notant. C. de iud. l. ſer-
uus. ⁊. C. de preci. imper. offe. l. j. ⁊
2 ff. de indi. l. vix certis cauſis. † Nã
quãtũ ad ius ciuile ſerui pro nul-
lis ⁊ ꝓ mortuis reputant. ff. de re-
gu. iur. l. quod attinet. ⁊. l. ſeruitu-
tẽ. ⁊. ff. de ↄdi. inde. l. intercidit in
fi. l. ¶ Idem in ſtatulibero cũ ante
exiſtentem conditionẽ pro ſeruo

in. l. ſi quis maior. vbi etiam ſcribentes. C. de trãſactionibus. Anto. de tremolis.

a ¶ Et accuſatorẽ. Patet ergo differẽtiã eſſe inter actorem ⁊ accuſatorẽ ⁊ aliud eſſe agere et aliud accuſare: qḋ ſonat copulatiua et que cadit inter diuerſa gloſ. in. c. querelaʒ de ſimo. et in rub. ff. de iur. et fac. igno. Actor eniʒ dicitur in cauſa ciuili accuſator in criminali not. inſti. de pub. indi. in principio. ⁊ per Bartol. in. l. vna. in. iij. queſtione. ff. de condi. ex li. dicẽtẽ qḋ ſi delictuʒ ex forma ſtatuti puniatur condemnatus ex ſtatuto non dicetur condemnatus conditione ex lege: ſed accuſatione ex lege q: conditio ex lege eſt actio ſed crimina per actiones nõ puniunt ſed per accuſationes. in. prin. de pub. indi. inſti. ¶ Et licet verbum accuſare quandoq; adaptetur cauſe ciuili. l. viro atq; vxore. ff. ſoluto matrimonio. puta quando ex concluſione libelli appareret penam applicari debere libellanti vt libelli verba ſaluentur vt voluit Bald. et Imol. et Alexander in dicta l. viro attamen in dubio verbum accuſo refertur ad iudicium criminale ſm Alexandrum ibi. Unde in ſpecie dicebat Specula. in titu. de accuſatio. verſicu. quid ſi primo quod ſi in libello dicatur accuſo talem ⁊ peto eum puniri quod dicetur accuſatio criminalis et intelligetur petere penam fiſco applicari nõ autem agere pro ſuo intereſſe: et Specu. referunt et ſequuntur Bal. et Alexander contra Ludouicum romanum in dicta. l. viro. ¶ Ubi Alexander limitat hoc vltimum procedere in delictis ſecus in contractibus in quibus pena in dubio applicatur parti. per textum ſecundum eum ſingularẽ

b ¶ Seruus. Siue ſeruus compareat per ſe ſiue per procuratorem. l. non idcirco. §. primo. ff. de indi. vſq; adeo quod etiam ſi putabatur liber non tenebit iudicium quãdocunq; detecta ſeruitute per textum in dicto. §. primo. per Paulum et Iaſo. in. l. ſeruus hic al- leg. ſec⁹ tñ ſi ſeru⁹ cõi eſtimatiõe habitus liber eſſet iudex vel fuiſſet teſtis in teſtamẽto adhibitus propter publicam vtilitatem l. barbarius philippus. ff. de offic. preſi. et. l. prima. C. de teſta.

¶ Plus eſt quod etiam ſi ante litem conteſtatam non opponeretur ſeruo de inhabilitate ſemper tamen poterit opponi: eo quia tale iudicium eſt retro nullum cum nec ſuo nec alieno nomine poſſit ſeruus eſſe in iudicio ſecundum doctrinam Bartoli in lege licet. columna ſecunda. verſiculo primo que opponitur. C. de procuratoribus. de quo eſt textus ſingularis in dicta lege ſeruus quem ad hoc põderabat ibi Iacobus butri. ⁊ ſequuntur Angelus Paulus Alexander et Iaſ. et ad hoc illam legem reddit ſingularem Angelus ibi. ¶ In caſibus tamen ſeruus poteſt eſſe in iudicio videlʒ vbi nõ agitur in forma iudicij vt in agnoſcenda bonorum poſſeſſione coram iudice contradictore non apparente per legem ſi ſeruus. ff. de bonorum poſſeſſioni. et dicetur infra paulopoſt. Item in caſibus notatis in dicta lege vix certis. Anto. de tremolis.

UVA. BHSC. IyR_228_4

regulariter[a] reputetur.ff.ꝺ ſtatuli. ſtatuliberum.in prin.et.l.ſtatuliberi.i prin. ¶ †Itē pupillꝰ[b] nō habens tutorē īpeditᷓ ciuiliter agere vel criminaliter accuſare.vt.C. q̃ legi.perſo.ſtan. hab. in iud.l.j.et ij.ꝛ.C.de aucto.preſtā.l.clarū. Admittitur tñ in caſibꝰ qui nō in forma iudicij intētantur.vt in bonorum poſſeſſionibꝰ[c] poſtulādis.vt ff.de bono. poſ.furi. ꝛ infan.cōpe.l.j.circa p̄n. C.q̃ admit.ad bo. poſſeſ.l.bonoꝝ ꝛ.C.de iure deli.l. infanti in fi. Et ī interdicto de libero hoīe exhibēdo.vt.ff.de li.ho.ex.

a ¶Regulariter. Ideo ꝛ ſignāter dicit regulariter quia in penis habetur pro libero.l.ſtatuliber.ff.de queſtio. ꝛ not.per gl.in.d.l.ſtatuliberi et pleniꝰ per Bar.in .l.j.in prin.ff.de pe.cōcludentē ꝙ ſi tempore ꝺlicti ſuberat ſpes mutationis ſtatus tunc inſpiciᷓ ſtatꝰ ꝫ mutatꝰ.ideſt tempus preſens ſi hoc prodeſt reo.vt.d.l. ſtatuliber. Secꝰ ſi ei obeſt.arg.l.interpretatiōe.ff.de pe. Si vero non ſuberat ſpes aliq̃ mutādi ſtatus et tūc inſpicimus tempus delicti. vt. d.l.j. in prin. Ant.de tre.

b ¶Item pupillꝰ. Sed an datio fideiuſſoris conualidet iudicium. Sicut arbitrium per.l.ſi pupillus.ff.de arbi.et dicam.j.titu. vltimo verſiculo.impediturq; in verſicu. fideiuſſores. Concludūt Guil.de cug. ꝛ paulꝰ de caſtro.in.l.j.C.qui legi.per ſo.ſtan. ha.in iudi.hic allega.ꝙ non. quia coram iudice nullo modo nec ciuiliter nec naturaliter obligatur pupillus.quia non habet perſonam legitimam et a iure prohibetur merito non accedit fideiuſſor.l. cum lege. ff.de fideiuſſor. Sed coram arbitro ſi ſit proximus pubertati obligatur naturaliter quia compromiſſum ſine litigium coram arbitro potius accedit contractui in quo pupillus naturaliter obligatur ſi ſit proximus pubertati .l.j.ff.de noua. quod Paulus . vbi ſupra dicit menti tenendum per hoc inferens vt ibi per eum et dicam.j.iſto titulo verſiculo. Item monachi. Ant.de tre.

c ¶ Bonorum poſſeſſionibus: Quia dictum doctoris eſt intelligendum ſecundum tenorem iurium que allegat per doctrinam Bartol.in.l. non ſolum.in.ſecundo.§. Si liberationis verba..ff.de libe. lega. idcirco intellige iſtam fallentiaꝫ vbi iudex competens ſcienter daret bonorum poſſeſſionē pupillo volēs ſupplere defectū tutoris vt expreſſe dicit tex. in d.l.bonoꝝ. ¶Et quidē hoc caſu requiro iudicem eſſe competentem nec ꝓcederet diſpoſitio.l.fi.eodem titulo volentibus ap̄s quemlibet iudiceꝫ poſſe agnoſci bonoꝝ poſſeſſionē: q: hoc caſu adhibetᷓ etiā ad ſupplendū defectū intellectꝰ ſm̄ Fulgo. ꝛ Iaſo. i.d.l.bonoꝝ ꝛ ideo niſi iudex competens ſcienter ſuppleret preſentiā tutoris nō poſſet pupillus agnoſcere bonorum poſſeſſionem vt ibi: licet dicamus quod pupillus poſſit ſibi ſtipulari ſine tutoris auctoritate .§.Item pupillus.inſti.de inuiti.ſtipu. Sed ratio diuerſitatis eſt in promptu. quia agnitio bonorum poſſeſſionis non continet merum lucrum . ſed mixturam ideſt commoda et incommoda: quia etiam ſi hereditas ſoluendo ſit nos obligat eri alieno ꝛ pupillus obligari nō poteſt ſine tutoris auctoritate . dicit tex.in.l. more.ff.de acquirenda.here. Quinimo dato quod hereditas eſſet opulenta . ideſt in qua nulle eſſent obligationes nullave debita vt dicit gloſſa ſingularis reputata .in.l.ſi quis mihi bona .§.ſi fiſci ſeruus. eodem titulo: attamen quia agnoſcens bonorum poſſeſſionem debet eſſe certus vtrum ex teſtamēto an ab inteſtato ꝛ ex quo capite ſibi competat.l.quādiu.C.q̃ admit.ad bo.poſſ.poſ. Sicut ꝛ qui adit hereditateꝫ debet eſſe certꝰ de cauſa ſue aditionis.l.heres inſtitutus.cum duabus ſequentibꝰ.ff. de acquirend.heredi. Et pupillꝰ ſine tutore

UVA. BHSC. IyR_228_4

l.iij.§.Sed et ſimiliter. ¶Et in populari actiōe ſi a pupillari dignoſcitur cōmoduʒ pertinere vt.ff.de popu.act.lege mulieri. ¶Et in delatione pupillo ꝑmittit̄ ſe deferre ex qb⁹ cauſis nō capit.vt.ff.de iure fiſci.l.ait diuus traianus in fi.l.
4 ¶†Et in iudicio momētanee poſſeſſionis [a] quod poteſt per perſonaʒ qualēcunqʒ exerceri.vt.C.qui legi.pſo.lege momētanee.ꝛ.C.ſi ꝑ vim vel alio mo.lege prima.
¶Et hoc procedit in pupillo qui pōt fari.vt.ff.de adminiſtratione tutorū lege prima.§.ſufficit.verſiculo Ita tñ ſine intelligat q̄d agatur ſine nō.vt.ff.rē pu.ſal.fo.l.ſeruum[b]. b ¶Licet ſec⁹ ſit in acquiſi-

nō poteſt intelligere cauſam ſue aditionis vt dicit text⁹ i.l.pupill⁹ ſi far.ff.de acqren.here. Illa em̄ etas ignorat qđ vide.l.j.C.de fal.mo. Nimirū ſi nō poſſit agnoſcere bonorū poſſeſſioneʒ ſine tutore. niſi vt diximus iudex ſuppleret defectū tutoris. ¶Qđ ſane intellige quā do nō habet tutoreʒ vel habet eſt tamen in remotis partib⁹ abſens q2 ſi eum preſentem haberet iudex ſupplere non poſſet ſecundum Bartol. in.l.ſi curatorem habens in fine.C.de in integ.reſtitu.mino.per text.contrario ſenſu in l.ſi infanti.hic allega.in.l.fi.et Bartolum ſequuntur Paul. Alexander et Jaſ. in dicta lege bonorum.

¶Immo ſi tutorem haberet preſentē et ille conſentire recuſaret ac auctorari non tamen ſuppleret iudex ſed cogeret tutorem ſine cauſa conſentire recuſantem ſecundum Raphaelem Fulgo. et Jaſon.in dicta lege bonorum in tertia columna per doctrinam Bartoli.in lege ſi tutor.ff.de autoritate tutorum.licet ado.ꝛ Ange. tenuerint cōtrarium in dicta lege bonorum.

¶Sed an in adeunda hereditate poſſit ſupplere iudex defectum tutoris ſicut in agnoſcenda bonorum poſſeſſione longior ſim vide per Alexandrum in dicta lege bonorum. Et an etiam procedat in infante ſicut in pupillo.ꝛ de multis alijs ad materiā vide per Jaſo.ibi.Ant.de tremolis.

a ¶Poſſeſſionis. Intellige agendo quia conueniri nō poteſt per tex. ſingularem.in dicta lege momentanee. in fine.quem dixit ſingularem Paulus de caſtro ibi. Et eſt ratio ſecunduʒ Bartolum Baldum ꝛ Salicetum ibi ne introductum in eius fauorem:ſcilicet quod poſſit intentare poſſeſſorium conuertatur in eius leſionem ſi poſſet conueniri. ¶Aduerte tamen quod licet quando pupillus agit poſſeſſorio teneat mero iure proceſſus et valeat ſentētia etiam cōtra ipſum lata ne alias reus decipiatur legis autoritate contra legem primam in fine.C.de his q̄ ve.eta.impe.attamen poterit petere in integrum reſtitutionem acſi eſſ autoritate tutoris litigaſſet ſecundū Baldum et Paulum ibi quia lex ſolum legitimat pupilli vel adulti perſonam vt valeat proceſſus et ſententia ac ſi perſona tutoris vel curatoris interueniret quo caſu reſtitutionem non prohiberetur impetrare ſi leſus eſſet toto titulo.C.ſi aduer.rem indi. Ant.de tre.

b ¶.L.ſeruum.Bald.tamen in lege donatarum hic alleg. In prima lectura(ſi Baldus ſit)intelligit in hac.l.ſeruum eſſe caſum ſpecialem in ſtipulatione rem pupilli ſaluam fore.quod infans poteſt ſibi acquirere actionem ſine tutoris autoritate ſtipulādo ſuā rem ſaluam fore et dicit illum caſum ſingularem et non alibi et ſubdit eſſe menti tenendum et eo caſu ſufficeret etiam ſi balbutiret ideſt ſi neſciret articulate loqui glo.eſt ſingularis in l. mulier glo.fina.ff.de verborum obligatio. quam ibi dicunt ſingularem Ange.imo.et Jaſ.et quod in illo text. ſit ſpeciale in illa ſtipulatione rem pupilli ſaluam fore volunt glo.et ſcribē.

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſn dicta lege mulier ⁊ glo. Barto. An-
gel. Pau. Areti. ⁊ Iaſ. in lege prima in
princip. ff. de verborum obligatio. et
patet ex titulo qui eſt optimus inter-
pres nigri. l. imperator. ff. de in diem
adiec. ¶ Intellige
tamen tunc illum
textum ſi ſit talis a
qui poſſit fari licet
intellectum nō ha
beat ſecus ſi erat
duorū vel triū an
norum ſecundum Paulum de caſtro
Areti. et Petrum de bezu. in dicta le-
ge prima in princi. quos ibi etiam re-
fert Iaſon. ¶ Sed gloſſ. in dicta lege
ſeruum intellexit. l. illam prout domi
nus Uber. hic quod non ſit ſpeciale
in illa ſtipulatione rempublicam ſal.
fo. ſed quod procedat in maiori infan
te. put etiam illam intellexerunt Pe-
trus de bel. pertic. Cynus Raynu.
Imol. ⁊ Moder. in dicta lege prima in
princi. pro quibus facit quia ille tex-
tus dicit ſi fari poſſit modo minor ſe-
ptennio legis diſpoſitione cenſetur
non poſſe fari licet multi perfecte lo-
quātur per textum. no. in lege prima.
§. ſufficit hic alleg. quem ad hoc dicit
nota. Ia. in dicta lege prima in prin.
columna ſexta. ergo in infante nō po
terunt verificari verba dicta legis ſer
uum et per conſequens nec eius di-
ſpoſitio: quia cui nō conueniūt legis
v̄ba nec. diſpoſiotio. lege quarta. §.
totiens. ff. de damno infecto. ⁊ in capi
tulo indemnitatibꝰ. §. ſupradicta de
electio. in. vi.
¶ Erit ergo concludendum cum do-
mino Uber. quod tunc demum pupil
lus habet legitimam perſonam ſtan
di in iudicio momentanee poſſeſſio-
nis ſi ſit maior infante licet proximo
infantie et licet non intelligat. Secꝰ
ſi infans. ad quod dicta lege mulier.
⁊ textus in. §. pupillus verſic. Sed in
proximis. inſti. de inuti. ſtipulatione
vbi infans non poteſt ſtipulari quan
to minus poterit iudicium intentare
et hoc idem tenet Speculator in titu

tione poſſeſſionis a vt. ff. de ac-
quirē. poſſeſſio. lege prima. §. adi-
piſcimur ⁊ lege quānis. §. infans.

lo de acto. §. primo poſt princ. vbi om
nia hec dicta dominus. Ubertꝰ tran
ſcripſit. Ant. de tre.
a ¶ Poſſeſſionis. quaſi dicat quod
in acquiſitione poſſeſſionis neceſſa-
rium eſt quod pu-
pillus ſit eius eta
tis vt intelligat vt
dicit textus in di-
cta lege prima. §.
adipiſcimur quod
etiam tenuit Spe
cu. vbi ſupra proxime. ¶ Plus voluit
Bartolus in dicta lege prima. §. adi-
piſcimur in ſua diſtinctione quod ſi
pupillus careat omnino intellectu nō
poteſt etiam tutore auctore acquirere
poſſeſſionem ſed ipſe tutor bene po-
teſt eam acquirere ſi vero ſit perfecti
intellectus tunc per ſe ſine tutore po-
teſt acquirere. ergo ſi ſit imperfecti in
tellectus non poterit ſine tutoris au-
toritate. ¶ Dicitur autem perfecti in-
tellectus pupillꝰ doli capax. idest pu-
bertati proximus vt voluit glo. in le-
ge ſequitur. §. pupillus in verſicu. ani
mum. ff. de vſucap. ¶ Et proximus
pubertati dicetur poſt decimum an-
num cum dimidio maſculus femina
poſt nonum cum dimidio gloſſ. in le-
ge pupillum in princip. ff. de regulis
iuris. et in dicto. §. pupillus. ¶ Uult
ergo Bart. quod pupillus proximus
infantie non poſſit ſine tutoris auto-
ritate acquirere poſſeſſionem. ⁊ idem
voluit Imol. in dicta lege. §. adipiſci-
mur. Sed Ludouicus Roma. et Mo-
der. ibidem tenent contrarium poſt
Rapha. cuma. quia ſi pupillus pro-
ximus infantie poſſit ſibi ſtipulari et
ſic per actum ciuilem ſibi acquirere:
et in hoc equipararetur proximo puber
tati dicto. §. pupillus. quanto fortius
debet poſſe apprehendere poſſeſſio-
nem rei ſibi tradite et ſic per actum
naturalem ſibi acquirere: quod eſt fa-
cilius per legem ea que ciuiliter. ff. de
acqui. re. do. ¶ Conclude ergo quod
licet pupillus non ſit proximus pu-
bertati et ſic non ſit pleni intellectus

UVA. BHSC. IyR_228_4

attamen poterit ſibi acquirere poſſeſſionem ſine tutoris autoritate dummodo intellectum capiat: vt dicto.§. adipiſcimur in fine. et dicetur ſequen. appoſtilla. Antonius de tremolis.

a ¶.L. Donatarium. Que duo vltima iura exigunt in infante volente apprehendere poſſeſſionem alienius rei autoritatem tutoris, alias nõ valeret. Illa tamen intellige in tali infante qui haberet iudicium animi licet non plenum ſꝫ aliquem affectum ad rem cuius poſſeſſionem apprehendere vellet quia imperfectio iudicii infantis ſupplebitur ex autoritate tutoris. ¶Sed vbi infans nullum haberet animi iudicium nullam ve ad rem affectionem non poſſet tutoris autoritas aliquid operari. Sed actus eſſet fundandus in perſonam tutoris et totaliter expediendus per ipſum tutorem non per infantem. per iura preallega. ibi iudicium infantis ſuppletur autoritate tutoris. et ibi licet animi plenius non fuiſſet affectus. ¶Ubi enim non eſſet aliquod iudicium animi nullusqꝫ affectus ſuppleri per tutorem non poſſet lege ſed ſi manente. ff. de preca. et iſta eſt communis ſententia. Bartol. et Modernio. in dicto.§. adipiſcimur licet gl. ibi et in.§. ceterum ea. lege prima. et Cyn. in dicta lege donatarum contrarium tenuerint et cuma. in dicto.§. adipiſcimur. et male vt per Jaſo. ibi in. iij. colum. Ant. de tremolis.

b ¶Curatorem non habens. licet ergo contractus initi cum minore. xxv. annis tutorem non habente mero iure teneant lege ſi curatorem habens. C. de in integ. reſti. detur tamen reſtitutio ſi fuerint leſi: vt ibi attamen iudicium per minorem. xxv. annis ſine curatore agitatum erit nullum etiam ſi curatorem non habeat quia eſt illi neceſſario dandus ad validandum iudicum prout voluit gloſſ. in lege penult. gloſſ. mag. C. ſi aduer. rem iudi. quam ibi ſequuntur doc to. et licet gloſſ. illa dicat hoc iure non probari tamen do. Uber. hic allegat text. vbi eſt caſus ſecundum Paul. de caſtr. ibi. in dicto.§. contra minores qui eſt fin. et pro illa gloſſ. eſt etiaꝫ tex. ſecundũ Pau. ibi in. lege ſecunda. C. qui leg. perſo. et eſt bonus text. in lege antepenul. hic alleg. incipit ſi vniuerſis que iura volunt adultum debere litem excipere conſentiente curatore. et non prius habere legitimam perſonam ſtandi in iudicio niſi in litem datus fuerit curator. ¶Et ſic diſtinctio circa contractus de qua in d. l. ſi curatorem. nõ procedet in iudiciis ꝛ hoc etiã tenẽt Bar. Bal. ꝛ Pau. in. d. l. pe. ꝛ eſt etiã tex. in.§. inuiti inſt. de cura. ꝛ in pluribus aliis iurib⁹ ſm Pau. in. d. l. pe. Ant. de tre.

ꝛ. C. de acqui. poſſ. l. donatariuꝫ a. ¶Simili modo impedit̃ minor. xxv. annis etiã curatorem b non habẽs vt. C. qui dare tu. vel cura. poſ. l. antepen. quia ſi contra eum ſentẽtia ferret̃ nullũ ei preiudiciũ generaret c vt. C. ſi aduer. rem indi. l. cũ ꝛ minores. ꝛ. ff. de re iudi. l. acta.§. ꝯtra minorẽ lꝫ ſi ꝓ eo ſit lata i ꝑiudiciũ ſui aduerſarij obſeruet̃ vt. C. de ꝑcu. l. non eo minus. ¶†Quãq̄ i ſpũalib⁹ d cauſis admittat̃ ager̃ ꝛ accuſar̃ tã i iudicio crimi. q̄ in ciuili ſine autoritate legiti

c ¶Generaret. dic de hoc an valeat ſñia cõtra minorem vel pro minore vt late dicam. j. de impe. execu. ꝛ cã nul. verſicu. ratione perſone vbi materia melius congruit.

d ¶In ſpiritualibus. Tu adduc hodie tex. i. c. fi. de iud. li. vj. vbi etiã idẽ ſtatuit̃ in dependentib⁹ ꝛ cõnexis puta ſuper dote a matrimonio dependẽte ſuper iure patronatus annexo ſpiritualitati. c. quarto. de iud. ꝛ ſic de ſimilib⁹ in illis enim habetur pro maiore vt ibi ſꝫ an in talib⁹ cauſis. ſpũalib⁹ ſi fuerit leſus poſſit petere i itegrũ reſtitui vid gl. diſputãtẽ ꝛ ibi ſcribã maxie pa. l. c. ex ꝑte de reſt. ſpo. An. de tre.

UVA. BHSC. IyR_228_4

mi curatoris. ¶ Item ſi veniā eta-
a tis[a] impetrauerit: vt. C. de his qui
ve. eta. ipetra. l. ij. ¶ Et in violato
vxoris thoro vt. ff. ad. l. iul. de adul.
6 l. ſi maritus. §. lex. ¶ † Idem videt̃
in omni crimine ſi ſuam vel ſuorū
iniuriā proſequat̃. vt. ff. de accuſ.
l. qui accuſare. ꝛ. l. hi tamē. i prin.
l. tamen. ſecundū meam conſcien
tiā. l. preallegata claruꝫ reſtringi-
b tur ad illos caſus[b] in quib⁹ pupil
lo ꝛ adulto abſq̄ tutoris ꝛ curato
ris autoritate leges veteres ꝑmit
tebāt accuſare qđ per dictam. l. eſt
7 hodie innouatū. ¶ † Item ſine cu
c ratore agere impedit̃ prodigus[c]
d cui bonis iterdictū[d] eſt furioſus ꝛ

a ¶ Veniam etatis. Hoc idem tenet glo. in. l. ij. C. qui legi. perſo. ꝛ glo. cū qua trāſeunt canoniſte in. c. ex parte. de reſti. ſpo. in verſic. q̃uis minor. que allegauit tex. hic alleg. valet. l. ij. C. de his q̃ ve. eta. imp. et idem tenet Azo. in ſumma tit. de auto. preſt. in ℣. eſt autem. Sed q2 ille text. hoc neceſſario non probat quod qui impetrauit veniam etatis habeat legitimam perſonaꝫ ſtandi in iudicio ſm̃ Salic. in. d. l. ij. qui legi. perſo. ideo adde tu tex. ſingularem ſecundum Saliceꝫ tum ibi i. l. ſi actor in fine. C. de appellationi. quem etiā dicit ſingularem idem Sali. in. d. l. ij.

b ¶ Ad illos caſus. Hoc idem ſentit gloſ. in. d. l. clarum. in ver. inferre. ſed Azo. in ſum. C. qui accu. non poſ. ver. dicebat ꝙ imo omnia crimina poterat adultus cum autoritate tamen curatoris intendere ea ratione quia. l. ij. §. fina. ff. de accu. ſolum pupillum repellit. ergo videtur adulto permiſſuꝫ l. qui accuſare. eod. tit. et opi. Azo. defendit roffre. in ſum. illius titu. qui accu. non poſ. in verſicu. ¶ Sed opi. domi. vber. hic videtur tenere glo. vltimo loco referens opi. Hugo. in. d. l. ij. §. fiñ. et Specul. in titul. de accuſa. in verſicu. ſed qui de puberi. et. hanc ſententiam ꝙ adultus non accuſet etiaꝫ cum autoritate curatoris ante. xx. annum. ſicut ante illum non poteſt in criminali cauſa teſtificari. l. ij. teſtimonium. ff. de teſti. niſi ſuam aut ſuoruꝫ iniuriam proſequatur. tenent Iacob. de rauen. pet. et Cy. in. d. l. ij. ꝛ Barto. dicens ita tenere Iac. but. et omnes. in. d. l. ij. §. fina. et in. d. l. qui accuſare. et Bal. in rub. C. qui accuſa. non poſ. col. ij. ¶ Et Salic. in. l. ij. eodem titul. col. iiij. verſic. ad legem. clarum aſſerit iſtam eſſe communem opiñ. modernorum diſputationis tamen gratia comprobat minorem. xxv. annis et cū curatoris autoritate non poſſe accuſare niſi ſuā aut ſuorum iniuriam proſequat̃. Et ideꝫ firmat cum gloſſ. prealegata. in dicta lege clarum.

¶ Sed neceſſaria eſt dubitatio vtrū accuſatio inſtituta per pupillum vel adultum extra caſus ꝑmiſſos ſit ipſo iure nulla etiā ſi non opponatur an vero ſolum ope re exceptionis in qua queſtiõe Bar. in. l. j. §. accuſationem. ff. ad turpil. putat mero iure valere ſi non opponatur per illum text. et alia iura de quibus ibi per eum. Secus tamen vbi accuſatio eſſet inepta quia ineptitudo redderet iudicium retro nullum ſecundum eundem Barto. in. l. libellorum. §. ꝙ ſi libelli. ff. de accu. qui dicit ita obſeruari. et idem Barto. in. l. edita. colum. j. in fin. C. de eden. Anto. de tre.

c ¶ Prodigus, quis dicatur prodigus vide eundem infra quibus mo. cura. furi. predi. ven. bo. et orpha. age. impe.

d ¶ Interdictum eſt. intellige a iudice quia anteq̄ interdicatur habet legitimam perſonam pro ſe et pro alio litigandi et poteſt contrahere alienare et actus quoſcunq̄ expedire quantūcunq̄ notoria ſit ſua prodigalitas per duos egregios text. in. c. veritatis. de do. et contu. et in. l. tres tutores. in fi. ff. de admi. tu. et iſta eſt communis ſententia gloſſ. Barto. Bald. Angel. Pauli de caſtro. Ludo. Roma. et Iaſo. in. l. is cui bonis. ff. de verborum. obligat.

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſurdus ⁊ mut⁹ et fatu⁹ ſine mēte captus a. vt. ff. de pni. cre. l. dabim⁹. §. fin. et. l. ſurdo. et. l. fatuo ⁊. ff. de poſt. l. j. §. fi. ⁊. l. ſequen. ⁊. l. nec. in princip. et §. curator. et. C. de reſtitu. mili. l. ſi curatorem habens. ¶ † Item repellitur ab agendo crimen leſe maieſtatis b contrahens. Et heredes intra tempora deliberationis cōſtituti. Nam cū iſtis duob⁹ rerū alienatio fit per leges interdicta ergo actiōes nō

glo. in. l. j. in prin. ff. de cura. fur. et ibi And. de pi. et. Bald. et glo. in. l. furioſi ff. de reg. iur. Bart. Bald. ⁊ Ange. in. l. is cui legē. ff. de teſtam. et tenuit Specu. titu. de acto. verſicu. item opponit contra actorem ꝙ eſt prodigus. ſubdens idem in muliere luxurioſa cui ꝗ etiam debet curatori dari. l. j. ⁊. l. mulieri. ff. de cur. fur. quibus ipſo iure nō eſt adminiſtratio bonorum interdicta. ¶ Et iſtam teſtantur eſſe communem Pau. Are. Alex. ⁊ Iaſ. i. d. l. is cui bonis: dicens Ita tenere canoniſtas i. c. ij. de teſt. ⁊ dicit ibidē Iaſ. i. vj. col. Iſtā in cōſulēdo ⁊ iudicādo eſſe tenēdum. ¶ Licet contrariū tenuerint gloſſ. in. d. l. is cui lege. ⁊ Petr. de bel. perti. Imo. ⁊ Rapha. cu. in. d. l. is cui bonis. vbi etiam dicit Alex. ꝙ iſta vltima eſt ſuſtentabilior ſed altera communis et ſecūda. fundamēta vtriuſq; partis ⁊ duas limitationes ad communem vide per moder. ſignanter per Iaſ. in. d. l. is cui bonis. i. iij. colum. in fin. et tribus ſeq. Et ibi etiam videre eſt quid ſi non prodigus fuerit per iudicem prodigus declaratus et ei interdictum bonis vtrum teneat interdictio. Anto. de tre.

a ¶ Mentecaptus. que autem ſit differentia inter furioſum ⁊ mentecaptū ſiue fatuum vide Bald. in. l. ſi furioſi. colum. j. in medio. C. de nup. et in lege humanitatis colum. iij. verſicu. venio ad quartum. C. de impu. et alijs ſubſti. dicentem ꝙ furioſus eſt qui eſt cum rabie furoris euidentis ſed mentecaptus eſt cui mens ⁊ conſilium deficit nullum tamen furorem oſtēdit. ¶ Unde text. melior de iure in. l. ob que vitia. ff. de edil. edic. dicit eum furioſum cenſendum qui per vicos more inſanorum verenda loquitur. quem text. meliorem de iure appellat Ange. in. l. ſi cum dotē. §. ſi maritus. ff. ſo. matri. ¶ Alibi verò innuit text. in. l. ij. C. de iude. Illum furioſum cēſeri qui proijcit lapides p vias et idem vult gloſ. de illo tex. nō recordata in. d. §. ſi maritus dicens illum non videri furioſum qui non proijcit lapides p vias nec malum circunſtantibus facit quam gloſſ. Ange. Pau. et moder. omnes ibi notant ad probandum furorem. ¶ Gloſ. etiam in. l. nec codicillos gl. fi. in fi. C. de codi. dicebat ex ſermonib⁹ pſumi furioſū. ad qd bon⁹ tex. i l. quidam in ſuo. ff. de condi. inſtit. vbi de eo qui iuſſit cadauer ſuum in mare proijci et ibi Paulus de caſtro. et idem Paul. in. l. non oportet. C. de his qui. vt indi. narrat de paduano doctore qui iuſſit ſuum corpus ſepeliri cum organis coreis et canticis ⁊ vxorem ſuam veſtibus rubeis veſtiri in ſuo funere et nuptias fieri alias eam priuabat hereditate ei relicta cui⁹ diſpoſitio ſm eundem Paul. in dicta lege nō oportet fuit beſtialis iudicata. ¶ Stultus etiam preſumitur qui ſuū nomen ignorat ita tex. in lege. fi. C. de here. inſtitu. et demens qui neſcit exprimere quod velit aut nolit. c. vno. §. ſi vero. de cleri. egro. in. vj. item gloſ. in. c. prouidendum. lxxxiij. diſtinctio. glo. mag. preſumit illum furioſū qui prohibuit ſibi medicinam dari: an autem ſententia contra vel pro furioſo lata teneat dicam infra de impe. executō. et cau. nul. verſicu. ratione perſone.

b ¶ Leſe maieſtatis. vel repetundarum. l. ex iudiciorum. ff. de accu. et quia grauius eſt eternā quam tem-

UVA. BHSC. IyR_228_4

poralem ledere maieſtatem autenti. gazaros.C.de here. idem erit in crimine hereſis. Antoñ. de tremolis.

a ¶Actiones non poterunt exercere, ita tamen regula hic tradita patitur exceptionem in patre et tutore vt per Bald. in dicta lege ait pretor. vnde potes dicere ꝯ ſecundum eum qḋ procedit ī his qui non habent ius nec adminiſtrationem: illi autē qui habēt adminiſtrationem et non ius bene agunt: ſed non alienāt vt pater et tutor ⁊c. vt per eum vel ſecundum Paulum de caſtro. ibi procedit vbi ageret nomine ſuo ſecus ſi alieno: de qua etiam regula videre potes Felinum in capitulo edoceri. columna prima. verſiculo ſolus prelatꝰ. de reſcriptis. Antonius de tremolis.

b ¶Intentare. intellige in filio heretico quia ſi eſſet chriſtianus ſuccederet et filijs catholicis deficientibus admittuntur agnati ⁊ cognati catholici ⁊ illis deficientibus fiſcus vt ibi habetur ⁊ ſic filij hereticorum heretici repellūtur ab hereditate paterna. Quinimo etiam ex teſtamento militis heretici capere non poſſunt, lege fina.C.de hereticis.

c ¶Ubi adhuc videlicet quando maritus vergit ad inopiam vel ſi eā nō repetat cum poſſit agere vel ſi eſt in poteſtate patris et non denūtiat ſibi imputare debet vt habet̄ in.d.l.vbi et in.d.§.illud. ¶Repelleretur tamen vxor a repetitione dotis propter adulterium per eam commiſſum.l.conſenſu.C.de repu. imo etiam a repetitione bonorū parafernalium que etiam ob adulterium an idem propter ſtuprū per viduam commiſſum vide Alex. de Imo. in.l. ſororem.C.de his qui.vt indig. ⁊ per Iaſ. in.l.ij. in prin. col.ij.ff.ſolu.mat. ⁊ per Feli. in.c. paſtoralis col. iij. ꝟ. mulier impudica de iudi. perdit ſicut ⁊ dotē ꝑ gloſ. reputatā ſingularem in.c. plerunq; in verſi. dotalitium de dona. inter vi. ⁊ vxo. et do. poſt di. reſti. quā dicit ibi pa. mēti tenendam propter eius autoritatem et Ludo. Roma. eius ſing. cccxiij. incip. propter adulteriū dicit illam mirabilē et notā. ¶Poſſet tamen vxor replicare de lenocinio ⁊ ꝙ eam poſt noticiam adulterij retinuerit.l.cum mulier.ff.ſolu. ma. videtur em̄ eius mores approbaſſe. Item poſſet replicare de adulterio ipſius mariti quia paria delicta mutua cōpēſatiōe tollunt̄. l.viro. atq; vxore eod. ti. ⁊ vtrobiq; per ſcribentes ⁊ per practi. papien. in for. li. q̄ūo vxor agit ad dot. in glo. iij.

d ¶.§.Manēte dic ꝙ ibi vxor nō agit ſex ex cauſis de quibꝰ ibi maritus volens pōt conſtante matrimonio reſtituere dotē vxori ⁊ nō al's niſi in vtilitatem vxoris verteret̄ vt eſt caſus expreſſus ſm̄ Bar. ibi i.l.fi.ff.de iure do. ⁊ ad idē eſt tex. in.l. q̄uis.ff.ſo.ma. vbi etiā enumerant̄ alie cauſe. ſed nec ex illis cauſis cogit̄ maritꝰ reſtituere ſ; ſi vult pōt vt per glo. in.d.§.manente per quā ita declarat Dy. ⁊ ibi ſequitur Alex. in.d.l. q̄uis ⁊ hoc aperte tꝫ gl. in d.l.vbi adhuc gl. mag. ¶Unum tñ nō omitto ꝙ ꝑ illā reſtitutionē nō liberat̄ maritus ab actiōe de dote niſi probet mulierē expendiſſe in aliquam ex iſtis cauſis glo. eſt ſingularis i.l.fi. in ver. creditori.ff.de iure do. quam dicit

poterūt[a] exercere. vt.ff.de dona.l. donationes in concubinam. in fi. et.C.ad.l.iul.ma.l.vltima.ff.de iure delibe.l.ait pretor.§.j.
9 ¶†Item heretici filius a patre vel a matre heretico inſtitutus ab agendo repellitur ſi velit pro hereditate patris vel matris actiones aliquas intentare[b] vt.C.de heret. ⁊ ma.l.
10 cognouimus. ¶†Uxor quoq; impeditur contra maritum actionē de dote cōſtante matrimonio: exercere. vt.C.de colla.l. dotis quidem petitio. ¶Niſi in certis caſibus. vt.C.ḋ iure do.l.vbi adhuc[c] ⁊ in auten. de equa do.§.illud colla.viij. ⁊.C.de repu.l.j. ⁊.ff.de iure
11 dot.l.mutus.§.manēte.[d] ¶†Pre

UVA. BHSC. IyR_228_4

terea impedit vir ⁊ vxoꝛ ad iudicē
a famoſis actionibus[a] cōſtante ma
trimonio experiri. vt. C. reꝝ amo.
l. diuoꝛtij ⁊. ff. eod. l. j. ¶ In caſu tñ
ſpeciali maritū vxoꝛ deferre ꝑmit
tit ⁊ ei⁹ ꝓditio cōmendat ⁊ de bo
nis mariti ob fideicōmiſſum taci-
tū ꝯfiſcatis dimidiā cōſequit ⁊ cū
fiſco partit ⁊ pꝛioꝛ ei⁹ ꝑſ quā vult
12 h ꝫ electionē. vt. C. d his q̃ ſe defe
b rūt. l. vnica. li. x. ¶ † Itē ñ audit[b] fi
c liusfamilias[c] ꝯ pr̄ez[d] niſi i certis
d caſib⁹. ¶ Prim⁹ ſi velit de caſtrenſi
e peculio litigat.[e] ff. d in. l. lis nulla

ſingularem Ludo. Ro. in. d. l. ꝗuis et ad hoc Alex. ibi in. j. col. dicit eſſe text. in. d. l. fi. in fi. ⁊ in. l. ſi cū dotem. §. j. vbi hoc lz Bart. ff. ſolu. ma. ¶ Itē aduerte qꝛ lz niſi ex illis cauſis marit⁹ dotē reſtituere nō poſſit attñ pōt dotē ſibi ꝓmiſſam remittere ⁊ tūc erit minoꝛ dos vel nulla ſi in totū remiſſa fuerit glo. notabilis ſꝫm Bal. ⁊ Sali. ibi i. l. ſi cōſtante in verſi. firma. C. de do. ante nup. quam dicit ſingularez Ludo. Roma. in ſinguli. cccccc j. icipit̄ ha-buiſti. vbi tñ falſo allegat Cy. dicere illā gl. ſingularem cū tantūmodo eā reprobet. Anto. de tre.

a ¶ Famoſis actionib⁹. imo etiā penalibus. vt in. d. l. diuoꝛtij hinc eſt ꝙ etiā actionē reꝝ amotaꝝ nō poſſunt durante matrimonio intentare: qꝛ eſt penalis eo ꝙ iurat in litē vt dicit glo. in. d. l. diuoꝛtij cum qua tranſeunt ibi ſcriben.

b ¶ Itē nō auditur iure ciuili ſec⁹ iure canonū quo iure indiſtincte filius pōt agere aduerſus patrem vt voluit gl. ꝑ illū tex. in. c. q̄rit. ij. q. vij. ⁊ gl. in. c. ſi eccleſia. xxiij. q. iiij. in ver. melius et gl. in. c. fi. in fi. gl. fi. de iud. lib. vj. quas ſimpliciter ſequūt Pau. de ca. ⁊ Alex. in addi. ad Bar. in. d. l. lis nulla ꝓ hac parte vident facere duo text. ſ. in. d. c. querit. ſed ibi nō de querela foꝛi iudicialis ſꝫm Jo. de fan. ibi vel ſꝫm do. de ſanc. ge. in. d. c. fi. dꝫ intelligi in caſib⁹ a iure ꝑmiſſis ſcđo tex. i. c. nō debet de ſpon. ⁊ mat. ſed ille tex. nō ponit illam ſed vnum caſum. ¶ Unde cū ius cano. In hoc clare cōtra ius ciuile nō ſtatuerit ſtabo iuri ciuili maxime qꝛ text. in d. c. fi. in fi. vult ꝙ regulariter filius ſine patris aſſenſu in iudicio eſſe non poteſt vt ibi per domi. Ant. de tremo.

c ¶ Filiusfamilias Sed emācipatus ſic per tex. in. l. fi. C. de in ius vocan. qꝛ ſoluta pꝛima poteſtate per emancipationē. §. pꝛeterea emancipatione inſti. quib. mo. ius pa. po. ſol. nihil eſt quod impediat natiuitatem ciuilis obligationis ⁊c. vt in addi. ſequen.

d ¶ Contra patrē. Sed bene ꝯtra matrez impetrata tñ venia vt dicit text. in. l. fi. C. de in ius vocan. etiaꝫ ſi eſſet vulgo conceptus. l. iiij. §. fin. et. l. ſequen. ff. de in ius vo. et eſt ratio quia cuꝫ mater nō habeat filium in poteſtate. §. femine inſtitu. de adopt. non pꝛohibetur naſci obligatio naturalis et ciuilis et per conſequēs actio que oꝛdinatur ad iudicium ex mente Paul. de caſtr. in. d. l. lis nulla.

e ¶ Litigare. Impetrata tamen venia quia filiuſf. miles etiam ſuper caſtrenſi non poteſt patrem in ius vocare ſine venia gloſſ. habes ſingularem in. l. cogi. §. ſi pater in verſicu. contra obſequium. ff. ad treb. quam dixit ſingularem Joan. de Imo. ibi. et ibidem referunt et ſequūtur, Alexan. de Imo. et reue. pater dominus clau. de aq. epiſcopus maſſilieñ. ⁊ Alexā. in. l. adoptiuum. ff. de in ius vo. et eam etiam dicit ſingularem ad hoc Ang. are. in. §. ius autem. col. j. in pꝛin. inſti. de pat. po. ¶ Et nedum quādo miles ipſe eſſet filius legitimus ⁊ naturalis veruꝫ etiam ſi ſolum eſſet adoptatus qꝛ adhuc non poterit ſuper peculio caſtrenſi patrem adoptiuum in ius ſine venia vocare vt eſt text. no. cum gloſſ. in ver. cauſa cognita in. d. l. adoptiuum. ¶ Plus eſt ꝙ nedum filius petere habet veniam quando poteſt actionem intentare aduerſus patrem puta in caſtrenſibus vel quaſi. Sed etiam

UVA. BHSC. IyR_228_4

¶ Idem dico in quaſi caſtrēſibꝰ [a] cū hodie quaſi caſtrenſia ad ſimilitudinem caſtrēſiū redacta ſint vt. C. de inoffi. teſta. l. fin. §. in his itaqꝫ oibus. ¶ Siīr audit in cauſa alimentoꝝ [b] vt. C. de alen. lib. a parē. l. fi. et. ff. de lib. ag. l. ſi quis a liberis. §. ſi vel parēs. Et in caſibꝰ qbꝰ

ſi ſolum iudicis officiū imploret puta ſuper alimentis vel dote filie conſtituenda. Ita voluit glo. preal. in. d. §. ſi pater: quam etiam ad hoc dicit ſingularem Myc. de neapo. ibi. et Ibi refert et ſequitur Alexan. in. d. l. a do a principio vbi inquit quod hoc probatur ſatis ex mente edicti ptoris etiaꝫ ſine illa gloſ. quia b pretor non ſolum phibet agere. Sꝫ in ius vocare illaꝫ glo. etiam dicit nota. Bald. in. §. penales inſti de accu. et ſequitur Iaſ. in. l. j. col. v. ff. de iuriſd. om. iud. Anto. de tre. a ¶ In quaſi caſtrēſibus. Tu dic idē eſſe in aduētitijs vbi patri non querit̄ vſufructus ſm. Bar. ꝛ Paul. de caſt. in d. c. lis nulla. tunc enim filius eſt legitimus adminiſtrator ꝛ non pater qui caſus ponuntur in auten. excipitur et duabus ſequen. et ibi gloſ. in autenti. Idem eſt. C. de bo. que libe. ꝛ pro Bar. ꝛ Pau. eſt tex. in. l. fi. §. vbi autem vnū. C. de bo. que libe. per quem Ita tenet Ange. Are. in. §. ius autem poſt mediū inſti. de pa. po. ¶ Item addit glo. in. d. l. lis. caſum quando filius ageret nomine alieno puta tutorio vel procuratorio: argu. eius quod de liberto dicitur in. l. queſitum. ff. de in ius vocan. intellige tamen ſane quando ad commodum alterius puta pupilli vel domini. ſecus autem ſi ad commodū proprium vt quia iure ſibi ceſſo nomine alterius agere vellet.

¶ Non enim poteſt filius contra patrem ceſſioneꝫ recipere nec econuerſo glo. eſt ordinaria ꝛ ſingularis in. l. Si pater. §. j. gl. magna. ff. de iure do. quā ſic appellat Paul. in. d. l. lis eſt tamen alia qua etiam Paul. vbi ſupra allegat. in. l. actiones. ff. de acti. ꝛ oblig. Sed illa notabiliter ſentit quod illud procedat niſi in caſibus in quibus filio poteſt queri ita quod patri non acquiratur vſufructus quia eo caſu poſ ſunt actiones cedi filio contra patreꝫ quem gl. notat Bar. ibi ꝛ putat verā. ¶ Plus vult quod etiam vbi quereretur patri vſufructꝰ hodie valebit mero iure ceſſio facta filio contra patrem ſed ab exercitio ipſius actionis ceſſe ſupercedetur. i. nō poterit agi in vita patris contra ipſum patreꝫ. Quod etiam tenuit Bal. nullam mentionē faciēs de Bart. in l. ſi pater. q. vlti. C. mand. dicens idem in ceſſione facta fratri contra fratrem in eiuſdē patris poteſtate cōſtitutum ꝙ teneat ſed durante patria poteſtate ab exercitio ſit ſuperſedendum ꝛ idem Alexan. in addi. ad Bart. in. d. l. actiones. ¶ Iteꝫ et ſecundo glo. in. d. l. lis addit alium caſum ſingularem videlicet in. l. imperator. ff. ad trebellia. vbi pater inſtitutus rogatus filio ſub conditione hereditatem reſtituere ſi illam prodigaliter dilapidet inſtante filio poterit cogi per iudicem ad reſtituendum ipſam hereditatem filio etiaꝫ non militi et ante conditionis euentum et illum tex. dicunt ſingularem et non alibi ita clare imo. et Alex. ibi adde ſtatiꝫ alium caſum in proxi. addi.

b ¶ Alimentorū. Nota perpetuo qđ pater tenetur preſtare alimenta filio in domo propria nec liberaretur preſtando extra domum filio inuito ita Angel. imol. et modernis. in lege quidam cum filium. ff. de verborum. obligat. niſi forte videretur iudici contrarium ſtatuendum pro bono pacis arg. l. equiſſimum in princip. ff. de vſufru. vel ad vitandam ſiniſtram ſuſpitionem ſi forte pater ſuperinduxiſſet vxorem puellam et filius eſſet incontinens ſecundum Rap. cu. Pau. aret. et Iaſ. in. iij. colum. in. d. l. quidam. ¶ Et quod hic dicit domi. Uber. de cauſa alimentorum idem dicas in dote ꝙ filia poteſt officium iudicis implorare vt pater,

UVA. BHSC. IyR_228_4

vt pater eam dotet et tenebit iudiciuȝ.l. qui liberos.ff.de ri.nup.et.l.fi. verſi. vtrāq₃.C.de dot.pro.

¶Etiam ſi eſſet iam nuptui ſine dote collocata vt eſt glo.ſingularis in.l. obligamur.§.lege. ff.de act.& oblig. a ꝯpellitur pater filiū emancipare* quam dixit ſingularem Bald.in.c.iuravit columna.ij. de proba.et refert Jaſo.in auten. res que col. v.C. comunia deleg. et eam etiam dicit ſingularem Nico.de nea. in rub.ff.ſoluto matrimonio quem refert Fran.de cur.conſi.xxvij.inci. magnificus vir.colum.xv.et eam dicit reputari ſingularem Alaxander in.l.j. colum.ix.ff.ſoluto matrimonio et eaȝ ſequuntur Baldus imol.Ludo.& idē Alexander ibi et Baldus in.l.finali. C.de ſent.que ſine cer.quan.et Bald. Angel.et Paul.et Jaſ.i dicta autētica res que.et Pan.in.l.ſi ſocer in principio .ff. ſoluto matrimonio et alij quos refert curt.in conſilio preallegato.

¶Quicquid tenuerit Bar.in dicto.§. lege.et idem Barto.et Saly.et Fulg. in.d.auten.res que.et panor. in.c.accedens de procu. et alibi ſepe bene fateor ꝙ glo.illa in hoc recte a Bart. ibi reprehenditur cum dicit ꝙ pater ſit obligatus quia ſolo officio iudicis non iure actionis poteſt ad hoc cogi vt etiaȝ tenent bart.& doc.in.l.mulier §.cū proponeretur.ff.ad trebel.prout etiā tenuit glo.in.d.l.ſi ſocer in prin. glo.fi.quā ibi ſequūtur imo.& Paul. de caſt.dicens communiter teneri et Alexan.dicit eam reputari notandaȝ et effectus eſſet vt per bal.& paul. ibi plus voluerunt due gloſ. nota. iuris cano.i.c.fi.xxxij.q.ij.& i.c.finali.xxxvj. q.j.ꝙ etiaȝ ſi patre inuito filia nupſerit dūmō non indigno adhuc poterit iudicis officiū iplorare aduerſus patreȝ vt eaȝ dotet quas moder.allegāt & ſequunt̄ in.d.l.j.& iaſ.in.d.autē.res que forti⁹ comprobat Alexā. in.d.l.ij. poſt ioan.de imo.in.d.c.accedēs ꝙ ēt ſi filia nupſerit idigno prē inuito adhuc tamen tenebitur eam dotare licet minorem dotem poſſit illi conſtituere cum eius conditio nubendo indigno ſit diminuta eo quia illa nō eſſet hodie ſufficiens cauſa exheredatiōis vt p eū quem vide et digito alliga. Ant.de tre.

a ¶Emancipare.que ſunt quatuor quos not.gloſ.ordina.in.§.fi.glo. fin. inſti.quib⁹ modis ius pa.po.ſol.quā dicit magiſtram iaſ.in.l.quidam cum filium columna.v.ff.de verbo.obliga. quorum tres ponuntur in iurib⁹ hic allegatis per dominuȝ Vbertū.Quartus eſt in.l.nonnunꝗ et.l. ſequenti. ff.de adoptio.quos etiam ponit alia gloſa in.l.non poteſt eodem titulo.

¶Adde alium quando pater recepiſſet actualiter aliquid a filio vt eum emanciparet non ſic ſi reciperet promiſſionem ſub conditione emancipationis quia tunc cogi non poteſt ſecundum Pau.de caſt.et moder.maxime Alexan.et Jaſ.in.l.vtrum per illū textum.ff.de verborum obligatione.ſi tamē pater dilapidaret bona filij nō propterea poſſet cogi ad eum emancipanduȝ per.l.imperator.ff.ad trebellianum.ſecundum Baldum. in dicta lege non poteſt.

¶Sed an filius inuitus poſſit a patre emancipari ex cauſis ex quib⁹ pōt pater cogi ad eum emancipandū vel ex alia iuſta cauſa tu concIude quod ex iuſta cauſa poterit filius inuitus emācipari per textū.in dicta lege quidam cum filium.per quem debent determinari omnes leges dicentes non poſſe filium inuitum emancipari ſecundum Bartolum Angelum Jmol. Paul.et Jaſ.ibi.Reprobantes gloſas que contrarium voluerunt.in.§. generaliter.in verſiculo non eſt.in autentica quibus modis nat.effi.ſui.collatione ſeptima.et in lege nec auus. C.de emanci. et in .§. finali. quibus modis ius pa.po.ſol.et in dicta lege non poteſt.

¶Et quod ex iuſta cauſa poſſit filius

c

UVA. BHSC. IyR_228_4

innitus emancipari tenēt etiā Ang. Jmol. Paul. Alexand. Areti. et Jaſo. in dicta lege vtrum. vbi ponnnt vnā notabilem cauſam quādo filius eſſet rixoſus et ex foꝛma ſtatuti pater teneretur ſoluere condemnationē ꝓ eo. et ſubdit ibi Paulus ð caſtro. quod cū a iure cauſe nō ſint ſpecificate qđ erūt in arbitrio iudicis.

¶ Ange. tamē aretin̄. in dicto. §. finali. voluit quod ex omnib⁹ cauſis quatuoꝛdecim. ex quibus poteſt filius exheredari de quibus i. §. aliud quo a ꝗ capitulū. in autentica vt cum de appellatio. cog. collatione octaua. poterit etiā innitus emancipari cum emancipatio ⁊ exheredatio equiparentur per dictam legem quidam cū filium. Nec poterit ſuccedere talis emācipat⁹ ab iteſtato per legē finalem. ff. ſi quis a paren. fue manu.

¶ Et ex hoc eſſet pariter dicendum quod etiam ex cauſis ex quibus poteſt pater a filio exheredari poſſit cogi ad eum emancipandum cum coꝛrelatiuoꝛum ſit eadem diſciplina. l. finali. C. de indic. vidui. tol. cum ſimilibus. maxime quia pater et filius neceſſario ſe referunt et ſunt pꝛopꝛie coꝛrelatiua: iuxta no. per Jaſ. in rub. ff. de acqui poſ.

a ¶ Oꝛtas iter ſe. ſ3 ſi ſeuerioꝛ caſtigatio iudicis eſſet neceſſaria. puniet eum iudex arbitrio patris tex. gloſſa. Bald. et Salice. in dicta lege ſi filius.

vt. ff. de conditione ⁊ demonſtratione. l. ſi cui legatū. ⁊. ff. ſi quis a paren. fuerit ma. lege vltima. ⁊ C. de epiſcopali audientia. lege ſi lenones. et. C. de ſpecula. ⁊ ſceno. lege finali. libꝛo vndecimo. ¶ Idē dico ſi fili⁹ de poſſeſſione a patre per violētiam expulſus ſit. nō vt crimen intēdat ſed vt poſſeſſionē recuperet factum patris ciuiliter ⁊ cū reuerētia arguendo. vt. ff. de accuſatio. lege hi tn̄ oēs. §. liberi.

13 ¶ † Pater vero ſi ꝯtrouerſiam habeat cum filio non audit̄ q: intra domum dꝫ oꝛtas inter ſe[a] ⁊ filiū diſcoꝛdias terminare. vt. C. ð pat. po. l. ſi filius. ⁊ lege cōgruentius. Interdum tn̄ petit pater filium ꝑ interdictum de liberis deducendis. b [b]Interdum per officium iudicis interdū vendicat adiecta cā de iure quiritum. vt. ff. de rei vend. l. j. §. pꝛimo. et. ff. de liber. exhi. l. deinde. §. j. ¶ In his autē caſibus oib⁹ pater repellitur ſi filium ſuū expoſuit nec enim ſuū dicere poterit quem pereuntem contempſit. vt. C. de infan. ex-

¶ Aduerte tamen quod vbi pater vult caſtigare filium de offenſa ſibi facta non poteſt hoc facere per viam iuriſditionis ſed iure patrie poteſtatis. ſecundum Baldum in dicta lege ſi filius per illum textum. iuncta lege. j. C. de emend. pꝛopin.

¶ Et ſubdit vnū nota. verbū Bal. ibi quod pater filium inobediētē et patrē ipſū offēdentem quem coꝛrigere nō valet pōt pꝛopꝛia autoꝛitate capere aut capi facere ⁊ iudici pꝛeſentare ad hoc pōderans text. ibi in verb. oblaturus. Anto. de tre.

b ¶ Per interdictum de liberis deducendis. qđ habet locum quando inter patrem et filiū eſt queſtio de ſtatu et de hereditate aliqua vel bonis ⁊ ſic de re tertia. vt. l. pꝛima. C. de liberis exhibē. vel vbi inter patrē et tertium eſſet queſtio paternitatis l. finali. in fine. et. l. tertia. §. hoc autē verſiculo ſed vtiꝗ hic alleg. Sed vbi ſolum queſtio exiſteret de filiatione inter patrem et filium et non de bonis competeret patri officium iudicis non interdictum. per. l. pꝛimam. §. per hanc. ff. de rei vendicat. hic allega.

¶ Rei vendicatio vero adiecta cauſa de iure quiritum habet locum quando filius ab aliquo innitus detinetur ſi vero volens eſſet penes aliquē cōpeteret patri officiū iudicis. ð. §. per hanc. cum glo. mag. quam Barto. ibi

UVA. BHSC. IyR_228_4

dicit tenendam et clare loqui. idem glo.Barto.et Sali.in.d.l.j.C.de lib. exhi.glo.in.§.ius autem.inſti.de pa. po.glo.et Bar.in.d.l.iij.§.hoc autem interdictum.

a ℭL.ij.licet ita teneat glo. in.l.fi. a eo.tit.et ſpec.ti.de b acto.ver. ſed nun quid.attamen il la.l.ij.parum facit quia loquit in do= mino vel patrono vt concordet cum. l.patrem.C.de nup.que innuit patriā poteſtatem non perdi p expoſitionez vt etiam tenet glo.in.d.l.patrē ꝛ Sal. et doc.cōmuniter.in.d.l.fi. tenent cō= trarium ſm Salice. ibi qui dicit eſſe caſum.in.d.l.patrē.et ſic docto.cōiter tenēt contra id qđ hic tenet do.Uber. ℭSed tu dic ꝙ pro do.vber.glo.in.d. l.fin.et ſpe.in loco prealleg.eſt caſus, in.c.vno.de infan.expo.et lan.vbi pa ter exponens patiens exponi vel ra= tum habens et etiam languenti ali= menta denegans perdit patriam po teſtatem.

ℭEt talibus expoſitis in hoſpitali= bus ſuccedunt hoſpitalia et pferunt fiſco.ſm Bald. in aut.ſi qua illuſtris poſt mediuz.C.ad ſena.orphi.de quo per gl. in.l.nutritoribus.C.commu. de ſucceſſ.Anto.de tre.J.U.doctor.

b ℭEt generaliter.in hoc verbo ſen tit clare.dot.Uber.ꝙ.§.ille. neceſſita= te non ponat caſum ſpālē qñ pater re pudiabat vſumfructum ꝙ in ſignum repudiationis debeat filio conſenti= re prout intelligebat Otto.cuius etiā intellectum tenuerunt ibidem Jaco. but.Jaco.de areti.Ric.ma.Cy.ꝛ Bar. dicēs opi.Otto.eſſe verā ꝛ veriſſimā. ſcꝫ ꝙ non in omni iudicio ſit neceſſa= rius patris conſenſus ſed ſolum vbi pater repudiauit vſumfructum.

ℭSed vt vides do.Uber. gñaliter in telligit ꝙ in omni iudicio etiam ſi pa ter non habeat vſumfructuz regulari ter pris ꝯſenſus eſt neceſſari' ad inte=

po.l.ij.[a] et.ff.de libe.angnoſcen.l. necare.ℭEt generaliter[b] ab oib' extraneis contra quos agere in= tēdūt filij familias hodie repellū tur niſi eis pater ꝯſentiat agētib' ꝛ pulſātib'.vt.C.đ bo q̄ li.l. fi. in fi.j.rñ.ꝛ.C.de anna. exce. l.§.j. fi.

grandum perſonam filij quam opi= tenuit gl.in.d.§.neceſſitate glo. mag. cum qua etiam tꝫ ſpe.tit.de act. ver. ſed ꝛ filiuſfa.ꝛ Bal.in.d.§.neceſſitate col.ij.in prin.dicens tenētes ꝯtrariā peſſime locutos et in hoc adherendū eſſe rationi verita tis. gloſatori ꝛ in perpetuum non er rabitur concludēs illum.§.proceder e in aduenticijs ſo= lum quia in caſtrē ſibus vel quaſi patris conſenſus non eſt neceſſarius vt etiam dicit ſpe. in d.ver.ſed ꝛ filiuſfa.in fi. cōtra accur. in.d.§.neceſſitate.ꝛ Joan.an.in add. ibi dicit accurſium cōmuniter repro= bari per iura per eum ibi allegata prout etiam reprobant Ja.bu.Ja.de are.Bar.Ang.ꝛ Sali.in.d.§.neceſſita te.et dicit ibi Bald.ꝙ in hoc ſtat cum Ottone.

ℭIn aduenticijs ergo diſtinguit vtꝝ pr̄ ſit abſens extra territorium ꝛ tunc agit ꝛ defendit fili' nec reqrit ꝯſenſus in iam geſtis eo reuerſo ſed in geren= dis ſic.Si vero eſt pñs ꝛ i iudicio tūc eſt cogendus conſentire ſi nō eſt pñs in iudicio poſſit tamen de facili habe ri eius conſenſus quia intra territo= rium tunc debet requiri ꝛ expectari eius conſenſus.et iſtam dicit eſſe cō= munem ꝛ hodie approbatam per tex. in.c.fi.§.de iudi.in.vj.quem tex.Pan. in.d.§.neceſſitate. colū.ij. etiaꝫ retor= quet contra Bart.qui illum pro ſe in= ducebat ꝛ male vt per euꝫ dicit quod illi text.male poteſt reſponderi lꝫ poſt ea ſubiungat aliū intellectum eſſe te= nendū.ℭSaly.vero ibi dicit filiū poſ ſe agere ſine patris cōſenſu dūmō cō= currant duo quod pater repudiauerit vſumfructum ꝛ qđ non velit admini= ſtrationē.ſubdit tamen doctores fate ri opi.gl. quā hic tenet Uber.de con= ſuetudine obſeruari ꝛ eſſe tutiorez et i practica ita obſeruari dicit Pan. ibi in fi.vnde ꝯſulebat Bar.ibidez in vl=

c ij

UVA. BHSC. IyR_228_4

14 ¶ † Fallit in aliquibus caſibus in quibus filiuſfamilias agit ſine conſenſu[a] patris.

ſimis.ver.ꝙ non obſtante opi.⁊ vera ꝙ ſemper adhibeatur patris conſenſus ſi poſſit haberi: quia tuti⁹ eſt ſm eum ⁊ idem conſulebat in criminalibus.Specu.in.d.ti. verſi. cõſilium tñ eſt ⁊ dicaȝ ifra addi.ſequen.Sed an iſte conſenſus ſit ſufficiẽs qñcunqȝ a interueniat etiam poſt litem conteſtatam puta ratum habendo.breuiter conclude quod nõ ſed debet interuenire ſaltim in actu conteſtationis.ita glo.Bald.Saly.et Pau.in.iiij.col.in.d.§. neceſſitate per tex.in.l.ſi cum dotem.§. eo autẽ tempore.ff.ſoluto matrimonio ſcribẽ.oẽs poſt glo.ibi in.l.ſi quis in bona.§. iuſſum.ff. de acquiren.here. cõcludẽtes ꝙ ſtatim tempore cõteſtationis litis patris conſenſus eſt neceſſarius. ad ſolennizandum iudiciũ quia eo tempore incohatur iudicium.l. cum fundus.in principio.ff.ſi certum petatur alias iudicium non valeret.

¶ Et iſtã dicit eſſe communem Pau. in.d.§.iuſſum.colũ.fina. cuius verba reaſſumit Iaſ.ibi.in.iij.colũ.bene fateor ꝙ ante poteſt preſtari etiam lite nondum mota ſm Bal.in.d.§.neceſſitate.col.v.ver. quero nunquid cõſenſus.⁊ ſequitur Paul.in.d.§.eo autem tempore.col.ij.¶ Unde Bald.in.l.iubemus.C.de eman.libe.inducit illuȝ textũ quod ſi pater cõſentiat filio impetranti reſcriptuȝ ſuper lite non eſt ali⁹ ꝯſenſus neceſſari⁹ ipſi filio poſtea litiganti.⁊ eũ refert ⁊ ſequit̃. Alex. in addi.ad eundẽ Bal.in.d.§.neceſſitate ⁊ Iaſ. nõ facta mẽtione de Alex. in.d.§.iuſſum. ¶ Facit qđ vult idem Bal. in.§. ſinautem in ſecũdo ea.l. fi. C.de bo.que li.ꝙ ſi pater cõſenſit filio in datione curatoris videt̃ cõſenſiſſe ⁊ in officij exercitio ꝑ glo.ſm eũ ſingulariter notãdã in.l.lutius titi⁹ caium ſeiũ.gloſ.ij.ff.de admi.tu. quã etiã dicit multũ ſingularẽ alexã.in addi. ad Bar.in.d.§.neceſſitate.¶ Ante tñ litẽ cõteſtatã nullo modo eſt neceſſarius patris conſenſus quia que ante liteȝ conteſtatam fiunt dicũtur prohemia et preparatoria ſm glo. in autenti.in med.lit.non fie.§.ſi.in verſi. ex prohemijs colũ.viij. per quaȝ ita dicit Bal. in.l.vna.§.ſimiliqȝ modo ĩ ſecũdo.C. de lati.liberi tol. et eam dicit nota. ad hoc Iaſ. in.d.l. cũ fundus ſed in preparatorijs nõ eſt filio neceſſarius conſenſus ſm Bald. not.in.l.j.colum.ij.in.iij.oppo.C.qui admit.ad bo.poſſeſ.quẽ etiam ſequitur Alexan. in.d.§. neceſſitate.in addi.ad Barto.⁊ Iaſ.in.d.§. iuſſum.

¶ Unde dicit in ſpecie Bald. vbi ſupra ꝙ filius in his que ſpectãt ad eũ quo ad proprietatem et vſumfructuȝ poterit citari facere aduerſarium et offerre libellum ad fines interrũpendi preſcriptionem ſine patris conſenſu.Secus ſi eſſet neceſſaria conteſtatio ſecundum eum in.d.§.neceſſitate. colum.fi.¶ Et poteſt pater cõſenſum generalem preſtare filio ad omnes lites ſecundum gloſ.Barto.Bald.Ange.et Paul.in.l. ſi longius.§. ſi filiuſfamil.ff. de iudi.et Barto.et alios in dicto.§. neceſſitate. ¶ Facit quod de licentia non ſic iudex poteſt concedere generalem liceñ.capiẽdi. quoſcũqȝ debitores ſecũdum Angelum ⁊ Iaſ. in.l.fina. columna prima.C. de edic. diui adri.tol.quod not.generali conceſſa filio ad teſtandũ ad cauſas pias voluit Baldus in repe.l.j.in.vj. colũ. verſicu. nunc incidenter quero.C. de ſac.ſan.eccle.Anto.de tremo.

a ¶ Sine cõſenſu patris. vltra caſus hic enumeratos. adde tu ꝓrio caſum generaleȝ.vbi filiuſfa.imploraret officium iudicis extra ordinem nullo apparente contradictore et ſic ſine figura iudicij vt in agnoſcenda bonorum paſſeſſione vbi nõ eſt proprie iudicium per gloſſam ſingulareȝ in verſi.ignorante.in vltima ſolutio.C. qui admittan.ad boñ.poſſeſſio. quam ibi ſequitur et dicit menti tenendã Bar.

UVA. BHSC. IyR_228_4

in vlti.col.ꝛ Bald.in.ij.iij.ꝛ.iiij.oppo. et Ange.Ludo.roma. Salyce. Paul. Alexan.ꝛ Jaſ.ibidem. et eam dicunt ſingularem Ange.et Ludo.ibi prout etiam referunt ibidem Alexan.ꝛ Jaſ. addẽs alias ſimiles videlicet in.l. iij. §.ſi cauſa cognita.in verſi.pro tribunali.et in.l.ſeruus.in princip. in verſiculo amittere.et ibi bonus tex.ff. de bo.poſſeſ.et ibi vide per Alexan.quid voluerit Specu.per illam glo. ¶Secundo poterit eſſe in iudicio ſine patris conſenſu: in peculio caſtrenſi vel quaſi.l.miles.§.j.ff.de caſt.pecu. innuta.l. qui poteſt inuitis. ff. de regulis iuris.et dixi in precedeñ.additio.

¶Tertio idem in criminalibus Jaco.butri.Barto.Bald.Pau. et Salic. in dicto.§.neceſſitate.et dicunt Barto.et Bald. doctores communiter tenere contra gloſ. et Cy.ibi. Et hoc ſive accuſet tã de crimine publico quã priuato quia cenſetur procurator reipublice et filius procurator non eget conſenſu patris vt infra dicetur ſine conueniatur quia defenſio eſt naturalis et permittitur etiam ſeruo ſine domini conſenſu.l. hos accuſare.§. omnibus.ff.de accu. ¶Conſuluit tamen Specu.vbi ſupra. Jn proxima additione qð ſemper adhibeat patris conſenſus.ꝛ idem dicit Bald. in dicto.§. neceſſitate.quod aſſeſſores faciãt patris conſenſum adhiberi ne ſententia in dubium poſſit reuocari. fatetur tamen ibi Bald.et Paul. quod ſi filius confiteretur crimen pater poſſet falſam et erroneam confeſſionem reuocare et contrarium probare niſi fuiſſet adhibitus eius conſenſus in confeſſione per not.in.l.clarum.C.de auto.preſt. ¶Jtem ſi eſſet ſtatutũ quod pater ſolueret condemnationem pro filio tunc eſſet pater citandus et eius conſenſus requirendus al's non preiudicaret ei per.l. ſi deſerta.C. ſi propter pub.pẽſi.vt per eos ibi. ¶Quarto idem in cauſis ſpiritualibus connexis et dependentibus in quibꝰ nõ eſt neceſſarius conſenſus patris. c. finali.§.finali.de iudi.libro ſexto. Sicut etiam minor ſine curatoris autoritate in illis habet legitimam perſonã ſtãdi in iudicio.vt in dicto.c.finali.in principio. ¶Plus voluit. Ludouicus romanus in ſingu.cccxx. incip. tu ſcay.poſt Specula. in titu.de acto. verſi.ſed nunquid in caſibꝰ.ꝗ in omnibus in quibus minor poteſt eſſe in iudicio ſine autoritate curatoris poterit ſimiliter filiusfa. eſſe ſine licẽtia patris de quo dicit eſſe glo.ſingularẽ in dicto.c.fina.gloſ.penul.in fine.

¶Quinto idẽ vbi filiusfa.ageret nomine alieno.c.qui generaliter.de procurato.in.vj.et tenent Barto. et omnes contra gloſ.ibi.in dicto.§.neceſſitate.bene facit gloſ.in.l. lis nulla. ff. de indi. ¶Sexto ſi in principali cauſa pater preſtiterit conſenſum nõ erit neceſſarius alius conſenſus in acceſſorijs puta in executione ſententie vel in articulo appelli per gloſ. multum nota. in.l.iij.§. ſed vtrum. in verſicu. inuito.ff.de mino.quam ibi dicit no. Bald.et Alexan.in additio.ad Bart. et eam ſequitur Bal.in dicto.§.neceſſitate.col.fina. ꝛ ibi etiam Alexan. in addi.ad Barto.dicit eam ad hoc multum notan. Et eam dicit ſingularem Ange.areti.in.§.ius autem.circa medium.inſti.de pa.po. Sed certe ſimilis eſt ꝛ aperta in dicto.§.neceſſitate. glo.mag.poſt mediũ quã expreſſe ad hoc notat Pau.ibi. Et de articulo appelli vult expreſſe Bal.quẽ vide.in.l. inuitus.circa fi.C. de procur. et ibi.S. ¶Et vide quid conſuluerit Ang. per illas glo.in conſilio.clxxix.vt per Alexandrum in dicto.§.ſed vtrum.ꝛ bene facit gloſ.in.l. lucius titius caium.ff. de adminiſtratione tuto.allegata in precedenti additio. ¶Septimo corã arbitratore gloſ. Baldus et Paulus in dicto.§. neceſſitate dicentes illum textum non procedere in arbitro cuꝫ coram eo non ſit iudicium: quia non habet iuriſditionem.l. ait pretor. in princip.ff.de re iudi.licet Barto.ꝛ Salice.aliter dicãt in.d.§. neceſſitate di-

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſtinguentes inter cōpromiſſum ⁊ pro
ceſſum arbitrij ſed certe illius tex. ver
ba non poſſunt conuenire arbitro er=
go nec eiꝰ diſpoſitio. l. iiij. §. toties. ff.
de dāno infecto. c. indēnitatibꝰ. §. ſu=
pradicta. de elect.
libro ſexto. ¶ Octa a
no noniter dicebat
Alexan. de imo. in b
addi. ad Barto. in c
dicto. §. neceſſita=
te. in addi. ad ſecū
dum ꝙ ſi ſentētia
feratur pro filiofa
milias miore. xxv.
annis ſine conſen
ſu patris litiganti
quod tamen talis
ſententia valebit lʒ cōtra eū lata. Sʒ
ſi longo tēpore habitauerit ſeorſum a
patre ſe pro patrefa. gerendo an vale
bit iudicium eſſet nulla. ſicut quan=
do pro minore ferretur ſententia ſine
autoritate curatoris per. l. nō ideo mi
nus. C. de procurato. quod eſt magna
ampliatio ad illum tex. ⁊ magna limi
tatio ad. d. §. neceſſitate. ⁊ dicit ibi Ale
xan. ꝙ ab alio ſcriptā non reperit hāc
limitationem. Sed dicit eſſe de men=
te Spe. in ti. de acto. verſi. ſed nūquid
in caſibꝰ. ¶ Sed hoc idē voluit Pet.
de ancha. cōſi. lxxij. incip. ⁊ pōt cōfir=
mari ex his que cōſuluit Ludo. ro. cō=
ſi. cccclij. incip. vbi inquit qð contra=
ctus initus cum minore in eius vtili=
tatē ſine preſentia cōſanguineorū va
lebit nō obſtāte ſtatuto diſponēte mi
norē ſine preſentia cōſanguineorum
cōtrahere nō poſſe. ¶ Nono valet cō=
feſſio debiti facta per filiūfamilias in
iudicio ante litē cōteſtatā: ⁊ ſic anteꝗ̄
ſit iudiciū ceptū ſine aliquo patris cō
ſenſu vt ꝓ gl. ⁊ ſcribētes. in. d. §. neceſ=
ſitate quā gloſ. ad hoc fecit ſingularē
Bald. in. c. vno. colum. ij. de litiſconte.
¶ Ultimo poteſt filiuſfami. agere ſu=
per peculio profectitio ſine patris cō=
ſenſu vbi ſuper illo a patre ei eſſet cō=
ceſſa adminiſtratio. text. eſt ſingu. ſm
Anſelum ibi in lectu. Flo. in. l. ſi fi=

¶ Primꝰ ē i viaticulo[a] nō recepto.
¶ Secūdus quādo pater eſt ab=
ſens[b] vel procurator[c] patris vel eſt
preſens et eſt perſona turpis vel
demens ⁊ non poteſt propter ſuā
dementiam conſentire filio agen=
ti: vt. ff. ſi cer. peta. l. cū filiuſfa. et
ff. de iudi. l. ſi longiꝰ. §. ſi filiuſfa. ⁊
ff. de procu. l. filiuſfa. j. rn̄. ⁊. ff. ſolu
to matri.. l. ſi cū dotē. §. eo aūt tpe.
et. §. necnon illud. et. ff. de iniur. l.

liuſſa. ff. de dam. infect. quem refert ⁊
ſequitur Fely. in. c. cum dilecta. colū.
xxiiij. verſi. fallit quarto. de reſcrip.
a ¶ Uiaticulo nō recepto vel mutuo
dato alicui quod reſtituere recuſat vt
dicit tex. in. d. l. cū
filiuſfa. ¶ Uel fur=
to ei commiſſo. vt
dicit text. in. d. §. ſi
filiuſfa. ¶ Et intel
lige non eſſe ſpe=
ciale in viatico im
mo eſt generale in
omni ꝯtractu etiā
ex quo patri dare=
tur actio vt filius
abſens implorare
poſſit officiū iudi=
cis ſine patris conſenſu etiam in figu
ra iudicij: qꝛ extra figurā iudicij poſ=
ſet etiam patre preſente per glo. l. j. C.
qui admit. quicquid dixerit Ludo. ro
ma. in. d. l. cum filiuſfa. quē ibi repre=
hendunt Alex. ⁊ Jaſ. in. iij. nota. Sed
hoc operatur abſentia filij vt aperte
vult tex. in. d. §. ſi filiuſfami. Antoniꝰ
de tremolis.
b ¶ Abſens. Sʒ an eo caſu tenebitur
filius cauere patrem ratum habitu=
rum conclude qð non quia hoc nullo
iure cauetur: et ita tenent Bal. Raph.
cu. ⁊ Alexan. in. l. ſi cum dotem. §. ſi pa
tri. ff. ſolu. matri. Reſpondentes ad il
lum textum qui innuit cōtrarium: et
ita tenet etiam Jaſ. dicens non eſſe ſi=
ne difficultate in. d. l. cū filiuſfa. col. ij.
licet cōtrariū tenuerit idē Bal. in. l. j.
in. ij. col. C. de bo. mater.
c ¶ Procurator. Profertur ergo pro=
curator filiofa. expreſſum enim facit
ceſſare tacitum ⁊ diſpoſitio hominis
diſpoſitionem legis. l. cū ex filio. §. fi=
lio. ff. de vulga. ⁊ pupilla. ſubſti. ⁊. l. fi.
C. de pac. cōuen. tā ſuper do. cū ſimili.
Et ideo dicebat ad propoſitū ⁊ in ſpe
cie Spe. in ti. de coniunc. perſo. verſi.
Itē ꝙ agit: ꝙ cōiūcta perſona nō ad=
mittit pro cōiuncta abſente ſi abſens
dimiſit procuratorē qꝛ per hoc videt
alijs ihibuiſſe. ⁊ Spe. refert ⁊ ſequit

Bald. Ange. ⁊ Pau. de caſt. in. l. cū pre tor. ff. de indi. ⁊ Pau. in. d. §. ſi filiusfa. intelligens per illum textum quando procurator dimiſſus vellet agere al's ſecus. et hoc vult Alexan. in addi. ad Barto. in. l. ſʒ ⁊ he. in prin. ff. de ꝓcur. vbi idem dicit in a tutore vel curatore minoris ꝙ preferatur coniuncte perſone argumento. d. l. fi. de quib⁹ vide etiā Iaſ. l. in exigendi. col. ij. C. de procu. ⁊ dicetur de eo titu. ſeq. ver. de eo antē. Anto. de tre. a ¶ Actionibus. ſ. iniuriaꝝ qđ vi aut clā depoſiti ⁊ commodati. idem in b actione in factum per. l. in factum. ff. de act. et obli. que aūt ſit ratio ſpecialitatis in iſtis actionibus Bar. in. l. fi liusfa. hic allegata ingenue fatetur ſe nunꝙ potuiſſe videre. Raph. tamen Ful. ibi niſus fuit aſſignare rationeʒ coloratā tm̄ de qua per Iaſ. quem vide. in. l. cum filiusfa. col. pe. hic alleg. e ¶ Nolit conſentire. hoc idē ſcripſit Specu. in titu. de act. verſi. Sed quid ſi pater. transferendo dicta. per dominum Uber. hic. et hoc firmat ibi Ioā. and. in addi. in verſi. conſentiat. hac ratione quia preſens et conſentire nolens equiparatur abſenti. l. nō tantuʒ §. abeſſe. ver. fi. ibi. Siue preſens nō vult manumittere pro abſente eū haberi. ff. de fideicom. lib. Sed patre abſente filius pōt agere ſine eius cōſenſu. ergo ⁊ eo preſente conſentire recuſante. ¶ Et hoc idem voluerunt Iac. de are. Ricar. malum. Cy. ⁊ Bald. in. l. fina. §. neceſſitate. C. de bo. que lib. cōtra gl. ibi vn̄ dicit ibi Bal. ꝙ ꝑpter ſuā cōtumaciā pater ab hoc ꝯſenſu ſe facit alienū. ¶ Bart. vero quē ſequitur

ſed ſi vnius. §. filiofa. ¶ Item in illis quatuor actionibus[a] quas ei intentare leges veteres concedebant. vt. ff. de act. ⁊ obli. l. filiusfa. ¶ Sed quid ſi in illis caſibus in quibus nō poteſt filiusfa. ſine patris cōſenſu experiri pater noluerit filio agenti conſentire. Reſpōdeo captis pignorib⁹ cōpelletur. arg. inſti. de ſatiſda. tu. §. quib⁹. et ff. de dā. infec. l. iiij. §. an tn̄ vel cōtra patrē multa ꝑ iudicē indicet. arg. ff. de ven. inſpi. ⁊ cuſto. per tu. l. j. §. ex hoc vel forte ſatis erit ſi pater interpellatus noluit conſentire[b]: vt. ff. vt in poſſeſ. leg. l. j. §. nō exigit. ¶ Ecōtra ſi inuit⁹ ꝑ iudicē cōpellat videt ꝙ talis conſenſus nil debeat opari: vt arg. ff. đ auto.

Saly. ibi diſtinguebat an filius agat an cōueniat: ſi agat ⁊ tunc interpellatio patris nō ſit ſufficiēs ſed debeat filius ſuā perſonā legitimare ꝑ patris cōſenſum al's nō audiet niſi ꝓbet abſentiaʒ pr̄is iuxta. l. Si longius. §. ſi filiusfa. ff. de iudi. vel ꝙ pater ſit vilis perſona iuxta. l. ſi cum dotem. §. eo autem tpe. ff. ſo. mat. Si vero conueniat ⁊ tūc ſufficiat interpellatio. Licet Pau. ibi improbet iſtā diſtinctionē tenēdo glo. ꝙ iudicium nō teneat ſine cōueniatur ſine patris conſenſu etiā ſi pater recuſet conſentire niſi iudex ſuppleret conſenſum patris eū habilitando. arg. l. bonorū. C. qui admit. ad bo. poſſeſ. poſ. que fuit opi. Guid. de ſuz. ibi. licet Paul. non dicat quem refert Ioan. and. in addi. ad Spec. in preal. leg. verſi. Sʒ quid ſi pater. Et ita ſemper vidi practicari. Et licet non placeat Bald. ibi attamen idem Bald. in d. §. eo autem tempore. dicit iudicem poſſe decernere ſe ratum habiturū vt poſtea nō poſſit in dubium reuocari. Ad vnum tamē attēde ꝙ eo caſu quo filius poſſet agere ſine patris conſenſu ſi ſit minor eſt illi dādus curator. ad litem gloſ. eſt ſingularis in preal. leg. §. ſi filiusfami. §. gloſ. ma. ad finē quam Ange. ibi dicit non eſſe alibi ⁊ eam ſequuntur Barto. Bald. ⁊ Paul. et dicit Bald. ꝙ hoc ſepe contingit in ſcholaribus: quia omnes quaſi ſunt minores. ⁊ in ſpecie de ſcholari minore qđ ſit ei dand⁹ curator tenet Spec. poſt Uber. de bobio. i ti. de acto. ℣. qđ ſi ſit ſcholaris minor. An aūt iſta dilatoria tu nō habes ꝯſenſum pr̄is poſ

UVA. BHSC. IyR_228_4

a tu.l.j.§.fi.[a] ⁊.l ij..⁊.ff.quod cũ fal. tu.l.noniſſime in prin. verſi.quod enim ſi compulſus.⁊ arg.ff.de acqui.hered.l.enim qui metu verbũ ⁊.ff.de adul.l.vim paſſam. ¶ Puto tamen patrez omnino compellenduz ſi grande preiudicium filio generaretur niſi iuſtam cauſam alleget quare non debeat cõſentire.vt.ff.de lega .l. hmõi.§.fi. vel forte denegabitur patri vſufructus arg.inſti.de acqui.per arrog.§.fi.⁊.ff.ſi ex noxa. cau.aga.l. ſi cum vſufructus.Sed dominus Azo.non exigit cõſenſum patris niſi in his in quibus patri acqui-

b ritur vſufructus.[b] ¶ †Sed nũqd

15 poterit pater ꝑ nũcium vel epiſtolam agenti filio conſentire argu. quod ſic.ff.de acqui.here.l. Si qs mihi bona .§. iuſſum quod verũ

c nõ puto[c]. Immo pater preſens coram iudice cõſentiet ad ſimilitudinẽ tutoris.vt.ff.de auc.tut.l. obligari .§.pupillus ⁊.§.tutor ⁊ l.accipiẽs ⁊ inſti eo.titu .§. pen. gerit eñ pater legitimã adminiſtrationẽ in bonis filio delatis

16 tanq̃ tutor.vt.C.de bo.mater.l.j.

d ¶ †Itẽ agere impedit̃ bannit⁹[d]

ſit poſt litem conteſtatã opponi cõtra naturã dilatoriarum.l.exceptionẽ.C. de proba.⁊.l.pe.⁊ fi.C.de excep.dic qd ſic:eo q2 reddit iudiciũ retro nullũ ſꝫ ſpe.in ti.de excep.§.dicto ver.qd de illa.volunt ſcriben. poſt Bart.in.l. ita demum.C.de pcu. et dices ĩfra de impe.⁊ excep.que de lega.iud.oppo.Antoni⁹ de tremolis.

a ¶ Lege prima §. fi.tu dic qd ibi in contractibus in quibus tutor p̃ſtare auctoritatem nõ compellitur ſecus in iudicio ſecundũ Baldum in dicto §. neceſſitate ſupra ſepe allegato col. ſecunda. quia coactio ĩ iuriſditione legitime acquiſita exercenda nõ vitiat iudicium licet vitiet in iuriſditione acquirendã .l.ij. in prin. ff. de iudi.iuris ei executio nõ hꝫ ĩiuriã. l.ĩiuriaꝝ .§.j.ff. de iniur. Ant. de tre.

b ¶ Uſuſfructus. Idẽ dicebat Guid. de ſuza.quẽ refert Specu. in titu. de acto.ver.alias vero. ſed certe illis caſibus agit pater non filius.d.l.fin.§. vbi autem in vnum ibi pater quidem ſuſcipiat actiones.C. de bo.que li. de conſenſu tamen filij per tex.ſingularem ibi quẽ Bal.ibi dicit non eſſe alibi quod nota.

c ¶ Uerũ nõ puto Adde ꝙ lꝫ.odo. in d.§.neceſſitate.idẽ teneat attamẽ iac. but.Bar.in vltima.q.Bal.circa fi.⁊ ſalyce.in fi.ibidem tenent contrariũ ea ratione:q2 aliud eſt conſenſus aliud auctoritas⁊ licet auctoritas nõ preſtetur per epiſtolam iuribus.hic allegat. ſecus tñ in conſenſu per.d.§.iuſſum:⁊ idem tenent Dy.Bar.Ang.Pau.alex. ⁊ Iaſ.ibi.⁊ Bar.in.l.j.de decu.li.x.C.⁊ in.l.filiuſſa.in fi.ff. de dona. et vbiq3 bar.allega.l. honores in fi.ff.d decu. que tñ loquit̃ in diſcẽſu.ſꝫ tex.in.d.§. iuſſuz hoc clare pbat. ¶ Et hãc bar. opi.dicit eſſe cõem Iaſo.ibi allegans tex.i cle.j.§.j.in fi. ibi vel ſuuz ſignificare per literas cõſilium ⁊ conſenſuz de heret. ⁊ idẽ voluit Paul.in.l.Si cũ dotem.§. eo aũt tpe.columna ſcda. ff. ſoluto matrimonio. ¶ Plus dicit Bald.in.l.ij.col.fi. C. d iure fiſci.li. x. ꝙ pater poterit p̃ſtare dictum cõſenſum per nutuz qd forte alibi in ſpecie non reperies ſm Iaſ.in.d.§. Iuſſuz in fi.ver. ¶ Et de differẽtia inter autoritatem decretũ ⁊ iuſſum vide Inno.in capitulo prudentiam.de offic.delegati.quẽ refert Baldus in.d .§. neceſſitate columna iiij.dicens eius verba elegantia. Et de multis differentijs inter auctoritatem ⁊ iuſſum vide per Alexan. ⁊ Iaſ. in dicto.§.iuſſum.

d ¶ Bannitus. Adde hoc idem velle Spe. titu. de actio, verſicu. Item quod eſt bannitus et Bartolus in diſpu.incip. ſtatuto lucane ciuitatis que eſt prima in ordine columna. viij.verſiculo. ſed ſi aliquis. et Bald.

UVA. BHSC. IyR_228_4

in aut.habita.colūna tertia verſi.tertio nota.C.ne filiꝰ ꝓ pa.⁊ not.Bal.in d.§.Sed ſi dum decreto.licet Bald.in addi ad Spe.ti.ꝑ real.verſi.bannitus diſtinguat vtrū velit agere ad vindictam publicam quod poſſit an ſuper re familiari et non poſſit ſi bona ſint confiſcata:quia in fiſcū trāſeūt actiones.l.quoties.ff.de noua.ſi vero bona habeat ⁊ tunc agere poſſit ꝑ.l.ſi tibi mandauero.§.is cuius.ff.manda.⁊ l.papinianus exuli.in prin.ff.de mino.niſi ſtatutū interdiceret agere vel accuſare.¶Et iſtam diſtinctionē iter habentem vel non habentē bona ſentit etiam Specu.⁊ ibi apertius Joan.and.in addit.maiore.in titu.de ceſſi.act.§.primo ver.illud etiaʒ queritur.vbi inquit Joan.and.ꝙ ſi bannitꝰ nō perdat bona:ſed ſolum ſit priuatꝰ māſione loci quod nil impedit eum per aliū agere.⁊ idē voluit.Et ideo Barto.in dicta diſputatiōe dicebat poſſe probari pluribus rationibus qđ bannito poſſit denegari iuriſditio ſi agat coram iudice a quo bānitus eſt. Sed omiſit ex eo quia ſtatuta ſunt per italiam ſuper hoc edita.quaſi ſit dubiuʒ de iure.¶Tu autem breuiter potes ſic dicere quod banniti etiaʒ ſi eos deportatis equiparemus de quo per gl. ſingularē ⁊ ſcriben.in.c.relegati inſt.qui.mo.ius pa.po.ſol.quam dixit ſingularē imo.in.l.ex facto.§.ex facto.ff.ad treb.per Cy.⁊ oēs in.l.j.C.de here.inſti.per Barto.in.d.diſputatio.⁊ per Jo.an.in.d.addi.titu.de ceſſi.acti.per Jacobū de are.Barto.Ange.Jmol.et Alexā.in.d.§.ex facto per Nellum de ſan.ge.in tractatu.bāni.in.j.parte.ij.temporis.qſt.iiij.attamen Retinent ea que ſunt iuris gentiuʒ.d.§.is cuiꝰ.Et ideo poſſunt cōtrahere ⁊ bona acquirere quia deportatio nō ſe extēdit ad bona futura.l.eius qui.§.j.ff.de teſta.Ea vero que ſunt iuris ciuilis perdunt quando ſunt banniti ab imperiali culmine.l.amiſſione.§.qui deficiunt ⁊ ibi Barto.ff.de capi.dimi.et.l.certa forma.et ibi etiam Barto.C.de in.fiſ.lib.x.¶Quando vero ſunt banniti a ciuitate aliqua perdunt ſolum ea que ſunt iuris municipalis illius ciuitatis:⁊ ideo non poterunt teſtari ſm formam iuris ſtatuarij ſed ſolum ſcđm ius commune Barto.et alij in d.l.eius qui.§.j.Nec etiam ſuccederēt vt agnati ſtante ſtatuta ꝙ agnati excludant cognatos.Nec lucrarent̄ dotem vxoris premortue ex vi ſtatuti illius ciuitatis.¶Ea autem que ſunt iuris communis non perdūt per tex.in.d.l.certa forma ⁊ ibi Bar.in ſpecie.Niſi forte intra territorium iudicis a quo bannitus eſt intra quod bannitio obumbrat ⁊ obſcurat ius commune.Jta ꝙ non pōt ibi ſortiri effectum.ſm Ray.de for li.Pau.de ca.⁊ Jaſ.in d.l.j.per Alex.late in.d.§.ex facto.col.pe.⁊ fi.licet aliter dixerit idem Alexā.in.d.l.j.¶Unde ſi bona fuerit bannitio confiſcata indubitatum eſt ꝙ pretextu illorum bonoruʒ non aget:quia in fiſcum tranſlata ſunt ⁊ omnes obligationes actiue ⁊ paſſiue ac iura omnia per.l.quoties.ff.de noua.⁊.l.Si vt proponis.C.de bonis preſcript.Niſi ſint cōditionalia legata quorum adhuc dies non ceſſerit per glo.que non eſt alibi in.l.non ad ea in ver.preſens quā Bart.ibi dicit mēti tenendā.ff.de ꝯdi.⁊ demō.⁊ eā dicit nō eſſe alibi Bal.in.l.etiam.ad fina.C.ad.l.falci.¶Unde bannitus ex precedentibus obligationibus ſeu debitis cōueniri non poteſt:vt eſt tex.⁊ ibi Bart.not.in.l.ij.in princ.ff.de capi.dimi.idem Bart.in l.tutelas.§.fi.eodem.titu.et tex.et ibi Bal.in.l.tutoris.C.ad.l.iul.de vi pub.et Bald.in.l.ſi debitor.C.de ſent.paſ.¶Quo ad bona vero poſtea queſita licet ſit capax bannitus eoruʒ que ſunt iuris gentium ⁊ iuris ciuilis communis ⁊ ſic obligationū per ſupradicta:attamen ſi ex obligationibus illis vellet agere coram iudice vnde bannitus eſt denegabitur ei iuriſditio.vt dicit Bart.in.d.diſp.cum per bannum ius commune ſit obumbatum bannire enim nil aliud eſt ꝙ̄ extra bona ⁊ he-

UVA. BHSC. IyR_228_4

neficia rei publice icere.id eſt eycere.
Unde auxilio rei publice gaudere aut
iuriſditione iudicis iuuari non debet
ſm Nic.de mat.ꝛ Bald.in.d.l.j.col.ij.
Sed obligationes ꝛ actiones queſi-
tas intentabit ſi
fuerit rebannitus 17 ¶†Et ſpoliatoꝛ[a].
vel alteri cedet et a
ceſſionario non obſtabit banni exce-
ptio.per text.in.l.doli exceptio.et ibi
Dy.ꝛ Barto.dicens nõ eſſe alibi.Ita
expreſſum.ff.de noua.¶Unde glo.ali
bi ſingularis reputata in.l.vſuras gl.
mag.C.de ſolu.volebat quod banni-
tus ex ciuitate in qua debebat ei ſolu
tio fieri poſſet ſuum debitoꝛem alibi
conuenire ex eo quia ibi comparere
per ſe aut p̄ procuratoꝛē nõ poſſet nec
ei ſibi redderetur ius.quam glo.dice-
bat ſingularem.Ro.in ſingulari.lxxj.
incip.ſenenſis.ſubdens eſſe menti te
nendum et quod poſſet facere hono-
rem ꝛ ad idem illam glo.dicit menti
tenendam Bald.ibi et eandem dicit
multum notabilem ꝛ menti tenendā
Alexan.in addi.ad Barto.in lege pri-
ma.ff.de eo quod cer.lo.ꝛ eam ſequi-
tur Feli.in.c.cum ſit generale colum.
j.in prin.de foro compe.que tamē per
premiſſa non procederet vbi bona eſ-
ſent confiſcata poſt promiſſionem:qꝛ
tunc ageret fiſcus.¶Patet ergo ex
predeductis quod exceptio tu es ban-
nitus repellit bannitum ab agendo
coram iudice banniente non autem
extra eius territoꝛium cum bannum
extra territoꝛium bannientis nonpoſ
ſit extendere ſuum effectum.vt dicit
Bald.in.d.l.j.col.ij.ꝛ idem Bald.in.l.
executoꝛem colum.vij.C.de execu.rei
iud.ꝛ quod voluit idem Bald.in.l.ij.
col.ij.in prin C.de ſer.fugi.quod ban
nitus captus per familiam bannien-
tis extra ſuum territoꝛium debet rela
xari.Ant.de tre.

a ¶Spoliatoꝛ.decretali.ſepe contin
git hic alleg.adde text.in.c.j.ꝛ p totā
ij.q.ꝛ in.c.fi.de oꝛdi.cog.que iura pro
prie loquuntur de exceptiõe ſpoliatio
nis quia decre.ſepe propꝛie loquit̄ de
ſpoliato agente nedū enim poteſt ex-
cipere verum etiam agere interdicto
vnde vi contra ſpoliantem mandantē
vel ratum habentem.c.cum ad ſedem
de reſti.ſpo.ꝛ.l.iij.§.cum procuratoꝛ ꝛ
l.cū a te.ff.de vi et
vi ar.vel conditio
ne.d.c.ſepe contra
ſcienter ſuccedeñ.in vitium.vel condi
tione cano.reintegranda.iij q.j.con-
tra quemlibet poſſeſſoꝛem ꝛ alia etiā
remedia ei competunt de quibus per
Specula.titu.de reſtitu.ſpol.§.j.ver.
ſed vt in hac materia.¶Tenetur au-
tem violent⁹ ad reſtitutionē rei abla
te cum fructibus perceptis ꝛ qui per
cipi potuiſſent damnis datis et iniu-
ria.c.grauis de reſti.ſpo.ꝛ.l.domum.
C.de rei vendi.ꝛ not.in.c.j.de reſti.ſpo
lia.imo etiam impenſas in re factas
perdit vt habetur in.d.l.domū ꝛ per
Bartolum in.l.in fundo.ff.de rei ven-
di.et habetur.in.l.plane cum ſequen.
ff.de peti.here.quam.l.plane pa.in.d.
c.j.dicit ſingularem et notan.¶Com
petit autem huiuſmodi exceptio ſpo-
liationis etiā predoni.c.in literis de
reſti.ſpo.ꝛ in.d.c.fi.ꝛ in.l.j.§.qui a me
vi poſſideat.ff.de vi ꝛ vi ar.per quem
tex.Bal.in.l.manifeſtiſſimi col.j.C.de
furt.dicebat ſpoliatum debere reſti-
tui etiam ſi ex damnabili cauſa poſſ-
deret.¶Plus eſt ſi ſpoliatus benefi-
cio poſt ſpoliationē renūtiauerit be-
neficio quo fuit ſpoliatus nõ obſtāte
abiuratione que preſumitur nõ ſpon-
tanea debebit reſtitui tex.eſt in.c.ij.de
reſti.ſpola.ſecus ſi ante ſpoliationem
renuntiaſſet.c.iij.eodem titulo vel ſi
illa preſumptio non ſpontanee renū-
tiatus fuiſſet euacuata puta quia fa-
cta fuiſſet renuntiatio coꝛam ſuperio
re in cuius manibus fieri debebat.gl.
et pa.in.v.colum.in.d.c.ij.¶Plus di-
co quia etiam ſi ſpoliatoꝛ vellet incon
tinenti de dominio ſuo docere reſti-
tueretur tamen prius ſpoliatus gl.et
ibi pa.not.in.c.literas ad ſin.gloſſ.in
verſicu.offerunt.de reſti.ſpolia.et glo.
in.c.ſuper cauſa.et ibi domi.ij.que

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſtione.v.Innocen.in.c.ſecundo ad fi. de cauſa poſ.ꝛ propri. Spe.in titu.de poſ.ꝛ peti.§.fi.verſic.decimuſtertius. Py.in.c.qui ad agendũ ante mediũ de regulis iuris.lib.vj.dicens enormiter erraſſe glo.in.l.ſi de vi.ff.de iudi. que in fi.voluit contrarium ꝛ eam in interdicto iſto recuperande poſſeſſionis vbi vera violentia interuenit ꝛ in interdicto retinende deprauant communiter ſcribentes ibi.ꝛ in.l.naturaliter.§.nihil cõmune.ff.de acquir.hereditа.Bar.Bal.ꝛ Alexan.in.l.ſi alienan.ff.ſoluto matrimonio.docto.in.l. ſi quis ad ſe fundum.C.ad legem iuliã.de vi pub.ꝛ alibi ſepe. ¶Etiam ſi eſſet ſpoliatus per iudicem propter ſuam cõtumaciam quia purgando cõtumaciam intra tempora legitima recuperabit poſſeſſionem etiam ſi miſſus vellet incontinenti doceret de diuino text.qui non eſt alibi ita clare ſꝫ Bal.in.l.penul.§.penul.C.de preſcri. xxx.vel.xl.an.quem etiam Alex.ibi in addi.ad Bart.dicit eſſe ſingularẽ imo etiã ſi tutor fecit aliquẽ per iudicem ſpoliari re debita ipſi pupillo ꝛ ex ſpoliatione perueniat ad pupillũ añ oĩa pupillus debet rem reſtituere nec vllam exceptionem iuſtam poteſt opponere.l.nec interdicto.ff.de reg.iur.ita Bar.in diſpu.incip.lapp⁹ in ſolu.col. fi.¶Etiam ſi opponeretur compenſatio attamen ſpoliatus erit reſtituẽd⁹ l.fi.ꝛ ibi ſcriben.C.de compen.ſiue ſit ſpoliatus vi ſiue furto Bald.in.l.in ciuilem verſi.concluſiue ergo.C.de fur. ¶Et etiam ſi poſſeſſio eſſet confirmata ſpolianti per ſuperiorem text.et ibi Bar.Bal.Ange.ꝛ Alexan.in addi.ad Bart.in.l.autoritatem.C.vnde vi.Et ad iſtam reſtitutionem petendaꝫ admittuntur etiam non habentes mandatuꝫ ꝛ alias inhabiles.l.j.C.ſi ꝑ vim vel alio mo.abſentur.fue.poſſe.Multi tamen caſus ſpeciales exiſtunt in iure in quibus ſpoliatus non reſtituitur quos breuiter accipe ab Specul. in ti.de peti.et poſ.§.quoniã.in prin. ¶Et vlterius adde ꝙ ad hoc qꝺ quis obtineat reſtitutionem oportet eũ ꝓbare ſpolium ꝛ poſſeſſionem tempore ſpolij.c.cum ad ſedem de reſti.ſpol.et l.j.§.interdictum.ff.de vi ꝛ vi.ar.¶In beneficialibus tamen non ſufficeret probare premiſſa.ſed opus eſſet iuſtificare poſſeſſionem ex titulo ſaltim in prima figura anteꝗ̃ fiat reſtitutio.ita Jo.de imo.i.cle.vna de cã poſ.ꝛ proprie.col.prout videm⁹ ſeruari in parlamentis ꝛ alijs curijs temporalibus regni cognoſcẽtibus de poſſeſſorio in beneficialibus.¶Uerumtamẽ ſi pendẽte lite poſſeſſor ſpoliaretur:ad obtinendum reſtitutionem ex capite attentatorũ lite pendente non eſſet neceſſe iuſtificare poſſeſſionem ex titulo ſed ſufficeret probare poſſeſſionem et ſpolium lite pẽdente prout voluit rota.deciſi.xiiij.quam refert et ſequitur ita ſepe obtentum in ſuprema parlamẽti tholoſe curia teſtatur do.Steph. aufre.in que.xv.deciſ.c.tho.incip.iteꝫ fuit queſitum an intentanti ꝛ ibi etiã vide qꝺ ſi opponatur cõtra petentem reſtitutionem exceptio notoria.Et qꝺ ſi exceptio defectus proprietatis concludat defectũ poſſeſſiõis vtputa vbi de reſeruatiõe papali opponetur vbi videre facili potes.¶Adde etiam qꝺ vbi preſumptio iuris eſt contra ſpoliatum vt quia laicus poſſidẽs decimas eſſet ſpoliatus cũ talis poſſeſſio non cadat in eum non debebit reſtitui ſecũdum dictum ſingulare Innocentij in capitulo conſtitutus de filijs preſbyterorꝫ.tunc enim petitio eſt contra ius et qui expreſſe iniuſtuꝫ petit inepte agit dicit Bald.in titul.de pace conſtan.in verſicul.omnes allegans Innocen.vbi ſupra et in capitulo primo de offi.vic.¶Iteꝫ ſi pateretur ſpoliatus teſtes ſuper dominio produci per ſpoliantem et iudici conſtaret de dominio ſpoliantis.non reſtitueret iudex.ipſum ſpoliatum text.eſt ſingularis in capitulo primo de reſtitutio.ſpolia.que omnia tene menti quia quotidiana ſunt.Antonius de tremolis.

UVA. BHSC. IyR_228_4

a ¶Excommunicatus. Et poteſt opponi excep. excommunicationis etiaꝫ in foro ſeculari vt dixi plene infra qui. modis exa. iud. oz. decli. ꝛ poteſt opponi in omni pte iudicij etiã poſt litẽ cõteſt. cõtra naturaꝫ dilatoriarũ. c. exa ceptionem de excep. etiam poſt tẽpus prefixum ad opponendum oẽs dilatorias per tex. i cle. vna. de excep.

a ¶Et excommunicatus *arg. ff. ex quib. cau. maio. l. ſed et ſi per pretorem. §. actio exempta et. §. ſꝫ et ſi dum decreto et in extrauag. de reſti. ſpo. ſepe contingit. et in extraua. de indi. intelleximus.

¶Imo ſi fuiſſet aſſignatus terminus peremptorius ad opponendum exceptionem excommunicationis adhuc tamen poſt terminum peremptorium poterit opponi propter periculum cõmunionis. glo. eſt ſingularis in. d. cle. vna glo. peñ. ad fi. quam dixit ſingularem cardi. ibi in queſti. refert ꝛ ſequit̃ Feli. in. d. c. exceptioneꝫ col. iiij. ꝛ in. c. paſtoralis col. iiij. eo. ti. ¶Plus eſt ꝙ etiã ſi malitioſe re⁹ omiſiſſet attamen adhuc poterit illam opponere. tex. eſt in. d. c. exceptionem. ¶Imo etiam ſi iuraſſet non opponere aliquam exceptionem val etiam ſi iuraſſet in ſpecie non opponere exceptionem excommunicationis adhuc tamen poterit non obſtante iuramento quia ſicut neceſſitas excuſat a periurio. c. querelam ꝛ. c. breui. de iureiur. ꝛ. l. fi. ff. qui ſatiſd. cogan. ita periculum peccati ſm Ioan. and. domi. de ſancto gemi. in pe. queſt. ꝛ phi. in. c. pia. §. j. de except. in. vj. exceptione enim peccatum fuganti renunciari non poteſt ſecundum Anto. de butr. in. c. ex parte in. ij. de offic. delega. quem refert domi. in. d. §. j. ꝛ ſequitur Feli. vbi ſupra dicens bene facere tex. in. c. j. de iureiuran. lib. vj. ¶Fortius etiam poſt ſententiam in executione poterit exceptio excommunicationis opponi. d. c. pia. in fin. ꝛ multofortius poſt renuntiationem ꝛ concluſionem in cauſa ante ſententiam ſm Feli. quem vide in. d. c. exceptionem. col. v. poſt domi. de rota. Spe. ꝛ pa. in locis per eum allegatis puta in caſib⁹ quibus poſt renuntiationem ꝛ cõcluſionẽ partes audiuntur de quibus late p eundẽ Fel. in. c. cũ dilectus de fid. inſtru. Imo etiam in cauſa appellationis actor originarius nunc appellat⁹ repelletur ꝑtextu excommunicationis Archid. Ioan. and. domi. et in. d. c. pia i pnci. ¶Adde vlterius ꝙ licet ſpoliationis queſtio ſit multum priuilegiata vt ſupra dictum fuit proxima additione attamen excommunicatus non auditur petens reſtitutionẽ glo. reputata ſingularis. in. c. ex inſinuatione. in ver. canonicum. de procu. quam dicit ibi ſingulariter notañ. pa. in. ij. col. ꝛ illam dicit ſingularem Imo. in. l. is qui reus. xxxv. colũ. ff. de publi. iud. prout eum refert Feli. in. c. dilectus. in. colum. pe. de reſcrip. Sed idem vult glo. ij. ibi ꝛ glo. in. c. in nomine domini. in ver. in audiẽtia. xxiij. diſt. quas etiam pa. alleg. in. d. c. ex inſinuatione. ¶Sed et fortius ſi excommunicatus vellet propriam iniuriam proſequi non audietur ita conſuluit Frede. de ſe. conſil. cxvj. incip. mirandum eſt. ¶Et non omitto ꝙ etiam tertius cuius non intereſt poteſt exceptionem excommunicationis opponere aduerſus actorem contra me agentem. voluit cardi. ſub dubio forte in ſe pe alleg. c. exceptionem. et licet multi tenuerint contrarium quos bi refert Feli. in vltimis ver. attamen ipſe Feli. ita firmat per dictum Io. an. et do. ſupra adductum ꝙ non obſtante iuramento de eam non opponendo poteſt opponi. ex quo datur intelligi ꝙ eſt introducta fauore publico puta animarum et ſic eſt ius populare ſecundum eum. et idem vult idem Feli. in capitulo nonnulli. §. j. colum. penulti. et fina. de reſcrip. vbi egregie et ſubtiliter loquitur et eundem vide. in dicto capitulo intelleximus. colum. iiij. verſi. iſte tex. ¶Nunc reſtringe hoc princ

UVA. BHSC. IyR_228_4

cipale dictum de excommunicato. Repellendo ab agendo. Primo in excommunicatione maiori quia minor non repellit a communione fidelium ſed ſolum a participatione ſacramentorũ et reddit ineligibilem. c. a nobis. de exception. c. ſi celebrat. de cleri. excõ. miniſt. pa. ⁊ Feli. in dicto. c. intelleximus hic alleg. lap. et domi. in. iij. col. verſic. querit lap. in. c. j. de reſcrip. in. vj. ¶ Secundo reſtringe non procedere in interdicto vel ſuſpenſo quia interdictio vel ſuſpenſio non repellunt ab agendo cum non priuent a cõmunione fidelium. d. c. a nobis. Anto. de butr. et Feli. in. d. c. intelleximus. ¶ Tertio reſtringe in volũtario actore ſecus ſi neceſſitaretur agere vt quia intentaret remedium. l. diffamari. C. de inge. ma. cum tunc quodammodo ſit reus. glo. et Ant. de but. i. c. ſignificauit. de offi. ordi. Feli. in dicto. c. intelleximus. col. v. ¶ Quarto reo volente excommunicatus poteſt agere al's reportaret commodum ex ſua malitia contra dictam decre. intellexim⁹ de quo ibi vide Feli. Ita tenentem poſt alios. ¶ Quinto reſtringe in excommunicato proſequẽte ius ſuum priuatum ſecus ſi publicum ratione officij publici excommunicatus occultus admittitur puta pro eccleſia. Item ſexto in iudicijs duplicibus in quib⁹ vterq; actor vterq; reus. Item ſeptimo admittit vt actor ſi prohibetur agere ea que ſunt ſibi a iure permiſſa puta mittere procuratorem. ire romam ad impetrandum ſuper excommunicatione vel appellatione de quibus omnibus per Feli. poſt doct. per eum allegatos. in dicto capitulo intelleximus. et per eundem Feli. in capitulo. fina. de excep. ¶ Octauo non procedit ſi ob id ſolum fuiſſet excommunicatus vt ab agendo repelleretur ſecundum Specul. titu. de reſcrip. preſen. §. ratione autem impetrantis. verſicu. penul. quem ſequitur Ludo. Roma. in ſingul. dccxix. incip. Illud quod dicitur et ſequitur Feli. in dicto capitulo fina. ⁊ in dicto capitulo. intelleximus. ¶ Nono licet excommunicatus repellatur ab agendo non tamen eius ceſſionarius idem habes de banniti ceſſionario. §. verſicul. iſto in apoſtil. in ver. bannitus. col. fin. gloſ. in. c. vno. glo. penul. de iure pa. Dy. in c. is qui in ius. colum. fin. de regu. iur. in. vj. bonus tex. vbi Dy. ⁊ Bart. in. l. doli. ff. de noua. Barto. in diſpu. j. incipien. lucane ciuitatis ſtatuto. col. viij. Feli. in. d. c. intelleximus. in fi. ¶ Decimo in deteſtationem excommunicationis dic ꝙ excommunicatio alligat excommunicati animam ſathane. c. audi deniq;. et. c. omnis chriſtianus. xj. q. iij. Et excommunicatus eſt membrum putridum eccleſie et ſeparatur per excommunicationem a corpore chriſti vnde eius ſpiritu vegetari nõ poteſt in capitulo nihil ſic debet formidare chriſtianus. ea. cauſa et queſt. et excommunicatio bona opera mortificat in capitulo ſi quis a catholica eccleſia. xxiiij. queſtio. iij. et excommunicatus dicitur hereticus in capitulo quod autem. iiij. q. j. ſaltim interpretatiue vt dicit domi. de ſan. ge. in. c. j. de reſcrip. in. vj. in colum. fin. Et excommuniatio a iuramẽto fidelitatis abſoluit eum qui excommunicato iuramentum preſtitit non ipſum excommunicatum in capi. nos ſanctorum. xv. queſtio. vj. Et excommunicati debitor ei ſoluere non tenetur ſecundũ Bart. brixi. ibi. et hoc ea ratione quia ei communicare non debet capitulo cum excommunicato. xj. queſtio. iij. niſi in caſibus not. in. c. quoniam multos ea. cauſa et queſt. alias debitor excommunicationem minorem incurrit que a participatione ſacramentorum alienum facit dicto capitulo a nobis. de excep. ¶ Et equiparatur bãnito per text. in. c. vno. in titu. hic ſunt lex deinde incip. conſu. feu. in vſi. feu. Nico. de mat. Bald. et docto. in. l. j. C. de here. inſti. Hoc vnum teſtor a probatiſſimis viris audiuiſſe et oculis viſu vidiſſe pleroſq; omnes excommunicationem contemnentes a diuitijs

UVA. BHSC. IyR_228_4

ad ſummā egeſtatē deo vltore puenirſe vnde nimirum ſi excōmunicatus re
pellitur ab agendo vt diximus. ¶ Itē
a iudicando vt infra ti.q̄.mo. exa.iud.
ordi.decli. Item a teſtificando ⁊ poſtu
lādo vt in.c.decer=
nimus de ſenten.
excom.in.vj. Item
repellitur vt nota=
rius cum excōmu=
nicato non credat
in.c. nullus. in.q.
iij.⁊ vt accuſator.
d.c.a nobis. Et ge
neraliter ab omni
bus actibus ciuili
bus preterꝙ a ſe
defendendo. d.ca.
intelleximus ⁊ ibi
pa.colū.j. Ideo ca=
ue ne illam incur=
ras. aut ſi forte il=
lam incurreris abſolui feſtina.

18 ¶ † Item monachi ⁊ conuerſi ⁊ ca
nonici regulares non prelati ſuo
nomine litigare volentes non au
diuntur[a] cum bona nō habeant
et pro mortuis reputantur[b] vt in
aut.de mona.§.illud quoqꝫ.⁊.§.ſi
vero reliquerint ⁊ in autenti.hec
conſti.interpre.prio.conſti.de his
qui ingre.mo. in prin.conſti.⁊.C.
de epiſ.⁊ cle.l.deo nobis i fi.j.rñ.
⁊ in auten.quomo.opor.mona.§.
non egredientur.col.vj.turpe eſt
enim eis ſi velint ſe peritos oſten
dere forenſium cauſarum: vt.C.de
epiſ.⁊ cle.l.repetita in fi.

a ¶ Non audiuntur. Idem Spe.tit.
de acto.verſi.item excipitur cōtra acto
rem quod eſt monachus ⁊ in tantū p=
cedit ꝙ etiam ſi darent fideiuſſores ta
men fideiuſſores non tenerentur quia
nullo modo nec ciuiliter nec naturali=
ter monachus in iudicio obligatur et
ideo non poterit accedere fideiuſſor.
ita in facili contingentia rñdit Paul.
de caſt.vt ipſe refert in.l.j.C.qui legi.
perſo.poſt Guil.de cu.ibi. ¶ Unde no=
tabiliter conſuluit Fred.de ſen.conſil.
cclxxxvij.incip.caſus talis eſt quidam
vere ⁊ efficaciter.ꝙ ſi religioſus vel ob
latus profeſſus ſuo nomine ſine abba
tis licentia exigat debitorem ⁊ ei⁹ bo=
na vendi faciat ꝙ talis venditio non
valet imo debitor poterit ipſum pro=
ceſſū: ⁊ inde ſequuta caſſa facere decla
rari: tū quia non poterat dici debitor
monachi ſed monaſterij: tum quia mo
nachus in iudicio eſſe nō poteſt in.c.
non dicatis.xij.q.ij.⁊ in.c.de preſentiū
xvj.q.j.⁊ in aut.cauſa que fit cū mona=
cho.C.de epiſ.⁊ cle. ¶ Plus ſubdit ꝙ lꝫ
coniuncta perſona admittatur pro cō=
iuncta.l.ſed ⁊ he: cum ſimi.ff.de pro=
cu. attamen ſecus in dedicatis quia eo
rum cōuerſatio ⁊ cognatio eſt in celis
ſm Hoſt.in.c.ij.de poſtu.vbi etiaꝫ pa.
⁊ ſic eſt deterioris conditionis mona=
chus ꝙ minor indefenſus quia p mi=
nore lata ſentētia
valet.l.non ideo
minus.C.de pcur.
Et tamen non pro
monacho ſuo no=
mine agente.Ant.
de tre.

b ¶ Pro mortuis
reputantur. Sicut
ergo quo ad ius ci=
uile ſeruus p mor
tuo habetur.l.qd
attinet.ff.de regu.
iu. ita et monachi
pro mortuis mun=
do habentur iuri=
bus hic per auto=
rem alleg.⁊ in.c.placuit in.ij.⁊.c.ſunt
nonnulli.xvj.q.j.vnde ſicut lex appel
lat vocem ſerui funeſtaꝫ in.l.pe.C.qui
accu.non poſ.canonizata in.§.ſi quis,
iij.q.vlti.ita canon appellat voceꝫ mo
nachi funeſtam.ij.q. vij.c. placuit. Et
generaliter dicebat Innocē.in.c.cum
olim in.ij.de priuile.quod omnia iura
loquentia in ſeruo procedūt etiam in
monacho quem refert ⁊ ſequitur Bal.
in.l.ſeruus.C.commu.de ſucceſ.⁊ mo=
nachum ſeruo equiparant gl.⁊ Bart.
in.l.pedius.§.j.ff.de arbi.⁊ glo.⁊ Alex.
in.l.cum heredes.§.fi.ff.de acqui.poſ.
⁊ Bart. in.l.j. in prin.⁊.§.fructuarius
et.l.ſi liber homo.et.l.ſi ſeruus teſta=
mento et.l.quod ſeruus.⁊.l.ſi commu
nis ſeruus ita.ff.de ſtipu.ſer.Bald.in
l.interpoſitas.C.de tranſac.dicēs per
illum text.ꝙ ſicut dominus non obli=
gatur ad obſeruationem promiſſoruꝫ
ſeruo ita nec abbas monacho quia in
ter eos non cadit obligatio.⁊ ſequitur
Alex.in addi.ad Bart.in.d.l.j.in prin.
¶ Unde videm⁹ ꝙ licet filiuſfam.acq=
rat ſibi pleno iure caſtrenſia et quaſi
ac aduentitia quo ad proprietatem le
ge ſecunda et tertia.ff.ad macedo.⁊.l.

UVA. BHSC. IyR_228_4

j.C.de bon.maternis et lege cum opor
tet in principio.C.de bonis que libe-
ris.Monachus tamen omnia indiffe
renter acquirit monaſterio.c.ij.⁊.c.cū
ad monaſterium.de ſtatu monachorū
⁊.c.ij.de teſta.inſtar ſerui.l.placet.ff.de
acquirenda hereditate.et.l.ſeruus ve
tante.ff.de verborum obligationibus.
¶Caue tamē quia licet monachi ſint
mortui mundo hoc tamen non eſt ve-
rum quo ad actus naturales puta bi-
bendum et comedendum.¶Item nec
quo ad mulieres impregnandum.c.ſi
cut ex literarum de homici.etiam pro-
prias commatres in.c.peruenit.in.j.
xviij.q.ij.vt dicit Spec.in ti.de teſte.§.
j.verſic.item excipitur quod eſt mona
chus.vnde gloſa in.l.inter claras in
ver.archimādrite dicit eos quandoqꝫ
lupos rapaces licet ouis nomen ge-
rant.⁊ Auguſtinus in.c.quantūlibet.
xlvij.diſtinctione vult bono monacho
nil melius:deficiente nil deteriꝰ iuxta
illud iuſtus iuſtificetur adhuc et qui
in ſordibus eſt ſordeſcat adhuc.¶Ca
ue etiam quia licet ſupradictuʒ fuerit
monachum ſeruo equiparari attamen
monachus retinet ius ſuitatis.l.deo
nobis.hic alleg.vnde potiꝰ filiofami-
lias videretur comparandus quā ſer-
uo vt etiam equiparat.glo.in.l.ex pe-
nalibus.ff.de regulis iuris.⁊ glo.in.l.
ſi longius.§.j.glo.fin.ff.de indi.vnde
videmus quod ſicut filiofamil.inſtitu
to repudiante adit pater et prefertur
ſubſtituto gloſa in lege finali in princi
pio in verſiculo recuſante ⁊ ibi Jaco-
bus butri.Ray.Cy.Bartolus et Bal-
dus.C.de bonis que liberis.ex quo-
dam iure accreſcendi vt ibi per eos et
Bartolus Jmol.Franciſ.areti.et Jaſ.
in lege prima in principio in tertiā
queſtione quarte queſtionis principa
lis.ff.de vulgari et pupilla.Bar.Bal.
rap.Ful.⁊ Jaſon in lege cum propo-
nas.C.de heredi.inſtituen.et iſtam fa
tur eſſe communem Paul.ibi ſubdēs
ab iſta in conſulendo et iudicando nō
eſſe recedendum.⁊ idem Paulus in di
cta lege finali in principio ⁊ Alexāder
in dicta lege prima in principio in pū
cto iuris tenentes contrarium prout
et multi moderni.ibi relati tenuerunt
ita ⁊ monacho inſtituto adire recuſan
te poterit abbas adire inſtar patris
put voluit.Archi.c.j.decimaſexta que
ſtione.j.quem refert et ſequitur Bar-
tolus in.d.l.j.in principio in queſtio-
ne preallegata ⁊ idē ibi tenent Jmol.
Alexan.⁊ Jaſ.Cyn.⁊ Bald.in.d.l.deo
nobis Joannes andree:et communi-
ter canoniſte in.c.in preſentia de pro-
bationibus.⁊ iſta eſt veriſſima ſecun-
dum Jaſ.in.d.l.j.licet multi contrariū
tenuerint vt ibi per eum.Et tamen ſe
cus in domino ⁊ ſeruo vt in dicta lege
cum proponas.¶Item ſecundo vide-
mus quod ſicut filiusfamilias acqui-
rit poſſeſſionem patri etiam ſi fuerit
ab alio poſſeſſus operāte patria pote
ſtate lege quicquid.ff.de acquirenda
poſſeſſione ita monachus fugitiuus
etiam ab alio apprehenſus acquirit
poſſeſſioneʒ monaſterio ſecundū Bar
tolum Angelum Jmol.Pauluʒ de ca-
ſtro.Roma.Alexan.et Jaſ.in.l.j.§.per
ſeruum qui.ff.de acquirenda poſſeſſio
ne.bonus textus ī.c.abbates.xvj.que-
ſtione ſecunda.Quod non eſt in ſeruo
in quo diſtinguitur an fuerit ab alio
poſſeſſus vel non.vt in dicto.§.per ſer
uum.¶Item tertio ſicut filius nō po-
teſt vendi ita nec monachus.Sed in
ſeruo ſecus ⁊ ſicut pater tenet̄ alere fi-
lium ita monaſterium monachū ipm̄.
Non tamen dominus ſeruū quia ꝓ de
relicto eum habere poteſt ita Barto-
lus in.d.l.j.in principio.ff.de vulga.
pro quo faciunt no.in.c.vno.glo.pen.
de infan.et lang.expo.et in.c.ſicut no-
bis de reg.et tran.ad reli.¶Item mo-
nachus poteſt eſſe teſtis ⁊ plus ei cre-
ditur quam alteri.§.cogitandum ⁊ ibi
gl.in ver.teſtes in aut.de mona.colla-
ne prima.Etiaʒ in teſtō Bal.in aut.in
greſſi col.j.C.de ſacro.ſanct.eccl.quod
nō eſt in ſeruo.l.ſerui.ff.de teſti.¶Vn̄
Bal.notabiliter in.l.j.col.xij.verſi.quo
ad decimuʒ.C.qui admit.ad bono.poſ
ſeſ.poſ.inquit quod monachꝰ equipa-

UVA. BHSC. IyR_228_4

ratur filio vel ſeruo prout fauorabilius eſt monaſterio quod ſimpliciter ſequitur ro.in.l.ſi is qui heres.§.neq filius.ff.de acquirenda hereditate. et Alexã.in dicto.§.per ſeruum.⁊ in addi. ad Baldum in dicta.l. prima. Et alibi idem Bal.in l.fili9.C. de pactis dicebat quod intra loquentia de ſeruo procedunt in monacho quatenus poſſũt ei adaptari.⁊ idem de filiofamil.ſecundũ eum.Bartolus vero in ſepe alleg.l. prima i principio. ff.de vulg. dicebat qd ſubiectio monachalis eſt magis ſubiectio filialis quam ſeruilis ad premiſſa vide etiam cõſi.Fred..de ſenis.xxxv. incipiẽ.quidam monachus monaſterij.

a ¶Si non eſt abbas. Etenim propter prelati abſentiã aliquid permittitur quod alias non permitteretur. tex.in.c.cũ nullus verſiculo epiſcopo autẽ in remotis agẽte de tempo.ordi. lib.vj.Et q data abſentia ſuperioris monachus poſſit agere vbi periculũ eſſet in mora tenent gloſ.⁊ ſcriben.ſignãter Anto.de.bu.pa.⁊ Feli.in.c.cũ dilecta glo.finali de reſcriptis ⁊ idem dicunt ibi car.⁊ imo.ſi vacaret monaſterium pro quibus adducit Feli. ibi tex.in.c.vno ne ſede vacãte in.vj.vide quod in propoſito de epiſcopi abſentia refert ſe conſuluiſſe Ja.in.l.cum filiusfa.colũ.ij.ff.ſi cer.pet.poſt archi.⁊ alios.Ant.de tremolis.

b ¶Sint ſpoliati.quo caſu agẽt nomine monaſterij ⁊ non ſuo ſm Spec. et Joan.and.poſt dama.in ti.de actore.verſi. Sed quid ſi ſpoliatus.quia etiam veſtis quã portat nõ eſt ſua:nec cuculla nec veſtẽ ipſaʒ poſſidet quod etiam voluit glo.in.c.nõ dicatis.xij.q. j.⁊ ita itelligit deciſ.rote.vj.i ti.de reſti.ſpo.in antiquis Feli.in.d.c.cum dilecta col.xxiij.verſi.monachus.

19 ¶†Admitto tñ eos ſi nõ eſt abbas[a] vel prior vł ſindic9 monaſterij q̃ p eis agãt ſeu experiãt ⁊ ipſi ſint ſpoliati[b] arg.C.ſi p vi3 vł ali. mo.l.j.Prelatos excepi puta abbates ⁊ pores magnos ⁊ ſcenodochios ⁊ hoſpitaliũ rectores[c] q̃ pñt pprio noĩe litigare.Nã et ppria[d] bona hr̃e pñt.Mlta ei tolleratr̃ rõne dignitatis q̃ al's minime tollerarentr̃ vt in aut.de nõ alie.§.ſicut aũt.dãnoſa ẽ ⁊.ff.de re iudi.l.q̃dã cõſulebat ⁊.ff.de do.l.filiusfami.§. nõnũq ⁊.ff.de iudi.l.ſi lõgi9 i fi.l.

c ¶Hoſpitalium rectores.⁊ generaliter aliquam. adminiſtrationem alicuius obedientie habentes qui in iudicio ſine licentia ſuperioris eſſe poſſunt.c.cum deputati de iudi.pa. et omnes in.c.cũ dilecta de reſcrip. obedientie dixi quia ſecus ſi alicui9 ville vel poſſeſſionis Inno.in.c.edoceri de reſcript.Feli.in d.c.cum dilecta.colum.xxiij.queʒ vide Anto.de tre.

d ¶Et propria ideo dicit Specu. in ti.de acto.ver.ſed quid ſi ſpoliat9. vſus verbo pprium habent.ſed cautius dixiſſet peculium ſecundũ Joã. and.ibi in addi.prout etiam dicit tex. in.c.monachi de ſta.mo.Non eñ pñt habere pprium vere ſed ſolum adminiſtrationem de permiſſu abbatis.c. ij.de ſta.mo.ſicut ſeruus conniuentibus occulis domini.l.iij.in princi.ff. mand.Barto.in aut. ingreſſi colum. ij.verſicu.quero vlterius.C.de ſacro. ſanct.eccle.⁊ idem Bald.in.l. vnã.C. de his qui pe.no.col.vij.verſiculo ſeptimo queritur dicens monachuʒ habere ppriũ ad vſum nõ pprium proprie.¶Et ſic ex premiſſis habes regulam de monachis q non poſſunt eſſe i iudicio ſine licẽtia abbatis et duas fallentias videlicet quando eſſet prelatus.⁊ quando eſſet ſpoliatus et nõ adeſſet ſuperior vel ſindicus.Tu tertio adde q ſi monachus eſſet in ſtudio de licentia abbatis poſſet contrahere et pro contractu gratia ſtudij inito agere et conueniri et pro iniuria illata accuſare.ita glo.in.c.non dicatis xij.queſtio.j.glo.in.l.ſi longius.§.j.gl. fina.et ibi Bart.et Bald.ff. de iudi.et gl.in.c.cũ paſtoralis. gl.j.ij.q.vij.⁊ gl. in.c.ex

UVA. BHSC. IyR_228_4

¶Similiter impeditur agere fideiuſſor contra reū ꝓ quo fideiuſſor antequā ſoluatª .ff.de cond.inde.

in.c.ex parte.de accu.archi.io.and.⁊ domi.de ſanc.gemi.in.c.ij.ne cle. vel mona.lib.vj.⁊ ſpecu.in.d.ti.de acto. verſi.ceterū.⁊ ibi Joā.an.ſecus ſi ſine licentia eſſet in ſtudio quia tunc eſſet excommunicatꝰ ꝑ d.c.ij.idem volunt 30 docto.in.d.c.cū dilecta ⁊ ibi vid Fel. a quid d expēſis exceſſiuis et de expenſis doctoratus et de fideiuſſione poſt do.vbi ſupra.

¶Quarto fallit ſi peteret ſe reſtitui ad clauſtrum vnde ſe diceret iniuſte eiectum et peteret alimenta anto.de but.Jmo pa.⁊.Fely.in.d.c.cū dilecta. vbi Fely.limitat qñ peteret alimenta pro tempore preſenti ⁊ quādo ab abbate alias non vbi per eum.

¶Quinto ſi ageret contra abbatez q̄ dediſſet eum in obſidem vt eum liberaret ab obſidione vt voluit Bald.in c.ex reſcripto ad fi.de iure iu.ſicut ſm eum poteſt filius contra patrem agere vt eū redimat quando ob famē euz vendidit ⁊ rediit ad pinguiorez fortunam quod eſt no.ad materiam.l.ij.C. de pa.qui ꝓ fili.diſt.ſm Fely. in.d.c. cum dilecta.

¶Sexto fallit vbi ageret pro abbate incarcerato.Fely.vbi ſupra poſt rot. deciſi.x.de iudi.in no.

¶Septimo pōt eſſe in iudicio ſine licentia ſuperioris ī cauſa ſue electiōis Jnno.⁊ alij in ſepe alleg.c. cū dilecta. per illum tex.archi.in.d.c.cum paſtoris.intellige qñ eſſet electus prelatus ſui monaſterij ſecus ſi alteriꝰ.c.ſi religioſus de elec.in.vj. Jmol.⁊ Fely.in d.c.cum dilecta ⁊ habebit expenſas a monaſterio ad quod fuit electꝰ vt ibi per eundem Felynum.

¶Octauo ⁊ vltimo fallit in criminalibus qñ accuſaret abbatē.c.ex parte de accu.nō eñ habet neceſſe ab eo petere licentiā ſcđꝫ Jmolam in.c.cuꝫ.p. māconella eodē titulo. Anto. de but. et Pa.in.d.c.ex parte.lꝫ contrariū teneat Archid.in dicto.c.cū paſtoris.et Jo.an.ī additio.ad ſpecu.in tit.de inquiſi.§.finali.in princi.additio.ij.poſt rofred.in titu.de noua.verſicu.ſed illud alˀs ſed quoniam.⁊ Fely.in dicto. c.ex parte.dicens rationabile qđ petat veniam et licentiā et eo caſu vtriqꝫ et abbati ⁊ monacho prouidebit monaſteriū de expenſis.dicto.ca.ex parte.iuncta gloſ. quā ibi nota.pa.et Feli.Anto. de tre.

a ¶Antequam ſoluat.Ratiōes vide per Baldum ⁊ Salicetum.poſt antiquos.in.l.ſi pro ea.C.manda.Si ergo ſoluit aget actione mandati dato qđ per iudicez non ſoluerit ſed ſponte.l. idemqꝫ.§.fideiuſſores .ff.manda.pōt enim bonam fidem agnoſcere exemplo tutoris.l.quoties.§.ſicut.ff.de adminiſtratione tutorum.et ratio eſt qꝛ eoipſo quod mandatur alicui quod fideiubeat videtur mandatum in conſequentiam quod ſoluat per textum not.in.l.indebitam hic allegat.

¶Aduerte tamē quod licet poſſit ſoluere fideiuſſor ex vi taciti non tamen intelligitur habere mandatum vt cogatur ſoluere inuitus ita quod incurrat penam non ſoluendo per legē primam.C.de dolo.Pet.Cy.Baldus et Salicetus.in dicta.l.ſi pro ea.Barto. in.l.ſi quis mandato.ff.de negocijs geſtis.Fulgoſius et Jaſon.in dicta lege indebitam.

¶Aduerte etiā quod eſt reperire caſus in quibꝰ fideiuſſor non agit.Primus ſi iniuſte condemnatus nō appellauit.dicta lege ſi pro ea.ī fine.Secundꝰ in caſu mirabili ⁊ ſingulari.l. tribus.ff.de vſufru.ea.re.q̄ vſu.cōſu. vbi Baldus.dicit illum textuꝫ nō eſſe alibi et in dicta lege indebitam.dicit illum caſum eſſe mirabilem videlicet vbi teſtator iubet heredem fideiubere per ſequelam ei videtur mandatuꝫ quod ſoluat et ſi ſoluit non repetit qꝛ ex neceſſitate fideiuſſit et in dicta lege tribus.idem Baldus refert quendam in priuato examine interrogatū contra caſum legis reſpondiſſe.

b

ℭQuod tamen limitat Baldus.in.l.
vna.§.ne autem.columna tertia.verſi
culo ſecundo quero.C.de caducis tol=
lendis.vbi fideiuſſio afferret modicū
preiudicium ⁊c.de quo etiam p Jaſ.
in dicta lege inde
bitam.⁊ in.l.quod a
dictū.ff.de pactis.

l.indebitã.ª Vel eq̄pollēs faciat᷑ q:
ſuū ꝓpū delegauit d̓bitorē^b vl̓ ipē
fideiuſſor heres extitit creditori^c
apd̓ quē itercessit vl̓ d̓bitū d̓poſuit
⁊ ꝯſignauit.vt.ff.d̓ fideiuſſo.l.q̄ de
bitorē.⁊.ff.mā.l.ſi ei cui.⁊.l.q̄ mu=

a ℭIndebitã.Ad
de tex.ſolēnē ſecū=
dum Bal.ibi in.l.
ſi pro ea.C.māda.
ſupra allegata.vbi
etiam ponunt caſus ſequentes in ver
ſiculo niſi in certis.⁊ tex.in.c.finali.de
fide.vbi gl.⁊ ſcribē.Ant.de tremolis.
b Delegauit debitorē.dato q̄d ille de
bitor nō ſoluerit nec ſoluēdo actio ſibi
abeſt ex ſola delegatiōe vnde pecunia
ſibi abeſſe videtur.l.inter cauſas.§.
abeſſe.ff.manda.ℭSed quotidianuȝ
eſt dubiuȝ ⁊ in iudicijs verſatile vtrū
ſola confeſſio creditoris cōfitentis in
inſtrumento ſe habuiſſe ⁊ recepiſſe de
bitū a fideiuſſore ſufficiat fideiuſſori
ad repetendum a principali debitore
dato quod non appareat de vera ſolu
tione.Bart.ſub dubio forte per gl.ibi
in.l.duobus.§.primo.ff.de iureiuran.
tenet quod non niſi doceat de nume=
ratione quaſi ficta ſolutio nō ſufficiat
dicens menti tenenduȝ ⁊ idem tenet
ibi Rap.Fulgo.in vna lectura.ℭSȝ
contrarium conſuluit idem Bartolꝰ.
in conſilio.incipien.titius promiſit
ſempronio.quod eſt.clx.et contrariuȝ
pariter tenent Sali.Paulus de ca=
ſtro Lu.Roma.Alexan.et Jaſ.contra
Bartolum.ibi in dicta lege duobus.
et dicit ibi Paulus ſe florentie conſu=
luiſſe et idem dicit in lege qui debito=
rem hic allegata vbi etiam per il=
lum textum.tenet contra Bartolum.
et ſimiliter Alexander.in dicta lege
duobus dicit ſe bis conſuluiſſe.⁊ Ja=
ſon ibi dicit hanc eſſe communem
contra Bartolum.quod ſufficiat con=
feſſio.ad quod facit lex pecunie et
quod ibi Baldus.C.de ſolutionibus
vbi inquit Bal.q̄d per confeſſionē pro
batur vera numeratio ſubiūgens q̄d
mulier habens inſtrumētū confeſſio=
nis dotis habebit oīa p̄uilegia dotis
ac ſi vere fuiſſet dos numerata ⁊ Bar.
in.l.aſſiduis.i.pe.queſt.C.q̄ po.in pi
gno.habe.volebat
ꝯtra gl.ibi q̄d dos
ꝯfeſſata hȝ priuile
giū illiꝰ.l.ſicut ve=
re numerata ſi op=
poni nō poſſit exce
ptio dotis non nu
merate vt quia re=
nunciatum cum iuramento vel lapſa
tempora.pro quo glo.nota.in lege pri
ma.gloſ.final.C.de do.cauſ.nō nume.
quam dicit nota.Alex.in additio.ad
Bart.in dicta lege aſſiduis et ibi eū=
dem vide de veritate illius dicti ⁊ per
Ange.Jmo.et moder.in.l.prima.ff.ſo
luto matrimonio.Anto.de tre.
c ℭCreditori.quia lex ſi ei cui hic al=
lega.loquitur de fideiuſſore condem=
nato.adde tex.in.l.ſi ei cui.§.finali.ff.
de euictioni.⁊ tex.in.l.ſi debitori.in.ij.
ff.de fideiuſ.vult ergo domi.Vber.q̄d
ſucceſſio habet vim ſolutionis ſed q:
contrariuȝ cantat expreſſe tex.in.l.he
res a debitore.§.fina.eodeȝ titulo.vcȝ
de fideiuſſ.ff.ℭIdeo pro cōcordia dic
quod ſucceſſio habet vim ſolutiōis ad
hoc vt fideiuſſor damnū euitet nō vt
lucrum ſiue commoduȝ captet in pre
iudicium debitoris cōſequendo actio
nem bonefidei puta mandati ꝓ actio
ne ſtricti iuris ſecundum Bartolum.
Jmol.⁊ Rap.cu.in dicto.§.finali.⁊ ibi
etiam Pau.⁊ Barto.in dicta.l.ſi debi
tori vbi etiā Paulꝰ de caſtro.⁊ in.l.ura
nius.eodem titulo.ſcilicet de fideiuſ=
ſo.⁊ bartolus in.l.ſi ſocer.in princi.ff.
ſoluto matrimonio.et in.l.ſtichum.§.
aditio.ff.de ſolutio.⁊ in.l.ſi is qui pro
emptore.col.xxiij.verſiculo ſexto prin
cipaliter queritur.ff.de vſucapio.⁊ ibi
dem vide Jaſ.col.lxxxix.verſiculo cir=
ca hoc.vbi impugnat intellectū Bar=
toli.ad.d.§.fina.per text.ſingularem
in lege aurelius.§.fina.ff.de libe.lega.
vbi non eſt conſiderabile tale lucrum

UVA. BHSC. IyR_228_4

ẽd pro actiõe ſtricti iuris detur bone-fidei actio quem ad hoc fecit ſingularez. Imo. in. l. ſi creditori. de legatis. j. vbi Iaſ. dicit eſſe ſimilẽ. ibi de q̃vide lati⁹ eũdez Iaſ. in. d. l. ſi is q̃ p̃ẽptore.

a ❡Niſi in certis caſibus. his tamẽ a caſibus quãdo nõ ſoluit: non agit ad pecuniam ſed vt liberet gl. bar ꝛ bal. l. l. ſi qs mãdato. ff. b de neg. geſtis. dicẽtes notandũ pro conceptione libelli. ꝛ idem Bal. in. l. lucius in prima. ff. c manda. hic alleg. gloſ. et cano. in. c. fi. de fideiuſ.

b ❡Diu ſtetit. diu d eſt intelligendum arbitrio iudicis ſecundum glo. ꝛ Bal. in vtraq; lectura. in. l. lucius hic allegat. et glo. ꝛ docto. in. c. finali. de fideiuſſ. ꝛ iſtam dicit communem Angel⁹. are. inſti. de fideiuſ. §. pe.

❡Aduerte tamen q̃ anteq̃ dicatur in obligatione ſtetiſſe oportet obligationem commiſſam fuiſſe quia ante non poteſt dici in ſolutione ceſſatum puta ſi fideiuſſor datus fuerit de euictione qui ante rem euictaz etiam ſi per longum tempus ſteterit agere non poterit vt liberetur quia ad huc obligat⁹ non eſt ita Iaco. de are. Barto. Bald. Paulus. de caſt. Ludo. Rom. et Alex. in. l. facere per illum tex. ff. ſo. mat. Cy. ꝛ Bald. in. d. l. lucius. Iaſ. de are. Cy. Bal. ꝛ Paul. in. d. l. ſi pro ea.

c ❡Si negetur coheres. iſta exceptio dicitur exceptio ordinis vel prepoſterationis quia ordo eſt q̃ non poſſeſſor prius agat petitione hereditatis et poſtea diuiſorio. ideſt fam. herciſ. l. nõ poſſumus. ff. ſi pars hereditatis petat̃ ſi q̃ nõ poſſideat et legeret heres agere fa. her. nõ poterit. p. d. l. j. vbi eſt tex. ſingularis ſ̃m Bal. ibi. Et idem ſi negaret cõdominus q; prius debebit

tuaz. §. fideiuſſor. ❡Niſi in certis caſib⁹ [a] primus ſi debitor dilapidat bona ſua. ❡Secund⁹ ſi taliter interceſſit qđ poſſet debitorẽ anteq̃ ſolueret conuenire. ❡Terti⁹ ſi fideiuſſor in obligatiõe diu ſtetit [b] ❡Quartus ſi fideiuſſor eſt cõdẽnatus. vt. C. mã. l. ſi pro ea. ꝛ. ff. eo. ti. l. lucius. ❡Eodẽ mõ repellit agẽs familie herciſcũde ꝛ cõi diuidũdo ſi neget coheres [c] eſſe vel cõem habere cũ poſſeſſore. vt. ff. fami. herciſcũde. l. j. ꝛ. ff. de excepti. l. fũdi quẽ ❡Preterea ipediunt̃ q̃ pmature agũt vt pupill⁹ añ finitã tutelã. [d]

agere rei vendicatione. d. l. fundi. ꝛ volunt gl. ꝛ ſcribẽ. in. d. l. j. ꝛ in. l. ſi mancipium. §. ſi cõmuni. ff. de euict. ❡Intellige dũmodo talis exceptio opponatur ante litẽ cõteſtatam quia illius omiſſio nõ vitiaret pceſſum glo. mirabilis ꝛ mẽti tenenda ꝛ ibi Bar. ꝛ bal. in. d. l. ſi mancipiũ §. ſi cõi. ꝛ gl. no. et ſignanda ſ̃z Bar. Bal. ꝛ Pau. ibi. in l. iij. C. cõmu. diui. ꝛ eaz ibi ſequuntur poſt Guil. de cug. Peruerſio enim ordinis de vno iudicio ad aliud nõ vitiat proceſſuz tex. cũ gl. i. iij. lect. in. l. j. C. d ap. licet ordinis peruerſio de vno iudicio ad idem reddat ipſum nullum lege prolatam. C. de ſen. et inter. omnium iudicum. not. in ſumma. ij. q. j. et ibi Archidia. et domi.

❡Non tamen intelligas q̃ ſufficiat agenti fa. her. vel communi diui. ſola poſſeſſio quia imo habet neceſſe probare dominium ſi velit obtinere per text. in. d. l. j. et ibi. Bartol⁹ et Bald⁹. notant. improbus enim poſſeſſor non poteſt agere diuiſorio. l. communi diuidundo. §. inter predones. ff. communi diui. Sed ſi non poſſideret exceptione prepoſterationis repelleretur ſi coheres vel cõdominus negaretur vt dicit hic author. Antonius de tremolis.

b ❡Ante finitam tutelam. Idem dicas in adulto volente agere contra curatorem per legẽ aduerſus. et lege rationes. C. de adminiſtratio. tuto. Secus tamen in curatore furioſi vel prodigi contra quem ſtatim nondum finita cura agi poteſt per text. in dicta lege niſi finita. ꝛ eſt ratio ſecũdũ glo: ibi quia neſcimus quando finietur cura prodigi vel furioſi: ꝛ ſic nec q̃diu

UVA. BHSC. IyR_228_4

Et debitoꝛ q̄ vult agere pignoꝛa=
ticia ante ſolutionē debiti vł obli
gationē vt.ff.de tute.⁊ rati.diſt.l.
niſi finita.⁊.l.ſi tutoꝛ. Reipublice
.§.fi.⁊.l.ſʒ nō daṫ.⁊.ff.de pig.acṫ.
l.ſi rē alienā[a].§.oīs.⁊.§.ſequenti.
¶Itē ſi ſtipulatus fuero amphoꝛ=
ras vini centum ex fundo tali vel
aretuſe partum: licet pura obli=
gatio videatur tamen propter ta=
citam conditionē[b] que ineſt expe=
ctare debeo donec naſcaṫ. vt.ff.de
verb.ob.l.inter ſtipulātē.§.ſacrā.
verſi.pro quo ⁊ illud.⁊.l.iterdū.j.
rñ.¶Eodē mō repellatur fideicō=
miſſarius cui dānatus eſt heres
de hereditate reſtituēda recepta
a fideicommiſſario certa pecunie

neceſſe erit expectare.Sʒ i pupillo eſt
certū et in adulto.quā ratione gloſ.
Barto.ibi valde cōmēdant.Et Bald.
ibi inducit ad queſtioneʒ ſindicatus
cōtra officiales perpetuos ⁊ eā ſequū
tur Cy.⁊ Saly.i.d.
l.aduerſus. ¶In=
tellige tñ quod ſu=
pra dictum eſt vbi
petereṫ ratio vni=
uerſalis admini=
ſtrationis cōtra tu
toꝛē: vel curatoꝛē.
Sed an alia actio
intētari poſſit con
tra eos vide plenā
diſtin. per Cyñ. et
Saly.poſt glo.ibi
in.d.l.aduerſus.
Ant.de tremolis.
a ¶.L.Si rē alie=
nā.Adde tex.in.l.
ſoluiṫ.§.fi.⁊.l.ſeq.
ff.quibus modis
pig.vel hypot.ſol.
⁊ in.l.que fundū.ff.de iure do.⁊ aduer
te ad id ex quo de oblatiōe dicit:quia
etiā ſi pendente lite ſuper pignoꝛati=
tia actione debitoꝛ offerat in iudicio
pecuniā creditoꝛi obtinebit debitoꝛ
ex iure ſuperuenietī ex cā de preteri=
to.per tex.in.d.l.ſi rē.§.fi. facit tex.ſin
gularis ſm Ange.⁊ Imo.⁊ mirabilis
ſm Paul.ibi in.l.ſi titius.ff.de verbo.
ob.Sec⁹ ſi ex cā de futuro ius ſuper=
ueniret.l.nō pōt.ff.de iudi.⁊ vtrobiꝗ
Bar.⁊ Bal.⁊ aliĳ in.d.l.ſi titius.⁊ no.
in.c.abbate.de re iudi.lib.vj. Nec re=
quiro hoc caſu cōſignationē ⁊ depoſi
tionem ſed ad cōſequendam actionē
pignoꝛatitiam prius mihi nō compe=
tentem ſufficiet etiam poſt litem con
teſta. ſola oblatio in iudicio per text.
not.in.d.§.fi.Sed ad liberationē cōſe
quēdā nō ſufficeret poſt litem conteſ.
etiā i iudicio ſola oblatio ſine ꝯſigna
tione et depoſitione.l.acceptam.C.de
vſu.per quem text.ita voluit Barto.
in dicta.l.ſi debitoꝛ offert.ff.de ſolu.⁊
Bald.in dicta.l.acceptam.colum.iĳ.
et Raph.cu.Alexan.⁊ Iaſ.in.l.inter
dū.§.fiñ.ff.de verbo.obligationi.vbi
Barto.voluit contrarium ⁊ male.
¶Extra iudiciū vero requireret cōſi=
gnatio ⁊ depoſitio etiā ad actionē cō=
ſequendā vt ſentit
Bart.in.l.iĳ.ff.de
cōdi.inſti.⁊ Paul.
in.l.iulian⁹.§.of=
ferri.in fi.ff.de ac.
empt.
b ¶Tacitā condi
tionē.Iſta eñ taci
ta cōditio ita ipe=
dit natiuitatē ob=
ligationis ⁊ actio
nis ſicut expreſſa.
glo.eſt ſingu.in.l.
Itē q̄ꝛ.§.j.in verſi.
male ad finē.ff.de
pac.quā Alb.de ro
ſa.ibi dicit non re=
periri alibi.⁊ eam
fecit ſingularē Ni
co.de neapo.in.l.
plane.in prin.de lega.primo.⁊ Bald.
in.c.ſignificaſti.de elec.⁊ eā dicūt re=
putari ſingularē Imo.⁊ Alex.ibideʒ.
ſed illi eſt ſimilis in.l.ĳ.§.fi.in verſi.
poſt nuptias.ff.ſi cer.peta.quā ibi in
ſpecie notāt Ang.Ludo.ro.⁊ Iaſ.di=
cēs doctoꝛes preal.errare faciēdo illā
glo.ſingularē cū habeat cōſociā:ſʒ tu
adde aliā incognitā clare hoc volen=
tem in.l.in oībus obligationibus in
ſua diſtinctione.ff.de regu.iur.¶Et
adde q̄ō lʒ glo.in.d.l.itē quia ſequen
tur ibi Alberi.Bar.Bal.Ange.Paul.
Alex.⁊ Iaſ.attamē contrarium tenet
glo.in.l.iĳ.C.de arbi.⁊ gl.in.l.ita de=
mum per illū tex.ff.eo.Sed ille tex.ni
hil facit q̄ꝛ ibi inerat tacita conditio
executioni id eſt cōcernebat accidēta
lia ⁊ extrinſeca quo caſu non impedit
natiuitatē obligationis.Sʒ qñ ineſt
ipſi obligationi ⁊ ꝯcernit ſubſtātialia
ſine quib⁹ obligatio eſſe nō pōt tunc
impedit natiuitatē ſm p̄alleg.doct.⁊
etiā glo.illas vltimo loco alleg.repre
hēdūt vtrobiꝗ ſcribētes.Ant.de tre.

UVA. BHSC. IyR_228_4

quātitate vel ſub ꝯditione nois ſe
rēdi[a] nihil eñ mali eſt honeſti ho
minis nomē aſſumere vł ſub alia
quauis cōditione poſſibili ⁊ hone
ſta ſine nō turpi qꝛ opoꝛtet quod
ipſa adimpleatur vt equipollens
fiat vt iſta probanť.ff. ad trebel.l.
facta.§.ſi ſub cōditione.⁊.§.ſi viro
nois.⁊.l.mulier.§.bꝛiſidas.⁊.ff.de
condi.⁊ demon.l.non dubitam⁹.
et.l.mutiane.¶Itē repellunť qui
volūt agere intra alienā vicez cū
eis alius pꝛeferať. vt.ff.de inoffi.
teſta.l.poſthum⁹.§.ſi quis ex his
perſonis.⁊.C.qui admit.ad bono.
poſſeſ.poſ.l.fina.in fi.[b] ⁊.C.de edi
cto diui adria.tol.l.j.et.ff.de acq̄.
here.l.q̄dā.et.l.quemadmoduz.
et.C.commu.de ſucceſ.l.antequā.
et.C.de libe.cau.l.pꝛincipaliter.
⁊.ff.de iure deliberan.l.ſi plures.
¶Excipiť quoq꞉ cōtra vēditoꝛes
qui volunt ab emptoꝛe cui vendi
derunt rem venditam vendicare.
¶Itē ⁊ cōtra heredes[c] vēditoꝛū.
vt.ff.de euic.l.vēdicātē.⁊.ff.de ex
ceptionib⁹ rei vēdica.⁊ tradi.l.j.
et.C.de rei ven.l.cum a matre.et
C.de re.alie.nō alienā.l.vēditrici.

b ¶Nominis ferendi. Aduerte quia
tex.in.§.ſi vero.in fi.hic alleg.vult to
tum cōtrariū qđ etiā ſi nomen ſit ho
neſtum qđ tamen talis cōditio nomi
nis honeſti ferendi eſt difficilis cū nō
ſit trāſitoꝛia ⁊ ideo
remittitur pꝛout il
lum tex.intelligūt
Dy.Jaco.de are.
Bar.Ang.⁊ Paul.
ibi.¶Et ideo ne
erres aduerte ꝙ il
le tex.loquiť in cō
ditiōe appoſita he
redi grauato one
re fideicōmiſſi quā
conditionē ad vti
litatē fideicōmiſſa
rij implere non te
neť ſi nolit qđ eſt
notan.ſm Barto.
ibi.Non autem lo
quitur de cōditio
ne appoſita fidei
cōmiſſario pꝛout
dicit hic do.Uber.
illo enim caſu be
ne eſt verum quod
ſi eſſet honeſtum
nomen non remit
teretur ſibi condi
tio ad ſui vtilita
tem: quia licet ſit
difficilis et nō trā
ſitoꝛia tamen diffi
cultas non excuſa
ret.l.continuus.§.illud.ff.de verboꝛū
obliga.ſecundum ſcriben.pꝛefatos.
Anto.de tremolis.
b ¶.L.fina.in fine.illa lex.ſecunduz
verum intellectum Ludouici roma
ni Saliceti et Jaſo.quem etiam Ale
xander non impugnat vult totū con
trarium quod immo ſecundus tn gra
du poteſt agnoſcere bonoꝛum poſſeſ
ſionem infra tempoꝛa pꝛimi et pꝛimo
poſtmodum excluſo tempoꝛis lapſu
vel repudiante illa agnitio habebit
ſuam efficaciam ac ſi debito tempoꝛe
eſſet facta bene fateoꝛ quod pꝛimo vo

lente agnoſcere et ſe opponente ſecū
do ſecundus repelleret per alia iura
hic allegata.Anto.de tremo.
c ¶Heredes vēditoꝝ.adde tu.ꝙ etiā
cōtra fideiuſſoꝛem venditoꝛis poterit
eadē exceptio op
poni.per tex.nota.
ſm Bart.ibi.in.l.
exceptione.C.de
euic.videtur enim
conſentire aliena
tioni fideiubēdo.
ſm glo.not.⁊ Bal
dum ibi heres ta
mē fideiuſſoꝛis nō
poteſt repelli hac
exceptiōe per tex.
ſingularē.ſm Bar
to.ibi et qui nō eſt
alibi ſm Bald.ibi
in.l.fina.C.eo.tit.
licet enim quez de
euictione etiā iure
hereditario tenet
actio eundem agē
tem repellat exce
ptio per iura hic
alleg.et per.l.ſi ne
poſſeſſ.C.de euict.
hoc verum nomi
ne hereditario pꝛin
cipali ſecus acceſ
ſoꝛio per.d.l.fina.
et Bald.ibi.¶Itē
fauoꝛe libertatis
quem euictione te
net actio eundem agentem non repel
lit exceptio.l.ſi tibi.C.eo.titu.¶Et ne
dum competit emptoꝛi exceptio verū
etiam de euictione actio.l.venditrici.
hic alleg.et ibi gloſ.et ſcriben.et in.d.
l.vendicantem.et nedum venditoꝛe
heredibus vel fideiuſſoꝛe euicētibus
ſed etiam quocunq꞉ euincente in to
tum vel in parte.l.ſuper empti.et per
totum.C.de eui.¶Etiam ſi nō fuiſſet
pꝛomiſſa per venditoꝛez euictio: quia
venit ex natura contractus text.eſt in
l.non dubitatur.vbi Barto.dicit eſſe
multū bonū caſum.C.eo.Niſi ſcienter

UVA. BHSC. IyR_228_4

emerit rem alienam.text.eſt nota.ẜm
Baldum.ibi in.l.ſi fundum.C.eo. vel
niſi fuerit actum in contrariū ꝙ vēdi-
tor.non teneatur de euictione quo
caſu adhuc tenetur ad pretium text.
eſt ſingularis. i.l.
emptorē.§.qui au-
tem.ff. de ac.emp.
quem bis dicit ſin
gularē Jaſ.in.l. ſti
pulatio iſta habe-
re lice.in prin. col.
v.ff. de verb. obli. a
quod reſtringe ni-
ſi expreſſe eēt actū
in contrarium vcꝫ
ꝙ etiam ad pretiū
non teneretur glo.
eſt ſingularis ẜm Fulg. ibi.i.d.§. qui
aūt.in verſi.ſi quis. quā etiā dicit no.
et mēti tenēdā Bald.in.l.j.col.fi.C.de
peri.⁊ cō.rei vē. ſubdēs ⁊ erit ſcđa re-
ſtrictio niſi venditor dixiſſet ſe nolle
teneri de euictione niſi ex certa cauſa
expreſſa qꝛ eo caſu nō peteret pretiuꝫ
per textū.⁊ gloſ.in.l.qui libertatis. in
prin.ff.de euictio.quod dicit tenēduꝫ
menti.Et ad hoc illum tex.not.Bart.
ibi.⁊ ſimpliciter ſequatur Jaſ. vbi.ṡ.
Tu vero adde ꝙ illum textum dicit
ſingularem Ludouicꝰ roma.in ſingu
lari.ccclxxxiiij.incip. Si vēdo rem ad
hoc ꝙ venditor ſpecifice dicens ſe nol
le teneri de euictione ſi res euincatur
a ſempronio non tenetur ad pretij re-
ſtitutionem.et ſic tex.in.d.§.qui autē.
procedit vbi in genere dicit nolle te-
neri. ¶ Tertio reſtringe niſi inter di-
uidentes conueniret ꝙ alter alteri de
euictione nō teneat̄ qꝛ etiā tunc non
deberet̄ pretiū.gloſ.eſt ſingularis ẜm
Barto.ibi.in.l.ſi familie.C.fa.herc.et
Alexan.in.d.§.qui autem.in addi.ad
Bar.vbi idē dicit eadem rōne de qua
per.d.glo.in duobus mutuo ſine ad-
inuicē aliquas res ſibi vendentibus
⁊ ſe nō teneri de euictione paciſcenti-
bus.⁊ illā gl.dicit etiā ſingularē Jaſ.
in.d.l.ſtipulatio iſta. Jſta tñ actio nō
competit emptori niſi re euicta ꝑ ſen-

21 ¶ † Jteꝫ repellit̄ filiꝰ natꝰ ſi vltra
quartā hereditatis petat ꝑgnāte
vxore pr̄is: vt.ff.ſi pars here.pe.l.
j.§.interdū.⁊.C.antiqui.⁊.ff.de iu
22 di.l. ſed ſi reſtituat̄.§. fi. ¶ † Jtem
regulariter repellūtur oēs qui cō
a tra propriū factū venire volunt
lꝫ hoc fallat in quibuſdā caſibus
ſpiritualibꝰ vt nota. ff. de adop.l.
poſt mortē.⁊.ff.cōia predi.l.vendi
tor.et.ff.de re iudi.l.iudex.

tētiā.l.vtiqꝫ.ff.de rei vē. de quo dices
j.eo.tit.ver.eodem modo.Ant.de tre.
a ¶ Cōtra ꝓpriū factū. de iſto brocar
do habes plenā diſtinctionē ꝑ Bar.⁊
Bal.in.l.poſt mortē hic allega. et per
Joan.cal.hic in ca
pitulo ſi quis pre-
ſbyterorū. de reb.
eccle. non alie. et
plenioreꝫ per Pa.
in.c.noſti.ſup glo.
fi. de elect. dicens
iſtam materiaꝫ di
ſcurrere per mul-
tos et infinitos ca
ſus ⁊ ob id nō poſ
ſe diſtigui ſub cer-
ta regula. ſed ſecū
dum varietatem factorum aliquan-
do licet venire contra factum propriū
aliquando non. ¶ Unde attingendo
vtiliora dic primo quod vbicūqꝫ actꝰ
geſtus pendet a mera vnius volunta
te quis poteſt venire contra factum
proprium Bartolus in.l. cum preca-
rio.ff.de preca.etiaꝫ ſi factum eſſet iu
ratum licet deieret vt patet in eo qui
fecit teſtamentum et iurauit non re-
uocare: quia non obſtante iuramento
licebit reuocare gloſ.in.c. vltima vo-
luntas.xiij.queſtione ſecunda quam
ſequitur Bartolꝰ in.l. ſi quis in prin-
cipio teſtamenti.columna finali verſi
culo quid ſi teſtari.de lega.tertio ⁊ il-
lam ſequitur et dicit ordi.Bald.in re-
pe.l.j.columna finali.C. de ſacroſan.
eccleſi.et Panormitanus dicens eam
notabilem in conſilio.xlj.incip.⁊ Ol-
dra. cōſi.ccxxvij.incip.in ꝯſil.cxl.inci.
¶ Et idem quod illa glo.tenent Joā-
nes andree.in addi.ad Specul.in ti-
tu.de inſt.edi.§. compendioſe . verſi.
quid ſi quis ignorauit . ⁊ Baldus ibi
columna.vj.verſiculo an teſtamentū
poſſit fieri reuocabile licet Specula.
in dicto verſiculo quid ſi quis tenue-
rit contrarium.⁊ idem quod illa gloſ.
concluſit Joannes and.in diſputatio
ne quam ponit in.c.quod ſemel.de re
gulis iuris.lib.vj.in mercu, ¶ Et idē

UVA. BHSC. IyR_228_4

tenet Baldus in auten.ſacramẽta pu
berum.colũna finali.C. ſi aduer. ven.
et in auten. Hoc inter liberos.C.de te
ſta.⁊ Barto.in.l.cum duobus.§.idem
reſpondit ſocietatẽ.ff. pꝛo ſoci. ⁊ in.c.
vno.§.ſacramenta. columna penulti.
in pꝛinci. verſicu. queritur quid ſi fa=
ciens de pa.iura.fir.in vſi. feu. qꝛ nul
la cadit obligatio inter teſtatoꝛem et
heredem que poſſit iuramẽto firmari
ſm eũ tenent Imo.⁊ cano.in.c. cũ cõ=
tingat.de iureiu.¶ Plus voluit Bar.
in.d.§.Idẽ reſpondit.et in.d.l.ſi quis
in pꝛincipio quod talis non eſt periu
rus:qꝛ iuramentũ nõ tenuit tanꝗ cõ=
tra bonos moꝛes.Sed cõtrariũ cõmu
niter tenet̃ per p̃dictos.⁊ tenet Imol.
in dicto.c.cum contingat.col.

¶ Secundo hoc patet in conſtituen=
te pꝛocuratoꝛem quem iurauit nõ re=
uocare:quia non obſtante iuramento
poteſt.licet ſit periurus gſo.eſt ſingu=
laris cum qua tenent ibi Domini. et
Philip.fran.in.c.fi.de pꝛocu.in ſexto.

¶ Tertio patet qꝛ Abbas poteſt con=
trauenire ſtatuto et illud reuocare li=
cet illud fecerit cum conuentu nec po
terunt monachi reſiſtere:qꝛ voluntas
eoꝛum pendet a volũtate Abbatis.c.
ſi religioſus.de elec.lib.vj.Ita panoꝛ
mitanus in.c. cum ad monaſterium.
columna ſecunda.de ſtatu monacho=
rum ſubdens poſt Ioãnem andree in
regula nõ eſt obligatoꝛium in ſexto.
Idem eſſe ſi iuraſſet illud ſtatutũ ſer=
uare:quia tenebit reuocatio. Et ex eo
infert quod poterit Abbas quando=
cunꝗ reuocare pꝛioꝛatũ vel admini=
ſtrationem conceſſam monacho ad vi
tam ſuã non obſtante iuramento: qꝛ
non potuit indicere ſibi legem ⁊c.

¶ Quarto patet ex eo quod voluit ar=
chi.in.§.ſed illud ſub.c. placuit. xiij.
q.ij.poſt Specula.in titulo de ſepult.
verſiculo.et nota quod ille qui elegit
ſepulturam et iurauit aliam non eli=
gere foꝛte de iuris rigoꝛe poteſt aliaꝫ
non obſtante iuramẽto eligere:intel=
lige niſi interueniſſet pactio vel pꝛo=
miſſio in pꝛima electione per not. in
c.j.de ſepulturis.in.vj.et de hoc ibi vi
de per Ioannem and.⁊ Domi.

¶ Quinto patet ex eo qđ voluit Ant.
de but.in.c.tua nobis. de offi. vic. qđ
non obſtante iuramẽto per epiſcopũ
pꝛeſtito de non reuocando vicarium
epiſcopus illum reuocare poterit ⁊ ſi=
milia multaꝫ allegari poſſent q̃ eſſent
magis laboꝛis quam ſubtilitatis.

¶ Secundo dic quod in actibus non
depẽdẽtibus a mera vnius volũtate
puta in cõtractibus initis.l.Sicut.C.
de ac.⁊ ob.cũ ſimilibus. Licitũ eſt ve
nire cõtra factum pꝛopriuꝫ pꝛimo qñ
ſunt initi cõtra legis pꝛohibitionẽ.et
ſic mero iure nulli.l. queadmoduꝫ.C.
de agri.⁊ cenſi.lib.xj.l.j.⁊ ibi Bald et
Salycetus.C.de lib. cau. et.c. ſi quis
pꝛeſbyteroꝛum.de reb.eccle.non alie.
et ibi glo.in ver. alienatoꝛ ꝙ non ob=
ſtante iuramento.poterit ipſum alie=
nationẽ reuocare.⁊ eſt gloſ.no. in.c.j.
in verſi. contractum. de in inte. reſti.
lib.vj. volens iuramentũ pꝛelati ad=
iectum in venditione rei eccleſiaſtice
in qua eccleſia eſt leſa non impedire
quominus ipſe pꝛelatus cõtraueniat
et petat in integrum reſtitutionẽ quã
glo.notabilem dicit Panoꝛ.in.c. cum
veniſſent.colum.iij.de iuſti. ⁊ illã ſe=
quitur ibi Domi.aſſignans differen=
tiã inter minoꝛẽ ⁊ eccleſiam vt per eũ.

¶ Aduerte tamen quod ille qui con=
traxit cum eccleſia contra iuris pꝛohi
bitionem puta ſede vacande ſi cõtra=
ctus tendat in fauoꝛem eccleſie nõ po
terit allegare nullitatem ad retracta
tionem contractus immo ipſa eccle=
ſia de cuius fauoꝛe agitur poterit ap=
pꝛobare vel impꝛobare ipſum cõtra=
ctum. Ita voluit ſingulariter gloſ. in
c.in verſi.ſede vacante. extra ne ſede
vacan.⁊ ibi Panoꝛ. mandat illam gl.
ad hoc notari. ⁊ idem Panoꝛmi. in.c.
diuerſis fallacijs. de cleri. cõiu. dicẽs
illã glo.ſingulariter hoc velle. ⁊ illaꝫ
glo.dixit ſingularẽ Alexã.in addi.ad
Bar.in.d.l.poſt moꝛtem.Et pꝛo ea eſt
tex.in.c.ſi qua de rebus.xij.queſtione
ſecunda. ¶ Secundo licitum eſt veni=

UVA. BHSC. IyR_228_4

re contra factum pꝛopꝛium in contractib⁹ innominatis etiaꝫ ex parte illi⁹ qui implevit vbi ex parte illius tãtũ interuenit iplemẽtũ in lege pꝛima.ff. de re.permu.in lege ſi pecuniã i pꝛin. ff.de condi.cauſa da.cau.non ſeq.

¶ Hoc tamen reſtringe pꝛimo niſi actum eſſet in contrarium quod nõ liceret penitere quia ꝯtra naturalia cõtractuum poſſunt partes paciſci per doctri.gl.in lege pacta conuenta.ff.de contrah.empt.ꝛ.ven.tenent Alexã.ꝛ Jaſ.in dicta lege ſi pecuniã poſt rap. cuma.in.l.ſi alienã.§.pꝛimo de dona. cau.moꝛ.ff.

¶ Secundo reſtringe de iure canonico ſcðm quod non admittitur penitẽtia in cõtractibus innominatis:qꝛ eo iure ita naſcit̃ actio ex nudo ꝛ ſimplici pacto ſicut ex ſtipulatione capitulo pꝛimo.de pac.Jta Bal.in rub.C.de re. ꝑmu.ꝛ alex.de imo.in dicta lege ſi pecuniã.lꝫ Ludouicus Roma.ꝛ Jaſ.ibi teneant cõtrariũ ex eo quia nõ habemus de iure canonico expꝛeſſam deciſionem contra ius ciuile capitulo pꝛimo ꝛ ſecundo de no.oper.nũci.ꝛ ꝯtrarium tenuit idem Bald.in.l.fine apð acta columna pꝛima.C.de tranſac.allegans gl.in.c.cũ inter. R.ſenioꝛẽ de renũ. ¶ Tertio reſtringe in ꝯtractib⁹. innominatis reſpectiuis quatuoꝛ de qͥb⁹ in lege naturalis de ꝑſcrip.ver.ff. Sec⁹ in nõ reſpectiuis puta in ſimplici pacto nudo qð ẽ ꝯtract⁹ inominat⁹. vt voluit gl.ſingularis in lege pꝛima in pꝛi.gl.pꝛima i fi.ff.de actio ꝛ oblig. quã dixit ſingularẽ Bald.in capitulo qͥntauallis de iurein.ꝛ eam ſequit̃ in lege lecta colũna quinta verſi. q̃ro an pactum.ff.ſi certũ petatur.Jn his em̃ non habebit locũ penitẽtia ꝑ glo. ſingularẽ i lege ſi cũ fundũ in pꝛin.ff. de pac.quã ad hoc dicit ſingularẽ in dicta lege.ſi pecuniã colũna ſecũda vide ibi ꝑ eũ. ¶ Quarto reſtringe niſi ꝯtractus innominat⁹ redigeret̃ in publicum inſtrumẽtũ tũc ex vi ſtipulatiõis quã apponũt notarij de cõſuetudine precluderetur via penitentie ſecũdꝫ Pau.ꝛ Jaſ.in dicta lege ſi pecuniam Pau.Alex.ꝛ Jaſ.in rubꝛi.ff.de verbo. obligatio. ¶ Quinto non pꝛocedit in contractu innominato facto ad litem finiẽdã puta renũcio liti ſi pꝛo me vadas romam: qꝛ non erit locus penitẽtie etiã re integra ab altera parte ita Pau.de caſtro in lege poſtq̃ lit.paulo poſt pꝛin.C.de pac.per.l.fratris.C.de tranſac.quem ſequitur Jaſ.in dicta lege.ſi pecuniam columna.iij. ¶ Sexto non ꝓcedit in contractu ꝑmutatiõis inito ſuper re venali quia nõ eſt loc⁹ penitentie etiam re integra ex altera parte per tex.ſingularẽ ꝛ nõ alibi ſm bar.ꝛ alios ibi in lege pꝛima.C.de re. permut. ¶ Septimo nõ pꝛocedit vbi cõtractus innominat⁹ eſſet celebꝛat⁹ ex interuallo poſt tempus datiõis puta dedi decẽ ſimpliciter poſtea conuenit inter nos quod pꝛo illis ires pꝛo me Romã:quia tunc nõ licebit penitere quia pꝛopꝛie non eſt contractus innominatus glo.in dicta lege ſi cum fundũ ꝛ ibi Bar.Ange.ꝛ Paul.ꝛ illaꝫ ad hoc dixit ſingularem pau.in dicta lege ſi pecuniam ꝛ ibi ſimpliciter trãſit Jaſ.Sed idẽ Jaſ.in dicta lege ſi cũ fundum dicit illam gl.hoc nõ dicere. Tu dic ꝙ hoc vult gl.in.l.rogaſti.§.j. in verſi.placuerit de ꝑſcrip.v̾. ¶ Octauo reſtringe vbi in cõtractu innominato eſſet interpoſitũ iuramẽtũ gl.ſingularis in dicta.l.ſi pecuniã in pꝛi.in ver.neceſſe habeas quam dixerũt ad hoc ſingularẽ Bal.in.c.q̃ in eccleſiaꝝ colũna decima.de cõſti.imol.in.l.ij.§. ſed ꝛ ſi qͥs col.fi.de dona.ff.itellige qñ ab vtraqꝫ parte eſſet iuratũ vel ex parte dantis qꝛ etiã nullo iuramẽto ꝑſtito per recipientẽ ex parte ei⁹ nõ eſſet licita penitentia vt not.in.d.l.ſi pecuniam in glo.mag.vt per Jaſ.ibi.

¶ Nono nõ habet locum penitẽtia in ꝯtractib⁹ innominatis fauoꝛe dotis tex.eſt ſingularis in.l.ſi ego.c.j.ff.de iure do.quẽ dixit ſingularẽ bal.i.c.vno ad fi.i ti.q̃ ſucceſ.te.feu.ꝯfir.i vſi.feu.ꝛ ludo.ro.i autẽ.ſimiliter i.xi.ſpeciali pie cauſe.C.ad.l.fal.ꝛ per illum text.

UVA. BHSC. IyR_228_4

tenet ꝛ ſimpliciter ſequitur Jaſ.in.d.
l.ſi cū fundum.ſꝫ de intellectu.d.tex.
ꝛ vtrū habeat locum penitentia in cō
tractib⁹ innominatis fauore pie cau-
ſe vide Jaſ.in.l.iij.§.j.ff.de condi.cau.
da.cauſa nō ſeqn.

23 ☙ † Preterea multo fortius repel
a lunt turpitudinem [a] vel igna-
niā ſuā allegātes.vt.C.de trāſac.
l.tranſactū finita ꝛ.C.de ſer.pign.
da.ma.l.ſi creditoribus ꝛ.ff.de le.
ij.l.qui ſolidum.§.etiam.

☙ Tertio pꝛicipa-
liter dic qđ in con-
tractibus nomina
tis licet venire con
tra factū ꝓpꝛium
qñ qs hꝫ cām con-
traueniēdi ab ad-
uerſario.l.qui fideꝫ.ff.de trāſac.Bal.
in.d.l.poſt mortem.Et idem in con-
tractibus mandati depoſiti pꝛecarij
et ſocietatis:in quibus licitum eſt ve
nire contra factum pꝛopꝛium reno-
cando mandatum reintegra repeten
do depoſitum ꝛ pꝛecarium quando-
cunqꝫ ꝛ recedendo a ſocietate ſm pa.
in.d.c.noſti.col.fi.per iura per eꝫ al
leg.de quibus tamē dic vt per Bart.
in.d.l.ſicut ꝛ in hac materia quando
liceat venire contra factum pꝛopꝛiuꝫ
habes etiam vnam gloſ.magiſtram
in.d.c.diuerſis fallatijs quam ita ap
pellat Alexan.in addi.ad Bart.in.d.
l.ſicut.Ant.de tre.
a ☙ Turpitudinē.Adde tex.in.c.iter
dilectos de dona.ꝛ in.c.cū ſuper que-
ſtione.de conceſ.pꝛebē.et vtrobiqꝫ gl.
ꝛ ſcriben.ſignanter pa.in.d.c.cum ſu
per.vbi ponit diſtinctionem Bar.in
l.iuſiurandum quod ex conuentiōe.
§.fi.ff.de iureiu.ꝛ ibi per Bal.ꝛ alios
ꝛ per Sali.in.l.tranſactiōe hic alleg.
ꝛ traditur per glo.ꝛ ſcribentes maxi-
me Fel.in.c.latoꝛ.de re iudi.ꝛ per gl.
et Feli. ponentem.vj.fallen.in.c.ter
tio loco in quarta.colunma de p̄ſum.
ꝛ per docto.in locis hic allegatis.per
dominum Ubertinuꝫ ꝛ in.l.ſi ſeruus
plurium.§.j.ꝛ ibi aliquid per Jaſ.li-
cet coꝛrupte.de leg.j.☙ Unde ꝓ qua-
dam leui doctrina poſita regula ꝙ
quis non audiatur allegans turpitu
dinem ſuam limita pꝛimo niſi allega
ret contra ſe ad ſui pꝛeiudicium puta
delictum confitendo.l.inde neratius
.§.fin.ꝛ.l.ſequen.ff.ad.l.acqui.l.is cū
quo.ff.de ꝯfeſ.ꝛ.l.ſi ꝯfeſſus.ff.de cuſt.
ꝛ exhi.re.ꝛ in.l.q̄ ſeruū.ff.de inter.ac.
☙ Et p.d.l.inde neratius.§.fi.dicebat
Bar.i.l.vna col.ij.C.de cōfeſ.qđ ſi ego
ꝯfeſſus fui me oc-
cidiſſe titiū quē tñ
ſei⁹ occidit ꝙ ego
teneoꝛ ex ꝯfeſſione
dato qđ ꝯſtet ſeiuꝫ
eū occidiſſe ꝛ hñ ꝓ
hac dictis.ll. ☙ In
telligebat tñ Jac.
de are.in.d.l.ſi is cū quo.quē refert ꝛ
ſequit̄ Jo.an.in addi.ad Spe.tit.de
cōfeſ.§.poſtremo ver.poꝛro ꝙ p̄iudi-
cat mihi vt poſſim puniri ciuiliter
ꝓut iura ſupi⁹ allegata loquunt̄ non
aūt coꝛpoꝛaliter p.l.j.§.fi.ff.de queſt.ꝛ
ita ēt volūt Ang.in.d.l.ſi is cū quo.et
Jmol.i.l.is q̄ re⁹ i.xxxiij.col.ff. de pri
ua.delic.ꝛ Jaſ.in.d.l.iuſiurandū.§.fi.
col.vij.Sꝫ ſi añqꝫ ꝯſtaret titiū occiſuꝫ
a ſeio:ego ex ꝯfeſſiōe mea fuiſſeꝫ deca
pitat⁹ ꝛ poſtmodū cōſtet ſeiū occidiſ-
ſe debebit ēt ſei⁹ decapitari p tex.no
ta.in.d.l.q̄ ſeruū p quē tex.ita decidit
Bal.in fi.ver.in.l.ij.C.qui res iud.nō
no.dicēs eſſe caſuꝫ foꝛmalē i.d.l.q̄ ſer
uū ꝛ tenēt Jmo.ꝛ Jaſ.in locis p̄al.In
tellige ēt ꝙ cōfeſſio ꝙ occidi hoieꝫ mi
hi p̄iudicat dūmō ꝯſtet de hoie occiſo
ita qđ repiat̄ occiſus al's nō p̄iudica-
ret Ang.peru.i.l.j.ꝛ.l.certū i p̄n.ff.de
ꝯfeſ.cū limitatiōe tñ de q̄ ibi p eū ꝛ p
Jaſ.vbi.ſ.ꝛ idē tꝫ Bal.in.l.q̄ties.§.ſi
qs nomē.ff.de hered.inſt.ꝛ i.c.atſi cle
rici i col.de iud.ꝛ in addi.ad Spe.pꝛe
al.ti.de cōfeſſ.col.fi.ver.ſꝫ nūqd ꝓce-
dit.ꝛ vbiqꝫ declarat ꝙ ſufficit cōſtare
de coꝛpe occiſo lꝫ de noie nō ꝯſtet alle
gat gl i.c.libelloꝝ q̄ eſt.§.ſub.c.p ſcri-
pta i v̄bo Caio ſeio.ij.q.viij.quā dicit
oꝛdina.i.d.§.ſi qs nomē ꝛ ſingularē i
d.c.atſi cleri.i p̄n.i.vij.col. ☙ Intellige
tñ ꝙ audit̄ allegans turpitudinē ſuā
ad ſuū p̄iudiciū tm.nō aūt i p̄iudiciū
tertij per tex.in.l.ſi qs in graui.§.ſi qs
moꝛiens.ff.ad ſille.per quē tex.dicit
ibi Bar.in ſpecie ꝙ ꝯfeſſio aſſeſſoꝛis

UVA. BHSC. IyR_228_4

in vltimo mortis articulo quod tulit ſententiã iniquam pecunia corrupt⁹ nõ nocet ei pro quo eſt lata ſnia. Nec cõfeſſio teſtis dicentis ſe falſum depoſuiſſe. Et idem per illũ tex. ⁊ per. l. ſeia mancipia. in princi. ff. ad velle. voluit Bal. in. l. generaliter vlt. no. C. de nõ nu. pe. ⁊ ſequitur Alexan. in addi. ad Barto. in. d. §. ſi quis moriens et Iaſ. vbi. s. ⁊ Pa. in. c. ſicut. in. iiij. no. per illũ tex. de teſti. ⁊ Bal. in autẽ ſi dicatur col. ij. verſi. ſed qđ ſi teſtis. C. de teſti. et Sali. in. l. qui falſa. ff. eod. tit. ¶ Bene facit qđ egregie ait Bal. in titu. de pace conſt. in ver. vaſalli. quod nõ omnis moriens eſt Ioannes euangeliſta cuius verba dicit aurea Fran. de cur. cõſ. lxix. incipien. xpi noie ⁊c. circa primũ poſt prin. addens idem eſſe ſi recepiſſet ſacroſãctiſſimũ corp⁹ xpi ⁊ iſta ſit prima limitatio. ¶ Limita ſecundo principaliter niſi fauore anime cuius fauore poſſũ allegare turpitudinem meã vt me a peccato exonerem capitulo lator de re iudi. et ibi glo. ⁊ pa. dicens iſtum caſum multos ſub ſe complecti. ⁊ glo. pa. in. iiij. no. ⁊ Feli. in. iiij. col. in dicto capitulo tertio loco vbi Feli. allegat multas concordantes gloſas ¶ Tertio niſi fauore eccleſie ⁊. quarto' fauore libertatis vt per gloſſam in dicto capitulo tertio loco. et per gloſſam ⁊ panor. in dicto capitulo inter dilectos cum ſimilibus. ¶ Quinto in caſu. l. quiſquis. C. ad legem iuliam maieſta. ¶ Sexto in caſu aut. nouo iure. C. de pe. iud. q̃ ma. iud. ſm Bartol. in. d. §. fi. dicẽs in vtroqʒ apparere rationem ſpecialitatis et idem reaſſumpſit Feli. in. d. c. tertio loco. col. fi. vbi addit alium caſum in capitulo ſi quis papa iuncta gloſſa magna ante medium. lxxix. diſtinc. qui erit ſeptus. ¶ Octauo limita niſi actus turpis quem quis vult allegare eſſet nullus quia geſtus contra legem quia poterit dicere actum geſtũ lege reſiſtente non obſtante ſua turpitudine per gloſſam ſingularem. in. l. a diuo pio. in verſic. actionem. ff. de ritu nuptiarũ. quã dicit ſingularẽ Bal. in. l. j. poſt medium in ver. ſʒ hic quero. C. plus val. quod agi. et eam ſequitur et dicit bene et ſignanter notãdam in. l. nõ dubiũ col. vij. verſicu. nono oppo. C. de legi. ⁊ ſequitur Iaſ. in d. §. fi. col. penul. ⁊ in. d. l. tranſactione. ¶ Nono fallit quando turpitudo eſſet ab alio detecta quia tunc poterit eam allegare per textum et ibi Petrus de bel. perti. Bartolus et omnes in. d. l. iuſiurandum. §. fina. Pa. in. d. c. cum ſuper. Ludouicus Romanus. in. l. ſi ſtichus col. iij. de verbo. oblig. Feli. in. d. c. tertio loco. ¶ Decimo fallit vbi allegaret turpitudinem ſuam non principaliter fundando intentionem ſuam ex illa ſed excipiendo vel replicando. et ſuam intentionẽ coadiuuando contra participem fraudis certantem de lucro vbi alllegans certaret de damno. ſecundum Barto. in d. §. fina. colum. penul. quem ſequitur Felin. late in. d. c. iij. loco per iura per Bar. alleg. licet Bartol. aliter loquatur in lege de tutela. C. de in integrũ reſtitutione mino. queʒ ibi melius locutum fuiſſe teſtatur Iaſ. in. d. §. fina. col. pe. ¶ Undecimo fallit in caſu de quo per glo. ſingularem in. l. j. in princip. glo. j. ff. de excep. rei vendi. q̃ vult iudicem ſuccedentem ei contra queʒ tulit ſententiam iniquaʒ poſſe appellare ab ea et appellationem proſequi licet videatur turpitudinem ſuam allegare quam glo. ſequitur Bald. in. l. eos. in princip. col. j. verſi. extra quero. C. de appel. ⁊ Bal. in. l. ſi creditoribus. C. de ſer. pig. da. manu. licet vtrobiqʒ eam corrupte alleget ⁊ eam dixit ſingularem. Iaſ. in. d. §. fina. col. pe. et idem Iaſ. dicit eam reputari ſingularem in. d. l. tranſactiõe ſed habes aliã in. §. item ſi contra patrem tertia queſtione ſeptima. Sed hoc ideo quia nõ neceſſario nec directe allegat ſuã turpitudinem cum non deductum deducam ⁊c. Et ideo Bal. in. d. l. eos putat ſecus eſſe in interlocutoria in qua ex eiſdem actis cle. appellanti de appel

UVA. BHSC. IyR_228_4

¶Preterea ipediunt̃ agere acto-
res ratione obiecte cõpenſatio-
nis liquide ſiue nõ multis amba
gib⁹ inuolute aut inodate[a] tã in ci
uilib⁹ ꝛ pecuniarĳs qõnib⁹[b] quã
etiã in turpib⁹ ꝛ famoſis.vt.ff.de
cõpẽ.l.ĳ.ꝛ.l.ſi ambo.ꝛ.C.de cõpẽ.
l.fi.ꝛ.ff.ſolu.mat.l.viro.ꝛ.C.libe.
cau.l.ſi fili⁹.ꝛ.ff.de dolo.l.ſi duo.ꝛ
ff.de eo per quẽ fac.erit.l.tertia.§.
ſꝫ ꝛ ſi ſtipulator.ꝛ.ff.ad.l.aquiliã.
lege ſcientiam.§.cuꝫ inſtrumẽta.

lanti de appellatio.adde p̄dictis aliã
gloſſam ſingularẽ ſm Rap.cuma.ibi
in.l.modeſtinus.ff.de excep.vbi agẽ-
ti ex nouo dominio non obſtat exce-
pti.rei iudicate lꝫ ſuccubuerit primo
ex eo q; nõ erat do
minus. ¶Ultimo
limitabãt Joãnes
andree ꝛ Car.Flo.
in.d.c.inter dile-
ctos.prout ꝑ Ale-
xandrũ late in di-
cta lege iuſiuran-
dum.§.fi.col.quar
ta.ſed q; illa limi-
tatio reprehendit̃
per Petrũ de anc.
Jmo.ꝛ Pa.in.d.c.
inter dilectos.ꝛ ꝑ
Alexand.vbi ſupra ideo non refero.
Anto.de tremo.

a ¶Jnnodate.id eſt de proximo liq-
date qđ primũ relinquit̃ arbitrio iu-
dicis iſpecta negotĳ qualitate.ita gl.
in ver.indaginẽ in.d.l.fi.C.de cõpen.
ꝛ ibi ſequũtur Jac.de are.Pet.de bel.
per.Cy.in decima queſtione.ꝛ Jo.fa.
et Bald.in.ĳ.oppo.ꝛ Sali.in.vĳ.Et
idem Bald.in.l.ea que.eodem titu.et
in autenti.ꝛ conſequenter col.ĳ.C.de
ſent.ꝛ inter.om.iudi.ꝛ in.l.ſi ex falſis.
col.ĳ.ver.iĳ.querit̃.C.de tranſ.Pet.de
bel.Joan.fa.ꝛ Ang.i.§.in bonefidei.
inſtitu.de actio.ꝛ ibi Jo.fa.dicit i.iiĳ.
col.verſic.ſed qđ vocas tu cito qđ ita
tenent citramontani.in.d.l.fin.ꝛ An-
ge.ibi in.iĳ.col.dicit iſtud verius et
tenendũ ꝛ ibi etiã Jaſ.in.xviĳ.col.et
ſeq.fatet̃ iſtam eſſe cõem.licet cõtra-
riã teneat.¶Et dices ſpeciale.i fiſco:
in quo eſt tẽpus duoꝝ menſiũ limita
tum per textum.in.l.aufertur.§.qui
compẽſationẽ.ff.de iur.fiſ.quẽ text.ꝛ
Jaſ.vbi ſupra.Reputat vnicum ꝛ ſin-
gularẽ in iure.Anto.de tremo.

b ¶Pecuniarĳs queſtionibus.circa
cauſas ciuiles primo aduerte qđ tũc
admittitur cõpẽſatio qñ fit de quan-
titate ad quantitatem etiam ſi quan-
titas deberetur vt ſpecies puta cen-
tum que ſunt in tali archa adhuc eñ
habebit locum cõpenſatio ſecundum
opinionem noſtrorum citramontano
rum.in.l.cũ fundus.§.ſeruum tuum
imprudens.ff.ſi certuꝫ petatur.quam
ibi dicunt verã et
ſequunt̃ bar.Pau.
Sali.Alex.ꝛ Jaſ.
dicens.in.vi.colũ.
quod iſta eſt com-
munis licet con-
trarium tenuerint
glo.ꝛ Bal.ibidem
et gloſſ.in dicto.§.
in bonefidei ꝛ glo.
in dicta.l.finali.et
in.l.ſi creditor.§.
primo.ff.de pecu.
¶Sꝫ intellige pri
mo quando hincinde debetur quan-
titas pure ſecus ſi ille contra quem
opponitur eſſet debitor alternatiuus
quantitatis vel ſpeciei ꝛ haberet ele-
ctionem per tex.nota.in.l.ſi debeas.
ff.de cõpen.vel niſi eſſet debitor q̃ti-
tatis haberet tamen facultatem ſe li-
berandi ſoluẽdo ſpeciem vt in condẽ-
nato pro noxa ſerui his enim caſib⁹
non haberet locum compenſatio.ita
Barto.in.l.ſi ſeruus communis.§.idẽ
dicendum.in fin.ff.de fur.Bart.Bal.
Joan.de pla.et moder.in dicto.§.in
bonefidei.¶Secundo intellige quã-
do quantitates reciperent functionẽ
in genere ſuo ideſt quando eſſet inter
eas omnimoda ſimilitudo ſecus ſi nõ
eſſent eiuſdem bonitatis puta diuer-
ſitas in moneta ex contaminatione
eris quia non ſunt eiuſdeꝫ lige.iuxta
not.in.c.quãto.de iureiur.ꝛ per Bar.
nota.in.l.Paulus.ff.de ſolu.vel quia
debes mihi decem ceſtis tritici de ta-
li territorio et vis compenſare cum
decem que tibi debeo de alio non
eque bono.vel decem dolia vini de
tali loco ꝛc.tunc enim non erit locus
compenſationi quia compenſatio nõ
poteſt habere locum niſi vbi vera ſo
lutio.vt dicit Bald.in dicta lege fin.
colum.fi.ſed his caſibus aliud ꝓ alio

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſolui non poſſet.l.ij.§.i.ff. ſi cer. pe.er go nec compenſari ita Joã. fa. Ange. are.⁊ Jaſ.in.d.§.in bonefidei.¶Secũ do principaliter admittitur cõpenſa- tio de ſpecie ad ſpeciem quãdo hincin de debet̃ ſpecies in genere eodem pu ta debes mihi bouẽ in genere et ego tibi pariter bouem.quia cũ hincinde debeatur mediocris.l.legato genera liter.de leg.i.recipient functionez in genere ſuo.i.erũt paris eſtimationis ⁊ habebit locum.cõpenſatio iſta fuit ſententia glo. Dy. Bald. Ray.de for. Joã.de pla.Ange. are.⁊ Jaſ.in.d.§.in bonefidei.glo.in.d.l.fi. gloſſ.i.ad fi.⁊ gl.in ver.cõpẽſent.i.l.q̃ nõ militabat in prin.⁊ ibi Bal.ff.de here.inſti.al's nõ.q2 in ſpecieb⁹ cadit affectio vt di- ctis iurib⁹ notat̃. ¶Tertio admittit̃ cõpenſatio de ſpecie ad quãtitatẽ qñ ſpẽs ẽ deducta ad quãtitatẽ⁊ ſic quã- titas ſucceſſit in locum ſpeciei puta a te erat mihi legatum res aliena dñs non vult illam vẽdere vel cariori pre tio debes mihi eſtimationem per.l.ſi domus.§.qui confitetur.ff.de leg.i.et .§.non ſolũ.inſti.de leg. Si.eñ ipſam eſtimationẽ petam poteris opponere compenſationẽ de alia quantitate.ar gu.l.ſi conuenerit.in.ij.in princ.ff.de pig.acti.tenet Joan.fab. Ang.are.et Jaſ.habẽs pro indubitato.in.d.§.in bonefidei.al's de quãtitate ad ſpeciẽ vel econtra non fit cõpẽſatio vt preal lega.iuribus notatur. Item multos caſus in quibus non habet locum cõ penſatio ponit glo.in.l.ob negotiuz. quam Bar.⁊ Bal.ibi dicunt not.ff.de cõpen.¶Et caſus in quibus quis cõ penſat quod alteri debetur vide per glo.magiſtrã.in.l.ſi quid.⁊ ibi eã no. Bal.ff.de cõpen.⁊ aliam.in.l.eius.C. eodem.Et adde q̃d in caſibus quib⁹ permiſſa eſt compenſatio iuramentũ de ſoluendo tollit facultatem oppo- nendi compenſationem quia in for- ma ſpecifica ⁊ non per equipollẽs eſt ſeruandũ iuramentũ per tex.no.⁊ ſin gularẽ ẽm Jmo.⁊ Feli.ibi in.c.ad no ſtram.in primo.de iurein.facit etiam tex.in.c.debitores eo.titu.⁊ aliũ multi tex.ibi adducti per Feli.i.col.fi.¶Fa cit etiã gl.ſingularis reputata in.l.ſi pecuniã in pñ.in ver.neceſſe habeas ff.de cõdi.cã.dat.cau.nõ ſequ.volẽs iuramentũ p̃ciſe cõpellere ad factum cui eſt ſimilis in.l.in eadem cauſa.ff. ex quibus.cau.ma.in inte.reſti.et q̃d iuramentũ impediat cõpenſationem tenent cano.in.d.c.ad noſtram et ibi Feli.dicit iſtam ſuſtentabiliorẽ ⁊ ma gis communem licet contrarium te- nuerit per multa Bart.in.l.amplius hoc petitum.col.fin.verſicu.iuxta pri mum.ff.rem ra.ha.quẽ ibi ſequuntur Ang.Rap.cuma.⁊ Paul.⁊ Joã.fa.in d.§.in bonefidei.pro quibus faceret text.ille vnicus in.l.Julian⁹ ait.ff.de cõdi.⁊ demonſtra.ẽm Bal.in.d.c.ad noſtrã cui eſt ſimilis in.l.iij.ff.de ſta. libe.Sed cõtra Bar.tenet etiaz bono fundamento Matth.Matt.not.liiij. incip.nota.ꝙ iuramentum licet in cõ trariũ eũ alleget Jaſ.in.d.§.in boneſi dei.col.fi.⁊ male.¶Contra Bart.etiã tenet fran.are.conſil.xcix.incip.longi tudo ⁊ verborũ prolixitas col.ij.verſi. tertio etiã dici põt vbi teſtat̃ commu- niorem opi.eſſe cõtra Barto.⁊ Jaſ.in d.§.in bonefidei col.fi.⁊ in.l.eum qui §.ſi iurauero in.i.col.ij.ff.de iureiu. vbi dicit Bar.opi.communiter repro bari per.d.c.ad noſtram ¶Unum nõ omitto quod in ciuilibus nõ fit com- penſatio ipſo iure niſi a parte oppo- natur tex.gl.Bar.⁊ Bal.i.d.l.ſi quid gl.Bar.Bal.⁊ Sali.in.l.ſi conſtat.C. eo.⁊ gl.Dy.Jo.Fa.Nic.de nea.⁊ mo- der.in.d.§.in bonefidei.ad quod tex. in.l.ij.in ver.ſi paratus eſt compenſa re.ff.de compen.⁊ in.l.ſiue aũt.§.fi.ff. de neg.geſt.¶Oppoſita tamen ab ho mine compenſatiõe ipſo iure ſine mi niſterio iudicis tollitur actio vnde etiam extra iudicium fieri poterit ſe- cundum Barto.Jta magiſtraliter lo- quentem. in.d.l. ſi quid.quam legit cum.l.verum et ibi ſequitur Baldus. ¶In multis tamen caſibus fit ipſo iure cõpenſatio etiam parte nõ oppo

UVA. BHSC. IyR_228_4

nente qui notantur per gloſſam ma=
giſtram in.d.l.ſi conſtat.⁊ in dicta.l.
ſi quid ⁊ Baldus ⁊ Salycetus addũt
alio s in dicta lege ſi conſtat.inter q̃s
eſt ille notabilioꝛ quod ad euitandũ
moꝛam vel penam
ex moꝛa fit ipſo iu
re cõpẽſatio abſq; a
eo quod opponat
ab ipſo debitoꝛe p̱
dictã.l.ſi conſtat.
¶Unde per illum
textũ dicebat Spe
cu.in titu.de loc.⁊.cõduct.§.nunc ali=
qua.verſiculo ſeptuageſimonono.q̃d
emphyteota creditoꝛ domini.in tan=
ta ſumma quanta eſt penſio triuz an
noꝛum non cadit a iure ſuo per ceſſa
tionem ſolutionis:quia lex ipſo iure
compenſat ad euitandam penam ca=
ducitatis.⁊ idem vult ipſe Specu.in
titulo de ob.⁊ ſolutio.§.nunc aliqua
verſiculo quid ſi ſub pena.Albericus
in lege cum aliter.ff.de compen.Ab=
bas anti.Imola.Antonius de butri.
et Panoꝛmitanus in col.fina.in.c.bo
na fides.depo.vbi Imol.dicit multũ
menti tenendum ⁊ Angelus in lege
ſimul moꝛa.ff.ſoluto matrimonio.et
Fulgo.in.d.lege ſi conſtat Joannes
fabꝛi Joannes de platea et Iaſ.in.d.
§.in bonefidei ⁊ idem Iaſ.in.l.ij.col.
xx.verſiculo decimonono. C.de iure
emp.poſt Albericum ibi columna de=
cima. ¶Circa cauſas vero crimina
les quia lõgioꝛ fui:,breuiter dic quod
compenſatio habet locum circa idez
quo ad ipſos inuicem delinquentes
id eſt quo ad penam eis applicandã
ſed nõ quo ad rem publicaz:ſiue fiſci
vtilitatem.Bartolus in lege viro atq;
vxoꝛe.ff.ſoluto matrimonio per legez
ſecundam.§.ſi publico.ff.ad legem iu
liam de adul.Innocentius ⁊ Panoꝛ=
mitanus in capitulo pe.⁊ fi.eodem ti
tulo.Baldus in dicta lege finali in.v.
oppo. C.de compen. panoꝛmitanus
in dicto capitulo bonafides in fin.be
ne,facit tex.in lege iuriſgentiũ.§.ſi pa
ciſcar,ff.de pactis,⁊ in lege licitatio.

24 ¶†Item agere impeditur ven=
ditoꝛ[a] mulier debitoꝛ de ꝓpꝛietate
rei vendite in dotẽ date ⁊ pigno=
rate.vt.ff.de re iud.l.ſepe.et.C.de
rei vẽ.l.doce. ¶Itẽ illuſtres viri:
quos agere ⁊ defendere opꝫ nõ p̱

§.quod illicite.ff.de pub.⁊ vec.¶Et
quod voluit Baldus de duobus pꝛo=
ducentibus duo falſa inſtrumenta
q̃d vterq; criminaliter punitur in ru
bꝛica.C.de fide inſtrumentoꝛũ colũ=
na octaua verſicu.
incidenter etiam
quero.⁊ idez Bal.
in lege vt vim.co=
lumna finali ver=
ſiculo.Item nota.
ff.de iuſt.et iure.
quod mutuo ſe in
ſultantes et inuicem ſe vulneran=
tes non tenentur quo ad ſeipſos ad
intereſſe p̱tis ſed criminaliter vterq;
punietur quia reſpectu reipublice do
lus cum dolo nõ compenſatur.¶Et
adde in criminibus vbi habet locum
compenſationem fieri ipſo iure odio
delictoꝛuz lege ſi ambo in pꝛin.in ver
ſicu.ipſo iure et ibi glo.ff.de compen=
ſatio.⁊ in lege ſi duo.ff.de dolo,hic al=
leg.per dominum Uber.gloſa in di=
cta lege ſi quid.et in dicta lege ſi con=
ſtat et ibi Bald.⁊ docto.Anto.de tre=
molis.J.v.doctoꝛ.
a ¶Uenditoꝛ.redde ſingula ſingulis
⁊ intellige quod impediunt ab em=
ptoꝛe viro ⁊ creditoꝛe quibꝰ pꝛeiudi=
caret ſententia lata cõtra venditoꝛez
mulierem ⁊ debitoꝛẽ ſi ſcirẽt ⁊ paterẽ
tur eos litigare ſuper re vendita i do
tem data vel pignoꝛata vt dicta lege
ſepe.⁊ ſic ſentit hic do.Uber.q̃d ſentẽ
tẽtia lata cõtra venditoꝛẽ vxoꝛẽ ⁊ de=
bitoꝛẽ nedũ pꝛeiudicat emptoꝛi mari
to ⁊ creditoꝛi q̃n vẽditoꝛ mulier ⁊ de=
bitoꝛ cõueniunt ſed etiã quãdo agũt
q̃d etiã voluit glo.vnica in fi.in capi=
tulo q̃uis.⁊ ibi etiã Inno.extra de re
iudicata.⁊ Petrus de bel.per.⁊ Cynꝰ
in.d.l.doce.pꝛo quibus tex.in dicta le
ge ſepe in verſi.actio vel defenſio et
in ver.agere vel cõueniri ⁊ in verſicu
lo ꝓpꝛia actione vel defenſione.⁊ ibi
idem tenet Imol.ſub dubio forte.vt
etiã refert ibidez Alexãder in.xxviij.
col.licet contrariũ voluerit ibi gloſſ.
in ver.de ꝓpꝛietate.⁊ Guil.de cus.in

UVA. BHSC. IyR_228_4

l.de die.§.quidā.ff.qui ſatiſda . cogā. in quo articulo Bar.in.d.l.ſepe.in.ij. queſtione pro cōcordia diſtinguebat de cuius diſtinctionis veritate ⁊ ecōuerſo an ſnīa lata contra emptorē maritū ⁊ creditorē noceat vēditori vxori a vel debitori q: articulus per quē late patet vide ibidem aureū docto.Alex. de Imo.per multas colum.examinātem Antonius de tremolis.

a ſeʒ ꝓcuratore cōſtitutoª vt.C.de procura.l.penulti.⁊ in aut.q̄uis.

a ¶Procuratore conſtituto.Licet ergo ꝓcuratoris cōſtitutio ſit regulariter volūtaria.l.j.§.vſus de proc.ff.attamen hic eſt caſus in quo quis etiam nō impeditus hʒ neceſſe conſtituere ꝓcuratorē de quo latius dices infra titu.proximo in rubri.¶Sed quomodo pōt ſtare qḋ hic dicitur cū illuſtres ⁊ ceteri magiſtratus non conueniantur lege ſecunda.ff.de in ius vocan.lege nec magiſtratibus.ff.de iniur.⁊ lege pars literarū.ff.de iudi. Cyn.Ray. de for.⁊ fulgo.in dicta lege pen.dicebant illam intelligi de illis qui olim habuerunt magiſtratum.Sed rectiꝰ ſentit ibi Alexander quod ille text.et qḋ hic dicitur procedit in caſibus in quibus magiſtratus poſſunt conueniri puta ſm eū quando actio eſſet tēpore peritura per.l.ſenatuſcōſulto.ff. de offi.preſi.⁊ not.gl.⁊ doct.in.d.l.nec magiſtratibꝰ.¶Tu potes in multis alijs caſibus ponere puta ſi ſit magiſtratus perpetuꝰ quia talis bene poteſt conueniri ſm Bart.⁊ moder.in.l. de pupillo.§.ſi quis ipſi pretori.col. iij.verſic.ſecundo quero.ff.de no.op. nun.⁊ eſt tex.in argu.bene notandus ſecundum Bald.ibi in.l.niſi finita.§. fi.ff.de tu.⁊ ra.diſt.per quem text.di dicit quod officiales ꝑpetui poſſunt ſindicari per eorum ſuperiorem etiaʒ durante officio ⁊ idem Bald.in.d.l. pars literarum Ange.Alex.⁊ Iaſ.in d.l.ij.⁊ ideʒ Alex.in.d.l.pars in addi. ad Bart.pa.⁊ Feli.poſt alios in.c.legebat de maio.⁊ obe.⁊ do.de ſan.ge. in.c.prohibentur.ij.q.j.alias enim ius aduerſarij periret vt dicit Bart. in.d.§.ſi quis ipſi.⁊ ibi ſequitur Iaſ. Sicut in ſimili licet officialis regulariter non poſſit cōtrahere cum ſubditis.l.non licet.ff.de contrahen.emp. ⁊ ven.⁊ in.l.principalibus.ff.ſi cert. pe.attamen perpetuus poteſt.l.preſidis.eo.ti.ſm Bar.⁊ omnes ibi.¶Secundo poteſt exemplificare in officiali ad beneplacitū principis qui equiparatur perpetuo propter incertitudinem qn̄ reuocabit vt voluerūt pet. de bel.perti.Cy.Bal.⁊ Sali.in.l.eos. C.ſi certū petatur ⁊ Bart.⁊ omnes in d.§.ſi quis ipſi.in.iij.q.argu.tex.in.l. iuriſperitos in princ.ff.de excu.tu.et in.l.ſufficit.ff.de condi.inde.⁊ bene facit glo.quam ibi Bar.⁊ Bald.notant in.d.l.niſi finita.§.fin.Etꝰ quod idem ſit in officiali ad beneplacitum quod in perpetuo.tenent etiam Bald.in.l. ſolent.§.fi.in.j.col.ver.quarto quero. ff.de offi.procon.⁊ leg.Bald.Angel.⁊ Iaſ.in.ij.col.in.d.l. principalibus et Feli.in.d.c. legebatur. ¶Tertio potes ponere qn̄ conueniretur alibi ꝗ in loco in quo eſt magiſtratus ſiue extra territoriū quod fieri pōt ſm gloſſ. in.l.ſi preſens gl.j.C.de epi.aud.quaʒ dicit valde nota.Alex.in.d.l.ij.col.j.⁊ Iaſ.eum ſequitur ibi.¶Quarto ſi cōueniret ex contractu per eū celebrato durante ſuo officio in caſibus quibꝰ pōt cōtrahere q̄ ponunt late p Alex.⁊ Iaſ.in.d.l.principalibus quibꝰ caſibus poteſt conueniri p.l.interdū.§.j. ff.de iud.ſm Feli.in.d.c.legebat his enim caſibus nō poterūt illuſtres per ſe cōparere ſed p ꝓcuratorē et hic.Secus tn̄ putarē vbi cōueniret ad cauſam ſui officij puta ſup abuſu vel barratoria per glo.ſingularem in lege iubemus gl.iij.C.ad legeʒ iuliam repe. quā dixit ſingularē Lud.Ro.in cōſi. ccccxv.inci.oīpotētis ⁊c.quo ad pmū ſʒ eſt ſimilis in.d.l.ij.in ver.imperiū. ⁊ alia i.d.l.nec magiſtratibꝰ vbi etiā Bar.¶Uel vbi cōueniret ex delicto p

UVA. BHSC. IyR_228_4

eũ ppetrato durãte officio etiã extra officiũ quod fieri poteſt etiã ſi ſit tẽporalis per tex.ſingularem.in aut.vt iud.ſine quo.ſuf.§.ſi quis.aut.coll.ij. quem ibi facit ſingularem Ang.vt refert Feli.in.d.c.legebat et Iaſ.in.d.l.ij.ſed vterqꝫ fallitur quia Ange.ſolum dicit eſſe not. et hoc idem voluit glo.in aut.vt differen.iudi.§.pe.glo. ſi.colla.ix.quaꝫ dicit no.alex.i addi. ad bar.i.d.l.ps ad de qd voluit d de legato pncipis delinquẽte qd poſſit p ordinariũ puniri gl.ſingularis in c.fina.glo.fina.de reſcrip.quã Pa.ibi dicit ſingulariter notandaꝫ ꝛ eam dicunt ſingularem Sali.et Iaſ.in locis prealleg.Iſto eniꝫ caſu reatus omnẽ honorẽ excluderet dicit text.Et ideo tunc non comparerent illuſtres per procuratorem preterqꝫ in actione iniuriarum etiam criminaliter intentata in qua ſpeciale per textum.in.l.fi. C.de iniur.Anto.de tre.

a ¶Preferuntur.Sed in cõtrariũ facit tex.ſingularis.in.l.iij.C.de noua. vbi habens directam prefertur habẽti vtilem niſi habens vtilem litem cõteſtatus fuerit vel partem debiti exegerit vel debitori nuntiauerit quem tex.Bar.ibi dicit ſingularem ꝛ multum nota.et ibidem Bal.dicit nõ eſſe alibi.Sed reſponde ſecundum Pau. de caſt.in.d.l.ſi procurator.quod vbi habens directam eam ſibi acquiſiuit ad vtilitatem ſuam tunc licet poſtea cedat vtilem adhuc prefertur in directa habenti vtilem niſi interueniat aliquod illorum triuꝫ.¶Sed vbi habens directam queſiuit eam ad vtilitatem alterius habentis vtilem et tunc vtilis pferr directe vt hic qd etiã voluerũt Cy.Barto.Bal.ꝛ Sali.in.d.

¶Itẽ tutores curatores ꝛ pcuratores q̃ depoſito eoꝝ offõ volũt directis actiõib⁹ ſibi durãte officio acquiſitis finito offõ inuitis dñis experiri.qꝛ illi quoꝝ noie in iudicio litigauit in ſuis vtilibus pferũtur[a].vt.ff.de proc.l.in cauſe.§.fin.ꝛ.l.ſi pcurator.ꝛ.ff.qñ ex facto tuto.l.ij.¶Actoris tñ pcuratorẽ deſiderãs ſibi ſatiſfieri ex iudicato audit ſi dñs nõ ſit ſoluẽdo.[b] vt.ff. 25 de pc.l.actoris pcurator.¶Iñpediũt et agere oẽs creditores añ aduenietẽ diẽ vel exiſtẽ.ꝯditionẽ[c]

l.iij.¶Item intellige quod dominus habẽs vtilẽ prefert pcuratori habẽti directã in his q̃ cõcernũt finẽ litis et executionẽ ſnie vt in.d.l.ſi pcurator. ſec⁹ quo ad ipſam inſtãtiã qꝛ ſi pcurator poſt litem conteſtatam velit facere id qd dñs pfert ipſi dño et euꝫ impedit p.l.pcuratoribus.C.de procu. ſecundum eundeꝫ Pau.in.d.l.ſi pcurator.et in.l.ante litem.ff.eod.titul. ¶Quid auteꝫ vbi directa et vtilis tẽdunt ad diuerſos et contrarios effect⁹.vide Cy.Bar. et alios in.d.l.iij. C.de noua.maxie Sal.late diſtiguẽtẽ ꝛ caſus i quib⁹ alteri per alterũ queritr actio vtilis ſine ceſſiõe vide per.Bartolum.et modernos.in lege ſtipulatio iſta hr̃e licere.§.ſi.ſtipuler.ff.de verb. obligatio.et per Alexan.in lege poſſeſſio.§.i.ff.de acq. poſ. Anto.de but.

b ¶Non ſit ſoluendo.ꝛ.ille eſt vnus caſus ſingularis ſecundum Bald.et Pau.de ca.ibi in quo procurator actoris agere põt iudicati vel petere executionem ſententie late pro domino licet non habeat nouum mandatum nec ſit in rem ſuam procurator contra regulam.l.ſi procurator.ff.de procur.ſupra alleg.videlicet quando fecit expenſas in cauſa pro domino et dominus non eſt ſoluendo quia poterit exigere cõdemnatuꝫ vſqꝫ ad quãtitatem expenſarum.vt hic per domi. Vber.Et idem putat Pau.de caſt.vbi eſſet ſoluendo ſed eſſet abſens vel ſoluere recuſaret quia vtrobiqꝫ eſt eadem equitas ſm eum.Ant.de tre.

c ¶Coditionẽ.recte prima facie ſentire videtur do.Vber.eũ q̃ eſt creditor ſub cõditiõe agẽtẽ ante euentum cõditiõis puniri pena duplicatiõis iudiciorũ put voluerũt gl.Bar.ꝛ comunit

vt.ff.de pac.l.itē q̄ ꝯuētiōes.ff.q̄ñ dies leg.ced.l.vna ī fine τ inſti.de exceptio.§.tēporales vñ oliȝ rē de ductā in iudicio amittebāt hodie aūt nō ita ſtricte ꝓcedit q̄ agere pōt q̄s añ adueniente diē verū tñ reo inducie duplicant̄.Nec audit̄ creditor die aduenīēte niſi añ oīa litis expēſas reſtituat ipi reo vt iſti.de excep.§.hodie et.C.de plus peti.l.vna.

ser doct.in.l.pecuniam.ff.ſi cer.peta. ſed Guil.de cug.τ Albe.ibi tenent cō trarium q̄ imo nō duplicent̄ inducie vbi ſub cōditione eſt debitor q̄d etiaȝ ſentit hic in ſequentib⁹ do.Uber.duȝ ſe reſtrigit ad agē- tē ante diē et Bal. in.l.exceptionē.C. de ꝓba.Sȝ ꝑ pri- ma parte eſt tex.in c.vno.in vltimis ꝟbis iūcto ꝑnc.de plus peti.τ ꝑ illuȝ text.tenēt primam ꝑtē vltra doc.in.d. l.pecuniā.Angel. are.in.§.ſi q̄s agēs col.vij.iſti.de act.τ Iaſ.in ꝟ.ſȝ hec q̄dē.col.j.eo.ti.τ Bar. in.l.nō ſolū.in.ij.§.tale.ff.de libe.leg. vbi dicit ideȝ in die incerta poſt Dy. ibi τ ſequitur Angel.are.in.d.§.ſi q̄s agēs.τ ibi ꝑ Iaſ.τ hanc eſſe cōmuneȝ teſtant̄ Alex.τ Iaſ.in.d.l.pecuniam. ¶Et hoc caſu q̄ñ ante euentum cōdi- tionis fuit actum duplicabitur tem- pus quod effluxit a die celebrati con- tract⁹ conditionalis vſq̄ ad diē peti- tionis ꝺm Iac.de ra.τ Nic.de nea.in verſi.plus aūt.τ Io.fa.in ver.tēpore τ Iaſ.in.d.ver.ſed hec quidem inſti.de acti.licet aliter voluerit Bart.in.d. l.pecuniam.τ Ang.are.in.d.§.ſi quis agēs.¶Ubi vero petitur ante diē du plicatur non ſolum tempus quod ſu pereſt.imo totum temp⁹ dilationis ꝑ tex.in.d.§.tēporales verſic.hodie.ibi inducias quas actor ſpōte indulſerit inſti.de excep.τ ita tenent Nico.de neap.τ Iaſ.dicētes eſſe magis cōmu nem in.d.verſi.ſed hec quidem τ An ge.areti.in.d.§.ſi quis agens.col.viij. ver.τ aduertas.vbi refert Ioan.and. et Ant.de but.ita tenere in.d.c.vno et Io.fa.in d.§.temporales verſicu.iteȝ queritur quod tempus:licet contra- rium tenuerit per illum text.Bart.in l.aut damnum.§.quiſquis.ff.de pe.et in.l.inſtas.C.de iur.fiſ.li.x.quem ſe- quitur Io.de pla.in.d.verſi.plus aūt col.j.Bal.Pau.de ca.Ludo.Ro.Alex. τ Iaſ.ſibi cōtrarius in.d.l.pecuniam. Bal.τ pa.in.d.c.vno.Sȝ prima pars eſt verior per.d.verſicu.hodie et hoc in penā ante tempus petentis.¶Ad principale tamen dictuȝ do.Uber.q̄ actore ante tēpus petēte reo duplicē tur inducie reſtri- ge primo in prīa to fiſc⁹ eñ bñ pōt exigere debitorem ſuū añ tp̄s nec du- plicabunt̄ inducie ꝓpter publicā ne- ceſſitatē que videt̄ ſemp fiſcū vrgere iſte eſt tex.ſingularis ꝺm Bar.ibi.in l.j.C.de condi.ex lege quē etiā multū notat Bal.ibi inducēs cōtra cōducto res gabellarū vt imminēte neceſſita- te rei publice poſſint añ dieȝ exigi et ita etiā tȝ alex.τ Iaſ.in.d.l.pecuniā. ¶Intellige tñ deducto interuſurio mediȷ tēporis vt vult glo.no.in.d.l.j. glo.ſi.q̄uā dicit nota.τ ſequit̄ Bal.ibi τ Alex.in.d.l.pecuniā.¶Secundo re ſtringe q̄ñ dies eſſet adiecta obliga- tioni ſecus ſi ſolutioni miſerationis cauſa eſſet a lege inducta ꝺm Barto. in.l.ſtipulat⁹ ī mag.col.xv.circa me- dium prime queſt.ff.de verbo.oblig. quē ſequuti ſunt Paul.Ludo.Alexā. et Iaſ.in.d.l.pecuniā τ dicit ibi Alex. q̄d opi.Bar.eſt probabilior et equior τ Iaſ.ponderat text.in.d.§.tēporales verſi.hodie ibi ante tēpus pactionis vel obligationis ſed contrariā ſenten tiā tenēt Inno.Bal.τ cōmuniter do- cto.in.d.c.vno.τ Bal.in.l.ab exeutiōe colū.j.ꝟ.q̄d ſi iudex excedit modū.C. q̄.appel.nō reci.poſt Spe.ti.de plus pe.poſt prin.ꝟ.ij.τ idē tȝ Sali.in.d.l. ab executiōe τ Io.fa.in.d.§.tēporales τ puto q̄d ita obſeruaret practica ma xime ꝓpter gn̄alitatē tex.in.d.c.vno. ¶Tertio reſtrige q̄ñ debitor nō eſſet ſuſpect⁹ q̄ ſi eſſet ſuſpect⁹ de fuga tūc poſſet agi añ tp̄s ꝑ textū iūcta gl.ij.in l.queſitū

UVA. BHSC. IyR_228_4

l.queſitū ꝛ ibi Bar.Albe.Bal.ꝛ Ang. ff.de pig.nō tamen ante aduentū conditionis ſm Albe.ibi quē ſequit Iaſ. in.d.l.pecuniā.lʒ Bar.ꝛ Ange.in.d.l. q̄ſitū aliter ſentiāt ꝛ meli⁹ forte. Et ꝑ illū textū Bald.in d.l.j.C.de cōdi.ex a lege.i vltimis verbis vult qȯ debitor fugitiu⁹ poſſit capi añ diē.Sʒ intellige qȯ aget ꝛ capietur vt caueat nō vt ante diem ſoluat vt infra ſequenti apoſtil.dicetur et hoc vult exp̄ſſe ibi Bal.dicēs quod ſufficit debitori in dieʒ purgare ſuſpitionem idonee cauendo. ¶Ultimo intellige quod dixi de agente ante euētum cōditionis quod debeant duplicari induciе niſi pendente lite eueniret et purificaretur cōditio quia tunc penam euitaret ꝑ legē ſi in rem.§.fin. ff.de pigno.act.ꝛ lege ſi mandauero in primo.ff.man.quod eſt bene notādū ſm Alex.in.d.l.pecuniam.ꝛ eū ſequitur de eo nō facta mētiōe Iaſ.ibi. ¶Habes tñ caſuʒ in quo agens ante tēpus adhuc hodie punitur in amiſſione cauſe.in lege vna.C.de plus pe. quā ibi dicit ſingulareʒ Barto. ¶Et quia diximus de pena petentis ante diem vel conditionem adde de pena illius qui ſecundo exigit iam ſolutū textū ſingularē et ibi Barto.in.j.notabi.in lege ſi fideiuſſor.§.in omnib⁹. ff.mand.queʒ reputat ſingularē Iaſ. in dicto verſiculo ſed hec quidem.Anto.de tremolis.

ª ¶Ex iuſta tñ cā.puta qñ debitor vergeret ad inopiā vel alias efficeret̃ ſuſpect⁹ vt eſt tex.in.l.ſi creditores.ff. de priui.credi.Et licet lex.in oib⁹ hic alleg.iuuat a cōtrario ſenſu cautionē nō hr̄e locū in cōtractib⁹ ſtricti iuris ſiue in debitore ex cotractu ſtricti iuris.ꝛ ita etiā firmat ibi gl.j.ꝛ glo.in.l. ij.§.j.i ꝟ.§.j.in ꝟ.nō coget̃ q̄ eſt.j.ff.ſo. in.matri.¶Attñ dic idē eſſe in debitore ex ꝯctu ſtricti iuris.ꝑ tex.in.d.l.ſi creditores.ꝛ iō Bar.Bal.Ang.ꝛ Pan. in.d.l.in oibus reprehendūt gl.ibi.ꝛ pariter glo.in.d.l.ij.§.j.damnatur ab Alex.do.clau.de ſay.ꝛ Ia.ibi ꝛ a Bar. in.l.dedi.in princi.ff.de cōdi.cau.da. cau.non ſe.¶Itē ſecūdo licet text.in d.l.in oib⁹.j. et do. Uber.hic loquant̃ de cautiōe cui⁹ appellatiōe venit nuda repromiſſio.l. ſancim⁹.C.de ver. ſig.ꝛ in cautiōe illū tex.intelligat gl.j.ibi. Attamē dic debere eſſe fideiuſſoriā vel cū pignoribus per.d.l.ſi creditores ſm Barto. Bal.Ang.Pan.Alex.i addi.ad Bar.ꝛ lance.in.d.l.in oib⁹.ꝛ Bar.i.d.l.ſi creditores ꝛ.in.l.ſi cōſtante.in prin.in fi. j.col.ff.ſolu.mat.ꝛ ſi ſatiſdare nō poſſit.fiet miſſio in poſſeſſionē bonorum eius vt.d.l.ſi creditores ꝛ ibi ꝑ Bart. ¶Item aduerte qꝛ ſatiſdatio iſta nō habet locū vbi poſſet alias eſſe cōſultū creditori puta ꝑ retentionē ꝑ.d.l. dedi.in prin.ſm Bar.ibi ꝛ Pan.in.d. l.in oibus.¶Itē intellige dummodo cauſa iuſta ſupueniat de nouo ſecus ſi ſuberat tp̄e cōtract⁹ ꝛ creditor illaʒ ſubeſſe ſcire poterat.l.q̄ bona.§.de illo.ff.de dā.infec.ꝛ.d.l.ſi creditores.et l.ſi is a quo.in fi.ff.vt in poſſ.lega.ſm Bar.in.d.l.ſi creditores.ꝛ in.d.l.ſi is a quo ꝛ in.d.§.de illo.ꝛ in.l.q̄ſitum.ff. de pig.ꝛ in.l.fi.C.de ſponſa.et in.l.fi. vbi etiā Bal.C.de ferijs.ꝛ Pan.de ca. in.d.l.in oib⁹ ꝛ idē Pan.Alex.ꝛ Iaſ. in.d.l.dedi.ſed ſi creditori nō poſſet imputari qꝛ cōiter habebat̃ diues:tūc etiā ex cā ſubſiſtēte tp̄e ꝯtract⁹ poſſet petere ſatiſdationē arg.l.in cōfirmādo.ff.de ꝯfir.tu.vel qꝛ dolo induxiſſet creditorē ad ſecū ꝯhēdū aſſerēs ſe diuitē arg.tex.ſingularis.in.l.pe.in fin. ff.de iure dot.quē reputauit ſingularē Bar.ibi.ꝛ Pan.in.l.etiā.§.j.ff.ſol. ma.ꝛ Iaſ.dicit nō eſſe alibi i.l.ſicut.ff. de re iud.ꝛ ſequit̃ Alexā.i.l.alia.§.ele ſāter.col.vj.i p̄n.ff.ſo.ma.¶Itē ꝛ vltimo itellige dūmō cā iuſta ſupueniat culpa debitoris:ſec⁹ ſi caſu fortuito ꝑ

e

UVA. BHSC. IyR_228_4

d.l.ſi creditores.ſm pau.i.d.l.in oib⁹.
anto.de tre.
a ℭCreditor ē.Quo ad dictā cautio=
nē itē ꝗ ad ius trāſmittēdi ſpē.§.ex ɔdi
tiōali.iſti. ꝟ ver.ob.hic allegato.Cōdi
tio ei i ɔctib⁹ retro
trahitvt ſi diē ɔct⁹ a
īſpicim⁹.l.ſi filiuſ=
famili.ff.de ꝟ. ob.
⁊.ff.de regul.iur.et
l.potior. in princ.⁊ b
l.ꝗ balneū in prin. c
ff.qui poti.in pig.
habe.ſaltē quo ad
acqſitionē ⁊ tranſ=
miſſionez ſec⁹ quo
ad validitatez cō=
tract⁹quo reſpectu attendimus diem
cōditionis aduenientis.l.ſi rē meā.ff.
dever.ob.⁊ ibi ſcribē.⁊ i.d.l.ſi filiuſſa.
ℭSed legatarius conditionalis non
eſt in creditorꝫ numero vt ſubijcit: q;
in legatis conditio nō trahitur retro.
per tex.ſingularem. in.l.j.§.ſerui ap=
pellatione ⁊ ibi Barto.no.ff.ad ſena.
ſille.quē tex.dicunt reputari ſingula=
rem Alexan.⁊ Jaſo. in.d.l.ſi filiuſſa.
⁊.ideo in eis inſpicimus diem condi=
tionis|exiſtētis vt in.l.ꝗ legata nobis
ff.de regulis iuris:dic vt latius ꝑ ſcri
ben.in.d.l.ſi filiuſſa.ff.de verb.oblig.
b ℭIn numero creditorꝫ.vt ſcilicet
illud petere poſſit imo nec ſpeciē trāſ
mittit legatarius ante conditionis
euētum decedens per text.in.l.vna.§.
ſinautem aliquid ſub conditione.C.
de cadu.tol.licet in contractibus ſec⁹
vt in precedenti apoſtilla. ℭQuēad=
modū etiā cōditionalis inſtitutio nō
transmittitur.l.liber homo.§.titius.⁊
§.ſequēti.ff.de here.inſti.niſi eſſet iū=
cta cuꝫ iure accreſcendi per tex.ſingu
larem in.l.qui ex duobus.ff.de acqui.
heredi.quē ibi dicunt ſingularē Bal.
Ange.⁊ Jmo.⁊ Jaſ.de eiſdē nō faciēs
mentionē in.l.qui plures heredes. ff.
de vulg.ſed ſimilis videtur in dicta.l.
liber homo.§.ſi ita.⁊ ibi Bald. notat.
ℭSicuti etiam ſubſtituti o conditio=
nalis tranſmittitur iuncta cū iure ac

eſt ſub cōditione creditor eſt a ñ
exiſtentē conditionē. ℭLegata=
rius vero cui aliqd eſt legatū ſub
cōditione interim nō eſt in nume
ro creditorꝫ b vt.ff.de act. ℭExce=
ptis illis caſib⁹ c i qb⁹ locator ipu
ne pōt expellere ɔductorē.vt.C.lo
ca.l.iij.⁊.ff.e.l.qro.§.iter locatorē
in fi.§. ℭQḋ in ꝑcario nō ꝓcedit
q; mea liberalitate non potes vti

creſcendi per textum qui non eſt alibi
⁊ eſt nouus ⁊ ſingularis ⁊ nō habens
parem aut concordantem ſecundum
Bartolum ibi in.l.qui patri.ff.de acq
renda hereditate.⁊ omnes ibidem te
ſtantur illum tex.
nō eſſe alibi vt per
Alexandrum ibi.⁊
illum tex. dixit mi
rabilem ⁊ ſingula
riſſimum Bartol.
in dicta lege vna.
§. ſinautem aliqd
ſub ɔditione: ius
enim accreſcendi
etiam non|agnitū
tranſmittitur ſed
ſubſtitutio ſola nō agnita non tranſ=
mittitur vt eſt tex.;magiſtralior qui ſit
in toto mundo.in lege ſi ex pluribus.
ff.de ſuis ⁊ legi.hered.quē ita appel=
lat Jaſ.in lege emancipata nota.j.C.
qui admit.ad bo.po.poſ.⁊ in hoc ius
accreſcēdi eſt potētius ſubſtitutione
⁊ eam ad ſe trahit. licet ſubſtitutiōis
ius preferatur iuri accreſcendi lege ſe
cunda.§.ſi duo.ff.de bo. poſ. ſecundū
tabul.de qua materia quia eſt ſubti=
lis difficilis.⁊ de apicibus iuris teſtē
clariſſimo iuriſconſulto Paulo de ca=
ſtro in dicta lege qui ex duabus eam
in aliud tps reſeruo:⁊ q; extra ꝓpoſi=
tā exceptionū materiā.Antoñ.de tre.
c ℭIllis caſibus. Aduerte tñ circa
primum caſum dicta lege tertia vez
ſi mercedem nō ſoluerit quod ceſſan=
te pacto ⁊ cōſuetudine contraria non
tenetur conductor ſoluere mercedem
niſi in fine temporis prefixi ipſi con=
ductioni:quia prius non dicitur loca
tor impleſſe cōtractum ex parte ſua ſe
cundum glo.Pet.Cynum Bartolum
Baldum ⁊ Salicetū .in dicta lege.iij.
Bartolus in lege ſi ſeruus cōmunis
menij.§.fi.verſiculo vlterius procedo
vbi etiam Alexander in additione.ff.
de ſtipula.ſeruo.Bald.Jmo. Alexan.
in octaua columna ⁊ Jaſ.in.ix.in.l.di
uortio. in princip.ff.ſoluto matrimo=
nio ⁊ Jaſ.in.l.diē functo colūna quin

UVA. BHSC. IyR_228_4

ta verſi.quarto & ſtricti⁹.ff.de offi. aſſe.ad qđ tex.in.l.ſemper in ſtipulatiõibus.ff.de regulis iuris & l.§.offerri.l. iulian⁹.ff.de act.emp.& ven.locator ei tenetur ad patientiam.l.ex conducto in pric.& lege;ſi fund⁹ ff.loca.& patientia cum ſit facti eſt qđ indiuiduũ lege ſtipulationes nõ diuidunt in prin.ff. de verborum obligatiõib⁹:ideo oportet toto tempore p̄ſtare patiẽtiã & ex parte ſua implere antequã agi poſſit effectualiter dicto. §.offerri.¶Bene ẽ verũ quod a pncipio & in ipſo inſtanti locationis orta fuit obligatio & actio ad integram petitionem:ſed agens ante finem repellitur exceptione ſecundum Baldum & prealleg.docto.in.d.l.diuortio quos latius videre potes. ¶Circa ſecundũ quando domus locata eſt, neceſſaria vſibus locatoris:dic quod ſic neceſſitas ſuberat tempore locationis nõ poterit expelli cõductor glo.Bal. & Sali. in.d.l.iij.& ita tenere doc.per iura per eos allegata refert idẽ Sali.ibi: & idẽ ſecundum Bal.ſi culpa ſua incidiſſet locator in ipſam neceſſitatẽ lege ſine hereditaria.ff.de nego.geſto. et lege ſi merces.§.culpe.ff.loca.

¶Item oportet qđ ſit neceſſaria vſib⁹ proprijs:id eſt ipſius locatoris filiorũ vel parentum ſecus ſi fratris ſecundũ Baldum ibi.

¶Circa tertium adde quod poſt factam refectionem debet conductor intra domum reponi vt eſt gloſ.nota ſecundum Bartolum ibi in lege ſi duo. §.cum inquilinus.ff.vti poſſi. et Alexander de Imola.in dicta lege edẽ in addi.ad Bartolum.

¶Itẽ ſi neceſſitas refectionis ſuberat tpe locationis non poteſt expelli ſecũdum Bal.& Salicetum ibi.

niſi quãdiu velim[a] vt.ff. de preca. l.ait pretor.§.j.et.l. cum precario.

¶Similiter excipit cõtra vẽditorem agentem ex vẽdito antequã rẽ venditã tradat[b] vel offerat emptori. Similiter cõtra emptorem agẽtẽ ex empto antec̃ preciũ ſoluat[c] vel offerat venditore.vt.ff.de ac.emp.l. iulian⁹.§.offerri.& §. ex vẽdito.& inſti.de rerũ diui.§. vẽdite.&.ff.de contrahẽ.emp.l. qđ vendidim⁹. ¶Eodẽ mõ repellit emptor agẽs ex ſtipulatu de euictio-

¶Circa vltimum qñ conductor male verſatur in re cõducta eã deteriorãdo Adde idem eſſe ſi inhoneſte in ea verſaretur puta inducendo meretrices niſi ex qualitate loci aliud ſuaderet:vt qr iuxta lupanar argumẽ. lege cum ſupra virentes.de re mili.libro duodecimo. vel ex qualitate perſone conductoris & quia ſcolaris & iuuenis quia debuit hoc preſumere per locum a communiter accedentibus ſecundum Bald.& alios in dicta lege edem niſi honeſtas locatoris in eadẽ domo habitantis aliud ſuaderet ſecundum Petrum Cynum et alios ibi.

a ¶Niſi quamdiu velim.Etiã ſi conuentum eſſet in contrariuz:quia eſſet contra ſubſtantiam cõtractus:textus eſt nota valde & menti tenendus ſecũdum Bartolum ibi in dicta lege cum precario & per Bartolum Paulum et Alexandrum in additione ad Bartolum in lege vbi ita donatur.ff.de donatiõe cauſa mortis.Secus tñ vbi pactum eſſet ſolum cõtra naturalia ſiue accidẽtalia per nota.in lege pacta cõuenta.ff.de contrahen.emptione & vẽditione.Antonius de tremolis.

b ¶Tradat.Et adde qđ neceſſe hz illã tradere ſi illi⁹ habeat facultatẽ aľs liberaret ſoluendo intereſſe: vt eſt gl. in.§.preciũ.in verſi.tradatur.inſti. de emptio.& vendi.quam ſequitur & bene declarat Bar.in.l.j.in.iij.col. ff. de actio.empt.et idẽ Bar.poſt antiquos doctores.in.l.ſtipulationes nõ diuiduntur.in.xv.col.verſic.venio ad tertium.ff.de ver.obli.& illam gloſſ.dicit meliorem de iure Ang.are.ibi.& illam facit ſingularem.in.§. actionum. col. x.verſi.qro an venditor.inſti.de actio.

c ¶Preciũ ſoluat.vel ꝯſignet & depo

UVA. BHSC. IyR_228_4

n̄at ſi eum ſuſpectū habeat.l.ſi ſolutu rus.in fi.ff.de ſolutio.ſm glo. ⁊ Pau. in.d.§.offerri.⁊ Barto.in.d.l.ſi ſolutu rus.in verſi.quero quādo emptor.Si vero vēditor nollet recipere ſufficeret offerre ī iudicio.l. ſi rem.§.fina.ff.de a pigno.actio. extra iudicium vero debere deponere et ɔſignare ſm Pau luz.in dicto.§.offer ri.in fine.et dixi.s.eodem.verſic. pre terea impediunt̄ qui premature agūt additio.ij. ¶ Sed an id quod hic dici tur de venditore agente ad pretiū qđ debeat offerre rē procedat etiā in cre ditore ſub pignore petente debitū qđ debeat offerre pign⁹.dic quod ſic per tex.ſingularē.in.l.apud celſum.§.itez querit̄ ſi vniones.ff.de doli excep.quē facit ſingularē Pau.de caſt.poſt Bal. in.d.§.offerri. ¶ Et adde ꝙ do.Uber. hic clare ſentit dictū.§.offerri ꝓcede re ſi excipiat̄ per partē.al's mero iure pōt agi per emptorē ad rem etiam ſi pretiū nō offerat ſed venditore oppo nēte de pretio nō ſoluto repellet̄ em ptor.prout etiā voluerunt Bar.in.l.ſi duo patroni.§.ſi quis iurauerit.ff.de iureiur.dicēs venire iure exceptionis qđ pretiū ſoluat̄ antequā res tradat̄. et Bald.in.l.j.colum.fina.ver.quero quid ſi legatus.C.de vſu.⁊ fruc.lega. et in.l.ſi traditio.in.iij.q.C.de actio. emp.⁊ apertius idem Bal.in.l.j.C.de his que ſub mo.⁊ firmant Ludo.Ro. Alex.⁊ Iaſ.in.l.filie lz.C.de colla. con tra Fulg.ibi dicētē per illū text.actio nem nō cōpetere emptori niſi pretio ſoluto vel oblato:ſed ad illum tex.re ſpondent ibi Ro.⁊ Alex.et Alexan.in d.§.offerri.in addi.ad Bartol.et Iaſ. dicens veritatē eſſe cōtra Ful.in.l.iu riſgētiū.ī prin.col.j.in fi.ff.de pac.illa eñ verba actionē nō dari vel actionē non eſſe intelligūtur ope exceptionis per tex.in.l.j.in prin.iuncto.§.ſubla ta.⁊ ibi Bart.Ange.Pau.Alex.Bart. Sozi.⁊ Iaſ.ī vtraq̄ lectura.ff.ad tre

ne anteq̄ ab eo per ſententiam[a] res vendita euincatur.vt.ff.de rei vendica.l.vtiq̄.et.ff.de euictio.l. euicta.§.reſponſo.et.§.j.

¶ Quāq̄ ex empto poſſit emptor

bel.ſaltim in ciuilibus vt ibi per eos. Licet ergo text.in.d.§.offerri.dicat actionem non eſſe verum eſt oppoſita exceptione vt etiam voluit Barto.et poſt eum alij.in.l.nā ⁊ poſtea.in prin. per illum textum iuncta gloſ.ff.de iureiur.et eſt text. cum gloſ.in verſi. petitor.ī.l.j.in p̄n ci.et ibi Bar.Bal. et Paul.notant.ff. ad mace.Pa.in.c.ij.in.j.colum.de no. ope.nun. ¶ Bene facit quod ſentit gl. ſingula.in.c.ſtatutuz.in prin.in ver. committat̄.de reſcrip.lib.vj.quā facit ſingularem Angel.in.l.vēditori.C.de vſuc.pro.emp.refert Iaſ.in.d.§.ſubla ta.in vtraq̄ lectura ꝑ quā ipſe Ange. dicebat ꝙ etiā ſtante ſtatuto ꝙ actio nō det̄ vel audiētia deneget̄ ꝙ intelli gat̄ oppoſita exceptione de quo per Iaſ.ibi.in ſecūda lectura.Ant.de tre.

a ¶ Per ſententiā.ante rē euictaz per ſententiā nō agit emptor per iura hic allegata ⁊ per tex.in.l.ſi cū queſtio.C. de euic.Niſi in cōtrariū eſſet actū qđ ſtatim mota lite agi poſſet de euictio ne.caſus eſt qui nō eſt alibi ſm Bal. ibi.in.l.ſiue in libertatem.C.de euict. vel niſi eſſet notoriū rē eſſe vēdican tis.l.emptorē.in prin.ff.de act.empt. q2 notoriū ⁊ ſnia equiparant̄ vt ibi et tenēt gl.⁊ Pau.de ca.ibidē.⁊ gl.Bar. ⁊ Pau.in.l.atq̄ natura.§.cū me abſen te.ff.de neg.ge.⁊ gl.in.d.l.ſi cū qō.quā Bal.ibi dicit eē tenēdā.⁊ iſtā dicit ma gis cōez ⁊ verā opi.Alex.de imo.in.l. ſtipulatio iſta hr̄e licere.§.j.col.iij.ff. de ver.ob.vel niſi vēditor vendidiſſet sciēs alienā vt ī ſeq.a po.dicēs. ¶ Nō omitto vnā limitationē.ad.l.ſi ꝑ im prudētiā.in p̄n.ff.de eui.⁊.l.emptor. C.eo.ꝙ ex ſnia iniq̄ cōpetit euictio em ptori a fiſco vł a repub.ad p̄tiū tex.eſt ſingł'aris ſm vl.lec.gl.quā oēs ſequū tur in.l.ij.§.graui.ff.de ad.re.ad ciui. pti.ita dicit Lu.ro.ī ſingu.ccccccclviij. inci.in.l.ſi per imprudētiā.l.ſepe.col. xxiiij.de re.iu.lz ē ſiłis gl.ī.d.l.ſi ideo.

UVA. BHSC. IyR_228_4

a ¶Agere contra venditorem. intelligere ſcienter alienam rem vendentem ſm Barto.⁊ Bald.in dicto.§.fi. prout etiam ille tex.clare loquitur.

¶Eſt etiam ibi tex. qui nō eſt alibi ꝙ dolus vendentis ſcienter rē alienā a facit ꝙ nō liberet tradendo rem ſed debet eam facere accipientis ſꝫ al's ſufficeret traditio b vt ibi.et.l.ex ēpto. in prin.eo.ti.cum ſimilibus.⁊ ad hoc illū tex.dicebat non eſſe alibi Ray.de for.ibi.put ibidē Bald.refert in anti.lectu.et dicit menti tenendum. ¶Et nacta occaſione adde alios duos caſus in quibus venditor non liberaretur tradendo rem niſi etiam faciat accipiētem dominum. ¶Primus quando venditor vendit rem in genere puta decem corbes frumenti Bar. Bal. et Paulus de caſtro poſt glo.ibi.in.d.l.ex empto.in princip.

¶Secundus q̄n venditor eſſet dominus quia tunc dn̄iū rei trāſferre tenetur ſm Ang.are.i.§. pretiū.in fi.inſti. de emp.⁊ ven. qui ad hoc allegat caſum ſingularē in.l.cū manu ſata.§.fi. ff.de cōtrahē.emp.⁊ ven. qđ etiam voluit Bar.in.l.j.in prin.⁊ i.l. ex empto. in prin.ff.de ac.emp. dū vult ꝙ actio qua tenet̄ vēditor eſt participia quia ſi eſt dominus tenetur ad dandū ⁊c. vt per eum.Antonius de rremolis.

¶Itē ad id qđ dicit author per ſniam intellige ipſo emptore preſente latam quia ſi cōtumax fuiſſet nō ageret.l. ſi ideo.ff. de euic.qđ intellige q̄n iudex fuiſſet motus ꝑpter eius cōtumaciā ad ita iudicādum ſecus ſi appareret eū motū propter iuſtitiā ⁊ veritatem probationū vel fuiſſet abſens ex cauſa probabili quia ſua cōtumacia his caſib⁹ ei nō noceret. gl. eſt ſingularis in.l.ij.C.de cōtra.iu. tu. quā dicit ſingularē Bal.in.c.vno.ſi de feu.vaſ. ab ali.inter.quem ſequitur Alex.in.ij.

b ¶Remiſſas.i hac materia ſolet q̄ri de eo q̄ in infirmitate ꝯſtitut⁹ oēs iniurias remiſit i manib⁹ p̄ſbyteri vtrū eo recōualeſcēte poſſit actiōe iniuriarū prius ſibi cōpetēte experiri ⁊ illam intentare glo.ſingulariter notan. ſm Ange.ibi.in.§.fin̄. glo.fi.inſtit. de iniur. dicebat amplius agi nō poſſe et ſemel ſublatam actionē nō poſſe reſurgere. Sꝫ Guil. de cug.Bar.Albe. Bald.Ang.Alex.⁊ Iaſ.in.l. ſi tibi decem.§.quedā.hic alleg.tenēt cōtrariū dicētes: ꝙ ſolū videt̄ remittere rancorem quē remittere tenetur non aūt ſatiſfactionē iniurie ad cuius remiſſionem nō tenet̄ vt volūt gloſ.in.c. ⁊ qui emendat.xlv.di.⁊ glo.in.c. qꝛ preſulatus.j.q.iiij.⁊ glo.in.c.j.glo.mag.in fi. de maled.et alia in.c.ſi quis contriſtatus.⁊c.diſt. Et idem ſentit Bart.in.l. non ſolum.§.j.ff.de iniur.⁊ Bal.;ar.illius tex.in.l.ſi domus.ff.de ſer.vr.predi.idem Bal.in.c.vno.§.iniuria.col.f. de pa.tenen.et iura.fir.⁊ iſtam dicunt eſſe cōem Alex.⁊ Iaſ.in.d.§.quedā. ⁊ eam tenent Anto.de but.⁊ Imo. in.c. de his.de accu.⁊ Pa.in.c.j.de iniur.

¶Limita tamen niſi diceret remiſſionem plenam facio vel plene remitto. quo caſu nedum rancorē immo etiaꝫ penā ⁊ oēm actionem remittere diceretur ſm Bal.in.d.§.iniuria.quem ſequuntur Alexā.⁊ Iaſ.vbi.ſ.⁊ ibi Iaſ. cōfirmat per tria ſimilia. ¶Itē aduerte qđ quantūcunqꝫ aliquis remittat iniuriam etiā per pactum expreſſum nō t̄n videtur remittere damna ⁊ intereſſe que paſſus eſt:ita ſingulariter voluit Bald.in.d.§.quedam.et ibi ſequitur Alexan. dicens eſſe ſingulare et diligenter notandum.et idē voluit Bal.in dicta.l.ſi dom⁹.⁊ in.l. ſi pro fure.in principio.in anti.lectu.ff.de conditio.furti.poſt Dy.in.l.ſed ſi vni⁹.§. ſi ante.ff.de iniur.et eſt ratio qꝛ damnum et intereſſe eſt quid diuerſum ab iniuria et ex diuerſis non fit illatio.l.

bona fide[a] contra vēditorē anteqꝫ res euincatur.vt.ff. de act.emp.l. ſeruus quem.§.finali.

26 ¶†Repelluntur quoqꝫ volentes agere furti et iniuriarum actione poſt remiſſas[b] furti ⁊ iniuriarum

UVA. BHSC. IyR_228_4

inter ſtipulantem.§.ſacram. verſicu.
ſed hec diſſimilia ſunt.ff.de verborũ
obligatio.Anto.de tremo.
a ¶Pactione.etiam nuda ſiue ſimpli
ci.vſq₃ adeo vt per eã tollatᷣ oĩs obli=
gatio ipſo iure: vt
in duobus primis a
iuribus hic alleg. b
quia cum in male c
ficijs non ſit dare d
naturalem obliga
tionez que cauſa=
tur ex cõſenſu qui
ſaltim verus non
cadit in obligatio
nibus ex delictis:ideo ciuilis q̃ eſt ſo=
la tolliᷣ per pactũ ipſo iure ex mente
Albe.Bar.Ang.Pau.⁊ Iaſ.in.§. que=
dam.hic allegato.Antonius de tre.
b ¶Tranſactione. hic attende quod
tranſigens ſuper iniuria et obtinens
illius remiſſionem non gratuito ſed
per pecuniam efficitur infamis acſi
condemnaretur per textũ.⁊ ibi Bart.
Bald. Pau.et Salice.in.l.nõ damna=
tos.C.de his qui no.infa. tex. Barto.
et alij in.l.athlete. in fine.ff.eo. et vo=
luit gloſ.expreſſa. in.c. ſi illic. gloſ.ij.
xxiij.queſtio.iiij. ex ſola tamen tranſ=
actione non poſſet condẽnari vt con=
feſſus:ſed ſolum efficitur infamis ſm
Balduz in.l.furti.§.pactus.ff. de his
qui no.infa. ¶Intellige tamẽ primo
niſi iudicis autoritate interueniente
fieret tranſactio quia tunc tollitur in=
famia.d.l.furti.§. qui iuſſu.vbi Bar=
to.Bald.et Paul.de caſt.¶Secundo
niſi aduerſarius remittens eſſet tyrã
nus vel potentior quia tunc dans pe
cuniam videtur non ob malam con=
ſcientiam ſed vt vexationez redimat
pecuniam dediſſe ſm Bald.in.d.l.nõ
damnatos.quod Paul. de caſt.ibi di=
cit menti tenendum. et idem voluit
Bal.in.l.quando.colum.ij.ff. de infa=
mi.Ad quod adde quod voluit Bart.
Sozi.in ↄſi.xv.inci.viſis publicis in=
ſtrumẽtis.col.ix. de redimẽte vexatio
nẽ ſuã in beneficialib⁹. ¶Tertio in=
telligerẽ vbi remitteret iniuria gra=

actiones pactiõe[a] ſeu trãſactiõe[b]
vel diſſimulatione[c].vel ſi iniuria
tua criminis obiecti erat[d] nocẽs
vt iſta probanᷣ.ff.de pact.l. ſi tibi
decem.§.quedam.⁊.l.ſi vn⁹.§.pa=
ctus.verſi.ſed ſi pactũ. ⁊ inſti. de
iniur.§.fi.⁊.ff.eo.titu.l.nõ ſolũ.§.j.
et.l.eum qui nocentem.

uis per pecuniã ſecus ſi leuis.Et hoc
ideo q₂ etiã condẽnatus de leui iniu
ria nõ efficeretur infamis. per text.i.l.
diuus.ff. de iniu.a contrario ſenſu q₫
argumentũ eſt in iure validiſſimũ.l.
j.in prin.ver. hui⁹
rei.ff. de offic.eius
cui man. eſt iur. et
per text. in.c. cun=
cte. de re iud. ⁊ ibi
firmat glo.⁊ tenet
Specu.in ti. de in
inte.reſt.in.ij. par
te.§.videndum.℣.
item iudex. et bal.
Saly.⁊ Pau.de caſt.in.l.decuriones.
C.ex qui.cau.infa.irro.⁊ Alexã.in ad=
di.ad Bartolum in dicta.l. diuus. et
de leuiſſima ſentit Ange.are. in trac.
male.in glo.verba contumelioſa.q.fi.
¶Licet contrarium teneant Innoc.
Hoſtien.Ioan.and.Anto.de but.Car
di.⁊ Pa.in.d.c.cum te. et Barto. in.l.
infamem.col.fina.verſi.quero vtrum
damnatus.ff. de publicis iudicijs.ſ₃
primã tanq₃ equiorẽ ſequerer in iudi
cando ⁊ cõſulẽdo.in humaniorẽ par=
tem declinando iuxta.c. fina. in fi. de
tranſac. et.l.placuit.C.de iud. cum ſi=
milibus.Anto.de tremolis.
c ¶Diſſimulatione.Pro magna limi
tatione.§.fi. hic allegati perpetuo te=
ne mentivnum quod alias fecit mihi
honorem:quod iſta diſſimulatio non
operatur remiſſionem iniurie poſtq̃
iniuriatus ſemel reuocauit ad animũ
et fecit ipſum iniuriantem ad iudiciũ
euocari ita.nota: voluit Panor. poſt
Hoſt.in.c.olim.de iniur. quos ſequi=
tur domi.Stepha. aufre. in addi. ad
cap. tho. deciſi.cxxvij. incipien. item
fuit queſitum ſi filiusfami.in fine.An
to.de tremolis.
d ¶Erat nocens.Uides domi.Uber.
ſimpliciter velle quod dicens verbũ
iniurioſum verum non tenetur actio
ne iniuriarum:prout etiã tenuit glo.
in dicta.l.eum qui.et glo. inſti. de in=
iur.in princi.in verſi.fuerit.nullo mõ
diſtinguentes inter conuitiũ dictum

UVA. BHSC. IyR_228_4

in iudicio aut extra. ¶Uerũ quia in hoc articulo tot fere ſunt ſnie quot capita. de opinionibus varijs te remitto ad Joan.and. in additio. ad Spec. in ti. de iniurijs in principio. in addi. mag. ꝛ ante illum ad Oldra. cõſil. liij. incip. cõſueuit dubitari. ꝛ ad pa. verba Joan. and. transplantantem in.c. cũ te. de re iudi. columna penultima et fina. quam transplantationem carpit ibi Fely. colum. fi. in fine. ꝛ ad do. Nico. boe. in quodam ſuo conſilio incipiente ſi quis animo iniuriandi.

¶Sed attingẽdo veritatẽ ꝛ ſequẽdo cõem ſcribentium ſententiam a qua nõ eſt in cõſulẽdo aut iudicãdo recedendũ per nota. per Joan. and. ꝛ ſcriben. in.c.j. et.c. ne initaris. de conſti. per Bartolum Bald. et Salyce. in.l. fina. C. de pe. iud. qui ma. iudi. illud enim tenere debemus quod cõiter tradunt et credũt ſapientes. l.j. ff. de offi. queſt. c. nonimus. de verbo. ſignifi. cũ ſimilibus dicas ex mente Hoſt. ꝛ Pa. in.c. fi. de iniur. Joã. andr. ꝛ Oldra. in locis preallegatis Anto. de but. Pañ. ꝛ Fely. in.c. cũ te. de re iudi. Pe. ꝛ Cy. in.l. ſi non conuicij. C. de iniur. Bart. in.l. eum qui nocẽtem. hic alleg. Bal. Nico. de neapo. et Ange. are. inſti. de iniur. in prin. Ange. Alexã. ꝛ Jaſ. in.l. iij. ff. de liberis et poſthumis.

¶Quod aut verbum iniurioſum dicitur in iudicio aut extra: ſi in iudicio ꝛ probatur verum et tunc non punitur ſecundum omnes et hoc ſiue accuſando ſiue excipiendo ad repellendũ electum ad officium publicum vel actorem ab agendo vel accuſando.

¶Si vero dicens non probet veritatem cõuicij tenetur iniuriarũ. l. item apud labeonem. §. ſi quis libello. ff. de iniurijs. ꝛ infra eodem verſi. ſed quid ſi infamie etiam ſi dicat cum proteſtatione quod non animo iniuriandi qꝛ talis proteſtatio eſt facto contraria: ꝛ nil releuat. c. ſolicitudinem. de appel. c. cũ martinus. de cõſti. Etiam ſi contra teſtes obijciẽdo diceret eos infames adulteros ꝛ ſimilia: qꝛ ſi nõ ꝓbet tenebitur iniuriarũ actione etiã premiſſa dicta proteſtatione ſcdm Alexandrum ꝛ Jaſ. in.l. fi. ff. quod quiſqꝫ iur. quicquid teneãt ibi Guil. de cug. Bal. Ange. ꝛ Salice. quoꝝ opinionem ſeruat conſuetudo regni Francorum ſm Nicol. boe. vbi ſupra. Sed certe ego vidi in curia ſeneſchali Tholoſe teſtes contra quos fuerãt obiecta crimina nõ vera ſentẽtiã pro ſe in actione iniuriarum contra obijcientes reportare. Immo talẽ cõſuetudinẽ dicerem prebere occaſionem malignandi et odorem boni nominis proximi inficiendi cõtra legẽ in fundo alieno. ad finem. ff. de rei vendi. cum ſimi. ¶Limita tamen primo niſi infamia publica preceſſiſſet ſuper delicto in iudicio deducto quo caſu obijciens ꝛ nõ probans excuſatur ab iniuriarũ actione probando ipſam famã publicam tex. eſt nota. ſm Bar. ibi. in.l. miles. §. mulier. ff. ad.l. iul. de adul. ꝛ ibi in ſpecie Bar. notat idẽ Bar. Bal. Jo. de imol. ꝛ Alex. in additione ad Bar. per illum tex. in.l. fi. ff. de here. inſt. vbi Barto. dicit qd poteris multos a mitra liberare. ꝛ Bar. Bal. Pau. ꝛ Alex. etiã per illum tex. in.l. cum quidã. §. qd dicit. ff. de acq̃. here. vbi Bart. dicit millies obtẽtũ fuiſſe. Plus probat tex. in d. §. mulier. et in.d.l. fi. quod ſolus rumor ſufficeret qui eſt minus quã fama publica: qꝛ rumor eſt particularis aſſertio: ſed fama requirit conſenſum oim vel maioris partis: vt per Alex. i. d. §. qd dicitur. ꝛ in.d.l. fi. in addi. ad Bar. ꝛ vtrobiqꝫ pro dicta differẽtia multos allegat. ꝛ idem dicit Barto. in.d.l. fin. quando probaret qd hoc audiuit dici a perſonis fidedignis: vt per eum ibi.

¶Secundo intellige ſane ꝛ limita qd dicens in iudicio conuitium et non probãs teneat. procedit quo ad ipm conuitiantem accuſantem vel opponentẽ ſecus quo ad iudicem ꝛ officiales inquirẽtes qui etiã ſi non probent maleficiũ non tenentur iniuriarum actione. l. iniuriarũ. §. is qui publico. et ſe. ff. de iniur. et tenet Nico. boe. vbi

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſupra ſed aduerte: quia Bar. in. d. §. is q̄ publico ſentit ꝙ ſi conſtaret iudicez animo' iniurandi vocaſſe aliquem ad tribunal reſpōſurum ſuper delicto nō vero. vł inquiſiuiſſe qđ teneret actiōe in factuz ex qua ſi maleficiū attamen propter publicam autoritatē nō p̄ſumitur animus iniuriandi in ipſo iudice. ⁋Si vero extra iudicium dicatur conuitium verū ⁊ tunc ſi cum libello famoſo ⁊ indubitanter tenetur q; adire debuit iudicē ⁊ coram eo probare. per textuz. in lege vna. C. de famoſis libellis. Si ſine libello famoſo puta in rixa. ⁊ tunc aut nō intereſt rei publice illud ſciri puta vocas me claudum ſcabioſum vel cucurbitam ⁊ tunc omnes conueniunt quod teneris actione iniuriarū. licet verum dicas ſi animo iniuriandi dixeris quia veritas conuitij non te eximit ab actione iniuriarū niſi abſit iniuriādi libido. l. quiſquis. C. de poſtu. ⁊ lege tertia. C. de offi. rec. pro. ⁋Si vero interſit reipublice illud ſciri puta vocez me mitratū propter falſum vel ſpurium: vel latronem vel adulterum et dicis verum ⁊ ꝓbas ⁊ hic eſt difficultas ⁊ altercatio magna inter iuriſprudentes: quia Petrus de bella pertica ⁊ Cynus in dicta lege ſi nō conuicij bar. in dicta lege eum qui. bal. nico. de nea. ⁊ Ange. are. inſti. de iniur. in princi. Angelus Alexāder ⁊ Iaſ. in. l. tertia. ff. de lib. ⁊ poſt. dicunt quod nō teneris quia reipublice intereſt ne infamis vel ſpurius ad dignitates admit. ⁊ vt leproſus ſeparet ⁊ ne mea impunita remaneāt maleficia. ⁊ hoc probant per tex. in dicta lege euz qui vbi eſt tex. clarus ⁊ ꝓpter magnā autoritatem Barto. in actu practico tum q; Alex. in dicta. l. tertia teſtatur iſtā eſſe cōem. ⁊ Ange. are. vbi ſupra dicit iſtā eſſe veritatem: ideo ab hac nō recedo cū declaratiōe de qua īfra. Et iſtā partez etiā tenēt Hoſt. ⁊ Panormitan' in dicto. c. ſi. de iniur. ⁋Sed Ioan. and.

27 ⁋†Itē nō audiunt liberti famoſas ꝯ p̄ronos actiōes īſtituētes a

in addi. preallegat. Ant. de but. ⁊ pa. ſibi cōtrarius in dicto capitulo cum te. et Ludo. ro. in cōſi. ſuo. xcvj. incip. tenēt etiā hoc caſu teneri niſi diceret conuitium cū cauſa puta correctionis ⁊ hāc partem ſequit do. ſtep. aufr. in addi. ad capel. tho. dciſ. cxxvij. incip. Item fuit queſitū filiuſfa. dicens eorum rationes ſibi videri apparētiores. ⁋Sed aduerte ꝓ declaratione opinionis Bar. ⁊ ſequaciuz ⁊ pro quadā quaſi concordia harū opi. quod ſi is quē tu vocas leproſum iam pro tali ab omnibus habetur: quia eſt ſeparat' vel is quem tu appellas ſpurium pro tali notorio reputatur vel is quem tu appellas iudeū talē publice ſe gerit: vel ea quam vocas meretricē palam proſtituta eſt: vel is quē dicis latronem vel adulteruz iam de ſuo delicto condemnatus extitit in eodē loco. Iſtis caſibus ⁊ ſimilibus cum non expediat reipublice premiſſa ſciri ⁊ ſic ceſſet ratio dicta lege eum qui nocentem. putarem te iniuriarū actione teneri ⁊ ſic intelligendā opinionem vltimam alias procedat opinio prima per predicta.

a ⁋Inſtituentes. niſi ex grauiſſima iniuria agerent quo caſu pretor permittere debet ac veniam dare ipſi liberto vt habet. in dicta lege ſed ſi hac lege. §. penultimo: ⁊ ibi etiam habes que dicatur iniuria grauiſſima valet ſi quis fuerit ceſſus ⁊ multo fortius dicetur grauiſſima vbi cruor effunderetur vel oculus erueretur ſecundum Baldum. Angelum: Paulum ⁊ Iaſo. ibi per legem vulneris magnitudo. ff. de iniur.

⁋Quod Iaſon in. d. §. peñ. poſt Speculatorē in titulo de legat. §. nunc dicamus. verſiculo que autem dicatur limitat non procedere quo ad impediendum abſolutionem legati de latere ei qui fregiſſet caput clerico: quia non dicetur attrociſſima iniuria et ſic poterit abſoluere niſi interueniat mē

UVA. BHSC. IyR_228_4

Nec filij ꝯtra parētes [a] in integrū reſtitui deſiderātes vt. ff. d̄ obſe. a libe. ⁊ liber. lege ſecūda. v. ⁊. vij. ⁊. ff. de in ius vo. l. ſed ſi hac lege. §. penultimo ⁊. C. q̄ ⁊ aduer. quos in integ. reſt. poſtul. vltima.
¶ Item deludentur agentes rei vendicatione ⁊ noxalem actionez intentantes ſi reus ſe negauerit poſſidere: vt. ff. de rei vendic. l. qui petitorio. et. ff. ſi ex noxa. cau. aga. l. ij. §. primo. ¶ Niſi primum de mendacio poſſeſſor fuerit redargutus. [b] vt. ff. de rei vē. l. fi. ⁊. ff. ſi ex

bri mutilatio vt per eum ibi. Antoni⁹ de tremolis doctor.
a ¶ Parētes vtriuſq; ſexus ſm Bar. ⁊ Baldum in dicta lege fina. hic allegata. Item quia pleraq; iura videtur aduerſari. Ideo ex mente Cyni Bar. ⁊ Baldi Salyceti et Pauli de caſtr. ibi limita primo procedere quando peteret reſtitutio ratione etatis: ſecus ſi ex alia cauſa puta legitime abſentie quia tunc bene reſtitueretur cum nō reperiatur iure denegatū ſm Jaco. de are. ⁊ prealleg. doctor ibi. ¶ Scd̄o limita vbi filius peteret reſtitutionē officio iudicis nobili ſec⁹ ſi via actionis q̄ eſt efficacior. quo caſu cōcedet ei reſtitutio ꝑ legē ſi ſupſtite. C. de dolo. ¶ Tertio limita vbi peteret reſtitui ꝯ patrē ⁊ ꝯtra factum patris ſimul quo caſu bñ ē ei denegāda reſtitutio dicta l. fi. ſecus ſi tantummodo peteret reſtitui aduerſus patrē ⁊ nō ꝯtra factum patris. quia tunc ei nō denegat. l. tertia. C. ſi aduer. rē iudicatā puta ſi peteret reſtitui aduerſus ſniam in fauorē patris latā q; tunc nō impugnat factū pr̄is: ſed iudicis licet aduerſus patrē. ¶ Itē ſecus ſi peteret reſtitutionē ꝯtra factuz pr̄is: ſed nō aduerſus patrem de directo: quia etiā tūc nō eſſet denegāda reſtitutio filio ꝑ tex. in. l. ſecūda. C. ſi aduer. dona. ¶ Reſtringe ſ̄ qd̄ hic d̄r per dominum Uber. quando fili⁹ officio iudicis nobili peteret reſtitui in itegrū ratiōe minoris etatis aduerſus patrē ⁊ cōtra patris factū. Antonius de tremolis.

b ¶ Redargutus. quo caſu in penam mendacij perdit poſſeſſionem et efficitur iudicis officio de poſſeſſore petitor. vt no. in. d. l. finali vſq; adeo quod etiā ſi reus vellet in prōptu ꝓbare de dominio dicēdo hodie conſtat ⁊c. non tamen audiretur niſi prius transferat poſſeſſionē: licet ei tale iudicis officiū ſit adipiſcende poſſeſſionis tamen ei nō obſtat dominij exceptio ꝓpter mēdacium: ſecunduz Bart. ibi in vtraq; lectura dicēs mirabile ⁊ mēti tenēdū ac ml̄tū vult vtile. ¶ Reſtringe tamē primo procedere ī terminis. d. lege finali videlicet qn̄ actor conuinceret de mēdacio reum probando ipſum poſſidere et quod ſciebat ſe poſſidere alias non ſecūdum glo. ⁊ Bartolum ibi in vltima columna.
¶ Ex quo corrolarie inferas primo quod poſſet reus penitere et euitare huiuſmodi penam fatendo ſe poſſidere anteq; conuincatur ⁊ ſuam negationem reuocare prout expreſſe voluit glo. Baldus ⁊ Angel. vbi ſupra ⁊ Pau. de ca. in aut. cōtra qui propriaz. columna ſecunda. C. de nō nume. pecunia ⁊ Jacob⁹ de are. Albericus Angelus Joannes de imola Rapha. cuma. Alex. ⁊ Jaſ. in lege ſed hoc §. qd̄ autem. ff. de re iudi. ſaltim vſq; ad liticonteſtationem. de quo latiſſime ꝑ Alexandrū in prima ⁊ ſecunda colū. ⁊ Jaſ. in ſecunda ⁊ tertia in lege eum q̄. in principio. ff. de iureiurando. ¶ Secundo inferas qd̄ non ſufficeret actorem deferre iuramentum reo. ⁊ quod reus iuramento medio confiteretur ſe poſſidere: quia cum tūc proprie nō conuincatur non patietur penā trāſlationis poſſeſſionis: eo quod actor nō fuit grauatus onere ꝓbationis: ſz tantummodo coget ſuſtinere iudiciū tanq; poſſeſſor. ſcd̄m glo. ⁊ Bar. in penulti. q. in. d. l. fi. ⁊ gloſſ. in. l. nemo ex his. ff. de regulis. iur.
¶ Tertio infert ⁊ eſt ſecūda reſtrictio

UVA. BHSC. IyR_228_4

ꝙ oportet ꝙ ſciuerit ſe poſſideret: qꝛ ſi negaret ignorãs non incurreret penã amiſſionis poſſeſſiõis: gl. ꝛ Bar. vbi. ẽ. ignorãs em̃ ꝛ errans non dicitᷣ mentiri. tex. ꝛ ibi Bal. in. l. de etate. §. ſi cũ eſſet. vbi glo. poſt beatũ Auguſtinũ diffinit mendaciũ. ff. de interro. actio. Et hoc, ē quod voluit Bal. in. c. vno. §. vaſallꝰ in primo. colũ. j. in tit. ſi de feu. cõtro. fue. inter dominũ ꝛ agn. vaſal. quem refert Alex. in. d. l. ſed hoc. §. qđ autez ꝛ ibi etiam Jaſ. et idem Alex. in addi. ad Bart. in. d. l. fi. ꝙ ad incurrendam penã negantis in caſu. d. l. fi. ꝛ alijs caſibus de q̃bus īfra proxima additiõe. Oportet ꝙ dolo vel lata culpa neget ſe poſſidere per illũ tex. q̃ gloſſat ꝛ limitat multa iura ſm eundẽ Bald. ibi. ¶ Tertio reſtringe ꝙ predictã penã patitᷣ reus negãs ſe poſſidere rẽ petitã. Secus ſi ſimpliciter negaret narrata in libello prout narrantᷣ fore vera: iſta eſt ſingularis doctrina Bar. in. l. ſi dubitet. §. j. ff. de fideiuſ. vbi in ſpecie determinat ꝙ ſi fideiuſſor cõuentus non excuſſo pn̄cipali neget ſe fideiuſſorem perdit beneficiũ excuſſionis ꝛ cedendarũ ſecꝰ ſi narrata prout narrantᷣ neget. ꝛ idez tenet ibi imo. ꝛ Pau. de caſt. ꝛ Alex. et Jaſ. in. d. §. qđ aũt: ꝛ idem Alex. in addi. ad Bar. in. d. l. fi. ꝛ Bald. in. l. cogi. col. fi. de peti. hered. C. ꝛ Bar. in. l. etiã. §. licet vbi etiã Alex. ff. ſo. ma. ꝛ Jaſ. in. §. oim. car. xiiij. dicẽs nunq̃ꝫ e memoria delendũ inſti. de ac. ꝛ alij in diuerſis locis. ¶ Quarto reſtringe vbi negaret ſup libello apto ſe poſſidere ſecus ſi ſup inepto. ex mente. Bal. in. l.

noxa. cau. l. q̃ties. §. j. ꝛ. ij. ꝛ. l. ſi ſeruus depoſitꝰ. §. vlti. ¶ Similiter punitur poſſeſſor pignoris qui negat rem eius eſſe cuius actor eſſe aſſerit ſi probata intentione nitatur tenere dicendo ex hypotheca vel alia cauſa ſe potiorẽ qꝛ oportet transferre poſſeſſionẽ[a] anteq̃ꝫ audiatᷣ de iure ſup: vt in anten. de trien. ꝛ ſemi. §. illud quoq̃ꝫ que eſt C. qui pot. in pig. habe. autᷣ. Jtem poſſeſſor. ¶ Jnſuper actoris intẽtio deuiatur in reali ſi reus ante litẽ conteſtatam in iudicio rei petite exhibeat poſſeſſorem: vt. ff. de rei vend. l. is qui ſe obtulit ꝛ. l. ſequen. ꝛ. l. ſi aũt in prin. ¶ Et in noxali ſi contendat ſeruũ noxoſum ab alio defendi cum ſatiſda. vt. ff. de noxa. l. ſi pluriũ ſeruus. §. fina.

edita in repe. padua. col. pe. in fi. C. de edẽ. quem ſequitᷣ Alex. in. d. addi. ad Bar. in ꝑalleg. l. fi. ꝛ idẽ Alex. ꝛ Jaſ. in. d. §. qđ aũt ꝛ Jaſ. in. d. §. oim. ¶ Quinto reſtringe vltra cõiter docto. ex doctrina Bal. in. d. l. cogi. col. fi. vbi reꝰ cõueniretᷣ q̃ in rei ỽitate poſſidebat ſecꝰ ſi ſm fictionẽ. puta qꝛ dolo deſierat poſſidere q̃ pro poſſeſſore hrᷣ talis em̃ non pateretur penã. d. l. fin. cũ in ỽitate nõ mentiatᷣ ſm eum. ¶ Jtẽ ꝛ ſexto itellige ꝙ punietᷣ reus in eo in quo mentitus fuit ꝛ nõ in plꝰ qꝛ ſi fateatur ꝓ parte poſſidere dũ totã poſſidet ſolum partis in qua mentitᷣ perdet poſſeſſionẽ ſꝫ Guil. đ cug. ꝛ Bal. in vlt. verbis in. d. l. cogi. ꝛ idẽ voluit in ſimili gloſ. in. d. c. vno. §. vaſallus. ¶ Et ad declarationẽ. d. l. fi. vide glo. meliorẽ que reperiatᷣ ꝛ q̃ ponit theoricã ꝛ practicã illius. l. i. §. illud quoq̃ꝫ. hic alleg. in ỽſi. ꝛ legẽ quã ita appellat Bal. in. d. l. fi. ꝛ Ange. eã ad vnũ dicit ſingularem ibidem. in. d. §. illud Anto. de tremo.

a ¶ Transferre poſſeſſionẽ. Et ſic habes duos caſus in quibꝰ punitᷣ mendax in amiſſione poſſeſſiõis ꝛ de poſſeſſore efficitᷣ petitor. vñ nacta occaſione dic ꝙ regulariter mẽdax in iudicio nõ punitᷣ niſi in expenſarũ ꝯdẽnatione. ſm Bal. in. l. j. col. iiij. ỽ. circa ſcđm C. de fur. quẽ refert ꝛ ſequitᷣ Paul. de caſt. in autᷣ. cõtra qui ꝓpriã. col. j. C. de nõ nume. pec. ꝛ Jdẽ Pau. in. l. ſi dubitet. §. j. ff. de fideiuſ. Sꝫ fallit ī pleriſq̃ꝫ caſibꝰ quos ponũt gl. in. c. nullꝰ pluribus de regu. iur. li. vj. ꝛ in. l. nemo ex his. ff. eo. ꝛ Bal. in. d. autᷣ. cõtra qui. ꝛ

UVA. BHSC. IyR_228_4

in.d.l.j.ꝛ Iaſ.in.l.ſed hoc.§.quod autem.ff.de re iud.principaliores breuiter tranſcribo.¶Tertius igitur erit quem tetigi in apoſt.ꝑcedenti videlicet in fideiuſſore negante ſe fideiuſſorem qui perdit beneficium excuſſiõis ꝛ cedẽdarũ. Bal.in.d. auť.cõtra q̃ ꝑuiã.ꝛ bñficiũ diuiſiõis cõpetẽs pluribus fideiuſſoribus.d.l.ſi dubitet.§.j. ¶Quart⁹ gñalis multos cõprehendẽs in his perſonis q̃ nõ tenenť vltra q̃ facere poſſint ſ; deducto ne egeãt vt ſint marit⁹ donator ſoci⁹ oim bonorũ parẽs patron⁹ fili⁹ in poteſtate poſtea emancipatus vel exheredat⁹ ꝛ ceteri quos dices ĩfra de excep.ꝛ bñfi. que poſt diffin.oppo.in principio.hij enim ſi negarent id quod eſt cauſa beneficij puta maritus matrimoniũ cõtractum ſocius ſocietatem ꝛc.perderent priuilegium predictum ꝛ tenerẽtur inſolidum. ¶De ſocio omnium bonorum habes tex.in.d.§.quod autem.ꝛ in.l.ſi vnus.§.fi.ff. ꝓ ſoc. ¶De marito tenet Bar.in.l.etiã.§.j.ff.ſoluto matrimonio:limitans qñ negaret. matrimomiũ ſecus ſi negaret dotem cõſtitutã ꝛ Bar.ſequiť Alexand.in.l. maritum col.j.ver.vndecimo fallit eodem ti.ꝛ Iaſ.in.d.§.qđ aũt.¶De filio in poteſtate qui ex contractu tꝑe quo erat in poteſtate inito poſtea emancipatus vel exheredatus non tenetur vltra q̃ facere poſſit.l.ij.in prin.ff.qđ cũ eo.ſi tꝑe contractus mentitus fuit aſſerens ſe patrẽfa.quod perdat dictum beneficium eſt text.in lege qui cum ſe patrem ꝛ ibi ſcriben.ff.de re iudicatã:ꝛ in lege quarta.§.interdum. ff.quod cum eo.ꝛ voluit Barto.in.d. l.ſi dubitet.§.primo.¶Et ide; dices in omnibus negantibus in ſe qualitatem ex qua illud priuilegium cõſequuntur per.d.iura ſecundum Ioannem fabri Ioã.de pla.Angelu; are.ꝛ Iaſ.in.§. ſi minus verſiculo.Sed et ſi quis.inſtitu.de actio.¶Quintus in vaſallo negante ſe vaſallum q; perdit feudum capitulo vno.§.vaſallus in primo.ſi de feud.fue.ꝯtro.inter do. ꝛ ag.in vſi.feu.¶Sext⁹ in liberto qui ius aureoꝝ anulorũ impetrauit ſi neget ſe libertũ ꝑdit illud Bartol.in lege etiam.§. licet. ff. ſoluto matrimonio: per tex.in lege fina.C.de iure au. annu.ꝛ ſequitur Iaſ.in dicto.§.quod autem ꝛ in lege quod te.ff.ſi certum petatur.ſed ille tex.nihil mihi ꝓbat. ¶Septimus in domino cõuento noxaliter pro noxa per ſeruum commiſſa qui habet beneficium vt liberetur dando ſeruu; pro noxa iuxta.l.miles. §.decem.ff.de re iudicata:quia ſi neget ſeruum habere in poteſtate perdit illud beneficium ꝛ tenetur inſolidum per tex.in lege quoties.§.pretor ꝛ lege ſequen.§. fina.ff. de noxa. act. ¶Octauus ſimilis precedenti in cõuento actione de pauperie qui ſi negat quadrupedem ſuam tenetur inſolidum nec liberatur dando animal ꝓ noxali.l.j.§.interdum.ff.ſi quad.pau. fe.dica. ¶Nonus in negante ſe damnum dediſſe quia cõuictus per teſtes vel inſtrumenta punitur in duplum lege contra negantem vbi gloſſ.ꝛ docto.C. ad legem aquiliam. ¶Decimus in eo qui negat depoſitum tempore neceſſitatis puta incendij ruine vel naufragij factum qui conuictus tenetur in duplum lege prima.§.merito.ff. pro ſoc. ¶Undecimus in negante propriam ſcripturam vel pecuniam fuiſſe numeratam qui etiam punitur pena dupli cõuictus.d.auť. ꝯ q̃ ꝓpria;:et in corpore vnde ſumiť. ¶Duodecim⁹ in cõuẽto cõditiõe indebiti q̃ negat ſibi ſolutũ q; cõuict⁹ teneť ꝓbare debitũ.l.cũ de indebito in ꝑn.ff.de ꝓba.Iſte tñ ſolũ puniť ĩ onere ꝓbatiõis debiti qđ ſubire habebat dicẽs ĩdebitũ ſolutũ.¶Decimuſterti⁹ in eo q̃ negat debitũ ꝛ ꝯuict⁹ vult opponere exceptionẽ cõpẽſatiõis q; nõ põt.l.fi.C.de cõpẽ.¶Decimuſquart⁹ ĩ herede negãte rẽ eſſe hereditaria; q; amittit rõnẽ leg; falcidie.lege hereditatũ.§.fi.ff.ad legẽ falcidiã.ꝛ q̃dẽ nedũ ĩ illa re.imo in oib⁹ reb⁹ hereditarijs perdit beneficium inuentarij ſm

UVA. BHSC. IyR_228_4

Bar.Ange.Paul.de caſt.⁊ Alexāder in.l.Paulus in princi.eod.ti.¶ Decimuſquintus in negāte fideicommiſſum relictum qui perdit detractionez trebelliani.l.Paul⁹.ff.ad trebel.Bar. in.l.reſcriptum in fi.ff.de his quib⁹ vt indig.¶ Decimuſſextus in negante relictum in teſtamento q̇ poſt ea non poteſt allegare quod fuerit minus ſolēnis voluntas.l.fin.vbi Bal.C.de fideicom. ¶ Decimuſſeptimus in debitore quē p̄ſtationis difficultas excuſat a mora vt p̄ Bar.⁊ alios in.l.qđ te.ff.ſi certū petatur: quia hoc beneficium perdit negando ſe debitorē ſi fuerit cōuict⁹ ſm Ludo.Ro.⁊ Sali.in.l vinum eodem titu.ſed Alexander ibi et Jaſ.in d.l.quod te.tenent contrarium quia hoc lege non reperitur nec eſt fienda extenſio vt per eos.¶ Decimuſoctauus in herede pro parte cōuēto actione perſonali ex perſona defuncti qui ſi neget ſe pro parte heredem cōuict⁹ tenetur reſpondere⁊ ſe defendere inſolidum⁊ qui voluit efficere cognitionem veritatis in parte eaz ſuſtinebit in toto.per tex.in.l.de etate.§.ſi cum eſſet.et ibi Bartol.et Baldus.ff.de inter.actio.Alios in corpe iuris diſperſos caſus curioſus lector adinueniet. pro nunc aliȷ̄ nō occurrunt laborioſuz ſi quidem eſſet magis quā ſubtile vt dicit gloſſ.in.l.j.ff.ſolut.matri.Antonius de tremolis.

¶ Et in criminali ſi accuſatus exhibeat criminoſum[a] vt.C.de fal.l.
28 maiorē.¶ † Itē nō cōpellitur reus iudiciū ſuſcipere ſi debitū cōfiteatur[b] ⁊ dicat ſe paratum ſoluere.vt ff.de iud.l.ſi debitori.¶ Itē ſi partem debiti cōfiteatur.q2 de parte

a ¶ Criminoſuz.etiā ſi pri⁹ cōfeſſus falſo fuiſſet delictū puta titium occidiſſe ſm Bald.in.l.j.C.de furtis.col.v.verſiculo quinto punit̄ mendax dicens hoiem nō debere mori pro vno mendacio.per.l.j.§.ſi quis vltro.ff.de queſt.⁊ ad.l.inde neratius.§.final.ff.ad legem acquiliam.Reſpōdet quod loquatur in ciuili.⁊ ita etiam intelligit illum textum idem Bal.ibidem.⁊ ita tenent multi quos retuli ſupra eodem titulo.verſiculo inſuper regulariter.in addit.ſuper verbo turpitudinem.

b ¶ Confiteatur.et ſi dilationem petat dandum eſt ei quadrimeſtre quod ſine cauſa non poteſt arctari ſeu minui per iudicem.l.ij.ff.de re iudicata.c.quod ad conſultationem.extra eodem titulo licet cōſuetudo.ad decem dies limitauerit.ſecūdum Bart.et Paulum.in.d.l.ſi debitori.¶ Aduerte tamen quia debitor confeſſus petens terminum ad ſoluendum debet cautionem competentem preſtare de ſoluendo in termino.per textum ſingularem in dicta.l.ſi debitori.et ibi Bartol.et Pau.quez dixit ſingularem Pa.in dicto.c.quod ad conſultationem.columna quinta.verſiculo ſed quero iuxta.et ibi etiam Feli.tangit in ſexta.columna.al's poſſet capi ⁊ incarcerari pendente termino.niſi caueat ſm Bart.⁊ alios in.d.l.ſi debitori etiam vbi al's eſſet idoneus ei ſoluendo ſm Paulum ibi licet Pa.teneat ꝯtra in.d.verſi.ſed quero.¶ Et debet talis competēs cautio eſſe cum fideiuſſoribus vel pignoribus per glo.ſingularem.in.d.l.ſi debitori.in verbo competenti quam ſingulariſauit Barba.in rubrica de pigno.extra ⁊ eā ibi ſequunt̄ Bald.et Pau.lz in practica nunq̄ viderim obſeruari.¶ Intellige tn̄ ſi creditor illaz cautionē petat q2 debitor condemnatus illam preſtare nō tenet̄ niſi petenti.gl.eſt perpetuo menti tenenda ſm Pau.ibi.i.l.vniuerſa.C.de p̄ci.impe.offe.et eam fecit ſingularē ene.de fal.in addi.ad Pa.in.d.c.qđ ad cōſultationē ⁊ p̄ ea cōfirmāda multa ſimilia adducit Jaſ.ibidē.¶ Et hoc eſt qđ dicebat Bal.in.d.l.ſi debitori qđ anteq̄ cōdēnat⁹ nō ſatiſdās poſſit capi ⁊ icarcerari eſt op⁹ qđ cōſtituat in mora ſatiſdādi.quē ſequit̄ Feli.in.d.c.qđ

UVA. BHSC. IyR_228_4

cõfeſſa iudiciũ ſumere nõ cogit.[a] vt.ff.ſi certũ petat.l.q̃dã exiſtimauerũt. ¶ Itẽ creditor non audit ſi ꝯuenire velit mãdatorẽ vl' fideiuſſorem vel poſſeſſorẽ pignorũ niſi primũ tranſiuerit ꝛ debitorẽ excuſſerit. vt i autẽtica de fideiuſ.§. ſed nec.ꝛ.C.de actioni.ꝛ obligatio.autẽ.ſed hodie. ¶ Idem puto in beneficio epiſtole diui adriani et beneficio noue conſtitutionis que adiuuat reos debẽdi: qd tãtũ [b] lite cõteſtata ſit opponẽdũ vt.C.de conſti.pe.l.fi.ꝛ.ff.de tute.ꝛ ra.diſt.l.j.§.nunc tractemus.et in autentica de duob⁹ reis.collatio.octaua. ¶ Preterea iudicij ſuſceptio declinat rõne aduerſarij ꝛ liberalis cauſe: puta ſi impuberi queſtio ſtatus moueat quã pupillo nõ expedit pſentialiter agi.vt C. de carboniano edicto.l.j.ꝛ.ij.

ad cõſultationem.col.ſexta.in fi. Antonius de tremolis.

a ¶ Nõ cogit.imo hoc caſu cogit creditor partẽ debiti recipere cõtra regulã.l.tutor.§.lucius.ff.de vſur.vbi eſt melior tex.de iure qd particularẽ ſolutionem creditor inuit⁹ recipere nõ cõpellitur qm̃ non minima incõmoda particularis affert ſolutio vt text. in.l.plane.ff. famılie herciſcunde. et cũ incommoditate tẽporis vel loci nõ tenet creditor recipere debitũ.l.ſi ſoluturus.ff.de ſolutionibus.ergo nec cũ dicta incõmoditate pticularis ſolutiõis.argumen. de tpe ad rem. ſm Jaſ.in.d.l.quidã. col.iij.ſed ſpeciale eſt hoc caſu qñ debitor partẽ cõfitet et partẽ negat. ¶ Qd ſane pcedit niſi appareret qd debitor calumnioſe illã partẽ negaret puta q: creditor haberet pbationes in prõptu de toto debito puta inſtrumentũ.q: talis negatio que ſtatim põt cõuinci nihil operatur vt voluit glo.in.l.poſt rem.ff.de trãſ. et ita limitant Bal.Ludo.Ro.Alexã. in.ij.col. et Jaſ.in.iiij.in.d.l.quidam. ¶ Alios caſus in quibus fallit regula.d.§.lucius.vide per Alexan.et Jaſ. in.d.l.quidaꝫ.ꝛ ibi latius per Franc. de cur.in additio.ad Alexand. ¶ Inter quos eſt ille ſingularis.de illo qui pro vno debito dedit duos fideiuſſores pro decem quia cum quilibet illorum teneatur ſolum in quinq; ipſe pncipalis poterit nomine vnius fideiuſſoris quinq; ſoluere inuito creditori licet ipſe ex ſua perſona non poſſet p text.qui non eſt alibi.in.l.in his.§.ſi duos.ff.de ſolutio.quem dixit nõ eſſe alibi Bal.in.l.pro hereditarijs. col.j. C.de heredi.actioñ.ꝛ illum dicunt ſingularẽ Paul.de caſt. Ludo. Roma.et moder.in.d.l.quidam. ¶ Sed nunq̃d in caſu noſtro principali.ſufficiet confiteri partẽ ad euitandũ iudiciuꝫ in illa an vero erit neceſſaria oblatio dic breuiter qd ſi creditor acceptet partẽ confeſſatã ꝛ illã recipere ſit paratus. tunc tenet debitor offerre als nõ.nec ante acceptationẽ creditoris poterit in mora conſtitui per textũ ſingularẽ reputatũ in.l.in fideicõmiſſi.in pncip.ff.de vſu.ꝛ per illũ textum tenent Barto.et alij.in.l. qui ſolidum in pncipio.ff.de legatis ſecundo.ꝛ illũ textum dicunt ſingularẽ Alexan.ꝛ Jaſ. in.d.l.quidam exiſtimauerunt. Antonius de tremolis.

b ¶ Quod tantũ.ſi hoc loco habeas qd tantũ actor iſte videt ſibi contrarius.cum infra titu.de impedi.ꝛ exceptio.q̃ deleg.iudi. oppo.verſic.et eſt ſciendũ.dicat contrariũ ſed puto hũc locũ depravatuꝫ ꝛ debere hic eſſe qd ante litẽ conteſtatam ſit opponendũ. qd apertius perpendo ex Spec.in tit. de acto.verſicu.item repellit creditor vbi hunc verſiculum tranſcripſit. Et an huiuſmodi exceptiones de quib⁹ hic debeant ante litem cõteſtatã opponi.tractat latius idem Spec.in ti. de excep.§.dicto verſic.quid de exceptione beneficij.ꝛ ſequen.vbi tandeꝫ dicit poſt Uber.de bo.tutius eſſe ante litem conteſtatam opponere licet in beneficio epiſtole diui adria. con=

UVA. BHSC: IyR_228_4

¶ Inſuper excipitur contra actores qui prepoſtere aguntꝰ iuris ordine non obſeruato[a] vt.C.de appellationibus.l.prima.⁊.C.de rei vēdi.l.ordinarij.⁊.C.de interdic. l.incerti.et.C.loca.l.ſi quis conductionis.⁊.ff.de iudi.l.ſi de vi.⁊ C.de ordi.cog.l.ij.⁊.ff.de acq̄.poſ. l.exitꝰ. ¶ Itē reijciūt actores volētes agere tpe fariaꝝ[b] niſi i caſibꝰ

trarium teneat in titu.de renun.⁊ cō clu.verſi.ſequitur videre.de quo latiꝰ dicaȝ.j.in.d.ti.de impe.⁊ excep.q̄ delegat.verſiculo.⁊ eſt ſciendum prealleg ato.vbi melius congruet.

a ¶ Non obſeruato. Aperte ergo ſentit do.Uber.qđ poſſeſſoriuȝ prius agi et terminari quam petitorium intentari non eſt conſilij ſolū ſȝ etiā neceſſitatis ita qđ de neceſſitate priꝰ ſit expediēdū poſſeſſoriū quam petitorium licet contrarium voluerint Petr. de bel. perti. et Cyn.in.l.ordinarij hic allega.dicentes omne poſſeſſoriuȝ petitorio poſſe cumulari nec eſſe legem cōtrarium dicentem ⁊ qđ iſtud eſt verum ſicut euāgeliū. ¶ Sȝ quod hic tenet do.Uber.videlicet eſſe neceſſitatis tenēt vbiq; gl.poſt mar. videlicet gl.in.d.l.ſi de vi.⁊ in.d.l.incerti.in verſi.queſtionē.⁊ in.d.l.ordinarij.⁊ glo.in.c.cum dilectus.de cau. poſſeſſio.⁊ propri.Bar.Bald.⁊ Paul. de caſt.in.d.l.ſi de vi.Bart.⁊ Bald.in repetitione in.l.incerti.C.de interdic. Bar.⁊ omnes.in.d.l. naturaliter.§.nihil cōmune.vbi dicit Barto.opi.Pet. eſſe falſam ſicut iudas ſchariot. ff.de acqui.poſſeſ.⁊ Bal.in.d.l.ordinarij.⁊ cano.in.d.c.cum dilectus. ¶ Intelligunt tamē ſane in poſſeſſorio retinende quia illud nō poteſt cumulari cuȝ petitorio ratione cōtrarietatis ⁊ ratione ordinis debet prius tale poſſeſſorium q̄ȝ petitorium expediri. Sed in alijs poſſeſſorijs ſecus q: poſſunt indifferēter cumulari ⁊ petitorio ſuſpenſo poſſeſſorium intentari: ⁊ ita intelligatur.l. cū fundus.in fin.ff.de vi ⁊ vi ar.⁊ eſt expreſſum.in.c.paſtoralis. de cau.poſ.⁊ ꝑpri.ante renuntiationem tamen ⁊ cōcluſionē in cauſa petitoria nō poſt vt ibi habetur ⁊ illa decretalis eſt clauis in hac materia ſm Alexand.in.d.§.nihil cōe.col.j.⁊ q: communiter teneatur cōcluſio gl.in.d.l.ſi de vi.⁊ ſic mar.opiñ. procedat aſſerit Alexā.de imo in.d.§.naturaliter. col. xxiiij.⁊ Iaſ.ibi.colum.xiiij.verſi.extra gl. ¶ De quo tñ articulo quia premiſſa non ſunt ſimpliciter ⁊ indiſtincte vera ⁊ diffuſa caſuuȝ diuerſitas diuerſitatē exigit deciſionum vide latiſſime Bar.per ſeptem combinationes. in. d.§.nihil cōmune.in.vj.col. cū tribus ſeq.⁊ poſt eū ⁊ alios antiquos aureum doctorem do.Alexā.de Imol.ibidē in.xxiiij.col.cum.viij.ſeq. ⁊ per Iaſ. in.xv.col.cum.viij.ſeq.⁊ per Bal.in.d.l.incerti.⁊ p cano.in.d.c.paſtoralis.Ant.de tre.

b ¶ Feriarum.dic primo ſolenniuȝ id eſt in honorem dei ⁊ ſanctorum introductaꝝ.c.fi.extra de fer.l.pridie.et l.omnes.i.ij.⁊.l.fi.C.eo. ¶ Et qui ſint illi dies habes in locis prealleg.⁊ late per Spe.in ti.de fer.§.j.quem tñ in hoc non ſequor dum a feſtiuitatibus deipare virginis ⁊ matris Marie excipit feſtū cōceptionis eo quia vt dicit in peccato originali cōcepta extiterit in quē errorem antiquorum multi prolapſi ſunt. ¶ Sed hodie communiter theologi tenentꝰ ⁊ pie credendū eſt(q: nondū eſt a ſancta ſede apoſtolica ⁊ romana eccleſia aperte deciſum vt dicit extrauā.ſixti.iiij.graue nimis ſub titu.de reli.⁊ ve.ſan.)quod virginis glorioſe cōceptio fuit immaculatiſſima ⁊ ex merito preuiſe paſſionis et mortis chriſti Ieſu eius filij ab omni labe peccati ⁊ originalis ⁊ actualis p̄ſeruata de quo ne diuina ꝑphanis cōfundamus ⁊ ne falcem in meſſem alienā immittamꝰ te remitto ad theologos ſignanter ad reuerenduȝ patrē fratrē Bernardinū de buſtis in opere ſuo mariali in prima parte vbi

UVA. BHSC. IyR_228_4

per nonē egregios ſermones tradit.
¶Hoc vnum a pleriſqꝫ probate vite
et nō cōtēnēde autoritatis viris acce
piet aliqñ experimento didiſci me-
moriaꝫ puriſſime ⁊ immaculatiſſime
cōceptionis marie virginis potētiſſi-
mam ad eruendū hoieꝫ ab omni an-
guſtia ⁊ tribulatione. ¶Item ſecun-
do die feriarum ruſticarum videlicet
meſſium ⁊ vindemiarum quarū tem-
pore durante nemo ad iudiciū veni-
re compellitur.l.j.in princip.ff.de fer.
ita qđ iudicium agitatū cōtra illo tē-
pore citatum ipſo iure nō tenet vt ibi.
¶Unde eſt quod citatus non habet
neceſſe cōparere ad petendum ferias
ſibi concedi:qꝛ nō veniendo tacite il-
las allegat ⁊ ius ſibi cōcedit.¶Intel
lige dummodo ſint iam per iudicē de
crete et indicte.quia ſecundū diuerſi-
tatem regionū quādoqꝫ tardius quā
doqꝫ citius indicunt̄ lege preſides.ff.
eodē.¶Et aduerte quia vbi nō ſunt
meſſes nec vindemie etiaꝫ ſunt tales
ferie inducende cū neceſſe habeat ali
bi perquirere:ita Innocen.in.d.c.fin.
et Ange.per.in.d.l.preſides Alex. et
Iaſ.in.d.l.j.in prin.qui poſt Bal.ibi
⁊ poſt Dy.⁊ Bal.in.l.lini appellatio.
de leg.iij.Ideꝫ eſſe dicunt in locis in
quibus homines viuunt ex caſtaneis
vel pomis:quia etiam pro illis recolli
gendis eſſent ferie indicende per tex
tum.in.d.l.lini.verſiculo lignorum.
¶Bene facit quia licet illa lex prima
dicat tantummodo de ferijs meſſium
⁊ vindemiarum attamen gl.in.l.j.gl.
ij.C.de agrico.⁊ cēſi.libro vndecimo.
Idem innuit in ferijs ſeminationum
quod debeant indici.quam gl.ſequit̄
⁊ dicit ordi.Iaſon.in.d.l.j.in pncipio.
¶Item ⁊ tertio dic feriarum ſcilicet
repentinarum.quia etiam illis durā
tib⁹ nemo regulariter cogitur in ius
venire puta ſi princeps ob res belli-
cas proſpere geſtas aut aliam publi
cam gratulationem ferias indicat.le
ge ſed ⁊ ſi per pretorem.§.ſi ferie.ff.ex
quibus cauſis ma.quas ſolus prin-
ceps cōcedit.lege a nullo.C.de ferijs.

et dicte ſunt repentine quia repente
⁊ ſubito indicuntur ſecundū Specu-
latorem.in.d.§.j.verſiculo repentine.
prout hoc anno per reuerendiſſimuꝫ
dominum legatū auinionen̄.ob chri
ſtianiſſimi francorꝫ regis in auinio
nen̄.aduentū ⁊ ingreſſuꝫ auinionen̄.
cōceſſe fuere et indicte.¶Quarto dic
feriarum ex ſtatuto indictarū ꝑ ſtatu
ta enim ⁊ cōſuetudines bene poſſunt
indici ferie ⁊ indicte tolli ſm Odo.in
lege pridie.ff.de fer.quem refert et ſe-
quitur Bal.in lege ſi feriatis.eodem
titulo adducens text.in.d.c.fina.vbi
etiam conſuetudo et ſtatutum poſ-
ſunt in ferijs ob honorem dei intro-
ducendis.¶Harum igitur feriarum
tempore nemo poteſt cogi ad iudiciū
ſubeundum niſi ipſis ferijs renūtiet
expreſſe vel tacite puta comparendo
⁊ non opponendo de tempore feriato
per dictam legē primaꝫ in principio.
⁊.d.l.ſi feriatis. ¶Quod tamen non
procedit in ferijs ſolēnibus in hono-
rem dei et ſanctorꝫ introductis qb⁹
partes pacto derogare non poſſunt.
c.fin.prealleg.⁊ glo.in.d.l.ſi feriatis.
glo.Bart.⁊ Bald.in.l.ſi feriatis.ff.de
arb.⁊ gl.in.d.l.omnes.in.ij.gl.fina.
C.de ferijs.¶Item ſecundo non pro-
cedit in ferijs repētinis quibus etiaꝫ
non pōt renūtiari ita pater practice
Spe.in ti.de ferijs.§.fin.in principio.
ꝑ iura q̄ allegat idē gl.magiſtralis.in
clemētina ſepe.in ver.ob neceſſitates
de ver.ſig.dicens verā opi.Specu.Et
idem tenent Albe.Bald.Ang.Pau.⁊
Iaſ.in.d.l.j.in princi.ius enim publi
cum et diuinū equiparantur et ferie
inducte in honorem dei et repentine
ſecundum Bald.in.d.l.ſi feriatis.de
arbi.⁊ Alexan.in.l.j.§.nuntiatio.col.
viij.ff.de no.oper.nunc.¶Item ⁊ ter-
tio non procedit in ferijs ꝑ ſtatutum
introductis quibus ſimiliter non pōt
renūtiari vbi ſtatutū excipet aliquos
caſus et ille de cōſenſu partiū nō eſſet
expreſſus ex mente Bal.in.d.l.j.§.fi.
in fina.verbis.quod Alexand.ea.l.in
prin.col.ij.videtur intelligere quan-

UVA. BHSC. IyR_228_4

do ſtatutū induceret ferias in hono-
rem dei ſecus ſi ad vtilitatē hominū.
¶Vbi aūt dixi poſſe ferijs renuntia-
ri intellige ſane qꝺ talis renuntiatio
nihil operatur quo ad tertium puta
teſtem in ipſa cau
ſa citatum qm̄ nō a
obſtante partium
renuntiatione po
terit gaudere ferijs qꝛ cōſenſus par-
tium nō operaꝉ in preiudiciū ⁊ iniu-
riam teſtiuꝫ.tex.eſt melior qui ad hoc
poſſet allegari ſm Bald.ibi expreſſe
notantem.in.l.fi.ver.quod ſi ingenio
ruꝫ.C.de abo.⁊ eſt gl.in.d.l.oēs.in.ij.
gl.fi.quā Bal.ibi notat ⁊ voluit Spe.
in ti.de fer.§.fi.verſi.q̇d ſi renuntiatū
⁊ idem Bal.in.l.actus.C.de fer.et ſe-
quitur Alexā.de imo.in.d.l.j.in prin-
cipio.ſubdens poſt docto.ibi ſecꝰ eſſe
vbi natura cauſe eſſet vt poſſet agi tē
pore feriato ⁊ ibidem vide per eundē
vtrum renuntiatio extendatur ad fe-
rias futuras ad quem remittere ſuffi
ciat.Anto.de tre.

ſpecialibus.[a] vt.ff.de ferijs lege
prima ⁊ ſecunda ⁊ tertia.

a ¶In caſibus ſpecialibus.qui mul
ti enumerātur.in.l. prima.§.finali.cū
duabus ſequentibus.hic allegatis.⁊
per Specu.titu.de fer.§.ſecūdo. Sed
papa in capitulo finali.extra eodem
reducit illos omnes ad duos genera-
les videlicet ad caſum neceſſitatis et
pietatis quibus caſibus ferie ceſſant
et idem dicunt Paul.⁊ Iaſon.in lege
prima.§.finali.ff.eodem.¶Et proce-
dit etiam ſi eſſent ferie in honorē dei
introducte. vt dicto capitulo finali.
ſcribentes in dicta lege prima.§.fi-
nali.Et inter cetera exēpla primi ca-
ſus vcꝫ neceſſitatis non omitto illud
de debitore ſuſpecto de fuga qui pōt
tali tēpore feriato etiā in honorē dei
capi ⁊ incarcerari ⁊ valebit ꝓceſſus.
vt eſt glo.ab omnibus reputata ſin-
gularis.in.l.fi.in verſiculo fideiuſſio-
nis.C.de ferijs.quam ſingulariſauit
Bal.in.d.capi. fina.in vlti.columna.
Paulus de caſtro.in.l.diuus.ff.eodē.
Ange.⁊ Rap.Ful.in dicta lege prima
.§.finali.⁊ eam ibidem ſequunꝉ Bal-
dus et ceteri.eamqꝫ vbiqꝫ cōſuetudo
approbat ſꝫ Albericū in.l.ſi feriatis.
C.eodē.imo fortitiꝰ debitor fugitiuꝰ
vel de fuga ſuſpectus pōt capi tēpore
feriarum ſolēniſſimaruꝫ puta paſche
vel natiuitatis do
mini.ſm Baldum
in.d.c.fina.colum.
fina. quem ſequiꝉ
Iaſ.in.d.l.j.§.fina.⁊ in.l.pleriqꝫ. colū.
tertia.ff.de in ius vocand.¶Et quia
bonum eſt argumentum de tempore
ad locum.l.vinum.ff.ſi certum petaꝉ
cum ſimilibꝰ.pariformiter poterit ca-
pi in domo propria licet ſit tutiſſimū
refugium voluit Bald.in.d.l.pleriqꝫ.
quem ibi ſequitur Iaſ.⁊ in dicta.l.vi-
num . et in dicto.§. finali. ¶Accedit
quia talis etiam per iudicem incom-
petentem capi poteſt ita Ludoui.Ro
ma.Alexā.⁊ Iaſ.in quarta columna.
in.l.ij.ff.de iuriſditione omnium iudi
cum.Sicut etiam per ipſummet cre-
ditorem ⁊ ſic per priuatū.l.ait pretor.
.§.ſi debitorem.ff.de his que in frau-
dem credito.per gl.et doct.inſtitu.de
acto.in principio.Imo etiam per cre-
ditoris procuratorem:vt eſt gloſſ.ſin-
gularis. iuncto tex.in.l.prima.C.vbi
quis de cur.vel coar.condi.quam ad
hoc reputat ſingularem Iaſ.in.d.p̀n.
de actio.inſtitu.fortius dico qꝺ credi
tor laicus pōt capere clericum debito
rem fugitiuū.ſm Bal.⁊ pa.in.iij.col.
in.c.cū nō ab homine.de iudi.¶Ad-
de quod de fuga ſuſpectus etiam an
te diem capi poteſt ſm Bald.in.l.j.in
fine.C.de cōditio.ex lege.per tex.cum
glo.in verſicu.intereſt in.l.queſitum.
vbi etiā Bartol.et Ang.ff.de pig.Et
etiam ſi lis penderet ſuper debito:qꝛ
ſi interim efficiatur ſuſpectus de fu-
ga poterit capi ſecundum Angel.in
repeti.l.nemo carcerem.columna pe-
nultima.verſiculo item quero quid ſi
lite pendente.de exacto.tri.libro de-
cimo.C.que omnia quia quotidiana
volui aduertere licet extra propoſi-
tam videantur materiam.¶Aduer-
te etiam quia per argumentum pre-
dictum

UVA. BHSC. IyR_228_4

dictum de tempore ad locum ſicut de fuga ſuſpectus poteſt capi die feriata in honorem dei:ergo ⁊ in eccleſia cuiꝰ contrarium habetur.in.l.preſenti.C. de his qui ad eccleſiam confu.

30 ¶ † Repellũtur quoqꝫ ⁊ illi qui in ius vocãt illos q̇ nõ debẽt nec poſ ſunt de iure vocati q̇ enumeranturª ff.de in ius vocan.l.ij,iij.⁊.iiij. in ꝓꝛn.⁊ anten.vt cũ de app. cogno. §.vlti ⁊.ff.d iiu.l. nec magiſtratꝰ.

31 ¶ † Et gñalr ab actionũ exoꝛdio repellunt q̇ ꝓponũt actionẽ nimiũ gñlẽᵇ ſeu ambiguã ⁊ ꝯfuſam cauſe certitudinẽ minime continẽtẽ.

a ¶ Enumerãtur. Sunt/ autẽ numero.xv.perſone que iure ciuili omnimodo vocari i ius prohibentur etiaꝫ petita venia a pretore que deſcripte ſunt in.ll.hic allegatis q̃s.ll. Bart. Paulus et Jaſ.ibi dicunt notã. et ita obſeruari vt iacẽt.Ceter e aũt ꝑſone in aliis legibus illius tituli ſpecificate ſolo iure pretorio in ius vocari prohibentur:⁊ ideo permiſſu ipſius pretoris poſſunt in ius vocari cauſa tamẽ cognita per textum quem ibi ad pulchram regulam notant.Bartol.Ang. et moder.in.l.ſed ſi hac lege §. pretor ait.ff.eodem ti.

¶ Et aduerte ꝙ quindeciꝫ genera perſonãrum de quibus in dicta.l.ij.iij. et quarta:in principio nõ poſſunt in ius vocari nec citatione verbali nec reali ſecundum Bartolum et moder. ibi. Item aduerte ſecundo quod ille perſone vſqꝫ adeo non poſſunt in ius vocari vt nec teneantur mittere procuratorem alias nullum eſſet eorum priuilegium ſecundum Alexandrum et Jaſ.vbi ſupra in prima columna poſt Bartolum.in.l. ſecunda.§.ſi quis in iudicio.ff.ſi quis caut.vbi etiam Jaſ. in prima columna tale enim priuilegium eſt temporale:ideo procuratoreꝫ mittere non tenetur ſed ſi priuilegiuꝫ eſſet perpetuum ſecus quia priuilegiatus vt non compareat tenetur mittere procuratorem vt in caſu.l.fi.C.de procurato.ſecundum Bartolum latiꝰ diſtinguentem in dicto.§.ſi quis in iudicio. ¶ Et quod tales in ius vocari prohibiti non teneantur mittere procuratorẽ ſentit clare domi.Uber.j.

titu.quibꝰ modis cita. conte. po.ver. ⁊ ſi vocatus volens citatione de talibus factam poſſe contemni.

¶ Aduerte tertio q᷑ quedam ex illis ꝑſonis.xv.certis ſpecialibus caſibꝰ poſſunt in ius vocari vt ſunt i magiſtratu ꝯſtituti de q̇bus dixi ſupra eodem verſiculo item illuſtres.Antonius de tremolis. J.U.doctoꝛ.

b ¶ Generalem. Jſtum verſicu.trãſcripſit Speculatoꝛ in titulo de act. ⁊ pet.§.ſequitur. verſiculo illo quoqꝫ circa cuius verſicul.materiam q̇ ſuas vellet fimbrias dilatare neduꝫ amplã additionem verum etiam copioſum volumẽ facere poſſet:ſed notabilioꝛa quedam in hac materia poſt doctorũ terga colligendo .dicas primo. quod authoꝛ in hoc verſiculo tangit de duobus vitiis libelli videlicet de generalitate/ſiue incertitudine ⁊ de incompetẽtia ſiue ineptitudine in ſeq.vero verſiculo tanget de contrarietate ⁊ in ver. eodem modo ponet de cumulatione actionum.

¶ Quo ad primuꝫ quod ſe offert.pone regulam quod libellus generalis ⁊ incertus non procedit ſꝫ in eo debet res petita ſpecificari.per iura hic allegata et per textum in.l.prima in principio.vbi Barto.et moder.ff.de eden.et in.l.ſi in rem. iuncta glo.fina.ff.de rei vendica.textus gloſa et cano.omnes in capitulo ſecundo.de libel. obla.

¶ Generalitas eniꝫ parit obſcuritatẽ et confuſionem vulgatis iuribus. Et quia alternatiua inducit obſcuritatẽ ſeu incertitudinẽ capitulo finali.de reſcrip.ideo libellus non debet eſſe alternatiuus:vt eſt tex.i lege pretoꝛ edixit.§. quod autem.ff.de iniur. et ibi ꝑ Bartolum.Fallit primo regula predicta in iudiciis vniuerſalibus ⁊ ſecundo in iudiciis generalibꝰ in q̇bꝰ res

UVA. BHSC. IyR_228_4

non ſunt neceſſario ſpecificande in libello nec in pꝛoſecutione nec in ſententia ſed ſufficit in executione ſentẽtie illas ſpecificari. iſta notantur per gloſam ⁊ doct. in. d. l. j. in pꝛincipio. et gloſam ⁊ ſcribẽ. in dicto capitulo ſecundo. vnde ſufficit dicere peto me declarari heredẽ talis cuius ſum heres ex teſtamẽto ⁊ titiũ poſſeſſoꝛẽ hereditatis ipſius condemnari ad eã mihi reſtituendum. l. licet vbi. Bartolus. ff. de peti. heredi. Bartolus ⁊ omnes in dicta. l. j. in pꝛincipio.

¶ Item ſufficit dicere peto eccleſiã talem cum pertinentijs per textuz in. c. cum ad ſedem de reſti. ſpo. cum ſimilibus et no. per gloſam ⁊ ſcribentes in d. c. ſecũdo. item ſufficit dicere peto qđ reddas rationez adminiſtrate tutele: quia tutelam meam geſſiſti. l. licet. C. de iudi. ⁊ nota. in pꝛeallega. locis.

¶ Nec eſt vera differentia quã faciũt Barto. in dicta. l. pꝛima ⁊ Ant. de but. in dicto capitulo ſecundo. inter iudicia vniuerſalia ⁊ generalia videlicet quod in vniuerſalibus res nõ ſint ſpecificande nec in libello nec in pꝛoſecutione nec in ſnia ſed in ſola executione in generalibus vero licet libellꝰ generalis procedat tñ in ꝓſecutiõe debeãt res ſpecificari illa em̃ differentia repꝛehenditur per Baldum Angeluz ful. Alex. ⁊ Jaſ. in quinta col. in dicta l. pꝛima in pꝛin. dicentes idem iuris eſſe in vtroqꝫ iudicio vniuerſali ſcꝫ et generali vt ſufficiat res ſpecificari in executione. Et hoc idem voluit Hoſt. Fran. zaba. ⁊ mari. ſoꝫ. in. xij. col. in dicto capitulo ſecundo: ⁊ Barto. contra moꝛem ſibi cõtrarius in. l. ſecũda col. j. C. de ſen. ꝙ ſine cer. quanti. ꝓla ſunt.

¶ Que autem iudicia ſint vniuerſalia ⁊ que generalia ⁊ quare ſic dicãtur dic ex dictis ſcribentium in locis pꝛeallegatis. ⁊ Innocẽ. in capitulo ꝯquerente. de offi. iudi. oꝛdi. qđ iudicia ſint hereditatis petitio: iudicium familie herciſcunde: actio ex teſtamẽto: pꝛo hereditate ex trebelliano ſenatuſconſulto reſtituenda ⁊ actio ex empto ꝙ dat quando hereditas fuit vendita item ſi petatur villa vel caſtruz vel eccleſia cum pertinentijs vel pꝛebenda cũ plenitudine iuris canonici: item petitio ris epiſcopalis.

¶ Et generaliter iudiciuz poteſt dici vniuerſale quando datur ad id quod de ſui ſignificato multa ſub ſe vniuerſaliter continet ſiue ſit vniuerſitas iuris vt petitio hereditatis vel bonoꝝ poſſeſſio: ſiue facti vt peculium iſta eſt doctrina bartoli ĩ dicta lege pꝛima in pꝛincipio col. pꝛima. verſiculo querit gloſa. ff. de ede. quem ibi ſequunt̃ modernis. ⁊ canoni. in dicto capitulo ſecundo de libel. ob.

¶ Generalia vero iudicia dicunt̃ illa que cõtinent ſub ſe plura ſpecialia nõ tamẽ ius vniuerſum vt ſunt actio negotioꝝ geſtoꝝ tutele pꝛo ſocio inter ꝙ iudicia vniuerſalia ⁊ generalia pleraqꝫ ſunt in iure differẽtie quas vide per Bart. ⁊ modernis. Jaſ. in dicta. l. pꝛima in pꝛincipio col. quarta.

¶ Secũdo procedit dicta regula ſi de generalitate et obſcuritate libelli opponatur a reo ſi autem non opponat̃ indubie procederet libellꝰ generalis ⁊ incertus lege finali. ⁊ ibi gl. magna in fine. C. de anna. excep. gloſa. ⁊ Bartolus in dicta lege pꝛima in pꝛincipio gloſ. magne. ff. de eden. ⁊ ibi Bart. in col. finali dicit eſſe textuz ĩ dicta lege finali in capitulo abbate ſane: de re iudicata libꝛo ſexto hoc autẽ eſt verũ in ciuilibꝰ ĩ qbꝰ bene tenet libellꝰ gñalis et incertus ſi non opponatur a parte.

¶ Secus autem in criminalibus in quibꝰ accuſatio generalis ⁊ ĩcerta nõ tenet nec pꝛocedit etiam parte nõ opponente per legez libelloꝛum in pꝛincipio. ⁊ verſiculo quod ſi libelli: et ibi Bartolus. ff. de accuſ. ⁊ voluit Baldꝰ in lege pꝛima colum. xiij. C. de confeſ.

¶ Item aduerte quia lꝫ libellus gñalis ⁊ obſcurꝰ pꝛocedat ſi nõ opponat̃ a parte quod tamẽ ſi poſtea quãdocunqꝫ in quacũqꝫ parte litis petat̃ declarari libelluz. ad id tenebitur actoꝛ alias iudex nõ debebit pꝛonuntiare

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſecundū Joannem fabri Joā. de platea ꝛ Jaſon.in .§. curare colū.v. inſti. de actio.per tertū in dicta lege finali ꝛ in capitulo.cū bertoldus de re iudicata.ꝛ i capitulo cū dilecta de reſcrip. cū ſimili. ¶Tertio fallit dicta regula quando aliqd acceſſorie petitur puta fructus et expenſe q̄ peti poſſunt non facta expreſſiōe quātitatis ꝛ fructibꝰ aliter nō ſpecificatis textus eſt notabilis in.§.primo inſtitu.de offi.iudi.ꝛ in lege cum propria.C.ſi quis alte.vel ſibi.ꝛ idem ſi petatur caſtrum cū iuribus ꝛ pertinentijs abſq; alia iuriū ꝛ pertinentiarum ſpecificatione capi. cum venerabilis .de excep.ꝛ capitulo cum ad ſedem. de reſtitutione ſpoliatorum.ſcd̄m Joannem fabri Joannez de platea ꝛ Jaſon. in ſexta colūna in dicto.§.curare poſt Innocētiuz in dicto capitulo ad ſedem.ꝛ Balduz in.l. edita in vtraq; repetitione.C. de edē. dicentem generaliter qd̄ ea que acceſſorie veniūt poſſunt generaliter peti. ¶Et idem dicas ſi peteret reſtitutio caſtri cum ſatiſfactiōe omnium damnorum datorum et illatorum nō facta declaratione ſpecifica ipſorum damnorum quoniā talis libellus procedit ſecundum gloſam ꝛ doctores in capi. ſecūdo de ordine cognitionum ꝛ Joā. de platea ꝛ Jaſ.in dicto.§.curare.

¶Quarto fallit quando incertitudo proueniret ex natura cauſe in iudiciū deducte vt quia ageretur vt quis ſeruaretur indemnis lege ſecunda vbi Bartolus no.C.de ſentē.que ſine cer. quan.profe.ꝛ lege cum eorū.C.de ſen. et interlocutoria omniū iudicum vel quia ageretur ad intereſſe quod etiaz generaliter ꝛ incertum peti poteſt:vt per glo.ꝛ Bart.in.l.certi condictio in principio.in ver.ex incerto.ff.ſi certuz petatur ꝛ gl.ꝛ doctores i dicto.§. curare.vbi Jaſ.in penultima co. Et opinionem illarum gloſaruz ſequunt̄ cōiter vltramon.poſt Bar.in.d.l.certi condictio in prin.ꝛ.l.ſtipulationes nō diuiduntur.in princ.in.ꝛ.ꝛ vlti.q.ff.de verbo.obli.ꝛ in.l.vna.C.de ſen.que ꝓ eo quod intereſt profe.ꝛ in tex. apertꝰ in l.iij.in fin.C.de inuti.ſtipul.

¶Uel quia agitur ad factum et facta ſunt incerta.l.vbi autē nō apparet.§. qui id quod.ff.de verb.ob.per Barto. in.l.j.in prin.ff.de acti.emp.ꝛ in.l.ſtipulationes non diuiduntur in princ. in.viij.q.ff.de verb.obl.

¶Quinto quando proueniret incertitudo ex facto rei conuenti quia tūc libellus incertꝰ admittitur.tex. eſt in.l. j.§.quia autez.ff.quo .leg.quē ad hoc Bar.ibi no.ꝛ in.l. vbi autem nō apparet.§.qui illud aut illud.ff.de ver. ob. ꝛ idem Bart.in.d.l.certi condictio.in prin.col.pe.ꝛ alibi ſepe ꝛ bn̄ facit tex. in.c.cum cauſam de emp.ꝛ vend.

¶Sexto procedit libellus generalis ꝛ incertus vbicunq; actor probabiliter dubitat ſiue ex facto tertij ſiue ex facto proprio propter actum de longinquo ꝛ multipliciter intricatum. ita qd̄ probabilis eſt in eo ignorātia arg. not.i.c.ab excōmunicato.de reſcript. ꝛ per gl.in.c.iij.de proba.per Inno.et alios i.d.c.ij.ꝺ libel.ob.vbi de hoc articulo ꝛ alijs predictis vide latiſſime mar.ſoz.col.ix.ꝛ ſequen.

¶Septimo procedit libellus generalis quo ad interrumpendam omnem preſcriptionem que poſſit ſub generalitate comprehēdi.tex. eſt ſingularis ſm̄ Bart.in.l.fi.C.de anna.excep. hic alleg.ꝛ ſequit̄ Jaſ.i.d.§.iurare. Alios plures caſus poteris per te colligere ex dictis ſcribentium in .d.c.ij.de libel.obla.ſignanter per mar. ſoz.et ex dictis doct.in.l.edita.C.de.eden.et in d.§.curare.ꝛ alibi ſepe quando autez ſententia incerta valeat poſui infra titu.de impe.execu.ꝛ can. nulli.in verſicu.ratione modi.in verſi. quantitate .vbi vide.

¶Aduerte autem ſi contra te offerat̄ libellus obſcurus eſt generalis vel incertus quod nō petas illum declarari quia ſic inſtrueres aduerſariuz ſed ſimpliciter petas reijci libellū tanq̄ obſcurum ꝛ dicas te non teneri illi reſpondere ſed te fore cum expenſis ab

UVA. BHSC. IyR_228_4

obſeruatione iudicij abſoluendum. Quo caſu officium iudicis erit ſolum modo pronuntiare libellum reijciendum et illi non fore reſpondendum ꝛ te reum ab obſeruatione iudicis abſoluere actione in expen. condemnare a non autem pronuntiabit libellum fore declarandum vel ſpecificādū3. Iſta eſt nota. doctrina pr̄is practices Guil. durā. in Specu. titu. de libel'. concep. §. fi. ver. ſis caut⁹ quē ſequitur Anto. de but. et alij in. c. fi. de libel obla. Pau. de caſt. ꝛ poſt eum Iaſ. colum. ij. in. l. edita. ff. de eden. et Alexan. in. l. j. in princip. ff. eo. Anto. de tremolis.

¶ Uel incōpetētē[a] vt qui ꝓponūt finiū regundoꝝ actionē ad centū vel certi cōditionē generalē quantitate nō expreſſa in libello vt iſta probantur. ff. de iure fiſ. l. ita fidei heredis. ꝛ. C. de anna. excep. l. vlt. ꝛ. ff. de iudi. l. ſi qs intētione ambigua. ꝛ. ff. ſi men. fal. mod. dixe. l. j. j. rñ. ꝛ. ff. de euic. l. minoꝝ. §. ſi ſeru⁹. ꝛ in aut. de religioſis. §. ad excludēdas. et. ff. de depoſi. l. j. §. ſi quis argētū. ꝛ. ff. de fur. l. in actione.

a ¶ Uel incompetentē. Ideſt ineptā. Ineptitudo enim actiones ſine libelli vſq3 adeo inficit proceſſum vt ſententia ſuper libello inepto lata ſit ipſo iure nec ex ea oritur actio in factum vel officium iudicis. Iſta eſt glo. ſingularis ꝛ que alibi non eſt in mūdo inſti. de obli. in prin. in ver. ſecundū noſtre ciuitatis quā ita appellat Bald. in. l. actori. ad fi. C. de reb. credi. ꝛ Bald. in l. ex hoc iure. ff. de inſti. et iure. ꝛ alibi ſepe. et pro illa glo. eſt tex. in. l. fina. in ver. nihil agit. quem ibi ponderat Bal. ff. de libe. ꝛ poſthumis vſq3 adeo quod eſt poſt ſententiam de ineptitudine libelli poteſt opponi ꝑm Iaco. butri. ꝛ Bald. in antepe. col. in. l. licet C. de procu. ꝛ Bal. in auten. ſi quis litigantium. C. de epiſco. ꝛ cle. ꝛ alibi ſepe. ꝛ Per. de ancha. in cle. conſtitutionem. de elec. ꝛ ſequitur Iaſ. in. §. omnium. colum. xix. inſti. de acti. ꝛ ponit Hypo. de marſi. in ſingulari ſuo. cxix. ¶ Immo pluſquoniā libell⁹ inept⁹ vitiat proceſſum ꝛ ſententia3 etiam ſi non opponatur a parte ꝑm Bar. in. l. edita. colum. iij. in fi. C. de edē. ꝛ Bal. ibidē in repe. Padua. col. xv. vbi etiā Alex. in. v. ꝛ Iaſ. in. vj. colum. ꝛ Anto. de but. in. c. dilecti. de iudi. licet ſecus dixeri3 de libello generali ſupra proxi. addi. ¶ Intellige tū primo qn̄ illa ineptitudo eſſet expreſſa ſec⁹ ſi libellus eſſet tacite ineptus tūc enim valeret ſententia ꝑm Bal. in. l. certa ratione. C. qn̄ prouo. non eſt neceſ. et in l. ij. ad fi. C. de re iudi. et ſequit Marſo3. in. c. fina. arti. xxxij. d libel. obla. ¶ Secūdo intellige quod ineptitudo libelli vitiat proceſſum ꝛ ſententia3 quando illa cauſa erat talis quod in ea erat neceſſarius libellus vt eſt regulariter ſaltim vbi petitur a parte vt dixi infra tit. de impedi. exe. ꝛ cau. nul. verſicu. ſunt ꝛ alij ſi vero eſſet cauſa in qua non haberē neceſſario offerre libellum etiā reo petenti vt in multis caſib⁹ quos enumerat late Marſo3. in. c. j. columna. vj. cum ſequentibus. col. de libel. obla. illis enim caſibus ſi offerretur libellus et eſſet ineptus non vitiaret iudicium nec ſententiam gloſ. nota. in. l. vinum. gloſ. mag. ad finem. et ibi Bald. Ange. et Moder. ff. ſi certum petatur. facit glo. ſingularis. in verſic. in tranſitu. in. §. multis. inſti. de liber. quam Bald. dicit ſingularem in. l. conſentaneum. in iiij. columna. C. quomodo et quando iud. facit dictum ſingulare Innocen. in. c. examinata. de iud. volētis quod ſi hodie exprimeretur actio id eſt nomen actionis et inepta quod non vitiaretur proceſſus cum talis actionis expreſſio non ſit neceſſaria. quod dictum Innocentij dicit ſingulare Baldus in. l. gall⁹. §. primo. vbi doctores. ff. de liberis et poſthumis et ſequitur etiam Iaſ. in dicto. §. omnium. columna penultima.

UVA. BHSC. IyR_228_4

¶Tertio intellige niſi poſt libelli inepti ꝓductionē ſequuta eſſet cōfeſſio rei cōuēti qm̄ ꝯfeſſus nō poterit poſtmodum opponere exceptionē ineptitudinis libelli ſeu nullitatis ex ea ꝓuenientis ita ſingulr̄ voluit Bald. in.l.ij.C.de re iudi.ꝑ.l.ait pretor.§.permittitur.ff.de mino.ꝛ eſt tex.bonus.et ibi Anto.de but.ꝛ docto.in.c.piſanis.de reſti.ſpol.ꝛ ſequitur Sozi.in.d.c.fi.articu.prealleg.xxxij.ꝛ Fely.in.c.licet ely.in fi.de ſimo. ¶Unū etiā non omitto perpetuo menti tenendū qḋ ſi iudex videt libellum ineptum ꝛ cauſam ineptā fuiſſe ab actore ꝓpoſitam ipſumq́ʒ actorē potuiſſe recte agere.ex alia cauſa apta lʒ debeat abſoluere reum ab obſeruatione iudicij et eundem actorem in expenſis cōdenare attamen debet ipſe iudex actori reſeruare ius agendi ex alia cauſa apta ita nota.voluerunt Barto.ꝛ Bal.poſt eum in aut.ſed ꝛ ſi quis in.ij.col.C.de ſecun.nup.quos ſequitur Jaſ.in.d.§.omnium.colū.xxij.verſic.vnū tamen. ¶Que autem reddant libellum ineptum ꝛ qualr̄ cognoſcat libelli iepti tudo ponit Mar.ſoz.in.d.c.ſcḋa articulo.xxiiij.de libel.obla.Anto.de tre. a ¶Cōtraria ponētes. vltra iura hic allegata.adde duos tex.iur.canonici in.c.ſolicitudinē.vbi Bald.in colūna fi.de appellatio.ꝛ in.c.eum qui duas.vbi glo.de elec.lib.ſexto in quo articulo brocardico quia varij varias tradidere theoricas ſignanter Barto.cuius melior videtur diſtinctio in dicta l.j.C.de fur. Tu breuiter dicas quod licet regulariter allegans contraria non ſit audiendus. Attamē certis caſibus ſpecialibus admittitur contrarietas. ¶Prim⁹ quādo conſuetudine eſſet inducta vt contraria ab eodē cōtra eūdē proponātur: vt de rei vēdicatiōe ꝛ publiciana q̄ ex gn̄ali ꝯſuetudine eodē libello cumulātur.c.abbate ſane.de re iudicata.lib.vj.ꝛ gloſ.in.§.alie.inſti.de actio. Bar.in.l.j.in prin.ff.de pub.Bald.et moder.in dicta.l.j.que conſuetudo eſt inducta fauore litium minuendarum: vt dicunt Bald. et Salyce. ibi. ¶Signanter dixi ab eodem contra eundem quoniam indubitanter contra diuerſos in diuerſis inſtantijs admittitur quis ad contraria proponenda cum res inter alios acta ꝛc.iuribus vul.

32 ¶Similiter repelluntur cōtraria ponentes[a] vt.C.de furt.l.j.et.C.de codicil.l.vltima.in princip.et ꝛ.C.ſi ſer.exte.ſe emi.māda.l.vna

¶Secūdus caſus vbi actor eſſet incertus quod contrariorum ſibi competat et incertitudo cauſaretur a facto aduerſarij tunc enim admitterentur contraria remedia cum proteſtatione quod vno vult eſſe contentus.l.j.§.quod autem.ff.quo.leg.de quo articulo Bal.et ceteri in dicta.l.j.ꝛ Barto.et omnes in.l.edita.C.de eden.in materia cumulationis.et idem Barto.et alij in.l.vbi autem.§.fina.ꝛ.l.ſtipulationes non diuiduntur.in vltima queſtione.ff.de verborum obliga.et cano.in.c.ſecundo.de libel.obla.et alibi ſepe multa ſcripſere. ¶Tertio etiam admittitur quis ad contraria nedum quando incertitudo prouenit ex facto aduerſarij verū etiam ſi ex alio quocunq́ʒ errore probabili voluit nota.Innocen.in.c.conſtitutus.de in integ.reſti.quē ſequuntur Joan.fab.et Angel.areti in.§.ſed iſte.inſti.de acti.pro quo multa adducit Jaſ.in dicta.l.j.columna.ij.verſicu.in ea.gloſ.facit quod ſcripſi.de libello incerto et generali ſupra eo.verſicu.in prima addi.verſi.ſexto procedit. ¶Et iſtud procedit nedum in eodem libello: verum etiā multofortius in diuerſis: puta quis iuſta ignorantia ductus intentauit vnum remediū quod ſibi nō competebat certe admittetur poſtmodum ad remedium ſibi competens contrarium prius intentato.niſi in illo obtinuiſſet ſm̄ Bar.ꝛ alios in.d.l.j.per.l.mater.ff.de inoffi.teſta.et alia iura per eos adducta.

UVA. BHSC. IyR_228_4

¶Quintꝰ caſus q̃n remedia deducerent conditionaliter puta dico ſniam nullã ⁊ ſi qua eſt appello de quo dixi infra titu. de impedi. execu. ⁊ cau. nulli. verſicu. ſed nunquid iſte libellus.

¶Sextꝰ caſus ponitur. in. l. fina. verſicu. pe. C. de codicil. alios etiã quoſdam potes colligere ex dictis moder. in. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acq̃r. poſ.

¶Aduerte etiã ad vnũ qđ Bal. i. l. cũ p̃cũ. C. de lib. cau. dicit notatu dignum et refert ⁊ ſequitur Iaſ. in. d. l. j. columna. iiij. qđ tunc demum deducens contraria repellit̃: ſi hoc reo placuerit: et ſi ab eo opponat̃ de cõtrarietate quoniã poterit reus vnum ex cõtrarijs pro ſe acceptare et nocebit ipſi actori contraria proponẽti. per. d. l. cũ pretiuȝ.

¶Aduerte etiam quia licet actor nõ poſſit contraria remedia intẽtare ſecus tamẽ eſt in reo qui pluribus exceptionibus et quidem contrarijs vti poteſt: vt dixi. j. ti. de perem. except. verſicu. ſed quid ſi reus. in verſi. contrarius. Antonius de tremolis.

a ¶Diuerſas. Q̃r hec materia cumulatiõis actionũ in eodem libello ampliſſima eſt et egeret repetitione vt dicit Iaſ. in. §. curare. in fi. inſtit. de actio. cũ eo te remitto ad ſcribentes poſt Barto. in. l. edita. C. de edẽ. et ad cano. maxime Marſoȝ. in. c. ij. de libel. oblat. et ad Angeare. in. d. §. curare. et aliquando ſcripſi. in. l. ſi idem cũ eodem. in princ. ff. de iuriſ. om. iudic. Aninione legẽdo. ideo hic nõ repeto.

33 ¶†Eodem modo repellũtur qui diuerſas[a] in libello actiones proponunt immo compellitur ad alterius electionem niſi vna ſit alterius preparatoria vel niſi vna ſit penalis et ab initio et altera rei perſecutoria vel niſi hoc faciat cõtumacia rei non reſpondentis vt hec probantur. ff. de tribu. l. quod in heredem. §. eligere. et. ff. de leg. ij. l. cum filius. §. varijs. et. ff. de cõdi. furti. l. ſi pro fure. j. reſpon. ⁊. ff. de fur. l. ſi pignore. §. cui furti. et ff. arbo. fur. ceſa. l. j. et. l. penul. ⁊. ff. quo. lega. l. j. §. quod autem. et. ff. ad exhi. l. iij. §. eſt autem perſonalis. ¶Sed quid[b] ſi deiectus de poſſeſſione fundi velit pro parte fundi proponere vnde vi interdictum et pro alia triticariam actionem contra deiectorem vel inuaſorem: nunquid admittẽdus erit argu. ff. de vi et vi. armata. l. j. §. ſi fundus. Nam et triticaria intentatur cõtra predonem. vt. ff. de triti. l. prima. §. finali. et. l. ſequenti. Contrarium puto argumentum trahitur ex ratione[c] que redditur in. §. preallega. ff. de lega. ij. l. cum filius. §. varijs. Ad hoc accedit. ff. arbo. furt. ceſa. l. ſi gemma. Secus ſi partẽ fundi vel domus emit a domino partẽ aliam a non dño vel ſi dimidia pars erat feudum alia dimidia allodiũ q̃r pro dimidia publicianã ꝑ alia dimidia rei vẽdicationẽ[d] intẽtabit. Et pro parte feudi vtilẽ ꝑ parte q̃ eſt allodiũ directã rei vẽdicationem. argumentum. ff. de publi. l. prima et. ff. ſi ager vecti. vel emphy. peta. l. j. §. Si tamen conduxi aream et poſtea in ea poſui ſuperficiem

b ¶Sed quid. iſtũ verſicu. trãſcripſit ex hoc loco et proprijs ſcriptis do. Uber. de bonacurſo. Guil. durãdi in Specu. in titu. de actore. verſic. quid ergo expreſſo tandem nomine huiꝰ authoris teſtatur ſi quidem ibi Ioã. and. in addi. Speculatorem cõſcientia ductum hunc authorẽ tãdem nominaſſe a quo fere oĩa priꝰ per eundẽ Spec. ſub illo titulo ſcripta accepiſſe dicit Anto. de tre.

c ¶Ex rõne legis Bonũ vtiq̃ ẽ argumẽtũ ex rõne legis cũ rõ ſit aĩa legis ⁊ lex ſine rõne ſit corpus ſine aĩa ⁊ organum reſonãs ſine ſenſu. de q̃ legis rõne ⁊ eiꝰ viribꝰ dixi plene ⁊ nõ pigeat te videre in trac. ꝑ me edito cui titulꝰ ⁊ nomen eſt aĩa legis. Anto. de tre.

d ¶Rei vẽdicatio=

UVA. BHSC. IyR_228_4

nē.qđ facere pōt eodē libello etiā ſi ad eādē rē ageret inſolidū et pro toto ex vi conſuetudinis de qua dixi ſupra iſto titu.verſicu.retro penul.incipien te ſimiliter repelluntur.

a ¶Sʒ criminalibus.dicit antē agi criminaliter qñ de crimine agitur ad vindictā publicaʒ puta vt imponatur pena corporalis vel pena pecuniaria fiſco applicāda vbi vero pena applicaret parti tūc diceretur iudiciū ciuile ⁊ adi ciuiliter gloſ. eſt ordina.in.l.iij. in prin. in ver.aureorū.ff.de ſepult. vio. quā Bart. ibi teſtatur dicere veritatem lʒ alie gl. aliter ſenſerit vt p eum ibi et illā glo. ſingularisauit Jo. de imol. in rubri. ff.de pu. iudic. ſed a eſt ſimilis.in.l.aut b damnum. in prin. gloſ.j.ff. de penis. et alia in. l.j. gloſ. fina.et ibi Salice. C.de ſepulch. vio. quas addit Alexan. in dicta. l.iij. in additio.ad Bartolum et Jaſ. in rubrica.C.de indi. ¶Mixtū vero dicitur iudicium vbi partim fiſco ⁊ partim parti leſe pena applicatur:vt eſt tex.ſingularis.i.c. tue.de pen. ⁊ ibi p Ant.de bu.⁊ alios. ⁊ p Jaſ.i d.rub.C.de ind.lʒ Pa. aliter ſen-

qualem de ſolo talem de ſuperficie ſoli:dñs poterit intētare. vt.ff. de ſuperfi.l.j.§.quod ait.In penalibus actionibus ſi dantur plures ex vno facto oportet qđ altera eligatur verūtamē ſi plus eſt in vna ꝙ̄ i altera poteſt per aliam quam non intentauit cōſequi qđ conſecutus non eſt: vt.ff. cōmo.l. inde queritur. et.ff.de act.⁊ ob.l.qui ſeruū. Si vero ex diuerſis factis dētur vna nō pōt alias impedire imo ambe eodem libello poterunt intentari:vt furti pro ſeruo ſubſtracto.⁊.l. aquilie pro occiſo ſcilicet ſi ſeruus eſt a fure occiſus:vt.ff. de priua. deli.l. nōnunꝙ̄.⁊.ff.de regu.l.nunꝙ̄.

¶Diximus in ſuperioribus de his q̄ a ciuilibus ⁊ criminalibus cauſis cōiter repelluntur nūc videamus de his ſolis qui nō ciuilibus ſed criminalibus actionibus remouentur.

¶Et ſunt iſti mulier b pupillus miles ſtipendiatus et qui merū imperium poteſtatemꝙ̄ gerūt et infames qui iudicia duo aduerſus duos reos ſubſcripta habēt ⁊ qui nummos ob accuſandum acceperunt ⁊ liberti contra patronos et quidam propter ſuſpitionē calūnie vt qui ſubornati teſtimonium dixerūt ⁊ pauperes minus q̄nquaginta aureis in bonis habētes et forte epi. vt.ff. de accuſa.l. qui accuſare. et.l.alij. ⁊.l.nonnulli.et.C. de epiſc.⁊ cleri.l. ſi quis in hoc genus. Mulieres tñ in certis caſibus admittuntur vt in accuſatione.l. iulie.de annona.⁊ legis iulie maieſtatis et ſuſpecti tutoris. vt.ff. de accuſa.l.mulierē.et.ff ad legē iul. maieſt.l.in queſtionibus. et inſti. de ſuſpectis tutoribus.§.j.Et ibi

tiat ⁊ ponat ſuā nouā opinionē i rub. extra de indi.quā ipugnat Alex. i addi.ad Bar.i.d.l.iij. ⁊ ibi rñdet ad fundamēta Pa.⁊ Jaſ.de Alex.non faciēs mētionē.i.d.rub.C.de indi. ¶Ad gl. aūt ſuperius allega. adde aliā i.§.i ſumma.i ver.extraordinaria. iſti. de iiur. vñ vides quā ſit periculoſū dicere tex. aut gloſ.ſingularē put dicebat cathoſaccus.queʒ refert Jaſ. i.§. ex maleficijs. iſtit. de actio. qđ q̄ dicit text. aut gl.ſingularē videtur ſuperare ingeniū temiſtoclis ⁊ mitridatis et ꝯtra tales inuehit etiā Pan. de ca.in.l. eius q̄ in puincia. ff. ſi cert. pe.niſi forte itelligeres ſingularē.i. notabilē put ſepe Bar.dicēs ſingularis ⁊ forte nō alibi vel ſingularis ⁊ nō habet concordantem niſi vnam ⁊c. b ¶Mulier.tu itellige mulierē repelli in criminibus publicis.l.de crie.C.q̄ accu.nō poſ.⁊.l.j. ⁊ ij.ff.de accu.hic ale. qꝛ priuatū delictū parit ſolū p accuſationē dānū vel iniuriam paſſo vel ſuis nō aūt extraneis:vt dicit Bal. i rub.C.q̄ accu. nō poſ. col.j. ⁊ mulier bñ admittitur ad pſequēdā iniuriā ſuā vel ſuorum.vt.j. ſtatiʒ dicetur.Ant.de tre.

UVA. BHSC. IyR_228_4

a ¶ Liberoꝝ. Adde tu ⁊ ſuoꝝ qm̄ ſuā ⁊ ſuoꝝ̄ iniuriā pſequi põt mulier per tex. in. l. de crimine. C. q̇ accuſare non poſſunt. ⁊. l. ſi femina. C. ad ſenatuſ-conſul. tur.

mulieres admittuntur in ſubſidium ſi non ſint maſculi: vel ſint negligen-tes tex. eſt ſm vnū intel. ⁊ ibi Bald. in l. ſenatuſcõſulto. C. q̇ acc. nõ poſ. ⁊ idē bal. in rub. eo. ti. col. j. ⁊ ibi Alex. in ad

parentū liberoꝝq̄[a] patroni ⁊ pa-trone eoꝝq̄ filij ⁊ filie nepotis neptis ve iniuria pꝛoſequuntur. vt. ff. de accuſ. l. j. et. ij. ¶ Pupillus regulariter impeditur et minoꝛ. xv. annis niſi in caſib⁹ quib⁹ pu-pillo permittit̃ accuſare de cõſilio pꝓpinquoꝝ. vt. ff. de accu. l. ij. §. fi. ⁊

¶ Et dicunt̃ ſui in hac materia vſq̄ a ad ſeptimū gradū gl. eſt pꝑetuo mēti tenēda ſm Barto. ibi ⁊ ſingulr̃ notā-da ſm Salic. ibidē in. d. l. ſi femina et eā ibi etiã ſequit̃ Bal. ⁊ illa gl. mul-tũ ampliat. l. ij. in pꝛi. ff. de accu. q̄ di-cit tm̄modo de muliere pꝛoſequente mortē eoꝝ cõtra quos teſtimoniū fer-re nõ cogit̃: ſed illa glo. dicit de oī iniu-ria ⁊ illā gl. ſeq̄ vr̃. etiā Bal. in. l. j. col. xij. ver. quo ad pꝛimū articulū. C. q̄ ac-cu. nõ poſ. vbi de hoc ponit varias gl. opiniones. In alia tñ materia aliter ſumit̃ verbū ſuoꝝ de q̄ p Bart. ⁊ alios maxime Iaſ. in. l. gall⁹. §. etiā ſi parēte. col. v. ver. tu aũt vt clari⁹ in. ij. lec. ff. de li. ⁊ poſt. ⁊ dicam plene in tra. quē edo de ſuitate. ¶ Sʒ in hac materia an ve-niat appellatione ſuoꝝ marit⁹ ita q̄d mortē mariti poſſit vxoꝛ vindicare et pꝛoſeq̄. odo. in. l. ſoroꝛē. C. de his q̇. vt indi. ⁊ Ia. de are. in. d. l. de crimine. et ibi Cy. ⁊ Bal. ⁊ Bar. in. l. ij. in pꝛinc. ff. de accu. Sali. in. d. l. ſi femina conclu-dūt q̄d ſic q̄ꝛ vna caro ⁊ c. ⁊ idē Bal. in d. l. j. col. xij. C. q̇ accu. vbi etiā per Bal. quid de commatre vtrū admittat̃ ad pꝛoſequendā iniuriā cõpatris ⁊ etiã q̄d de ſingulari amico de quo etiā per Iaſ. in. l. exigendi. col. ij. C. de pꝛocura. De filiab⁹ autē naturalib⁹ tm̄ an ad-mittantur ad pꝛoſequendum moꝛtem parentum Barto. in dicta lege ſecūda in pꝛin. ⁊ bal. in. d. l. j. col. pꝛeal. cõclu-dunt q̄d ſic ⁊ idem in ſpurijs ⁊ nepha-rijs. dummodo ex certo amplexu na-tis ſecundum Baldum hi enim om-nes naturali nomine filioꝝum appel-lantur. l. j. tutelas. ff. de capit. diminu. vnum tñ perpetuo tene menti quod

di. ad eū. ⁊ idē bal. l. J. j. col. xiij. i pꝛin. eod. tit. ¶ Aduerte etiā qm̄ lʒ in crimi-nalib⁹ mulier non admittat̃ ad accu-ſandū: bñ tñ admit-tit̃ ad teſtificādū ꝺ iure ciui. l. iiij. §. lex iulia. ff. de teſti. ⁊. l. ex eo. eo. tit. q̄ eſt canonizata. l. c. ex eo xv. q. iij. ⁊ ibi gl. ⁊ gl. i. c. mulierē. xxxiij. q. v. ⁊ in. c. qm̄. de teſti. ⁊ in. c. foꝛus. de ver. ſi. iure vero ca. vbi agit̃ criminali-ter regulariter nõ teſtificat̃ per tex. in d. c. mulierē. cū ſimi. adductis per. dd. gloſſa.

¶ Ueruntamen eſt ꝙ iſta diſcrepan-tia iuris canoni. ⁊ ciuilis licet ſit cõīs vt dicit Panoꝛ. in. d. c. quoniam. tamē nullo iure pꝛobat̃: imo text. in. d. c. ex eo. videt̃ pꝛob are cõtrarium vbi eſt ca-nonizata. d. l. vt etiā pungit. Felin. in d. c. quoniam. et apertius phi. deci. in l. femine. col. v. de reg. iur. ff. volunt tñ Ioan. de pla. ⁊ Ange. in. §. teſtes. inſti. de teſta. q̄d etiam iure ciuili non teſti-ficetur in publicis delictis: ⁊ vbi agit̃ de mēbꝛi abſciſione ⁊ ibi dicit Ange. quod fuit doctrina Flo. in. d. l. ex eo. ſʒ valde heſito cum iura ciuilia indiſtin-cte loquantur communem tamen ſen-tentiam quod iure canonico mulier non teſtificetur in criminalibus cri-minaliter intētatis limita niſi in ſubſi-dium vbi alij teſtes non reperiuntur ſecundũ Panoꝛmi. in dicto capitulo quoniam. ¶ Item quando admitti-tur minus creditur mulieri quam ma-ſculo vt per eundem Panoꝛmi. in di-cto capitulo foꝛus: quod Felinus in dicto capitulo quoniã in fine reſtrin-git niſi mulieres ſtarent pꝛo reo ſine accuſato: quia tunc pꝛeferentium due mulieres duobus maſculis per gl. in

UVA. BHSC. IyR_228_4

c.clerici.lxxxj. di.ꝛ
ꝑ nota . per eū.in a
c.ex literis . de te=
ſti. ¶In ciuilibus
aūt oī iure admit=
tunt niſi in caſu.l.
ſcripturas.C.q̄ po.
in pig.ħa . de quo
per Bald . ibi . et
Feli.in dicto capi=
tulo quoniam . et
Deci.in . d.l.femi=
mine.Secundo ni
ſi in caſu capituli
vnici . in fine . in
verſiculo preter fe
minas . in titulo
quot teſtes ſint ne
ceſ.ad proban.in=
ueſti. in vſi . feud.
vbi per Bal.et do=
cto.¶Item niſi in b
teſtamēto pagani.
lege qui teſtamen
ta.§. mulier . ff . de
teſta.ꝛ.§.teſtes . in
ſtitu.eodem. ¶In
codicillis tñ ad=
mittitur per gloſ.
ſingularem ſecun
dum Paul . de ca=
ſtro ibi in dicto.§.
mulier ſed eſt alia
que etiā hoc vult
in lege fina . C . de
codic. quam dicit
ordina . Angelus
are.in. d .§. teſtes,
¶Item admitti=
tur in teſtamento
inter liberos vt eſt
gloſ.ſingularis.in
aut . quod ſine. C.
de teſta. quam di=
cit ſingularem de=
ci.in dicta lege fe=
mine.colum . v . et
idem dicas in te=
ſta . ad pias cau=
ſas capitulo cum

notaui.s̄.eo.Item pupillus ꝛ.§.ſi
mili^a modo.Miles vero admittet
ſi ſuā:et ſuorum iniuriā ꝓſequa=
tur cum ſubſcriptio ne tñ vt.C.q̄
34 accuſa.nō poſ.l.ſi crimē. ¶†Sed
q̄d ſi īfamie vel aliā turpē obiecit
exceptionē quā obiectā obijciens
non potuit ꝓbare nunq̄d oppo=
nens poterit iniuriarum cōueniri
et videt ꝙ nō quia iuris executio
non habet iniuriam.vt.ff.de iiur.
l.iniuriarum.§.j.ꝛ. ff. de reg.iu.l.
factum.§.nō videtur.preterea cū
aduerſus parentes et patronos
propter eorum reuerentiam doli
vel alia turpis exceptio a filio vel
liberto minime opponat ergo cō=
tra alios ipſum ne opponi poſſūt al's
in eis nō erit ſpeciale vt.ff.de doli
excep.l.apud celſum.§.aduerſus.
et.C.de theſau.l.vna.econtra vi=
detur^b ꝙ obijciēs teneatur iniu=
riarum naꝫ fideiuſſori recuſato cō
petit iniuria contra eum qui recu
ſauit.vt.ff.qui ſatiſ.cogā.l.ſi vero
condēnato.in fi.ꝛ recuſatio quaſi
exceptio eſt. preterea cū iniuriaꝝ
actione teneat qui dixit aliquē de
bitorē vel ſeruum eſſe vt.C.de in=
iur.l.neqꝫ.ꝛ.l.ſi quidem.ꝛ melius
C.de libe.cau.l.ſed cum ſeruitus
multofortius qui in conſpectu iu
dicis excipiēdo dicit.Puto tamē
ꝙ pater ꝛ patronus habeāt iniu=
riarū actionē ſi turpis a filio vel
liberto cōtra eos exceptio ſit ob=
iecta vt ar.ff.de aq̄ quo . ꝛ eſti.l.j.
.§.pe.in fine.¶Merum imperiuꝫ
habens non accuſat interim non
enim ſine fraude ꝛc.vt.ff.ad.l.iul.
de adul.l.ſi maritus ſit in magi=
ſtratu.in pn.ꝛ.ff.de iniu.l.nec ma
giſtratib⁹.¶Miles ꝟo durātib⁹
ſtipēdijs eſt deferēd⁹ illis aūt fini
tis nō eſt loc⁹ delatori.vt.ff.de re
mi.l.milites ꝓhibent i fi.¶Et qđ
dixi q̄ duo iudicia ſubſcripta hꝫ
nō poſſe tertiū accuſare fallit vbi
vellet ſuā ꝛ ſuorū iniuriam proſe
qui vt.C.qui accu.nō poſ.l.cū rōni

eſſes de teſt.đ quo
per Feli . in dicto
capitulo quoniam
et Deci . in.d.l.fe=
mine . colum . iiij.
Antonius de tre=
molis.

a ¶Et.§.ſimili mo
do.vbi etiam ad=
didi in verſicu.ad
illos caſus vbi ēt
vide an accuſatio
per pupillum vel
minorem inſtitu=
ta ſit ipſo iure nul
la an vero ſolum
ope exceptiōis ve
niant repellendi ꝛ
ſi oppoſitum non
ſit mero iure te=
neat vbi omnino
vide.

b ¶Econtra vi=
detur.ꝛ iſtud eſt ve
rius vt dixi ꝛ limi
taui ſupra eodem
titulo verſiculo re
pelluntur quoqꝫ
volentes.in ꝟſicu
lo erat nocēs quā=
do tractaui an di=
cens verbum in=
iurioſum verū te=
neatur actione in
iuriarum vbi ple=
ne dixi.

UVA. BHSC. IyR_228_4

bus.⁊ in vxorato querẽti de adul=
terio vxoris:vt.ff.de adul.l.inter
liberas.§.fi.Et qđ dixi de his qui
ꝑtiũ receperũt ob accuſandũ vel
nõ accuſandũ ab accuſatiõe repel
li ⁊ etiam a teſtimonio.vt.ff.ad.l.
iul.repe.l.eadẽ.§.j.⁊.ij.ꝓpter ſu=
ſpitionẽ calũnie dictũ eſt ex eo ꝙ
a ſemel[a] ſunt calumniati.vt.ff.de
35 accuſa.l.ſi cui.§.hijſdem.¶†Itez
frater non audit contra fratrẽ in=
ſtituens crimẽ magnũ ⁊ capitale.
vt.C.de his qui accuſa.nõ poſ.l.ſi
magnum.¶Item qui ab accuſa=
tione deſiſtit non impetrata abo=
litione.vt.ff.ad turpil.l.q̄ deſtitit.
⁊.C.qui accuſ.nõ poſ.l.ſi ea.¶Et
qui iudicio publico de ꝑuaricatio
ne ſunt condẽnati.⁊ qui artem lu
dicrã exercuerunt ⁊ qui lenociniũ
fecerunt:vt.ff.de accu.l.qui in iu=
dicio admittunt tñ ſi ſuã aut ſuo=
rũ iniuriã ꝓſequant:vt.ff.de accu.
l.hi oẽs.in ꝑn.¶Simili modo de
b ſe cõfeſſus[b] nõ audit aliũ volẽs
accuſare vt.C.de accu.l.fin.⁊.ff.de
c queſtio.l.repeti.§.j.fallit interdũ[c]
vt.C.ď fal.mone.l.j.⁊.C.de ferijs.
36 l.puinciarũ.¶†Itẽ accuſare im=
pediunt liberi vel liberti domeſti
ci ⁊ domeſtice meretrices ⁊ fami=
liares parẽtes patronos ⁊ dños i
quoꝝ domibꝰ ſũt ab īfantia enu=
triti.vt.C.ď his q̄ accuſare nõ poſ.
l.iniquũ.⁊.l.pe.⁊ fi.⁊.ff.de accu.l.
hi oẽs tñ.§.liberi.⁊.ff.de bo.lib.l.
q̄ cũ maioꝝ.§.q̄ libertus.⁊.C.de de
lato.l.fi.lib.x.Pater tñ ⁊ mater fi=
lios accuſantes admittunt de cri
mine in ſe cõmiſſo vt.ff.ad legem
corne.de ſicca.l.in auditũ.⁊.C.de
his q̄ accu.nõ poſ.l.ꝓpter īſidias.
37 ¶†Itez accuſare īpediunt tutor
d curator procurator[d] ⁊ generaliter

a ¶Semel ſunt calũniati. adde hic
de ſemel procura. quod amittat bene
ficiũ ꝓbationis iuramentalis a lege
vel ſtatuto ſibi conceſſum que ſcripſi
j.tit.de impedi.⁊ excep.que cõtra re=
ſcrip.⁊ deleg.iudi.
oppo.in verſi. ſed
nũquid in vno ter
mino in verſi.niſi
primo iurauerit.
Anto.de tremo.

b ¶De ſe confeſ=
ſus.Adde tu quod
nec facit iudicium
ad torturam nomi
natio ſiue incul
patio de ſocio quã
facit criminoſus
de ſe confeſſus ni=
ſi in caſibꝰ poſitis.
in.l.fina. hic alle=
ga.iſta fuit ſenten
tia Dyñ. quẽ ſim=
pliciter refert An=
ge.are.i tracta.ma
leficiorum in gloſ.
in ver.ſemproniuz
mandatorez. ver.
decimo quero an
inculpatio ſed idẽ
Ange.in ea gloſſ.
verſicu. quero an
particeps ad idez
allegat gloſſ. in.l.
filium.C. de libe.
cau.et Bart.in.l.j.
.§.ſi ſeruus. ff. de
queſtio. quia cum
non debeat crimi=
noſus interrogari
de ſocijs niſi in ca
ſibus predictis: er
go nec faciet iudi=
cium ſi ſponte ſo=
cium inculpauerit
refert etiam diſtin
ctionẽ Salic.in.d.
l.fi.dicentis conſi
derandam quali=
tatem delinquen=
tium vtrũ ſeruus vel liber.⁊ qualitã
tem delicti vtrũ de atrociorībꝰ ⁊ vtrũ
ſint talia delicta que vt plurimum cõ
mitti ſoleãt ſine ſocijs.Sed certe ſum
mi practici Gandi.in rubri.de queſti.
et Guy. de ſuz.in
rubri. qualiter reꝰ
ſubijciatur tormẽ=
tis tenent ſimpli=
citer nominatio=
nem criminoſi de
ſocio nõ] facere iu=
dicium ad torturã
niſi in caſibus ex=
ceptuatis. in. d.l.
fi.etiam ſi perſona
noiata eſſet male
fame.Et iſtud idẽ
voluerũt Ange.et
Ludo. Ro.in.l.⁊ ſi
certꝰ.ff. ad ſilleia.
dicentes facere iu
dicium ad forman
dam inquiſitionẽ
cõtra nominatum
non autem ad tor=
menta indicenda
et dicit ibi Roma.
hanc eſſe commu=
nem ⁊ eam tenuit
Archid.in.c.memi
ni.ix.q.iij. ⁊ pa.i.c.
j. de confeſ. quos
etiam refert Au=
guſti.'in additio.
ad Angel.in dicto
verſicu. quero. an
particeps. Anto=
nius de tremolis.

c ¶Fallit inter=
dum.et alijs caſi=
bus poſitis in le=
ge fin. C. de accu=
ſa.hic alleg.

d ¶Procurator.q̄
in criminalibꝰ nõ
interuenit quan=
do eſt crimen pro
quo venit imponẽ
da pena corpora=

UVA. BHSC. IyR_228_4

lis ſiue ex parte accuſati. licet ſecus
vbi veniret imponenda pena pecu-
niaria ſiue ex crimine publico ſiue pri
uato quia quo ad admittendum pro-
curatorem in criminalibus non con-
ſideramus quali-
tatem delicti vtrũ
ſit publicum vel
priuatum ſed ſolũ
qualitatem pene
vtrum veniat im-
ponenda pena cor
poralis an pecu-
niaria vt ſi corporalis etiã ex crimi-
ne priuato non admittatur procura-
tor: ſi vero pecuniaria etiam ex deli-
cto publici iudicij: ⁊ tunc poſſit inter
uenire ita egregie poſt docto. in va-
rijs locis concludit Mar. ſoz. in re-
peti. capituli veniens. colum. viij. ver
ſicu. videtur. ergo et colum. x. verſi-
cul. concludo igitur. qui adducit ad
hanc concluſionem iura multa ma-
xime textum. in lege prima. ff. an per
alium cau. appell. exer. poſſit. ¶ Et
hoc indubitanter procedit quando
illa pena pecuniaria imponeretur
de iure communi. vt eſt communis
concluſio omnium docto. tam iuris
ciuilis quam canonici: vt teſtatur
idem Maria. vbi ſupra. que probatur
in dicta lege prima. et in lege ſecun-
da. C. de procura. ¶ Etiam ſi in ſub-
ſidium poſſet imponi pena corporalis
ob inopiam rei condemnati non ha-
bentis in ere. iuxta legẽ finalẽ. ff. de
in ius vocando. et lege prima. §. ge-
neraliter. ff. de penis. cum multis ſi-
milibus quoniam hoc quod ex acci-
denti contingere poteſt non atten-
ditur ſecundum eundem mar. poſt
Joannem de imola. in. §. ad crimen.
hic allegato. Quid autem ſi ex ſta-
tuto pena eſſet impoſita pecuniaria
vbi alias de iure communi eſſet cor-
poralis: vide late per eundem mar.
vbi ſupra columna. xj. et tribus ſe-
quentibus. et de materia admittẽdi
procuratoris in criminalibus ſi ve-
lis ad ſaturitatem videre non que-

omnes volẽtes accuſare noĩe alie
no: vt. ff. de publi. iud. l. accuſatore
. §. ad crimẽ. ⁊ C. de his q̃ accuſa.
38 nõ pñt. l. ij. ¶ † Fallit tñ in illuſtri-
bus perſonis que ad accuſationẽ
iniuriarum conſtituunt ꝓcurato-

ras alium quam prefatũ Maria. ſo-
zi. in dicta repetitio. ¶ Unum ta-
men non omitto pro limitatione ma-
gna predicte concluſionis quod vbi
pena pecuniaria venit imponenda
a iure cõmuni ad-
mittatur procura-
tor ꝓcedit niſi per
ſona domini eſſet
iuſtior et legalior
ac per eum meli⁹
poſſet veritas ſci-
ri quoniam dato
quod natura cauſe admittat procu-
ratorem non tamen hoc caſu admit-
tetur ſi iudici hoc placuerit per text.
in lege fina. vbi Cyn. et ceteri omnes.
C. de procura. et per textum. in lege ſi
actor. vbi Barto. et Bald. ff. eodem ti-
tulo. vbi Bald. in ſpecie dicit illum
text. et in dicta lege finali procede-
re etiam in criminalibus quod limi-
tat Cyn. in dicta lege finali. niſi do-
minus eſſet impeditus. Ex quo ſe-
cundum eundẽ Maria. vbi ſupra. fa-
cile erit iudicibus non admittere per
procuratorem eum qui alias de iure
communi admittendus eſſet volen-
do perſonam principalis tanquam
legalioris vt ſcilicet videat quo tre-
more quo calore et qua trepidatio-
ne reſpondeat prout voluit etiam
Barto. quem Mar. refert. in lege de
minore. §. tormenta. ff. de queſti. Item
quod dixi non admitti procuratorem
quando pena corporalis venit impo
nenda fallit quo ad allegãdas legiti-
mas cauſas abſentie nedum in facto
conſiſtentes verum etiam illas que
conſiſtunt in iure propter perſonam
accuſatoris nõ legitimi puta ad pro-
ponendum exceptiones contra accu-
ſatorem de ipſius illegitimitate ſiue
indignitate: ita probat ſingulariter
text. in dicto capitulo veniens. et ibi
Mar. ſoz. no. in. ij. columna. An autem
ad opponendum exceptionem perem
ptoriam et ſic cauſas innocentie vide
per eundem late colum. xl. et ſequen.
Antonius de tremolis.

UVA. BHSC. IyR_228_4

a ¶ l.vlti.de cui⁹ legis vero intellectu ꝛ pariter.l.fi.C.de procuratorib⁹ vide mar.ſoʒ.ponentē nouū ꝛ verum intellectum in.c.veniens.col.xxiij.et ſeq.verſi.vnde ego.de accu.

q.iiij.ſit de iure poſitiuo vt per Inno. in.c.nouerit.de ſenten.excom.tamen priuilegiū fori eſt de iure diuino per dictam gl.quam facit ſingularem Ludo.Ro.in ſingulari ſuo.ccccxvj.incip. ſed an pōt papa. ¶ Et illam glo.ſequuntur pa.col.ij. nota.vlt.ꝛ Feli.colum.iij. in prin.in c.eccl'ia ſancte marie.de cōſti.ꝛ pa.in d.c.atſi clerici.col. x.v.i.c.fi.d fo.cōpe. et alibi ſepe. ¶ Et iſtd ꝑuilegiū fori nedū cōpetit clericis i maiorib⁹ ꝯſtitutis imo in quocunqȝ ordine etiā ꝑme tonſure.c. cū nō ab homine ibi in quocunqȝ ordine vbi Paū.nor.

39 res vt.C.de iur.l.vltima.a ¶ † Itē non audiuntur volentes clericos sub iudicibusb ſecularibus accuſare de criminibus canonicis ꝛ eccleſiaſticis vt in autentica vt cle. apud proprios epiſcopos.§.ſi tñ de criminibus.et.§.ſi vero. et in autentica de mandatis prin.§.ſi vero canonicum.et.C.de epiſco. et cleri.autentica clericus quoqȝ. et auten.cā.Hodie nec clericus nec monachus poſſunt ſub laico iudice accuſari vel cōueniri vt in illa lege noua.ad decorem licet poſſet reſponderi ei propter verbū ibi poſitū ſecundū ſacras regulas et conſtitutiones imperiales.

b ¶ Sub iudicib⁹ ſecularib⁹ quoniā a coram proprio epiſcopo vel aliijs eccleſiaſticis cōueniri debent.c.primo ꝛ ſecundo.vndecima queſtione prima.ꝛ in.c.clerici. de iudi.Et nedum in criminalib⁹ nō poſſunt coram iudice ſeculari cōueniri ita vt nec confeſſio coram illo facta eis noceat etiā ad iudicium torture qn̄ init⁹ fuiſſet tractatus ſecus ſi voluntarie.c.at ſi clerici.ꝛ ibi pa.col. iiij.de indi.Uerūetiā nec in ciuilibus ꝑ tex.in.c.qualiter ꝛ quando de iudi. in.c.inolita.ꝛ.c.placuit.vndecima.q. prima.c.ſi diligenti.de foro cōpeten. i.et in aut.ſtatuimus.C.de epiſco.et cleric.etiam interueniente conſenſu proprij epiſcopi et proprio clerici iuramento.d.c.ſi diligenti.et.c.ſignificaſti.de foro cōpeten.ita ꝙ nec valet cōtraria cōſuetudo.d.c.clerici propter repugnantiā iuris diuini.Iſtud enim priuilegiuʒ fori eſt cōceſſum clericis de iure diuino ꝑ tex.in.c.ſi imperator.xcvj.di.et ibi gl.aurea multum notanda volens conſtitutiones a romanis pontificibus editas prohibētes clericos a iudicibus ſecularibus iudicari eſſe ſolum declaratorias iuris diuini vt etiam tenent Inn.Hoſt. Ioan.and.pa.ꝛ Feli.in.c.ij.de maio. et obedi.ꝛ domi.de ſanc.Gemi.in.§.j. iiij.diſt.Fran.ʒab.in repe.c.perpendimus.col.v.verſi.ꝛ primo ſcias.de ſenten.excom.pulchre ait ꝙ licet priuilegium canonis ſi quis ſuadente.xvij.

de indi.tʒ Hoſt.in.c.cū contingat.de eta.ꝛ quali.imo ſm eū cōpetit etiam perſonis vt ſunt cōuerſi oblati ꝛ penitentes in capitulo quiſquis ꝛ dicto capitulo ſi quis ſuadente.xvij.q.iiij. et in capitulo duo ſunt genera.xij q. j.immo quod eſt fortius competit priuilegium fori laicis ſimul cum clerico delinquentibus ex perſona clerici vt veniant ſimul cum clerico ad iudicē eccleſiaſticum remittendi ita Ant. de pra.vete.in.l.j.in fin.ff.que ſen.ſine app.reſcind.per tex.nota.in lege ſi communem.ff.quemadmodum ſer. amit.ꝛ aut refert et ſequitur mar.ſoʒ. in capitulo ſecundo.colum.xv.verſic. octauo fallit de mutuis peti.ꝛ Fely. in capitulo primo.colum.iiij.verſic.ꝛ dixit.de preſcrip.ꝛ reputat illud dictū ſingulare Hypol.de marſi.ſingulari clxxx.incip.plura.¶ Iſta tamen cōcluſio quod clerici nō poſſunt coram iudicib⁹ ſecularib⁹ ꝛ laicis trahi fallit ꝑmo niſi ex delegatiōe ſūmi pōtificis q̄ cām ēt criminalē clerici pōt ꝯmittere laico etiam mulieri in.c.mēnam

UVA. BHSC. IyR_228_4

⁊ ibi pulchra gl.ij.q.v.vbi papa regine francorum bruniguilde mēnam epiſcopum purgandum commiſit licet iuramento ad corpus beati Petri preſtito ſe coram papa purgaſſet vn̄ fuit ſecundum glo.ibi nimis principaliter diſpenſatum ad idem tex.in capitulo officium alias eſt.§.verū.xxxij.diſtin.⁊ in capitulo illud.x.q.iij.vbi clericorū crimina ⁊ cauſas laicis papa committit ſicut etiam laico papa committit poteſtatem excommunicādi.gl.in.§.ad hec in ver.ducib⁹.xxxij.diſtin.⁊ poteſtatem conferendi beneficia in capitulo imperium.x.diſt.⁊ in ſumma.xvj.q.vij.Inno.Joan.an.Anto.de but.⁊ Panor.in.c.quod ſicut de electi.Jo.an.Pe.de anc.dom.de ſanc.ge.⁊ phi.fran.in.c.ij.de preben.li.vj.licet conſuetudo hoc nō poſſet vt ibi per eos ⁊ per Fely.late in.c.dilecto.de teſt.⁊ l.d.c.ij.de maior.⁊ obe. ¶Secundo fallit ex priuilegio a papa conceſſo alicui principi de cognoſcendo de certis criminibus vel cauſis clericorum prout rex francorum chriſtianiſſimus habere dicitur quoniam licet ſumm⁹ pontifex nō poſſit in totū tollere priuilegium fori clericorum cū ſit de iure diuino: vt dixi morali non cerimoniali per tex.in.c.ſunt quidā.xxv.q.prima attamen quo ad vnum vel quoſdam in particulari maxime quo ad certum genus criminum vel cauſarum bene poteſt illud tollere.ꝑ text.in.c.lector.xxxiij.diſtin.ſecundū Cardina.zaba.in.d.c.ꝑpendimus et licet Fely.videatur notã ⁊ nō firmãda cōcluſio in.d.c.ij.de maioritate.et obedientia.attñ illã firmat do.Step.aufre.in addit.ad repe.cle.j.de offi.ordi.in regula.j.poſt princi.adducens multa ſimilia quem videlicet vt predixi conſuetudo hic non poſſet quoniam data in capacitate non eſt bona equiparatio priuilegij et conſuetudinis et plus poſſit priuilegium quam conſuetudo vt per Fely.in.d.c.dilecto. ¶Tertio fallit in defectu eccleſiaſtice poteſtatis vt quia clerici nō poſſunt ab epiſcopis compeſci.tūc index ſecularis poſſet corrigere in capitulo principes ſeculi.xxiij.queſtione quinta ⁊ in capitulo de liguribus ea cauſa.et.q.glo.⁊ Panormitanus in capitulo tua.in.j.de deci.vbi Panormitanus dicit de duobus contendentib⁹ de papatu nolentibus congregare coſilium quod reges ⁊ principes poterunt eis inuitis manum apponere ⁊ dubium declarari facere ſecundum eum quem ſequitur ſtep.auf.vbi ſupra.col.ij. ¶Quarto fallit in eo qui in fraudem criminis commiſſi ſe clericū fecit vel profeſſus eſt: vt euitaret iudicium ſeculare quoniam clericatus quo ad priuilegium fori ei non proderit quominus iudex ſecularis procedat ⁊ inſtantiam faciat ⁊ ſententiam ſuam quo ad bona ipſius exequatur in perſonam tamen nullam executionem faciet ſecundum Joannem andree in.c.vno de obliga.ad ratio.ita poſt multas opiniones relatas concludens ⁊ poſt eum Panormitanus ibi ⁊ Bart.late in.l.j.colum.ij.ff.de penis per Barto.aliquid in lege cum quedam puella.ff.de iuriſdi.omnium iudicum ⁊ ibi per Alexandrum remiſſiue.⁊ per Bald.in.l.officiales.C.de epiſcopis ⁊ clericis per Salic.in autem ſtatuimus eodem.titulo Niſi iam fuiſſet ante clericatum per iudicem ſecularem captus et incarceratus: ⁊ intra carceres ordinaretur.vel proficeretur: quia nil ei ꝓdeſſet quin poſſet etiam in perſonam puniri eo degradato ſecundum Joannem andree vbi ſupra: quoniam perſona eſt iam preuenta et clericatus vel profeſſio non reperit eum liberum.Secus tamen ſi prius vouerat religionem intrare et poſtea deliquit.⁊ poſtmodum ingrediatur religionē quia ingreſſus trahitur retro ad diem voti: iſta eſt doctrina Baldi in lege prima in fina.verbis.C.an ſer.ex ſuo facto.dicens cordi figendum.quam doctrinam dicit ſingularem et eam ſequitur Alexander de imol.in dicta

UVA. BHSC. IyR_228_4

additione ad Bartolum.in dicta le-
ge prima.ff.de penis.et Iaſo.de Alex.
ſuo preceptore non faciens mentio-
nem in.d.l.cum quedam puella.ver-
ſicu.vl.Iſta lex dicens valde notan-
dum:quia poſſes hominem euadere
a morte ſubdens quod votuꝫ poterit
probari per iuramentum ipſius vo-
uentis ſicut cetera in animo et cōſciē
tia conſiſtentia per gloſſ.ſingularem
.§.ſed iſte gl.mag.circa medium inſt.
de actio.quam ſingularisſauit Bald.
in.c.bone .in.ij.col.v. de poſtu.prela.
cui adde gloſſ. in.c.ſignificaſti in.j.
in verſi.ſi eſt ita.de homi.ꝛ gl.in.l.j.
gl.ij.C.ad legem cor.de ſicca.¶Quin
to fallit in clerico arma militaria de-
ferente tertio monito et non deſiſten
te.qui ſine alia degradatione actua-
li exutus eſt priuilegio clericali text.
et ibi Pa.et Fely.in.c.in audiētia de
ſententia excōmunicatiōis ita quod
nedum exuitur priuilegio canonis ſi
quis ſuadente.xvij.queſtione quarta
ſed etiam priuilegio fori.gloſſa eſt ſin
gularis in cle.j.in verſic.priuilegij.de
offi.ordi.quam ibi ſequitur Ioan.de
imo ꝛ Fran.de ʒab.ꝛ eam dicit ſingu-
larem Felin.in dicto.c.in audientia.
¶Sexto fallit in clerico publice ꝛ per
ſonaliter exercente artem macellarij
et tabernarij:qꝛ ſi tertio monitus non
deſiſtat vel poſtea reaſſumat perdit
priuilegiū clericale iuxta formaꝫ cle.
j.de vita ꝛ honeſtate clericorum.Et li
cet ſint multa alia vilia officia.non ta
men extendas illam conſtitutionem
penalem ad non expreſſa ex mēte gl.
ibi quam ſequuntur ibidem Ioan.de
imo. Fran.ʒab.ꝛ Panor.¶Septimo
idem eſt dicendum in clerico iocula-
tore goliardo ꝛ buffone:qui poſt an-
num vel ante ter monitus nō deſiſtēs
ipſo iure clericale perdit priuilegiuꝫ.
c.vno.de vita ꝛ honeſtate cleri.lib.vj.
etiā ſi in ſacris eſſet cōſtitutus ſm Ar
chi.domi.de ſan.gemi.ꝛ phili.Fran.
ibi.¶Octauo fallit in clericis q̄cunqꝫ
dignita te preſulgētibꝰ aſſaſſinus vel
p aſſaſſinos aliquē occidi mādātibꝰ
q̄ vltra alias penas poſſunt p iudicē
ſecularē ſine alia degradatione pu-
niri.c.j.de homi.lib.vj.¶Nono fallit
in clerico cum vnica ꝛ virgine coniu-
gato non deferente habitū ꝛ tonſurā
clericales.c.vno in fine de cleri.cōiu-
ga.libro ſexto.¶Decimo non gaudet
priuilegio clericali actualiter degra-
datus cum ſit de foro ſeculari.c.noui
mus de verborum ſignificatio.et ibi
Pa.in.ij.nota.ꝛ in.c.degradatio in fi-
ne de penis lib.vj.ꝛ pōt fieri talis de-
gradatio ob delictum graue et perni-
cioſum etiam non data incorrigibili-
tate per textum ſingularem ſm Pan.
ibi in.d.c. nouimus. ¶Sacerdos tn̄
actualiter degradatus vere conficit
ſacrum chriſti corpus licet peccet:vt
voluit glo.poſt lau.ala.ꝛ tancre.in.c.
ij.de cle.excō.miniſ.ꝛ ibi Inn.ꝛ Hoſt.
ſequuntur et Archi.Ioannes and.et
domi.de ſan.gemi.in dicto.c.degra-
datio ꝛ idē Archi.allegās theologos
in.c.quid ſit de cōſecratione diſtin.ij.
ꝛ hanc dicit communem diui.in.d.c.
degradatio in fi.¶Undecimo ideꝫ di
cas in depoſito verbaliter qui ſequu-
ta incorrigibilitate excommunicatus
ꝛ creſcente contumacia anathematiſ-
ſatus ſine alia degradatiōe actuali p
iudicem eſt comprimendus ſecularē.
tex.ꝛ ibi Io.andr.ꝛ pa.in.c.cū nō ab
hoīe de iudi.¶Duodecimo fallit.in
clerico bigamo vero vt qꝛ cū duabus
ꝯtraxit vel īterpretatiuo ſimpliciter:
vt quia cum vidua vel corrupta cōtra
xit quia tales exuti ſunt omni priuile
gio clericali et eis eſt interdicta dela-
tio habitus ꝛ tōſure clericalis.c.q̄ſq̄s.
lxxxiij.diſtin.c.vno.de biga.libro.vj.
¶Intellige ſane dummodo contraxe
rit ꝛ matrīmoniū conſummarit alias
ſecus.c.debitum de biga.Et procedit
etiam ſi erraſſet vt quia credebat vir-
ginem cuꝫ eſſet corrupta vt plerunqꝫ
contingit quoniaꝫ talis bigamus eſt
ſm Hoſti.in ſumma tit.de biga.§.fin.
verſiculo ſeptimo querit.ꝛ ſeq̄tur au-
fre.i addi.ad deci.ca.tholo.deciſ.cclv.
¶Non ſic tn̄ eſt in bigamia interpre

UVA. BHSC. IyR_228_4

tatina ſecundum quid: quia illa non priuat priuilegio clericali lȝ reddat inhabilē quo ad legē ꝓmotionis vel executionis officij puta in preſbytero q̄ de facto cōtraxit cū duabus vel cuȝ vidua q̄ȝ licet efficiat̄ bigamus vt nō poſſit in ſcriptis miniſtrare tñ nō priuabitur priuilegio clericali.glo.in.d.c.quiſquis et glo.in.d.c.vno et ante illam calde.Jo.mo.ꝛ Archi.ibi ꝛ poſt eam domi.ꝛ tenent Joan.and.ꝛ Panor.in.c.Joannes.de cleri.coniu.Similiter in eo qui contraxit cum vnica ꝛ virgine que tamen poſtmodum publice adulterata eſt quia licet quo ad legem promotionis efficiatur bigamus eam retinendo in.c.ſi cuius.xxxiij.diſtin.tamen priuilegium fori non perdit ita fuit deciſum per capel.tholo.deciſio.lxiij.poſt docto.in.d.c.vno.de biga.¶Decimotertio fallit in clerico aliquam artem exercente et in illa delinquente qui coram iudicibꝰ illius artis poterit conueniri arg.tex.nota.in lege fina.C.de iuriſditio.omnium iudicum.et tenuit Bald.in addi.ad Spe.ti.de reo.verſiculo ſcholaris clericus dicens clericū pelliparium poſſe cōueniri ſub camerlingo.vt ibi per eum.Quod tñ nō placet Panormi.in.c.cū ab eccleſiarum.col.ij.verſiculo.vnde poteſt dubitari.de offi.ordi.propter generalitateȝ capitulo ſignificaſti.de foro competenti et licet iſtud vltimum videatur de iure verꝰ tñ Bal.opinio.ſeruat cōſuetudo in regno vt dicit Aufre.in.d.regula.j.col.ſeptima.¶Decimoquarto fallit i clerico falſum deponente vel alias falſum committente coram iudice ſeculari quia poterit per eundem non obſtante priuilegio fori extraordinarie puniri.textus iuncta glo.j.ꝛ ibi Cynꝰ ꝛ Bald.in.l.nullum.C.de teſti.delinquendo enim in iudicio ſe aſtringunt foro ſecundum Baldum ibi quod dicit menti tenendum. facit textus et quod ibi Angel.peru.in.l.quoties.C.de iudi.ꝛ tex.in.l.interdum.§.qui furem qui non alibi ſm Bartolum ibi.ff.de furtis.vbi licet iudex maleficiorum non cognoſcat de cā ciuili principaliter.l.ſoluemus.§.latrūculator.ff.de iudi.ſecus tamen incidenter.per illum textum mirabilem.¶Sicut de viatico dicunt glo.et Angel.in proe.inſti.in princip.in ver.per legitimos.facit etiam quod not.Bartolus in.l.ſi quis ſobrepſerit in vltima queſtione.ff.ad legem corneliam de ſicca.¶Et iſtam opinionem tenere videtur iuris pater Innoc.altera ſtella in perpetuas eternitates permāſura vt dicit Spe.in ꝓe.Speculi verſic.nouiſſime.cuius opinionem ſi habeas maxime i foro canonico coronaberis vt dicit Joannes fa.in.§.pupillus inſt.de inuti.ſtipu.Inno.inq̄ȝ in.c.verum de foro competenti ꝛ Frede.de ſenis.cōſi.xciij.incip.factum quod proponit̄.col.ix.verſicu.item ad id quod dicit̄ volens quod licet de crimine clericꝰ non poſſit coram iudice ſeculari conueniri.Attñ clericū agētē vel accuſantē corā eo ꝛ calūniā vel falſum cōmittentē pōt extra ordinem ex officio punire:ita tñ q̄ȝ executio ſi eſſet in perſonam fienda reſeruetur iudici eccleſiaſtico.ſed ſi realis in bonis clerici illā faciet iudex ſecularis.Et hanc opinionem dicit eſſe equam Pet.de anc.in repe.c.ea que in.xxvj.q̄one de regulis iuris.lib.vj.ꝛ ſequi videtur Sali.in.d.l.nullū referens ita tenere Pet.de anch.vbi ſupra.Et ita etiā videt̄ ſentire Archid.poſt gloſſam in.c.preſbyteri.v.q̄one ſexta.ꝛ lāf.de ori.in.c.quoniā cōtra falſam.de proba.¶Et iſtam obſeruat cōis cōſuetudo curiarum regni Francie.Contrariam tamē ſuiam q̄ eſt verior in puncto iuris tȝ altera ſtella i ꝑpetuas eternitates ꝑmanſura Hoſti.in.d.c.verū dicēs cognitionem eccleſiaſtico iudici fore remittēdā.quē ſequunt̄ Ant.de but.Panor.ꝛ Feli.ibi pro iſta parte facit cōis doctrina Jo.andree.ꝛ oīm doctorum.in.d.c.at ſi clerici.de iudi.ꝛ in.c.j.de mu.peti.ꝛ in dicto capitulo verſi.q̄ȝ de omni crimine clerici et principali

ter ⁊ indecenter directe ⁊ indirecte co
gnoſcere debet iudex eccleſiaſticus.c.
vno de cle.coniu.lib.vj.⁊ a iure diui=
no ꝓceſſit priuilegiū fori vt dictū eſt
vnde iura ciuilia generaliter loquen
tia nō ledent ipſum priuilegiū argu.
textus in.c.q̄uis de preben.lib vj.vñ
Bald.ſibi cōtrariꝰ in.c.vno.§.ſi cleri=
cus.de pace tenen.in vſi.feu.dicit cle
ricum nec delinquendo nec ꝓrogan=
do poſſe ſuo foro derogare.¦Sed pre=
cedēs opi.obſeruať in regno vt dixi.
¶Et ſimiliter licet nō de iure ex pri=
uilegio tñ pretenſo ⁊ cōſuetudine ab
immemoriali euo citra obſeruata ſe=
culares iudices cognoſcunt cōtra cle
ricos de portu armoꝝ de infractione
ſaluagardie de vſurpata iuriſditione
regia ⁊ offenſa officiariīs regiīs in of
ficiando facta de quibꝰ oibꝰ vide do.
Stepha.aufre.vbi ſupra.¶Decimo=
quinto fallit in cauſa reconuētionis
glo.in.c.deniqꝫ.xcvj.diſtin.⁊ in capi=
tulo multi.ſecūda queſtione prima.⁊
ſumma.xj.q.j.et ibi Archi.⁊ in.d.c.at
ſi clerici per textum.in.l.cū papinia=
nus.in fi.C.de ſenten.⁊ inter.oīm iu=
dicum canoniſatum in capitulo cuiꝰ
in agēdo in queſtione.viij.Innocen=
tius in.c.ij.de foro cōpetenti Hoſtiē.
Jo.an.Jmo.Are.⁊ Feli.qui tñ nō fir=
mat in dicto.c.at ſi clerici ⁊ iſtam opi
nionē approbat antiqua conſuetudo
ſm Joā.and.ibi ⁊ ſm Feli.habet ma
iorem partem doctorum ⁊ eam tenet
Spec.in titu.de reo.in principio.ver
ſicu.item clericus ⁊ Bartolꝰ Saly.et
Ful.in.d.l.cum papinianus Bald.et
Salyc.in auť.habita.C.ne fil.pro pa.
Bal.⁊ Ang.⁊ Alexā.in addi.ad Bar.
dicens eſſe cōmunem in auten.⁊ con
ſequēter poſita.poſt.d.l.cum papinia
nus ⁊ Pe.de anch.in dicta regula.ea
que.qōne.xiiij.Et iſtam fatetur ma=
gis equaꝫ Mar.ſoz.pleniſſime diſpu
tans in capitulo primo colū.xv.arti.
quinto de mutu.peti.licet in puncto
iuris contraria ſit verior ſecundum
eum.quam tenuerunt Joan.de lig.
Cardi.Anto.de but.pa.ſecluſa cōſue
tudine.⁊ barba.in.d.c.at ſi clerici.Ja
co.but.Petrus de bel.per.Cynus et
Mar.ſil.in.d.auť.⁊ conſequenter do=
minicꝰ de ſanct.gemi.i.d.c.cuius in
agendo.⁊ in dicto capitulo multi.per
multas rōnes de q̄bꝰ per Feli.in.d.c.
at ſi clerici.⁊ per Sozi.i.d.c.j.¶Sed
a prima non recedas que tamen reci
pit quatuor limitatiōes quas poſuit
Fel.⁊ ſoz.vbi ſupra ⁊ eas reaſſumpſit
domi.ſteph.aufre.vbi ſupra in ſecun
da regula.col.ſecunda.additis dua=
bus ex philip.ſimo.in addi.ad Fe=
ly.in dicto capitulo at ſi clerici.¶Pri
ma ſi reconueniretur de crimine ca=
pitulo vno de cle.coniuga.Innocen.
et alij in dicto capitulo at ſi clerici.
¶Secundo ſi reconueniretur de cau
ſa ſpirituali vel adnexa.c.tuam de or
di.cog.Innocen.⁊ omnes in.d.c.j.de
mut.peti.¶Tertio ſi virtute reconuē
tionis perſona clerici eſſet diſtringen
da:quia clerici diſtrictio eſt iudici ſe=
culari interdicta.Arc.in dicto.c.vno.
¶Quarto ſi laicus procuraſſet ſe con
ueniri per clericum vt illū reconueni
ret.tex.cū gl.i ver.ſeculari de iure pa.
text.in.l.ij.§.ſed ſi agant de iudi.ff.
¶Quinto ſi clericus ageret actiōe fa=
moſa contra laicum vti ſuper iniuria
ei illata.d.§.ſed ſi agant.Bal.⁊ Sali.
in.d.auť.⁊ conſequenter.¶Ultimo ſi
clericus in fraudem laicum cōueniſ=
ſet vt ibi reconueniretur in preiudi=
cium priuilegij fori ſm Angelum in
dicto.§.ſed ſi agant ⁊ ſequuntur pre=
allegati doctores.¶Decimoſexto cō=
uenitur clericus coram iudice ſecula
ri:ſi ſit heres laici cum quo fuerat in
choata inſtantia coram iudice ſecula
ri quia iſta tranſibit in clericum.Li=
cet enim clericus heres laici non poſ
ſit conueniri vbi conueniendus erat
defunctus propter priuilegium cleri
ci in corpore iuris clauſum Barto.et
Pau.in.l.heres abſens.in princ.ff.de
iudi.Bart.in.l.ſecunda.§.legatis.eo.
titu.Cyn.⁊ Bald.in auť.quas actio=
nes.columna tertia verſi.ex iſtis re=
putantes nota.dignum.C.de ſac.ſan.
eccleſijs.

UVA. BHSC. IyR_228_4

ecle.pa.ꝛ Fely.in capitulo quia gu.
de iudi.ꝛ eſt gloſa in capitulo clericū
nullus.xj.queſtione prima ꝛ gloſa in
capitulo is qui in ius de regulis iuris
libro ſexto tamen vbi laicus eſſet con
uentus ante mortem ſuam ꝛ inſtātia
contra euꝫ incohata certe tranſibit in
clericum heredem ꝛ cōuenietur coraꝫ
iudice ſeculari.iſta fuit ſingularis li-
mitatio.Imo.in.l.ſi cū hoieꝫ.ff.de fide
iuſſo.Imo.ꝛ Angelus in lege nō ſolū
§.quod vulgo.ff.de vſuca.quam dicit
ſingularem Alexander in addit. ad
Balduꝫ in dicta autētica quas actio.
ꝛ in addi.ad Bartolum in dicta autē-
tica ꝛ conſequenter in addi. clericus.
ꝛ ita etiaꝫ firmat Paulus de caſtro in
dicta lege heres in principio. ꝛ in.l.ſi
conſtante.§.finali ad finem.ff. ſoluto
matrimonio ꝛ Aret.ꝛ Barba.in dicto
capitulo quia Gu.contra Anto.Imo.
ſibi contrariuꝫ ꝛ Pa.ibi fundamētis
de quibus ibi per eos que etiā ponit
Fely.ibi columna prima.in fine et.ij.
in prin.ꝛ iſta videtur equitati magis
conſona ſecundum Aufre. vbi ſupra.
¶Decimoſeptimo fallit vbi laic⁹ he-
res vellet facere teſtamenti publica-
tionem et intereſſet alicuius clerici
alias ſucceſſuri: quia cum actus iſte
non poſſit fieri niſi vocatis quorum
intereſt capitulo ſignificauit. de teſti.
glo.Inno.Hoſt.Ioan.and.Bald.Pa.
ꝛ Fely.in capitulo albericus eodem
titulo Bartol⁹ ꝛ Baldus in aut. ſi qs
in aliquo documento.C.de eden.cum
concor.tradi .per Felynū in dicto ca
pitulo albericus .Iteꝫ cum actus iſte
nō poſſit expediri coraꝫ aliquo iudice
eccleſiaſtico vel ſeculari niſi corā ma
giſtro census in vrbe romana.l.cōſul
ta.C.de teſta.vel preſidibus princia
rum et defenſoribus ciuitatum vt in
§.nulla in auten.de defen.ciui.colla.
tertia alias publicatio eſſet nulla ſm
bartolū.Bal.Salice.ꝛ Ioan.fab.in.l.
teſtamēta.C.de teſta.poterit hoc caſu
clericus conueniri coram iudice ſecu
lari ad talem actum competenti quia
apud rectores eccleſiaruꝫ fieri nō pōt
vt dicit textus in dicta.l.cōſulta.ꝛ ibi
Bald.ꝛ Salyce.ita tenēt expſſe Bal.
Pa.ꝛ Fely.i capitulo fin.de fide inſt.ꝛ
ſcōm eundem Fely.erit citatio moni-
toria ſi ſua putauerit itereſſe non ar-
ctatoria vt per eum.¶Et idem dicen
dum in oi actu qui veniret expedien-
dus corā iudice ſeculari vt in ꝯfectio
ne inuētarij per laicū heredem fiēdi.
vocatis creditoribus ꝛ legatarijs iux
ta.l.fi.§.cum igitur ꝛ ibi per Balduꝫ ꝛ
docto.C.de iure deliberādi vel in cō-
fectione inuētarij tutoris quod in cō-
fectione equiparatꝛ inuētario heredis
ſcōm ſpe.in titu.de inſt.edi.§.fi.verſi.
huius aūt inuentarij.vel in caſu autē.
ſi omnes.C.ſi vt ſe ab heredi.abſti.qñ
minor petit ſuper aditiōe hereditatis
reſtitui quia ſi inter creditores vel le-
gatarios ſit aliquis clericus cōueniri
poterit coram iudice ſeculari vel vbi
ſtatuto cauereꝛ qꝺ legata nō valerēt
niſi illis inſinuatis coram poteſtate ꝛ
clericus eſſet heres ꝛ legatarij vellēt
petere inſinuationem quia poterunt
ꝯuenire clericum coram poteſtate vt
ꝯpareat ſi ſua putauerit intereſſe per
predicta ꝛ voluit nota. Bald.in dicta
lege teſtamēta col.ſecūda ꝛ ibi Paul⁹
de caſtro dicens ex vltimo exēplo cō-
ſuluiſſe ꝛ Bald. late defendit Fely.
in.c.eccleſia ſancte marie co.xxiiij.ver
ſiculo vltimo non omitto.de conſti. et
Salyce.in dicta lege ꝯſulta.ꝛ domin⁹
Stepha.aufre.in dicta regula ſecūda
colum.quarta.¶Et idē dicas in actu
emancipationis fiende per patrem
de filio clerico ꝛ in actu inſinuatiōis
donationis fiende clerico ſi excedat
ſummam quingentoruꝫ aureoꝝ quia
fieri debebunt corā iudice ſeculari ſꝫ
Petrum de ancha.in dicta regula ea
que.q.xvij.in vj.¶Decimooctauo fal
lit vbi clericus vocaretur pro euictōe
ꝛ guarētia a laico emptore corā iudi-
ce ſeculari cōuento ſup re per ipſum
clericum vēdita qꝛ ibi tenebiꝛ clericū
defendere nō obſtāte priuilegio fore
per textū in.l.venditor.ff.de iudi.quē
dicit nota.ꝛ magiſtralē Iaſ.in auten.

s

UVA. BHSC. IyR_228_4

quas actiões col. pe. ⁊ per tex. in. l. j. C. vbi in rē actio. p Bal. in aut. cleric⁹. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ per Ang. in. l. nõ ſolū. §. qđ vulgo. ff. de vſuca. archi. in. d. c. cleri cum null⁹. xj. q. j. Ant. de bu. card. pa ⁊ mar. ſoz. in. c. qm̄ frequenter. §. qđ ſi. ſup vt lit. nõ ꝯteſ. dicētes ſec⁹ eſſe vbi eſſet nominat⁹ clericus a colono tāq̄ principalis ⁊ ius habēs ſubdētes ita debere intelligi glo. q̄ ꝯtrariū velle vi detur in. d. c. clericū quā dicit ſingularem mar. vbi. ſ. col. xj. ⁊ idē tenet Pa. in. c. fi. de emp. ⁊ vēdi. ⁊ pet. de ancha. late i. d. regula ea q̄. q. xvij. ⁊ ang. are. i. §. actionū iſti. de actio. lꝫ cõtrariū teneāt pauci relati a moder. pzeallegatis ⁊ primā ſen. obſeruat vſus cõis curiarū tpalium regni. ¶ Decimonono fallit i cā feudali ſup qua clericus cõueniri dꝫ ſiue ab alio clerico ſiue a laico corā dño feudi p text. in. c. ver. ⁊ ibi Inno. hoſt. bal. pa. ⁊ Fely. de foro ꝯpe tē. ⁊ in. c. ex trāſmiſſa. ⁊ p tex. in. l. imperialē. §. fi. de phi. alie. feu. per Frede. ⁊ ibi p bal. alue. mar. lau. ⁊ Car. Alex. ⁊ per zab. Imo. ⁊ zen. i cle. j. de offi. ordi. ⁊ anch. in. d. regula ea q̄. q. xxij. ⁊ zab. i repe. d. c. perpēdim⁹. Que iuriſditio dñi feudi ē ordinaria ⁊ iõ reſpectu cõ ſimilis cāe pꝛogabilis ſm pa. in. c. ceterū de iudi. Et poterit ipſemet dñs feudi ſuā ſniaꝫ exeq̄. l. a diuo pio. i pn. ff. de re iu. ⁊ tenet Inn. i. d. c. ver. ¶ Et huiuſmodi iuriſditionē i pſonas eccleſiaſticas etiā epos tenentes caſtra in feudū hñt laici dñi feudi etiā ſi eſſent ruſtici ſm Inn. in. d. c. verū qđ bal. dicit mirabile in. l. fi. i. fi. C. ſine cen. vt reli. vñ lꝫ ecclia romana ſit mr̄ imperij tñ ſi teneat Feu. ab imperatoꝛe illo reſpectu erit vaſalla ſm Bal. in. l. ſed ſi hac. l. §. liberta. ff. de i ius vocā. ¶ Intellige tñ hanc fallētiā qñ ageret ciuiliter. Sec⁹. ſi criminaliter ad priuationem feudi qꝛ lꝫ eccleſiaſtice pſone ligentur ꝯſtitutiõib⁹ feudoꝝ vt in. d. c. ceterū per quē textū Bald. Car. ⁊ alij notāt qđ ꝯſtitutiões feudales hñt locum in feudis eccleſtaſticis ⁊ ꝯcludūt mar. lau. col. j. ⁊ Jaſ. col. iij. in pᷓe. feudo. lꝫ etiā clerici vaſalli icidant in naturales penas feudoꝝ. c. vno in §. fin. de capi. coꝛa. per Jaſ. in. l. placet in. j. lectura col. pe. C. de ſacroſan. eccle. At tamē ſi agat ꝯtra clericū ad priuationē feudi ꝑpter crimen pares curie nõ cognoſcēt ſꝫ erit ad eccliaſticū iudicē ſup crimine cognitio remittēda ⁊ cõſtito de crimine corā iudice eccleſiaſtico dñs feudi auferet feudū p velle ſuo ſi ꝓo fuerit cleric⁹ abſolut⁹ nõ poterit auferri ſꝫ Inn. Jo. an. pa. ⁊ alios i. d. c. ver. i crimine ei clerici nec directe nec indirecte cognoſcere põt laic⁹ vt predictū eſt. ¶ Et intellige ſcđo hāc fallētiaꝫ etiā ſi immediat⁹ dñs feudi eſſet eccliaſtic⁹ puta eps ⁊ mediat⁹ ſupioꝛ eſſet laic⁹ puta rex qm̄ ab immediato dño cognoſcēte de cā feudali appellabitur ad ſuperioꝛē dñm feudi laicum puta regē nõ ad archiepiſcopū. c. romana. §. dꝫ iūcta gl. in ver. iure alio de appel. li. vj. notat glo. Panoꝛ. ⁊ Jo. de ana. in. c. ij. de delic. pue. tenēt ſingulariter Inn. pa. ⁊ Fely. in. c. ſolite de maio. ⁊ obe. Bar. i. l. j. §. ſi qs. ff. de appel. ⁊ plures relati a Fely. i. d. c. ſolite co. ij. ⁊ ibi limitat duob⁹ modis quē vid' q: lõgioꝛ fui. ¶ Uigeſimo fallit gñaliter vbi ageret ꝯtra clericū actiõe reali q: ſup illa ꝯueniret corā iudice ſeculari ita voluit guil. de cug. ⁊ ibi euꝫ refert Bal. in prin. in autē. cleric⁹. C. de epiſ. ⁊ cle. q̄ ita exēplificabat illū tex. ⁊ col lec. in. d. c. at ſi cleri. allegat ⁊ male ita tenere Hoſt. in ſumma de foro ꝯpe. §. ij. ꝑut referūt pa. in. c. qualiter ⁊ qñ de iudi. ⁊ Mar. Soz. i. c. ſane col. ſexta de foro ꝯpetēti p hac parte facit tex. in. c. qđ clerici ⁊. c. ſi diligēti. eodē titu. vbi tm̄ dꝛ de crimie ⁊ pſonalib⁹ actiõib⁹ itē facit dictū Inno. in. c. nouerit. de ſen. exc. qđ ſol⁹ iperatoꝛ in tpalib⁹ vniuerſis tā clericis quā laicis pẽſſe dꝫ ⁊ voluit idē Inno. in. c. nõ min⁹ de immu. eccle. dicēs res clericoꝝ eē de foro laici. ¶ Et lꝫ ꝯriaꝫ ſniam teneāt ꝯmunit oēs archi. i. c. vno. de cleri. ꝯiug. li. vj. collec. in. d. c. at ſi clerici pa. ⁊ Fely. in d. capi. qualiter et qñ et in. d. c. eccleſia

ſancte marie col.viij.⁊ mar.ſoz.in.d.c.
ſane col.vj.Bal.in autē.clericꝰ palleg.
⁊ idem Bal.in.c.ij.de iudi.⁊ in.c.cum
veniſſent.de eo q̄ mit.in poſ. Jo.fa.in
autē.ſtatuimꝰ.C.de epiſ.⁊ clericis Jo.
de pla.in.l.viros.de pala.ſac.lar.li.xj.
C.⁊ pbāt tex.gn̄aliter loquētes in.d.
c.qualiter ⁊ qn̄.⁊ in.d.autē.ſtatuimus
⁊ eſt caſus in capitulo finali de iudi.⁊
tex.argu.ab ſpeciali.in dicto.c.veruz
⁊ capitulo ex tranſmiſſa de foro com=
petenti. Attamen ꝯſuetudo in regno
francoꝝ hꝫ cōtrarium prout refert
Bal.in.d.autē.clericꝰ.⁊ Joan.fa.in.§.
fi.inſti.de ſatiſda.dicēs cardinales et
epiſcopos in reali reſpōdere in foro ſe
culari.⁊ idē refert aufre.i.d.reg.ij.co.
iij.Pro qua ꝯſuetudine eſt tex.bonꝰ in
dicto.capitulo cum veniſſent ibi ſm
bonā terre ꝯſuetudinem. Sed nimiꝝ
ſi i reali trahant clerici corā iudicibꝰ
ſecularibꝰ in regno:qm̄ quod magis a
iure communi diſſonū eſt clerici cōue
niuntur corā iudicibus ſecularibꝰ cō
ditiōe ex.l.diſſolute.C.de ꝯdi.ex.l.id ē
ſup cācellatiōe iſtrumēti vel alias in=
efficacis lꝫ ꝯditiones ſint actiones ꝑ
ſonales.§.appellamus.inſti.de actio.
Niſi defenderes ex vi ſubmiſſionuꝫ ⁊
ypothecaꝝ ad vires ⁊ rigores curiaꝝ:
vt ꝑ do.aufre.vbi.ſ.co.vj.¶Jteꝫ ꝯue=
niunt prelati ⁊ clerici ſup actiōe mere
ꝑſonali ſi cū ſcedula ꝓ̄pa manu ſubſi
gnata ſe obligauerit laico i certa ſum
ma. ¶Jtem vbi agit ypothecaria: qꝛ
illiꝰ cognitio eſt interdicta in dicto re
gno iudicibꝰ eccleſiaſticis ex.eo: quia
eſt realis ⁊ de reali vt dixi non cogno
ſcunt.¶Jtē ſup poſſeſſorio retinēdē ⁊
recuperādē poſſeſſiōis oīuꝫ beneficio
rum ⁊ iurium eccleſiaſticoꝝ ꝓ quo vt
tex.in.c.cauſam q̄.q̄ filij ſint legi.Jteꝫ
ſuper ſolutiōe arreragiorum cenſus
annui ⁊ ſolutiōe tributorū ⁊ repara=
tionibꝰ eccleſiarū ꝯueniunt corā preſi
dibus ſiue ſeneſcalis ⁊ alijs iudicibꝰ
ſecularibus. Jtem ſup notorio abuſu
⁊ ibi aliq̄d attēptāt in preiudiciū cō=
ſilij baſiliēſis ⁊ pragmatice ſanxiōis.
De quibꝰ oībꝰ vide latius ꝑ prefatum
dn̄m aufre.vbi ſupra.¶Uiceſimopri=
mo fallit vbi clericꝰ eſſet dādus tutor:
qꝛ a iudice ſeculari poterit dari qd̄
intellige i exorciſtis ⁊ alijs iferioribꝰ
qm̄ i ſacris ꝯſtituti epiſcopi ⁊ religio
ſi cogi non poſſunt ad tutelā imo nec
volētes admittēdi ſunt preterquā ad
legitimā non autē ad datiuā vel teſta
mentariam vt in.c.ꝑuenit cū gl.mag.
lxxxvj.diſt.⁊ in.l. generaliter ⁊ in au=
tentica preſbyteros.C.de epiſcopis ⁊
clericis.Et lꝫ ius ciuile etiā ad legiti
mam epiſcopos ⁊ monachos non ad=
mittat tn̄ corrigit ꝑ tex.in.d.c.ꝑuenit
ſꝫ gl.ibi vt volentes admittant ad le
gitimā ⁊ Spe.ſequit in tit.de tuto.§.
gn̄aliter ver.Jtem opponitur.Et hoc
voluerūt Old.⁊ Bal.in dicta lege gn̄a
liter in fine:⁊ ad Bald.ibi remittunt
Petrꝰ de ancharano in dicto capitulo
ea que.q.xviij.⁊ domi.de Ro.clxxxj.et
vide Ang.in.§.ſed hodie inſt.de atti.
tu.Et ideꝫ dicas ſi clericus minor vt
actor litigaret in foro ſeculari: quia ſi
curatorem nō habeat dabitur ſibi ad
litem per ipſum iudiceꝫ ſecularem ſe
cus tamen in generali curatore q̄ cle=
rico dabitur per iudicem ſecularē ſm
domi.de ſanc.ge.in capitulo ſi annuꝫ
de ind.in.vj.⁊ Petrus de ancharano
in dicto capitulo ea que.q̄ſtione.xviij.
⁊ Oldra.conſilio.lix.¶Uigeſimo ſecū
do fallit vbi clericꝰ in executione ſen=
tentie late per ſecularem iudiceꝫ vult
ſe opponere tāq̄ tertius ad impediē=
dum executioneꝫ qm̄ talē oppoſitiōeꝫ
facere tenebitur ⁊ proſequi coraꝫ ipſo
ſeculari iudice ſm Bal.in.l. teſtamen
ta.C.de teſta.⁊ eundem Bal.in.l.fi.co.
xij.verſi.ſed hic queritur ⁊ ſaly.ibi. in
dicta lege conſulta ⁊ faciunt que dixi
ſupra fallē.xvij.¶Uiceſimotertio fal=
lit vbi clericꝰ cōi eſtimatione habetur
pro laico vel eſſet dubium an eſſet cle
ricus quia poterit citari coram iudi=
ce ſeculari ⁊ ſi non compareat allega=
turus priuilegium ſuum poterit mul
ctari ⁊ in expenſis cōdemnari.l. ſi q̄s
ex aliena.ff.de iudi.l.ex quacūq̄ cā.ff.
ſi quis in ius voc.nō ie.⁊.c.ſi duobus.

UVA. BHSC. IyR_228_4

de appel.ita tenet glo. in.c. cõuenior. in ver.ↄgrueret.xxiij.q.viij.⁊ Hoſti.in ſum.de iud.§.illud aũt poſt prin. vbi enim iudex ꝓbabili errore facti credit ſe iudicẽ cõpetẽtẽ.valẽt acta p eũ lʒ non ſit cõpetẽs qꝛ opinio prefertur veritati in iudicijs ſecundũ eũ. ⁊ hoc tenet etiam Bar.poſt glo.ibi in.l. nõ videt̃ in prima.ff.de iudi.dicens qꝺ ſi ex tenore citationis appareat de priuilegio: vt qꝛ diceret iudex ſecularis cites dñm talẽ preſbyterũ nõ teneret̃ tũc cõparere alias ſecus ſi eſſet dubiũ qꝺ etiã voluit gloſ.in.c.ſi eps. iij.q.ij. ⁊ Aufre.in.d.regula.col.vij.dicens ſe ita intelligere opi.Specu.in tit. de cita.§.j.ver.ſʒ pone iudex. ⁊ Jo.an. i.c. ſcienti.de regu.iur.lib.vj.in mercu.et Panor.in.c.ſi diligẽti.col.vj. verſicu. quero an valeat.de foro cõpetẽti ſimpliciter dicẽtiũ nõ valere proceſſum. ℂUltimo fallit ex delegatiõe epiſcopi quo ad cauſas pecuniarias ⁊ mere ciuiles ipſorũ clericorũ quas epi pñt delegare clericis. Nõ aũt criminales vel ſpirituales:qꝛ ſolus papa illas delegat ⁊ a tali delegato epi appellabit̃ ad delegãtẽ.glo.in.c. bene quidem. in ver.preter romanũ.xcvj.diſt. glo. Jo. an.Bal.Ant.de but.Pa.⁊ oẽs in.c.decernimus. de iudi.glo.in.c.peruenit. xcv.diſt.iũcta glo.in.§.vex.xxxij.diſt. ℂEt viceuerſa laici nõ debẽt corã eccleſiaſtico iudice cõueniri. in.c. experiẽtie.xj.q.j.⁊ in.c.lʒ ex ſuſcepto. de foro cõpe.vbi nõ valẽt litere ad iudicia impetrate per laicos a Romano põtifice:lʒ enim papa habeat vtrãq; iuriſditionẽ ſpiritualẽ habitu ⁊ actu ⁊ tẽporalẽ habitu vt cõiter concludit̃ per doc.in.c.nouit.de iudi.⁊ in.c. cauſam. que. qui fil.ſint legi.Attamen iuriſditionẽ tẽporalẽ imperatori cõceſſam ꝓ libito voluntatis reuocare nõ põt ſm Pa.ibi bñ facit tex.in.d.c.nouit. i pn. et in.c.cũ ad verũ.xcvj.diſt. cũ ſimili. ℂQuod tñ fallit primo in temporali iuriſditione eccleſie qm̃ tunc eccleſiaſticus inter laicos cognoſcit.c.ſi duobus.de app.c.veniẽtes. de iureiur.c. ſi.ne cle.vel mona.li.vj.gl.⁊ ſcribẽ.i.c. ij.i ver.de iure.de excep.eo.li. ℂScḋo fallit i criminib9 mere eccleſiaſticis. vt hereſis ⁊ ſimonie quorum cognitio eſt ſecularib9 iudicib9 interdicta.c.vt inquiſitionis.§.ꝓhibem9.de here. li. vj.Joã.and.in addi.ad Spec. in rub. de offi.ordi.⁊ qꝺ hec duo crimina ſint mere eccleſiaſtica tenet Pa.in.c. cũ ſit generale.de foro cõpe. Jdẽ putãs de crimine concubinatus nõ iure ciuili ſʒ iure canonico tm̃ ꝓhibito. c.nemo. xxxij.q.iiij.ad id allegat Fede.de ſe.⁊ Joã.and.vt per eũ. ℂTertio fallit in omni crimine mixto:id eſt vtroq; iure introducto et ꝓhibito qm̃ in talibus erit locus preuẽtioni.c. ꝓpoſuiſti. de fo .compe.Jta tenet Domi.de ſan.ge. poſt Pa.i.d.c.ij.de excep.li.vj. q̃ aũt ſint iſta crimina mixta enumerat gl.⁊ ibi plene Pa.in.d.c. cũ ſit gñale ⁊ potes videre p do.Aufre.in regula q̃rta. Addita ad repe.d.cle.j.de offi. ordia. ℂAduerte tñ qꝺ crimine hereſis excepto eps nõ habet capturã laici lʒ crimen ſpectet ad eius cognitionẽ ſʒ captura debet fieri per iudicẽ tẽporalem de quo late p Pe.de ancha.in ſepedicta regula.ea q.col.xlviij. ⁊ per Jmol. ⁊ Pet.de ancha.in.c.cũ eps per illum tex.in ver.eccleſiaſticas perſonas.de offi.ordi.lib.vj. ꝓut etiã in regno obſeruat̃ quicq̃d dixerit Domi. de ſan. ge.in loco ꝓxime allega. Jtẽ aduerte qꝺ lʒ iudex eccleſiaſticus poſſit imponere clerico penã perpetui carceris.c. ꝙuis de penis. lib.vj. Attñ laico pro crimine eccleſiaſtico nõ poterit illam imponere fuit ſingulare dictũ Oldr. conſil.ſuo.lxxxviij. qꝺ fecit ſingulare Lud.ro.ſingulari ſeptingẽteſimo ſexto incip.tu ſcis qꝺ de iure canonico: et eſt tex.in.d.c.ꝙuis.in ver.clericos. ℂQuarto fallit rõne recõuentionis p iura ſuperi9 allegata de recõuẽtione clerici corã ſeculari iudice. ℂAduerte tñ qꝺ vbi implorat̃ officiũ iudicis ⁊ ſic nõ agit̃ via actionis nõ hʒ locũ recõuẽtio glo.eſt ſingularis in.l.ſed ⁊ ſi reſtituat̃.in prin.glo.ij.ff.de iudi.quã

UVA. BHSC. IyR_228_4

fecit ſingulares Ludo.ro.in.l.j.col.j.
col.v.ff.de iuriſdi.om.iudi. Sz illa gl.
reprobat a Bar.ꝛ Pau. ibi q: eſt con-
tra tex.in.l.j.§.fi.ff.de var. et extraor.
cogni.ꝛ ibi etiā Bar.diſtinguēs et qꝺ
vbi iplorat officiū
iudicis habeat lo-
cū recōuētio.tenet
Bar.in aut.ꝛ cōſe-
quenter.colū.fi.C.
quomō ꝛ qñ iud. ꝛ
ibi etiā ponit quid
in appellatione.
¶Quinto in oibꝰ
cauſis ſpiritualibꝰ
de quibꝰ in.c.ex te
nore.de foro com-
pe.per glo. ꝛ doct.
in.c.cauſam.ꝙ fil.
ſint legiti. vel in il
lis annexis:vt in
cauſa iuriſpatro-
natus.c.quāto.de
iudi.glo.in.d.c.ij.
de excep.in.vj.hu-
iuſmodi enim cau
ſarū cognitio etiā
incidenter nō ſpe-
ctat ad iudicem ſe
cularem:c.tuam.
de ordi.cog.Sexto
ex delegatione iu-
dicis ſecularis.Se
ptimo data negli-
gentia eiuſdē iudi
cis ſecularis.Octa
uo ſi laici ſint de fa
milia eccleſie quos caſus pſequere:vt
per gloſ.ꝛ ſcribē.in.d.c.ij.ꝛ p docto.in
iuribꝰ allegatis per dictā glo. Et ple
roſq; alios caſus i qbꝰ eccleſia cogno-
ſcitur inter laicos vide per Aufre. in
dicta addi.ad repe.dicte clemen.j.de
offic.ordina.in titulo de poteſtate ec-
cle.ſuper laicis.Antoniꝰ de tremolis
Iuris vtriuſq; doctor.

40 ¶†Rōne trāſacti tpis ipedit ac-
cuſare maritꝰ iure mariti poſt.lx.
dies aut iure extranei poſt ſex mē
ſes vtiles cōputādos in nupta a
die diuortij i vidua ex die cōmiſſi
criminis.Et i vtraq; poſt qnquē-
niū nō recipiat accuſatio.vt.C.de
adul.l.iure mariti.ꝛ.ff.de adul.l.
mariti lenociniū.§.ſex mēſiū.ꝛ.§.
quinquēnij.ꝛ.l.miles.§.adulteriū.
a Niſi iuſta cā fuerit ipeditꝰ[a]:vt.ff.
eo.ti.l.qnquēniū. ¶Rōne iudicis
b impedit vt ſi de exle aū pedaneū[b]
c iudicē vl arbitrū[c] litiget:vt.ff.de
peda.iudi.l.ij.et fi. et.ff.de recep.
ar.l.nō diſtinguemꝰ.§.iulianꝰ. et
ff.de offi.eiꝰ cui mā.eſt iuriſdi.l.j.
legatꝰ tñ pcōſulis cognoſcit non
d tñ de eo iudicat[d]:vt.ff.de offi.p-
con.l.ſolet.ꝛ.l.ſi quid erit.
41 ¶†Et gñaliter nulla crimīa pñt
e poſt viceſimū[e] annū itētari:vt.C.
de fal.l.qrela.i fine.¶Fallit tñ in
crīe ſuppoſiti partꝰ qꝺ nulla tpis
preſumptione depellit.vt.ff.ad.l.
cor.de fal.l.ꝙ falſum.§.j.Multo in
ſtius in eo ꝙ malis medicamētis
ptū abegit.vt.ff.ꝺ penis.l.cicero.
42 ¶†Item repellit accuſator ꝙ reo
f mortuo[f] deproperat accuſare fal-

a ¶Impeditus.qualiter autem pro-
betur impedimentum dixi tibi.j.tit.
quibus modis cita.impu.contē.pōt.
verſi.ſed ſi tempeſtate.addi.j.

b ¶Pedaneū.Quibus iudicibus cō-
petant ea que ſunt meri imperij vide-
bis late per me ſcripta poſt doct.in.l.
imperium.vbi arborem iuriſditionū
tradidi.ff.de iuriſdi.om.iudi.ꝙ prope
diez calcographis
tradenda ſunt.

c ¶Arbitrū. An
de crimīe poſſit in
arbitrum compro-
mitti ſcripſi.j.tit.
de impe.arbi.com
pro.ꝙ eſt fina.ver-
ſicu. ratione cauſe
addi.prima.

d ¶Non tamē de
eo iudicat. Adde
ꝙ hoc his tempori
bus obſeruatur in
comitatu venayſſi
mi in baliuis capi
taneis et caſtella-
nis locorum ordi-
narie iuriſditiōis
ſanctiſſimi domi-
ni noſtri pape:qui
licet in ciuilibus
habeant ordina-
riam etiam in de-
cidendo tamen in
criminalibꝰ quan
tumcūq; lenibus
habent ſolam co-
gnitionem non au
tem diffinitionem
ꝙ eſt iudicibus reſ-
ſortiū reſeruata.

e ¶Poſt viceſimū.De hoc dixi tibi.j.
titulo de peremp.excep.§.perempto-
rie.in addi.in verſicu.preſcriptiones.
col.x.verſi.criminales autem.vbi vi-
de ſingulariter limitatum.

f ¶Reo mortuo.iudicium enim fun-
dari non poteſt in perſonam mortui.
vt dixi infra titu.de impedi.execu.et
cau.nulli.verſicu.ratione perſone liti
gatoris addit.j.colum.v.verſi.Secū-
do dico. ¶Quod autem hic dicit fal-
lit in caſibus hic poſitis ꝛ alijs mul-
tis: in quibus memoria defunctorū

UVA. BHSC. IyR_228_4

lit tamen in crimine leſe maieſta-
tis repetūdarū hereſeos et pecu-
latus. vt. ff. de accu. l. ex indiciorū.
⁊. ff. ad. l. iul. pecu. l. fi. ⁊. C. de here.
l. iiij. ⁊. l. fi. ¶ Rōne quoqꝫ iudicis
a repellitur accuſator ſi velit[a] filiꝰ
aliquem coram patre iudice vel
econtra criminaliter accuſare: vt
ff. de iudi. l. in priuatis. Similiter
cognoſcere ⁊ iudicare impediun-
tur volentes agere iniuriarū ex. l.
cornelia. coram genero ſocero vi-
trico priuigno ſobrino: vt. ff. de in
iur. l. lex cornelia. in. j. reſpōſo.
43 ¶ Et generaliter ab accuſationi-
bus repelluntur omnes ꝑpter in-
b eptā[b] libelli conceptionem ⁊ pro-
pter omiſſam inſcriptionē quam
dico debere fieri nō tantū in pu-
blicis criminibꝰ ſed etiā in priua
tis cū extra ordinē nō pecuniari-
ter ſed criminaliter intentant̄. vt
ff. de accu. l. libellorū. et. C. de his
qui accu. non poſ. l. qui crimen. et
ff. de priua. delic. l. fi. ⁊. ff. de fur. l.
fi. niſi eſſet officialis vel niſi eſſet
crimen leue vel accuſator eſſet pri
uilegiatus vt maritus pater pa-
tronus quos nō eſt veriſimile ca-
lūniari: vt. C. de accu. l. lenia. et. l.
ea que. ⁊. C. qui accu. non poſ. l. de
crimine. ⁊. C. de adul. l. ꝗuis. ⁊. ff.
de iureiu. l. iuſiurādū. ⁊ ad pecu-
nias. §. qui iuſiurādū. ⁊. ff. qui ſa-
tiſda. cogā. l. de die. §. iubet̄. hodie
vero per generalē conſuetudinē
Lōbardie nō fiūt inſcriptiōes nec
libelli accuſatorū porrigunt̄. Sꝫ
ſcribit̄ per tabellionē dictū ruſti-
ci vulnerati vel verberati: ⁊ talis
ſcriptura habetur loco libelli ac-
cuſatorij: ⁊ ab illa habet neceſſe ſe
defendere accuſatus. Et pōt eo-
rum cōſuetudo nimiū aduocatis
damnoſa lege pulcherrima pal-
liari. vt. ff. de pub. iudi. l. ordo. ⁊. ff.
de penis. l. hodie. Querat ergo ac
cuſatus in perſonam accuſatoris
ſupra ſcripta ⁊ ſimilia impedimē
ta. ⁊ eum de facili ſubmouebit.

dānatur que enu-
merat gloſ. in. d. l.
ex indiciorū. ⁊ glo.
in. l. j. gl. ij. C. ſi reꝰ
vel accu. mor. fue.
¶ Et aduerte qđ a
facultati accuſan-
di hereticum poſt
mortem preſcribi-
tur quinquennio
per text. quem ibi
notat ⁊ dicit men-
ti tenendum Bar.
in. l. ij. C. de apo-
ſta. quod etiam ex-
tendit gloſ. in. d. l.
iiij. C. de hereti. ad
crimen leſe maie-
ſtatis quā gloſ. fa
cit ſingularē Ale-
xan. de imo. in. d. l.
ij. in addi. ad Bar.
C. de apoſt. ⁊ eam
ſequitur ⁊ dicit mē
ti tenēdam. in ad-
di. ad Bart. in. l. fi.
ff. ad. l. iul. maieſt.
Sꝫ regulariter cri-
minari ⁊ accuſatio
nes viuant. xx. an-
nis. d. l. q̄rela. An-
to. de tremolis.
a ¶ Si velit filius.
de hoc dixi tibi. j.
qui. mo. exa. iudi.
ordi. decli. verſ. ra
tione actoris. in. j.
addi. vbi habes
differentiam inter
cauſas ciuiles de
quibus ibi et cri-
minales. de quibꝰ
hic ibi vide.
b ¶ Propter ieptā
de exceptione in-
eptitudinis libelli
dixi poſt hunc au-
torem. S. tit. eo. ver
ſi. et gn̄aliter. Et
ne bis idē repete-
re videat̄ dic libel-
li ſcilicet accuſato-
rij qui vltra ea que
in libello cauſe ci-
uilis ſunt neceſſa-
ria cōtinere debet
locum et tempus
perpetrati delicti.
l. libellorū. ff. de ac
cu. vbi per Bar. et
docto. dicentes de
tali ineptitudine
poſſe ſemper op-
poni ſaltim ante cō
pertum crimē illo
autē liquidato nō
ſit amplius de api-
cibus iuris diſce-
ptandū vt per Ma
ria. ſozi. poſt Bal.
in. c. ij. arti. xxiiij. in
prin. de libel. obla.
Immo etiā ſi age
retur de crimine ci
uiliter debent locꝰ
et tempus articu-
lari ſꝫ Bar. ⁊ alios
i. l. edita. C. de edē.
Etiā ſi per modū
et viā exceptionis
puta deducitur cri
men contra teſtes
ad fines illos re-
pellendi a teſtimo
nio. c. preſentium.
§. j. de teſti. in. vj.
voluit exp̄ſſe Bar.
in. l. j. in. ij. colum.
verſicu. quero po-
ne. ff. de except. et
in. l. iij. §. lex iulia.
ff. de teſti. ⁊ eum ſe
quuntur Moder.
papien. in dicta. l.
edita. Antoniꝰ de
tre. Iuris vtriuſqꝫ
doctor.

UVA. BHSC. IyR_228_4

a ¶ Rub. de excep. ¶ In iſto titulo et ſequen. vſqꝫ ad tit. quib⁹ modis exa. indi. oꝛdina. decli. nihil fuit additū quoniā ꝓpe diē ſſedetur in lucē tractatus plenus. de pcuratoꝛib⁹: eiuſdem domini Antonij de tremolis cui nunc vltimam limam imponit.

¶ De exceptionibus[a] ꝓcuratoꝝ ꝛ que pcuratoꝛibus ſimplicib⁹ opponunt ꝛ quibus modis ꝓcuratoꝛ ſimplex impedit ſuū officiū exercere. Rub.

1 ¶ Minoꝛ. xxv. an. non poteſt eſſe ꝓcuratoꝛ.
2 Seruus an poſſit agere nomine alieno.
3 Clericus: femina: curialiſta: medicus: redēptoꝛ litis: dicunt in actu procuratoꝛio non admittendi.
4 Procuratoꝛ a quibus perſonis cōſtitui non poſſit.
5 Minoꝛ an poſſit procuratoꝛē conſtituere.
6 Seru⁹ an poſſit conſtituere pcuratoꝛem.
7 Procuratoꝛ conſtitutus a non dño cauſe non eſt audiendus.
8 Procuratoꝛ quibus de cauſis veniat reijciendus.
9 Procuratoꝛ conſtitutus an poſſit alterum conſtituere.

Nunc videamus de impedimētis ſeu exceptionib⁹ opponēdis ꝯtra illos q̄ intēdūt agere noīe alieno Et pꝛimo de pludijs ꝛ exceptionib⁹ q̄ pcuratoꝛib⁹ ſimplicib⁹ opponunt ꝯtra quos dicim⁹ quadrupliciter alludēdū. ſ. rōne pſone pcuratoꝛis rōne ꝯſtituētis rōne cauſe ꝛ rōne officij. Pꝛio rōne pſone pcuratoꝛis: qꝛ minoꝛ. xxv. an. qꝛ ſeru⁹ qꝛ miles ſtipēdiat⁹: qꝛ cleric⁹ in ſacris oꝛdinib⁹ ꝯſtitut⁹: qꝛ femina vel curialis vt medic⁹ ſeu parabolan⁹: qꝛ redēptoꝛ litis: qꝛ mādatū nō hꝫ nec ſe hr̄e oſtendit nec eſt cōiūcta pſona: vel ſi eſt ꝯiūcta pſona ſum parat⁹ ꝓbare de volūtate cōtraria dñoꝝ vl̄ nō ſatiſdat rē ratā dñꝫ habituꝝ vel eſt re⁹ criminis ꝯſtitut⁹ necdū eſt ei⁹ inocētia purgata: ꝛ ſi cōfiteat aliqđ de p̄dictis vel negauerit ꝛ ꝯuict⁹ erit vel de rato ꝯtēpſerit ſatiſ dare vel dn̄m recōuētū nolit defendere a pꝛocuratoꝛis officio repelletur vt iſta ſingula pꝛobant. ll. infraſcriptis.

1 ¶ †De minoꝛe eſt tex. ff. de pcu. l. minoꝛ. ꝛ. C. eo. l. exigēdi lꝫ in contrarium alludat. ff. de mino. l. cū mandato. in pꝛin. ꝛ in fi. ꝛ. ff. de manu. vind. l. collectaneus. ſed illa videtur loqui in pcuratoꝛe ad negotia conſtituto vel in. l. cum mandato minoꝛ pꝛocuratoꝛ admiſſus fuit.

2 ¶ †De ſeruo. ff. de pcu. l. ſeruū qq̄ꝫ. ꝛ. C. de indi. l. ſeru⁹. de milite. C. de pcu. l. militē. ꝛ. l. q̄ ſtipendia. ꝛ. l. ita demū. ꝛ. ff. de pcu. l. milites. Et foꝛte iſta exceptio hodie nō vēdicat ſibi locū cū ſtigmata eoꝝ bꝛachijs nō infigant q̄ olim infigebant ſicut ſigillū imperiale in manib⁹ cuſtodū aqueduct⁹. C. de fabꝛi. l. ſtigmata. ꝛ. C. de aqueductu. l. pe. in fi. li. xj. Nā ꝛ olim expeditionis tēpoꝛe aceto ꝛ bucellato pane ꝛ lardone ꝛ veruecinis carnib⁹ vtebantur: vt. C. de erroga. mili. anno. l. j. ꝛ in Apꝛili ꝛ Septēbꝛi de nouo induebant: vt. C. de mili. veſti. l. j. li. xij. Sꝫ hodie qꝛ cū fiūt ſignanter ꝛ multa mala patiunt: ideo oēs moꝛiētes in hoſtili loco i teſtamēto pꝛiuilegiato militaria foꝛtiunt idē dici pōt in quolibet milite euicto vel facto ad hoc induco. ff. de mili. teſta. l. j. ꝛ. l. pe. ꝛ fi. ꝛ. ff. de bono. poſ. q̄ ex mili. teſt. l. vna. nā ꝛ actiones magna ſolēnitate impetrabant q̄ hodie nō impetrant ꝛ aduocati iurabāt qđ hodie inoleuit nō eſt enī honeſtū officiū ſuſcipere famoſoꝝ ad hoc. C. de decu. l. ſi qs pcuratoꝛ. lib. x. ꝛ. C. loca. l. fi. ꝛ. ff. de ritu nup. l. ſemp in cōiūctionibus. ꝛ. ff. de re. iu. l. ſemper.

3 ¶ †De clerico i aut. de ſāctiſ. epiſ. §.

UVA. BHSC. IyR_228_4

aliud. ¶ De femina. C. de pcu. l. aliena. & ff. de pcu. l. feminas & l. in feminis. ¶ De curiali habet. C. de curi. l. ſi qs p curatorē li. x. ¶ De medico ſeu parabolāo. C. de epiſ. & cleri. l. placet. ¶ De redemptore litis. ff. man. l. ſi remunerādi. §. maur⁹ & C. mā. l. ſi cōtra licitū. ¶ De eo qui nō habet mādatū nec ſe habere oſtēdit nec eſt cōiuncta pſona. ff. de nego. geſt. l. ſi pupilli. §. vltimo. & l. ſinautē & ff. de adminiſtratio. tuto. l. quoties. §. item ſi temporali ſi eſt de coniūctis pſonis & nolit ſatiſdare de rato vel volo pbare de cōtraria volūtate dñi: dic vt. ff. de pcurato. l. ſed he pſone & l. pōponi⁹. §. fi. & ff. de pcurato. l. hū qd em edictio ptoris eis agere pmittit non facit eos pcuratores: vt. ff. iudi. ſol. l. iij. §. ſed ſi forte. ¶ De reo criminis ꝯſtituto dic vt. C. de pcurato. l. reum criminis & C. de reis poſtu. l. j. li. x. ¶ De eo qui dñm recōuētū nō defendit dic vt. C. de pcu. l. accuſatiōe & ff. de procu. l. ſed he perſone. §. ptor. & l. mutus. §. pena.

4 ¶ †Ratione vero ꝯſtituētis pſone infraſcriptis preludiis alludet tu es conſtitutus procurator a minore. xxv. annis deſtituto tutore & curatore ille qui te conſtituit ſeru⁹ eſt et non liber vel eſt mortu⁹ vel reuocauit mādatū vel fecit alium pcuratorem vel eſt filiuſfamilias vel non eſt dominus rei vel cauſe immo eſt tutor vel curator: vel lite conteſtata: vel poſtq̄ te cōſtituit reus effect⁹ eſt maieſtatis vel monachus: vel cōuerſus: vel deportatus vel in bāno perpetuali poſitus vt ponuntur malefici in lombardia.

5 ¶ †Nam ſi ꝯſtiterit ꝯſtituentē minorem eſſe procurator volēs agere nō audietur niſi oſtēderit ſe cum autoritate tutoris vel curatoris cōſtitutum eſſe: vt. ff. de pcu. l. iij. §. pupill⁹. In cā tñ mometanee poſſeſſiōis puto minorem poſſe ꝯſtituere pcuratorem. Naꝫ cū in ea tanq̄ legitima pſona audiat ergo ſi nolit p ſe agere poterit ꝯſtituere pcuratorē: nā & in hoc vſus pcuratoris ꝯſiſtit arg. ff. de pcura. l. j. §. vſus & ff. familie her. l. plane. Nec eſt oppoſitio de tutore & curatore quia actiões ei⁹ nomine nō ꝯpetūt pupillares. Et etiaꝫ a procuratore minoris legitime ꝯſtituto aliud exigo quod eſt notādū vcꝫ quod caueat qd ſi minor in integruꝫ reſtitut⁹ erit ei⁹ heres p ſe: aut is ad quē ea res de q̄ agit pertinebit tñ dabit quantū res ea erit vt probat. ff. rem ra. habe. l. ſi minor verſi. & ideo ita cauēdam quia ſi preſtare noluerit ab agendo repellat eum.

6 ¶ †Et ſi ꝯſtiterit ſeruum eſſe ꝯſtituenteꝫ expeditū eſt: q2 aut proclama de poſſeſſione ſeruitutis in igenuitateꝫ: & tūc nō poteſt aut trahitur de poſſeſſiōe ingenuitatis i ſeruituteꝫ & tūc pōt. Ad negocia vero indiſtincte pōt ꝯſtituere pcuratorē: & dic vt. ff. de procurato. l. ſeruū quoq3 & C. de aſſer. tollē. l. j. refert tñ vtruꝫ dicatur ſeru⁹ eſſe illi⁹ ꝯtra quē agere intēdit vel alteri⁹ vt diſtinguit. C. de ordi. cogni. l. ſi ſtat⁹ ſi vero cōſtituēs ſit mortu⁹ re integra eius pcurator nō auditur vt. ff. man. l. inter cās in principio & C. eo. l. mandatum re integra & inſti. man. §. itē ſi adhuc. ¶ Itē ſi añ litē ꝯteſtatam mādatuꝫ eſt reuocatū vt. ff. de pcurato. l. pcuratoribus & l. ante litem. ¶ Iteꝫ ſi poſtea aliū fecerit procuratorem lite a primo procuratore nondum conteſtata. ff. de procura. l. ſi quis procuratorio. §. fi. C. eodem titu. l. procuratoribus. Nam lite a procuratore ꝯteſtata non poteſt dominus inuito procuratore in alium transferre liteꝫ niſi ex cauſa vt. ff. de procuratori. l. poſt liteꝫ et. ll. ſequen. vſq3 ad. l. ſi procurator ſi vero conſtituens eſt filiuſfami. idē dico cum regulariter ad ſolum patrem exercitium ſuarū pertineat actionuꝫ vt. C. de anna. excep. l. j. in fine legis. niſi in certis caſibus quos notaui ſupra titu. ſecundo.

7 ¶ †Itē nō audit ſimilit ſi ꝯſtituēs nō eſt dñs cauſe vel rei: vt q2 tutor vel curator nec eſt ꝯteſtat⁹ litē vt. C. de pcura. l. neq3 tutores. Procurator tñ victus in cā principali bene pōt facere

UVA. BHSC. IyR_228_4

pcuratorē ad appellandū vt. ff. de appellatio. l. ab executore. §. vltio. ¶ Eodem modo ſi cōſtituens eſt factus re⁹ maieſtatis: vt. C. ad. l. iul. maie. l. vltima. ¶ Item ſi monachus vel ꝯuerſus vt ſupra ti. j. notaui. §. item monachi. Idem in ſeruo deportato et bannito perpetuali qui deportati loco habet̄ per conſuetudinē lombardie q: nud⁹ exulat ⁊ pro mortuo habetur vt. ff. de leg. iij. l. j. §. qb⁹. ⁊. ff. de ca. dimi. l. tutelas. §. ſi adempta et. ff. de bono. poſſeſſio. ꝯ tabu. l. j. §. fi. ¶ Preterea obijcit̄ pcuratori cōſtituto tā a reo ꝙ ab actore quod cōſtituēs de calūnia nō iurauit. vt. C. de iuramē. calū. l. ij. §. ſi naūt affuerit. ¶ Itē ſi mādati finem egrediat̄ vt. C. de procurato. l. ſi pcuratori ⁊. l. ſi marit⁹ illud ſerua qđ pcurator actoris poſt litem conteſtatā de rato ſatiſdare tenetur: vt. C. de ꝯſor. eiuſdē litis. l. j. ⁊. l. fi. ante litē cōteſtatā pcurator pro reo arctari poterit ad cauendū poſt nō vt. ff. de procuratoribus lege pōponius.

8 ¶ †Rōne aūt cauſe reijcit̄ pcurator ſi ꝯſtituat̄ a maſculo ad etatis veniā īpetrādā vel ad popularē actionē vel ad cāz liberalē pclamāte ſeruo ī libertatē: vel ſi ē pcurator gn̄alit̄ ꝯſtitut⁹ et in integrum reſtitutionē petat vel crimen ſuſpecti pcuratorio nomine inſtituat vel intentare velit interdictū de liberis deducendis in qb⁹ tribus caſibus mandatū nō ſufficit habere generale vt hec pbant̄. C. de his q̄ veniā etatis impetrauerunt. l. ij. et. ff. de publicis iudi. l. accuſare. §. ad crimen. ⁊. ff. de procura. l. licet in popularibus ⁊. C. de aſſeſſo. l. j. circa princi. ff. de mino. l. illud. §. ſi talis. ⁊. ff. de pcu. l. nō ſolū. §. vltimo. Procurator tn̄ liberam ⁊ generalē adminiſtrationez habens ⁊ exigere ⁊ nouare: ⁊ ſacramentū differre poteſt vt. ff. de pcurato. l. pcurator cui ⁊. ff. de iureiurādo. l. iuſiurādū qđ ex cōuentione. §. fina. et multa licent q̄ ſuſcipere nō eſt honeſtū. ⁊ ad hoc faciūt. C. de decu. l. ſi quis pcurator libro decimo. ⁊. C. loca. l. fin. ⁊. ff. de ritu nuptia. l. ſemp in cōuētionibus. ⁊. ff. de regulis iuris. l. ſemp in cōuentionibus.

8 ¶ Rōne vero officij agere īpedit̄ ſi tutor vl̄ curator ꝯ pupillū vel adultū ſuū actiōis ſuſcipiat ceſſionē vt ī aut. vt hij q̄ obliga. ſe peri. habe. res mi. in pncipio collatio. v. Ad idē accedit. ff. ſi ſerui. vēdi. l. alti⁹ ⁊. ff. de cōdi. indebi. l. frater a fratre. ¶ Itē obijcitur pcuratori oſtendenti publicū pcurationis inſtrumentum quod nō eſt factū a tabellione quod eſt ignotus vel humilis vel deploratus vel ſeruus: qui pcurationis inſtrumentū dicitur cōfeciſſe qb⁹ obiectis inſtrumentū vacillabit cū nemo tabellio oriatur niſi fiat a principe vel a comite vel a marchione iuriſditionē habente. ad hoc facit. ff. đ publicis iudicijs. l. quācūꝙ. in fine. ⁊ in aut. de teſti. §. ſi vero ignoti et. ff. de eden. l. ſi quis ex argētarijs. §. cogentur. et. C. de tabu. l. generaliter. libro. x. Et lr̄is ſigillatis ſi falſum ſit ſigillū vel non habeat caracteres vel habet qui tamen nō poſſunt legi. vt. ff. de teſtamen. lege ad teſtium. §. ſigillum ſatis dici poteſt quod his caſib⁹ admittatur ſi de rato offerat cautionem. Porro ſi inſtrumento pcurationis falſitas opponatur vel literis ſigillatis in modum exceptionis tūc etiam cūz cautione de rato procuratorem agere non promitto niſi a procuratore veritas inſtrumenti pbetur vt. C. ad legem corneliam. de fal. l. vltima. ⁊ argu. C. de fide iſtrumē. l. plures apochis ⁊. C. de probationi. l. iubem⁹. lʒ cōtra vtētē inſtrumēto alibi diſtinguatur vt. ff. de acquirē. hereditate. l.

9 ¶ †Quid ſi pcurator cōſtitut⁹ eſt ad agēdū vel etiā defendendū ⁊ data eſt ei ptās cōſtituēdi aliū pcuratorē etiā ante litē cōteſtatā argu. eſt ꝙ poſſit alterū cōſtituere. ff. qđ cuiuſcꝫ vniuerſi no. l. item eorū. §. ſʒ decuriōes. Ecōtra qđ nō poſſit p locū a diffinitiōe. ff. de pcu. l. j. in prin. q: cert⁹ dʒ eſſe dn̄o cōſtituēti. đ. l. j. §. fi. ⁊. ff. de teſt. tuto. l. tutor incert⁹ vtracꝫ curia rōne vtilitatis

UVA. BHSC. IyR_228_4

indiſtincte tales admittit procuratores.

De exceptionib⁹ que procuratoribus in rem ſuam cōſtitutis opponuntur ⁊ ex quibus cauſis agere impediuntur. Rubrica.

1 Nuda quaſi traditio actionis an transferat actionem directam aut vtilem.

2 Actio procuratori ceſſa ſi ſit dubitata ⁊ in iudicium per dominum deducta non tenet ceſſio.

3 Procurator in rem ſuam terribilis ratione potentie vel dignitatis venit repellendus.

4 Actio procuratoria dicitur duob⁹ modis.

Procuratori autem in rem ſuam conſtituto infra ſcriptis preiudiis alludetur in procuratione tua nullus ti-
1 tulus eſt inſertus † quia ſicut nuda traditio ſine cauſa facta in rebus corporalib⁹ nō trāſfert dominiū: vt. ff. de acq. rerū domi. l. nūq̄ nuda ita nuda quaſi traditio actionis nō trāſfert nec directā nec vtilē difficili⁹ eñ icorporalia q̄ corporalia acquirunt̄ vt. ff. pro ſoci. l. j. §. fi. ⁊. l. ij. ⁊. iij. in prin. ⁊. ff. de pecu. l. ſi q̄s ergo caſus. ⁊. ff. famil. her. l. plane. Nec vtor ſententia quorūdam qui preſumūt talē procurationem donationē vbi nullus titulus cōtinet̄: ⁊ argu. ff. de condi. inde. l. j. et. ff. de regu. iur. l. cui⁹ per errorē q: de regulari iure nemo donare preſumit̄ vt ff. de pba. l. cū de indebito in princi.
2 Scōo obijcit̄ q̄ actio procuratori ceſſa eſt dubitata ⁊ in iudiciū per dñm deducta vñ nō tenet ceſſio vt. C. de liti. l. ij. ⁊. iij. vel eſt pro pte vendita ⁊ pro pte donata vt. C. man. l. peñ. ⁊. l. fina. vel etiā obijciet cōuentus debitor delegat⁹ ego ſolui creditori meo q̄ me tibi delegauit añq̄ litē mecū cōteſtareris vt. C. de noua. l. iij. vel ſubtilis aduocatus aiaduertet procuratiōis inſtrumētū inſpiciēdo an procurator ex tā lucratiua ſit cōſtitut⁹ ⁊ tunc exigat ab eo vt ſatiſdet de reconuēto dño de defendendo qui ſi nolit ſatiſdare ab agendo repelletur: vt. ff. de procura. l. ſeruum quoq̄. §. fina. ⁊. l. ſequen.
3 Ultimo repellitur procurator in rem ſuam ſi ratione potentie vel dignitatis terribilis cēſeatur: vt. C. ne lice. po. l. j. et fi. Querit̄ an talis libellus ſit admittendus agit titius cōtra ſemproniū petēs ab eo cētū libras: ⁊ agit iure ſibi ceſſo a ſempronij creditore meuio. Et vtrū directā vel vtilē actionē vel vtrāq̄ videat̄ intentare ⁊ frequēs vſus aduocatorum admittit talē libellū nullo alio exquiſito. Tu ſi cauſam exigas ceſſionis que expreſſa forte redibit ad nō cauſam vt q: inuiſta vel nulla vel ſimulata erat: vel lucratiua ppter quā tenebit̄ dñm recōuentū defendere alioquin vlteri⁹ nō pcedet̄ vt ſupra prime notaui. Et puto eū per libellū talē directā ſolūmō intentare: vtilē eñ hȝ emptor nois et delegatari⁹ ⁊ in ſolutū acceptor: ſine aliqua ceſſione: vt. C. de here. vel acti. vendi. l. emptor nominis ⁊. C. de no. ⁊ deleg. l. ex delegato ⁊. C. de ac. ⁊ oblig. l. ſi inſolutū et. l. ſi nominis verūtñ ſi ſuccūbat in libello predicto in actione vtili eidem ſuo nomine competenti rei iudicate non obſtabit exceptio arg. ff. de except. rei iudi. l. ſinanteȝ. §. deniq̄ ⁊. §. ſi quis aūt ⁊. ff. de euictio. l. minor. §. ſi ſeruus. Preterea in cauſa vtili procurator de calūnia iurat quia ſuum negotium gerit ⁊ in ea eſt principalis: vt. C. de procura. l qui ſtipendia licet quidam dicant directis ceſſis vtiles admitti. Nam mei conſilij eſt q̄ agat vtili actione ſuo nomine ei competenti ⁊ abſtinear a directa cuius exercitiuȝ ſolū ei cōmiſſum eſt.
4 Et nota q̄ procuratoria exceptio dicitur duobus modis quod dic vt. ff. de excep. l. in exceptionibus. §.

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſed & ꝓcuratoria et. ff. de dam. infec. l. inter quos. §. alieno. Nam qui dicit ꝓcuratorio noie nō licere agi nō proinꝰ litē inficiat ſed perſonā euitat. vt ff. de excep. l. ij. §. fi. Fideiuſſori tñ nō denegat actio mandati ſi omiſit ꝓcuratoriā exceptionē: vt. ff. manda. l. fideiuſſor. §. quedā. infamia aūt ipſius ꝓcuratoris vel conſtituentis lʒ olim ꝓcuratorē agere ipediret tñ hodie eū nō repellit vt inſti. de excep. §. vltimo.

¶ De exceptionibus opponendis ſindicis vel actoribꝰ. Rubrica.

1 Sindicus q̄ caſu veniat ab actione repellendus.
2 Actor vniuerſitatis de cuius decreto dubitatur vel qui de rato cauere nō vult dʒ ab actiōe repelli.

Relibatis impedimētis & exceptiōibꝰ qbꝰ ꝓcuratores ſimplices & i rē ſuā ꝯſtituti a iudicioꝝ exordio repellūt.

1 ¶ Tranſeamus ad impedimenta legitima per que impediunt agere ſindici & actores. Et q̄ꝗ ſindici officiū munus ſit pſonale & inuitus cōſtituat: vt. ff. de mune. & hono. l. j. §. perſonalia & l. munerum. §. defenſores. tamen ei obijcitur ꝙ non eſt a duabus partibus curie vel credentie vel collegij vel vniuerſitatis conſtitutus: vt ff. qō cuiuſq; vni. nomi. lege. nulli et l. plane & ff. de decre. ab ordi. faci. l. iij. et. C. de decur. l. nominationuʒ forma. lib. x. ¶ Itē ꝙ noia credētiarioꝝ canonicoꝝ & monachorū nō ſunt ſigillatiʒ inſerta in iſtrumēto ſindicatus: vt. C. de vēdi. re. ciui. l. fi. li. xj. lʒ forte rñderi poſſit ꝙ illud eſt ſpeciale in vendēda re vniuerſitatis vel ciuitatꝭ. ¶ Itē ꝙ eſt inhabilis ad agēdū: vt. ff. qō cuiuſq; vniuerſi. no. l. j. §. & q̄dē. Actori quoq; obijcitur tu es cōſtitutꝰ ad futuras cōtrouerſias non ad preſentes Quod ſi eſt verum agere impeditur q: decretū nulliꝰ eſt momēti. vt. ff. qō cuiuſq; vni. l. itē eoꝝ. §. ſʒ ſi ita dcreuerīt.

2 ¶ Itē repellit actor vniuerſitatis ſi de eius decreto dubitet & de rato nō vult cauere vt. ff. quod cuiuſq; vni. no. l. itē eoꝝ. §. ſʒ interdū vel ſi vniuerſitatē ꝓ q̄ agit nō vult defendere recōuētā: vt. d. l. itē eoꝝ. §. actor. ¶ Cōiter obijcit ſindico & actori ꝙ eſt a collegio illicito cōſtitutus ſi quidē oē collegiū preſumit illicitū niſi licitū com probet. ff. qō cuiuſq; vni. no. l. j. ¶ Itē ꝙ poſtea q̄ eſt datus eſt ꝓhibitꝰ agere decreto decurionū vt. ff. de col. illi. l. iij. §. i ſūma & ff. qō cuiuſq; vniuerſi. no. l. itē eoꝝ. §. qō ſi actor. ¶ Preterea collegij vel vniuerſitatis actor vel ſindicꝰ nō audit ſi collegiū vel vniuerſitas ſit diſſolutū vł diſſoluta q: itelligit ipʒ collegiū dfeciſſe: vt. ff d le. iij. l. pr̄ filiū. §. tuſculanis. Nō ſi ad vnū redijt q: ſtat nomē vniuerſitatis. vt. ff. ꝙ cuiuſq; vni. no. l. ſicut muni. §. fi. ¶ Itē ſi oēs q̄ ꝯſtōnē vł ordinationē actorꝭ & ſindici fecerūt ſūt mutati q: pp mutationē nō itelligit alterata imo eadē reputat vniuerſitas. ff. d iu. l. ꝓponebat. ¶ Iſtd tñ nō ꝓtermitto ꝙ i abſētia epi abbatꝭ & ꝓlatis pōt capl'ʒ & ꝯuētꝰ & credētiarij ſindicū ordinare arg. ſumme. ff. de tuto. & cura. dā. his. l. vbi abſunt ſʒ nunq̄d ſi aliqs cōſtitutꝰ ab vniuerſitate actor ſindicꝰ & ꝓcurator nunq̄d poterit iſtis tribꝰ officijs expiri videtur ꝙ poſſet compelli ad electionem quia ſunt iſta officia varia & diuerſa ſed nō puto reo hoc expedire & quotidianꝰ aduocatoꝝ vſus admittit eos.

¶ De exceptiōibꝰ opponēdis tutoribꝰ & curatoribꝰ ipſorū piculo cōſtitutis. Rubri.

1 ☞ Tutori vel curatori pupilli vel adulti noie volentibus experiri que poſſint opponi.
2 Adminiſtrator ſuſpectus non pōt pendēte cā ſuſpecti adminiſtrare.
3 Pupillo ad ānū pubertatꝭ veniēte an poterit tutor nouā cāʒ ichoare.

UVA. BHSC. IyR_228_4

Contra tuto
rem vel curatorē volen
tes pupilli vel adulti
nomine experiri infra
ſcriptis preludijs ⁊ ex=
ceptionibus alludetur. Tu inventa=
rium nō feciſti ſolēniter vt facere de=
buiſti: qꝛ debuiſti facere mox cū ordi=
natꝰ fuiſti. Niſi neceſſitas faciēdi ſpe
cialiter tibi fuerit a teſtatore remiſſa
⁊ ſub pñtia publicarum perſonarū: vt
ff. de admi. tu. l. tutor qui repertorium
et. C. arbi. tute. l. vltima. Et forte pu=
pilli creditoribꝰ euocatis: vt no. ff. de
admi. tuto. l. chirographis nec do tpa
ꝗ dant heredi titubāti ad inuentarij
cōfectionē. C. de iure deli. l. fi. §. ſi naūt
dubius lꝫ hoc obſeruēt iudices muti
nēſes. ¶ Itē repellitur ſi idoneā ſatiſ=
dationē rem pupilli ſaluā fore nō pre
ſtitit vbi nō erat teſtamētarius vel ex
inquiſitione datus vt. C. in qbꝰ cau.
in integr. reſti. nō ſe neceſ. l. ſi tutor. ⁊
C. de epiſ. audiē. l. de creationibꝰ. ⁊. C.
de tuto. ⁊ cur. qui. non eſt ſatiſda. l. iij.
⁊ fi. ⁊. ff. d̄ tute. l. muto. §. muto ⁊. §. hūc
aūt. ¶ Itē de rato caueat ſi dubitatur
an ſit tutor vel an duret tutor vel an
geſtus ſit et cōmiſſus vt. ff. de admi.
tuto. l. vulgo vel ꝑ qua parte vbi plu
res erant tutores vel curatores vt. ff.
de ſolu. l. quod ſi forte. §. j. ⁊. ff. de ad=
mi. tuto. l. iij. §. j. ⁊. l. ſi duo. ¶ Itē ſi nō
iurat de rebꝰ fideliter adminiſtrādis
vtilia faciendo inutilia pretermitten
do: vt. C. de epiſ. audi. l. de creationibꝰ
⁊ i aut. vt hij ꝗ obli. habe. ſe. peri. res
mino. §. ſed ſi quis col. vj. Et ſi inutili
ter dati ſunt tutores puta per epiſto=
lā vel ex imperfecto teſtamento: vt. C.
de cōfir. tuto. l. neqꝫ itē ſi a matre vel a
patre filio naturali: vt. C. de ꝯfir. tuto.
l. vlti. ¶ Itē repellit ſi eſt ſurdꝰ ⁊ mu=
tus: vt. ff. de tut. l. pe. ⁊ ſi eſt minor. xxv.
annis vt. C. de legi. tuto. l. pe. ⁊ inſti. de
excu. tut. §. minores ¶ Similiter reij=
ciunt ſi ſunt debitores vel creditores
pupilloꝝ: vt in aut. vt hij ꝗ obli. ſe pe=
ri. habe. res mino. ⁊. C. ꝗ dari tut. poſ.

aut. minoris. Fallit tñ i matre ⁊ auis
vt in aut. vt ſine ꝓhi. mat. cred. et de=
bi. §. placet. coll. vij. ⁊. C. qñ mulier. tu=
to. offi. fun. poſſit: aut. matri ⁊ auie. Et
iſta exceptio ſolū locū hꝫ in datiuo et
legitimo nō teſtamentario. ¶ Si ve=
ro ꝓpter predictas exceptiones non
poteris eum remouere ꝓcura ſi tibi
expediat vt de ſuſpecto ab aliquo ac=
cuſetur. ⁊ ita durante cauſa ſuſpecti
te non poterit conuenire: vt argu. ff.
de ſuſpec. tuto. l. eum. et inſtitu. eo=
dem titu. §. ſi quis autem ſuſpectus.
2 ¶ † Naꝫ cū pendēte cā ſuſpecti nō
poſſit adminiſtrare ita nec poterit
actiōes exercere: argu. ff. de iure deli=
berandi. l. ait pretor. Item ſi eſt datus
ab eo. qui ius dādi nō habebat puta
a delegato vel p̄tore p̄ſide furioſo vt
ff. de tutori. et curato. datis. ab hijs. le
ge ius dandi. et lege nec mandante.
3 ¶ † Repellunt quo tutores ſi pupil
lus ꝑuenit ad. xiiij. annū ſi velit tutor
iudiciū nouū inchoare inchoatis aūt
interdū aſſiſtet poſt pubertatē: vt. ff.
de admiſt. tuto. l. ita aūt. §. fi. et. C. ar=
bi. tut. l. tutor. et. C. vbi cau. poſt pu=
ber. adſit tu. l. vna. Accuſationē tamē
quam inſtituerat defuncto pupillo
nō cogitur adimplere: vt. ff. ad turp. l.
diuus adrianus pubes ſi. xxv. annis.
¶ Item ſi arrogatus eſt impubes vel
deportatus vel in ſeruitutē redactus
vel ad certā cōditionē vel ad certum
tp̄s ſit tutor datus nec extitit cōditio
vel venit tp̄s vel ſi pupillus eſt capi=
te diminutꝰ ēt minima capitis dimi=
nutiōe vel eſt mortuꝰ: ⁊ hec oīa exēpla
ponunt inſti. ꝗ. modis tute. fun. ꝑ to=
tū ti. ⁊. C. qñ tutor ⁊ cura. eſſe deſinit ꝑ
totū. ¶ Sꝫ ꝗd ſi pupillꝰ habeat patro
ciniū in ciuitate mutinēſi ⁊ bononien
ſi ꝗs dabit tutorē rñdeo i patrimonio
mutinēſi iudex mutinēſis i patrimo=
nio bononieñ. iudex bononiēſis: vt. ff.
de tuto. et cura. dan. ab his. l. pupillo.
et. ff. de excu. tuto. l. iuriſperitos. §. cū
oriūdꝰ. Regulariter tñ dꝫ pupillꝰ pe=
tere tutorē apud magiſtratꝰ vbi du=
cit originē ꝑ ꝓpriis conditionē. Si tñ

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſibi habeat facultates: vt. C. vbi pe. tu. vel cura. l. vna. ⁊ ſi aliter datus fuerit ab agendo repellitur.

¶ De exceptionibus cōtra actorem a tutore conſtitutum. Rubrica.

1 ☞ Actor a tutore vel curatore conſtitutus quibus de cauſis ſit ab actione repellendus.

2 Curator ad lites aſſumptus an habeat officium adminiſtrationis: aut ſi debeat inuentarium facere.

Actor autem cōſtituit a tutore ⁊ curatore. vt. C. de aut. a tuto. ⁊ cur. da. l. vna.
1 ¶ † Iſti obijcit ꝙ nō ē ꝯſtitutus ꝑiculo tutoris vel curatoris ⁊ ꝙ decretū pretoris in conſtituendo nō interuenit itē ꝙ nō fuit iuſta et legitima cauſa cōſtituendi q2 nō erant diffuſa negotia pupilli nec dignitas vel etas vel valitudo tutoris id fieri poſtulauit et ꝙ pupillꝰ non erat abſens imo preſens et fari poterat. Et ſi aliqua de p̄dictis exceptionibus erit vera ad iudiciū nō admittet̄ vt ꝓbat. ff. de admini. tu. l. decreto. ⁊ inſtitu. de cura. in fi. ti. Nā pupillus ex quo pōt debet ꝯſtituere ꝓcuratorē tā ad agendum q̄ ad defendendū tutore autore. vt. C. de ꝓcu. l. neq3. §. pupillus. Et cōſtituit̄ iſte autor ad negotia ⁊ ad lites: vt inſti. de cura. §. qd̄ ſi tutor. ⁊. C. d̄ ap. l. ſi actor. S3 q2 tutor ad lites nō pōt cōſtitui q2 nō dat̄ certe cauſe vel certe rei ideoq3 ſepe impuberi ad litē dat̄ curator olim q̄dē tutor ꝯſtituebat̄ qui pretoriꝰ dicebat̄ cuius curatoris officiū finit̄ peracto iudicio ad quod eſt cōſtitutus: vt inſti. de auto. preſtā. §. fi. S3 maxime qn̄ tutor datus cōtra ſuū pupillū aliquas actiōes vult intentare ⁊ ita vident̄ loqui oēs leges q̄ loquuntur de curatore pupillo ad lites dando. vt. C. de in lit. tuto. vel cu. dā. per totū. excepta illa. l. ad protegē
2 dam. ¶ † Puberes tn̄ indiſtincte tenent̄ aſſumere curatores ad lites. vt inſti. de cura. §. itē inuiti. idē etiam et in pupillo dico nō infante. Et ſi indiſtincte det̄ datus vr̄ ad oēs lites. ff. de tute. l. neq3. §. ſi pupillꝰ. ⁊. §. deniq3. et. §. idem caſſius. ⁊. §. fi. ⁊. l. quod dicitur. Nec puto huiuſmodi curatorē datū ad litē inuentarium debere facere cū eius officiū nō cōſiſtat in adminiſtratione. ar. C. de in lit. dā. tut. vel cu. l. ad ꝓtegendā. Iurabit tn̄ ꝙ dicet et faciet in cā vel cauſis ea q̄ ſibi vtilia videbunt̄: ⁊ ita obſeruat̄ in lombardia. ar. C. de epi. au. aut. q̄ hodie. Curatores aūt ⁊ actores q̄ tutoribus adminiſtrare nō ſufficiētibꝰ adiūgūt̄ adiūctores denoiant̄. vt. ff. d̄ tute. l. ſoler.

¶ Quibꝰ modis curatores furioſorū prodigorū vētris bonorum ⁊ orphanotrophi agere impediunt̄. Rubri.

1 ☞ Furioſis et prodigis dantur cōmuniter a preſidibus curatores et tutores: quia neq3 tempus neq3 finē habent expenſarum.

2 Furioſis ad ſanitatē ⁊ ꝓdigis ad ſanos mores deuentis an ceſſet illorum curatoris officium.

3 Curator vētris aīr cōſiderandus eſt q̄ curator furioſi aut prodigi.

4 Curator nō d3 inuitus ꝯſtitui: nec abſq3 neceſſitate manifeſta.

5 Cōtra curatorē vētris que poſſint exceptiones opponi.

6 Orphanotrophis aut yconomis q̄ ſint exceptiones in iudicio proponende.

1 Quoniā † p̄ſides ſolent dare curatores furioſis et ꝓdigis q̄ neq3 tp̄s neq3 finē expēſarū habēt. vt. ff. de cur. fu. ⁊ ꝓdi. l. j. furioſis maioribus. xxv. annis minoribꝰ aūt furioſis dantur tutores vel curatores qui etati intelligunt̄ dari potius q̄ furori. vt. ff. de tut

UVA. BHSC. IyR_228_4

ff.l. q̄ habet.j.reſpon. Jſtis obijcit ꝙ
nō ſatiſdederūt res furioſi ⁊ pꝛodigi
ſaluas foꝛe niſi ſint a patre ī teſtamē-
to dati tūc enim paternū teſtamentū
pꝛo ſatiſdatione ſufficit ⁊ ꝙ nō iura-
uerunt vtilia facere ⁊ inutilia pꝛeter-
mittere rome coꝛā pꝛetoꝛe ⁊ in ꝓuin-
cijs coꝛā pꝛeſidibus ⁊ locoꝝ epō ⁊ tri
bus pꝛimatibus ⁊ ꝙ inuentariū non
fecerūt ad q̄ oīa tenent: vt.C.de cura.
fu.l.vlt.§.ſi tn̄ antiquitas.⁊.ff.de cur.
fur.lege conſilio.§.cum mentis.licet
ſit argu.contra in ea.lege.j.§.pꝛimo.

2 ¶†Jtē excipit ꝙ furioſus venit ad
ſanitatē ⁊ pꝛodigus ſanos moꝛes re-
cepit: ⁊ ideo curatoꝛis officiū eſt fini-
tū.vt.ff.de cura.fur.l.ꝫ tādiu. Et hoc
qn̄ furoꝛ erat cōtinuus. Alioqn ſi erat
interpollaris curatoꝛis officiū nō fi-
nitur ne crebꝛa ⁊ quaſi ludibꝛioſa ſit
creatio huius curatoꝛis et toties na-
ſcatur quoties deſinere videatur vt.C.
de cura.fur.lege vltima.

3 ¶†Et iſti duo ſcilicet curatoꝛ furio
ſi ⁊ curatoꝛ ꝓdigi plenā habent admi
niſtrationem ſed curatoꝛ bonoꝝ ⁊ cu-
ratoꝛ ventris ſolam cuſtodiā ⁊ earuꝫ
rerum que deterioꝛes future ſunt ꝑ le
gē eſt eis venditio permiſſa: vt.ff.de
admi.tut.l.inter bonoꝛum. Et etiam
ſi es alienū vrget ⁊ dilatio ſit damnū
creditoꝛibꝰ allatura.vt.ff.ex qbꝰ cau.
in poſſeſſio ea.l.fulcinius.§.adeo ⁊.§.
plane ⁊.§.labeo ⁊.ff.de ven.in poſſeſ-
ſione mitten.curatoꝛ.alimenta.§.cu-
ratoꝛ.et vſucapiones interpellantur.
vt.ff.de muneri.⁊ hono.l.j.§.eque et.
ff.de ven.in poſ.mitten.l.j.§.itē ſi pe-
riculum ⁊.ff.de cura.bo.dā.l.j.in fin.
Communiter etiam contra iſtos exci
pitur ꝙ inuentarium nō fecerunt vt
facere tenentur.vt.ff.de ventr.in poſſ.
mitten.l.j.§.eligitur in fin. ¶Et ꝙ a
pꝛetoꝛe nō ſunt conſtituti vt.ff.de cu-
ra.bonis dando.l.neqꝫ in pꝛin.⁊.ff.de
vent. in poſſeſſio.mittē.l.j.§.decretū.
¶Jtem obijcitur curatoꝛi bonis da-
to ꝙ non eſt conſtitutus ex conſenſu
maioꝛis partis creditoꝛum et ꝙ non
eſt conſtitutus in ea regione in qua
actiones mouere intendit.

4 ¶†Jtem ꝙ eſt conſtitutus inuli-
tus quod fieri non debet imo nec vo-
lens niſi ex magna neceſſitate.vt.ff.
de cura.bo.dand.l.ij.circa pꝛinc.et.§.
quod ſi peregrinatiōis ⁊.§.queritur.

5 ¶†Contra curatoꝛem ventris ex-
cipitur ꝙ mulier cui datus eſt non eſt
pꝛegnans ſed per calumniam in poſ
ſeſſionem ſe mitti deſiderat: ⁊ ꝙ aboꝛ
tum fecit: et ꝙ talem edidit ꝙ a ſuc-
ceſſiōe eſt repulſus vel exheredatus:
vt.ff.de vent.in poſſeſſio.mit.l.j.§.pꝛe
gnantem et.§.vlti.et lege ſed et ſi cuꝫ
et.ff.ſi mulier ven.no.in poſ.lege pꝛi-
ma.§.et hoc edictum. Et videas
aduocate inſtrumentum curationis
quia quandoqꝫ eſt datus ventri tan-
tum et non bonis quandoqꝫ ventri
et bonis inter quos eſt magna diffe-
rentia.vt.ff.de vent.in poſſeſſio.mit-
ten.lege pꝛima.§.quoties.

6 ¶†Oꝛphanotrophis pauca aut q̄-
ſi nulla opponi poſſunt ſcilicet ꝙ de
bonis oꝛphanoꝛum inuentarium ſo-
lemniter non fecerunt.et ſunt mino-
res.xxv.annis.vt.C.de epiſco.⁊ cleri.
l.oꝛphanatrophos.et.C.de legi.tut.l.
penulti. ¶Jconomo poteſt obijci ꝙ
non eſt ab epiſcopo oꝛdinatus.vt.C.
de epiſco.et cle.lege omnes qui vbiqꝫ
.§.hoc nihilominus. Sed nunqꝫ vidi
cauſas ecleſiaſticas ꝑ yconomos vēti
lari ſꝫ per ſindicos agitant: decretiſte
vero pꝛepoſitum yconomū appellant.

¶Quibus modis examen oꝛdinarijᵃ iudicis declinatur. Rubꝛica.

1 ☞Pꝛoceſſꝰ oꝛdinarij iudicis mul
tipliciter impeditur.

2 Judex infamis minoꝛ.xxv.an.ſer-
uus: excōicatꝰ: ſurdꝰ vel mutꝰ: fu-
rioſus: iudeꝰ: non eſt audiendus.

3 Judex quibus in cauſis iudicare
non poſſit.

4 Judex ꝓ vel coꝛā qbꝰ actoꝛibꝰ ꝓce
dere non debeat.

5 Perſone extra ꝓuinciam ſuam in
iudiciū nō trahende que ſint.

UVA. BHSC. IyR_228_4

Repoſitis

preludijs ⁊ exceptionibꝰ dilatorijs ⁊ impedimẽtis legitimis quibus obiectis volentes agere ſuo noie vel etiã alieno ⁊ accuſare vel deferre volẽtes a ciuili ⁊ criali iudicio repellit̃ ad declinatorias q̃ in pſonas iudicũ opponunt̃ trãſitũ faciamꝰ incipiẽtes ab his q̃ cõtra ordinariũ iudicẽ ſũt a litigatoribus oponẽde † ⁊ quidẽ ꝓceſſus ordinarij iudicis multipliciter impedit̃ rõne pſone iudicis rõne cauſe actoris rei et rõne mixta. ¶In perſonã ordinarij iudicis opponitur qđ eſt infamis[b].

a ¶Ordinarij. Adde ad hanc rubricã vnũ ſingulare verbũ Bal. in. l. ꝓhibitũ col. iij. ver. iij. C. de iure fiſci lib. x. ꝙ iuriſditio ordinaria nunq̃ cenſet̃ collata niſi inde fuerit facta publica ſcriptura ꝙ dictũ pro ſingulari allegat et ſequit̃ Iaſ. in l. more maiorꝝ. col. viij. ver. Itẽ aduerte. ff. de iuriſd. om. iu. dicẽs addendũ ad caſus notatos per glo. or. in. c. j. §. poſtq̃ de cẽſi. libr. vj. lȝ quãq̃ in delegata ſecꝰ vt p Specu. tit. de ꝓb. §. videndũ. ver. nunqđ i delegatꝰ per Bal. in. d. l. ꝓhibitum ⁊ dices. j. ti. j. in pn. Anto. de tre.

b ¶Infamis. b Infamia eſt leſe dignitatis ſtatus legibꝰ et moribꝰ improbatus ſicut fama eſt illeſe dignitatis ſtatꝰ legibꝰ ⁊ moribꝰ approbatꝰ l. cognitionũ. ff. de var. ⁊ extraor. cog. ita Pau. de ca. in. l. j. in prin. ff. de his qui not. infa. Infamia in iure reperit̃ triplex iuris ⁊ de iure: iuris tm̃ ⁊ infamia facti iuris: ⁊ de iure eſt q̃ a lege infligit̃ ex facto a lege reprobato abſq; iudicis ſententia de qua ſeptẽ habes exẽpla in. l. ſingulari ⁊ qua nõ eſt dare meliorem in corpe iuris in ſua materia ſm Pau. i. l. j. ff. de his q̃ no: infa. tria ponit prin. l. ⁊ quatuor. §. fi. Iuris tm̃ eſt q̃ infligit̃ p ſniam iudicis cõpetentis in oi crimine publico ⁊ in quatuor pũatis furti vi bonorꝝ raptorꝝ in iniuriarũ ⁊ de dolo. ⁊ in q̃tuor actionibꝰ ciuilibꝰ tutele depoſiti ꝓ ſocio ⁊ commodati: q: ex his cauſis cõdẽnati efficiunt̃ infames. d. l. j. §. q̃ publico. Facti eſt illa q̃ grauat opi. apud bonos ⁊ graues ſm Dy. in regula infamibus. de reg. iu. lib. vj. ſiue eſt cum quis eſt notatus apud bonos ⁊ graues lex tamen factum non notat ſm Bal. imo et Fely. in. c. teſtimonium. de teſti. de qua in. l. ob hec verba. ff. de his q̃ not. infa. ⁊ l. verbũ. C. eo. ⁊ exẽplificat glo. in. d. l. j. ⁊ Dy. in. d. reg. infamibus. Et omnis iſamia operatur hunc effectũ noſtrum ꝙ iſamis nõ põt habere dignitatẽ. tex. glo. et docto. in. l. ij. C. de digni. lib. xij. gloſ. Bart. Bal. ⁊ Pau. in. d. l. j. ff. de infa. Dyn. in. d. regula infamibꝰ. Et nedum repellit a iudicatura vel dignitate habẽda Immo etiã ab habita l. indices ꝺ digni. glo. ⁊ Ioã. de pla. in. l. iſamia de decu. libr. x. ¶Alios tres effectus etiã operat̃ iſta infamia facti quos ponit Bal. in. l. fratres. col. j. C. de ioffi. teſta. ⁊ ideo ſecundus erit q: repellit a teſtimonio in criminali ſed in ciuili diminuit. de fide. c. teſtimoniũ. de teſti. Arbitrio tamen iudicis per tex. ſingularem ⁊ meliorem de iure ſm Bald. et Abb. ibi in. c. lȝ ⁊ ibi Feli. i. viij. no. de proba. de quo per glo. ⁊ docto. in. l. j. C. de ſumma trini. ⁊ fide catho. ⁊ per glo. ⁊ Bart. in. l. caſſius. ff. de ſena. vbi Bar. plene diſtiguit: ⁊ per glo. ⁊ Bar. in. l. iij. §. due cauſe. ff. de carbo. edic. per cano. in. di. capitulo teſtimoniũ. de teſti. ⁊. d. c. licet de proba. ¶Tertio inducit querelã. d. l. fratres. ¶Quarto quia repellit a querela. l. in arenã ⁊ lege ſi filiam. C. de inoffi. teſta. ⁊ poſt Bald. ponit aufre. queſtio. cap. tho. clxxiij. ¶Et adde vltra caſus poſitos in. dicta lege prima ꝙ mulier que calumnioſe ſe ventris nomine in poſſeſſionẽ mitti fecit cũ pregnans nõ eſſet per ſententiã efficit̃ infamis. l. notat. cũ. l. ſeq̃. ff. de infa. ¶Itẽ periurus

UVA. BHSC. IyR_228_4

efficitur infamis text.ſingularis in.l. ſi quis maior.C.de tranſ.intellige in periuro qui iurauit in cōtractu aliq̈d de futuro vcꝫ ſe facturū aut daturum quod poſtmodum non fecit ſed contrauenit ſecꝰ ſi iuraſſet aliqud de p̄terito vel de p̄ñti ⁊ deieraſſet qꝛ ex eo non infamaretur iſta eſt glo.quā ibi ſequūtur Barto.et Pau.l.in.l.lutius.ff.de infa.quā reputauit ſingularē Bal.in rubꝛ.extra de iureiurā.ad fi.ſed illud idem vult gl. in.l.que ſub conditione.in princip.in verſi.interuenit.de condi.inſti.⁊ glo. in aut.ſeni.nō ſol.ſi fide.preſt.§.j.in v̄. ſi qua oino coll.v.⁊ glo.in.c.quicunqꝫ vj.q.j. ¶ Adde preterea ꝙ infamia iuris etiā irrogatur per cōfeſſionē verā non per aliud genus pꝛobationis gl. ſingularis multū ⁊ mēti tenēda in.l. ſed ⁊ ſi poſſeſſoꝛi.§.fi.de iureiur. Bal. in.l.j.intellige in cauſa ciuili ſm Bar. in.d.l.ictus.ff.de ifa.Itē irrogat̄ ex genere pene p̄cedēte interlocutoꝛia cauſa cognita.d.l.ictus.Et aduerte quod nulla actio oꝛiens ex delicto famoſo vel cā famoſa infama.niſi reperiat̄ expreſſe cautum in iure:vñ licet ex furto deſcendat etiā cōditio furtiua et cer. cōditio gn̄alis:tñ ſup illis cōdēnatus vel pactꝰ nō efficiet̄ infamis infamia iuris:qꝛ lex tm̄ de actione furti dicit iſta eſt glo.quā ibi notāt Bar.⁊ Pau. de caſt.i.d.l.j.in v̄ſi.q̈ furti.⁊ glo.in.l. certi ꝯditio.ff.ſi cer.pe.ꝓ q̈bꝰ tex.in.l. ceſſat.ff.de acti.⁊ obli.vide etiā cano. maxime Feli.late ꝓſequentē in.viij. ⁊.ix.col.in.d.c.teſtimoniū.⁊ ibi etiam q̄ ſit infamia canonica hoꝛtoꝛ inſup te hr̄e añ mētis ocl'os elegātia v̄ba bal. i.l.vna col.iiij.v̄.Nota ꝙ ꝯfeſſio.C.de ꝯfeſ.iquiētis caueat ſibi vnuſq̈ſqꝫ ab ifamia:qꝛ nō ſolū i eo i q̄ eſt diffamatꝰ ſed ēt in alijs eiꝰ opinio grauat ex de reg.iur.i.c.deſleat. ¶ Bona aūt fama quā multi ppl'i amāt ē theſaurꝰ hoīs ineſtimabilis ⁊ iocūdꝰ ⁊ ſicut lilium dat ſuauitatē odoꝛis.

¶ Et eſt minoꝛ.xxv.ann.[a] niſi ex pꝛincipis latere deſcēdiſſet. ¶ Et eſt ſeruus[b] quod eſt excommuni-

a ¶ Minoꝛ.xxv.an.qꝛ tex.l.q̈dā cōſulebat.hic vr̄ alr̄.valde dubiꝰ iō papa vr̄ illū interp̄tatꝰ in.c.cū.x.an.de offi. deleg.ſm Imo.in.d.l.q̈dam ꝯſulebat cui iterp̄tatiōi clare ſtādū erit ēt in foro ſecl'ari ꝑ no.i.c.ꝑ venerabilē.q̈ fil. ſint leg.⁊ in.c.j.de no.oper.nū.vcꝫ ꝙ maioꝛ.xx.an.pōt a quocunqꝫ dari index ⁊ etiā minoꝛ.xx. maioꝛ tñ.xviij.de ꝯſenſu tñ ꝑtiū.ſꝫ minoꝛ.xviij.a ſolo p̄ncipe d̄ eiꝰ certa ſciētia dari p̄t ⁊ citra ſciētiā p̄ncipis dari nō poſſet niſi maioꝛ.xviij.an.ſꝫ Imol. in.d.c.cū.xx.⁊ Alex.i.d.l.q̈dā ꝯſulebat col.ij.eo em̄ caſu qñ p̄nceps ex certa ſcīa minoꝛē.xviij.an.creat iudicem vr̄ cū eo diſpenſare dicit tex.i.d.l.q̈dā in fi.⁊ ibi.i ſpē Ang.⁊ Alex.not.ꝙ papa ꝯferēdo incapaci bñficiū ex certa ſcīa vr̄ cū eo diſpēſare ad ꝙ tex.egregiꝰ in l.idē vlpianꝰ.§.j.ff.de exc.tut.⁊ Bar.i l.ij.C.ſi ſeruꝰ aut lib.ad decu.aſpi.lib. x.gl.⁊ ſcribē.in.l.fi.C.ſi cō.ius vel vti. pub.gl.i.c.ſtatutū.i p̄n.in.v̄.literarūꝫ de reſcrip.i.vj.ſecꝰ ſi ignoꝛabat defectū.c.ſi eo t̄pe eo.ti.⁊ lib. ¶ Et hanc diſtinctionē iter certā ſciētiā p̄ncipis:vt videat̄ diſpenſare ⁊ ignoꝛātiā vt tūc nō facit eſſe gl.⁊ Bar.i.l.vniuerſis.C. de preci.imp.offe.⁊ gl.in.c.j.xliij.diſt. in.v̄ſi.vtrinſqꝫ.q̈ vult ꝙ papa vel ep̄s oꝛdinādo ſciēter aliq̄uē vr̄ eū reſtituere fame ꝓ qua ē text.i.l.impialis.§.ſi miles.C.de nup.ꝑ quē dicit ibi Bald. ꝙ papa ſpuriū ſciēter ꝓmouens ep̄m vr̄ eū reſtituere natalibꝰ ⁊ ltiare. ¶ Et aduerte ꝙ de tali certa ſcīa pꝛincipis opꝫ ꝙ appareat ex tenoꝛe literaꝝ.gl. no.in.d.c.ſtatutū in ver.literarū quā ad hoc facit ſingularē imo.in.d.l.quidā cōſulebat ſicut de clauſula motus ꝓpꝛij dicit̄ in.c.ſi motu ꝓpꝛio de preben.in.vj.Sed adde ſimilem in cle.et et ſic pꝛincipalis.de reſcrip.gloſſ.fina. Anto.de tremo.

b ¶ †Seruus.Erroꝛ tamen communis propter publicam vtilitatem facit acta per ſeruum qui liber ſtimabatur valere

UVA. BHSC. IyR_228_4

tur valere non tñ facit ipm seruū liberum aut iudicem per.l. barbari⁹ philippus de of.preto.ff.ẜm verum & communem intellectum citramontanorū nostrorum quem ibi late defendunt albe.fulg.et Jas.l3 gl.& bar. aliter dicant & male dicentes barbariū fuisse liberū et verum pretorē.sed ille text.contrarium ꝓbat cum dicit pretura functum nō fuisse pretorē.l.mercis in.ij.de verb.sig.ff.& tex.allegati p gl.& bar.v3.l.j.C.de testa.&.§.s3 cū qdā insti.eo.nihil ꝓbant nisi de validitate gestorū3 & adde hoc principale dictū de errore cōi procedere etiā i delegato p ea q̄ tenent Bar.& alij in.d.l.barbari⁹.& Pa.& Fely.& cōiter omnes in.ca.cū dilecta de rescrip. contra Jnno.ibi.

catus [a] vel surdus vel mutus [b] q̄d est perpetuo furiosus Abb. quod

a ¶Excōicatus.de excōicato ex text. in.c.ad ꝓbationē de re iud.& in.c. exceptionē de excep .Jta q̄ sentētia ab excōicato lata est ipso iure nulla vt ibi.¶Addo q̄ etiā in foro ciuili h3 locū exceptio excōicationis gl. notabilis & singularis in.l.j. & ibi doct.C.de iur.& fac.ign.& tex.cū glo.in ver.acrimoniā in.l.pl3.C.de sac.san.ec.Uñ infert Bal.in.d.l.j.col.fi.dicēs multum nota.q̄ ēt iure ciuili sñia ab excōicato lata est ipso iure nulla per idē ẜm eū i decreto & in qualibet autoritate & in oī offō publico & ciuili. Qd̄ itelligit ꝓcedere in publice excōicato sec⁹ in occulto.d.c.ad probādū q̄ ēt tabellio occulte depositus conficit instrumenta p gl.quā dicit ordi.& valde singularē in aut.de tabel.§.pe.col.iiij.& idem vult idē Bal.in.c.contingit de dolo & contuma.colum.ix. ¶Et quod in foro ciuili habeat locum excommunicationis exceptio tenet idem Bald. in dicto capitulo exceptionem:& in capitulo intelleximus colum.ij.de iudi. et Felin. in capitulo fina. de except. ¶Nec valeret statutum in contrariū ẜm Bal.in.c.vno de statu.cōtra liber. ecclie.i ꝯclusionib⁹ suis quē refert & sequitur alex.in.l.j.que onerande in addi.ad bar.ff.quarum re. act.nō dat.et tangit l3 nihil decidat Bal.in.d.l.placet & sequit̄ Fely.in.d.c.fi.co.iij.¶Uñ crederem non valere consuetudinem q̄ est in regno francorū q̄ in foro seculari nō admittat exceptio excōicationis vt refert aufre. decis.cape..tho.lxxxix.et Heli.rei.i.c. decernim⁹ de sen.excō.li.vj.q̄ talis cōsuetudo de directo est cōtra libertatē ecclesiasticā.& iō nō vl3 sicut nec statutū.c.nouerit desen.exc.& ibi pa.& fely. antē cassa & irrita & ibi Bal.& Saly.C. de sac.san.ec.bar.in.l.j.col.ix. versi.v. q̄ro.C.de sum.trini.& fide cath.cetera de excōicationis exceptione dices.§. ti.j.ℏ.item agere impeditur.

b ¶Uel mut⁹.vel mulier q̄ in muliere nō cadit iurisditio in.c. mulierem. xxxiij.q.v.&.§.tria.iij.q.vij.in.l.cū ptor §.fi.ff.de iu.& l.femine.ff.de reg.iur.& nedū nō pt iudex eē imo nec arbitrix. c.dilecti de arbi.&.l.fi.C.eo.tit.l3 arbit̄ hēat solā notionē.l.ait ptor.in prin.ff. de re iudi.arbitria eñ sunt istar iudiciorū redacta.l.j.ff.de arbi.¶Intellige sane nisi ex priuilegio vl̄ delegatione pncipis q̄ nedū dignitatē sine administratione immo & cū administratione habere poterit gl.bar.&.philip. deci.in.l.ij.ff.de reg.iur.gl.& bar.in.l. vna.C.de mili.& in quo loco.nume.li. x.& gl.in.c.j.in ver. mulieres.xv.q.iij. et in.c.mēna3.ij.q.v.vbi papa mulier cule purgationē epi cōmisit & gl.j.in d.c.dilecti.cum si.

¶Secundo intellige nisi ex consuetudine text.in.d.c.dilecti gl.in.d.c.j.xv. q.iij.& in.c.cum deuotissima.xij.q.ij.& in.d.l.fin.& ibi bal.C.de arbi.& glo.in c.noua de peni.& re.

¶Et operabitur consuetudo sine mulier sit nobis sine nō quia prohibitio ista est inducta moribus.d.§.tria.&.d. l.cum pretor ergo contraria consuetudine posset tolli prout not.in sit̄ bal. & moder.in.l.morib⁹ in prin.de vulg.

h

UVA. BHSC. IyR_228_4

⁊ pu.ff.⁊ ang.et alij in.l.mod.de acq̃.
hered.lʒ ꝯtrariū velle videat̃ gl. in.d.
c.noua.⁊ pa.in.d.c.dilecti ſꝫ Decy.in
d.l.ij. ¶ Tertio itellige pari rõne niſi
ſtatutū eſſet i ꝯtrariū ꝑ no.i.l.oẽs ppl̃i
ff.de iuſt.⁊ iur.l.de
qb'.ff.ð legi. ¶ Ul a
timo intellige qñ 2
iure officij publici
mulier vellet indi
care ſec'ſi iure he=
reditario haberet
iuriſditionẽ q̃ illã
etiã per ſe exercere
poſſet ſꝫ Jmo. Ho
ſti.⁊ pa.in.d.c.dile
cti. Ang.⁊ Pan. in
d.l.cum p̃tor.in fi.
referentes vidiſſe 3
Johãnã reginã in
ſolio regio ſedeñ.
et capitales ſnias ferẽtem.idem ang.
et decy.in.d.l.ij.ꝙ eſt iudeus.
a ¶ Qm̃ iudeis oĩa publica officia
ſunt interdicta in.c.cū ſit ð iude.in.c.
nulla officia publica.liiij.di.in.c.ꝯſti=
tuit.xvij.q.iiij.⁊ ſoli chriſtiani ſunt ca
paces iuriſditiõis bar.⁊ mod.in rub.
ff.de iuſt.⁊ iur. Unde iudeus vel pa=
ganus non poteſt eſſe imperator vel
rex text.in.c.venerabilem ibi hereti=
cum eligerent vel paganū.de elec.cle.
romani in prin ⁊ ibi car.no.de iureiu.
vnde hoſt.Jo.de lig.in.c.ꝙ ſuper his
de voto concludunt ꝙ apud infideles
nõ eſt imperiū.⁊ idẽ vult pa.ibi dicẽs
vniuerſum orbẽ ſub imperio romano
rum eſſe.¶ Adde ꝙ iudeus neduʒ p̃t
habere iuriſditionẽ ſed nec aliam di=
gnitatẽ q̃ nec doctor eſſe p̃t.bar.in.d.
l.fin.per illum text.vbi dicit ſe eo an=
no ita in facti contingentia dixiſſe.C.
de iude.idem Barto.in prohe.C.colū.
iij.verſicu. quero circa hec.Barto.in
l.generaliter.§.fina.ff.de decu.et in.l.
omnes.in.iij.C.de decu.lib.x.nec ad=
uocatus.l.fin.C.de poſt.nec tabellio.
ang.in aut̃.iuſiurã.quod preſt.ab his
qui admi.col.ij.Jntellige inter xp̄ia=
nos q̃ inter ſeipos bñ pñt bar.in.d.l.

eſt iude' [a] heretic' vel de credenti
bus. ¶ † Et ſi cõſtiterit aliquã ex=
ceptionum obiectarū eſſe verã de
iure vlterius nõ procedat:vt iſta
ſigillatiꝫ probant̃ in.l.neqꝫ famo
ſis.C.de digni.li.xij.⁊.ff.de ſena.l.
caſſi'.⁊.ff.ð arbi.l.cū lege.ff.de re
iudic.l.q̃dã ꝯſulebat.⁊.ff.de iudi.
l.cum p̃tor.§.nõ aūt omnes.et.C.
de iude.⁊ celico.l.vltima.et.C.de
epiſ.aud.l.archigerãtes.⁊ in aut̃.
iuſiuran.qð preſt.ab his qui ad=
mi.ſuſ.colla.ij.¶ † Ratione cauſe

gñal̃r.§.fi.io.de ana.i.c.cū ſit.de iude.
⁊ ibi fely.in prin.dicẽtes flo.de ſanc.
pe.ita ꝯſuluiſſe ꝑ text.a ꝯ̃rio ſenſu i.l.
ſi q̃ inter.C.de iude.Jntellige ẽt ſec' ſi
eẽt effect' xp̄ian' q̃ ſi talis nõ repellit̃
ab ordinib' ⁊ bñfi=
cijs eccl̃aſticis.ca.
eam te.⁊ ibi Pañ.⁊
fel.de reſcri.q̃to ⁊
min' debet repel=
li a ſecularib' offi=
cijs ſꝫ fely.i.d.c.cū
ſit.lʒ i ꝯ̃riuʒ ſit tex.
ſingl̃aris ſꝫ lu.ro.
i ſingl̃ari.dclxxv.i
ci.ve manus ad lu
crū panis.i.c.cõſti
tuit iūcta gl.xvij.
q.iiij.Sʒ ibi loquit̃
de nouo ꝯuerſis q̃
dicunt̃ neophiti q̃
nõ pñt ꝓmoueri.xlviij.diſt.ꝑ totã.Fe.
i.d.c.eã te.col.viij.⁊ i.d.c.cū ſit.¶ Jtẽ
aduerte q̃ officia publica oneroſa nõ
ſūt iudeis iterdicta:q̃ excluſ' ab offi=
cijs publicis nõ intelligitur excluſus
ab oneroſis tex.ſingula.ſꝫ Bal. Ang.
⁊ Jmol.ibi in.l.ſi quis ſolidum.ff.de
here.inſti.et voluit in ſpecie Bart.in
d.l.omnes.C.de decurio.lib.x.dicens
iudeū poſſe eſſe decurionẽ quatenus
eſt onus non quatenus eſt dignitas.
¶ Facit ꝙ de bãnito dicit gl.in.l.ij.§.
nemo.ff.de capi.di.ꝙ non deſunt eſſe
ciues quo ad onera⁊ quod no.Bar.in
l.vna ꝑ illū tex.C.de infa.li.x.per que
⁊ alia ſimilia multa q̃ ponit Jaſ.in ru
bri.de inſti.⁊ iur.col.ij.videt̃ poſſe cõ=
cludi contra Bar.ibi ꝙ iudeus poſſit
eſſe tutor chriſtiani cum ſit onus.l.vo
luntarie.de execu.tu.ca.prout etiam
tenent ibi Rap. Fulg.et mar.Lud.et
videtur in puncto iuris verius ſcðm
Jaſ. ibi. Attamen in practica et facti
contingentia Barto.opinio eſſet am=
plectenda:quia per illam periculum
anime euitatur ne iudeus ſimplicem
pupillum ad perfidiam ſuam trahat
l.ſunt perſone.ff.de reli.⁊ ſump.fune.
quam ⁊ tenent mar.Lau.ſibi griuus

UVA. BHSC. IyR_228_4

quia de ea cauſa vult iudicare de qua fuit aduocatus [a] antea vel vult in cauſa propria [b] eſſe iudex.

in.l.j.in prin.ff.de iuſt.& iur.Ang.are. in.§.preterea. in.ij.col.xxxix. inſtit.de excep.& Joã.de ana.in rub.de iude.et in.c.fi.eo.ti.Anto.de tre.

a ¶Aduocatus.vltra duas leges allegatas p do.Uber tũ.adde tex.glo.et doc.i.c. poſtremo. a de ap.& voluit poſt b vber. ſpecu. in tit. de offi.aſſe.§.fin.in fi.ꝙ ſententia lata per iudicem qui fuit aduocat⁹in cauſa eſt nulla.

¶Quod ſane ꝓcedit poſtꝗ fuerit recuſatus quia iudicis ꝗtumcunqꝫ ſuſpecti ſnĩa niſi recuſetur valet & tenet c.iudex ab apoſtolica.de offic.dele.in vj.Bar.& ſcribẽ.in.l. quia poterat.ad trebel.ff.Alexã.& Jaſ.in.l.ſolet.hic alleg.colum.j.Hoſt in.d.c.cum.ſpeciali. & ibi pa.

¶Aduerte tamen ꝙ ille qui habuit nũc iudicem aduocatuꝫ in cauſa non poteſt illum ob id recuſare etiam ſi ſecreta cauſe ei reuelaſſet ſꝫ aduerſari⁹ ſolus glo.in.c.dilecto.in verſi.recuſatis.& ibi pa.de teſti.

¶Item intellige ꝙ aduerſarius tunc demũ meum olim aduocatum nunc iudicem poteſt recuſare ſi pro palauerit in intentionem ſuam et conſultus de iure reſponderit alias non ita limitabat predictam.l.ſolet.Inno.in.c. irrefragabili.in ver. exceſſus.de off.or. & ibi notat pa.dicens quotidie allegari illud dictum Innocẽ.& licet Anto. de bu.ibi impugnet tamen Innocen. ſequitur Joan.and.pa.Imol.& Fely. ibi per glo.or.in.d.c.dilecto.& illam limitationem Innocen.dicit ſingularẽ Alexan.& eam ſequitur ibi Jaſ.in.d. l.ſolet.& Phi.Fran.in.c.poſtremo.co. x.de app.

b ¶Cã ꝓpria qd nõ põt eſſe ẽt ꝯſenſu aduerſarij accedẽte q: rub.C.ne qs in ſua cã.ẽ negatiue ꝯcepta & ſic ꝓhibitiua hñs orationẽ itegrã ꝗ caſu ꝯſenſus partiuꝫ nil opat nec põt illi renũtiari vt vult glo.reputata ſingularis in.l.j. gl.mag.in fi.C.ne fideiuſ.do.dent expreſſe loquẽs de.d. rub. ne qs i ſua cã quã gl.dixit reputari ſingularẽ Alex. de imo.in.l.ſi ꝯſtãte.§.ꝗties.col.iij. ſo: ma,ff.¶Facit text.loquẽs de arbitro. in.l.pe.ff.de arbi.dicẽs ꝙ qꝫ non põt. eſſe arbiter i cauſa ꝓpria:Ꝟbũ em̃ nõ põt iportat neceſſitatẽ ꝓciſam & negat potẽtiaꝫ id eſt denotat actũ eẽ impoſſibileꝫ:vt eſt gl. or.in.c.j.in ver.non põt.de reg.iur.in vj.quã dicit or.Jaſ.in.l.ſtipulatio iſta .§.alteri.col.vj.de ver.ob.ff.& i.l.gall⁹. in prin.in vtraqꝫ repetitione vbi dicit indifferẽter ab omnib⁹ approbari de lib.& poſt.ff.et illam dicit ſingularem pa.in.c.ſi qs contra.de fo.ꝯpe. ¶Tertio facit tex.in.l. iulian⁹ .in.ij.i Ꝟ.ali⁹ index neceſſario ſumẽd⁹eſt.ff.de iudi. ¶Licet Pan.de ca. & Alexã. inaduertenter innuãt oppoſitũ.in.d.l.ꝗ iuriſditiõi põderãtes verbũ neqꝫ dꝫ ꝗ vtiꝛ ille text.nõ aũt Ꝟbo non põt ꝑ qd ꝓm eos inuiꝛ ꝙ niſi opponaꝛ ꝑ partẽ reã iudex poterit cognoſcere in caſib⁹illi⁹ l. voluerunt dicere eam vxoris libero rum & domeſticorum.& tamen ille tex. dicit ꝗ iuriſditioni preeſt neqꝫ ſibi ius dicere debet & nõ dicit poteſt ergo ꝓm eos dicet etiã ſibi ius ſi non fuerit oppoſitũ a pte qd nõ eſt ver ꝑ ꝓmiſſa ad qd Jaſ.ibi non aduertit.poſtea reperi pa.in ſpe.ita tenẽtẽ.in.c. cũ veniſſent col.fi.de iudi.

¶Iſtam concluſionem ꝙ quis nõ poſſit dicere ius in cauſa propria limita j.in papa ob ſuperioris defectũ gloſ. pa.et alij.in.d.c. cum veniſſent de iudi.Innocen.et doct. in.ca.ex parte.in j.de verbo.ſig.probatur per tex.in.§. ſola.& in.c.nemo iudicabit.& duobus ſeq.ix.q.iij.& in.c.ſi papa.xl.di.& qd voluit gl.in.c.ſi qs pecunia. lxxix.di.vbi de ꝓmoto in romanũ pontificẽ cuius vxor quã putabat mortuaꝫ eũ repetit non enim erit cogẽd⁹ſtare iudicio alicuius vt ibi.¶Reſtringe tñ niſi i crie hereſis.d.capi.ſi papa.et in omni crimine notorio incorrigibili et gene-

UVA. BHSC. IyR_228_4

rãte ſcãdalũ in chriſtianitate glo.no. ⁊ ſingularis.in.d.c.ſi papa. quã dicit ſingularẽ pa.i.d.c.cũ veniſſet.col. ceſſantibꝰ qualitatibꝰ illis de nullo alio crie pape aliꝰ cognoſcere poterit ẽt diceret̃ ſimoniacꝰ ſm gl.i.d.c.ſi qͦs pecunia q̃ rñdet ad illũ tex. ¶Item ſi duo ↄtẽderẽt de papatu tũc ↄſiliũ eẽt iudex.in.c.ſi duo.lxxix.di. ¶Scḋo limita in impatore vel alio nõ recognoſcẽte ſuperiorẽ i tpalibꝰ vt i rege Frãcorꝫ xpianiſſimo.c.ꝑ venerabilẽ.q̃ filij ſint legi.ꝑ quẽ tex.cõiter tenet̃ regem Frãcorꝫ nõ ſubeſſe impatori ſm Iaſ. in.l.j.col.iij.j.lec.C.de ſum.tri.⁊ fi.ca. ¶Uel in rege hyſpanie de quo ꝑ glo. i.c. adrianꝰ.i.ij.lxiij.di.⁊ i dñio Uenetorꝫ q̃ iperatorẽ nõ recognoſcunt ſine ex priuilegio vt vult Bar.i.l.apud hoſtes.col.j.ff.de capti.⁊ Albe.in.d.l.j.ſiue de iure ex eo qꝛ i alueo maris ſit venetia edificata vt ꝑ Bal.in rub.de re. diui.colũ.ij.hi em̃ ⁊ alij de iure vel de facto ſuperiorẽ nõ recognoſcentes ex ſuperioris defectu pñt ius dicere i cã ꝓpria.l.⁊ hoc tyberiꝰ ceſar.ff.de here. inſti.l.ꝓxime.ff.de his q̃ in te.delẽ. iũ ctis no.ꝑ gl.i.c.guiliſariꝰ.in ver.anathematizani.xxiij.q.iiij.⁊ ꝑ gloſ. magnã.i.c.j.de maledi.⁊ ꝑ Cy.Bar.⁊ Sali.i.d.l.vna.C.ne qͦs i ſua cã.⁊ ꝑ Bar. in.l. ſi alius.§.belliſſime.ff.qḋ vi aut clã.⁊ ꝑ Pa.⁊ Fely.in.d.c.cũ veniſſent. vbi Feli.dicit ita tenẽdũ nõ obſtantibus fundamẽtis modernorꝫ ibi tenẽtiũ ↄtrariũ.¶Hoc tñ ſublimita primo in caſu.c.nouit.de iudi. Scḋo quo ad ſubditos qꝛ quo ad alios ſecꝰ ſm Hoſti.⁊ pa.col.vij.ver.⁊ qḋ.ſ.dixi.in.d.c. nouit.⁊ Fely.i.d.c.cũ veniſſent.col.iij. Tertio qñ nõ recognoſcẽs ſuperiorẽ eſſet actor. Secꝰ ſi reus qꝛ tũc poterit corã papa trahi:ita Pa.i.c.j.de ꝓba. ꝑ illũ text. quẽ ad hoc dicit ibi ſinglr̃ notãdũ.⁊ idẽ Pa.in.c. expoſita. col.j. de arbi.⁊ lꝫ Fely.in.d.c. cuꝫ veniſſent poſt do.ſuũ in.d.c.j.teneat ↄtra hanc ſublimitationeꝫ tñ eã ſaluat in. d.c.j. col.iiij.dicẽs poſſe ſaluari in cã ardua vel arduo dubio al's nõ ꝑ.c. venerabilẽ.q̃ fil.ſint legi.⁊ ꝑ nota.ꝑ Inñ.i.c.cũ te.de re iudi.vt ibi ꝑ eũ cuiꝰ verba reaſſumpſit do.Stepha.Aufre.in addi. ad repe.cle.j.de of.or.in rub.de poteſtate eccl'ie ſup laicis.col.viij.ver.quadrageſimo nulla mẽtiõe facta de Fel. qḋ furti ſpẽs eſt vt voluit Bal.i ꝓhe. feud.col.ij.Tertio principalr̃ fallit in magiſtratu inferiori q̃ iniuriã ſibi illatã dũ quarto notoriã ⁊ ſub ꝑſentia ppl'i illatã põt punire:qꝛ tũc cẽſet̃ merus executor cũ in notorijs non expediat cognoſcere vl' ſñiare ſꝫ exeq̃ ⁊ punire.c.qm̃.de preſby. Ita determinãt Iac.de are.⁊ Cy.late diſputãtes Bal. ⁊ Sali.in.d.l.vna.Bar.i.l.ſi qͦs forte. .§.ſi qͦs.ff.de pe.Inñ.⁊ Ant.de but. in d.c.ex parte.Pa.⁊ Fely.in.d.c.cũ veniſſent.⁊ facit tex.i.c.j. de penis.i.vj. Si ꝟo nõ eſſet notoria ⁊ tãgeret principalr̃ dignitatẽ poſſet cognoſcere et punire secꝰ ſi pſonã ꝑncipalr̃ gl.i.c.ſi qͦs erga epm̃.⁊.c.ſi qͦs ab epo.ij.q.vij. eo em̃ caſu adire deberet ſupiorẽ.c.dilectꝰ.⁊ ibi Inñ.⁊ Pa.i.ij.no. de penis. ⁊ ita ↄcludũt prealleg a.doc.⁊ vr̃ velle Iaſ.in.d.l.q̃ iuriſditioni.i ꝑn. Pau.tñ in.d.l.vna. vr̃ req̃rere duo ad hoc vt ipſe cognoſcat ꝙ iniuria ſit notoria ⁊ ↄreſpiciat dignitatẽ ſꝫ alij dicũt vt.ſ. ¶Iſtã ↄcluſionẽ reſtringe primo vbi pena eſſet a iure ꝓ illa offenſa limitata al's ſi veniret arbitrio ipſiꝰ iudicis offenſi iponẽda vt ẽ regulariter i actione iniuriarũ tũc qꝛ poſſet i arbitrãdo modũ excedere poſſet tãꝙ̃ ſuſpectꝰ recuſari.ita Pa.i.c.j.de maledi.⁊ in d.c. dilectꝰ.⁊ in.d.c.cũ veniſſent. ⁊ ſimplr̃ trãſit Iaſ.i.d.l.q̃ iuriſditioni.Scḋo reſtringe in iudice ordinario:qꝛ delegatus nõ poſſet cognoſcere de iiuria ſibi illata ſꝫ ad ſuperiorẽ remittere.d.c. dilectꝰ.⁊ ibi Inñ.Pa.niſi qñ ſua iuriſditio ex hoc impediret̃.c.j.⁊ ibi etiam Inñ.Pa.⁊ alij.de offi. dele. ⁊ collec.et Pa.in.d.c.cũ veniſſent.Tertio credit Pa.i.d.c.cũ veniſſent.col.fi.ꝙ ſicut qͦs põt eſſe arbitrator in cã ꝓprie iniurie. c.qñtauallis.de iureiu. ⁊ ſic extraiudicialr̃ in cã ꝓpria cognoſcere ita poſ

UVA. BHSC. IyR_228_4

ferit ſuperioꝛ iniuriã ſibi illatã ꝑ ſub
ditũ lꝫ occultã extraiudicialiter puni
re ꝑ viã coꝛrectionis ⁊ ipoſitiõis ali=
cuius pene: ⁊ ita etiam Domini.in.c.
⁊ q̇ emẽdat.circa mediũ.xl.diſt.quem
refert de pa. nõ faciẽs mẽtionẽ Fely.
in.d.c.nõ veniſſent.col.fi. Quarto fal
lit in quocũq; priuato ſi copia iudicis
hri nõ poſſit: qꝛ tũc poterit ius ſibi di
cere in cã ꝓpria.glo.in.c. ius gẽtiũ.j.
diſt.pꝛo qua text.in.l.gñali. de decur.
li.x.quẽ ad hoc allegat Spe. in tit. de
acto.verſi.itẽ ꝙ vult ꝓpria autoꝛitate.
¶Ad idẽ gl.valde ſingularis.i.l.nul=
lus.C.de iude. volẽs licere mihi pꝛo=
pria autoꝛitate iniuriã illatã vlciſci ſi
offenſoꝛẽ fugiẽtẽ ad iudicẽ dicere nõ
poſſim quã dicit valde ſingularẽ Pa.
in.c.j.col.xvij.de iudi. ¶Et ꝑ illã glo.
Bar.ibi.⁊ i.l.ſi ali⁹.§.belliſſime.ff.qđ
vi aut clã.⁊ in.l.hoſtes.ad fi.ff.de ca=
pti.⁊ poſt.re.dicit ꝙ in ciuitatib⁹ Ita
lie nõ recognoſcentibus ſuperioꝛeꝫ ſi
vna occupet per vim res alterius qđ
illa poterit per vim recuperare: qꝛ iu=
dicis nõ eſt copia.⁊ idẽ voluit Bald.
in.l.ſi quis ad ſe fundũ. in pꝛin.C. ad
l.iul.de vi pu.limitãs illã.l.nõ pꝛoce=
dere vbi copia iudicis haberi nõ poſ
ſet: ⁊ qđ voluit idẽ Bal.in.l.ij.col.x.C.
de ſer.⁊ aqua.ꝙ per furtũ vel ꝓditio=
nẽ poſſum occupare caſtrũ illius qui
occupauit meũ ſi alio mõ mihi cõſule
re nõ poſſum. Et ꝙ in defectũ iudicis
liceat ſibi ius dicere tenet Inno. ⁊ ibi
Pa.col.fina.in.c.olim.in.j.de reſtitu.
ſpo.⁊ Cardi.in cle.vna.in ver. ſi quis
autem.in pꝛima oppo.de ſeque.poſ.⁊
fruc.qđ ſingulariter limitauit Bal.in
l.ſed ⁊ ſi per pꝛetoꝛẽ.§.ait pꝛetoꝛ.ff. ex
qui.cau.ma.ꝓcedere ſi periculũ ſit in
moꝛa alꝭ ſolus defect⁹ iudicis nõ ſuf
ficeret: ⁊ ita limitat.d.l.nullus. quã li
mitationẽ dicit ſingularẽ Alex.in ad=
di.ad Bar.in.d.§.letiſſime.⁊ ſatis ſen
tit Bar.in.l.ait pꝛetoꝛ.§. ſi debitoꝛeꝫ.
ff.de his q̃ in frau.cre. cũ dicit qꝛ erat
ſibi periculoſuꝫ expectare qꝛ interim
aufugiſſet. ¶Hinc eſt ꝙ debitoꝛẽ fu=
gitiuũ poſſum ꝓpꝛia autoꝛitate cape
re ⁊ ad iudicẽ ducere per tex. in.d.§. ſi
debitoꝛẽ. Sed qꝛ ille text.de captura
perſone verbũ nullũ dicit ideo ad hoc
in cõi alleget.glo.in ver.in iudicio.in
pꝛincipio tit. inſti.de actio. quam ibi
Bal.dicit ſingularẽ.ſed Bar. aliã alle
gat in.d.§.ſi debitoꝛẽ.vcꝫ in.c.vno. in
pꝛin.in ver.poteſtatẽ. de pace tenen.
⁊ iura.fir.in vſi.feu.⁊ eſt alia. l auten.
vt iudi.ſine quo.ſuf.§. neceſſitatẽ. gl.
iij.col.ij.⁊ tenet Specu. in.d. ver. itẽ
ꝙ vult ⁊ Bart. in.d.§.ſi debitoꝛẽ.et in
d.l.generali.Bald.Ange. ⁊ Iaſ.in.d.
pꝛin.de act.⁊ eſt bonus tex.in.d.l.ge=
nerali. et in.l.j.C.vbi quis. decur vel
coar.⁊ ibi etiam Bart. Bal.et Salice.
¶Et hmõi de debitoꝛe fugitiuo ca=
ptura etiã ſi fieret iudicis autoꝛitate
poſſet fieri die feriata et in honoꝛem
dei per gloſ.ſingularẽ in.l.fi.C.de fer.
quã dicit ſingularẽ Bal.in.c.fi. col.fi.
de fer.et Ange.⁊ Fulgo. in.l.j.in.§.j.
ff.eo.ti.⁊ Paul.de caſt.in.l.diuus.eo.
ti.quã ſequunt Bar.i.d.§.ſi debitoꝛẽ.
ad fi.⁊ Bal.⁊ doc.ibidẽ.⁊ doc.in pꝛin.
tit.de act.inſti.⁊ nedum ſi eſſent ferie
ſolẽnes verũetiã ſi ſolẽniſſime vt die
paſche vel natiuitatis dñi ſm Bal.in
d.c.fi.⁊ poterit etiã capi fugitiu⁹ tpe
treugaꝝ: qꝛ tale tẽpus fugitiuis non
ꝓdeſt ſm Bald.in.c.j.colũ.ij. de treu.
et pace. ¶Sicut dicunt moderniores
in.l.plerũq;. de in ius vo. ff. ꝙ in loco
pꝛiuilegiato puta domo ꝓpꝛia pote=
rit etiam capi argumẽto de tẽpoꝛe ad
locũ.l.vnũ.ff.ſi cer.peta. ⁊ an idem in
ſe pꝛeparante ad fugam ⁊ que ſint ne
ceſſaria ad obtinendam capturam a
iudice vide per docto. in locis pꝛedi=
ctis maxime in.d.pꝛin.de actio.an ve=
ro pꝛobetur ſuſpitio fuge per iuramẽ
tum dixi in pꝛohe.ſ.in verſicu. iuret.
et quid in debitoꝛe in diem fugiẽte di
cam.ſ.titu.quibus mo.ſuo no. agen.
ver.impediuntur etiam agere.
¶Quinto fallit in caſu. l. ſi alius.§.
eſt et alia. ⁊ ibi Barto.ff. quod vi aut
clam. et.l. iij.§. quod ait pꝛetoꝛ. ff. de
incendi.ruin.nau.
¶Sexto in caſu.l.j.C. quando lice. ſe

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſine iudi.ven.in nocturno depopula⸗tore ⁊ aggreſſore itinerum.
¶Septimo in caſu legis ſecunde.C. vt ne priuē. titu.predio.
¶Octauo in caſu legis furez.C. ad legem corneliam de ſicariis.⁊.l. iiij.§.j. et lege ſequenti.in a principio.ff. ad legem aquiliam. et b in.c.ſi perfodiens. et capitulo ſuſcepimus.de homi.
¶Nono fallit in caſu autentice ſi quis ei quē. C. de adulte.
¶Decimo in caſu legis patri.⁊ legis ſequentis.ff.ad legez iuliā. de adul.
¶Undecimo in caſu dicte.l. generaliter.
¶Duodecimo in caſu lege deuotum. de metha.lege duodecima.
¶Decimotertio in caſu legis prohibitum.C.de iure fiſci.
¶Decimoquarto in caſu legis quemadmodum.§.primo.ff. ad legem aquiliam. vbicunqꝫ aliquid fit in meo citra ius ſeruitutis poſſum propria autoritate tollere. Secus ſi ſupra meum vt ibi.
¶Decimoquīto in caſu legis ꝑme.§. licet.ff.de pericu.et commo.rei vēdi.
¶Decimoſexto in caſu.l. quoties.§. ſicut.ff. de adminiſtratione tutorum. et.l.que omnia.§. fina.ff. de procuratoribus ratione officij.
¶Decimoſeptimo in caſu lege tertia C.loca. et.l. quero.§. inter locatorem. ff.eodem.
¶Decimooctauo in emphiteota ceſſante in ſolutione canonis per tēpus a lege diffinitum. textus in lege ſecūda.et ibi gloſ. docto. antiqui. et Jaſ. C. de iure emphiteo.et in capitulo potuit.de loca.
¶Decimonono in caſu. l. pignoris. C.de pigno.
¶Uigeſimo in caſu. l.j. ff. de via publi.et ite. ¶Et ex his quoſdam ⁊ nonnullos alios ponit Specu.in.d.verſiculo itē quod vult. Et alios in corpore iuris diſperſos cōgregare potius eſſet laborioſuz ꝙ ſubtile et in ſimili dicit gl. in.l.j.ff. ſolu. matri.

vel ſi velit cognoſcere de ea ſumma que excedit[a] ſuā iuriſditionē. Uel de tali cauſa de qua non pōt ratione ſue iuriſditionis[b] nec cognoſcere nec iudicare vt iſta oīa per ordinē probantur.ff. de iuriſdi.om.iudi.l.ſolet.⁊.l.pretor. ⁊.C. de aſſe.⁊ dome.l.vlti.in fi.et.C. ne quis in ſua cau.in rub.⁊ in nigro. et.ff.de iu.om.iu.l.ſi idē. ⁊ in aut. de defen.ciui.§.⁊ iudicare.⁊.§.ſeq. et in aut.de iudi.§.audiēt. ⁊.ff. de arbi.l. nō diſtinguemꝰ.§. iulianꝰ. ſcribit.⁊.C.de peda. iudi.l. ſecunda.in fine.

a ¶Excedit.⁊ ſi cognouerit ſnia eſt nulla vt infra de impe.⁊ cau.nul.§. rōne quantitatis. et ibi vide q̄ poſui in addi.in ver.delegatus. De tre.

b ¶Iuriſditiōis. Puta defenſor ciuitatis vel index pedaneus de cauſis meri vel mixti imperij vel iuriſditiōis magnis tñ de quibꝰ preſides cognoſcere debēt nec pñt illas delegare: qꝛ iure cuiuſlibet magiſtratꝰ nō cōpetūt.l. placet.i.j.C. de peda.iudi.hic all'.l.j.in princ.ff. de offi.eiꝰ cui mā.eſt iur. exceptis cauſis criminalibꝰ leuibꝰ ⁊ pecuniarijs intra.ccc.aureos de quibꝰ qꝛ iure cuiuſlibet magiſtratus competūt poſſunt defenſores cognoſcere et iudicare. in aut. de defen.ciui.§.⁊ iudicare.⁊.§.audiēt hic alle.coll'.iij. Sꝫ cū hodie ſingule ciuitates habeant ſua regimina ſicut olim ꝓuincie vt dicit glo.ſingularis reputata.i.l.fi.in ver.id eſt in vna.C.de ꝑſcrip.lōg.tēp.x.vel.xx.an. Ideo defenſores quos itali appellāt ptātes hñt ea q̄ ſunt meri ⁊ mixti imperij ſicut ꝑſides ſm Jo.an. i addi.ad Spec.ti.de iu.om.iu.ver.ifirmi.⁊ Ange.in.l.j.§.ſolet.ff. qñ app.ſit Jaſ.i. d. l.j.in prin.in.v.col.de of.eiꝰ cui man. eſt iur. ¶Sicut etiā videmꝰ i ordinarijs iudicibꝰ regis in regno Frācorū. Scdo pōt exēplificare i iudice ſeculari volēte cognoſcere de cā ſpirituali q̄ ad eiꝰ cognitionē nec pꝛicipaliter nec incidēter ſpectat.c.cauſam q̄. qui filij

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſint legi.c.tuam.de oꝛdi.cog.vel de cā ſpūalitati annexa puta iuriſpatronatus cuius etiam cognitio eſt iudici ſeculari interdicta.c.quanto.de iudi. ¶ Niſi cum vniuerſitate cognoſceret acceſſoꝛie ꝓut voluit gloſ.ſingula.i c.filijs.glo.j.i cau ſa.xvj.q.vij. dicēs indicem ſecularē poſſe ꝑuare iure patronatꝰ laicū eiꝰ bona cōfiſcādo. quā facit ſingularē:⁊ ſequit̃ Pa.i.d.c.q̃to. col.iij.ita etiā ibi Ant.de bu.argumēto tex.i.c.ex lr̃is.de iure pa.quē tex.ēt allegat glo.ꝑalle.idē tenet Pa.i.c.cū laici.de iure pa.dicēs illā gl.notā.idē Panoꝛmita.in.c.ij.de feu. tenuit etiā Cardi.flo. in clemen.ij.in.viij.qō.de iu.pa.⁊ ſatis ſentit Bar.in.l.aufidiꝰ. de priui.cre.ff.licet Joan.de imol.in repe.l.in inſulā.colum. ff.ſolu.matrimonio.⁊ Fely.in.d.c.quāto.teneāt contrarium ꝙ nec etiam acceſſoꝛie. ¶ Sꝫ cū ius patronatꝰ poſſit vēdi acceſſoꝛie cū vniuerſitate ⁊ ēt pignoꝛari.c.cū ſeculū.⁊.c.ex lr̃is.de iure pat. ſatis pōt pꝛia pars ſuſtineri ꝓpter gl. autoꝛitatē q̃ oēs alias añcellit autoꝛitates ſm Bal.i.l.cū hereditas.C.de po.cuiꝰ opinio ī dubio eſt tenēda ſm Bal.i.l.j.ī fi.ff.de vul.⁊ pu.⁊ a cuiꝰ opinione ī curia romana nō recedit̃ i iudicādo ſm Pa.in.c.edoceri.col. de reſcri. ¶ Intellige tñ ſꝫ Pa.i.d.c.quāto.dūmō ius patronatꝰ nō exprimat̃ ī libello nec ī ſnīa:qꝛ tūc ius patronatus veniret pꝛincipalr̃ ⁊ nō valeret iudiciū ſicut nec vēditio dicēdo vendo villā ⁊ ius patronatꝰ ī ea exiſtēs vt dicit Jo.an.in nouel.i.c.vno.de iur.pa. in.vj. qđ Pa.vbi.ſ̃.dicit ſingulariter notā. In tribus tñ caſibus poſſet ius patronatꝰ noīari in libello ſnīa vel vēditione pꝛimo hoc mō. peto hereditatē cū iure patronatꝰ. Scđo peto hereditatē cū pertinētijs ⁊ iure patronatꝰ in ablatiuo ſecꝰ ſi diceret ⁊ ius patronatꝰ: quia cum coniungit acceſſoꝛie ⁊ vero eque pꝛincipaliter ꝑ doc.Bar.in l.ſi cui legatū.ff.de fun.iſtr.⁊ inſti.le.

4 ¶ Rōne actoꝛis a qꝛ filiꝰ vult coram patre iudice litigare vel ecōtra

Ita voluerūt Pa.Maria.ſoꝛi.⁊ Jo.de ana.in.c.q̃relā.de ſimo.refert Fely.in d.c.q̃to.col.pe. Tertio ſi diceret peto hereditatē Titij:vcꝫ domū talē ⁊ villā illam ⁊ ius patronatus talis eccleſie: qꝛ tunc ius patro. venit declaratoꝛie ſm Domi.de ſan. Gemi.i.d.c.vno.i pꝛin.col.j.de iu.pa.lib.vj.poſt Joan. cal.ibi.De tremo.

a ¶ Actoꝛis.notāter dixit actoꝛis qꝛ ſi filiꝰ ⁊ ceteri ꝯuenirent corā pr̃e ⁊c. teneret iudiciū tex.i.l.lex coꝛnelia.i pn. ibi ei q̃ agit.hic alle.ſicut enim vocās ſeruū ī ius vr̃ ipſiꝰ ꝑſonā legitimare. vt ꝑ Bart.in.l.de pupillo.§.j.ff.de op. nū.ita vocās filiū corā pr̃e:⁊ ſic de ceteris iudicis ꝑſonā vr̃ appꝛobare ⁊ tacite in eū cōſentire.lꝫ em̄ cū vult iudicare in cā ꝓpꝛia nō poſſit ꝯſenſus partis validare iudiciū vt dixi.ſ̃.e.in ver. cā ꝓpꝛia. Attñ in cā ſuoꝝ ſecꝰ. Et ideo dicūt Albe.Raph.Ful.Paul.de caſt. Alex.⁊ Jaſ.i.d.l.q̃ iuriſditioni ꝙ in cā ſuoꝝ pōt q̄s iudicare:⁊ tꝫ iudiciū etiā agētibꝰ ſuis ſi nō opponat̃ a reo ꝓpter tacitū ꝯſenſum iductiuū ꝓrogationis iuriſditionis al's declinabilis ꝑ tex.in.l.i priuatis.i ver.pōt.de iud. ff.adde aliū tex.in.l.q̃netiā.ibi ⁊ iudicē eū eſſe poſſe.ff.de arbi. Qđ ꝓcedit ī ciuilibꝰ cauſis ſecꝰ em̄ in crīalibus in quibus nec pater filio nec filius patri erit iudex ꝑ.d.l.in priuatis a ꝯtrio ſenſu ⁊ tenet gl.in.d.l.q̃netiā.⁊.d.l.q̃ iuriſditioni.⁊ ibi Alex.⁊ Jaſ.⁊ ex his habes duas fal.ad pꝛīcipale dictū doct. nr̃i.Alias duas collige ex ſeq̄ntibus verbis eiuſdē vcꝫ ī delegato ⁊ vſqꝫ ad litis cōte.qñ actio eēt tp̄e peritura q̄s etiā ponūt moder.in.d.l.q̃ iuriſditioni.Limita hoc in iuriſditione ꝯtētioſa:qꝛ in volūtaria poteſt.l.ſi conſul.ff. de adop.dūmodo cauſe cognitionem non exigat:ſm Jaſ.in.d.l.qui iuriſditioni. ¶ Unde dicit Archi.i.c.omnes. xxx.qō.j.qđ ſacerdos poteſt abſoluere ſuam concubinam de concubinatu cum ea commiſſo donec ab eccleſia

UVA. BHSC. IyR_228_4

tolleratur licet honeſtiꝰ faceret alteri ꝯmittere. ❡Sexto fallit in epo qui de cā ſue eccleſie poteſt cognoſcere gl. in cap. ſi q̄s erga epm̄.ij.q.vij. canoniſte in .c.cū veniſſent poſt glo.ibi de iudi. ❡Septimo fallit vbi par affectio tollit ſuſpitionē puta q̄ꝛ litigatores eēnt pariter coniuncti iudicāti.l.nō ſoluꝫ .§.denuo.ff. đ ritu nup.⁊ ibi ꝑ Bart. gl.⁊ docto. in.c.poſtremo de appel. Bart.⁊ oēs in .d.l. qui iuriſditioni. ❡Octauo fallit qñ ꝯſuetudo eſſet i cōtrariū tex. cū gl.in verſi. punire in .c.j. de pe.lib.vj.glo.et ſcriben.in.c.cū cōtingat de foro comp. Alex.⁊ Iaſ.in.d. l.qui iuriſditioni. ❡Nono fallit quia archiepiſcopꝰ etiam in dioceſi ſui ſuffraganei iniurias notorias ſue familie illatas punire poteſt text.in.d.c.j. de pe.lib.vj. ❡Decimo quia iudex delicta ſuorum officialium in officio delinquentiū punire pōt tex.in.l. nulli. C.quo appel.non reci.canoniſata .ij. q.vj.c.nulli. ⁊ ibi gl.bar.⁊ ange.i.d.l. nulli.ange.Saly.Alex.⁊ Iaſ.i.d.l.qui iuriſditioni. Hos autem caſus et alios paucos proſequere vt ibi per eos. Anto.de tre.

vel aliq̄s de eius familia [a] vl' q̄ꝛ ex lege cornelia agēs īiuriarū ē ſocer gener vitricꝰ p̄uignꝰ ſobrinꝰ vel cōſanguineꝰ [b] vel affinitate ꝯtingit iudicem vel eſt actoris patronus vt.ff.de iur.om.iu.l.q̄ iuriſditiōi ⁊ ff.de iniur.l.lex cornelia.j.rñ.l.ꝓnis apte ꝯiū ꝓtū ad patrē ⁊ filiū ⁊ ecōtra videat.ff.de iud.l.in priuatis:ſꝫ illa itelligit in delegato i ciuili cā: vel qđ verius eſt nō vſqꝫ ad finem cauſe ſꝫ ſolūmō vſqꝫ ad ꝯteſtationē litis.vt.ff.đ offi.p̄ſi.l. ſenatuſconſulto.Sed certe poteſt dici ꝙ vtatur mixta conſideratiōe ſcilicet actoris ⁊ iudicis.

a ❡De eius familia.ad text.hic allega.per do.Uber.Adde text.in capitulo inſinuante.de offic. deleg.⁊ facit text.in capitulo primo ⁊ capitulo accuſatores in tertio .iij.q.v. vbi teſtis ob familiaritatem repellitur.Sed minor cauſa repellit iudicem ꝙ teſtem.quia multi iudices pauci teſtes glo.in.d.c.inſinuante et in .c.cum.R. canonicus.eo.tit.⁊ vtrobiqꝫ per ſcribentes. ❡Intellige in familiaritate magna ſecus ſi eſſet leuis gl.pa.⁊ aliū in.d.c.inſinuāte. ❡Qui aūt dicantur familiares dic ꝙ ꝓprie familiares alicuius dicuntur domeſtici continui cōmēſales illiꝰ expenſis : ita tex. in.c.fi. đ ver.ſig.li.vj.⁊ibi Io.an.domi. ❡Idē tū dicas ſi eēt ſociꝰ in eadē domo habitans lꝫ nō illius expēſis .c. cū.R.canonicꝰ p̄alleg.⁊ ibi pa.⁊ ſpe.in titu.de deleg.§. ſupeſt verſi. quid ſi ſit ſocius in eadeꝫ domo. Ang. are.in .§.p̄terea in ij. col.xj. de excep. inſti.cardi.in.c.poſtremo colū.de appel. ❡Idem etiā ⁊ tertio dicas i ſocio ſtricte ſumpto cuꝫ quo ſocietatē ꝯtraxiſti quia poterit in tua cā iudex datꝰ recuſari lꝫ extra domū habitet ſm Specu.in.d .§. ſupeſt. verſi.Item ſi eſt canonicus ⁊ ibi Ioā. an.poſt guil.angli.per tex.in.l.veruꝫ in prin.ff.pro ſo.vbi ſocietas ius quodammodo fraternitatis habet quod ideꝫ ſpe.in.d. ver.quid ſi ſit intelligit ꝓcedere durāte ſocietate poſt nō argu. d.c.cum.R.⁊ ita tenuiſſe Pet.⁊ abb.in d.c.cum.R.refert Ioā.an.in addi.ad Specu.vbi proxime.

❡Et q̄ꝛ do.Uber.hic tangit aliquas legitimas cauſas ſuſpitionis non tū plene.adde gl.in.c.cauſam q̄ .de offic. deleg.⁊ Hoſt.in ſum.illius titu.§. que autem ſunt legitime .vbi ponit. xviij. quas proſequuntur Ioan.and. domi. de ſan.ge.⁊ philip.fran. in.d.c.legitima.de appe.lib.vj.card.vero Alexan. ponit.lxx.in.d.c.poſtremo ⁊ quaſdam Iaſo.in lege apertiſſimi.C. de iud.et vide Spe. in.d.§.ſupe res. Antonius de tremolis.

b ❡Conſanguineꝰ.adde tex.in.c.poſtremo de appel. ❡Sed quis dicetur conſanguineus dic ꝙ proprie conſanguinei ſunt fratres ex vtroqꝫ latere vel ex parte patris coniuncti.l.j.§.fi.

UVA. BHSC. IyR_228_4

¶†Ratione rei q: eſt vidua[a] vel pupillus vel eſt debilis et eſt morbo diuturno fatigatus et aduerſariū potentiā perhorreſcit. ¶Uel eſt ſcolaris qui poteſt ratione priuilegij quorundaꝫ ordinariorum iudicium euitare.[b] ¶Uel eſt in

et.l.ſequen.in princi.ff.de ſuis ⁊ legi. here.§.j.inſti. de legi.ag.ſucceſ. ¶Sꝫ magis larga ſignificatione cōſanguinei dicunt̄ cognati.glo.Bar.⁊ oēs in l.cum quidam.§.j.ff.de acquirē.here. ¶Tertio dicit̄ cōſanguineus ſm iu ſra canonica q̇ quo a cunqꝫ ſanguine cōiunct⁹ eſt vt ī rub. de conſan.⁊ af.ita voluit Bart.in.d.§.j. poſt Azon. in ſum.de ſuis ⁊ leg. hered.bene facit tex.in.c.nō debet de cōſan.⁊ affi.⁊ ita accipimus in cōmuni vſu loquendi qui eſt attendendus ⁊ prefert̄ ꝓprie ſignificationi.l.labeo et ibi Bar.de ſup.leg.cū ſi.Bar.⁊ alij in rub.de noui.ope.nū.ff.vnde dicebat Bal.in.l.fi.C.de ver.ſigni.ꝙ licet mater ⁊ auia nō ſint conſanguinee tñ abuſiue eas cōſanguineas appellamus.Dicit tñ Bal.in.d.l.cū quidā.§.j.ꝙ a ꝓpria ſignificatione nō eſt recedendū niſi cōſtet de communi vſu loquendi cōtrario. ¶Et que ſignificatio huius vocabuli cōſanguineus ſit attendēda an ciuilis an canonica vide Alexan.ibidē in.iij.col. ¶Uſqꝫ aūt ad quem gradū repellant̄ cōſanguinei dic ꝙ vſqꝫ ad decimū vſqꝫ ad quē hodie admittitur ſucceſſio inteſtati.§.fi.inſt.de ſuc.cog.ſm Pa.⁊ car.Alexan.in.d.c.poſtremo licet gl.ibi dicat de ſeptimo de q̄ tñ lati⁹ vide ibi Joā.an.⁊ Pa.dicentes conſuetudinem patrie attendendam.Anto.de tre.

a ¶Uidua. he enim perſone nō poſſunt trahi extra prouinciam ſuā.Sed bene poſſunt alios trahere corā principe ſi velint.dicta lege vnica hic allega.⁊ ibi Barto.notat caſum in quo ordinaria iuriſditio declinat̄. ¶Non tamen intelligas quod per modum exceptionis poſſunt declinare iudicium ordinarij:quia ille textus cōtradiceret.Sed ꝑ modū querele principem adeundo et literas impetrando ſecundum Bal.⁊ Sali.ibi ad quod facit ꝙ ſtatim dicam poſt Innoc. ¶Et dicit gl.ibi quam Bald.dicit diligenter notandam et Salice nota.⁊ ordinariam et flori.ſingularem prout ibi refert Alexand.in addi.ad Bal.quod tali priuilegio nō poſſunt ꝑſone iſte renūtiare. ¶Non omitto etiaꝫ quod de iure canonico eſt talibus perſonis aliud indultum priuilegium quod poſſunt laicos coram iudice eccleſiaſtico conuenire capitulo ex tenore.et capitulo ex parte.b.de for.compe.ſunt enim ſub protectione eccleſie text.in capitulo.licet.et cap. defenſionis.lxxxvij. diſt. ¶Intellige primo quod poſſunt trahere agendo ſed conuenti coram iudice ſeculari non poſſunt eius forum declinare ſecundum Innocen.in capitulo ſignificantibus de offi.deleg. quod Panor.in.ij. colum.in fin.dicit nota.et menti tenendum. ¶Secūdo intellige dummodo ſint miſerabiles perſone ⁊ pauperes vel oppreſſe. dicto capitulo ſignificantibus.et dicto capitulo ex parte b.alias enim laicum ad iudicium eccleſiaſticum trahere non poſſent niſi data negligentia iudicis ſecularis dicto capitulo ex tenore.et ita ibi tenet Panor.et idem Panormi.in dicto capitulo ſignificantibus.et in capitulo licet ex ſuſcepto.colum.ij.et.iij.de for.compe. Antonius de tremolis.

b ¶Euitare.habet eñ ſcolaris electionem coram quo de tribus iudicibus velit conueniri puta epiſcopo preſide prouincie quem ſeneſcallum appellamus et doctore.dicta aut̄.habita.ad fin.et in proe.ff.ꝑ §.venulti. ¶Et quia etiam doctor habet iuriſditionem a lege erit dicenda talis iuriſditio ordinaria lege et quia.ff.de iuriſd.om.iud.vnde poterit eam delegare vt etiam vult gloſſ.in dicta.aut̄. habita.in ver.dedimus.quam ibi ſe-

UVA. BHSC. IyR_228_4

quitur Sali.ꝛ Bartho.bolog.in repe. col.xxx.ꝛ Ale.i.l.ſolet col.fi.ff.de iuriſdi.om.iud. ¶Poterit ſimiliter exequi ſuam ſententiam quod nõ faceret delegatus.l.a diuo pio in princ. Ita Jo. and. in addit. ad Specu. in titu.de ſent.excu.§.ij. ver. quid de ſententia doctoris. Bart.in d.l.a diuo.§.j. ꝟſi. quero pone Alex. in.l.iubere colũ.ij. ff.de iur.om.iudi. ¶Et licet de iure huiuſmodi priuilegiuʒ procedat tã in criminalibus ꝗ̃ in ciuilibus cauſis propter generalitatem dicte autenti. habita:tamen quo ad cauſas criminales de conſuetudine non ſeruatur qꝺ doctor cognoſcat vt per glo.in.d.§.pe.maxime bononie vbi fuit illi priuilegio renũtiatum.de qua renũtiatione vtrũ valuerit ꝛ potuerit alijs vniuerſitatibꝰ vel etiam alijs ſcholaſticis tunc bonomie non exiſtentibus preiudicare vide glo.Bal.Saly.ꝛ Barth.de bolog. colum.xxix.in.d.anten.habita. ¶Et adde ꝙ ſcholaris pro ꝯtractibus initis in ſua patria nõ põt cõueniri in loco ſtudij ſed habet ius reuocandi domũ:quia ſola habitatio nõ facit eum ſortiri forum Cyn.ꝛ Bartho.bolog. in.d.anten. habita glo.in ꝟ.domicilium Bart.Ang.ꝛ Paul.de caſt.in.l. heres abſens.§.proinde.ff. de indi. Bart.ꝛ ibi Alexan.in addi.ad eum in l.lex cornelia.§.ſi tamen in fundum. ff.de iniur. ¶Niſi haberet animum verum vel preſumptum conſtituendi ibi domicilium:vt quia conſtituit ſedens ꝛ deſeruit animũ domum redeũdi vel lapſum eſſet decennium. Sed ſi retineret animum reuertendi domum etiam ſi per mille annos ſtaret in loco ſtudij forum ibi ex habitatione non ſortiretur vt per Barto. ibi.et per docto.in.d.§.proinde. Antonius de tremolis.

a ¶In legatione.de legato et alijs hic enumeratis eſt text.in.l.ij.§.legatis.ff.de iud.et generaliter licet vbicunqꝫ al's quis ſortitur forum in aliquo loco vel ratione communis patrie. vt.l. roma.ff. ad muni. vel rõne originis ꝓprie vel paterne. l. aſſumptio.in princip.et §.j.ff.eo.vel ratione contractus. vt l.heres abſens.§. proinde.ff.de iud. ſi ibi fuerit inuentus ibi poſſit conueniri.d.§.proinde ꝛc.romana.§.contrahentes.de for. compe.lib.vj. Attamen ſi in aliquo dictorum locorum repertus ibi fuerit ex cauſa neceſſaria vt caſibus hic enumeratis ꝛ ſimilibꝰ vel ex cauſa probabili puta religionis vt cauſa conſequendarum indulgentiarum vel cauſa ſtudij habebit conuentus ius reuocandi domũ:etiã ſi eſſet pater viſitans filium ſcholarẽ: vt in.d.§.legatis vbi ꝑ gl.Bar. Pau. et moder.ꝛ Pau.ibi dicit hos caſus mẽti tenẽdos.Sʒ qꝺ dixi ſi ibi ſortiat̃ foꝝ rõne ꝯcẗ ꝙ poſſit petere ius reuocãdi domũ ꝓcedit i ſolo legato.Ceteri eñ ibi ꝯſerint vel alibi ꝗ̃ in prouicia ſua ius domũ reuocãdi nõ habebũt.d.l.ij.§.oẽs.vbi Pau.de ca.ponit bonũ ꝟbũ ꝙ iſtꝺ ius domũ reuocãdi cõcedit̃ a lege quadã eqtate:q: mero iure poſſunt ibi ꝯueniri poſtꝗ̃ ibi ſortiunt̃ forum et ibi reperiunt̃:et ideo tales conuenti neceſſe habebunt dictum priuilegium allegare vt eſt caſus in capitulo fina.ibi quam ſi allegaſſet de foro competen. alias tenebit iudicium tanꝗ̃ coram iudice competenti agitatum etiam ſi per errorez fuiſſet omiſſa allegatio.allegat gloſſ.in.d.l.ij.§.j. in verſic. conſenſus quam etiam ibi ſequuntur Bar.Bal. et Ang. Antonius de tremo.

legatione* cõſtitutus vel gratia teſtimonij vel iudicandi cauſa ꝓuocationis ve exercẽde vel tutele reddende cauſa rome eſt euocatꝰ: vt.C.qñ impa.inter vidu.ꝛ pupil. lege vna et.C.nec fil.ꝓpat.l.habita ſup hoc et diligenti. ¶Mixta ꝯſideratiõe iudicis ꝛ litigatoris ſiue rei ſiue actoris. Si alter litigatoꝝ iudicẽ ſolũ heredẽ iſtituit

UVA. BHSC. IyR_228_4

a ¶ Pro parte. Ita ꝙ
rōne ſue partis
impedietur cogno
ſcere de parte co=
heredis per illum
tex. ⁊ ibi alb. Bar.
Bal. Ang. ⁊ Pau. ⁊
eſt ratio ſecundū.
Bal. Ange. ⁊ Pau.
quia iudicis offi=
ciū eſt indiuiduū.
ideo rōne partis
impedietur totum
⁊ ad hoc illū text.
dicit allegari Pau.
ibi Albe. vero. di=
cit ꝙ hoc ideo: qꝛ
ſuis quā iudex fer
ret ſuper parte co=
heredis afferret q̄
le quale preiudi=
cium aduerſario ⁊
preſumptionem ꝑ
ſua parte per not.
in. l. a ſententia in
princip. ff. de ap=
pella. ¶ Plus vo=
luit ibi Barto. per
illum text. cum gl.
et ſequit̄ ibi Paul.
ꝙ ſi res ſit commu
nis tribus ⁊ inter
duos ratione illi⁹
rei oriatur contro=
uerſia tertius non
poterit eſſe iudex
in illa cauſa. ¶ Di
cunt etiam Jaco.
de Rauē. Alber. et
Pau. ibi quod iſto
caſu non poterit il
lam cauſam dele=
gare alteri ſed ali⁹
aſſumetur a ſupe=
riore vt̄ de ꝯſen
ſu partium et ſa=
tis hoc ſonat illa
litera. licet ſecus
ſit i aduocato qui
poſtea aſſumptus

a vel ꝑ parte[a] vt. ff. de iud. l. iulian[o]
b ait ſi alter ex litigatoribus[b].

c ¶ De impedimentis ſiue exceptionib⁹[c] que contra reſcripta et delegatos iudices opponunt̄. Rub.

1 ☞ Delegatiões cōiter ꝑ reſcripta ꝯmittunt̄: reſcripta aūt diuerſimode dici poſſunt vitioſa.

2 Bulla quibus caſibus poſſit dici nulla.

3 Viſibilia aut inuiſibilia alicuius ſcripture que ſint ⁊ qualiter ipſaꝫ ſcripturā impediant.

4 Reſcriptum quibus caſibus veniat caſſandum.

5 Reſcriptū nō pōt per hereticū vel excōicatū aut ſeruū impetrari.

6 Reſcriptū an falſa latinitate aut ſyllabe omiſſione corrūpatur.

7 Judici dlegato q̄ poſſint opponi.

8 Ordinarij ꝓceſſum impediētia: a fortiori debēt impedire delegati.

9 Exceptiões dilatorie iudicij ſeu q̄libet īpedimēta cuiuſlibet ꝓceſſus debent anͣ lit. cōteſta. proponi et terminari.

10 Judice interlocutorio ꝓnūtiante exceptiões ſibi oppoſitas eſſe nullas nec admittēdas an poſſit ab illa interlocutoria appellari.

11 Appellari an liceat a beneficijs ꝑ iniuriā iudicis denegatis.

12 Judex an in vno termino poſſit litigatorē coartare ad oēs exceptiones opponendum.

13 Accuſatori ⁊ diffamatori certa tēpora per iudicē cauſe ſtatui poſſunt ad probandū quib⁹ elapſis ſilentio eis impoſito amplius audiendi non ſunt.

14 Malitia alteri impoſita qn̄ ⁊ q̄liter veniat ſuperanda.

15 In teſtibus ꝓducēdis dabilis eſt etiā q̄rta dilatio cū ſacramento.

16 Renuntians oibus exceptionib⁹ an cenſeatur renūtiare illis quas ignorat ſibi competere.

eſt iudex qui po=
teſt cauſam alte=
ri committere. l. le=
ge pretor. ⁊ ibi per
omnes. ff. de iu=
riſdi. omnium iu=
di. de quo ſupra
eodem titulo ver
ſicu. ratione cau=
ſe.

b ¶ Litigatori=
bus. Jſtum titu=
lum ſupple ex di=
ctis per eundem
autorem. infra ti=
tulo de impe. exe=
cu. et cau. nil. vi=
delicet quod ordi
narij iuriſditio po
teſt declinari ra=
tione temporis vt
quia die feriato
vel tempore no=
ctis vult cogno=
ſcere vel poſt fini
tum tempus ſue
iuriſditionis. Et
ibi dico. ¶ Addi=
di preterea quod
ratione loci puta
extra territorium
vel extra locum
maiorum vel in=
tra territorium in
loco tamen exem
pto ſeu priuile=
giato vt quia iu=
dex ſecularis in=
tra eccleſiam vult
de cauſa cogno=
ſcere de quibus
omnibus ibi vi=
de. Antonius de
tremolis. Juris
vtriuſqꝫ docto.

¶ De impedi. ſeu
excep. que deleg.
iud. oppo.

c ¶ Exceptiōib⁹
Aduerte qꝛ exce=

UVA. BHSC. IyR_228_4

ꝑtiones q̄ opponunt̄ ꝯtra iudicē non
ſunt ꝓꝑie exceptiones ſed ille q̄ cōtra
partē aduerſam vel reſcriptū gloſ. eſt
ſingularis i. c. qm̄ cōtra in ℣. exceptio
nes de ꝓba. quā Anto. de but. ibi col.
xi. reputat ſingula
rē ad itellectū ſta-
tutoꝝ ⁊ eum refert
Feli. in rub. de ex-
cept. in fin.
a ¶ Per reſcripta.
an autē iuriſditio
delegata ꝓbetur
nō ſolū per literas 1
delegantis ſ; etiā a
per teſtes breuiter
dic ꝙ nō. per tex. in
c. nobiliſſimus. et
ibi gl. xcvij. diſt. in
l. vna. C. de mand.
prin. ⁊ in. c. cū iure 2
de offi. deleg. ⁊ ibi b
dicit gl. multū no-
tāda ⁊ q̄ ſolet alle c
gari in iudicijs ſ;
Pa. ibi i ſi. j. col. ꝙ q̄ obtinuit ſniaʒ ꝓ
ſe coram iudice delegato ita debet cu
ſtodire cōmiſſionem ſicut ipſam ſen-
tentiam alias ei non prodeſſet ſentē-
tia ſi nō doceret de delegatiōe ¶ Fal-
lit tn̄. j. in delegato a papa ⁊ etiam a
quolibet ordinario preſens deleget
viua voce: quia ſi de eius iuriſditione
dubitetur de facili poterit haberi re-
curſus ad delegantez preſentem. Ita
Specu. in titu. de proba §. videndum
reſtat verſi. quid de auditoribus Lu-
do. Ro. in. l. ſciendum. ff. de ver. obli.
Fely. in. d. c. cū in iure. col. ij. ver. nota.
tertio. ¶ Secundo fallit vbi non age
retur de preiudicio alterius ⁊ delega-
tus eſſet vir notus ⁊ bonus: quia cre-
deretur eodem. vt voluit gloſ. nota. in
capitulo cuʒ olim. in primo et ibi Pa.
de priuileg. ¶ Secus vero ſi agere-
tur de graui preiudicio alterius quia
non crederetur ſibi etiam ſi eſſet car-
dinalis legatus. Iſta eſt glo. ſingula
ris in capitulo ſicut. de ſententia excō
municationis glo. finalis. quam dicit

VIdimus q̄
bus modis examē
iudicis ordinarij de
clinet̄: ſicq; eſt dicē-
dum de impedimē-
tis ſine exceptionibus que dele-
gatis iudicibus opponunt̄ † ſed
q2 dlegatiōes ꝑ reſcripta[a] aſſidue
cōmittunt̄ idō de exceptionib9 op-
ponēdis ꝯ reſcripta breuit̄ videa
mus. ¶ Circa q̄ talē faciam9 diui
ſionē: q2 aut i reſcripto ꝑpet vi-
tiū viſibile aut itellectuale aut nul
lū. ¶ † Viſibile puta ſi bulla a lino
reſcripti ſit diſſoluta[b] vl̄ ſi ip̄a bul
la ſiue plumbea ſiue cerea deſtru-
ctos habeat caracteres[c] vel etiā

ſingularem panormitanus in capi-
tu. cum in eccleſijs. de maioritate ⁊
obedientia. quaʒ refert et ſequitur Fe
ly. in capitulo ad eminentiam de ſen.
excommuni. licet panormitanus eaʒ
appellet bonam il
lam etiā ſingulari
ter notat Felinus
ibi quē vid. ¶ Ter
tio fallit vbi reſcri
ptum fuiſſet caſu
aliquo deperditū;
⁊ extarent teſtes q̄
illud vidiſſent nō
vitiatuʒ nec ſuſpe
ctum et ſcirent ei9
tenorem: quo caſu
poterit per illos te
ſtes tenor probari
glo. nota. in dicto
capitulo cuʒ olim
in cauda glo. fina.
et ibi Panor. in vl
timis verbis ſeq-
tur eā et dicit mē-
ti tenendam. Antonius de tremo.
b ¶ Sit diſſoluta. iſti ſunt modi co-
gnoſcendi reſcriptum falſum de qui-
bus et alijs pluribus in. c. l;. de crimi
ne fal. et per Specu. in tit. de reſcrip.
§. j. in princi. ¶ Aduerte tamen ꝙ vi-
tia raſure recentioris ſcripture in car
tha veteri diuerſitatis literarum cor
ruptionis ſigilli et ſimiles tunc de-
mum concludunt falſitatem vt poſſit
contra producentem ꝓnūtiari quan-
do producens non probat aliter de re
ſcripti veritate: quia iſta nō eſt iuris
⁊ de iure preſumptio cōtra quam pro
batio in contrarium nō admittatur.
ſecundum Innocen. et alios in capi-
tulo inter dilectos. et ibi Felin. in. iij.
colum. verſicu. in text. de fide inſtru.
Antonius de tremo.
c ¶ Deſtructos habeat caracteres.
Puta quia ſigilluʒ eſt diſſolutuʒ vel
confractum quo caſu non probat. d.
c. inter dilectos. ver. ſed et ipſum niſi
fuiſſet appoſitum ſigillum in inſtru-
mento aliquo in quo tamen non erat

UVA. BHSC. IyR_228_4

neceſſarium apponi ſecundum In-
nocen.in.d.c. inter dilectos. cuius di-
ctum reputat ſingulare pa.ibi.et te-
net ibidem Feli.dicens alios ita tene-
re. ¶Qod confirma per illud genera-
le ꝙ ſolẽnitas non
neceſſaria adhibi-
ta vitioſe nõ vitiat a
actum.l.j. in prin.
C. de rei vx.act.gl.
in lege vinũ.glo.
mag.in fi.ff.ſi cer.
peta. quam facit
ſingularem Lud.
Ro.ibi ad hoc ꝙ li-
cet ſentẽtia ſuper
libello inepto lata b
ſit nulla vt eſt glo.
ſingularis.in ver. c
ſecundum noſtre.
inſti. de obliga.in d
prin.c.quam dicit
ſingularẽ Bald.
in.l.actori.C.de in
reiu.et alibi ſepe. e
Attamen vbi non
eſſet neceſſari⁹ li- f
bellus et porrige-
retur ineptus nõ
vitiaret. ¶Ad idẽ glo.ſingularis. in
§.multis in verſi.in tranſitu.inſti.de
liber.quam facit ſingularem Bal.in
lege cõſentaneum.C.quomodo ⁊ quã-
do iu.colum.iiij.et Alexã.in.l.j.in.ij.
col.ff.de iu.o.iu.facit etiam gloſ.in.c.
cum non deceat.⁊ in.c.ſi poſtꝙ vtraꝙ
in ver.iuxta.de elec.lib.vj.⁊ glo.ſolẽ-
nis in.l.qui teſtamento.§.per cõtra-
riũ.ff.de teſta.Anto.de tremo.
a ¶Uel raſa.tu dic ꝙ raſura in loco
nõ ſuſpecto puta in facti narratione
nõ vitiat.c.ex literis.de fi.inſtr.ſʒ ſi eſ-
ſet in loco ſuſpecto puta indictionis
vel diei tũc vitiaret.c.cũ venerabilis
de reli.do.⁊.c. inter dilectos.de fi.in-
ſtru. ¶Niſi eſſet modica raſura que
nõ haberet animum ſapientis in du-
biũ ỽtere.c.fi.de crimine fal.de quo p
pa.⁊ alios.in.d.c.ex lr̃is. Ant.de tre.
b ¶Nõ cõtineatur dies.idem dicit

rescripti litera ſit interleta vel cã-
cellata vel raſa[a] vt.C.de edic.di-
ui adria.tol.l.vlti.⁊.ff.ad.l.cor.de
fal.l.paulus reſpõdit.et.l.j.§.qui
rationibus.⁊.l.qui teſtamentum.
et.ff.de his que in teſta.delen.l.j.
in prin.et.l.cancellauerat.⁊.ff.de
teſta.l.ad teſtium.§.ſignum.et.§.
vlt.⁊.C.de proba.l.chyrographũ.
Uel etiã ſi in reſcripto nõ cõtinea-
tur dies[b] in quo impetratũ fuit
⁊ etiam dies natiuitatis domini
noſtri ieſu chriſti.[c] ⁊ dies noſtri
imperatoris vel pape. Et temp⁹
indictionis[d] ⁊ locus in quo re-
ſcriptum cõceſſum fuit vt hec col-
ligunt in autentica vt prepo.no.
impera.ſingu.doc. colla.v.⁊.C.de
diuer.reſcrip.l.ſi qua.[e] ¶Item di-
cimus ſi illa clauſula nõ ſit inſer-
ta. Si preces veritate nitantur[f]
cuius clauſule loco.

Specu.titu.de reſcrip.preſen.§. ratio-
ne forme.ver.item ꝙ non eſt ibi. ¶Et
licet tex.in lege ſi qua.hic alle.loqua-
tur tantum de perſonalib⁹ reſcriptis
tamen ex idẽtitate rationis idẽ eſt di-
cendum in reali-
bus ſm Pe.de bel-
perti. Cy. Joã.fa.
⁊ Iaſ.ibi. ¶Et idẽ
dicas in inſtrumẽ-
tis publicis con-
fectis vt ex ipſis
oriatur ꝓbatio ſʒ
Cy.Bald.⁊ Jo.fa.
ibidem.ſed in pri-
uata ſcriptura nõ
requirit̃ dies neꝙ
conſul.per text.in
l.cũ tabernam.§.j.
⁊ ibi Bar.no.ff.de
pig.cũ ſimilib⁹ ad-
ductis per Iaſ.in
d.l.ſi q̃. ¶Et vſꝙ
adeo debet appo-
ni in inſtrumẽtis
et reſcriptis dies
vt nõ valeat cõſue-
tudo in cõtrarium
ſm do.de Rot.con-
clu.xlv.incip.vtrum valeat in nouis.
c ¶Jeſu xp̃i.q̃d aũt de inuocatione
nominis diuini an ei⁹ omiſſio vitiet.
vide doct.in rubri.ff.de no.oper.nun.
d ¶Indictionis.qualr̃ cõputet̃ indi-
ctio.⁊ vñ ſit dicta vide glo.in aut.hic
all'.in p̃n.in ver.idictions.⁊ gl.i.c.in-
ter dilectos.d fi.inſtr.⁊.C.de no.co.cõ-
fir.in fi.glo.penul.
e ¶Si qua.canonizata. xxv.q.ij.§.ſi
qua.ſub.c.dicenti.et ibi bona glo.
f ¶Ueritate nitat̃.ſed de iure ca. ta-
cite ſubintelligitur.c.ij.de reſcri.glo.
Bal.Jo.fa.Sali.⁊ Iaſ.in.l.fi.hic all'.
Ex quo inferri põt ꝙ cũ tacitẽ ſubin-
telligat̃ ꝙ nõ faceret reſcriptũ ꝯditio-
nale.etiã expreſſa.l.iij. de legi.j.⁊.l.q̃
liberis.in p̃n.ff.de vulg.⁊ pu.Hinc di-
cũt Bal.in.c.ſuper literis.de reſcrip.
And.ſicu.⁊ Feli.i.d.c.ij.ỽ.clã.ꝙ clã ſi
p̃ces ỽitate nitant̃ nõ facit ꝯditionẽ:

UVA. BHSC. IyR_228_4

nec fundat nec inchoat iuriſditionē
qđ eſt verū quo ad effectum reſolu=
tiuum id eſt ꝙ actus aliter geſtꝰ nō
teneat ſed quo ad effectū ſuſpenden=
di penā in reſcripto cōtentā bn̄ ſapit
conditionem ideo
ſi papa narrās ali
qua aliq̄d ex nar=
ratis ꝑcipiat ſub 3
pena late excōica=
tionis ſnie: ſi nar= a
rata nō ſunt vera b
& nō fiat qđ ꝑcipit
nō icurret excōicatio ita cōſuluit Pe.
de Ancha.conſil.ccxxxv.incip.ꝑ pre=
dicta ad fi.quem refert & ſequit̄ Fely.
in.d.c.ij.col.iij. ¶ Facit quod voluit
glo.in.l.item.§.j.gl.magna.ff.de pac.
ꝙ tacita conditio ita impedit natiui=
tatem obligationis ſicut expreſſa & li
cet illā gl.aliqui reputēt ſingularem
eſt tñ ſimilis illi i.l.ij.§.fi.in verbo nu
ptias.ff.ſi cer.pet.quā moder.ponde=
rant.tu vero adde aliam in.l.in omni
bus obligationibus de reg.iur. ¶ Se
cundo eſt verum niſi in literis ad be=
neficia exprimeretur aliqua qualitas
que nō preſumitur a iure q: tūc clau=
ſula ſi ita eſt faceret conditionem & eſ
ſet pro forma.vt ſi diceret cōferas ta=
li doctori.vel de tali vico.vt per Fely.
in.d.c.ij.col.iij.poſt glo.in cle.vna gl.
mag.poſt princ.de offi.delega. ¶ Se=
cus ſi a lege preſumeret vt tali caſtro
bono & ſimilia.c.ſi forte vbi gloſſ. de
elec.lib.vj.tunc enim non faceret cō=
ditionem clauſula illa nec daret for=
mā.vt m.d.cle.vna.not.Anto.de tre.
a ¶ per mēdaciū.Sꝫ dubiū eſt vtrū
obreptio vel ſubreptio vitiet ipſo iu=
re reſcriptum ita quod nullā tribuat
iuriſditionē an vero ope exceptionis
breuiter cōclude qđ ope exceptiōis ꝑ
tex.clarū ſm Iaſ.ibi in.d.l.preſcriptio
ne in ver.oppoſita & ibi ponderāt ad
hoc Bar.& Fulg.& tꝫ late in reſcriptis
ad lites de qbꝰ hic Fely.ſand.in.c.ſu=
per literis hic alleg.in.v.col.in ver.ij.
no.& late in.c.ad audientiā.in.ij.col.
xiij.de reſcrip.dicens eſſe communē.

¶ Ponūt vtriuſq culminis curia
les verbum ſi ita eſt: vt.C.de di=
uer. reſcrip.l.vlti. ¶ † Inuiſibilia
vero doctrine cauſa ſi dicantur
ꝑ mēdaciū [a] impetrata ſiue in iu=
re [b] ſententie in narratione facti.

& ꝓ ea ē tex.in.c.ſi aūt.&.c.plerūq &.c.
cū dilecta.eod.ti. ¶ In literis aūt ad
beneficia ſiue gratie ſecus q: in illis
obreptio vitiat ipō iure.c.ad audiētiā
&.c.cōſtitutus de reſcrip.c.ij.de fil.pſ.
li.vj.&.c.ſi motu ꝓ
prio.de prebē.eo.
li.& cle.j.de prebē.
de quo latius per
Feli.in.d.c.ad au
dientiam col.xvj.
verſi.litere benefi
ciales. ¶ Primum
fallit tñ in reſcripto ad lites ab excōi=
cato impetrato.c.j.de reſcrip.libr.vj.
quia ipſo iure eſt nullum ſi tempore
impetrationis erat excommunicatus
quia excommunicatio ſuperueniens
tantum ſuſpenderet ea oppoſita.c.j.
de excep.in.vj. ¶ Secūdo & tertio fal
lit in caſu cle.j.de reſcri.& i caſu.c.ſta=
tutū eo.titu.in.vj.& ibi gl.fi.& docto.
Feli.in.d.c.ad audientiā colum.xv.
¶ Quarto fallit quando eſſent cōceſ=
ſe litere ad lites a nō habente poteſta
tem per.c.tua cum glo.fin.de offi.vic.
Anto.de but.Imo.domi.& Fely.in.d.
c.ad audientiaꝫ. ¶ Quinto fallit quā
do reſcriptum ad lites eſſet cōceſſum
ſuper eo quod non ſolet concedi ſine
certa ſcientia principis de qua & alijs
quibuſdam: vide eundeꝫ Feli.vbi ſu
pra.Anto.de tremo.
b ¶ In iure.Municipali vel conſue=
tudinario: q: ſecꝰ ſi taciturnitas fuiſ=
ſet in iure communi text.iuncta gloſ.
in.ij.intellectu in lege preſcriptione
hic allega.quia cum papa habeat om
nia iura in ſcrinio pectoris.c.j.de con
ſti.libr.vj.l.omnium.C.de teſta.nō po
teſt dici deceptus vnde papam vrba
num reſpondiſſe cuidam auditori nō
eſſe mentionem habendam de quali=
tatibus que a iure inſunt refert poſt
rotam Feli.in dicto capitulo ſuper li
teris.colum.vij. ¶ Et ideo cum archi
diaconus habeat de iure communi
curam animarum capitulo ad hec.de
offic.archid.dicens ſe eſſe archidia=
conum non habet facere mentionem

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſiue tacendi fraude[a] vt. C. ſi cōtra ius vel vti pub. l. preſcriptione. ⁊ hoc eſt qđ cātant decretiſte p falſi ſuggeſtionē vt i extrauа. đ reſcrip. ſup lr̃is. ¶ † Itē excipit̃ ꝙ tpe im-

4

de cura aiarū ſʒ cūdē Feli. in. đ. c. ſup literis. col. prealle. poſt do. de Rot. in anti. cōclu. xiij. de preben. ¶ Facit qđ refert de monacho ſe nobilē dicente Ludo. Ro. in ſingulari. xxxviij. incip. vtrū nobilis queʒ referunt Feli. vbi ſupra ⁊ Iaſ. in. đ. l. preſcriptione. col. ij. quia cum perdat nobilitatē per ingreſſum monaſterij glo. in capitulo primo. de purg. ca. ⁊ in capitulo fin. de ſta. mo. ⁊ cano. reg. et in capitulo ſcripſit. xxvij. queſtione ſecunda. non dicet̃ obrepſiſſe ad idem quod voluit Bald. in capitulo cum ordinem. de reſcrip. ꝙ id qđ a iure eſt certum non indiget expreſſione. ¶ Non ergo iuris communis taciturnitas vitiat ſed conſuetudinis vel ſtatuti. quod limita niſi conſuetudo eſſet in corpore iuris clauſa Bald. in dicto capitulo cum ordineʒ. Feli. in dicto capitulo ſuper literis. ⁊ Iaſ. in dicta lege preſcriptione: exemplum in conſuetudinibus feudoruʒ. ¶ Secundo limita niſi conſuetudo eſſet generalis et multum vulgata in curia romana. ita Bald. in lege ſecunda in fin. C. que ſit lon. conſue. dicens ita limitandum capitulo primo. de conſti. in. vj. et ſequuntur Feli. ⁊ Iaſ. vbi ſupra. ¶ Vñ dicebat Bal. in rub. de cōſue. rec. feu. i vſi. feu. poſt Iac. de areti. in. l. cūctos populos. C. de ſum. tri. et fid. cat. ꝙ ſicut non licet ignorare generales leges ita nec generalem conſuetudinem. ¶ Confirmatur quia de reſeruatione pape notoria et in curia vulgata non eſt fienda neceſſaria mentio per ea que voluit frede. de ſen. i trac. de permuta. queſtio. iiij. de quo per Feli. vbi ſupra. ¶ Eſt bene aduertendum ꝙ licet de iure communi non ſit facienda mentio in reſcripto: attamen reſcriptum debet eſſe ſecundum ius: quia contra ius impetratum non teneret. lege reſcripta. C. de preci. imper. offe. et lege fin. C. ſi cōtra ius vel vti. ſi fieret mentio de iure contrario cum clauſula derogatoria vt not. per gloſſ. et omnes in dicta lege. fina. Barto. in extraua. ad reprimendum in verſicu. non obſtantibus per cano. in capitulo que in eccleſiarum de conſtit. Ioan. andr. in capitulo vno de exceſ. prela. libr. vj. ſed an ſit expreſſa derogatio neceſſaria an ſufficiat generalis videto Feli. latiſſime in capitulo nonnulli. in prin. per multas colum. de reſcrip.

a ¶ Tacendi fraude. Etiam ſi modicum quid taceret. capitulo ſi proponente. de reſcrip. et capitulo ſi motu proprio. de prebend. in ſexta etiam ſi factum exprimeretur tacita qualitate facti non ſolum enim vitiat reſcriptum tacendo factum verum etiā tacendo qualitatem facti videlicet quomodo et ex qua cauſa ſit factum. iſte eſt tex. menti tenendus cum ſua gloſ. in capitulo dilectus in. j. de reſcrip. et ibi docto. ſignanter Felyn. in penul. colum. adducens conſi. cardi. cxlj. incipiēs ſanctiſſimus dominus noſter. ꝙ nedum eſt fienda mentio de literis gratioſis alteri cōceſſis ſed etiam de conceſſionis cauſa in literis expreſſa puta quod erat doctor in ſacra pagina: cauſa enim magis eſt inquirenda ꝙ̃ factum. gloſ. in capitulo occidit. xxiij. queſtio. vlti. ⁊ in dicto capitulo dilectus glo. j. quod dicit nunquā tradendum obliuioni Felyn. ibi Unde dicebat Guilel. de cug. per illum text. in. l. iij. C. de epiſco. audien. ꝙ gratia ſuper homicidio ſecundo non facta mentione de gratia obtenta ſuper primo non valet. ¶ Unde refert And. ſicu. in dicto capitulo ſuper literis vidiſſe quendam decapitari non obſtante gratia obtenta tacito de prima: quod valde cordi tenenduʒ dicit Iaſ. in. l. preſcriptione. in fi. C. ſi contra ius vel vti. pu. ¶ Adde etiam

ꝙ ſantitas impetrātis nō relevat re-
ſcriptū a vitio obreptionis aut ſubre
ptionis qꝛ ꝓpter vite meritū nō eſt re
cedēdū a iuris diſpoſitione ſm̄ Bal.
in.c.j.in fi.vt lit.pendē. ¶Premiſſa ſa
ne itellige ſi ſit ta-
lis ſubreptio que a
moueret pncipem
ad nō cōcedenduꝫ
vel dificiliꝰ cōce- b
dēdū alꝰ nō vitia-
ret tex.in.c.ſup li-
teris ⁊ in.c.poſtu-
laſti.in fi.ibi de le c
ui nō ſcriberemus
de reſcrip.ꝑ Feli.
in.c.ceterum. eod.
titulo.
a ¶Erat mortuꝰ. d
Sicut in ſimili nō
non acquirit mor-
tuo actio per cuius ſerui noīe mortui
dn̄i ſtipulātē vt eſt tex.in.l.eiꝰ q̄ in ꝓ-
uincia ver.qd̄ ſi ſtipulatꝰ.ff.ſi cer.pe.
per quē tex.inferūt ibi Paul.Alexā.et
Jaſ.ꝙ ſnīa lata etiā ꝓ mortuo nō va-
let nec ꝓdeſt heredi.vt dicā.j.de im-
ped.execu.⁊ cā nulli. ver.rōne ꝑſone.
¶Intellige niſi reſcriptū eſſet ipetra-
tum ſub noīe dignitatis qꝛ illa nunꝗ̄
morit.c.qm̄ abbas de offic. deleg.⁊.c.
dilecti.de fo.cōpe.glo.⁊ docto.in.c.ſi-
gnificauit.de reſ.Anto.de tremo.
b ¶Cōtra quē. Similiter etiā nō vꝫ
ſnīa cōtra mortuū lata de quo dixi.j.i
ti.de impedi.execu.⁊ cā nul.verſi.rō-
ne ꝑſone in.j.addi. ¶Intellige tamē
ſignāter ꝙ reſcriptū impetratū cōtra
mortuū nō valet ſi erat iam mortuus
tpe impetratiōis ita loquit.d.l.ij.hic
alle. Sꝫ ſi poſtea moriat vtrū trāſeat
in ſucceſſorē breuiter dic ꝙ re nō inte-
gra puta citata defuncto trāſit in ſuc
ceſſorē.re ꝟo integra magis cōis opi-
nio eſt ꝙ trāſeat in vniuerſalē ſucceſ-
ſorē:qn̄ defunctus erat expreſſus i re-
ſcripto.c.ſignificauit de recript.ſecꝰ ſi
nō erat expſſus ſed ꝑ clauſulā ⁊ quidā
alij.erat ꝯueniēdus vt ibi.Et quid de
ſingulꝰi ſucceſſore vide ibi late cald.⁊

petrati reſcripti ille erat mortuꝰ[a]
cuiꝰ noīe ipetrabat:vt.ff.d re.iur.
l.neratiꝰ ꝯſultꝰ. ¶Uel ꝙ nō erat i
rebꝰ humanis ille cōtra quē[b] re-
ſcriptū impetratū fuit vt.ff.q̄ ſen-
tē.ſine appel.l.ij. Si tn̄ tale quid
erat impetratū de quo heres iure
hereditario poterat cōueniri[c] vr̄
ꝙ ꝯtra heredē habeat reſcriptū vi
res:arg.C.de ꝯ.⁊ cō.ſtip.l. veteris
et.ff.de fideicō.liber.l.cū q̄ſi i pn̄.
⁊ in autē.de iureiu.a mori.preſti.
¶Item ſi mortuus eſt delegans[d]
anteꝗ̄ iuriſditio.

pa.et Joan.andr.in regula is qui in
ius lib.vj.⁊ adde que ſtatim ſcribent.
c ¶Conueniri.id eſt ſi erat impetra-
tum in materia trāſmiſſibili ad here
dē ſecus vero ſi nō erat tranſmiſſibi-
lis ad heredes pu
ta qꝛ fuerat impe-
tratū ſuper benefi
cio vel delicto ſm̄
Jo.cald.⁊ pa.i.d.c.
ſignificauit ⁊ Jo-
and.in regula iu-
ris is q̄ i ius li.vj.
Sed dubia videt
iſta do.Uber.ſentē
tia ꝙ reſcriptum
tranſeat in ſucceſ-
ſorem in materia
tranſmiſſibili etiā
ſi iam erat mortuꝰ
predeceſſor tēpore
impetrationis. Et contrarium videt
velle tex.in.l.ij.hic alleg.cū dicit iudi
cis dationem nō valuiſſe.Et cōtrariū
tenet apte pa.in.d.c. ſignificauit cir-
ca med.ver.ſed cōclude breuiter.et in
fi.ꝟbis ꝑ tex.quē dicit multū notan-
dū in.l.neratiꝰ.ff.de reg.iur. Sed hoc
dictū poſſet ꝓcedere qn̄ poſt impetra
tionem reintegra mortuus eſt vt ſu-
pra proxima. addi. Ant.de tremolis.
d ¶Delegans. adde tex.in.c.gratuꝫ
⁊.c.relatū ⁊.c.lꝫ vndiqꝫ de offi.deleg.
⁊.c.ſi a ſubdelegato.eo.ti.li.vj.cū ſimi
libus.Et ꝓcedit etiā ſi eſſet delegatꝰ
principis qꝛ lꝫ delegatꝰ a principe ſit
maior quocūqꝫ ordinario in cauſa ſi-
bi cōmiſſa.c. paſtoralis.§.qꝛ vero de
offi.deleg.⁊ dignior.c.ſane.eo.ti.atta-
men eius iuriſditio eſt debilior vt vo
luit.Arch.in.c. ſi quis epiſcopus.ij.
queſtio. vj. quem refert. et ſequitur
Bald.in.l.Si vt proponis.in prima
colum.ij.verſicu.Sed hic dubitatur.
C.quomodo ⁊ quando iud.ꝑ Alexan.
plene in rubr.ff.de offi.eius cui mād.
eſt iuriſdi. ¶Et ideo licet ordinaria
morte concedentis nō expiret.lege et
quia hic alleg. a contrario ſenſu ta-
men delegati a ꝑncipe expirabit
morte

UVA. BHSC. IyR_228_4

morte delegantis.c.relatũ.de reſcrip. glo.in ver.principaliter.⁊ ibi ſcribentes in.d.l.et quia.

¶Secundo procedit etiam in delegato ad vniuerſitatem cauſarum: quia ſi delegans moriatur anteq̃ aliqua cauſa ſi per eum cepta geri expirabit eius iuriſditio: tex.in.c.fi.§.officium de offi.deleg.li.vj.vbi de conſeruatoribus ad vniuerſitatem cauſarũ.melior tert. argu.ab ſpeciali in ca.ne aliqui.de here.li.vj.vbi fauore fidei non expirat per quem. ita dicit panor.in d.c.relatum.

¶Sed an de vna cauſa cognoſcendo perpetuetur eius iuriſditio quo ad omnes etiam nondum ceptas vide Barto.et alios et maxime Iaſ.in.d.l.⁊ quia.quam legit cum lege more columna.ix.

¶Tertio intellige etiam partiũ conſenſu accedente quia cum iuriſditio expirauerit ⁊ per conſequens non ſit iuriſditio apud delegatum:partium conſenſus non faciet iudicem eũ qui nulli preeſt iuriſditioni.l.priuatorũ. C.de iuriſdi.om.iudi.Ita gloſ.nota.a canoniſtis ⁊ legiſtis communiter approbata in.c.cum veniſſent glo.mag. in verbo egerint.de teſti.

¶Reſtringe niſi in legato de latere ſedis apoſtolice.c.ij.de offi.deleg.ſed ille eſt ordinarius vt ibi.

¶Scdo reſtringe niſi delegatio eſſet facta ſub noie ſedis apoſtolice q̃ illa nũq̃ moritur.c.ſi tibi gratioſe. de reſcrip.in.vj.⁊ hoſtiẽ.⁊ alij in.c. quoniã abbas.de offi.deleg.Bal. Sali. Alex. ⁊ Iaſ.in.d.l.more.

¶Tertio in executoribus gratiarum apoſtolicarum iam factarum puta ſi ſedes apoſtolica creauerit me canonicum alicuius eccleſie ⁊ contulerit prebendam prenacaturam:⁊ dederit executorem illius iuriſditio non expirabit per mortem concedẽtis.c.ſi ſuper gratia.de offic.delega.in.vj.Secus ſi nõ eſſet facta gratia: ſed fienda.puta prouideas tali tex.in.c.ſi cui nulla.de preben.in.vj.doctores in locis preallegatis.

¶Quarto reſtringe in inquiſitoribus heretice prauitatis.d.ca.ne aliqui.Angel.paul.⁊ Iaſ.in.d.l.more.

¶Quinto procedit vbi litere eſſent attributiue iuriſditionis. ſecus ſi tm̃ excitatiue puta ſi is cui mandatur alias illud potuiſſet:tunc enim ſuperioris mors etiam re integra non efficit tex.cum glo.in verbo.in auten.vt nulli iud.lice.ha.lo.ꝯſer.§.quia vero. colum.ix.glo.in.d.l.⁊ quia.pa.in.d.c. relatum.colum.fi.ad finem.Bar.⁊ ceteri in.d.l.more. eo em̃ caſu non dr̃ delegatꝰ.c.licet.⁊ cap.penul.de offi.ord.

¶Intellige ſane niſi diceret auctoritate noſtre cognoſcas: quia tunc eſſet delegatus tex.in.c.cum aliquibus.de reſcrip.in.vj.Bar.in.d.l.more.l.ij.col. verſicu.circa hoc.⁊ in.l.ambitioſa.in vltima colum.de decre.ab ordi.fa.ff. vel niſi detraheret vel adderet aliq̃d iuriſditioni ordinarie:vt ꝙ cognoſcat ſummarie de cauſa de qua non poterat via ordinaria cognoſcere niſi ordine iuris ſeruato pꝫ bal.in addi.ad ſpecula.titu.de lega.colũ.fi.verſi. pe.quẽ ſequitur Alexan.in.d.l.more colũ.iiij.

¶Ultimo nouiter reſtringe forte in delegato ad piam cauſam ꝙ eius iuriſditio non expiret re integra morte committentis :quia a mandato procuratoris ad mãdatum iuriſditionale eſt bonum argumentum.d.l.⁊ quia in fine Inno.in.d.c.quoniam abbas. ange.Pau.alex.⁊ iaſ.in.d.l.more.maxime quo ad finiendũ mandatum vt dicit ibi Iac.ſed ego habeo ꝙ mandatum procuratoris ad pias cauſas nõ expirat morte dñi nec heres poteſt illud reuocare .tex.ẽ ſingularis i.c.exijt qui ſeminat.col.x.verſi.in eo vero. de verbo.ſigni.li.vj.quem dicit non eſſe alibi Bal.in auten.ſi qua mulier.col. fi.C.de ſac.ſanc.eccle.ergo idem in iuriſditionali ad pias cauſas.ad quod aliquid faciet quod vult Bal.de ſentẽtia lata in cauſa beneficiali pro mortuo ꝙ valeat fauore eccleſie et ſit executioni demãdanda ad inſtãtiã ſubrogati in loco eiꝰ in.l.vna.§.in primo

UVA. BHSC. IyR_228_4

in fina.≠bis.C.de cadu.tol. Et ſi pre-
miſſa limitatio eſſet vera.idem dicen
dum eſſet pariformiter in delegatio-
ne cauſe dotalis q: mandatū de dan-
da dote nō expirat morte mandātis.
l.ſi ego.§.ſi res.ff.
de iure dot. Cogi-
ta.Qn aūt dicat' iu
riſditio cepta agi.
dic ſcdm veram et a
magis cōmunem 5
cōcluſionem doct. b
vtriuſqꝫ cenſure qꝫ
per citatione3 nec
ſufficeret act⁹ cite-
rior:nec requiritur
vlterior vt volunt c
glo.Inno.Jo.cal.
Bald.card.imo.et
Modernis.in capi.licet vndiqꝫ.⁊ ibi
Imo.dicit eſſe communem imo.⁊ pa.
in di.c.relatum.archi.paul.domi.de
ſanc.ge.⁊ Philip.Frā.in capitulo ſi a
ſubdelegato.de offi.delega.in.vj.Sa
li.alexan.et Jaſ.in dicta.l.more.⁊ di-
cit imo.in dicto capitulo relatum.ita
communiter teneri a' legiſtis ⁊ cano-
niſtis.¶Pro hoc textu.cui eſt impoſ-
ſibile poſſe reſponderi ſecundum pa.
in dicto capitulo relatu3.videlicet in
capitulo fina.de offi.leg.tex.in dicto
capi.gratum.tex.cum gloſ.in capitu-
lo propoſuiſti de foro compete.facit
quod vult glo.in capitulo ſuper que-
ſtionum articulis.§.ſi vero.duo ſunt.
glo.magna ante medium.de offi.de-
lega.⁊ quod tenent archi.domini.et
Philip.franc.in capitulo quamuis.
de offi.delega.in.vj.de quo articulo
varias opiniones videre potes per
modernos in locis preadductis.ant.
de tre.

a ¶Impetratū.Amplia etiam ſi mo
tu proprio principis fuiſſet cōceſſum
ſecundum Hoſt.Anto.de But.Imo.
Panor.areti.⁊ Fely.in.ij.col.in capi-
tulo cauſa3 que in.ij.de teſti.Joānes
and.in addi.ad ſpec.in ti.de do.⁊ cō-
tu.§.fi.in ver.porro.in addi ſuper ver.
intereſt Jaſ.i.l.ij.C.vt lit.pē.q: leges

agi ceperit a delegato vt.ff.de iu-
riſdi.om.iudi.l.⁊ q: ⁊.ff.de iudi.l.
mortuo.¶Ite3 caſſatur reſcriptū
ſi lite pendēte eſt imperatum[a] vt
C.vt lit.pendē.per totū.¶Uel qꝫ
impetrator eſt hereticus[b] vel ex-
cōmunicatus vel ſeruus vt.C.de
ſum.tri.l.ij.⁊.C.de preci.impera.
offe.l.j.⁊ in extrauagan.de eta.⁊
quali.bone memorie.Item ſi per
reſcriptum cauſe cōtinentia[c] di-
uidatur vt.C.de iudi.l.nulli.

generales nō trahūtur ad lites pēdē-
tes.l.j.C.de legi.⁊ tamē fiūt motu p-
prio principis.l.humanum eod.titu.
Nunc reſtringe niſi facta fuerit mē-
tio de lite pēdente text.eſt in.c.inter
monaſterium ⁊ ibi
Panor.⁊ alij de re
iudi.gl.loquēs de
lite pen.corā ordi-
nario in.c.prudē-
tiā.§.ſexta in ver.
aliā iuſtā cauſam
de offi.deleg.ſaly.
pan.⁊ Jaſ.in.d.l.
ij.gloſ.⁊ ibi Fely.
col.ix.ver.ſexta re-
gula in.c.ſuper li-
teris de reſcrip.Fe
ly.in.c.ceterū col.
j.⁊.ij.eo.titu.ita qꝺ etiam ſi non dolo
fuerit omiſſa mentio litis pendentie:
attamen reſcriptum non valebit:ita
Bal.per illum tex.in.c.fina.vt lit.pē.
que3 refert Fely.in.d.c.ſuper literis.
in.d.ver.ſexta qꝺ dicit bene notandū
⁊ alibi nō legiſſe Jaſ.i.d.l.ij.col.ij.S3
quādo dicet' lis pēdere hoc caſu vt ſit
de ea fienda mentio dic quod per ci-
tationem ſecundū glo.quam ibi pa-
nor.dicit valde notandā in.c.vt debi-
tus.in ver.ſi dicat de appel.Item tex.
in.d.c.inter monaſteriū dicit de pro-
ceſſu fiendā mētionē.Et citatio eſt de
pceſſu.c.quoniā cōtra falſam de pro-
ba.glo.in rub.C.de in ius vocan.facit
gl.i cle.ij.in ver.Innouari.vt lite pē.
tenent archi.⁊ domi.de ſan.gemi.in
§.ſpatium ver.ei autem dilatio.iij.q.
iij.quos ſequitur Fely.in.d.c.ceteru3
colum.ſecunda ⁊ ad eos remittit Jaſ.
in.d.l.ſecunda.Anto.de tremo.

b ¶Hereticus.vide que dixi in titu.
precedenti verſi.in perſonam in addi
tione in ver.iudeus:⁊ in ver.ſeruus.⁊
in ver.excommunicatus.

c ¶Continētia.reſpectu primo per-
ſonarum vt quia ſunt plures ſocij vel
plures heredes indiniſi nō enim po-
terit vnus coram vno iudice alter co-
ram alio trahi.l.j.⁊.ij.ff.de qui.rebus

UVA. BHSC. IyR_228_4

ad eundem iudi.ea. Et idem in crimi nalibus. vide que de pluribus delinquentibus quorum vnus eſt clericus habes ſupra tit.ij.verſi. item.non audiuntur.poſt prin. mag.addi. cauſis ſi plures eſſent delinquentes Bald. in ca.vno ad fi.de contro. feu. apud pares termi. i vſi. feu.ille em̄ titu.de qb⁹ reb⁹ apud eū. in.ea.hꝫ locū ēt in criminalib⁹ cauſis ſm eū ⁊ ſeqt̄ Jaſ.in d.l.nlli. ¶Scdo re ſpectu ſubiecti qn̄ 6 duo iudicia ad eūdem finem tendunt puta poſſeſſorium ⁊ petitorum quia coram eodem iudice debent agitari. d.l.nulli.in fine. capi.j.de cau.poſſeſſo. ⁊ propo.iudex enim poſſeſſionis facilius poterit expedire petitorium.dicit gloſ.in.d.c.j. ¶Tertio ratione actiōis q: eſt generalis comprehendens multa capita vt tutele ⁊ negotiorum geſtorum.d.l. nulli cū glo.Intellige tamē primo qd̄ reſcriptū per qd̄ continētia cauſe diuidit̄ nō teneat ſi fuerit a parte oppoſitū Jnno.⁊ Pa.in.c.cū martin⁹.de conſti.Bal. Pau.alex.⁊ Jaſ.in.d.c.nulli. dūmodo opponat̄ ante lit. conteſt.q: dilatoria nō poſt.ſcdm Fulg.⁊ Jaſ.in d.l.nulli.lꝫ Jac.de belui.Albe.de roſ. ⁊ Alex.ꝯtra ꝫ teneāt vt ibi p eos. ¶Secundū intellige niſi reus fuiſſet cōtumax q: cōtumax nō poteſt excipere de litis pendentia vel diuiſione continētie cauſe tex.eſt in.l.j.in fi.iuncta glo. fi.C.de aſſer.tol.vbi Bald.dicit nota. dignū.⁊ tex.in.l. quāuis.ff.de dā.īfec. voluit Bar.in.l.vbi ceptū.ff.de iudi.⁊ in.l.quamuis.ff.de dam. infec.et in.l. ſepulchri.ff. de ſepul. vio.et vtrobiqꝫ Bar.idem eſſe dicit ſi vellet purgare contumaciam ⁊ expenſas refundere: quia non erit audiēdus de quo tamē plene per Alexā.in.d.l.quāuis de dā. infec.quam legit cum.l.hoc amplius .§.fi.vbi aliter tenet cum Ang.⁊ Jmo. ⁊ per eūdem alex.in addi.ad Bart.in d.l.vbi ceptū. ¶Tertio intellige niſi actor ⁊ reus eſſent diuerſi fori ⁊ iuriſditio eſſet improrogabilis reſpectu alterius partis puta clericus contra laicū agit poſſeſſorio ⁊ obtinuit corā iudice ſclari ſi laic⁹ velit poſtea agere petitorio diuidenda erit cauſe cōtinētia ⁊ petitoriuꝫ agitabitur coram iudice clerici ꝑtex. in.c.fi. de iu.et ibi per oēs per Pau. Alexan.⁊ Jaſ.in dicta.l.nulli.⁊ ibi latius de materia per eundem Jaſonē Anto.de tre.

¶Jtē ſi poſterius reſcriptū prioris nō fecit mētionē vt.ff.de lega. iij.l.ſi qs in principio teſtamēti.⁊ C.de teſta.aut̄.hoc iter liberos.ſecus ſi pꝰoris faceret mētionē q: tūc poſteri⁹ obtineret arg.ff.d ꝓcu.l. ſi qs cū ꝓcuratorio.§.fi.⁊.ff.de iu. l.iudiciū ſoluit̄.⁊.ff. de iure codi. l.diu⁹.§.lꝫ ſꝫ de reſcriptis meli⁹ ⁊ pleni⁹ ꝑ iura canonica ē tractatū.

¶Jtē obijcit̄ de falſa latinitate

d ¶Latinitate. De hoc eſt text.in capi. ad audientiam in.j. de reſcrip. ⁊ idem de omiſſione litere vel ſyllabe vel ſi vna litera loco alterius ſit poſita quia mala latinitas inde conſurgens vitiat reſcriptum cum ſit modicus defectus tenent ibi Panor. ⁊ Feli.de quo eſt text⁹ in capitulo ex parte.de fide inſtrumē. et ibi etiam Panormita.⁊ Felin. dicentes per illum textum reſtringi.dictā decreta.ad audientiam.

¶Unde dicebat Angelus in lege qui habebat. ff. de manu. teſtamē. quod ſi loco eccleſie ſancti martini in reſcripto diceretur ſancti marini non noceret per illum textum quem dicit ſingularem Angelus in.l.ſi in nomine. C.de teſtamentis.quem refert Alexander in.l.ſi quis in fundi vocabulo de legatis primo. ⁊ dicebat Bald.in.l.ſi cum ante. C. de dona. ante nuptias. de notario dicente iure reſtitutionis pro inſtitutionis quod non nocet et idem Baldus de notario dicente falcidiana pro falci dia vel valeriano pro velleiano.in lege imperator titus. in prima lectu.col.j.in fi.ff.de ſtatu ho.⁊ ibi idē Bal.dicit idē de defectu verbi

UVA. BHSC. IyR_228_4

vel dictiõis etiã ſi eſſet verbũ pꝛincipa
le ꝙ deficeret ĩ priuilegio vł reſcripto.
¶Unde Bar.in repeti.l.ſi quis ex ar-
gẽtarijs.§.ſi initiũ.col.iiij.ſi Bart.ſit
illa repetitio dicebat ꝙ nõ nocet ſi di-
catur in noie ꝛ defi
ciat dñi. ¶Et de
eo qui dicit fur.vel
meretrix qꝛ ſupple
tur verbũ es.Bar. a
in.l.item apud la-
beoneꝫ.§.ait ꝑtoꝛ.
ff.de iniur. ¶Pre-
miſſa ſane intelli-
gas niſi ex defectu
vel mutatione litere vel ſyllabe indu-
ceret alteratio ſenſus ſeu mutatio ꝑ
tex.in.c.inter dilectos.de fi.inſtru.ſm
Panoꝛ.ꝛ Feli.in.d.c.ex parte.ꝛ in.d.c.
ad audiẽtiã. ¶Itẽ intellige qd hic di-
citur qñ erroꝛ in latinitate eſſet aper-
tus ꝛ manifeſtus ſecus ſi dubitabilis
vt qꝛ poſſet per figurã ſaluari.c.j.cuꝫ
glo.ꝛ ibi Panoꝛ.de iudi.Panoꝛ.ꝛ Fe-
li.in.d.c.ad audientiã.tex.cũ glo.ꝛ ibi
Bald.in textua.in.l.eã quam.C.de fi-
deicõ.vel per ſubauditioneꝫ ſm Bal.
in.d.l.eam quam.ꝙ eſt rectius ꝙ̃ per
figuram ſm eum quem ſequitur Feli.
in.d.c.ad audientiam. ¶Sed in vlti-
mis voluntatibus ꝛ inſtrumentis ſen
tentijs ꝛ in ſcripturis diuinis falſa la
tinitas nõ habet vitiare per tex.in.l.
plotius.ff.de aur.ꝛ argen.leg.in.l.er-
roꝛe.et ibi per modernos plene.C.de
teſta.per tex.in.d.l.imperatoꝛ totus.ꝛ
per tex.in.l.actoꝛũ.ff.de re iud.et no.
in.l.ij.C.de ſen.ex peri.reci.ꝛ per text.
in.c.indignum.vehementer exiſtimo
vt verba celeſtis oraculi reſtringãtur
ſub regulis donati.xxxviij.diſt.ꝛ in.c.
retulerunt.ꝛ.c.ſi non ſanctificãtur.de
conſe.diſt.iiij.de quibus omnibus la
tiſſime per Fely.in.d.c.ad audiẽtiã.ꝛ
ibi quid in reſcriptis alioꝝ principũ
ꝙ̃ pape ꝛ qd in ſtatutis ꝛ priuilegijs.
a ¶Nullũ vitiũ.de ſuperius inſertis
vel alijs multis puta qꝛ ĩpetratũ ꝑ nõ
habentẽ ſpeciale mãdatũ.c.nõnulli.
in fi.de reſcrip.quã tñ exceptionẽ cu-

et de ſyllabe omiſſione quod quo
ad ſyllabã nihil facit.vt.ff.de ma-
nu.teſta.l.qui habebat.et.C.de
foꝛmi. ¶Si vero nullum vitium[a]
nec viſibile nec intellectuale con-
tra reſcriptum opponi poteſt: cõ-
tra iudicem delegatum infraſcri-
ptis alludetur exceptionibus.

ria Ro.nõ admittit gl.ꝛ ſcribẽtes ibi.
¶Itẽ ſcdo qꝛ trahit ĩpetratũ vltra vnã
dietã a finibꝰ ſue dioceſis.c.ſtatutũ.§.
cum vero.ꝛ.§.cum autem actoꝛ.de re-
ſcrip.in.vj.quod non procedit in oꝛdi
nario.c.cum epũs.
de of.oꝛdi.lib.vj.
Panoꝛ.ꝛ oẽs in.d.
c.nõnulli. ¶Item
non procedit vbi
ageret reali:qꝛ poſ
ſet cõueniri in lo-
co vbi res eſt ſita
quantũcũqꝫ diſta-
ret a fine dioceſis
rei cõuenti.c.ſi.de fo.cõpe.ꝛ.l.ſi.C.vbi
in rẽ act.exer.debe.q̃ iura ſimplr vo-
lunt quẽ poſſe ꝯueniri vbi res eſt ſita
de quo plene per Panoꝛ.Maria.ſoꝛi.
ꝛ Frã.are.in.c.ex parte.h.de foro cõ
pe.per Feli.in.d.c.nõnulli.col.xxxiij.
¶Itẽ nõ ꝓcedit vbi qs ꝓmiſiſſet ſol-
uere vbicunqꝫ reperiretur qꝛ vbicũqꝫ
fuerit repertꝰ poterit cõueniri in vim
reſcripti Inñ.ꝛ Panoꝛ.in.c.dilecti.de
fo.cõpe. ¶Itẽ nõ ꝓcedit vbi appoſita
eſſet clauſula derogatoꝛia expreſſa vł
vbi partiũ cõſenſus expreſſus inter-
ueniret.d.c.nõnulli.ꝛ.d.c.ſtatutuꝫ.§.
in nullo. ¶Itẽ nõ procedit vbi iudex
vellet appropinquare loco nõ diſtãti
vltra vnã dietã a finibus dioceſis rei
qꝛ nõ cõputatꝫ dieta a loco ſolito iudi-
cis vſqꝫ ad fines dioceſis rei ſꝫ a loco
aſſignationis ſm Panoꝛ.ꝛ Feli.in.d.
c.nonnulli.ꝛ Domi.de ſanc.gemi.in
d.§.in nullo. ¶Item non procedit in
delegato ad vnum territoꝛiũ vel pro-
uinciam nec in delegato in curia nec
in delegato executoꝛe gratie qui non
habet ex foꝛma reſcripti vocare vocã-
dos vel qui nõ eligeret viam iudicia-
leꝫ nec in inquiſitoꝛe dato per literas
apoſtolicas qui oẽs poſſunt trahere
vltra vnam dietã:de quibus per Feli.
in.d.c.nonnulli.col.xxxiiij. ¶Et ideꝫ
dicas ſi ex poſt faco poſt impetratio-
neꝫ diuideret dioceſis aliqua ꝛ fines
reſtringerent vt diebus iſtis factũ vi
dimus in epatu Burgi in Briſſia du-

UVA. BHSC. IyR_228_4

catus Sabaudie: q2 nõ obſtãte divi= ſione ſecuta poſſet trahi reus pri⁹ im petrat⁹ vltra vnã dietã a finib⁹ novis et fieret cõputatio habito reſpectu ad antiquos. tex. eſt in extravagan. ſedes apo. §. fi. de reſcri. quã allegãt Joan. an. ⁊ Domi. in d. c. ſtatutum §. cũ vero. ⁊ Feli. i. d. c. ad audiẽtiã. ¶ Item põt ⁊ tertio oppo= ni ꝙ eſt impetratũ a b heretico. l. ij. de ſum. trini. ⁊ fi. cat. ¶ Itẽ quarto ꝙ ab excõicato quo caſu ipo iure eſt nullũ. c. j. de reſcri. in. vj. niſi impetraret ſup excõicatione vel appellatione vt ibi ⁊ alijs caſib⁹ de quib⁹ p Do. ibi in fina. verbis. ⁊ p Feli. egregie. in. c. fi. de ex= cept. ad quos te remitto vſq3 adeo ꝙ nec impetrat⁹ poſſet illo vti: q2 annul latio reſcripti impetrati ab excõicato nõ cauſat favore adverſarij ſ3 in odiũ excõicati vt ad gremium eccleſie re= deat Do. poſt doc. in. d. c. j. nec diſtin= guit inter excõicatũ occultũ ⁊ manife ſtũ ſm Jo. mo. Joã. an. Domi. ⁊ alios ibi: l3 in iudice rõne publice vtilitatis diſtinguat inter notoriũ excõicatũ et occultũ. in. c. ad ꝓbandum de re iudi. ¶ S3 ſane intellige qñ a principio cũ impetrabat erat excõicatus ſec⁹ in ſi= mili dicit tex. de ꝓcuratore excõicato tpe ꝯſtõnis. in. c. poſt ceſſionẽ de ꝓcu= ratorib⁹. ſec⁹ ſi poſtea ſupveniret excõ municatio: q2 tũc ſolu3 ſuſpẽderet ei⁹ executionẽ exceptiõe oppoſita adver= ſario. per nota. i. c. pia. de excep. in. vj. ¶ Sed an ꝓ alio poſſet excõicat⁹ im= petrare reſcriptũ Jo. an. Do. in. d. c. j. Jo. an. ⁊ Panor. in. c. fi. de ꝓcu. tenent ꝙ non: q2 dictũ. c. j. loquit̃ ſimpliciter et ſine diſtinctione: licet glo. in. c. fina. gl. j. circa mediũ voluerit ꝯtrariũ ⁊ ma le: vide pleni⁹ doc. in. d. c. j. ¶ Quinto põt opponi ꝙ fuit impetratũ p mona chũ vel canonicũ regularẽ Spec. i tit. de reſcri. ꝓſen. §. rõne aũt impetrãtis. ver. itẽ ꝙ eſt monach⁹. ¶ Sexto qđ in

¶ † In primis obiiciet nõ habes iuriſditionẽ q2 nõ ꝑtinebat iuriſ= ditio ad delegãtẽ: vt. C. q̃ ꝓ ſua in= riſ. iud. dare da. ve poſ. l. vna. Uel delegãs te i tali cã te nõ potuit de legare: q2 cã eſt liberalis vel eſt cã q̃ ſpectat ad merũ iperiũ[a] nec cõ=

bñficialibus fuit impetratũ p laicũ l3 poſtea ſe fecerit clericari. c. ex lr̃is. de trãſac. vel p vxoratũ. c. cũ decorem. de cle. cõiu. vel p nõ hñtẽ etatẽ mores et ſcia3. de qb⁹ i. c. cũ i cũctis. ⁊. c. dudũ. de ele. c. eam te. de eta. ⁊ quali. vel ta= cuit dignitatẽ quã habebat. c. ad au= res. de reſcript. ¶ Septimo ꝙ fuit impetratũ contra privilegiatũ nõ fa cta mẽtione privi= legij. c. cũ ordinẽ. de reſcrip. ¶ Octavo ꝙ contra abbatẽ hñtẽ bona diſcreta a bonis monaſterij de monaſterio non facta mentione. c. edoceri de reſcript. ¶ Nonc qđ maiores res ⁊ digniores pſone cõprehẽſis conveniunt virtute clauſule gñalis. c. ſedes. de reſcri. vel vltra numerũ q̃tuor. c. cũ in multis. e. ti. li. vj. ¶ Decimo ſi fuerit ipetratũ ꝯ matrẽ noie filioꝝ poſtq3 trãſivit ad ſe cũda vota. c. ex parte. in. de ap. ¶ Alia multa q̃ ꝯ reſcriptũ diverſis ex cauſis pñt opponi vide p Spec. ti. de reſcri. pñta. p totũ ti. a quo ti. Bal. ibi i addi tione ad finem prudẽtiã nos haurire elegãter admonet ſi practici eſſe veli mus ⁊ in curijs verſari al's ꝯſortiũ pe ritorum nobis eſſe vult interdictum.

a ¶ Merũ imperiũ. iſtud nõ ꝓcederet iure canonũ: q2 illo iure ea q̃ ſunt me= ri vel mixti imperij ſunt delegabilia glo. i. c. qđ ſedes. gl. magna ad finẽ. de of. or. gl. i cle. vna. i ṽ. civili. đ of. dele. ⁊ gl. i. c. i archiep̃atu. gl. fi. de rap. ⁊ in c. illud. xxiij. q. iiij. et ita magis cõiter ꝯcludit̃ ſm Alex. i. l. j. i pñc. col. ij. ff. de of. ei⁹ cui mã. eſt iuriſ. ⁊ ibi p Jaſ. i. vij. col. q̃ aũt ſint de mero vel mixto impe rio: ⁊ q̃ de iuriſditiõe in ſpẽ te remitto ad ea q̃ ſcripſi poſt doc. i. l. iperiũ. ff. de iuriſ. om. iu. reſervata tñ pape etiã in re cano. ſubdelegabilia non ſunt ſm eos poſt Anto. de but. ⁊ Jmol. in. d. c. quod ſedes. ¶ Adverte etiã ꝙ ꝯ dele= gatũ principis nõ poſſet opponi exce ptio de qua hic p autorẽ: q2 princeps

UVA. BHSC. IyR_228_4

cās meri ⁊ mixti impꝑij paſſiꝫ delegat
iſte eſt tex.⁊ ibi glo.i.d.c.illud.gl.fi.et
Bar.i.d.l.j.i pn̄.col.ij.ver.q̄ro nunq̄d.
dicēs doctores ita determinare.ꝑ quo
adducit.l.fi.C.vbi ſena.vel clari.ꝯue.
⁊.l.j.C.de p̄ci.ipe.
of.vbi ēt Bal.i.iiij. a
no.⁊ Iaſ. ēt in.iiij.
no. ¶Et nedū p̄n=
ceps immo ēt dele
gat⁹ principis pōt
cām ſibi delegatā
criminalem alteri b
ſubdelegare. gloſ.
ſing.i.l.vna. i ver.
iudicādas.i fi.C. q̄
ꝑ ſua iuriſ. iu. da.
dari ve.poſ. quam
ibi ſequunt̄ Bart.
Bal.Ang.⁊ Paul. c
de ca. dicēs videri
iſtā eſſe cōem ſniam:⁊ illā gl. ēt ſequū
tur Bar.Bal.Ang.⁊ Iaſ. latiſſime ſu=
ſtinēs in.xv.col. ⁊ duob⁹ ſequētib⁹ in
d.l.j.i p̄n.⁊ illā gl.dicit ſingularē Car.
flo.i.c.archiep̄atu.de rap.⁊ illa gl.fun
dat ſe i tex.ſuo.in fi.l.quē tex.Bar. ibi
dicit ſingularē.in ver. nullo ꝑſonarū
cauſaꝝ ve ⁊c.bn̄ facit tex.i.c.venerabi=
li.vbi doc.de offi.dele.vide Iaſ.vbi.ſ.
Aduerte tn̄ qd̄ lꝫ delegatus principis
poſſit ſubdelegare ēt cām criminalē ꝑ
p̄dicta tn̄ ipſe ſubdelegat⁹ nō poterit
ſubdelegare.glo.eſt ſingu.in.c. ſuper
q̄ōnū articul̄.§.porro.gl.mag.i p̄n. de
offi.dele.quā facit ſingularē Pan̄.i.c.
cū bertoldus.x.col.ver.ſed dubiū nō
tactū.de re iu.⁊ eā ſequit̄ ⁊ dicit repu=
tari ſingularē Alex.de imo.in rub.ff.
de of.ei⁹ cui mā.eſt iuriſ.co.iiij.ver.no
no ꝓbat̄ ⁊ illā ſequit̄ iaſ.in.d.l.j.i p̄n.
col.xvij.⁊ ita al's fuit practicatū in ꝑ=
ſonā magiſtri antonij valere ſubroga
ti a ſubrogato iudicis cauſarū crimi=
naliū tholoſe a cācellaria regia cōmiſ
ſarij in cauſa criminali baſtardi ran=
donis caſtri corduarum.Ordinarius
tamen bene poſſet dare ſuo delega=
to facultatem ſubdelegandi cauſam
alias delegabilem: et in hoc eſt dete=

tingit delegātē ꝓficiſci.[a] vt.C.de
peda.iudi.l.plꝫ. ⁊.ff.de of. ei⁹ cui
mā.eſt in.l.j.j.rn̄. ¶Uel delegat⁹
fuiſti ad certū tp̄s ⁊ iā tue delega
tionis tp̄s trāſiuit. vt.ff.de iudic.
l.ij.§.ſed ſi iudex. ¶Uel es delega
tus ad certā ꝗtitatē[b] vel ad certā
rē ⁊ vis cognoſcere de maiore nec
ego ꝯſentire volo. vt.ff. de re iu.l.
de q̄ re.§.j.⁊.ff.ad muni.l.inter cō=
uenientes. ¶Uel es delegat⁹ i his
cauſis q̄ exigūt cauſe cognitionē
ſm qd̄ notat̄.ff.de offi.ꝓcon.l. nec
q̄cꝗ.§.vbi decretū,[c] ⁊.ff.de re.iu.l.

rioris conditionis delegatus a prin=
cipe ꝗꝫ ſit ordinarius. glo.eſt ſingu=
laris.in.c. is cui.glo. fina. de offi.de=
leg.i.vj. ⁊ tenēt cōiter doct.i.l. a iudi=
ce.C.de iudi.⁊ Bar.⁊ oēs.i.l.more ma
iorum.ff.de iu. om.
iu.et ibi Ful. dicit
ita itrepide tenen
dū: ⁊ ita cōiter te=
neri teſtant̄ Imo.i
cle.j.de offi.dele. ⁊
Alex.in.d.rub.An
to.de tremo.
a ¶Proficiſci. aut
ifirmū eē q2 cauſe
abſentie ⁊ ifirmita
tis eq̄parant̄.l.aut
ſi valitudinē.ff.de
ꝑcu.⁊.l.ſi lōgi⁹. in
p̄n.ibi.infirmitate
vel neceſſaria ꝓfe=
ctione.ff.de iudi.⁊ ꝙ ꝓpter infirmita=
tē poſſint q̄ ſunt meri ⁊ mixti imperij
delegari ſicut ꝓpter abſentiā tenent
Pet.de bel.perti.Cy.Ray.Albe.Bar.
Alex.laudē.⁊ Iaſ.dicens eſſe cōem.in
l.j.in prin.ff.de of.eius cui mā.eſt iu=
riſ.⁊ ca.in.c.qd̄ ſedes.de offi.ordi.Dū
modo ſit longo tēpore duratura ⁊ gra
uis infirmitas.l.queſitum.ff.de re iu.
⁊ dūmodo facti ſine ipſo iudice poſ=
ſet expediri.c.ſi pro debilitate.de offi.
deleg.multitudo tn̄ cauſarū non eſſet
cauſa ſufficiens delegādi tales cau=
ſas ſcdꝫ doc.in.d.l.j.in prin.per.l.pla
cet.in.j.C.de peda.iudi. de quo ple=
nius per Lud.Alex.⁊ Iaſ.in.d.l.j.in
prin.in vlti.col. ¶Adde etiā ad prin
cipale dictū ſpeciale eſſe in cā reſtitu
tionis in integrū ⁊ ſuſpecti tutoris re
mouendi ꝙ poſſunt delegari lꝫ ſint
mixti imperij. de primo eſt tex.in.l.fi.
C.vbi et apud quos.de ſecundo.in.l.
cognitio.in prin.ff.de offi.ei⁹ cui mā.
eſt iuriſ.De tre.
b ¶Quantitatē.de hoc dixi.ſ.de ipe=
di.execu.ver.ratione quantitatis.
c ¶Decretū.ſenſit ergo do. Uber. vt
vides verū intellectū illius.§.vbi de=
cretū ꝙ q̄ req̄rūt cauſe cognitionē ad=

UVA. BHSC. IyR_228_4

de ⁊ decreti iterpositionē nō poſſunt delegari: quē intellectū ponit ibi gl. i iij. lect. ⁊ illū dicit cōem ⁊ approbatū Iaſ. ibi in. ij. ⁊ pe. lec. lz etiā intellect⁹ Ia. de are. cōiter teneat̃ de quo ibi ꝑ doc. ¶Ideo aūt dixi addēdū ⁊ decreti iterpositionē q: in illis terminis loquit̃ tex. ille. Si ei a nō reqrerēt decreti interpoſitionē ſed expectarent ſniaz diffinitiuā tūc bñ poſſent delegari ſi cōpeterēt iure cuiuſlibet magiſtratus vt q: eſſēt cauſe crimiales leues vel ciuiles a. ccc. aureis. j. al's nō ꝑ tex. in aut̃. de defē. ciui. §. ⁊ iudicare. ⁊. §. audient. coll̃. iij. iuncta. l. j. in prin. de off. eius cui mā. eſt iu. niſi i caſib⁹ de qb⁹ i addi. ꝓceō. de hoc tñ videbis Iaſ. pleni⁹. in. d. §. vbi decretū. col. fi. Anto. de tre.

a ¶Multofortius. ad iſtud argumētū facit: q: iuriſditio ordinaria eſt fauorabilis ⁊ ampliāda delegata vero ſuꝑinducta extraordinaria ⁊ odioſa ſicq; reſtringenda gl. in. c. diſpendia in ver. vel cōuētionis. de reſcrip. li. vj. ⁊ glo. in cle. ij. glo. pe. de offi. or. ⁊ notāt ſcribētes. in. c. p. ⁊. g. de offi. dele. ⁊ in. l. fi. ff. de iuriſ. om. iu. ¶Aduerte tñ ecōtra ꝙ oīs cā q̄ eſt ſufficiēs ad repellēdū delegatū nō ē ſufficiēs ad repellēdū ordiariū ꝑ ſpec. ti. de recu. §. cā recuſatiōis. ibi itē no. allegat i argumētū. c. vt debitus honor. de ap. Ant. de tre. iur. vtriuſq; doctor.

b ¶Libellū. ſentit ergo doctor iſte qd̄ in ſcriptis ꝓponēda ſit recuſatio non verbotenus quod etiam tenuit gloſ. Ia. bu. Ang. Sali. Ful. ⁊ Iaſ. i. l. fi. C. ō in. eq̄parat̃ ei ꝑ eos appellatiōi ab iterlocutoria q̄ dz interponi i ſcriptis c. cordi. de ap. li. vj. bñ facit tex. i. c. ſuꝑ eo. de ap. Similē eq̄parationē iter appellationem ab interlocutoria ⁊ recuſationē quo ad effectū ſuſpēdendi iuriſditionē facit Pau. de ca. in. l. q: poterat. ff. ad treb. poſt Io. an. in. c. legitima. de app. in. vj. ¶Et qd̄ in ſcriptis debeat proponi ſuſpitionis cauſa tenet glo. in. c. qm̄ cōtra falſam. in ver. recuſationes. ⁊ ibi Hoſt. Io. an. pa. ⁊ Feli. eaz ſequunt̃. de ꝓba. ⁊ glo. in. c. ſcd̄o reqris. in ver. corā eodē. de app. ⁊ gl. in. l. apertiſſimi. C. de iudi. Archi. Io. an. do. ⁊ in. d. c. legitima. et ſpec. in ti. de recu. §. qualiter aūt. in prin. ¶Sed neceſſariū dubiū ē vtrū papa: aut imperator poſſint tollere recuſationē ex cauſa ſuſpitionis pa. in. c. ad hec. de reſcrip. notat ibi gl. magnā in cauda et eā dicit ſinglr̃ notādā ⁊ ſe neſcire alibi ita expreſſam ꝙ nō poſſit princeps de plenitudine ptātis cām cōmittere ſuſpecto ſine facultate recuſandi. idē pa. i. c. cū iter priorē. colū. ij. de exce. cū diſtictiōe tñ quē vide. Itē tz Barb. i. c. ex trāſmiſſa col. de fo. ꝯpe. ⁊ do. i. c. iudex. col. pe. de of. del̃. i. vj. Imo. ⁊ Ang. de are. i. l. j. §. iterdū. ff. a qb⁹ ap. nō lz. ¶Cōtrariā ſniam tz gl. in. l. eos. i ꝓn. gl. iij. C. ō ap. volēs papā ex certa ſententia poſſe ꝯmittere articul appelli iudici prie iſtātie. lz ſit ſuſpect⁹ ⁊ idē tz gl. quā Ang. ibi dicit diligēter notādā i. l. aptiſſimi. i ver. recuſare. i pri. C. de iud. ⁊ Spec. in ti. de recu. §. j. ver. qd̄ ſi ſic. Hoſ. i. d. c. cū iter. ⁊ Inñ. i. c. ex trāſmiſſa. ō fo. ꝯpe. ⁊ fater̃ pa. i. d. c. ad hec doc. cōiter tenere ꝯtrariū ei⁹ qd̄ ibi tz gl. ⁊ ꝯtrariū ēt tz phi. ꝓu. i ru. ō ap. co. x. ⁊ i. c. poſtrmo co. iij. e. ti. ⁊ ibi ꝓ po. diui Ambroſij. ⁊ Fel̃. i. d. c. cū iter. co. v. ⁊. vi. vbi rñdet ad fundamēta tenentiū cōtrariā partē. ¶Et dicit Iaſ. in. d. l. aptiſ-

oia quecunq;. ¶†Et generaliter oēs exceptiones q̄ in ꝑſonis ordinariorum opponi poſſunt eedē et multofortius[a] ꝓceſſum impediēt delegati: q̄ ⁊ quales ſint. s. In prima rubricella examinauimus diligenter. ¶Nouiſſime ſi oēs tibi deficiant ſupradicte exceptiones qd̄ de facili nō cōtinget recurras ad libellū[b] recuſationis cōtra iudicē delegatū ꝑ quē ſcd̄z noſtrorū ſniaz ꝓceptorū ipm̄ faciliter remouebis ſcd̄m ſniam aliorū ⁊ canoniſtarū cū magna difficultate vt notauimus ſupra in prohe. huius

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſſimi ꝙ gl.in.d.c.ad hec cōiter repro=
batur ſed illa gl.nō dicit.Sed ſoluz ꝙ
ſi papa committat cauſam notorie ſu=
ſpecto ſimpliciter ſine clauſula recu=
ſatione remota non tollitur facultas
recuſandi ſm Fe=
li.in.d.c.cuz inter.
poſt philip.in.d.c.
poſtremo. et dicit
ad hoc illam gloſ.
aureā. ¶ Uñ cōiter
cōcluditur per ſcri
bētes prefatos cū
ſpec.vbi.ſ.ꝙ gñā=
lis clauſula nō ob
ſtāte recuſatiōe nō
tollit niſi friuolaz

a operis.ſ.⁊ ꝗꝗ.[a] ¶ † Et,eſt ſciēdū
9 ꝙ prefate exceptiones dilatorie ⁊
ſupraſcripta ipedimēta legitima
per q̄ proceſſus ex perſonis acto
ris accuſatorum iudicum ordina
riorum ⁊ delegatoꝝ impediunt:
b debere ante litē ꝯteſtatā [b] ꝓponi
⁊ terminari.vt.ff.ď ꝓcura.l.pōpo
ni⁹.§.ratihabitiōis ⁊.C.de adul.l.
qm̄ alex.⁊.ff.ď iu.l.ſi q̇s ex aliena.

ſecus in ſpeciali puta non obſtante ꝙ ſit cōſanguine⁹ qꝛ tunc tenebit cōmiſſio nec poterit recuſari.Anto.de tre.

a ¶ Et ꝗꝗ.⁊ ibi dixi in additiōe in verbo ſuſpectum ⁊ ſequen.

b ¶ Ante litē cōteſtatā.Quia litis cōteſtatio eſt terminus excluſiu⁹ dilatoriarū.l.fi.C.ď excep.⁊.l.nemo.C.de iuriſ.om.iu.vbi de exeptiōe incōpetētie que debet ceteras precedere:vt.ſ.ti.j.ver.⁊.ꝗꝗ.Adde tex.in.c.inter monaſterium.de re iudi.vbi de exceptiōe ſuſpitionis cōtra iudicē ꝙ debuit ante litis ingreſſum opponi. ¶ Pl⁹ voluerunt ibi gl.in ver.iudiciuz.Inn.Bal.Card.flo.pa.⁊ Feli.ꝙ etiā ante litem cōte.ꝑ prepoſitionem alterius dilatorie reus videt̃ in iudicē cōſentire ⁊ ſic ſe excludit ab exceptione recuſatiōis propter ꝙ in initio eſt ꝓponenda.pro quo eſt bonus tex.in.l.ſed ⁊ ſi ſuſceperit.in prin.ff.de iudi.quem ad hoc dixit ſingularem Bal.in.c.exceptione.de excep.⁊ referunt Feli.in dicto .capitulo.inter. columna. vj.⁊ Iaſ. licet corrupte.in.l.ſi conuenerit.colum.vj.ff.de iuriſ.om.iudi.et ibi iſtud tenent Bar.Pau.⁊ Alex.

¶ Et ꝙ proponatur ſuſpitio in.principio dicebat eſſe tuti⁹ ſpecu.in.d.tit.de recu.§.fit autē ad fi.vide tamē vndecim declarationes per Feli.in.d.c.inter monaſteriuz. ¶ Item adde text. de exceptiōe procuratoria etiā ante litis conte.proponenda.in.l.ita demū.C.de procu.qui text.plus probat ⁊ ad hoc reputatur ibi ſingularis a Bald.Alex.⁊ Iaſ.ſcďm intellectum Barto.et communez ꝙ ſi dilatoria nō fuerit oppoſita ante litē conte.In prima inſtantia ꝙ non poterit opponi in cā appellatiōis etiā ante litem conteſtatam.quia prima litis conteſtatio eſt termin⁹ excluſiuus dilatoriarum.per illum text.quem etiam dicit ſingularem Pa.in.c.in noſtra.de procuratoribus.colum.ij.

¶ Iſta tamen concluſio doct.hui⁹ qď dilatorie poſt litem conteſtatam non poſſunt opponi fallit breuiter primo in dilatoria ſolutiōis de qua infra eodem verſiculo attende tamen.Secūdo fallit vbi pars taceret et pateretur dilatoriam opponi poſt litem cōteſtatam ⁊ ſuꝑ illa cognoſci quia iudex debet ſuper illa pronuntiare ⁊ ſi vera ſit eam admittere alias poterit appellari per theoricam nota.⁊ ſempꝫ mēti tenendam glo.ſingularis quam pa.ibi in tertia col.neſcit alibi.in.c.cum cōtingat in verſiculo nihilominus.de officio delega.⁊ ibi multa ſimilia adducit.⁊ late Feli.i d.c.inter monaſteriuz.colum.xiiij. ¶ Tertio fallit in exceptiōe excommunicatiōis que fauore anime ꝓpter periculum cōmunionis poteſt opponi quandocunqꝫ etiā in vim dilatorie per tex.in dicto.c.exceptionem.et dixi ſupra titulo primo.verſicu.in perſonā.in additio.in ver.excommunicat⁹.⁊ idez generaliter in omni dilatoria reſpiciēte periculum animarum propter generalitatē illi⁹ decret.exceptionem in ratione ſui.ita dicit poſſe attentari Fel.ibi.col.octaua.verſic.fallit.vij. ¶ Quarto fallit in dilatoria iudicij que orta fuiſſet poſt

UVA. BHSC. IyR_228_4

litem conteſtatam.c.inſinuāte.de officio delega.c.paſtoralis.de exceptionibus.et ibi gloſſ.et vtrobiq̧ docto.et gloſ.in dicto.c.exceptionē.text.et ibi Bartolus et docto.in.l.eleganter.§.ſi quis poſt.ff.de cōditio.idebi.¶Quinto idem dicas ſi orta erat ante litem conteſtatam reo ignorante tamē poſt peruenit ad notitiam rei quia etiam tunc poſt litem conte.poterit opponi tex.in.d.c.paſtoralis.in fi.et tenet gl. quam ibi ſequuntur Bar.⁊ communiter doc.in.l.error.in ver.facti.C.de iur.⁊ fac.igno.et iſtam dicit eſſe communem Alex.in.d.l.ita demum.verſ. quarto fallit.et Fely.in.d.c.paſtoralis.col.vij.eam etiam tenet gloſ.in.§. exceptio.iij.q.vj.⁊ bene facit glo.in.c. ad audientiā in ſecundo.glo.fin.ad fin.de reſcrip.per quas ita tenet pa. in.c.j.in.ij.nota.de accu.plus dico qđ etiam dubitans exceptionem ſibi cōpetere auditur poſt litem conteſtatā ſicut ignorans per tex.quem Bar.dicit menti tenendum ⁊ ſe neſcire alibi.in.l.manifeſtiſſimi in prin.verſic. ſinautem neſcius vel dubitans.C.de fur.⁊ per illū text.hoc in ſpecie tenet Bal.ibi poſt Jac.de are.⁊ Cy.⁊ tenet Sali.in.l.licet quicquid glo.ibi dixerit.C.de ꝓcu.ambas has vltimas fallentias limita:dummodo ante renūtiationem et concluſionē in cauſa.q̄ poſt partiū organa ſunt clauſa vt nil poſſit deduci quod in cauſe cognitione vertatur.c.cum dilectus de fide inſtru.⁊.c.auditis de procu.ita reſtringunt Ant.de but.pa.⁊ Fely.vj.col.in d.c.paſtoralis.⁊ Jo.and.⁊ pa.in.c.ij. de ordi.cog.¶Et hanc reſtrictionem intellige niſi in exceptione ſuſpitionis orta poſt renuntiationē in cauſa ⁊ in exceptione excōicationis et in exceptione notoria et alijs quibuſdam de quibus per Feli.in.d.c.cū dilect⁹ ⁊ in.ij.c.paſtoralis.¶Itē primam ex his duabus fallentijs reſtringe niſi exceptione poſt litē cōteſtatam orta partes ad vlteriora ꝓceſſiſſent ꝑ text. in.d.c.iſinuāte.vbi Bal.multū notat ⁊ ibi etiam pa.Secundā vero reſtringe niſi fuiſſet negligēs in ea perquirēda vt fuit de mēte glo.in.d.c.paſtoralis.et ibi pa.et Feli.⁊ Alexan.in.d.l. ita demū.in quib⁹ locis vide pleni⁹.

¶Aliā etiā limitationē ponit Nic.de nea.in.l.ij.§.numerū.ff.de excuſa.tu. poſt ray.de for.in autē.preſente.C.de fideiuſ.quos ſequuntur Jaſ.in.l.elegant.§.ſi quis poſ.col.j.preallegata. vcʒ vbi exceptio dilatoria ſuperueniret facto aduerſarij alias non poſſet opponi.vt in exemplo.d.§.numerū.

¶Sexto fallit in omni dilatoria iudicū reddēte iudiciū retro nullum vt eſt exceptio incompetentie iudicis reſpectu iuriſditiōis non prorogabilis. vel exceptio ꝓcuratoria in cauſa criminali q̄ tales poterunt opponi q̄ncunq̧.ter.cū gl.in ver.momenti in.d. c.in noſtra.⁊ ibi Pan.in vl.nota.⁊ tʒ Inno.in.c.ſciſcitatus de reſcrip.exēplificās de exceptione incōpetentie. q̄ iudex erat furioſus.idē Ant.de bu. imo.pa.⁊ Feli.viij.col.in.d.c.exceptionem ⁊ de exceptione procuratoria in cauſa criminali.late Alex.de imo.in d.l.ita demū col.j.verſ.tertio fallit.ꝑ tex.in.l.pe.§.ad crimen.in verſic.fruſtra.ff.de pub.iudi.licet multi contrarium tenuerint vt ibi per eum.¶Idē dicas in exceptione falſi procuratoris per.l.licet et ibi Bar.⁊ oēs ſignāt Alex.C.de ꝓcu.⁊ pa.in.d.c.in noſtra col.fi.vbi idē dicit de exceptione procuratoria contra monachum contra quem poterit q̄ñcunq̧ opponi tu nō potes eſſe procurator.⁊ ita dicit communiter teneri a doctoribus.⁊ eſt gl. in cle.Religioſus in ver.ſuſcipere de procu.idē dicas de exceptione tu nō habes cōſenſum patris.de qua dixi. ſ.ti.ij.verſ.Sed qđ ſi pater.¶Septimo fallit niſi pars fuiſſet impedita et ſupplantata per iudicem per glo.ſingularē que alibi non reperitur in.c. ex conqueſtione.glo.iij.in fi.de reſti. ſpo.quam dicit non eſſe alibi Bald. ibi.quem refert Feli.in.d.c.exceptionem.et ibi vide per eum plene de ve-

UVA. BHSC. IyR_228_4

ritate in.v.colū.illam glo.etiam dicit valde ſingularē imo.ibidē ſm Alexā. in.d.l.ita demū.Octauo fallit vbi litiſ conteſtatio fuiſſet nulla qꝛ nō preſtat īpedimētū qḋ de iure nō ſortit effectū. c.nō pſtat.de reg.iu.li.vj.bñ facit tex. cū gl.iij.d.l.13.ꝛ gl.i.c.ſi pr̄.C.ne d ſta. dfunc.ꝛ gl.i auk.offerat̄.C.de lit.ↄteſt. Pan.ꝛ Alex.i.l.d.ita demū.Feli.i.d.c. exceptionē.¶Nono ſi opponeret dilatoriā incōtinēti poſt litem ↄteſtatā per glo.ſingularem reputatā in.l.pōponius.§.ratihabitionis.ff.de procurato.quā dicit ſingularē Jo.d imo. in.l.ex conſenſu.§.fi.ff.de appel.queꝫ referunt Alexā.ꝛ Jaſ.in.d.l.ita demū et eā dicit reputari ſingularem Feli. in.d.c.exceptionē.Et licet Bal.ꝛ Ange.illā glo.ibi reprobēt ꝛ Jmo.in.d.§. fi.nō firmet nec Alex.in.d.l.ita demū tñ eā firmant Anto.de but.in.c.cū dilectus ꝑ illum tex.ſcḋm vnā lecturaꝫ de ordine cogni.ꝛ Ange.are.in.d.l.ex conſenſu.§.fi.ꝛ Feli.in.d.c.exceptionē et multas gl.in ſimili ibi adducit et dicit ſe intelligere incontinēti anteꝙ ad extraneos actus diuertatur ꝑ nota.in.l.j.§.j.ff.de verbo.obli.eādeꝫ etiā limitationē firmat Jaſ.i.d.l.Jta demū.vbi adducit gl.ſimilē in.l.ij.in prin.in ver.narrationē.C.de iura.calū.ꝛ idē Jaſ.i.l.edita.colū.v.C.de edē. vbi adducit ſex ſimilia.¶Decimo fallit ſi index.reſeruaſſet parti ius dilatorias opponendi poſt litē conteſtatam.c.ad diſſoluenduꝫ.vt ibi Panor. et alij de deſponſa.impu.Feli.in.d.c. exceptionem.colum.vj.multos allegans.ꝛ idem tenet Jaſ.in.d.l.ita demū.colum.ij.¶Vndecimo limitant Jac.de belui.Albe.Alexanā.Anto.et Alexan.ꝛ Jaſ.l.nulli.C.de iudi.quādo eſt dilatoria cui lex non reſiſtit:qꝛ ſi reſiſteret:tūc poſſet quandocunꝙ opponi etiam poſt litem cōteſtatam vt eſt exceptione cōtinentia cauſe diuidatur.ꝛ idem tenet Jaſ.in.d.l.Jta demum.¶Duodecimo limitāt Jnn. in.ca.capitulum ſancte crucis.de reſcrip.Ang.in.l.vēditor.ff.de iudi.Et Bal.in.l.fi.C.de exceptio.Feli.ꝛ Jaſ. in locis preallegatis.quando tertius pro ſuo intereſſe compareret poſt litē conteſtatam qui poſſet ex perſona rei opponere dilatoriam poſt litem conteſtatam.ad quod vide Feli.vbi.ſ.colum.vij.verſicu.Fallit.v.¶Decimotertio limita in exceptione feriarum que licet ſit dilatoria:tamen opponit quandocunꝙ Bal.Ange.ꝛ Alex.per illū tex.l.l.j.§.j.ff.de fer.Ant.ꝛ Jmol. in.c.fin.extra eo.et Jaſ.in.d.l.Jta demum.Licet Ful.teneat contrarium Jn.d.§.j.¶Decimoquarto generaliter limita in omni exceptione habente cauſam ſucceſſiuam ſiue continuaꝫ et ſucceſſiuum grauamē quia ſicuta ſententia interlocutoria que quotidie grauat poteſt appellari quandiu grauat etiam poſt decem dies pone exēplum in interlocutoria incarcerationis.vt volunt Specu.in titu.de appellationibꝰ.§.reſtat.ver.ꝛ nota.ꝛ Bal. in.l.ij.queſtione ſecunda.C.de epiſc. audiē.Alex.in.d.l.j.§.j.ff.de ferijs.Jta exceptio habens cauſam ſucceſſiuam poterit quandocūꝙ opponi vt eſt exceptio loci ſuſpecti vel nō tuti.et exceptio quod q̄s nō debeat audiri ex forma ſtatuti quia bannitus vt exemplificant Feli.ꝛ Jaſ.vbi ſupra ita limitauerunt archi.in capitulo hortamur. tertia queſtione nona Anto.de butri. Jmo.et Feli.in dicto capitulo exceptionem.et Anto.de butri.et alij in capitulo dilectus.in ſecundo de reſcrip.Bald.in lege peremptorias.columna prima verſicul.ſecundo.oppo. C.ſenten.reſcindi non poſſe.Alexan. in lege de etate.quam legit cum lege recuſare.§.fina.colum.v.ff.ad trebel. ꝛ alij per Jaſ.ꝛ Felyn.vbi ſupra allegato.¶Sed dubium eſt quid in cauſis in quibus capitulū litiſconteſtatio non eſt neceſſaria.iuxta clemen. ſepe.de verborum ſignificationibus quouſꝙ poterunt opponi dilatorie. Dic ꝙ vſꝙ ad illum actum qui primus ſolet fieri poſt litiſconteſtationem.Jſta eſt gloſſ.ſingularis.in.c.j.

UVA. BHSC. IyR_228_4

¶Idem puto in beneficiis nova rum[a] cōſtitutionū. et in beneficio

in ver. abſentia. de electione. li. vj. per quam dicit Anto. de but. in. c. cum. m. ferrarienſis de conſti. quē refert et ſequitur Alexand. in. l. nulla. C. de ꝑcu. qd primus actus qui ſolet fieri in cauſis ordinariis poſt litē conteſtatā operatur omnes effectus in cauſis in quibus lis non conteſtatur quos ſolet opari litis conteſtatio ꝓ quo allegat tex. i. c. ex parte decani. de reſcrip. et eſt tex. quem ibi ad hoc notāt Bart. et oēs in. d. l. nulla. lꝫ Jaſ. dicat ibi illum textū nil facere. vide ibi Alexā. et eundē Alex. in. l. nihil arbitramur. C. de procur. et illā glo. reputat ſingularem Fely. in allegato. c. exceptionem. col. iiij. Ant. de tremolis.
a ¶Novarum cōſtitutionū. Tu adverte qꝛ ideo dixit conſtitutionū quia altera eſt de fideiuſſoribus: altera de duobus vel pluribus reis principalibus. Prima habetur in autē. de fideiuſ. in prin. et in auꝭ. preſente. C. eo. altera eſt in auten. de duob. re. in prin. et in auten. hoc ita. C. eo titulo. Per primam ſuccurrit fideiuſſori: vt pri[9] re[9] principalis excutiatur etiā ſi fideiuſſor ſe principalē cōſtituerit ſolutorem et peccatorē per tex. iuncta glo. fi. et ibi Jo. fa. et Saly. in col. in. d. auꝭ. pſente. et glo. in. l. ſi alienā. eo. tit. et Spec. in ti. de renun. et conclu. verſi. ſed ſi fideiuſſor. Bal. in rub. C. de fideiuſ. pa. in. c. pervenit. in. ij. col. ver. ſecundum beneficiū. eo. ti. extra. et fuit deciſum in capella Tho. deciſ. lxxx. incip. Si aliqs cōſtituerit. poſt Cy. in. d. auten. preſente. ¶Intellige tamē niſi renūtiatum eſſet illi auten. preſente et eius beneficio. l. pe. C. de pac. vt voluit gl. in. d. autē. de fideiuſ. in pn. in ver. accedat. et Spec. in. d. ti. de renū. verſ. viſo. Bald. in. d. autē. preſente. in fi. ver. et Ange. are. in. §. ſi plures col. j. et fi. inſti. de fideiuſ. ¶Adverte tñ qꝫ fideiuſſor de idēptitate quātūcunqꝫ renuntiet beneficio nove conſtitutionis de fideiuſſoribus: attamen non poterit conveniri niſi principali excuſſo propter verbum idēptitatis hoc ſonans vt ita demum teneatur qui ita ꝓmittit: ſi a principali non poſſit exigi. ita notabiliter voluit Barto. in. l. j. ibi ex his apparet. et c. C. de cōve. fiſc. debi. lib. x. quē refert et ſequitur Bal. in. d. auꝭ. preſente. in vlti. q. et idē Bald. in l. j. poſt princi. ibi modo ego quero. C. de revo. his que in frau. dicens eſſe caſum in. d. l. j. de conve. fiſ. debi. quod etiā dicit menti tenendū. et tenent alij quos referunt Alexan. in. l. fi. in prin. col. iij. ff. ſi cer. pet. et Jaſ. in. l. decē. col. ij. ff. de verb. obli. ¶Et idē dicas in eo qui ꝓmiſit ſolvere quātominus a debitore poſſet exigi qui nō eſt verus fideiuſſor cū obliget in incertū et fideiuſſor ad certum ſm Jaſ. in. d. l. decē. col. j. in fine. Talis enim habet beneficium ne cōveniatur niſi excuſſo principali etiam ſi beneficio nove conſtitutionis de fideiuſſoribus renuntiaverit ſm Angelum Alexand. et Jaſ. in dicta lege finali in principio. et eundem Jaſ. in dicta lege decem in. ij. columna. ¶Alias differentias inter fideiuſſorem ſimpliciter et de idemptitate ac quantominus a debitore poterit exigi videbis in apoſt. ſequenti. ¶Item et ſecundo intellige quod dicta nova conſtitutio de fideiuſſorib[9] ſuccurrit fideiuſſori vt prius excutiatur principalis niſi eſſet notoriū ipm debitorem non eſſe ſolvendo gl. Bar. Lud. de ro. Aler. in. j. col. et Jaſ. in pe. in dicta lege finali. in princ. ff. ſi certum petatur. et glo. Barto. Pau. Ludo. Alexan. in. ij. col. et Jaſ. in. viij. d. l. decem cum concor. adductis per Jaſ. ibi. Et idem dicunt prefati docto. vbi reus principalis eſſet tirānus vel alſs rixoſus et non ſolitus ſolvere ac difficilis conventionis licet eſſet ſolvendo vt lati[9] per eoſdē vtrobiqꝫ. ¶Per ſecundam vero novam conſtitutionē videlicet de duob[9] reis ſuccurritur et conſulitur duobus reis princi

UVA. BHSC. IyR_228_4

epiſtole diui Adriani[a] ⁊ in cōuē tione officialium qui ſunt per nominatores ſeu electores ad honores ſiue munera euocati.vt.C.de conſti.pecu.l.vlti.⁊ in auten. de duo.reis in princi.et.C.de duo.re. auten.hoc.Et.C.quo quis ordin. ꝯue.l.ij.ll.xj.⁊ aliquātulū tetigi.ſ. q̄.mo.ſuo noīe agē.ꝟ.Itē creditor.

paliter et inſolidū obligatis etiā hoc acto ꝙ poſſit vterqꝫ inſolidum conueniri quoniam pacto nō obſtante poterit alter petere conreum conueniri et excuti pro parte ſi ſit preſens et ſoluendo dicta autētica hoc ita.niſi a fuiſſet renuntiatū ⁊c.⁊ niſi in caſibꝰ not.in.d.§.ſi plures.et per Angelum ⁊ Pau.in.l.ſi dubitet.§.i.ff.de fideiuſſo.et merito dixit domi.Uber. in plurali nouarū conſtitutionum.¶Item aduerte qđ fideiuſſor habet tria beneficia.Primū eſt ordinis:vt priꝰ ꝑncipalis excutiatur ⁊c.¶Secundum eſt cedendarum actionum lege modeſtinus.ff.de fideiuſſo.⁊ dicta autentica preſente.cum ſimilibus.¶Et adde quod fideiuſſor ſoluenti nedum eſt cedenda actio cōtra principalem reum verum etiam contra eum fideiuſſorem pro rata.gloſa eſt ſingularis in lege vnde queritur.§.fina.gloſſa finalis in fine.ff.commo.⁊ ibi Paulus dicit illam eſſe ſingularem qui illum.§.legit cum lege ſi vt certo.§.ſi duobus vehiculū.¶Tertium quando ſunt plures fideiuſſores vel conſtitutores inſolidum quia competit eiſdem beneficium epiſtole diui adriani vt debitum diuidatur inter omnes ſi ſunt preſentes et ſoluendo.lege finali.C.de conſtituta pecu.cuꝫ ſimilibus.que tria remedia ponit Panormitanus poſt Fran.zaba.in capitulo peruenit in fine prima columna.de fideiuſſoribus cetera ad materiam dices in apoſtil.ſeq.Antonius de tremo.

a ¶Epiſtole diui Adriani.Hoc ideꝫ voluit Speculator in titulo de acto.verſiculo.Item repellitur creditor.et in titulo de excep.§.dicto.verſicu.qui de exceptione beneficij epiſtole et ſequen.vbi poſt de deo.⁊ vtrūqꝫ Uber.dicit tutius eſſe ante litem conteſtatā opponere huiuſmodi exceptiōes.¶Sed tu latius dic imprimis quod exceptio ordinis ſeu excuſſionis eſt dilatoria ſecundum Bartolum in lege tertia in penultima queſtione.ff.de excep.⁊ per conſequens ante liteꝫ conteſtatam opponenda nec poſſet poſt opponi lege ita demum.C.de procura.cum ſimilibus.¶Et idem voluerunt Iacobus de bel.in.§.ſꝫ neqꝫ in penultima queſtione in autētica de fideiuſſoribus.columna prima.Baldus ⁊ Salicetus in dicta autentica preſente.Cynus Baldus in penultima columna verſiculo eſt et quedam.et Salicetus in columna in lege exceptionem.C.de probatio.Paulus de caſtro et Alexander remiſſiue in vltimis verbis ⁊ Iaſon in prima columna in lege finali in princi.ff.ſi certum petat:⁊ idem Paulus ⁊ Iaſon in ſecunda columna.verſiculo alia eſt notabilis in l.decem.de verborū obligationibus.ff.Angelus are.in.§.appellantur columna penultima inſtit.de exceptio.¶Intellige tamen niſi ſuperueniret poſt litem conteſtatam puta tempore litiſconteſtatio reus principalis erat non ſoluendo lite pendente effectus eſt ſoluendo poterit fideiuſſor opponere quod creditor vadat contra ipm̄ reum lege ſecunda.C.de conſor.eiuſdem li.Ita tenuerūt Iacobus de bel.in dicto.§.ſed neqꝫ in vltima queſtione Iacobus de are.⁊ Ray.de ſor.in dicta autentica preſente.Alexander in vltima columna ⁊ Iaſon in penultima in dicta lege finali in prin.⁊ idem Alexander in lege ſi mulier.in prima columna.ff.ſoluto matrimonio.Licet multi tenuerint contrarium puta petrus et Cynus in dicta autentica preſente Bald.in lege peremptorias columna finali.C.ſen.reſcin.non

UVA. BHSC. IyR_228_4

poſ. Baldus ⁊ Paulus in dicta lege finali. in prin. Salicetus in autentica hoc ſi debitor. C. de pig. Adducũt tex. quem Bald. in dicta lege peremptorias dicit eſſe ſingularẽ in. d. l. finali verſiculo ſed ſi cum ſeio. ad quem reſponde vt per Alexandrum ibi ¶ Limita etiam predicta in fideiuſſore ſimplici qui habet neceſſe ante litem conteſtatam opponere exceptionem ordinis ſecus autem in fideiuſſore indemnitatis ⁊ in eo qui promiſit quantomin⁹ a debitore exigi poſſit: de quibus etiam dixi in apoſtil. precedenti tales enim etiam lite conteſtata poterunt opponere dictam exceptionez ſm Bal. in. c. ex reſcripto de iureiurã. quẽ refert ⁊ ſequit̃ Jaſon in. d. l. fin. in prin. colum. j. et in. d. lege decem. columna ſecunda et ibi etiam tenuerint Rap. cu. ⁊ Pau. de caſt. in vltimis verbis. ¶ Et ſic habes duas differentias iter p̃dictos fideiuſſores ⁊ fideiuſſorẽ ſimplr̃ acceptũ. Aliã nacta occaſione notabilem ⁊ in practica vtilẽ reperio differentiã inter eoſdẽ per Bal. Paulum de caſtro Alexã. in. iiij. col. ⁊ Jaſonẽ in tertia in. d. l. fin. in prin. ⁊ ꝑ eoſdem Alexandrũ ⁊ Jaſonẽ in. d. l. decẽ. per Pa. in. c. fina. de fideiuſſor. ꝑ Alexan. in addi. ad Bar. in lege ſi fideiuſſor creditori. ff. de fideiuſ. videlicet qđ creditore negligente ⁊ conſtituto in mora exigendi a debitore exiſtẽte ſoluendo ex denuntiatione fideiuſſoris de indemnitate vel accepti in id qđ a debitore exigi non poſſit mora ipſa et negligentia creditoris nocebit ſibi ſoli ⁊ nõ poterit ampli⁹ agere contra tales fideiuſſores ꝑ tex. valde ſingularẽ in lege ſi fideiuſſores in id. ff. de fideiuſſo. quẽ ita appellãt Alexã. ⁊ Jaſon i. d. l. decẽ: ſ; ſec⁹ in fideiuſſore ſimpliciter accepto qui non haberet bñficium excuſſionis puta q: renũtiaſſet autẽtica preſente ꝓut quotidie videmus fieri q: eo caſu denuntiatio ipſa fideiuſſoris ei nõ ꝓdeſſet imo teneret ea nõ obſtãte ꝑ dictã legẽ ſi fideiuſſor creditori ar̃s vbi haberet bñficiũ excuſſiõis eſſet idẽ qđ in ſupradictis. vt ꝑ gl. in dicta lege ſi fideiuſſor ⁊ ꝑ ſcribentes predictos vbi ſupra. Adde qđ ſi plures fideiuſſores pro aliquo intercedunt omnes pariter ſunt obligati niſi renuntiauerint beneficio epiſtole diui adriani vel beneficio noue cõſtitu. de duobus reis vt habetur in l. iij. C. de fideiuſſ. et in aut. hoc ita. C. de duobus reis. Scias tamẽ quod ſi plures rei debendi conſtituerentur q̃ alij ſunt loco fideiuſſorum habendi ⁊ fideiuſſorum beneficio gaudent ita ſing. dixit Guilel. de cu. in. l. ſed iulianus. §. idez ait ſi duos per illũ tex. ff. ad mace. ad qđ allegat etiã gl. i aut. de fideiuſ. §. j. que incip. nota differentiam qđ dictũ pro valde no. refert ⁊ ſequitur Lado. ro. in conſil. cxiiij. incip. viſis ſupra conſultis per eximios in prin. qđ eſt no. ſ; Hyppo. marſi. in ſingu. ſecundo incip. ſi plures fideiuſſores. ¶ Item aduerte et perpetuo nota in practica quia licet non oppoſita dicta exceptione ante litem conteſtatam nõ poſſit poſtea opponi. Attñ opus erit qđ creditor ꝓbet reũ principalem nulla poſſidere bona alias ſuccũberet tanq̃ ſine actione agens q: nõ eſt ſibi aperta via agendi niſi his ꝓbatis. ita no. colligit̃ ex dictis Barto. ⁊ Bald. in. l. ij. C. communi diui. et voluit Pau. de caſt. in. d. l. decem. in vltima col. ⁊ ibi Alex. in. v. col. verſiculo vtrũ aũt. ⁊ Barto. ⁊ alij in. d. l. fina. in prin. Et hec pro nunc ſufficiant de exceptione excuſſionis.

¶ Quo vero ad exceptionem diuiſionis ex beneficio epiſtole diui Adriani vides autorem hunc velle quod ſit dilatoria et ante litem conteſtataz opponenda. Idẽ tenet Speculator vbi ſupra ⁊ reperio Bald. in. d. l. exceptionẽ in pe. col. ſimpliciter dicentem qđ ſit impetranda ante litem conteſtatã ⁊ dicũt Franciſcus zabarell⁹ ⁊ Paul. in. j. col. verſiculo in gl. in. c. peruenit. de fideiuſſoribus quod ſi plures fideiuſſerint inſolidum diuidit̃ debitum inter eos ſi oẽs ſunt preſentes ⁊ ſolue

do ⁊ hoc poſtulant ante litem conteſtatam. ¶Sed contrarium tenuit idē Speculator in titulo de renuntiationi. ⁊ conclu. columna ſeptima verſiculo ſequitur vide, dicens et ante ⁊ poſt litem conteſtatam vſqꝫ ad ſententiaʒ poſſe hoc beneficium opponi per legem fideiuſſor. vbi etiam gl. C. de fideiuſſoribus. et Speculato. ſequitur Bartolus poſt Dynum in lege ſi dubitet in prin. ff. eodem titulo. et Baldus rectius loquutus in dicta lege fideiuſſor in fi. ⁊ Ange. areti. in. §. ſi plures columna ſecunda inſtit. eodem.

¶Immo dicunt Bartolus ⁊ Baldus in locis preallegatis quod etiā poſt ſententiam appellatione ſuſpenſam in cauſa appellationis poterit opponi dictum beneficiū de quo etiam late per Angel. areti. in. d. §. ſi plures.

¶De beneficio vero cedendarum de quo autor iſte hic nihil meminit oēs fatentur poſſe opponi poſt litem conteſtatam ⁊ poſt ſententiam per textū in. d. l. ſi fideiuſſores in. d. §. primo. et voluit idē autor infra titu. de except. ⁊ benefi. que poſt diff. poſt princ. vbi expreſſe dicit opponi poſſe. poſt ſentētiaʒ ⁊ eſt ratio quia talis exceptio nō impugnat ſententiā vt p Cy. in. l. j. C. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ Bar. in. d. l. ſi fideiuſſores. §. j. ⁊ Bal. in aut. pñte verſic. ceſſis. nota ⁊c. Et in. l. fideiuſſor in fi. verbis. C. de fideiuſ. vbi plus voluit ꝙ etiā poſt quadrimeſtria tēpora poterit opponi qñcūqꝫ ante ſatiſfactionem. de quo eſt glo. ſingularis in. l. ab executore. in verſi. excedat. C. quo. ap. nō reci. ſcđm Iaſ. in. l. j. C. de iur. ⁊ fac. igno. col. pe. Anto. de tre.

[a] ¶Condemnari inſolidū. quod pōt etiā eodē libello dūmodo proteſtetur ꝙ vniꝰ ſolutione vult eſſe contentus ⁊ ceteros liberari ſm Bar. ⁊ Bal. in. l. ſi mandato titij. §. paulus reſpondit.

¶Propter ſtultitiam tñ aduocati nō petentis in duobꝰ reꝰ debēdi vnūquēqꝫ cōdēnari[a] inſolidū interdū poſt ſniaʒ actio ſcinditur iudicati. vt. ff. de re iud. l. paulꝰ[b] rñdit eos. ¶Attende tñ quia dilatorie ſolutionis[c] licet ſint ante liteʒ

vnū ex mandatoribus ita intelligentes gl. ibi. ff. manda. idē Bart. in. l. ij. §. vbi duo rei. i. j. col. ff. de duo. re. vbi etiam Pau. de ca. in. ij. col. ⁊ Alexā. de Imo. in. l. paulus hic alleg. et ſentit Bal. in. l. j. C. de fideiuſ. tuto. ⁊ bene pbatur in. l. j. C. ſi plu. vna ſenten. cōdē. fue. ponderando vt p. Bar. i. d. §. vbi duo. An. d tre.

[b] ¶Paulꝰ iſte doctor paululuʒ deuiat a vero intellectu dicte. l. paulus. quoniā vt volunt ibi Bar. ⁊ Pau. illa lex nō haberet dubitationē ſi nō fuiſſet petitum reos inſolidū cōdemnari vt dicit do. Uber. hic qꝛ fatuus eſſet iudex qui pnuntiaret in pluſqꝫ eſſet petitū. l. vt fundus. ff. cōi diui. Unde vt lex illa habeat dubitationē. l. quod labeo. ff. d car. edic. l. i fi. ff. ad munici. et. c. rurſus qui cle. vel vo. intellige quod etiam ſi petitum ſit in eodem libello vtrūqꝫ reum condemnari inſolidum et ſententia ſimpliciter feratur quod quilibet tenetur ſoluʒ pro rata: vt per prealle. docto. licet enim ſentētia debeat libello eſſe conformis. c. licet heli. de ſimo. cū ſimi. pōt tñ iudex ꝯdemnare aliter ꝙ petitum ſit dummodo illud in quo condemnat includatur in eo quod fuit petitum vt per Pau. ⁊ Alexan. vbi ſupra prout in caſu predicto includitur.

[c] ¶Dilatorie ſolutionis. Quare ſic dicantur ponit Spe. in titu. de excep. §. nunc videndum in prin. dicens quod ideo: quia ſolutiones differunt vt ſi petis ante calendas id ꝙ calēdis debeo ſubdēs qđ qñqꝫ puenit ſiue cōpetit ex pacto vt qꝛ feciſti pactū de non petēdo ad certū tp̄s qñqꝫ a lege vt ſi fuerim in perſonali actione cōdēnatus ⁊ antequā ſi vero fuiſſet in confeſſum factū pceptū de ſoluendo non darent niſi decē dies de cōſuetudine ſecundū docto. in. l. ſi debitori. ff. de iudi. ⁊ i. c. dudū. in. ij. de elec. quadrime

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſtre cōueniat actiōe iudicati iuxta no. in.l.ij.ff.de re iudica.⁊.c.quod ad conſultationē.extra eo.⁊ in.c.querenti.de offic.delega.vel quia marit⁹ actione de dote conuenitꝰ infra annum in rebus mobilibus ꝑ ſe mouentibus et a in corpalib⁹ iuxta l.vnam.§.exactio. C.de rei vxo.actio. Antonius de tremolis.

a ¶Ante litē con.opponēde.in hoc articulo:q: autoꝛ iſte leuiuſcul⁹ pertranſit dic qḋ licet ideʒ velit ſimpliciter Specu.in ti.de excep.§.nunc vidē dū.in prin.Cynus ⁊ Jacobus but.in lege exceptionē.C.de ꝓbatio.Hoſtiē. in ſumma tituli de excep.§.⁊ quando.in prin.⁊ Jnno.in.c.exceptione.eodem titulo dicētes de neceſſitate eſſe opponendā dilatoriā ſolutionis ante litem conteſtatam per textū in.d.l.exceptionē.in verſiculo opoꝛtet qḋ eſt neceſſitatis vt notat gl.in.c.j.xxv.q̄ſtiōe.j.⁊ in.c.cū ab vno arbitroꝝ.de re iudi.lib.vj.¶Cōtrariū tñ tenēt Jacobus de areti.Bartolus Nicola.de mat.Bald.⁊ Salicet⁹ in.d.l.exceptionem Jnnocentius ⁊ Antoni⁹ de but. in.c.paſtoꝛalis de excep.Panoꝛmi.in iij.col.⁊ Fely.in.ix.in.c.exceptionē eodeʒ titulo Angelus are.recitans quatuoꝛ opiniones poſt Salicetū vbi ſupra in.§.appellantur col.xxvj.⁊ duabus ſequentibus inſti.de except.dñs Stephanus aufre.in additio.ad capel.tho.deci.cclxxix.incip.Iteʒ an in cauſa appellationis.volentes etiam poſt litem conteſtatam opponi ⁊ ſic illam.l.exceptionē eſſe conſilij nō neceſſitatis.¶Ex dictis tñ oīm fratres breues cōcluſiones et liga digito prima erit.ſi exceptio dilatoꝛia ſolutionis opponatur ad ꝓceſſum vt impediat litis ingreſſum ⁊ repellat actoꝛem ab agendo opoꝛtet eam moꝛe aliaruʒ dilatoꝛiarum opponi ⁊ pꝛobari ante litem cōteſtatam.l.fi.C.de excepti.⁊ ea pꝛobata iudex ꝓnūtiabit actoꝛeʒ male agere ante tempus ⁊ per ſequelam

contestatam opponende[a] tamen poſt litem conteſtatam ꝓbari poſſunt vt.C.de ꝓba.l.exceptionem.

enum non foꝛe audiendum.Ex qua cōcluſione coꝛolarie inferas quod exceptio dilatoꝛia ſolutionis eſt de impedientibus litis ingreſſum ⁊ conteſtationem licet non ſoleat inter illas numerari.l.c.j.de litiſcon.lib.vj.⁊ in l.eleganter.§.ſi q̃s poſt.ff.de condit. inde.⁊ in.l.nam ⁊ poſtea.in pꝛin.ff.de iureiu.¶Intelligē tamen ſane quando ipſa dilatoꝛia ſolutionis ineſſet ab initio ipſi obligationi.Ita notabiliter Bar.quē ibi ponderat Jaſ.in vltima col.in.l.eum qui ita.§.qui ita ſtipulatur in.j.ff.de verbo.oblig.Et dicetur ineſſe obligationi quādo ab initio fuerat cōtracta obligatio de ſoluendo poſt bienniū: vel incontinenti poſt contractā obligationem puram fuit factū pactū de non petendo ad tempus ſm doctrinam Barto.in.l.lecta verſicu.dicebam.ff.ſi cer.petat.¶Hoc tamen caſu non conſequitur excipiens commodum duplicandarum induciaruʒ ſecundum Salice.et Angel.areti.vbi ſupra; quia ante litem conteſtatam non dicitur egiſſe ſed agere voluiſſe.l.lege amplius non petitum.ff.rem ratam.ha.et text.in.d.§.appellantur.requirit egiſſe.¶Secunda concluſio.ſi dilatoꝛia ſolutionis non opponatur ad pꝛoceſſum ſed ad merita cauſe:et pꝛoponatur ante litem conteſtatam pꝛobetur vero poſt tunc impedietur condemnatoꝛia ⁊ iudicis partes erūt abſoluere ipſum reum ab obſeruatione iudicij et ſi fuerit petitum inducias duplicabit et ſi non fuerit petitum ex officio etiam poterit duplicare ⁊ ſi non duplicet reus illas a lege conſequetur illiſq; duplicatis elapſis expenſiſq; refuſis compelletur reus ſuſcipere iudicium dicto.§.appellantur verſicu.hodie.¶Unde vides vtilius reo ſolum pꝛoponere ante litē conteſtatam et poſt pꝛobare exceptionem dilatoꝛiam ſolutionis quam eam pꝛobare ante litem conteſtatam.

UVA. BHSC. IyR_228_4

quo ad duplicationem induciarum.
¶Et qn̄ dicat opponi ad proceſſum:
vel ad merita vide Bar.in.l.cū quere
batur in prin.prope finem.ff.iud.ſol.
⁊ Ange.are.in.d.§.appellantur. colū.
xxv.¶Tertia con
clusio ſi dilatoria a
ſolutionis oppo-
natur et probetur
poſt litem cōteſta
tam non retarda-
bitur ꝓceſſus nec
impediet condem
natoriaʒ ferri imo
cōdemnabit reus 10
ad ſoluendū in ter
mino:nec cōſeque
tur commodū du-
plicandaruʒ indu
ciarū ſed illud per
dit propter omiſſionem exceptionis
ante litem conteſtatam.¶Quod in-
tellige quando ſciēter illius obiectio
nem omiſiſſet quia ſecus ſi ignora-
bat illam ſibi competere per ea que
dixi ſupra eodem verſicu.et eſt ſcien-
dum.¶Et an poſt publicationem te-
ſtium poſſit dilatoria ꝓbari.vide no-
tā.Joan.andr.in.d.titulo de excep.§.
nunc videndum in princip.in addi.
mag.vbi diſtinguit inter legiſtas ⁊
canoniſtas.⁊ vtrum articulus ſit idē
an diuerſus ⁊ exempla ponit ad quē
remitto ne longior ſim.¶Sed pul-
chra et neceſſaria reſtat dubitatio q̇d
ſi dilatoria ſolutionis non fuerit op-
poſita per reum iudici tamen cōſtat
eam reo competere puta ex actis que
erunt tunc partes iudicis in condē-
nando breuiter diſtingue quia aut
dilatoria ſolutionis inerat ab initio
ipſi obligationi quod ſupra decla-
raui ⁊ hoc caſu cum iudici conſtet ex-
ceptionem competere ex inſpectione
contractus ſupplebit et cōdemnabit
ex officio reum etiam eo non petente
ad ſoluendum non ſtatim ſed in ter-
mino conſtituto nec poterit aliter cō
demnare niſi quatenus obligatiōis
natura patitur.¶Si vero dilatoria

¶Et in hoc ſibi caueatᵃ aduoca-
tus ne poſt litē conteſtataʒ prepo
ſtere opponat eas vt dicit lege il-
la.C.de exceptionib⁹.lege ſi quis
aduocat⁹.licet circa declinatoriā
iudicij diſtinguat̃ erret̃ i facto vel
in iure.vt nota.ff. de iudi.l.ij.et
C.ſi a non compet.iudic.per totū.
¶†Et quid ſi iudex interloquē-
do pronuntiauit nullam obiecta-
rum exceptionum haber locū nec
earum aliquam admittendā:nū-
quid ab iſta interlocutoria pote-

ipſa non fuerat ab initio ipſi obliga-
tiōi nec fuit orta cū illa ſed ex poſtfa-
cto puta poſt contractam obligatio-
nem ex interuallo fuit factum pactū
de non petendo ad tempus:⁊ tūc ſim
pliciter cōdemna-
bit reum ex vera
obligatione nō eli
ſa per obiectuʒ ex-
ceptiōis.Jſta fuit
no.diſtinctio Bar.
in.d.l.exceptioneʒ
poſt Jnno.in.c.pa
ſtoralis.de excep.
et Barto.in.d.l.le
cta.in.iij.col.verſi.
Sed tunc quero.⁊
verſic.ꝓcedo vlte-
rius et ibi ſequun
tur Alexan. in.vj.
col.verſic.querit etiam.⁊ Jaſ.in.xiiij.
col.verſicu. anteꝙ̃ intrē.glo.⁊ ibi di-
cit Barto.magiſtraliter loquutum et
eius concluſionē eſſe cōem et veram.
Jſtud idē voluit.Bart.in.d.l.eum qui
ita.§.q̇ ita.in prīo ⁊ ibi ſequūtur Bal.
imo.Paul.de caſtr.cuma. Alexander
et Jaſ.in.viij.colum.verſicu.circa ter-
tium membrum vbi etiam aſſerit eſ-
ſe communem.et ita etiam tenuerunt
plerique alij relati ab Alex.⁊ Jaſ.in di-
ctis locis.Et pauci tenuerunt contra
rium per text.in.l.quod ſi in diem.in
prin.ff.de pet.here.cui multipliciter
reſponſum videas per Jaſ.in.d.§.qui
ita.¶Uides ergo reum conſeq̃ duas
vtilitates ex dilatione incontinenti
appoſita ad obligationem.prima q̃
iudex ſupplet ⁊c.Secunda quia ſi op
ponatur ⁊ probetur ante litem conte
ſtatam impedit litis ingreſſum:⁊ hec
tanꝙ̃ quotidiana ⁊ notabilis lege le
gan.de libe.leg.ff.Antonius de tre.
a ¶Sibi caneat.ſi velit īpedire litis
ingregum vel ab obſeruatione iudi-
cij abſolui ac condemnatoriā impedi
re.quo tamen ad primum non ſuffice
ret opponere añ litē ↄteſt.niſi etiā ꝓ
baret.ſed quo ad ſecundum ſic vt in
apoſtilla precedenti.

a ¶Non

UVA. BHSC. IyR_228_4

rit appellari reſpondeo nõ quia
a ab interlocutoria nõ appellatur[a]
vt. C. quorum appellatio. non re-
ci. l. ante ſententie.
11 ¶ † Puto contrarium[b] quia a be-
b neficijs per iudicis iniuriam de-
negatis appellatur. vt. C. ſi ſepi. in inte. reſtitutioñ. poſt. fue. l. j. in fi. ⁊ C. de appellationibus. l. ſi q̀s prouocauit. ⁊ ff. de minoribus. lege ait pretor. §. permittitur nam ab excuſatiõis beneficio denegato appellat̃. vt. ff. qñ appellandũ ſit. lege prima. §. ſi quis tutor. ⁊ ff. de adminiſtratione tutorum. l. tutores qui. poſt finẽ. §. tutor datus

a ¶ Nõ appellatur. verũ eſt iure ciuili niſi in caſibus vt dicit ad literã textus in capitulo ſuper eo. in ſecunda. de appellatio. quos caſus notat gloſſa. in dicta lege ante ſententie. et eos potes reducere ad duos. ¶ Primus quãdo interlocutoria contineret grauamen nõ reparabile in diffinitiua lege ante ſententiã. ff. de appellationi. reci. et ibi per Barto. exẽplum. ſi iudex interloquatur quem fore torture ſubijciendum. ¶ Secũdus ſi non expectetur alia diffinitiua vt quia iudex pronuntiat ſe non competentem. a tali enim iure ciuili poterit appellari gloſſa eſt notabilis in autentica habita. gloſſa fi. in cauda. quam Bald. ibi in ſeptima col. dicit communiter a doct. approbari. C. ne fil. pro pa. ⁊ illam dicit nota. pa. in dicto capitulo ſuper eo. columna prima. et eam reputauit ſingularem ma. ſoz. quem ibi refert Fely. in quinta columna. in capitulo qualiter et quando. in primo. extra de accuſatiõibus. Sed ſi diligenter aduertat iſte eſt idẽ caſus cum primo quia etiam iſto caſu grauamen eſt irreparabile in diffinitiua cum illam poſt ſe non expectet prout etiam vult Paulus de caſtro in dicta lege ante ſententiam. ¶ De iure vero canonico indiſtincte et ante litem conteſtatam ⁊ poſt tempore promulgationis ſententie et poſt cauſa rationabili ſubſiſtente poteſt appellari. dicto capitulo ſuper eo. Immo etiam extra iudicium vt in capitulo cum ſit romana. de appellationibus per Panormitanum. et alios. in dicto capitulo ſuper eo. et per ſcriben. in locis preallegatis. ¶ Et iura canonica obſeruabuntur in foro eccleſiaſtico et in foro ſeculari in terris eccleſie tamen ſiue de temporali iuriſditione eccleſie exiſtẽtibus. Jus vero ciuile in terris imperij et curijs temporalibꝰ illarum. iuxta notata. in capitulo ſecundo. de arbitris. in ſexto. ⁊ in capitulo ſecundo. de regulis iuris. eodeꝫ libro. cũ ſimilibꝰ. de hoc articulo ẽt videre potes Joannem andree in additioni. ad ſpecul. titu. de appellationi. §. ſecundo. verſiculo ſed nunquid poteſt. in addi. mag. Antonius de tre.

b ¶ Puto contrarium hoc idem tenet ſpecula. in titulo de appellationibus. §. ſecundo. verſiculo ceterum. vbi hec verba ex hoc loco tranſcripſit. Sꝫ melior eſt dubitatio vtrum ſit neceſſe appellare an vero ſufficiat proteſtari vt poſſit dilatorie poſt litem conteſtatam opponi. Pañ. in capitulo ex conqueſtione. columna ſecunda. in principio. verſiculo niſi ſuſtineatur. de reſtitutione ſpoliatorum. ſentit q̃d ſufficiat proteſtatio ſed Antonius de butrio. et cardina. flo. ibidem et Franciſcus arcti. in capitulo tam literis. de teſtibus. tenent contra. quod ſit neceſſe appellare et quod non appellanti eſt imputandum cum talis interlocutoria denegans admiſſionem dilatorie in rem tranſeat iudicatam. c. cũ dilecti. de elec. ⁊ c. cum ceſſante. de appel. et reprobãt in hoc gloſſaꝫ ibi que vult contrarium. ¶ Eandem ſententiam contra illam glo. quod ſit neceſſe appellare tenet domi. de ſancto Gemi. in capitulo imprimis. §. quia igitur. in glo. in ver. querendum. ij. q̃. j. dicens quod repulſus a iudice volẽs

UVA. BHSC. IyR_228_4

12 ¶†Sed nunquid in vno termino iudex litigatorem poterit cohartare ad omnes exceptiões tã dilatorias quã declinatorias opponendū vt tota die faciunt decreſtite [a] quod videtur q2 materia dandarum dilationū eſt amputanda vt.C. de tempo.appel.l.ij.in prin.⁊.C.de dila.l.j.in fi. ¶Nam ⁊ tutores plures excuſationes habētes tenent oēs ꝓponere ⁊ poſt q̇nquaginta dies non audiunt: vt.C.de excu.tuto.l.q̇nquaginta. ¶Nã ⁊ iudex vnū peremptoriū dat pro omnibus: vt.ff.de iu.l.nōnunq̃. 13 ¶†Nã diffamatori ⁊ accuſatori certa tēpora per iudicē cauſe ſtatuunt quibus elapſis ſilētio eis īpoſito amplius nō audiūt vt.C.de ige.ma.l.diffamari ⁊.C.de remiſ.pig.l.ſi eo tpe ⁊.C.de his qui ac.nō poſ.l.ſi tanquã

poſtea opponere non auditur q2 debuit appellare. ¶Et ideo Fely.in ca.exceptionem.colum.vj.ver.fallit. Secundo de excep. inquit duobus caſibus poſſe opponi dilatorias etiã poſt litē3 conteſta.non obſtante interlocutoria dilatoriarium repulſiua dato quod nō fuerit appellatum. Primus quãdo repulſio videbatur prima facie iuſta ⁊ ex cauſa ꝓbabili vel dubia quia excuſaretur nō appellãs pro hoc dicit ſe pōderare verba are. in dicto capitulo tam literis.dicentis quod ibi non nocuit non appellare: quia credere poterat pars ſe iuſte repelli. ¶Secūdus quãdo iudex reſeruaſſet partire facultatē illas opponendi poſt litem conteſtatam ⁊c. vt ſcripſi.s.eodem verſiculo.et eſt ſciēdum. Sentit ergo Fely.q2 preter illos duos caſus contradictio et proteſtatio nihil operantur niſi appellatum fuerit.et idem voluit are.in.c.in cauſis de teſti.quem refert Fely.in capitulo paſtoralis colum.fi. de exceptio. Antonius de tremolis.

a ¶Faciunt decretiſte. in hac qōne vides do. Uber.hic in fine ſentire differentiã inter ius canonicum ⁊ ciuile vt iure canonico poſſit ſtatui reo terminus ad dilatorias ⁊ dcliatorias opponēdū poſt quē nō audiet niſi iuxta formã dcre. paſtoralis.j. allegate.iure vero ciuili nō poſſit ille terminus p iudicē ſtatui ſ3 ſit p legē ſtatutus vſq3 ad litiſcōteſtationē. ¶Adde qđ eandē dñiam volebat Uber.de bob. quē refert ſpe. in ti.de exce.§.ij.col.j.verſi.ceterū vbi etiam ſpe.ponit argumēta ad vtrãq3 partem per hunc adducta et refert ipſum de bob. dicere illam decre.paſtoralis continere iniquitate3. ¶Guido vero de ſuſa.in.l. ſi quis aduocatus.C.đ excep.quē refert Specu. in titulo.de dila.§.primo.colum.ij.verſiculo ⁊ no. dicebat quod a principio de iure ciuili talis terminus ſtatui nō poterat.ſ3 ex poſtfacto ſi timeretur de malicia rei ſubterfugientis ſic de iure vero canoni. etiam a principio quam differentia3 ſequitur ⁊ dicit ſatis bene procedere Panor. in dicto capitulo paſtoralis columna pen. verſi.quero vtrum indiſtincte ſubdēs etiam citra maliciam poſſe talem terminum per iudicem ſtatim ab initio iure cano. ¶S3 Jo.an.in.d.addi. poſt ſpec.in eo.ti.de dila.§.nūc videamus verſic.in ſumma.⁊ anto.de but.⁊ Fely.ſub dubio tamen in.d.c.paſtoralis volunt etiam iure cano.talem dilationem non debere a principio per dicem concedi niſi prius eidem conſtet ex aliquibus coniecturis de malicia rei ſubterfugiētis de qua nō pōt in primo limine iudicij ꝯſtare ſicq3 ſ3 eos vtrūq3 ius concordabit ⁊ hoc ſatis ſentit ipſe. ſpe.in.d.tit.de exceptio.§.ij.ver.ceteru3. vbi inquit iudices malicie aduocatorum hodie vnam cras aliam opponentium iuris remedijs debere obuiare vnum terminum peremptorium aſſignando. ¶Non tamen intelligas quod ſit neceſſe terminum peremptorium aſſignare hoc expreſſo quod peremptorie ⁊c. quoniã

UVA. BHSC. IyR_228_4

terminus etiam ſimpliciter aſſigna-
tus ad proponendum dilatorias in-
telligitur peremptorius ita ꝙ non po
terit vlteriꝰ aliqua opponi. voluit ab
expreſſo ſpe.in.d.verſi.ꝛ nota omnis
enim dilatio que conceditur inter pri
mam ꝛ vltimā videlicet ad ſententiā
audiendum peremptoria intelligitur
licet nō dicatur.l.in pecuniarijs q̄ eſt
fi.vbi Bar.ꝛ omnes moder.ff.de fer.ꝛ
idez ſpe.eo.ti.§.fi.ver. quid ſi data eſt
dilatio.¶Et ꝙ terminus datꝰ ad exci
piendū ſit peremptorius tenet glo.in
cle.vna in ver.peremptorio.de excep.
quā ſequitur Bald.in.l.cōſentaneum
col.iij.C.quomo.ꝛ qn̄ iud.ꝛ eā reputat
menti tenendā.ꝛ Alexā.in.d.l.fi.poſt
prin.Bene dico ꝙ licet nonꝰ ſit neceſſe
aſſignare peremptoriam dilationem
ad opponendū dilatorias ꝛ declina-
torias attamen vtile eſt:valde certum
eſt enim ꝙ licet vbi terminus eſt ſim-
pliciter ſtatutus dilatio cēſeatur per-
emptoria vt p̄dixi:tamē infra paucos
dies ſi ius partis ſit factū deteriꝰ ad-
mittiť purgatio more. ſecundū Bar.ꝛ
Bal.in.ij.col. ver.ij.incidenter q̄ro.in
d.l.fi.ꝛ ibi ſequunť cōmuniter doc.et
in pleriſq; alijs locis p Alex.ꝛ Jaſ.ibi
alľ.arg.l.ꝛ ſi poſt tres.ff.ſi q̇s cau.ꝛ.l.
mācipiorū.ff.de opti.leg.ꝛ eorū q̄ vo-
luit glo.de ꝓductione inſtrumētorū.
in cle.ſepe in ver.nō obſtāte.de ver.ſi.
quā dicit or.Bal.in.d.l.fi.Ad idē ꝙ vo
luit gl.ſin.in.l.pōponiꝰ.§.rati de ꝓc.
ff.de qua dixi.s̄.e.ver.ꝛ eſt ſciendū in
addi.mag.ver.ix.ꝛc.Sʒ ſi iudex exp̄ſ-
ſe peremptoriū terminū aſſignauerit
tūc nullo mō admittiť purgatio more
etiā intra paucos dies qꝛ apparet de
mēte ꝛ intētione iudicis ꝙ tp̄e elapſo
noluit eū ampliꝰ audire. Ita expreſſe
voluit Ang.are.in.§.appellanť.col.ij.
ver.in ea.glo.inſti.de excep.allegans
Bar.in.d.l.mācipiorū:ſʒ Bart.mihi
hoc nō dicit.ꝛ idē ſubdit eē interueniſ-
ſet cōminatoria iudicis dicēdo ꝙ ter-
mino elapſo nō audiet reū:q̄ habetur
loco perēptorij voluit Bar.in.d.l.mā-
cipiorū.ꝛ idē Bar.ꝛ oēs i.l.ſi finita.§.

iulianꝰ.ff.de dā.īfec.ꝛ qͦ voluit pau.
de ca.poſt Inno.in.l.ꝙdiu.inſtitutus
col.fi.ff.de acqui.hered.vel ꝛ tertio ſi
iudex lapſo termino interloquať reū
cōtumacē ꝛc.vt per eundez are.vbi.s̄.
¶Sed non contēnendum dubiū eſt ſi
termino aſſignato elapſo reus oppo-
nat dilatoriā caſu quo nō poſſet ꝛ per
iudicem admittať parte non opponē
te nec contradicēte vel cōtradicēte nō
tamē appellante vtrū valeat ꝓceſſus.
Fely.in.d.c.paſtoralis col.pe.ꝛ fi.ad-
ducit motiua ad partes ꝛ tandē con-
cludit ſm nota.doctri.frā.are.in.c.in
cauſis de teſti.videlicet ꝙ qn̄q; verba
ꝓhibitiua dirigūtur ad iudicē abne-
gādo poteſtatē faciēdi actuz vt qꝛ lex
vel ſtatutū dicit iudex nō poſſit ꝛ tūc
actus geſtus eſt ip̄o iure nullus qꝛ ex
quo negať poteſtas:tollitur aut ſuſpē
ditur iuriſditio:ꝛ ideo etiā parte volē
te actus eſt nullus.per nota.per glo.
ordi.in.c.j.de reg.iur.lib.vj.p Bar.in
l.j.C.de dila.ꝛ quod de verbo non pōt
notať per Bart.ꝛ mod.in.l.gallus in
p̀n.ff.de libe.ꝛ poſthum̄.¶Aliqn̄ ver-
ba ꝓhibitiua non diriguntur ad iudicē
ſed ad partē vel ſi ad iudicem dirigā-
tur tn̄ nō ſunt abnegatiua poteſtatis
puta nō concedat:nō admittat:nō au
diať.ꝛ tūc actus geſtus parte p̄ſente ꝛ
nō contradicēte vel cōtradicēte nō tn̄
appellante mero iure valet qꝛ diciť ta
cite cōſentire qui ꝯtradicēs nō appel
lauit:ſm Inno.in.c.qͦ ad cōſultatio-
nē de re iud.Sed in.d.c.paſtoralis nō
ſunt verba que ad iudicem dirigātur
abnegētq; poteſtatē vt pʒ ibi nullate
nus audiať igiť ꝛc.¶Et ꝙ iudex ad-
mittens exceptionē poſt terminū vi-
deať tacite reuocare dilationē dūmo
do parte p̄ſente hoc faciat:qꝛ eo ipſo
cauſa cognita preſumiť feciſſe.tenuit
Bal.in.l.peremptorias col.j.verſicu.
quero quid ſi iudex.C.ſen.reſcin.non
poſ.quē ēt refert ꝛ ſeqniť Fely.vbi.s̄.
¶Sis ergo tu actor cautꝰ ꝙ cōtradi-
cas ꝛ appelles vbi de iure reus nō dʒ
admitti poſt terminū ad qͦ que dixi
s̄.in addi.precedē.Anto.de tre.

UVA. BHSC. IyR_228_4

a ❡Alias propones.ſed vtile hic ca
dit dubium vtrũ index pronuntians
exceptionem dilatoriaꝫ fuiſſe fruſtra=
torie oppoſitam ⁊ eam repellens poſ
ſit ſtatim reuꝫ in expenſis ſuper ea fa
ctis condẽnare an
vero habeat neceſ
ſe expectare diffini
tiuã ange. are. i.§.
appellãt col.xxxij.
verſicu.q̃ro ſi exce
ptio.inſti. de exce.
diſputat ⁊ tandeꝫ
ſcribit poſſe dici ꝙ
ſicut improbus li=
tigator debet i ex=
pẽſis condẽnari.l.
cũ quẽ temere.ff. d
iudi. vt vict⁹ victo
ri dꝫ in expẽſis cõ=
dẽnari.l. ꝓperan=
dum .§. ſinautem
alterutra.C.eo.tit.
ita debet condem
nari proponens ca
lũnioſam exceptio
nem in expenſis ꝑ
illius oppoſitionẽ
factis per .l. non
ignoret.C.de fruc.
⁊ lit.expẽ. hec ille.
Tu adde ꝙ illum
text .exp̃ſſe ad hoc
notat Bar.ibi.ver
ſi.quero quãdo ali
quis dicens ibi eẽ
caſum ꝙ ſi aliquis
opponat vnam ex
ceptioneꝫ per quã
lis differatur ſi in
illa ſuccumbat de
bet in expenſis cõ
demnari . et idem
voluit Spec.in ti=
tu. de expẽ.§.ſi añ
litis.verſi.ſed nũ=
q̃d deficiens .facit
q: ſentẽtia repulſi
ua exceptionis ob a
iecte dicitur inter

14 ❡†Econtra videtur ꝙ non poſſit
nam ⁊ poſt litem conteſtataꝫ poſt
ꝙ̃ vna pars allegationibus renũ
tiauit ⁊ alia dicit ſe habere aliq̃d
quod proponat datur trium men
ſium dilatio ad maliciam ſuperã
dum in autenti.vt cum de appel.
cog.§.j.coll.viij.iacet. C. de iudi.
15 auten.iubemus.†Nam et in teſti
bus producendis datur prima ſe
cunda et tertia et cum ſacramen=
to quarta dilatio:vt in autenti.de
teſti.§. quia vero multi. Preterea
non videtur qđ poſſit mihi termi
num ſtatuere ad proponendas fu
turas exceptiones que nondum
ad mei noticiam peruenerunt cũ
et decretum interpoſitum in con=
ſtituendo actore vniuerſitatis ad
omnes lites que incidere poſſent
in futurum nõ teneat: vt.ff.quod
cuiuſq; vni. nomi. l. item eorum.
16 .§.ſi decuriones.❡† Nam et ſpõ=
te renuntiando omnibus meis
exceptionibus non videor illis re
nuntiare quas tempore renun =
tiationis mihi competere igno=
rabam vt.ff.de inoffic.teſta.l. ma=
ter decedens.⁊.ff.de pac.l.tres fra
tres.et.ff.de tranſact.l.cum acqui
liana.et.l.qui cũ tutoribus.§.fina
li.❡Nec em̃ tenet generalis renũ
tiatio niſi ſpecial'r exceptiões enu
merẽt vt.ff.ſi q̃s cau.ſꝫ.⁊ ſi q̃s.§.q̃ſi
tũ.Forti⁹ ad ꝓpoſitũ nõ obſtat mi
hi rei iudicate exceptio q̃min⁹ rẽ
petitã de q̃ poſſeſſo: ẽ abſolut⁹ va
leã vidicare ſi ex noua cã dñiuꝫ ac
q̃ſiui. vt.ff.d excep.rei iud.l.ſi mr.
.§. eãdẽ multo forti⁹ nõ obſtabit
interlocutio.❡Proponas ꝙ̃ vnaꝫ
vl' duas exceptiões ⁊ ad ꝓbãdũ ter
min⁹ ſtatuat:q̃ elapſo d nouo al's
ꝓpones exceptiões ꝯteſtationẽ li

locutoria per no.per glo.in.§.ad exclu
dendas in verſi.interlocutionib⁹.in
auten. de litigi. et per gloſ.in.l. cum
clericis.C. de epiſco. et cleri.et gloſſ.
in.§.illud quoq; in ver.decreto. in au
ten.de hered. ⁊ fal
ci. quarum primã
faciunt ſingularẽ
Bal.in.l.arbitrio.
ff.qui ſatiſ.cog. in
iij. colum. et An=
ge. Imol. et Iaſo.
in rub.ff. de re iu=
di.que dicit ꝙ om
nis vox ⁊ omne p̄=
ceptum iudicis fa
ciens ad cauſam
dicitur interlocu=
toria:item iſta fer=
tur inter pricipiuꝫ
et finem cauſe ſu=
per incidenti ergo
eſt interlocutoria
gloſ.magiſt.in cle.
vna. in ver.diffini
tiua.de ſequeſtra.
poſ.et fruc.Sed in
interlocutoria ſuc
cumbens debet in
expenſis condem=
nari ſm Barto.in
d.l.non ignorat.⁊
Iaco.de areti.Bar
tol. et Bald. in.l.
ſancimus.C.de iu
di. Bald. Angel.
Salyce.Alexan.et
Iaſo.in.d.§. ſinau
tem alterutra. et
eſt bonus tex.in.c.
ſignificauerunt et
ibi Bald.de teſti.
igitur ⁊c.Quod cõ
munis practica cu
riarum tempora=
lium regni franco
rum male obſer=
uat cum interlo=
quendo reſeruent
expenſas in finali

UVA. BHSC. IyR_228_4

tis īq̄tātū fieri poterit ꝓtrahēdo. ¶Sed hodie per decretiſtas q̄ſtio nō ꝓcedit quia datur dilatio ad ꝓponendas omnes exceptiones et elapſa dilatione nō auditur volēs proponere alias niſi primo iuret[a] iſtas quas nūc proponit de nouo ad eius noticiaꝫ perueniſſe vt in extraua. de excep. paſtoralis. ¶Quid ſi index[b] vt tota die faciūt

bus. licet in contrarium lata extiterit ordinatio p charolū octauum numero. xlix. ⁊. l. vbi expreſſe ſtatuitur de cōdemnatione expenſarum in interlocutorijs fienda. Non omitto quod ſuccumbens in interlocutoria et in expenſis condemnatus non repetit illas etiam ſi poſtea vincat in diffinitiua. ita Barto. in. l. a ſi pignore in princip. ff. de pig. actio. per illum textum. et text. in. l. damni b in vltimo. §. cum parietem. ff. de damno infecto. idem voluit Bald. in dicta. l. non ignorat colum. fi. Cy. et Salice. in. d. §. ſinautem alterutra ⁊ ibi ſimpliciter ſequitur Iaſo. in. viij. columna. verſicu. ſeptimo quero. Anto. de tre.

a ¶Niſi primo iuret. Aduerte tamē notabiliter quod actor contra huiuſmodi iuramentum ignorantie admittitur volens probare ſcientiam vel aliqua per que preſumatur ſcientia quo caſu vltimo non ſufficeret iuramentum actoris niſi etiam probaret aliqua p queꝫ preſumeret̄ ignorātia ita Pan. de lea. in cle. ꝯſtitutionē. de elec. quē refert ⁊ ſequit̄ Pano. in dicto. c. paſtoralis in ſecunda columna verſicu. Paul. et ibi Fely. in decima columna verſicu. limita tertio. vbi etiaꝫ adducit in ſimili deciſionem in facti contingentia Pau. de caſtro in. l. ſi cū patruo. C. cōi. vtri. indi. vbi Pau. poſt princip. inquit quod ſi index vel arbitri admiſerint aliquem poſt renuntiationem et concluſionem in cauſa ad producendum teſtes de nouo repertos ſub conditione ſi iurauerit de nouo fuiſſe repertos poſt concluſionem: et iuramento preſtito conſtet de contrario quod corruet productio. ¶Secundo aduerte quia ſi ille qui vult iurare exceptionē de nouo perueniſſe ad eius notitiam poſt litem conteſtatam fuerit ſemel periurus non admittetur ad iuramentuꝫ quia perpetuo perdidit beneficium probationis iuramentalis per textū nota. in capitulo paruuli. xxij. queſtione quinta. quem textū ad hoc dixit nota. Ludouicus romanus in repetitione. l. admonendi. columna ſexta. ff. de iureiurando. et eum referunt et ſequuntur Alexā. et Iaſo. in lege ſecunda. §. quod dixim⁹. ff. ſi q̄s cau. dicentes ſemel periurum non poſſe probare impedimentum per ſuum iuramentum: vt dices infra titulo primo verſiculo et ſi vocatus. Ludouic. etiam refert et ſequitur Feli. vbi ſupta. ¶Subdēs ſimile de volente preſtare iuratoriam cautionem qui ſi ſemel ad illam fuit admiſſus ⁊ deierauit perdit illud beneficium quod expreſſe voluit Bald. per illum textū in auten. ei qui in. j. nota. C. de bo. auto. ind. poſſi. quem ſequitur Ludouicus in. l. ij. in prin. colum. ix. verſicu. quid autem ſi debens cauere. ff. ſoluto matrimonio. Alex. ⁊ Iaſ. in. d. §. quod diximus. ⁊ idem Iaſo. in. l. j. col. fi. ff. qui ſatiſd. cog. ¶Sicut ⁊ ſemel periurus perdit beneficium ſtatuti ꝙ ſtetur iuramento dānum paſſi: de quo per hypo. de mar. poſt Ioan. and. et Barba. ſingulari. lxxiiij. incip. tu habes regulam Anto. de tremo.

b ¶Quid ſi index. Iſtam queſtionē ex hoc loco tranſplantauit ſuppreſſio anthoris nomine Guil. duran. in ſpe. titu. de cita. §. viſo. verſicu. quid ſi aliqua. hoc ſaluo vt ibi Ioan. and. notat q̄d anthor iſte poſt argumēta ad partes nullam elegit: ſed Spe. putat vltimam partem tenendam. Sed certe immo tacite elegit autor iſte propter communem ſcribentium doctrinam in locis infra allegādis videlꝫ ꝙ vbi

UVA. BHSC. IyR_228_4

a gloſ. vel doctore plures opiniones narrantur nec aliqua eligitur vltima cenſetur approbari glo. in .l. qui filiū. .§. ſabinus glo. fina. ad fi. ff. ad trebel. Bar. in .l. bonafides. ff. depoſi. Bald. Angel. et Jaſ. in .l. ſi idez .§. fina. ff. de iuriſdi. omniuz iu di. Fely. in .c. j. columna fina. de con ſti. Fran. de cur. cō ſilio. xliiij. incipiē. ſtatuto ſeu conſue tudine. columna ſeptima in fine.

¶ Unde ſentit autor noſter. qđ iterum tenetur comparere. Et ſi vltima dies eſſet feriata prima die iuridica ſequenti com parere teneť etiaz ſi eſſent decem vel plures dies feriati. ſecundum Spe cu. in dicto titulo. de cita. §. j. verſicu. item excipitur qđ citatio fit ad diem feſtiuam. per .c. cū dilecti. de dolo et contumacia et dicit ita ſeruari de quo tamen articulo anvaleat citatio facta ad diem feriatam in honorē dei. vide Jmol. et Alexan. plene diſtinguentem ⁊ opinionem: referētem in .l. j. §. nuntiatio. columna octaua. ff. de no. ope. nuntiatio. ⁊ ibidez per Bartolum et omnes moder. quid econuerſo vtrum valeat citatio facta die feriata in honorem dei: ad diē non feriatam: qui concludunt qđ licet non valeat mero iure. per .l. dies feſtos que eſt fi. C. de fer. et per textum in .c. fi. extra eo. inducendo vt per eos conſuetudo tamē illam admittit ⁊ dicit Barto. in tract. de cita. in .vij. queſtio. quod ſtilus curie romane ita obſeruat. Et quid de citatione facta in ferijs repentinis ⁊ quid etiam de relatione nuntij die feriata in honorem dei facta vide eundem Alexan. in dicto. §. nuntiatio. et de premiſſis omnibus ne nimium di gnaremur lati⁹ vide ſcriben. in locis preallega. et cano. in dicto .c. fina. Anto. de tremo.

a ¶ Et incipiūt facere. Spe. etiam in dicto titu de citatio. §. iam. de citatione. verſi. ſed premiſſis opponitur inqt qđ multi vtūtur hac forma ⁊ qđ frequētatur in his citandis quorum preſentia de facili haberi non poteſt et quod hec forma probatur in .c. ij. de teſti. cog. vbi etiaz gloſ. teſtatur ſic fieri de conſuetudine propter difficultatem citationuz. Et illum text. pro hac forma citandi abſentes in lōginquo notāt ibi Ant.

canoniſte ⁊ incipiunt facere a quidam iudices delegati a principe dicat mādamus vobis vt vſqꝫ ad xx. dies compareatis coram nobis vel ſi nō poteritis tunc adeſſe alium decem dierum terminum aſſignamus. Quod ſi nec tunc veneritis alios quinqꝫ dies duxim⁹ peremptorios aſſignandos. et in aliqua iſtarum trium dilationuz dies incidat feriata ⁊ vocatus illa die feriata ſe preſentauerit nūquid videť iudici paruiſſe vt etiā videatur alias dilationes cōſum pſiſſe. argumentuz quod ſic. vt. ff. de iure dotium. l. plerūqꝫ. §. ſi res. et. ff. de verbo. obliga. l. vbi autem nō apparet. §. qui illud. ⁊. ff. de eo quod certo loco. l. iij. §. qui ſtichū. et. C. de inſtitu. et ſubſtitu. et reſti tu. ſub conditio. fac. l. generaliter. ⁊. ff. de ſolu. l. qui certo die. ⁊. ff. de verboꝝ obligationi. l. continuus. §. cum ita. Jmmo videtur quod poſſit expenſas conſequi ab actore qui tali die eum temere vocari fecit. argu. ff. de indi. l. eum quem temere. et argu. C. de epiſco. ⁊ clericis. l. oēs quicunqꝫ. §. ſane. cūqꝫ vocatus venire non cogatur. vt. ff. ſi quis in ius voca. non ie. l. ij. in fine. et. ff. de ferijs. l. j. Nec poterit ea die qua venit ⁊ ſe iudici preſen tauit aliquis ei precipi vel alius termin⁹ aſſignari maxime ſi dies cauſa dei ſit feriata. vt. C. de fer. l. vltima. verſicu. nulla quemqꝫ. vrgeat admonitio ⁊c. Et ita apparet qꝫ de nouo ſit alia citatio faciēda: et ſic actor et iudex erunt deluſi. Econtra videtur qꝫ veniendo ⁊ ſe repreſentando die feriata non videatur veniſſe nec alios terminos conſumpſiſſe. Nam hominis ele-

debutri. Panoꝛ. et Feli. et illum dicit
ſingularem Bald. ibi ꝙ in vno edicto
poſſunt fieri plures citationes modo
ſubiunctiuo propter difficultatem ci
tationis: ⁊ idem voluit glo. in. c. con=
ſtitutionez. in ver.
vna pro omnibꝰ.
⁊ ibi do. Ge. de ſen.
ex. i. vj. ¶ Nec ob=
ſtat ꝙ vna dilatio=
ne pendente alia
aſſignari nō poſ=
ſit. l. ſine pars. C. de a
dilat. quia hoc eſt
veruz diuerſo tempoꝛe ⁊ ex poſtfacto
ſed a principio ſimul ſic: qꝛ vna tunc
pendet ab alia ſm Bal. in. d. c. ij. ⁊ in
l. quādiu inſtitutus. vbi plene diſtin=
guit. ff. de acq̇. here. ⁊ in. d. l. ſine pars.
¶ Caue tamen ſi ſub hac foꝛma cites
ꝙ inter vnā diē ⁊ alterā ſint cōpeten=
tia iteruалla niſi facti neceſſitas aliđ
ſuadeat: ita Specu. in. d. verſi. ſed pre
miſſis. de quo dic eſſe glo. no. in. l. nō=
nunꝙ. ff. de iudic. quam dixit no. Ale
xan. de imo. in. l. contumacia. in prin.
colum. fina. ff. de re iu. ad hoc ꝙ iudex
in citatione perēptoꝛia debet ſtatuere
tantum tempus quantum in tribus
ſtatuiſſet licet Paul. de caſt. aliter ſen
tire videatur in dicta. l. nonnunꝙ.
Aduerte etiam quia foꝛma iſta citan=
di de qua hic non eſt neceſſaria ſicuti
nec trina citatio: niſi quo ad hoc vt
poſſit perueniri ad ſententiam diffini
tiuam vel aliquem mittēdum in poſ=
ſeſſionem ex pꝛimo vel ſecundo decre
to. et alia que ponit Feli. poſt Inno=
cen. in. c. ad petitionez. colum. vij. ver=
ſiculo ſecundo querit. ſed in alijs in=
termedijs cauſe ſufficit vna citatio:
ita Bartolus et Paulus de caſtro in
dicta. l. contumacia. §. j. Alexan. in. l.
de vno quoꝗ. §. fina. eo. ti. videlicet. ff.
de re iu. Cy. Bald. ⁊ Jaſ. in penul. col.
verſi. vj. q̄ro. in. l. ſancimus. C. de ind.
¶ Vñ eſt ꝙ citatus nō cōparēs in pꝛi=
ma vel ſcđa citatione lꝫ cōpareat i. iij.
tñ refundere dꝫ expēſas pꝛie vel ſcđe
citationis: qꝛ per pꝛimā citationē nō

ctione data ſi liber hō vel alienus
ſeruus a legatario eligatur ele=
ctio non conſumitur immo durat
facultas legatario iterū eligendi:
vt. ff. de opt. leg. l. ij. in prin. ⁊ caue
re debet iterū qui vitioſe cauit. vt
ff. qui ſatiſ. cog. l. quoties.[a] Et ad

veniendo fuit cōtumax. alie enim nō
fiunt niſi ad malitiam partis ſuperā=
dam ita cōcludunt Cy. Bar. Bal. Sa=
li. ⁊ Jaſ. in. d. ver. vj. quero. in. d. l. ſan=
cimꝰ. ⁊ Bar. ⁊ Alexā. in. d. l. ꝯtumacia.
§. j. per tex. in auč.
qui ſemel. vbi etiā
Bar. i. iij. no. dicit
eſſe text. rotundū.
C. quomō ⁊ qñ iu.
⁊ Alex. in addi. ad
Bart. in. d. l. ſanci=
mus. dicit de hoc
eſſe caſuz. in. c. que
relam. de pꝛocura. vbi etiam hoc no=
tat glo. in verſicu. cauſa. ⁊ glo. in. c. ho
noratꝰ. lxxiiij. diſt. cū ſi. adductis per
moder. i locis p̄allegatis. Ant. de tre.
a ¶ Quoties. ⁊. l. j. ff. ſi q̇s in ius voca.
non ie. intellige tñ in ſatiſdatione ex
diſpoſitione legali vel ſtatuaria. Se=
cus ſi ex ꝯuētiōe ꝑtiū qꝛ nō ſit ydoneꝰ
fideiuſſoꝛ nō ꝑt iterū peti vt ſatiſdenť
ſꝫ agiť ad intereſſe ſm Bar. i. l. iij. ff. đ
fideiuſ. Ang. Pau. ⁊ Jaſ. i. d. l. q̊ties. ꝑ
tex. i. l. ſi q̇s ſtipulatꝰ ſit ſtichū. §. j. ff. đ
ver. ob. ¶ Aduerte tñ qꝛ etiā vbi eſt ſa
tiſdādū ex diſpoſitiōe legali. Et fide=
iuſſoꝛ datꝰ eſt minꝰ ydoneꝰ facultati=
bus ⁊ a ſciēte receptꝰ nō ē iterū ſatiſ
dādū ſꝫ ſibi imputet recipiēs. ¶ Sed
vbi eēt minꝰ ydoneꝰ ꝑꝑ defectū obli=
gatiōis qꝛ ſe efficaciter obligare non
poterat tūc ēt ſi a ſciēte ſit receptꝰ eſt
iteꝝ ſatiſdādū. ꝑ tex. i. d. l. iij. vbi Pau.
no. loquiť. ff. de fideiuſ. ⁊ tenēt Ange.
Pau. ⁊ Jaſ. in. d. l. q̊ties. ¶ Aliā ēt dif=
ferētiā inter fideiuſſorē dādū ex diſpo
ſitiōe legali ⁊ dādū ex partiū conuen
tiōe ponit Pau. de caſ. in. l. q̊ties. vcꝫ
ꝙ qñ ex diſpōne legali a pꝛicipio ydo
nee ſatiſdatū ē ſꝫ ex poſt facto fideiuſ
ſoꝛ efficiť minus ydoneꝰ dꝫ iterū ſatiſ
dari. ꝑ. l. ſi ab arbitro. i fi. ff. q̇ ſatiſ. co.
Sed quando ex partium conuentio=
ne ſufficit a pꝛicipio fuiſſe ydonee cau
tum: ita vt nec agi poſſit ad intereſſe
ſm eum per. l. pupillum. §. ſoꝛoꝛ. ff. de
ſolu. et iſta tanꝙ quotidiana tene mē
ti. Anto. de tremo.

UVA. BHSC. IyR_228_4

ideȝ illud generale vtile[a] per inutile non vitiatur.

¶ Quib9 mo. cita.[b] ipune cõtemni poſſit. Rub.

1 Citatio q̃re rõne loci ad queȝ citatur contemni poſſit.

2 Citatiõe facta ad vnũ locum ſi iudex aliũ mutauerit an poterit iudex procedere contra citatum.

3 Citat9 probabiliter errãs in noie iudicis qui eũ vocauit et ad aliuȝ eiuſdẽ nois iuit an ſit culpãdus.

4 Duobus iudicibus delegatis an poſſit vnus ſine alio citare.

5 Citatio debet cõtinere nomen et agnomẽ iudicis citãtis ⁊ locũ idoneũ ad quẽ ſecure citati vẽire pñt.

ET q2 tã ordinarij q̃ ẽt delegati citantes vel nũciũ mittẽtes iterdũ ɔtẽni pñt idcircoq; de non legitie factis citationibus aliqua inſeramus.

a ¶ Utile. de hoc gñali tene hãc breuẽ doctrinã q in diuiduis ⁊ ſeparabilibus vtile nõ vitiatᷣ p inutile ſꝫ in inſeparabilib9 ſiue indiuiduis inutile vitiat vtile. Jſta doctrina traditᷣ p gl. ad quaȝ q̃tidie recurritᷣ. i. l. pecunie ſ funebris. in prin. in ver. p mõ. ff. de vſur. ⁊ p gl. pleniorem de iure. in ca. vtile. de re. iu. lib. vj. ⁊ p Bar. i. l. grece. §. illud. ff. de fideiuſ. ⁊ per ſcribẽtes ſignãter p moder. do. Jaſo. in. l. j. §. ſed ⁊ ſi mihi. ff. de ver. ob. ¶ Que doctria colligitur ex duobus no. caſibus poſitis per iuriſcon. in. l. j. §. item queritur. ⁊ §. ſequen. ff. de aqua quo. et eſtiua. vbi gratia exempli ſi habens ſeruituteȝ certe q̃titatis aq̃ ducende a fundo meo maiorem quãtitatem ducat poſſum in totum prohibere. ſed ſi habẽs ſeruitutem appellendi ad fontẽ meũ certum numerum pecudum maioreȝ numerum appulſum poſſum prohibere niſi in ſuperfluis ſiue ſupernumerarijs quia pecudes poſſunt ſeparari. ¶ Colligitur etiaȝ diſtinctio premiſſa. in. l. ſi ſponſus. §. generaliter. ff. de do. inter vi. et vxo. ¶ Quot modis autem nunc dicatur indiuiduum ⁊ de quibuſdam limitationibus ad regu. vtile per inutile non vitiatur. et de multis materiam contingentibus vide plene Bartoluȝ in dicto. §. illud. ⁊ modernos. in dicto. §. ſed et ſi mihi. ⁊ de materia diuidui ⁊ indiuidui. in l. quarta. §. catho. ff. de verb. ob. Anto. de tremolis iurium doctor.

b ¶ Quibus modis citatio. pro ornamento hui9 ru. aduerte q ad hoc q citatio valeat duo pre ceteris ſũt neceſſaria vcꝫ iuſſus ſiue mãdatũ iudicis ⁊ ptis iſtãtia ꝺ iudicis mãdato ẽ tex. i l. fi. vbi cy. bar. bal. ⁊ ſal. C. ꝺ exhi. re. ⁊ tex. in. l. cũ clericis ibi ſententiarum tuarũ auctoritate pulſantᷣ ⁊ ibi Bal. expſſe no. C. ꝺ epi. ⁊ cle. ⁊ tex. qneȝ ibi notãt io. fa. ⁊ io. de pla. in. §. oẽs autẽ. ver. quadrupli. inſti. de actioni. debet autẽ hmõi mãdatũ eſſe ſpeciale ad vnã quãcꝫ citationẽ ita q gñalis licẽtia cõceſſa nuncio ad faciendum quaſcunqꝫ citationes non ſufficeret ad validãdũ citatiõeȝ. Jta voluit notabiliter Bar. i. d. l. fi. reprobãdo inno. dicẽtẽ ſufficere gñalẽ cõmiſſionẽ. l c. qm ɔtra falſam. de pb. ꝯ quẽ adducit tex. i. l. j. C. de in. do. impe. q tex. pl9 pbat q ẽt gñalis licẽtia nũcio p iudicẽ cõceſſa i fauorem vni9 ſoli9 creditoris de citando oẽs ſuos debitores nõ vꝫ niſi exprimantᷣ noia debitoꝝ ſm Bart. ibi q̃tomin9 generalis licẽ. reſpectu oĩm ⁊ quoꝝcũqꝫ citãdorũ. ¶ Et pcedit indubitãter deciſio Bart. in citatione reali ſiue captura pſone ſiue ſit cã ciuilis ſiue criminalis rõne q2 in captura pſone eſt neceſſaria cauſe cognitio. tã in cã ciuili q̃ in criminali de ciuili eſt tex. in. l. nemo carcerẽ. de exacto. trib. li. x. C. de criali. ponũt arc. ⁊ io. ã. i. c. ſi clericos. de ſen. ex. li. vj. q̃s refert ⁊ ſequitᷣ Bal. i. l. qꝺ euitãdi i vl. verbis. C. de ɔd. ob tur. cau. Sꝫ cãe cognitio nõ ptinet ad nũciũ ſiue ſeruiẽtẽ tãq̃ merũ executorẽ. l. ſi vt pponis. C. de exe.

UVA. BHSC. IyR_228_4

rei iu.igit ⁊c.quā rōnē aſſignat Alex. in addi.ad Bar.in.d.l.fi.⁊ Feli.in.c.j. col.v.de iud.Et ideo quo ad cauſas ciuiles dicebat Ang.i lect.flo.i.l.fi. col. v.per illū tex.⁊.de edi.di.ad.tol.⁊ ibi eū ſequit Iaſ.in.j.col.ꝙ nō vȝ generaliter licētia cōceſſa p iudicē alicui creditori de capi faciēdo quoſcūqȝ debitores ſed requirit ſpecialis licentia q̄ dȝ cōcedi viſo inſtrumēto vn̄ ſequntꝰ Ange.al's cū officio iudicādi in comitatu venayſſini ⁊ iudicatura validati fungerer:reuocaui talē licentiā per me inaduertenter cōceſſam cuidā ditiſſimo mercatori vocato raynaudo ſegnini nunc cōpatri meo. Supradicta autem de citatione reali procedūt ſane niſi in caſibus a iure permiſſis in quibus non eſt neceſſe iudicē committere capturā.q: lex illam committit puta in flagranti crimine prout dicunt Bar.⁊ Bal.in.d.l.fi.per iura per eos allega.Et in me offendente quē poſſuȝ capere ⁊ ducere ad iudicē. ⁊ ſi ducere non poſſum licitū eſt mihi meam iniuriam vlciſci ſecundū gloſſam ſingularē.in.l.nullus.C.de iude. ⁊ facit glo.in.c.iuſgentiuȝ.j.diſtin. de quo per Feli.in.d.c.j.verſi.quinta cōcluſio.¶Et idem dicas in debitore fugiente de quibus duobus dixi.infra tit.quibꝰ modis era.iudi.ordi.decli. verſiculo ratione cauſe in additio.in verſiculo cauſa propria. ¶Quo vero .. citationem verbalem Bald.in.l.ſi quando.in vltima col.verſi.duodecimo quero.C.de teſtib.p concordia diſcrepantiū opi.inter.Imo.et Cyn.diſtinguit qđ aut citatio verbalis requirit cauſe cognitionem et motum iudicis ⁊ tunc ſit neceſſaria ſpecialis licētia de citando talem exemplum in citatione ad perhibendum teſtimoniū in citatione ad audiendū diffinitiuā ferri ſententiā iuxta.l.pperandum.§. et ſi quidem.C.de iudi.vel ad reſpondendū in ppria:quia pars principalis eſt iuſtior procuratore iuxta.l.fin. C.de procura.Aut nō requirit aliquā cauſe cognitionem vt eſt citatio ſimplex ad comparendum coram iudice: et tunc ſufficiat generalis autoritas nuntio conceſſa ſine ſpeciali commiſſione ⁊ dicit Bal.ita obſeruari florentie ⁊ re vera communis curiarum ſtilus ita obſeruat:⁊ hanc diſtinctioneȝ ſequuntur Alexan.in addi.ad Bart. in dicta.l.fi.C.de exhiben.reis.⁊ Feli. poſt Innocen.⁊ areti.in dicto.c. primo.columna ſexta.quod vltimū Barto.in.l.quoties.C.de dig.libro duodecimo:per illum textū ſingulariter reſtringit quando citaretur perſona in dignitate conſtituta quia tunc requiritur ſpecialis commiſſio iudicis et quidem per ſcripturā ita quod oportet quod nuntius ſecum portet literas ⁊ Bartol.ſequitur Feliñ.in. d.ca. j.⁊ Iaſon in dicto verſiculo quadrupli in quarto nota.Sicut in ſimili de illo qui citatur ad domum vt dicatur cōtumax ponunt Bal.⁊ Ange.in lege vt profectiꝰ. C.de anna.exceptio.Adde quod vbicunqȝ ſpecialis cōmiſſio de citando eſt neceſſaria oportet qđ de illa conſtet cum non preſumatur nec ſuper illa ſtetur relationi ſeruientis:licet ſuper citationis actu bene ſibi credatur prout volunt nota.Ioannes andree in additionibus ad Speculato.titu.de citatio.§.ſequitur.verſiculo ſed nunquid credetur.et eſt cōmunis concluſio canoniſtarum.in dicto capitulo primo.⁊ tenuerunt Barto.in.l.j.§.cura chariꝰ.de officio prefecti vrb.ff.Ludoui.et Alexan.iñ vltima columna.in lege ſciendum.ff. de verborum obligatione.⁊ dicit Feliñ. in capitulo quoniam contra falſam. in octaua columna.de probationibꝰ. quod ita communiter tenetur q̄cq̄d dicat Iaſ.in dicto verſiculo quadrupli.dicit tamen Bald.in ſepedicta.lege finali quod in ciuilibus cauſis de conſuetudine obſeruatur quod conſtito de relatione nuntij aſſerentis ſe mandato iudicis citaſſe preſumitur commiſſio: de iure tamen eſt verius quod etiam in ciuili non credatur nūtio ſic referenti de facto alterius puta

UVA. BHSC. IyR_228_4

iudicis per iura que allegat. ¶ De ſecundo requiſito ad validitatem citationis videlicet quod fiat ad partis inſtantiam eſt textus. in dicto capitulo primo. vbi pa. et moder. de iudic. quia iudex officiū ſuū impartiri nō debet niſi petenti. in lege tertia. §. a hoc autem iudicium. ff. de damno infecto. cum ſimilibus. et voluit autor iſte in verſiculo finali huius titu. cum dicit ⁊ ad cuius inſtantiā quod tamen tripliciter limitat Feliñ. in dicto capitulo prio. ¶ Et aduerte quoniam citatio nulla reddit proceſſum nullum et ſententiam nullam etiam in ciuili ſecundum gloſam ſingularem. in lege ſi accuſatoribus. gloſſa. penultima. C. de accuſationibus. quā dicit ſingularem Feli. in dicto capitulo quoniam contra. columna octaua. Eſt tamen verum quod citatio inualida reconualidatur per comparitionem ſpontaneam per textum. in lege prima. in principio. ibi hiſq; ſponte venerint. et ibi Baldus et moder. ff. de feri. etiam ſi eſſet inualida reſpectu actoris vt quia facta non ad partis inſtañ. ſecundum Felinum. in dicto capitulo primo columna prima. Alia que ad materiam citationis tangent et que infra per diſcurſum huius titu. non dicentur videre poteris per docto. in dicto capitulo quoniam contra. et per Baldum ponentem duodecim aurea dicta in dicta lege at perfectius. et de peremptorio per Imol. et Feli. in capitulo ad petitionem. de accuſat. et doctor. in lege ſi finita. §. iulianus. de damno infecto ⁊ alibi ſepe quoſdam etiam caſus in quibus citatio non eſt neceſſaria ponam titu. de impe. execut. verſiculo ſunt etiam et aliȷ caſus.

a ¶ Inimicos. et ſic cum ſine periculo perſone ſue non poſſit comparere non dicitur contumax clementi. paſtoralis. verſiculo notorium quippe. de re iudicata. capitulo accedens. in ſecundo: vt lite non conteſtata text. in lege ſecunda. §. quod diximus. ff. ſi quis cau. gloſſa et doctor. in lege de etate. ff. ad trebellianum. ¶ Quod procedit etiam ſi haberet literas ſalui conductus quia adhuc non tenetur comparere in loco inimicorum per textum expreſſum. in dicto capitulo accedens. ibi ſi tamen miſſe fuiſſent ⁊c. voluit glo. in capitulo ſtatutum. §. cum vero. in verſiculo ſecure. de reſcriptis. in ſexto. ⁊ in capitulo ex parte. in primo de appellationibus. ¶ Quod ſane procedit vbi litere eſſent conceſſe ab inimicis ſecus enim ſi a iudice dummodo ſoleant et a iudice et a ſuis ſubditis obſeruari: ita nota. limitant Salice. in lege reos. columna quarta. verſiculo expeditis contrariȷs. C. de accuſat. et Ioannes de Imola. in lege penultima. §. ad crimen. ff. de public. iudic. poſt quos Iaſ. in dicta lege ſecunda. §. quod diximus et ante eum Feliñ. in dicto capitulo accedens. columna quinta. verſiculo quarta concluſio. Et idem dicas ſi locus eſſet aliter non tutus quam ob inimicos puta ob peſtem vel aeris intemperiem de quo dices. infra in fi. huius tituli. Et nedum locus ad quem quis eſt citatus debet eſſe tutus verum etiam locus per quem citatus eſt iter facturus vt eſt textus clarus ſecundum Fely. ibi. in dicto. c. accedēs. ibi non niſi per diſtrictū et voluit glo. per illum textū in clementina vna. in verſiculo ſecura. de foro competenti. vide etiā tex. ⁊ ibi mari. Sozi. in ſexto nota. in capitulo veniens. de accuſa. ⁊ Fely. poſt Oldrad. in dicto capitulo accedens. verſiculo quinta concluſio. Sed pulchrū dubium eſt vtrū ilico facta citatione ad locū nō tutū poſſit citatus

¶ † Contēni poteſt citatio ratiōe loci ad quē citatus nō pōt venire q; ibi habet inimicos[a] vel ibi ſūt

UVA. BHSC. IyR_228_4

amici[a] vel domeſtici ſuorum inimicorũ. vt. ff. de legatis. l. ſciendũ .§. ſi accuſatio. ¶ Uel q2 honeſtus vocatus eſt in proſtibulo vel popina. vt. ff. de arbit. l. ſi cuz dies.§. ſi in aliquẽ.ꝛ. C. de ſententia ꝛ interlo. l. cũ ſententiam. ¶ Uel quia ad maius auditorium eſt vocat9[b] vt. ff. de re iudi. l. contra pupillũ.

appellare an vero neceſſe habeat mittere excuſatorem qui de nõ ſecuritate loci opponat Jmol.ꝛ Hoſtien. cõtrariati ſunt. in dicto capitulo ex parte. ſed Joannes de imo.ꝛ poſt eum Alexand. dicens paſſum dubium. in dicta lege de etate. a cõcordant diſtinguentes et eos ſequitur Fely. in.d. capitulo accedẽs. verſi. ſeptima concluſio. Et voluit i effectu primo q̃d ſi b notorium eſt locũ non eſſe tutũ: ilico poſſit appellari vt eſt glo. in dicta clementina paſtoralis. verſiculo piſana. in verſiculo notorio. que plus vult quod etiã citra appellationẽ citatio non arctat. ſecũdo ſi etiã procuratori locus nõ eſſet tut9 poterit ilico appellari p dictũ capitulum ex parte. Tertio quando locus nõ eſſet tutus procederet ex facto iudicis. argumentũ capitulo primo. de dilat. et nota. Pa. in dicto capitulo ex parte. vltra antẽ hos caſus dicit Alexan. quod licet in puncto iuris videatur verius quod poſſit appellari p.d. c. ex parte. prout tenebat Paulus de lea. in clementina q2 cõtingit. de religio. do.ꝛ Antoni9 de butrio. in dicto capitu. ex parte. tamen equior ſibi videtur diſtinctio Joãnis de imola an poſſit opponere exceptionẽ loci nõ tuti: ꝛ tunc debeat opponere ꝛ ſi nõ admittatur appellet ſi autem nõ poſſit opponere exceptionez appellet ꝛ hoc caſu iuſtificabitur appellatio ab interlocutoria ex nouiter actitandis et ita limitabitur clemen. appellanti. de appellationibus vtrum autem hec loci nõ tuti exceptio poſſit opponi poſt litẽ conteſtatã ne longior ſim vide p Felinum. in.d.c. accedens. verſi. decima concluſio per tres col. Ant. de tre.

a ¶ Amici. ſic ergo amici et domeſtici mei inimici cenſentur mei inimic et pari modo ſunt mihi ſuſpecti ad quod adde text. in capitulo repellantur ꝛ ibi moder. de accuſatio.ꝛ tex. in l. liberi. vbi Baldus et Alexander in additio. ad eum Sali. et Jaſ. C. de inofficio. teſtamẽ. et Cyn. Bald. et Salice. in lege ſi quis teſtibus. C. d teſtibus. vnde dicebat Bartol. per illum textuz. in.§. ſi accuſatio. hic allega. quod non ſolum eſt mihi ſuſpectus inimic9 me9 ſed etiam amicus et domeſticus inimici mei. et dicebat gloſ. in lege prima.§. cum patronus et ibi Bald. ff. de officio prefe. vr. et gloſ. in dicta lege liberi. quam ibi ſequuntur docto. allegantes alias gloſ. ſimiles quod vaſallus contrahens amicitias cum inimicis domini poteſt iuſte feudo priuari: de quo eſt text. in capitulo vno quod teſtes ſunt neceſ. ad probanḋ. ingra. Quod autem dixi de domeſtico intelligunt Areti. et Feliñ. in dicto capitulo repellantur de eo qui de preſenti habitat nõ de eo qui olim cohabitauit per. l. j.§. idẽ munio. vbi Bar. trahit in argumentum de famulo. ff. de queſtio. Secundo intelligunt de eo qui longo tempore cohabitauit. ſecus ſi pauco per legẽ primã.§. infactum. ff. nau. cau. ſta. Antonius de tremolis.

b ¶ Eſt vocatus. Jſtam materiam late tractauit Bartol. in lege ſecunda.§. fin. ff. de cuſto. et exhibi. reo. et communiter ſcribentes. in.§. fina. hic allegato per autorem. vbi eſt principalis text. Alber. Bald. Angel. Paul. de caſtro Ludoui. Alexander.ꝛ Jaſ. in. l. ij.§. j. ff. ſi quis cau. et cano. in capitulo cum parati. de appel. et Alexãder. de imo. in dicto.§. fina. l. contra

UVA. BHSC. IyR_228_4

pupillum colligit aliquas limitationes ad illum text. ex nota. per Barto. in dicta lege. ij. §. fina. Sȝ plenius attingendo premitte quod maior iudex dicitur q̄ maiorē habet iuriſditionem in illa cauſa puta poteſtas reſpectu conſulū artis qui poſſent de eadē cauſa cognoſcere vnus tanq̄ ſpecialis alius tanquā generalis: ita exemplificat Pau. de caſtr. in. d. l. ij. §. j. vel iudex ordinarius reſpectu preſidis ſiue ſeneſcalli in grauioribus cauſis ⁊ delictis quemadmodum exemplificat Bald. in. l. ſenatus. col. fin. C. qui accuſa. non poſ. in poteſtate aſſiſij et rectore ducatus qui preeſt ꝓuincie. ¶ Item dicitur maior iudex appellationis reſpectu primi iudicis indiſtincte ¶ Sed reſpectu territorioꝝ nullus dicit̄ maior quia quilibet in ſuo territorio dicitur maior vt eſt gl. ſingularis. in. l. apud eum. ff. de manu. titu. gene. ſecundum Pau. in. d. §. j. hoc premiſſo dic quod regulariter vocatus ad maius territorium nō tenetur comparere coram minori iudice etiam citante. d. §. fina. ¶ Iſtud ſane intellige coram duobus pro duabus cauſis quia ſi pro vna tunc reſpectu iudicum eſt locus preoccupationi et preuentiōi ita quod ſi minor iudex preuenit in procedendo nō tenetur deferre maiori nec dimittere proceſſum ſuum nec relaxare malefactorem quem legitime detinet in carcere. Si vero vno contextu et ſimul incipiant cognoſcere tunc debet comparere coram maiore puta coram rectore reſpectu poteſtatis et ibi cauſa dirimetur ſecundum Alexand. de imo. in dicta. l. contra pupillum. §. fin. arg. in ꝯtrarium que allegat: ſed ante eum ꝑ alia iura hoc voluit Bald. in dicta lege ſenatus ſubdens in fin. verbis vnum quod dicit nota. dignuȝ quod dicitur minor iudex preoccupaſſe capiendo malefactorem. Cum captura ſit citatio realis ſed Bal. in. d. l. ij. §. j. ff. ſi q̄s cau. et Alexan. vbi ſupra limitāt niſi maior iudex eſſet princeps quia ille bene poteſt vetare ordinarium inferiorem cognoſcere de cauſa quā preuenit vt per eos. Et ꝺ hac exceptione preoccupationis vide Barto. et Alexand. in additio. ad eum in. l. ſepulchri violati. ff. de ſepulchro violato.

§. finali. ¶ Vel quia ad clamorem preconis[a] et eius vocem non intelligit. vt. C. quomodo et quādo iudex. autētica qui ſemel. ⁊. ff.

Secundo intellige quando quis vno ⁊ eodeȝ tempore vocatur ad duo tribunalia pro diuerſis cauſis vt excuſetur non comparendo coram minori. Secus ſi diuerſis diebus ſicq̄ neceſſitas prime citationis non impedit quominus ad aliam cauſam reſpondeat. gloſ. in. d. l. ij. §. fin. ⁊ in. l. de crimine. C. de accuſat. Tertio intellige niſi cauſa pro qua vocatus eſt corā minori iudice requirat perſonalē preſentiam puta cauſa ferendi teſtimonij iuxta legē tertiā. §. idem diuus. iūcta glo. in verſiculo teſtimonijs. ff. de teſtibus. cauſa vero propter quam citatus eſt coram maiore eſt talis quod poteſt per procuratorem exerceri q: tunc tenebitur coram minore comparere et ꝺ hoc eſt tex. i. d. l. ij. §. j. vbi hāc rationē ſpecialiter cōſiderauit iuriſcōſul. ſecundum Alexan. in. d. l. cōtra pupillum. §. finali. Quarto aduerte qꝺ citatus coram duobus iudicibus equalibus habet electionem comparendi coram quo voluerit. lege ſi q̄s in grani. §. ſi cum omnes. ff. ad ſilleianum. Sed ſi coram neutro compareat erit in vtroq; contumax nec habebit exceptionem quod ad aliud tribunal fuerit tractus. argumentum in lege cum quidam. de legatis ſecundo. ſecundum Bald. ⁊ Paulum de ca. in. d. l. ij. §. j. ⁊ Bald. in. d. l. ſenatus.

[a] ¶ Ad clamorem preconis. hic te volo vnum notare quod citatio voce preconia non eſt conceſſa delegato inferioris a principe ſed, eſt ſpeciale in delegato principis vt poſſit citare

UVA. BHSC. IyR_228_4

per edicta ⁊ voce preconis ſicut ordinarius vt voluit Alber. de Ro. in lege ſecunda. ff. de iuriſditione om. iu. per tex. in. §. omnem. in autentica. de liti. colla. viij. Bal. nota. in. l. lege ſecū da colūna prima C. quomodo et qñ iudex glo. Bart. et alij in lege ſancimus. C. de iudi. Et ideo ſemel vidi irritari et nullum declarari per inſignem curiā ſeneſcali tholoſe proceſſum cuiuſdā commiſſarij ipſius curie ad executionē ſtatuti querele ſuper preceſſione in cōſulatu caſtri corduarum inter oliuerium de conuenis impetrantem ex vna ⁊ Guillermum ruppis impetratum partib⁹ ex altera deputati ex eo quia cōmiſſarius ipſe dictum ruppis latitantē citari fecerat voce preconia; quod nō poterat ſed debebat vt dicit Baldus vbi ſupra perſonā inquirere et ſi nō reperiebat citare ad domū vel citari facere per ordinarium loci. ¶ Sicut etiam eſt ſpeciale i ipſo principis delegato ꝙ citare poſſit rei capiendo pſonā ⁊ poſt ⁊ ante litem cōteſtatā glo. Bar. Ang. Pau. de caſt. Ludo. ro. Alex. in. ij. col. ⁊ Iaſ. in pe. dicens eſſe cōem in. d. l. ij. ¶ Delegatus aūt inferioris nec ante nec poſt litē conteſtatā pōt recitare ſm glo. in. l. ꝯſentaneū in verſi. eum. C. quomo. ⁊ qñ iudex. et glo. in aut. de exi. reis. §. ſi vero etiā in ver. oimodo col. v. quicquid tenuerit glo. diſtinguēs an ſit lis cōteſtata vel

de in integrum reſtitu. lege diu⁹. vel ſi erat delegatus iudex et non habebat certum tribunal nec ſolitum locum iudicandi nec in citatione deſignauit[a] vbi litigator debuit cōparere maxime ſi in locis pluribus commoretur[b] vt ſepe accidit in vtriuſqꝫ curie iudicibus vicarijs ⁊ legatis. argu. ff. de iudi. lege ſi locus ⁊. ff. de iuſt. ⁊ iu. le. pe. circa finem. ¶ Vel vocatus eſt tempore feriarum[c] ⁊ non in illis caſibus in quibus vocati tempore feriarum venire debent. vt ff. de fer. l. j. ⁊. ij. ⁊. C. quomo. ⁊ quādo iudi. l. ſi vt proponis pars.

¶ † Similiter contra citatum nō procedet[d] iudex ſi per obreptionem mutauit locum cum alium locum ſtatuiſſet vt. C. quomo. et quando iud. l. ſi vt proponis preſes. ¶ Vel ſi actor procurauit[e] qꝺ reus ad terminum non veniret vt. ff. de eo. per quem fac. erit. l. j. §. ſi reus ⁊. l. vltima. §. lꝫ ⁊ ſi ſtipulator. ¶ † Idem dico ſi vocatus probabiliter errauit in nomine iudicis qui eum vocari fecit et iuit

nō in. d. l. ij. quā ibi reprobāt Barto. ⁊ cōiter docto. Niſi forte in ſuſpecto de fuga de quo ibi vide ro. Alex. ⁊ latiſſime Iaſ. in. iiij. ⁊. v. colū. Anto. de tre. I. v. doctor.

a ¶ Deſignauit. Cautela in practica eſt vt hij qui certū tribunal vt puta delegati ⁊ arbitri a principio aſſumant ⁊ deputēt ſibi certū locū quo electo oēs citationes intelligentur relate ad illum locum ſm Bart. per illum tex. in. l. ſi vt pponis pſes: vbi etiam pau. C. quomo. ⁊ qñ iud.

b ¶ Commoretur. vel locus habet cōmune nomen cuꝫ alio et non eſt determinat⁹ in citatorio. de quo text. cum glo. in. c. fin. vbi vide de reſcri. Anto. de tre.

c ¶ Feriarum. de hoc vide q̄ ſcripſi. ſ. ti. qbus mo. ſuo nomine ciui. agē. verſi. Item reijciūtur. Anto. de tre.

d ¶ Nō pcedet. ⁊ ſi pcedat ei⁹ pceſſura ⁊ ſnia inde ſecuta eſt mero iure nulla vt. l. ſi vt pponis hic allega. ⁊ ſi dicis quō hoc cū iudex debeat in loco maiorū ius reddere. l. pe. ff. de iuſti. et iure. dico qꝺ illa lex ſi vt pponis loquitur i pſide puincie q ſm Bal. ⁊ Paul. ibi pōt in q̄libet ciuitate ſue puincie p tribunali ſedere exēplo epi vt i. c. ſi epſ de offi. ordi. li. vj. de q infra tit. de ipe. execu. ⁊ nul. ver. ratione modi.

e ¶ Procurauit. quo caſu citatio ⁊ pceſſus ipſo iura non vitiatur: ſed actori obſtat exceptio vt in. §. ſi reus hic al

UVA. BHSC. IyR_228_4

legato.Si vero tertius ꝓcuret nocet reo ſed contra tertium datur actio.vt ibi in verſi.ſi.Anto.de tre.
a ¶Eodem nomine vocabatur.hoc caſu quando quis impetrauit iudicē ꝛitium Joannis: ⁊ ſunt duo qui eodē a nomine vocantur dic quod reſcriptū nō eſt nullum ſed b declaratio de quo ſenſerit ſpectat ad ipſum impetrātez ſecundum Paulū de caſtro in.d.l.antepenul.poſt Speculatorē in titulo de cita.§.primo verſiculo quid ſi impetro.Et quid iuris quando eſſet erratū in nomine ipſiꝰ citati.vide eundem Paulum in lege eum quem temere. in princ.ff.de iud.
b ¶Delegati iudices.Ratio autem quare ex pluribus delegatis ſolus alter non poſſit citare: eſt quia plures ſimpliciter delegati non habent iuriſditionem inſolidum ſed illam habent ſimul et cōplexiue.capitulo prudentiam.in princi.vbi ſcriben.de officio delegati.licet in pluribꝰ ordinarijs.Secus quia apud quemlibet eſt iuriſditio inſolidum.per textum in lege vna.ff.de officio conſu.glo.Bartolus.et modernio.in lege ſi.vni.alias incipit pomponius.ff.de re iudicata niſi forte haberent illam ſub nomine vniuerſitatis vt capitulum vel collegiuz.lege vbi adſunt.ff. de tutoribus et cu.da.ab his ſm Barto.vbi ſupra.
¶Ex hac itaqꝫ differentia inter plures ordinarios et plures delegatos eliciuntur due cōcluſiones prima qđ vnus ſolus ex pluribus ordinarijs poteſt per ſe citare cognoſcere: et iudicare per text.in.d.l.vna.qui licet loquatur in iuriſditione voluntaria tamen ꝓcedit etiam in contentioſa ſecundum glo.Bart.⁊ docto.in.d.l.ſi vni.Et idem dicas in pluribus delegatis ad vniuerſitatem cauſarum.vt eſt gl.nota.⁊ cōiter approbata ſecundum Alexā.ibi in.d.l.ſi vni.¶Quod

a ad alium qui eodem noīeꝰ vocabatur vt argu.ff.de iudi.l.antepe.
4 ¶†Vel ſi duo erāt delegati iudi-
b cesᵇ añ ⁊ vnꝰ ſine alio citationē fecit ar.C.qñ ꝓuo.nō eſt neceſ.l.cū magiſtratꝰ ⁊ in aut. vt iudi.non ſpec.ſa. iuſ.§.ſi antē duo coll.ix.

ſane intellige verum niſi omnes cepiſſent de cauſa cognoſcere ſimul.quia eo caſu ſimul habent ſententiare neceſſe vt eſt glo.valde nota.ſecundum Alexand.ibi et forte ſingularis ſecundum Joā.Jmo.in dicta.l.ſi.vni.Glo.mag.circa mediuz quam etiam dicit magiſtralem Jaſ.in.l.duo.ex tribus colum.j.eodem titu.hoc tamen caſu ſi vnus iuraret ꝙ ſibi non liquet de cauſa poſſent duo cōcordantes ſine illo iudicare ⁊ valeret ſententia. vt eſt text.ſingularis in dicta lege ſi vni.quem dicit Jaſo.ibi in duobus locis ſingularem.
¶Secunda concluſio qđ vnus ex pluribus delegatis per ſe procedere non pōt nec ſententiare:vt ꝑ dñm vbertū.
¶Jntellige in datis ſimpliciter ſecus ſi cum clauſula quod ſi non omnes.et extra vel cum clauſula alternatiua. vt omnes:vel duo:vel vnus.capitulo ſi plures.de officio delega.in.vj.de quibus ſerua quod ibi habetur et aliquid per Bartolum et alios in dicta lege ſi vni.in ſexta queſtione.
¶Aduerte tamen ꝙ in caſibus quibus diximus omnes iudices debere ſimul iudicare non eſt neceſſe ꝙ omnes conueniant in eandem ſententiam:ſed ſufficit duos concordare tertio contradicente dummodo ſit preſens tertij enim abſentia magis inficit ſententiam ꝙ̃ eius contradictio: cum abſentia reddat ſententiam aliorum nullam non contradictio.iſte eſt text.in lege duo.ex tribus preallega.etiam ſi ipſe tertius abſens tempore ſententie fuiſſet preſens in diſceptatione negotij ſiue diſcuſſione ac examinatione ferende ſententie.Et poſtmodum tanꝙ̃ diſcrepans ſe abſentauerit prout nota.vult Bart.et ibi ſequuntur Moder.in eadem lege duo ex tribus.in vlti.queſtio.Et idem ſecundum Bar.ibi in ſecunda queſtio-

UVA. BHSC. IyR_228_4

ne.etiam ſi ille tertius abſens eſt citatus a duobus quia adhuc eius abſentia vitiaret ſententiam per illum tex. licet ſecus in arbitris per text.in capitulo fina.de arbi.libro.vj.vbi gloſſ. aſſignat rõnem diverſitatis. ¶ Qõ intellige ſane iure canonico quod ob ſeruabiť tanq̃ contrarians iuri ciuili:in foro canonico et in terris eccleſie tantum non in terris imperij et foro ciuili vt vult gloſſa ordinaria ibi. Et Bartolus et omnes in dicta lege duo ex tribus. vbi Jaſon appellat illam gloſſam ordinariam.

¶ Item aduerte ad vnam ſingulare ꝙ quando tres ſunt delegati cum clauſula quod ſi nõ oẽs et duo vnuз pronuntient:et tertius aliud.licet ſententia duorum teneat et veniat executioni demandanda:attamen illi duo non poterunt exequi niſi vocato tertio:licet veriſimiliter ſit diſcordaturus in executione ſicut in ſententia diſcordauit.Jſta eſt gloſſa aperta et ſingularis in capitulo finali. gloſſa finalis de dolo ꝛ ɔtumacia libro ſexto quam valde ſingularem et ordinariam appellat Jaſon in dicta lege ſi vni.colũ. finali. ¶ Item quod ſupra dixi plures ordinarios vel delegatos ad vniuerſitatem cauſarum debere ſimul ſententiam ferre quando ſimul ceperunt de cauſa cognoſcere.tũ intellige verum de diffinitiua ſententia quia interlocutoriam bene poſſet alter ſine alijs proferre.gloſa eſt communiter approbata ſecundum Alexandrum ibi in dicta lege ſi vni.in fine. gloſſe magne. niſi citaretur ad audiendum diffinitiuam quia eadeз ratione qua prohibetur ſolus diffinitiuam ferre. Jaco. et ad audiendum citare ſecundum Jacobũ Jmol. ibi quos etiam ſequitur Alexander ibidem columna ſecunda.Secus tamen eſt in pluribus delegatis quorum alter etiam interlocutoriam ferre non poteſt ſine altero ex quo non habente exercitium iuriſditionis inſolidum: vt dicto capitulo prudentiam in princip. Antonius de tremolis.

¶ Et ſi vocatus erat magiſtratus vel vxorem ducebat vel ſi funus familiare pſeq̄bat[a] vł morbo ſontico laborabat vł valetudine[b] vel

a ¶ Proſequebať. De quibus ꝛ alijs enumeratis in lege ſecunda et tertia in principio.ff. de in ius vocando hic allegatis vide que ſcripſi ſupra titulo quibus modis ſuo nomine ciui.agen.verſicu.repelluntur quoq̧.et verſiculo item illuſtres.Antonius de tremolis.

b ¶ Valetudine. id eſt ĩfirmitate pro ceſſus enim contra infirmum non bene infirmitate agitatus vitio nullitatis ſubiacet et ſententia contra eũ lata eſt ipſo iure nulla:vt eſt text.ſingularis et non alibi ſecundum Jmolam et Alexand.ibi in lege queſitum. ff.de re iudicata.Et licet textus in lege ſecunda.§.ſi quis in iudicio. vbi doctores notant.ff.ſi quis cau. dicat iuuandum exceptione:et ſic videatur mero iure valere attamen gloſſa nota.et que ſemper allegatur ſecundum Paulum ibi in dicta lege queſitum concordat dando ſingularem intellectum ad illum textum quod aut iudex ſciuit infirmitatem et tunc eſt ipſo iure nulla aut ignorauit et tunc mero iure tenet ſed datur reſtitutio:et ita etiam tenet Bartolus.et alij ibi.et idem Bartolus in lege finali columna ſecunda.ff.de in integrum reſtitutio. et Bartolus et alij in dicto.§.ſi quis in iudicio.vbi Jaſon. dicit ab hac ſententia tanq̃ communi non fore recedendum. Et idem volũt Bartolus in lege ea que. et idem Bartolus et Baldus in lege penultima.C.quomodo et quando iudex.Et idem dicas ſi pro eo ferretur vt tenet gloſſ. quam ibi ſequuntur doctores in dicta lege queſitum.facit quod de abſente dicta infra titulo. de imped. et cau. nulli.

UVA. BHSC. IyR_228_4

verſic.ratione perſone.Et aduerte qđ
nō ſolum propria infirmitas excuſat
a contumacia verum etiam infirmi=
tas ſuorum puta vxoris vel filiorum
text.et ibi glo.in ver.ſuorum in.c.cō=
munis filiꝰ.xxiij.
diſtin. Alex. in.d. a
.§.ſi quis i iudicio
ꝛ Jaſ.in.l.j.in pn.

tēpeſtate ipeditꝰ a marina vel ter=
reſtri vt iſtos caſus et alios plu=

col.fina.ff.de offi.eius cui man.eſt iu=
riſdi.Anto.de tremo.
a ¶Impeditus.Intellige tamen ni
ſi ipſe impeditus ſe nimium arctaſſet
quia tunc impedimentum ei non pa=
trocinaretur prout expreſſe dicit textꝰ
in.l.ij.§.quod diximus.ff.ſi quis cau.
Et qñ dicatur ſe nimiū arctaſſe decla
rat glo.i.c.cupientes.§.ceterꝫ gl.iij.de
ele.lib.vj.vcꝫ qñ citatꝰ confiſus eſt ſe
poſſe i itinere vti duplomate ideſt ex
cedere metam itineris limitataꝫ in.l.
j.ff.ſi quis cau.Si vero adhuc ſuper=
erat ſufficiens tempus punctualiter
puta citatus erat ad locū diſtantem
per cētū miliaria ꝛ ſe arctauit vſqꝫ ad
quinqꝫ dies infra quos venire pote=
rat ſi ſuperueniat caſus fortuitus vel
aliud impedimētum excuſabit qꝛ ha=
buit neceſſe diuinare caſum.Secus ſi
arctaſſet vſqꝫ ad quatuor dies putās
expedire quotidie vltra viginti milia
ria tunc enim diceretur ſe nimium ar
ctaſſe quicquid aliter dixerit Pau=
lus de caſtro in dicto.§.quod diximꝰ
quem ibi reprehendit Alexander.Sꝫ
circa hunc articulum de impedito ve
nire ad iudicium adhuc occurrunt
tres neceſſarie et vtiles dubitatio=
nes.prima vtrum impeditus teneat̄
mittere procuratorem:de qua vide q̄
ſcripſi ſupra titulo de excep.procura.
ſuper rubri.Secunda eſt quibus mo=
dis probetur impedimentum: quod
impedimentum dico quod ſi impedi
mentum poſſit veriſimiliter probari
per teſtes tunc non ſufficit iuramen=
tum ſed debet euidentiſſimis ꝓbatio
nibus edoceri:textus in.l.finali.§.il=
lud.C.de tempo. appellatio.Baldus
Angelus Ludouicus romanus ꝛ mo

derniores in dicto.§.quod diximus
Si vero impedimentuꝫ ſit tale quod
non poſſit veriſimiliter per teſtes pro
bari et non agatur de graui preiudi=
cio et concurrat qualitas ꝑſone tunc
bene poterit ꝓba=
ri per iuramentū
lege theſaurus.ff.
ad exhib. et lege
finali.C.de fide inſtrumentorum.et
ita procedat.Bartoli doctrina in di=
cto.§.quod diximus quem ita decla=
rant Paulus de caſt.ꝛ Jaſ.ibi:limitāt
tamen Baldus Ludouicus ꝛ Jaſ.ibi
dem procedere quo ad conſequendā
exceptionem.Secus quo ad actioneꝫ
conſequendam item intelligunt Bal
dus Angelus et Moder.ibi quod ꝑ
eodem facto quis non admittatur ad
probandum impedimentum per iu=
ramentum niſi ſemel per textum ſin=
gularem in.l.finali in fin.ff.de bo.au
to.iud.poſ.quē ad hoc dicit ſingula=
rem Ludouicus romanꝰ in rub.ff.de
arbi.Et huiuſmodi priuilegium pro=
bandi impedimentum per iuramen=
tum perdit ſemel periurus per textuꝫ
in capitulo paruuli.xxij.q̄one quin=
ta quem ad hoc pro nota.allegat Ro=
ma.in repe.l.admonendi.poſt princi
pium.ff.de iureiurando quem ſequū=
tur Alexan.ꝛ Jaſ.in.d.§.qđ diximus.
Tertia dubitatio ſit vtrū ſufficiat ꝓ=
bare caſum qui impediuiſſet niſi etiā
probet̄ ꝙ de facto impediuit venien=
tem ad iudicium ꝛ comparentē.Bar=
tolus Angelus Ludo.roma. Alexan.
ꝛ Jaſ.in.d.§.quod diximꝰ tenēt quod
non.ſed opus vtrūqꝫ probari puta qđ
de domo receſſit ꝛ peruenit ad flumē
pro tranſeundo ꝛ flumine impedien=
te tranſire non potuit:adducit Barto
lus textum optimum et ſingularē in
l.qui commeatus.ff.de re mili.quem
Angel.in dicto.§.quod diximus dicit
eſſe ſingularem.Et idem tenuit Bar=
tolus in.l.preſes.C.de appellationi=
bus ꝛ Antonius.de but. in capitulo
cum non liceat de preſcriptio.et Pa=
nor.in capitulo ex tranſmiſſa eodem
titulo.Et

UVA. BHSC. IyR_228_4

res [a] inuenies. ff. de in ius vocã. l. ſecunda et tertia. in principio ꝛ ff. ſi quis cau. l. ſecũda fere per totam legem ꝛ in auten. vt cum de appella. cog. §. meminimus coll. viij. ꝛ late. C. de ſepul. vio. auten. ſed nec ante.

¶ † Ex premiſſis ergo apparet qđ citatio debet nomen ꝛ agnomen iudicis cõtinere et locum idoneũ ad quem partes honeſte [b] et ſecure [c] venire poſſint ꝛ ad cuius petitionem quis requirat vel citet. Et ex qua cauſa [d] ꝛ nõ perfunctorie vel obſcure arg. C. de his q̃ accuſare nõ poſſũt. l. q̃ crimẽ ꝛ. ff. de ope. no. nũcia. l. de pupillo. §. qui opus. ꝛ qđ vi aut clam. l. aut q̃ aliter in princip. ꝛ. §. j.

titulo. Et licet ful. et Paulus in dicto §. quod diximus teneãt contra Barto. attamen opinio. Bart. eſt communis prout bis ibidem atteſtatur Jaſ. Anto. de tremotis.

a ¶ Plures. puta de muliere grauida que non comparendo contumaciam non incurrit vt in eadem. l. ſecunda. §. ſi nõ propter. Quod limitant ibi ſcribentes ȝ niſi eſſet grauida paucorum dieruȝ argumen. l. queſitum. de re iudicata. Item non procederet in muliere ruſtica que nõ obſtante graviditate portat ſitulam et alia onera in capite ſecundũ Fulgo. et Jaſ. in dicto §. ſi non propter. Et nedum excuſatur a contumacia mulier grauida verumetiam poſt partum decumbẽs vt dicit textus in eodem. §. ſi nõ propter. per quem ſcribentes ibi poſt gloſſam et Bartoluȝ in lege pregnantis. ff. de penis. dicũt quod fauor cõceſſus mulieri pregnanti preſtari etiam debet mulieri recenti a partu ſiue poſt partum decumbenti cenſetur enim eo tẽpore durante valetudine detenta: vt dicit textus in dicto. §. ſi non propter. Eſt autem huiuſmodi tempus decũbende poſt partum quadraginta dierum ſecunduȝ gloſſam in dicta. l. pregnantis quam ſequuntur ſcribentes vbi ſupra Antonius de tremolis.

b ¶ Honeſte. Adde ꝛ de facili ſecundum Bal. in. l. ſi locus. ff. de indi.

c ¶ Secure. puta ſine periculo perſone ſiue propter inimicos vt ſupra in principio huius tituli. Adde vel propter peſtem ibi ſeuientem vel aeris intemperiem: vt eſt textus iũcta gloſſa prima in capitulo ad ſupplicationem de renun. et gloſſa in capitulo cõmunis filius. xxiij. diſtinctio. Bartolus et ſcribentes in lege de etate. ff. ad trebellia. ſignanter Alexander de imola limitans nota. poſt Joannem andree ꝛ Antonium de Butri. in capitulo cum dilecti. de dolo ꝛ contumacia niſi in loco vbi ẽ peſtis adhuc redderet̃ ius ꝛ ferie nõ eſſent indicte propter peſtem vt plerũqȝ fit rome tũc enim peſtis non excuſaret a contumacia. licet Panormita. ibi aliter diſtiguat ſȝ precedentem limitationem ſequuntur idem Alexander in lege ſecunda. §. ſi quis in iudicio. ff. ſi quis cau. dicens in prima columna limitationem Joannis andree eſſe ſingulareȝ ꝛ Jaſo. in. §. quod diximus in. iij. nota. ea. l. ſecunda. Et de dicta Panormi. diſtinctione circa complexionem citati dubitat Felynus in capitulo accedens. in ſecunda columna. quinto. verſi. ſexta concluſio vt lit. non conteſt. Anto. de tre.

d ¶ Ex qua cã. Jura panthorẽ hic allegata nil probãt de hoc reqſito. Sed Specula. idẽ ſentiẽs in titu. de cita. §. j. verſicu. item qđ in ea allegat ad hoc tria iura. c. j. ꝛ fi. v. q. ij. ꝛ. l. j. ff. de feri. Jo. vero Andree ibi poſt alia iura cõcordãtia adducit. l. ex quacunqȝ cã. ff. ſi qs in ius vocat⁹ non ie. ꝛ occaſione nacta adducit infinita in quib⁹ eſt cã exprimẽda ad quẽ ne inſtituti noſtri videar immemor te remitto. Pro abſolutione tñ ꝛ quaſi quadã claue huius titu. qꝛ in citationibus ſolet vt plurimũ aſſignari dies numeratiue; puta

UVA. BHSC. IyR_228_4

vt die quarta vel ſexta compareas. Quero vtrum dies aſſignationis termini computetur in termino in quo articulo omiſſis varijs opinionibus ab albe. de roſa relatis in. l. prima. ff. ſi quis cau. dicas quod cōmunis eſt opinio quod non: ſed intelligatur de diebꝰ ꝑxime poſt diem aſſignationis ſequētibꝰ quā opinio. tenuerunt Jacobꝰ butri. ray. Bartolus Angelꝰ ⁊ Paulus de caſt. Ludouicus romanus ⁊ Jaſo. in dicta. l. prima. Ange. ⁊ Jmola in. l. gallus. in pricipio de liberis et poſthumis. ff. ⁊ idez imo. ⁊ Domini. de ſancto gemi. in capitulo frequens. de reſti. ſpo. ⁊ dicunt Albe. et Fulgo. in dicta. l. prima. qđ ita obſeruatur in palatijs licet idem Ful. ⁊ Alexan. ibi teneant contrariā quam dicunt ſuſtentabiliorem et de iure veriorem. ¶ Limita tamen ſecundum Bartolum Ro. et Jaſ. ibi niſi aſſignatio termini fieret per dictionem hinc vel ſimilem vt q: dixit 1 aſſigno tibi hinc ad decez dies quo caſu dies aſſignationis bene computaretur in termino per textū in. l. placet iuncta gl. in ver. abhinc. C. de ſacroſanctis eccleſijs. quem ad hoc dicit vnicum et ſingularez Roma. in ſepedicta. l. prima. vbi latius potes videre Jaſo. in colūna finali. Antonius de tremolis Juris vtriuſqꝫ doctor.

¶ De perēptorijs exceptionibus ⁊ quēadmodum opponant. Rub.

1 Peremptoria exceptio quid ſit ⁊ vnde dicatur.
2 Temporalia ad agenduz perpetua ſunt ad excipiendum.
3 Exceptiones peremptorie q̄ ſint.
4 Exceptiões plures ſūt q̄ȝ actiões.
5 Actio quelibet dr̄ q̄dam exceptio.
6 Exceptiones peremptorie opponi poſſunt ante lit. ↄteſt. ⁊ ſi omittantur poſſunt obijci poſt: ante ſententiam tamen.
7 Exceptio eſt actionis excluſio: et vbi nulla eſt actio nulla pōt eſſe exceptio.
8 Exceptionē doli obijciens fundare dicit̄ actoris intentionem niſi probet dolum.
9 Exceptionē vſucapionis vel preſcriptionis opponens an videat̄ intentionē actoris confiteri.
10 Exceptio mixta que ſit et quare mixta dicatur.

Uupereſt vt ad peremptorias trāſeamꝰ. vn̄ vidēdū eſt q̄d ſit perēptoria exceptio ⁊ vn̄ dicat̄ ⁊ qn̄ peremptorie ſint opponēde ⁊ q̄bꝰ tēporibꝰ ſunt probāde. Et a q̄bꝰ ꝑſonis poſſunt opponi. Et ↄ q̄s: et vſqꝫ ad q̄ tp̄a ⁊ quot ſūt ꝑēptorie ⁊ quales ⁊ qualiter ſiue quibus verbis ſint proponēde. ¶ † Peremptoria exceptio eſt que ſemper agenti obſtat etiam ſi ſteterit per mille annos quod non conuenerit ipſum reū nec enim eſt in poteſtate rei quando conueniatur a vt. ff. de doli. excep. l. pure. §. fina. ⁊. C. de dila. l. ſi quando.

¶ De peremptorijs exceptionibus et quemadmodum opponātur. Rub.

a ¶ Quando cōueniatur. Hoc iđ eſt quia nemo inuitus agere compellitur lege vna C. vt ne inui. age. compella. Uerum quia certis caſibꝰ quis agere cōpellitur: ita eiſdez caſibus in rei erit poteſtate quando cōueniatur vel actori ſilentium perpetuum imponetur. Puta quādo quis alium diffamat de ſtatu vel de alio iure perſone quia debet iudex diffamāti terminum ſtatuere ad agenduz quo elapſo ei ſilentium imponet per textum in lege diffamari. C. de ingenuis manu.

¶ Que lex procedit nedum in diffamante aliquem de ſtatu ſuo vel iure perſone in quibus terminis loquitur. verum etiā in omni diffamante ex quacūqꝫ cauſa ciuili ſiue pecuniaria. prout ſepe

† Et dicuntur perpetue etiam ſi actio que per eas eliditur fuerat tempoꝛalis [a] quia que ſunt temporalia ad agendum perpetua ſunt ad excipiendum. vt. ff. de excep. l. iij. in princi. ⁊ C. eodem titulo. lege licet. Et dicitur peremptoria a perimẽdo qꝛ rẽ [b] de qua agi-

ſit Speculatoꝛ in titulo de emptione et venditione §. nunc dicendum eſt. verſiculo vltimo nota. et tribus ſequẽtibus et Bartolus in lege titia ad finem ibi vel petam a te talem poſſeſſionem. ff. de accuſationibus ⁊ Baldus expꝛeſſe in autentica ad hec columna finali verſiculo quero ſi ego C. de vſuris. et voluit Imola in lege de pupillo §. ſi is cui. ff. de noui operis nuntiatione et Paulus de caſtro in dicta lege vna dum exemplificat qꝛ me diffamas quod ſum debitoꝛ tuus. et Iaſon apertius in lege ſecunda columna ſexta verſiculo ſecundum fundamentum. ff. de re iudicata. Et idem dicas in criminalibus per textum in dicta lege titia. ⁊ in lege ſi ea. C. qui accuſare non poſſunt.

¶ Alius caſus eſt in foꝛenſe qui vellet recedere puta poteſtate finito ſtudio vel ſcholari finito ſtudio: quia p iudicem poterit pꝛefigi terminus cuilibet agere intendẽti quo elapſo amplius non audietur gloſſa ⁊ doctoꝛes in dicta lege vna. Secus tamen eſſet in habẽte domicilium licet receſſuro ſecundum Paulum de caſtro ibi.

¶ Aduerte tamen qꝛ huiuſmodi pꝛefixionem termini iudex facere non debet niſi cauſa cognita alias poſſit appellari ⁊ per appellationem reſcinderetur. Ita tenet Bartolus expꝛeſſe in dicta lege titia. columna finali et ibi Alex. in addi. ad eum.

¶ Secundo aduerte quia iudex nunquã per ſuam ſententiam poteſt ſilentium imponere non agenti niſi pꝛius ei cui vult ſilentium imponere facta bina monitione de qua actis curie cõſtet per glo. ſingularem in autentica. de here. ⁊ falcid. §. ſi quis autem non implens. in ver. admonitus vbi etiã Ang. colla. pꝛima quem dicit ſingula-

rem Alexan. de imo. in addi. ad Bart. in dicta lege titia ⁊ Angel⁹ aretinus dicit eam oꝛdi. in rub. de exceptio. inſtitu. columna. xxiij. dicens perpetuo menti tenendum. Alios caſus in quibus ratione officij quis cogitur agere. vide per glo. in dicta. l. vna.

[a] ¶ Fuerat tẽpoꝛalis. hoc ſane intellige niſi illa actio temporalis cõpeteret iure ſpeciali contra ius cõmune quia tũc tãtum duraret exceptio quantum actio. per textū in lege papinianus. §. ſi filius. ff. de inofficioſo teſtamen. vbi ſicut querela inofficioſi nõ durat niſi quinquennio filio agenti et impugnanti voluntatem defuncti oꝛdinatam ſecũdum ius cõmune. Ita ipſo poſſidente et herede ſcripto agente filio competit exceptio ſolo quinquennio duratura ita nota. voluerunt Ioannes fab. et Angelus Aretinus in. §. appellantur columna pꝛima inſtitu. de excep. per dictum. §. ſi filius. et per legem nam ⁊ poſtea. §. ſi minoꝛ. ff. de iureiuran. ⁊ per not. per Barto. ⁊ docto. in. l. quamdiu inſtitutus. ff. de acquiren. heredi. Antonius de tremolis.

[b] ¶ Quia rem. vel vnam de tribus perſonis ſine quibus iudicium non ſubſiſtit iuxta capitulum foꝛ⁹. de verboꝛum ſignificationibus ſecundum Innocentium in capitulo cum veniſſent de inſtitu. quem ſequuntur Baldus et Salicetus in lege peremptoꝛias. C. ſenten. reſcin. non poſ. ⁊ Ang. Aretinus in. §. appellantur in pꝛin. ⁊ columna decimanona inſtitu. de exceptionibus quod non puto verum quia cum a pꝛimoꝛdio operis authoꝛ tractauerit de exceptionibus contra perſonas etiam ſubſtantiantes iudicium: et nunc ſpecialiter tranſeat ad peremptoꝛias ſatis innuit quod

UVA. BHSC. IyR_228_4

ille non ſint peremptorie. Itē textus in.l.ij.§.fina.ff.de excep.⁊ in.§.finali. inſti.eod.dicit exceptionem procuratoriam puta tu non potes eſſe procuratoꝛ eſſe dilatoriam. Nec videtur cur magis ſit peremptoria illa tu non potes eſſe iudex. igitur ⁊c. Preterea Specu. titu.de except.§.j. verſiculo dilatoriarum aperte vult exceptiões a cõpetentes ex perſona iudicis actoris procuratoris ratione reſcripti loci temporis ⁊c. eſſe dilatorias que proprie declinatorie iudicij nũcupantur. Et contrarium tenet clarius Paulus de caſtro in dicta lege ſecunda.§.finali. dicens ſic item dilatorie quedam ſunt dilatorie iudicij vt ſint ille que opponuntur contra perſonas in iudicio conſiſtentes et exemplificat de procuratore actore et iudice. ¶Ad idem bene facit quod voluit Baldus in lege exceptionem columna finali. C. de probatio. quod peremptoria nunq̄ excludit proceſſum cum ad hoc opponatur vt reus diffinitiue abſoluatur. Sed non poteſt diffinitiue abſolui non precedente cognitione cauſe principalis. Sed exceptiones contra perſonas ſubſtantiantes iudicium excludunt et impediunt proceſſuꝫ igitur non ſunt dicende peremptorie. Anto.de tre.

a ¶Doli mali. Aduerte diligenter q̄d hec exceptio nõ ſolũ competit q̃n a principio dolus dedit cauſam cõtractui vel incidit in cõtractuꝫ vel q̃n dolus poſt ꝯctũ cõmittit̄ vt in caſibus.l.ſi opera.ff.de doli excep. verũ etiã q̃n q̄s agit ex cõtractu inutili ⁊ ſic ſine actione vel cũ actione contra illum q̄ eſt tutus aliqua exceptiõe vel equitate: q: etiã hoc caſu cõpetit aduerſus talem ſcienter agentẽ exceptio doli q̄ orit̄ ꝑ̄ primũ ipſe agens eſt litẽ conteſtatus per tex.in.l.ij.§.circa primam.⁊.l.qui equitate.ff.de do.excep.dolo enim male facere videtur perſeuerando agere contra illum quem ſcit vel ſcire debet non teneri mero iure vel exceptione aliqua tutum.

tur perimit: vt inſti.de excep.§.appellantur.⁊ ſic dicitur peremptorium a perimendo: vt.ff.de iudi.l.⁊ tertium. Cõgruẽtius eliſorie vocari pñt q: nõ perimũt ſed elidũt. ¶† Peremptorie exceptiones ſunt exceptio doli mali[a].

¶Et ideo dicit textus in ea.l.ij.§.et generaliter q̄d exceptio doli ſubrogatur in locum cuiuſlibet alterius exceptionis: ⁊ ponũt Barto. et moder. in.l. qui ſe debere. ff.de conditiõ.cau.da.cau.non ſe.

¶Et licet gloſ. ⁊ Bartolus in lege q̄ exceptionem in princip.ff. de condi. inde.⁊ Bartolus in lege damus.et in lege in ſumma. eodem in titulo.⁊ gl. in lege ſecũda.C.q̄d met.cau. ⁊ gloſſa magiſtra.que in ſua materia nõ reperitur alibi in dicta lege qui ſe debere. gloſ.j.quam ibi ſequunt̄ Bart. Bald. ⁊ ita eã appellat Bal. ibi in lec.anti. ⁊ Ang.⁊ imo.i.l. ſi q̄s cũ al'r.ff.de verb. obl.voluerũt ꝙ q̃n exceptio doli cõpetat a primordio contractus puta q: dedit cauſam contractui vel incidit in contractum quod ſoluens indebitum per errorem non repetat ſecus ſi competeret ex poſtfacto vt quando quis agit ex contractu inutili vel contra illud qui eſt tutus exceptione aliqua vel equitate quod eo caſu bene repetat. Attamẽ ipſemet Bar.loquẽs de exceptione quod metus cauſa in.d. l.ij.C.q̄d me.cau. voluit ꝯ̃riũ p verbũ p nũc. Et ꝯ̃riũ tenẽt exp̄ſſe Cy. Bal.⁊ moder.ibi ⁊ chriſt.de caſtil. Ful.Pau. Alex.⁊ Jaſ.in.d.l.qui ſe debere. Jo.de imo. Rap.cuma. Pau.ro.⁊ moder.i.d. l.ſi quis aliter. ⁊ moderniores i dicta lege qui exceptionem. tenẽtes indifferenter quod etiam tutus exceptione doli a primordio cõtractus cõpetẽte ſiue orta ſi ſoluat per errorem indebitum poterit repetere ſicut ſi competeret ex poſtfacto per ĝnalitatẽ.d.l. qui ſe debere. Et ideo Jaſo. ibi ſatis pre

UVA. BHSC. IyR_228_4

pitāter cōcludit qđ in nulla exceptione doli ſi ſoluatur impedit̄ repetitio.

¶Et ad.l. qui exceptionē in cōtrariū facientem reſpondent quod loquitur de exceptione doli mere odioſa inducta contra naturalem equitatem ex quodam iuris rigore ⁊ vbi ſoluens tractabat de lucro puta de illa que ſuccedit in locum exceptionis macedoniani quibus omnibus concurrentibus bene impeditur repetitio per illum textum: alias non. quod tene menti.

¶Bene eſt verum quod diſtinctio predictarū gloſſarū et ſequacium an doli exceptio fuerit orta a primordio contractus vel ex poſtfacto ex eo quod aliquis litem conteſtatur contra illum qui eſt tutus aliqua. exceptione poſſet procedere in exceptionibus perpetuis et fauorabilibus vt videlicet quando exceptio eſt fauorabilis et perpetua et competit a principio contractus eo caſu detur repetitio indebiti ſoluti vt in exceptione vel leyani per textum ſingularem ſecundum Batolum et alios ibi in dicta lege qui exceptionem. Secus vero ſi non a principio: ſed ex poſtfacto appoſita facto hominis vt in exceptione compenſationis per legem qui inuicem.ff. de condi.inde. Ita concludūt moder.in dicta lege qui exceptionem poſt Bartolum et alios in lege ſi cum dos.ff.rerum amotarum. et Baldus et imo.in lege ſi pater ignorans. ff.ſoluto matrimonio.

¶Et licet ſupra equiparauerī̄ duos caſus qñ dolus dedit cauſam cōtractui quando incidit in contractum: attamen in alio iſti caſus multum differunt: quia quando dolus dat cauſam contractui bonefidei eſt ipſo iure nullus: quando vero incidit in contractum ope exceptionis lege et eleganter.in princip.ff. de do.et alibi ſepe per docto. Et priore caſu dicitur exceptio facti ſeu intētionis q̄ eſt impropria exceptio cum actionem

a ¶Rei iudicate.

non excludat gloſ.⁊ docto.in. d.l. qui ſe debere. ſecundo vero caſu exceptio doli habet effectum iuris ⁊ eſt ꝓprie exceptio: id eſt actionis excluſio.

¶Aduerte tñ quod quātūcunqꝫ contractus bonefidei cui dol⁹ dedit cauſam ſit ipſo iure nullus attamē ſequuta traditione ex ipſo contractu transfertur dominium textus eſt in dicta.l.⁊ eleganter.§.j.et glo.nota in.l.apud celſum.§.de autoris.ff.de do.excep. Non ſic tamen in contractu ficto et ſimulato in quo ſequuta traditio non operatur tranſlationem dominij per textum ſingularem in.l.emptor. vbi Bartolus et alij ff.de aqua plu.arcen.quem ad hoc dicit ſingularem Angelus areti. inſti. de excep.in princip.columna quarta. Contra quem autem detur exceptio doli: et an dolus defuncti noceat ſucceſſori vniuerſali vel ſingulari: et an dolus principalis noceat ei cui eſt facta ceſſio vel delegatio. Et alia multa circa materiā vide per Ange.are.vbi ſupra. Non tamen hic inſerere omittam vnum perpetuo menti tenendū quod hec doli exceptio non competit humili ſiue plebeio contra eum qui poſitus eſt in dignitate nec vili contra hominem vite emendatioris ſicut nec actio. Per textum ſingularem in lege non debet.ff.de dolo quem dicit ſingulariſſimum Angelus areti. in dicta prin.colum.xv. Antonius de tremolis.J.v.doc.

a ¶Rei iudicate. Res eñ iudicata ꝓ veritate eſt: dicit textus in lege res iudicata.de regu.iur.ff. Et ex ſententia quantū ad ipos litigātes fit ius poſtq̄ͅ in rē trāſiuit iudicatā dicit text. in capitulo cū inter vos. de re iudicata.

¶Vñ gl.ſingularis ⁊ melior de iure in.l.ſi nō fortē.§.heredi glo.fina.ad finē.ff.de cōdi.indebi. voluit qđ ſnia q̄ in rem tranſiuit iudicatam eſt tanti effectus tanteqꝫ autoritatis quod facit de non ente ens ⁊ de ente non ens et de non herede heredem per quam

UVA. BHSC. IyR_228_4

Gloſ.ita dicit Jaſon in lege iulianum verum debitorem. columna ſecunda illo titu.ꝛ in rubri.ff.de re iudicata in prima columna.et per illam gloſ.dicebat Bald. quem etiam refert. vbi .ſ. idē Jaſ. in capitulo in pſentia de renū.qđ ſententia iudicis:et ſi nō eſſentialiter effectualiter tamen mutat verum in falſum ꝛ falſum in verum. Et idem Bald. in capitulo noſti.de elec. dicebat per illam gloſ. quod ſententia iudicis in rem iudicatam trāſacta facit de albo nigrum ꝛ de nigro albū. Pro quo facit text. ſingularis in lege ſecunda.§.finali.et lege ſequen.et ſequen.in princip.ff.de libe. agno. vbi ſententia facit de non filio filium ꝛ de nō conſanguineo conſanguineū.quē tex.fecit ſingularem Baldus in capitulo nihil eſt.colūna quarta. de elect. Plus dico quod etiam ſi iudex qui tulit ſententiam pro titio que in rem tranſiuit iudicatam diceret in mortis articulo ſe falſam tuliſſe ſententiam vel per pecuniam tamen talis confeſſio titio non preiudicaret per textum ſingularem in lege ſi quis in graui. §.ſi quis moriēs.ff.ad ſille. quem ibi ponderant Barto.et docto.per quem text.Idem in teſte dicente in mortis articulo ſe falſum depoſuiſſe quod ſibi non credatur in preiudicium eius pro quo depoſuit tenet Baldus in autentica ſi dicatur. verſiculo quid ſi teſtis.C.de teſti.Et illum textum dixit ſingularem do.ny.boe.in titulo de iuriſdi.omnium iudicum.§.xiij. in conſue.bitu.Et procedit etiam ſi talis iudex moriens recepiſſet corpus chriſti quia adhuc ſibi non credetur cum alleget turpitudinem ſuā in preiudiciuȝ tertij.Ita Baldus per textū preallegatum in titulo de pace cōſtan.in verſi.vaſalli noſtri ad finem:quia vt idem Baldus inquit non omnis moriens eſt Joannes euangeliſta. licet morienti in preiudicium ſui ꝛ heredū bene credatur puta quod dotem tantam receperit per gloſſam ſecundum eum ſingularem in lege prima.C.de falſa cauſa adiecta lega. quem in hoc ſequitur Alexander in additione ad Bartolum in lege ſi ex cautione. C.de non numerata pecunia.pro ſententia enim preſumitur. et quantum ad rectitudinem poſtquam ab ea non eſt appellatum dicto capitulo cum inter ſecūdum Innocentium et docto. in capitulo bone.in primo. de electio.etiam ſi iudex qui illā tulit eſſet vnus ribaldus ſecundum Baldum in capitulo ſicut nobis.de re iudicata.

¶Immo fortius ex ſententia in rem iudicatam tranſacta oritur preſumptio iuris et de iure quod ita ſit:vt in ſententia continetur contra quaȝ preſumptionem non admittitur probatio in contrarium niſi per confeſſionē partis pro qua fuit lata ſecundū Bartolum ꝛ moder.in dicta lege iulianꝰ verum ꝛ Baldus in lege cum quis columna mihi quarta.verſiculo ego teneo.C.de iur. ꝛ fac.igno.

¶Et eſt de hoc gloſ.ſingularis ꝛ non alibi in autentica.de equa.do.§.aliđ quoqꝫ. in verſiculo ſcribat. columna octaua quam dicit non eſſe alibi Baldus autentica ſed iam neceſſe.C.de donatio.ante nup.et ibi illam ſequūtur doctor.et illam dicit reputari ſingularem Alexander in lege prima.§.ſi is qui quadringenta. ff. ad trebellianum.et ibi etiam moder. illam ſequuntur.

¶Et vſqꝫ adeo reſpuit probationem in cōtrariū ita vt nec per inſtrumēta de nouo reperta admittatur probatio in contrarium per textum in lege imperatores.ff.de re iudicata.Etiam in criminalibus ſi de innocentia cōdemnati conſtaret per inſtrumenta de nouo reperta niſi ex diligētia principis per textum uenti tenendum et de quo nō obliuiſcaris ſecundū Bartolum ibi in lege diui fratres.ff.de penis.In caſibus tamen ſpecialibꝰ cōtra ſententiā in rem iudicatam tranſactam admittuntur inſtrumenta de nouo reperta puta in cauſa rei publi-

UVA. BHSC. IyR_228_4

te pupillorum eccleſie furioſi ꝛ prodi gi.de quibus per textum.gloſſa Bartolus et moder.in dicta lege imperatores et vbi dolus eius pro quo fuit lata ſententia interueniſſet per textum in lege ſi fide iuſſor.§.in omnibus.ff.manda.

¶Et ſimiliter admittuntur instrumẽta de nouo reperta vbi ſententia eſſet lata pretextu iuramenti neceſſarij et probationis priuilegiate quia contra talem bene admittitur probatio in contrarium eo quia proprie talis ſententia ex probationibus non veris ꝛ priuilegiatis lata nūquā tranſit in rem iudicatam: vt eſt textus ſingularis et peregrinus ſecundum Ludouicum Romanum ibi in lege admonendi.ff.de iureiurando.Et idem in caſu quem ponit gloſſa ſolemnis. et nota.multum ſecundum Jaſonem ibi in nona columna in dicta lege in lianus . verum gloſſa prima valet quando reus eſſet abſolutus ex eo: qꝛ non fuerat probatum contra eum: ſi poſtea reperiantur inſtrumenta vel alie probationes poterit de nouo agi non obſtante ſententia abſolutoria a qua non fuiſſet appellatum licet ſecus ſi fuiſſet abſolutus ex eo quia non erat debitor vt per moder.docto. ibi.Et adde quod vſqꝫ adeo ſententia que in rem tranſiuit iudicatam habetur pro veritate vt nec contra tutum exceptione rei iudicate habeat locuꝫ denūtiatio euāgelica.De quo tamē vi de moder. ſignāter do.Fely.facientē tres concluſiones in capitulo nouit. columna quarta de iudi. Antequam autem tranſiuerit in rem iudicatam licet pro ipſa ſententia preſumatur tā pependente appellatione per textum in.c.in preſentia. de renū.quā etiā pē dēte tpe ad appellādū per textum ſingularem in.l.propter veneni.§.fina. vbi Bart.ff.ad ſille.quem tex. pro ſingulari ad hoc allegabat preceptor Feli.vt ipſe refert in.c.qm̄ cōtra. colum. ij.de proba.ꝛ eſt glo.in.l.herennius. §.gaia.ꝛ ibi etiā Bar.ff.de euictio.ſaltim ꝓ iuſtitia ſententie licet non pro proceſſu vt ꝑ Panormitanū ꝛ Felynū in dicto capitulo quoniam contra tñ illa nō eſt ꝓſumptio iuris ꝛ de iure ſꝫ ꝓbationē in cōtrariū admittit: vt in dicto capitulo i ꝓſentia cum ſimilibus. Que autem ſint neceſſaria vt competat rei iudicate exceptio eſt text.Requirens tria vꝫ qḋ ſit eadem res: eadem cauſa petendi: ꝛ idētitatis perſonarum vere vel interpretatiue in. l. cum queritur . cum. l. ſequen.et ſequen in prin.ff. de excep. rei iudi.Et quando ſententia condēnatoria vel abſolutoria lata in principali obſtet in acceſſorio producto in rerum natura ante poſt litem conteſtatam: ꝛ econtra an lata in acceſſorio preiudicet in principali vide Angeluꝫ are.in.§. Item ſi in iudicio columna.xxviij.et ſequen . inſtituta . de excep.Quando autem de ſententia lata contra vnū poſſit opponi cōtra alium vide per ſcriben.ſignāter per aureū docto.dominum Alexan . imolenſem in ſua ſolenni repetitione lege ſepe . ff. de re iudicata: quia circa hunc articulum eſſet opus magno volumine dicetur aliquid in verſiculo finali infra eodem titulo. Antonius de tremolis doctor.

a ¶Iuriſiurandi[a].

¶Aduerte tñ qḋ lꝫ poſſit ſoluere fide iuſſor ex vi taciti mandati non tamē intelligit̄ habere mandatū vt cogat̄ ſoluere inimicus ita quod incurras penā non ſoluendo per legem primā. C.de dolo. Petrus Cynus Baldus et Salicetus in dicta lege ſi pro ea.Bartolus in.l. ſi quis mandato. ff.de negocijs geſtis Fulgoſius ꝛ Jaſon in dicta lege indebitam.

a ¶Iuriſiurandi. Quod non minorem immo maiorem quam res indicata obtinet autoritatem lege ſecunda. ff.de iureiurando. Ideo quemadmodum ſupra proxime dixi quod contra ſententiam que in rem tranſiuit iudicatam regulariter non admittitur p

UVA. BHSC. IyR_228_4

probatio in contrarium:ita nec cōtra iuſiurandum quia iuſiurandi cōtempta religio ſolum deum habet vltorē lege ſecunda.C.eo.⁊ dato iureiurādo non aliud queritur quā an iuratū ſit remiſſa queſtione an debeat dicit tex. in.l.nō erit.§.dato.ff.eodem..

¶Quod ſane intellige in iuramento voluntario ſecus in neceſſario quod iudex defert in ſupplementum ſemiplene ꝓbationis in quo bene admittitur probatio in contrarium per nota.in.l. admonendi.ff. eodem.et dixi in additione precedēti.Intellige ſecūdo de iuramento ab homine delato:ſecus enim ſi a lege vel ſtatuto.

¶A lege exemplifica in caſu legis finali.C.vnde vi:quoniam licet probata plene violentia ſtetur iuramento violentiam paſſi ſuper ablatis ⁊ eorū eſtimatione precedente iudicis taxatione ita quod iudex habet in id condemnare quod iuratum eſt vt ibi eſt caſus tamē ſi violentus contra quez iuratuz eſt adducat bonas probationes in contrarium videlicet ꝙ taxatio eſt iniuſta poterit iudex parte ipa petente iuramentū retractare ⁊ taxationē minuere:⁊ ſic poſt iuramentum a lege delatum bene poteſt q̄ri de veritate.Iſta eſt doctrina Inn.Jo. and. ⁊ Ant.de but.in.c.fi. qđ me. cau. quā ita declarat Jaſ.in.d.l.fi.col.vj.vbi refert ſequi dictā doctri. Inno. vel pone ſi quis iurauerit ſe ignorare quia ignorātia ꝓbatur ꝑ iuramentū proprium.per glo.ſingularē in.c.ꝓpoſuiſti.in ver.nō probatur.lxxxij. di.tamē poteſt ꝓbari cōtrarium:vt eſt gl.in.c. ij.in ver. affectata.de tempo.ordi.lib. vj.⁊ tradit Bart.in.l. ſi cui.§. eiſdē.ff. de accu.⁊licet illam gl.in.d.c.propoſuiſti.dixerit ſingularē. pan.in conſi. xxxvj.incip.videtur prima facie.habet tamen conſociā in.c.qui ⁊ humanis. glo.mag.in fi.xij.q.ij.¶De ſtatuto pone exemplum ꝙ cauetur ſtatuto municipali:qđ in dānis datis ſtetur iuramento dānum paſſi:quoniā contra tale iuramentū admitteret ꝓbatio in cōtrariuz vt ꝑ Jaſ.de are.Ang. Imo.Pau.de ca.ludo.ro.⁊ alex.plene diſputantes in.l.qui bona.§.qui dāni.ff.de dā.infec.¶Item tertio intellige de iuramento litis deciſorio puta q: erat q̄ſtio inter partes de re aliqua ⁊ delatū fuit iuramentū a parte parti.Secus ſi nulla controuerſia orta inter partes fuerit delatū iuramētum:q: tunc bene queri poteſt de veritate contra iuramentū per glo.quā ibi ita declarat Pau.de ca.in.l.ſi cum patruo.C.cōmu.vtri.iud.quā Jaſ.in dicto.§.dato appellat ſolitariam.

¶Item quarto intellige qđ poſt iuramētum nil vltra queritur quod ſit cōtra iuramentuz ſecus ſi veniret ex natura contractus ſuper quo fuit iuratum.vt in caſu.l.eum qui.§.fina.de iureiuran.ff.puta venditor iurauit rem ſibi venditam: certe poterit opponi de precio non ſoluto. ¶Item quinto intellige quod nil vltra querit poſtꝙ iuratum eſt:inter iurantem et deferentem.Sed inter tertias perſonas bene poteſt queri de veritate per textuz in.l.tertia. in principio verſiculo fina.et.l.nam et poſtea.§.finali.⁊ lege ſequen.ff. de iureiurādo.¶Secundo principaliter aduerte quod ſicut ſententia in rem iudicatam trāſacta habet executionem paratam.l.ſecunda. C.de execu.rei iudica. Saltim quando imploratur officium iudicis pro illius executiōe prout declarat Bartolus in.l. intra.ff. de re iudica. et in dicta.l.ij.et in.l.Item veniunt.§. idez recte.vbi etiam Alexan.in addi.ff.de peti.here.ita etiaz iuſiurandū habet executionem parataz:prout nota.Volunt Bar.rap.Ful. Alex. ⁊ Jaſ.in.d.l. ij.ff.eod.⁊ Barto. Ange. Salice. Ful. Alex.⁊Jaſ.ꝑ tex.ibi. in.l.ſed.⁊ ſi poſſeſſori.§.fi.eod.titu.⁊ Pau.⁊ Alexā.in l.poſt rem iudicatam.ff. de re indica. nota decidentes quod licet inſtrumēta de iure communi nō habeant executionem paratam per tex. meliorem de iure i lege ſi minor.xxv.annis.cui fideicommiſſum.ff.de minorib.quem

UVA. BHSC. IyR_228_4

¶Exceptio quod met[9][a] cã pacti de non petendo[b] qñ conuenit ne

ita appellat Ange. peru. in. l. ſi cũ do= tem. §. eo autem tempore. ff. ſolu. ma= tri. Attamen ſi creditor differat iura= mentum debitori: ⁊ debitor iuret ve= ra eſſe que in inſtrumento deſcripta ſunt: tale inſtru= mentum virtute iuramenti habe= bit executionez pa ratam. ⁊ dicit Iaſ. in ea. l. ij. ꝙ opiñ. Bart. eſt communiter approbata. Eã tamen declara ꝙ procedat primo in iuramento deciſorio litis pñtis vel future: vt quia in futurum poſſet que ſtio ſuper premiſſis oriri. Ideo talis premiſſor detulit iuramentum titio ſtipulanti: an contenta in inſtrumen to vera eſſet et ſtipulator titius ita eſ ſe iurauit. ¶Secus autem ſi eſſet iu ramentum ſimpliciter promiſſorium in futurum ſecundum Iaſ. vbi ſupra colum. iiij. dicentem aduocatos com= muniter errare: mouetur per ea que in ſimili voluit Bald. in capitulo vno. §. Item ſacramenta. colum. penul. de pa. te. inter ſub. et in. fer. videlicet qđ iuramentum deciſorium: ideo parit actionẽ quia habet vim rei iudicate: promiſſorium vero non quia habet ſolum vim nude pollicitationis.

¶Secundo procedit in iuramẽto ex= traiudiciali et in iudiciali non prece dente ordine iudiciario alꝭ ſi inter= ueniret libellus ⁊ litiſconteſtatio: et poſtea iuramentum cum neceſſario debeat ſubſequi ſententia: iuramen= tum non haberet executionem para= tam per tert. in. l. iuſiurandum. et ad pecunias. §. fin. ff. de iureiuran. quem ita intelligunt Alexan. ⁊ Iaſ. in dicta l. ij. ¶Tertio declara procedere vbi pro executione iuramenti implorare= tur officium iudicis ſecus ſi intenta= retur actio in factum: quia tunc requi rerentur libellus. litiſconteſtatio. et ſententia. ¶Sicut in ſimili de exe= cutione ſententie declarat Bart. in di cta lege ſecunda. C. de execu. rei iudi. et alijs locis preallega. ¶Et quod ex iuramento oriatur officium iudicis

eſt gloſ. in. l. nam et poſtea. §. fina. de iureiuran. Ultimo intellige quando iuramentum eſſet interpoſitum ſu= per contractu vero premiſſis concur= rentibus. ſecus ſi ſuper contractu ſi= mulato per gloſ. ſingularem in le= ge emptiõe. C. pl[9] vale. quod agitur quam dixit ſingularem. Panormi. in capitulo ad noſtram. colum. j. de em= ptio. et vendi. de quo latius vide Iaſ. in dicta. l. ij. colum. v. Et de multipli= cibus effectibus et priuilegijs iura= menti videre potes. do. Anto. cor. in rubr. de iureiur. extra. Et quas penas patiatur veniens contra proprium iuramentum promiſſorium in futu= rum. habes tex. ſingularem ſecunduꝫ Barto. et docto. et ſingulariſſimum ſe cundum Paul. de caſtro. ibi in lege ſi quis maior. C. de tranſact. Antonius. de tremo.

a ¶Quod metus cauſa. Unum ſolũ volo te notare circa hanc exceptionẽ metus videlicet ꝙ ipſa eſt in rem ſcri pta non perſonalis tam ex parte per= ſonalis tam ex parte opponentis quã eius cõtra quẽ opponit: hoc eſt ꝙ exci piẽs de metu nõ habet neceſſe articu lare p quẽ fuerit metus adhibit[9] nec cui fuerit illat[9] licet aliud ſit in exce= ptione doli que eſt perſonalis ex pte eius cui opponĩ. Iſte eſt tex. in. l. apđ celſum. ff. de doli excep. Et ex hoc in= fert Ange. Are. inſti. de except. In pri. col. penul. ꝙ exceptio metus bene po= teſt opponi contra patrem ⁊ patronũ ⁊ a plebeio contra conſtitutum in di= gnitate cum famam nõ ſigillet: quod ſecus eſt in actione de dolo. vide lati[9] per eum. Antonius de tremo.

b ¶De non petendo. Et ſi ſubtilis ſit materia an pactum de non peten= do tollat ipſo iure obligationem na= turalem et elidat ciuilem vt habetur in. l. Si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pact. quia tamen parum practice congruit. Ideo ad moder. ibi te remit tere dignum duxi vbi etiam reperies

UVA. BHSC. IyR_228_4

differentias inter pactum de nō petēdo ⁊ de non agendo ſignāter per Iaſ. in.x.col.verſi.iuxta iſtam glo.hoc ſolū volo te notare circa propoſitionē ipſiꝰ exceptionis ꝙ nō dicas nō potes agere vel non teneor reſpondere vel nō a poſſum conueniri quia feciſti mihi pactum de nō petendo:quoniā hec exceptio non impedit litis ingreſſum.vt dicit text. in.c.j.de lit.con.li.vj.et tenent ful.⁊ moder.in.l.creditori.C.de pac.Et ideo tanq̄ inepte excipiens ſuccumberes.Sed debes dicere nō teneor ad petita quia feciſti ⁊c. Iſta eſt doctrina patris practices ſpe. in titu.de excep.§.dicto. verſi.rurſus. quam ſequitur Ang.in.§.preterea colum.iiij.inſti.de excep.

a ¶Ne omnino.Hoc ideo dixit quia ſi eſſet factum pactum ad tempus diceretur dilatoria ſolutionis de qꝛibꝰ plene dixi in titu.de impe.et excep.q̄ con.reſcrip.et iudi.delega.oppo.verſicu.attende.tamen vbi inuenies diſcuſſum lucidius q̄ alibi.

b ¶Peremptorie.Iſtud idem tenēt Bartolus et cuma.in.l.iij.ff.de excep. quos ſequitur Angelus aretinus.in §.j.columna finali.inſti. eodem titulo.licet Speculator in titulo de exceptionibus §. dicto de dilationibus. verſiculo quid de exceptione:non numerate pecunie.poſt Ioannē de deo. velit ꝙ ſit dilatoria ⁊ temporalis ⁊ ante litem conteſtataȝ. opponenda niſi iuraret reus ſe neſciuiſſe ſibi competere ante litem conteſtatam quod vltimum etiam tenet autor.Iſte videlicet ꝙ ſint temporales licet bene fateatur eſſe peremptorias.Sed tu teneas eſſe peremptorias ⁊ perpetuas quoniam ſecundum Bart. vbi ſupra.iuriſconſultus ad hoc ꝙ exceptio dicatur peremptoria ⁊ perpetua non conſiderauit infra quantuȝ tempus poſ-

omnino[a] pecunia petatur vt in-
ſti.de excep.§.appellātur et.ff.de
re iudi.l.poſt rem iudicatam.⁊.ff.
de except.lege exceptiones.§.rei.
¶Exceptio non numerate pecu-
nie et non numerate dotis.
b Iſte due ſunt peremptorie[b] non
c perpetue ſed ad tempus[c] ⁊ ano-

ſit opponi.ſed ſolum vtrum excludat actionem ad tēpus vel in perpetuū. Sed ſic excludunt actionē in perpetuum et illam perimunt ſiue opponātur infra tempora cōſtituta ſiue poſt. Igitur erunt dicēde peremptorie et ppetue. Sed mēs huius docto. fuit ꝙ certa ſunt ⁊ determinata tempora intra que huiuſmodi exceptiones debent opponi ſaltim ad hoc vt nō ipſi excipienti ſed creditori ſuccumbat onus probandi numerationem:imo nec quo ad facultatem opponendi dici poſſunt tēporales imo potius perpetue cum ſecundum communiorem ſententiam perpetuo opponi poſſint etiam poſt ſtatuta tempora ſaltim reiecto onere probationis in opponentem prout firmat are. in dicto.§.j. colum.iij.et ſtatim dicetur.Anto.de tremo.

c ¶Ad tēpus.Iſtud vt iam dixi referas ad facultatem excipiendi ⁊ transferendi onus probandi in aduerſarium quod eſt in exceptione non numerate pecunie hodie biennium in mutuo.l.in contractibus.in princip. C.de non nume.pecu.in confeſſione ſoluti ex alia cauſa triginta dierum. ¶Super ceteris ea.l.⁊ in exceptione non numerate dotis ſunt prefixa varia tempora ſecundum quod durauit matrimoniū in.l.fi.⁊ autenti.ibi poſita.C.de do.cau.non nu. ¶Et quia hij duo articuli poſſent in longum diſtendi concluſiue procedendo vtiliora in practica tranſcribam.Prima igitur cōcluſio erit in hac materia ꝙ infra biennium a die emiſſe confeſſionis de mutuo recepto competit confitenti exceptio non numerate pecunie qua oppoſita infra dictum tempus creditori incumbit onus probandi numerationem quam ſi probare nō poſſit abſoluitur reus tex.eſt in.l.

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſi ex cautione iuncta ſolenni.l.in contractibus.in princip.C.de non nume. pecu. ¶Quod vtiqȝ procedit etiam ſi iuramentum interueniat in dicta cõfeſſione per textum nota.in.l.fi.eod. titu.ita quod ſecundum Bald.ibi in prima queſtione non eſt neceſſaria diſpenſatio a iuramento niſi ſecunduȝ Salice.ibi debitor iuraſſet pecuniam vere fuiſſe numeratam:quia eo caſu obſtaret iuramentum niſi obtineretur abſolutio ſecundum Antonium de butr.in capitulo finali colum.tertia de ſolu. ¶Secundo procedit etiaȝ ſi debitor renuntiaſſet incontinenti exceptioni non numerate pecunie:q̄ꝛ qua facilitate ꝛc. Secus ſi ex interuallo vt volunt Cynus Bartolus ꝛ moder.in dicta lege ſi ex cautione.ꝛ Panor.et Fely.in dicto capitulo ſi cautio. Secus etiam ſi in renuntiatione incontinenti facta interueniſſet iuramentum:vt quia iuraſſet non excipere ſecundum Bartolum in dicta.l. finali. ¶Operatur tamen talis renũtiatio ſimplex ꝛ incõtinẽti facta quia transfert in debitorem onus probandi pecuniam non fuiſſe numeratã ad quod non tenebatur ſecundum Salicetum in dicta.l.ſi ex cautione in prima ꝛ ſecunda queſtione.ꝛ Imo.in dicto capitulo fi.et ſic tantum operabitur quantum tranſcurſus biennij. Sȝ ſi poſt biennium fieret renũtiatio in totum preiudicaret ſecundum eos et ſequitur Fely.in dicto capitulo ſi cautio. colum.xij. ¶Tertio procedit etiã ſi fieret in iudicio talis confeſſio mutui non tamen in figura iudicij quia adhuc poterit opponi exceptio dummodo non fiat per viam contentioſe iuriſditionis ſecundum Baldum in dicta.l.in contractibus in princip.in vlti.q.ꝛ ibi ſequitur Saly.ꝛ Fely. vbi ſupra. ¶Reſtringe premiſſam concluſionem vbi ex tenore inſtrumenti non appareret de reali numeratione quia ſi de illa conſtaret per verba que concluderent numerationem tunc interueniſſe non poſſet dicta exceptio opponi puta que decem titius in veritate habuit et recepit ĩ preſentia mei notarij ꝛ teſtium infraſcriptorum vel ſimilia ſecunduȝ Bar. Bal. ꝛ moder. in.d.l.ſi ex cautione.non tamen ſufficeret dicere ꝑ ablatiuos abſolute poſitos Gaius cõfeſſus fuit habuiſſe decem a titio dante et numerãte:ſecũdũ Bald.in.l.vna.col. mihi.viij.verſicu. modo ſequitur.C.de confeſ.ꝛ in.d.l.ſi ex cautione.colum.iij.verſicu.quarto quero vbi etiam Salic.colum.penul. ¶Subdit tamen Bald.ibi in verſicũlo ſequen.quod ſecus eſſet ſi per gerũdium numerãdo quod ſonat in actu quod ſequitur Alexand.in.l.predia. ff.de acquirẽ.poſſeſ. Premiſſa autem ſunt vera vbi publica ſcriptura eſſent inde confecta et in ea aſſereret̃ actualis numeratio quia ſecus ſi priuata que diceret habui ꝛ recepi:quia per illa verba in ſcriptura priuata probaretur ſolum confeſſio non autem numeratio per glo.in.l.ſi ex pluribus in ver.proponeretur que eſt vl.ff.de ſolu.per quam ita tenet ro.ꝛ ibi ſequit̃ Alexan.per multa iura in.d.l.predia. et Imo.ꝛ Fely.in.d.c.ſi cautio. ¶Secundo non procedit dicta concluſio in confeſſione mutui facta ex alia cauſa antecedenti puta debebas decem ex cauſa venditionis et illa ſolenniter recognouiſti debere ex cauſa mutui tunc non haberet locum exceptio non numerate pecunie:vt eſt caſus in.l.aduerſus.C.de non numera.pecunia. ¶Item tertio nõ ꝓcederet vbi debitor ex interuallo ſolniſſet parteȝ debiti confeſſati quia videtur agnoſcere fideȝ cautionis vt amplius oppo nere nõ poſſit pecuniam nõ fuiſſe numeratam per textum.in.l.cum fidem eodem titulo. ¶Item quarto dicunt glo.ꝛ docto.in.l.ſ.C.de fal.cau.adiec. leg.et Cy.ꝛ Salice.in.d.l.in contractibus.in prin.quod non procederet dicta concluſio quando confeſſio fieret in vltima voluntate quia moriẽs non preſumitur confiteri ſpe future numerationis et illam gloſſam dixit

UVA. BHSC. IyR_228_4

Ⅎnicam in iure et ſingularem Bald. in.c.literas.de preſum.et in tit.de pa. conſtan.in verſi.vaſalli noſtri in vltimis verbis quod ſaluat Fely.in dicto.c. ſi cautio col.xv. quando fieret talis confeſſio per exiſtentem in extremis. ¶Ultimo ideo dixi in dicta concluſione cõfeſſionis de mutuo recepto.quoniam in alijs contractibus cõfeſſio ilico preiudicat.l.publia.§.fi.ff.depo.et.l.generaliter.C.de non numerata pecunia ⁊ notat glo.in dicta.l.ſi ex cautione.et in.d.l.in contractibus in prin.et ratio ſpecialitatis ſecundum Baldum ibi eſt quia homines ſunt faciles ad cõfitendum ſe debere quod ſperant ſibi numerari propter varias neceſſitates.¶Confeſſio tamen de ſoluto ſiue ad liberandum non preiudicat niſi poſt triginta dies vt prediri:et habetur in dicta lege in contractibus.§.ſuper ceteris.

¶Secunda concluſio eſſet quod poſt biennium non auditur volens dicere pecuniam non fuiſſe numerataꝫ etiã ſi velit in ſe aſſumere onus probandi in qua concluſione ſcribentes ſunt valde varij quibuſdam ſimpliciter aſſerentibus hanc exceptionẽ poſt biẽnium penitus tolli.Alijs illam poſt biennium et perpetuo admittentibus tranſlato onere probandi in opponentem.Alijs illam de equitate canonica non de iure ciuili recipientibus.Alijs vtroqꝫ iure illam penitus reſpuentibus.prout videre potes per doctores tam legiſtas quam canoniſtas in locis preallegatis.et per Angelum areti.in dicto.§.j.colum.tertia et ſequenti.et per Iaſ.in lege cũ quis C.de iur.et facti.igno.colum.pen.Et diſputatiue putarem veriorem ſententiam dicentium perpetuo dari ſed poſt biennium incumbere onus probandi debitori ⁊ ſic tranſcurſum biẽnij operari ſolum tranſlationem oneris probandi in reum contra concluſionem predictam per iura ⁊ ratiões adducta per Angelum are.vbi ſupra dicentem quod gl.vltramontani per eum relati ita tenent.¶Sed in actu practico non video vtilitateꝫ magnã reſultare ex huiuſmodi altercatione doctorum.Cum maior pars ſcribentium concludat volentem probare pecuniam non fuiſſe ſibi numeratam debere audiri poſt biennium de equitate canonica.prout voluit Dy.in.c. locupletari de reg.iur.li.vj.⁊ Anto.de but.imo.⁊ Moder.in dicto capitulo ſi.vbi imo.teſtatur hanc eſſe communem ⁊ Bald.in.ix.queſtione.⁊ Salic. in ſecunda in dicta lege ſi ex cautione.⁊ idem Bald.in dicta lege in contractibus.in prin.in.ij.nota.⁊ in repe. l.ij.col.lix.verſiculo quinto queritur. ff.de iureiur.licet idem Bald.et Iaſ. poſt eum in dicta.l.cum quis dicant vtroqꝫ iure ſilentium totale induci per lapſum biennij.Ange.vero areti. dicit in dicto.§.j.colũ.iiij.iure cano. etiam poſt bienniũ incumbere onus probandi creditori quod tamẽ ſic ſimpliciter non puto verum.¶Item nemo in hoc diſcrepat quin debitor moleſtatus a creditore poſſit poſt biennium miſericorditer implorare officium iudicis in locum deficientis exceptionis per quod iudex ab agendo repellet creditoreꝫ ſicuti per exceptionem:prout voluit Bald.in.l.illicitas in prin.per illum textum.ff.de offic. preſi.et in locis preadductis et eum ſequiẗ Iaſon in lege prima ĩ ſexta columm.verſiculo nunquid antẽ.vbi multa adducit ſimilia.ff.de iuriſditione omnium iudicũ.¶Et propterea non erit vis niſi in forma implorandi dictum officium iudicis in quo non ſic concluditur prout in exceptione per ea que no.moder.in.d.l.prima.Et niſi in repulſione excipientis ꝓpter preſumptam calumniã:de quo p Bald. in.d.l.in contractibus.in prin.immo plus voluit Hoſt.in.d.c.ſi cautio.qđ ſi poſt biennium nõ admittereẗ dicta nõ numerate pecunie exceptio:poterit tamen de dolo ⁊ fraude creditoris excipi videlicet qđ repetit pecuniam a ſe non numerataꝫ ita vt ꝓpoſita ex-

UVA. BHSC. IyR_228_4

ceptione doli cum aliquib⁹ probabilibus coiecturis on⁹ probādi transferat in creditorem: qd̄ dicit valde no. ⁊ mē ti cōmēdandū Pa. ibi. ¶ Sed redeundo ad predictam cōclusionē licet forte non verā dic eā nō procedere vltra a predicta primo si b probaret creditorem cōfessum fuisse pecuniam nō fuisse ſibi numeratam: quia propter confessionē partis receditur ab omni presumptione iuris per gloſſam ſingularem. in aut. de equa. dot. §. j. in verbo ſcribat. colla. viij. quam dicit non eſſe alibi Bal. in aut. ſed iaꝫ neceſſe. C. de do. añ nup. Et ita tenēt Hoſt. pa. ⁊ Fely. in. d. c. ſi cautio. ⁊ voluit Sali. i aut. quod locum. C. de do. cau. non nu. Secundo nō procederet in foro conſcientie: quia quātūcūqꝫ lex ciuilis fingat ſuper tali debito nō vero propter taciturnitatem biennalem debitoris: tamen in foro conſcientie ipſe debitor eſt tutus nec tenetur ſoluere: quinimmo ſi ſoluere compulſus fuerit tenet creditor ad reſtitutionem: ita tenent Inno. Anto. de but. ⁊ Pan. in. c. quia plerūqꝫ. de immu. eccle. ⁊ Bald. in dicta. l. ſi. ex cautione in fin. verſicu. tales enim leges ſe fundantes ſup preſumptione ſeu fictione non habent locum in foro cōſcientie: vt dicit Bal. in. d. l. cum quis colum. vj. verſic. poſt hoc ſciatis. ⁊ forus conſcientie eſt tribunal veritatis ⁊ non fictionis dicit Bald. in. l. vna colum. ij. C. de confeſ. ¶ Quo autem ad exceptionem nō numerate dotis quia pleraqꝫ ex predictis ei conueniunt: ſi plenius informari cupis videto ſcribentes in locis preallegatis ſignanter Fely. in. d. c. ſi cautio. hoc vnum in practica quotidianum non omittam quod licet certa tempora ſint ſtatuta ad precludendam facultatem opponendi exceptionem non numerate dotis competentem marito vel eius heredi cōtra vxorem vel eius heredem. Attamen contra tertium poſſidentem bona mariti nulla ſunt tempora preſixa: quominus vxori agenti ypothecaria ex beneficio lege aſſiduis. C. qui po. in pignore habe. incumbat neceſſitas probandi dotem fuiſſe marito numeratā non obſtante decurſu temporū in dicta lege finali. ⁊ autentica ibi poſita preſixorum per text. in. l. ſi cui. C. de non nume. pecu. et in dicta. l. aſſiduis. in verſi. date. et in. l. ſi quis poſt hac. in princi. C. de bo. preſcrip. que iura hoc bene probant ſm̄ Fely. in. d. c. ſi cautio. col. xxv. verſi. fallit vltimo dicentem Ro. ita cōſuluiſſe et ita tenere imol. i. l. ita ſtipulat⁹. §. griſogon⁹. de verb. obli. cōtra Jac. bu. ⁊ Bart. cōtrarium tenentes. in dicta. l. aſſiduis.

male[a] dici poſſunt.

¶ Exceptio velleiani[b].

a ¶ Anormale. licet glo. in. l. iij. ff. de exceptio. ⁊ alibi ſepe dicat has exceptiones eſſe amormalas quo ad on⁹ probandi: iſtud tamen diſplicet Bar. et docto. ibi per rationem de qua per eos. Anto. de tre.

b ¶ Velleiani. licet he due exceptiones ſint peremptorie vt dicitur hic et nedū poſſint opponi ante ſententiaꝫ verum etiam poſt ſententiam in executione vt dicet idem autor. ſ. titu. in prin. Attamen inter eas eſt mēti tenēda differētia qꝛ videlicet: altera idest velleiani eſt fauorabilis: altera ſcilicet macedoniani eſt odioſa. Et mulier tuta exceptiōe fauorabili velleiani ſoluēs quocunqꝫ errore repetit. ſed filiusfa. tutus exceptione odioſa macedoniani nō repetit. iſte eſt tex. ſingularis in. l. qui exceptionem. in prin. ff. de condi. inde. ſecundum Bart. ⁊ moder. ibi. ¶ Et dicitur ideo fauorabilis exceptio velleiani ex mente Bart. ibi quia principaliter eſt inducta in fauorem mulierum: licet ſecundario in odium creditorum. Sed exceptio macedoniani eſt principaliter inducta in odium feneratorum: licet ſecundario in fauorem filiorumfa. l. j. in prin. ff. ad mace. ⁊ ideo impedit repetitionem indebite ſoluti. qꝛ eſt principa-

UVA. BHSC. IyR_228_4

liter odioſa contra naturalem equita tem ꝛ rationem inducta alias ſi eſſet inducta ſecundum naturalem ratio nem: licet odioſa prout ſunt exceptio doli et metus non impediretur repe titio indebite ſoluti vt volunt Cyn. Bart. et omnes. in. l. ij. C. de his que vi met. ve cau. fiunt. ¶ Et ex ratione predicta poteſt elici alia differentia ꝙ macedonianum tunc demum ha bebit locū quando creditor fuit ſciēs vel ſcire debuit. l. iij. vbi Bar. et doct. ff. ad mace. et dicetur infra. Secus au tem in velleiano in quo non curatur ſcientia vel ignorantia creditoris ſed tantummodo ne mulier damnificet. l. j. ꝛ. ij. ff. ad vel. prout ſcribit Angel. aret. in. §. item ſi. in. xj. colum. inſti. de excep. Aliam tertiam differentiaꝫ po teris colligere ex vndecimo caſu in quo ceſſat velleianum infra. ea. addi. ¶ Pro breui autem annotatione cir ca vnamquãqꝫ harum exceptionum ponam aliquos caſus quotidianos in quibus ceſſant ſiue non compe tunt. Premitto tamen ꝙ velleianum habet locum quoties mulier in quoli bet contractu ſiue re ſiue verbis lite ris vel conſenſu pro alio ſine patre marito vel filio alia ve quacunqꝫ per ſona itercedit. l. ij. §. fi. ff. ad vel. ¶ Ple riſqꝫ autem modis dicitur mulier in tercedere primo alienam obligatio nem in alterius perſona iam natam in ſe transferendo quia quod titius ſeio debebat mulier eidē ſeio ꝓmiſit animo nouandi. Secundo alienam obligationem naſcituram in perſona alterius in ſe ſuſcipiendo puta vole bam tecum contrahere et mulierem in fideiuſſoreꝫ accipere. Sed veritus ne mulier ſe velleiano iuuaret malui cum ipſa contrahere hoc etiam caſu dicit intercedere. l. ꝗnis. §. ſi cum eſ ſem. ff. ad velleia. Tertio quando par ticipat de obligatione alterius eque principaliter ſe obligando. Quarto quando ſe obligat acceſſorie fideiubē do conſtituendo ſe pro alio ſoluturā et mandando. vt no. in. l. in perſonaꝫ §. j. ff. de pact. et in. l. j. C. ad vel. ꝛ in. l. ſtichum. §. aditio. ff. de ſolu. ¶ Primꝰ ergo caſus in quo ceſſat velleianum erit quando mulier expreſſe renuntia uit illi beneficio: vt voluit gl. in. d. l. j. C. ad velleianum. et in. l. fin. §. fina. ff. eodem. Sed quia Jac. de aret. Pe. Cy. et Ny. de mat. tenent contrarium. in dicta. l. j. et in. l. fi. eodem titu. C. et mo der. in eiſdeꝫ locis late diſtinguūt. di cas quod cum hodie in inſtrumētis de conſuetudine mulieres renuntiēt beneficio velleiani et in eis appona tur iuramentum certe iuramentum validabit renuntiationē et excludet beneficium velleiani per tex. apertū. in. c. ex reſcripto. de iureiu. ꝛ quia ſine interitu ſalutis eterne poteſt ſeruari. c. cum contingat. eodem titulo. et. c. licet mulieres. eodem titulo. libro. vj. et. c. ij. de pactis. eodem libro. ¶ Et li cet glo. ordinaria. in dicta. l. fi. §. fin. di cat ꝙ mulier ſimpliciter renuntian do non preſumatur certiorata vt etiā tenent Dy. Barto. ꝛ omnes in. l. ſcien dum. ff. de verbo. obliga. quia eſt ſolē nitas extrinſeca. Attamen vbi inter uenit iuramentum preſumitur certifi cata de viribus velleiani licet aliter de certificatione non appareat ſecun dum Bart. et moder. ſignanter Alex. in. vij. colum. in. d. l. ſciendū per tex. in. d. c. ex reſcripto. vbi verbum nullū de certioratione et ibi tenent Ant. de but. et Pa. ꝛ Pau. de caſtr. in. d. l. fi. C. ad vel. dicens pro opi. Bar. eſſe deci ſionem iuris cano. Et dicit Ange. are ti. in. d. §. item ſi. col. xx. ꝙ Barto. opi. ſeruaretur in practica ꝛ idem voluit ipſe Bar. in. l. ſi duo. §. idem iulianus verſic. item per hanc. l. ff. de iureiur. ꝛ in aut. ſacramenta puberum. colla. ij. ver. quero vtrum. vbi etiam doc. C. ſi aduer. vendi. ¶ Ubi ergo non eſſet renuntiatum cum iuramento. Secū dus caſus erit ſi poſt biennium a die prime interceſſionis mulier ſecundo caueat quia nō iuuabitur velleiano. lege ſi mulier perfecte. C. ad vel. ꝛ hoc propter ſolennitatem actus: tacite re

UVA. BHSC. IyR_228_4

petiti quo caſu etiam non eſſet opus aliqua certiorațione ſecundum Bal. ⁊ Sali. ibi. ¶ Predicta tamen limita niſi mulier intercederet pro eius marito quia etiam ſi milies ratificaret et etiam poſt decennium non ei noceret niſi manifeſte probaretur pecuniam verſam in vtilitatem mulieris vt dicit tex. in auk. ſi qua mulier. C. ad vel. etiam ſi mulier expreſſe renuntiaret diſpoſitioni illius auk. quia cũ ſit prohibitoria et factum ipſo iure annullet non tenebit renuntiatio vt in ſimili voluit glo. ſingularis. in rub. C. ne fideiuſ. do. den. quam dicit reputari ſingularem Alexand. in lege ſi conſtante. §. quoties. colum. iij. ff. ſolu. matri. et hoc tenent Jaco. de areti. Pet. Cy. Bald. et Salice. in. d. auk. ſi qua. quod eſt verum niſi renuntiaret cum iuramento. dicto capitulo cum cõtingat. cum ſimilibus prealleg. prout tenent Bal. ibi ſcilicet. in. d. auk. ſi qua. et in lege antique. §. fi. ⁊ moder. in. d. §. quoties. poſt Joan. andr. in addi. ad Specu. loco per eos allegato dicẽtem ꝙ licet legi prohibitiue non poſſit renuntiari per pactum vel ſtipulationem bene tamen iuramento ⁊ hãc dicit ſibi placere Alexand. in dicto. §. quoties: licet Barto. contrarium tenuerit cuius opiñ. dicit communiter reprobari per cañ. in dicto capitulo cũ contingat. Et quod ſupra dixi in viro idem dicas in quolibet contingente virum iure patrie poteſtatis: puta in eius patre filio et fratre in eiuſdem patris poteſtate exiſtente ꝑ text. in. l. iij. §. qui in poteſtate cum ſequen. ff. de dona. inter vi. et vxo. ſecundum Nic. de mat. et Bald. in. d. auk. ſi qua. quos ſequitur areti. vbi ſupra. colum. xxij. Tertius caſus erit quando mulier creditorem deciperet quia imbecillitati mulierũ non calliditati ſe natuſcon opem tulit dicit text. in lege ſecunda. in fin. prin. et in. l. ſi decipiendi. ff. ad velleia. dicitur autem mulier decipere multipliciter vt per Angel. areti. vbi. ſ. colum. xxi. Quarto non iuuabitur mulier velleiano ſi pretium accipiat pro interceſſiõe per text. in lege antique. in prin. C. ad velleia. Sed an ſufficeret quid modicum an vero debeat eſſe tale quod equipolleat q̃titati pro qua interceſſit in qua queſtione licet Cy. ⁊ Salice. fuerint contrarij. in dicta lege antique. Bal. tamen ibi notabiliter diſtinguit dicens quod ſi mulier recipiat tale et tantum precium quod homo diſcretus pro illo premio ſe fideiuſſorem cõſtituiſſet tunc quia non fideiuſſit ex fragilitate ſed ex propria vtilitate nõ iuuabitur velleiano alias ſic et totum erit in arbitrio iudicis multis conſideratis ⁊ Bald. diſtinctionem approbat. are. vbi. ſ. Quinto non iuuat mulier velleiano pro alio ſoluendo ⁊ numerando lege prima et. ij. C. ad velle. quia ei non ſuccurritur niſi quando intercedit alienam obligationem participando vel in ſe transferendo non autem alium liberando vt ibi. ¶ Nõ tamẽ putes verum quod voluit gloſ. in dicta lege prima videlicet quod mulier pro alia ſoluendo preſumatur donare cum poſſit ſumi alia coniectura quam donationis. l. ſi cum aurum. ff. de ſolut. Jdeo potius preſumitur velle illius negotium gerere ſecundum Bald. et Sali. ibi. Niſi forte ſoluiſſet pro cõiuncta perſona vel ꝑ debitore miſerabili et ipſa mulier eſſet multum diues: vt ibi per eos. Et premiſſa intelligas in vera et actuali ſolutione. Secus enim ſi pro alio intercederet etiam animo donandi de quo conſtaret quia adhuc iuuaretur velleiano cum talis donatio non incipiat a traditione ſeu numeratione ſed a ſola obligatione in quam quis facilius incidit. ſecundum Salicetum in dicta lege prima. quod tamen non firmat ſed reliquit cogitandum Angel. autem. areti. in dicto. §. item ſi. columna vigeſimaquarta. hoc putat verum adducens aliqua ſimilia. Sexto non iuuaretur ſi intercederet in rem ſuam: id eſt ſuum nego-

UVA. BHSC. IyR_228_4

ritũm gerendo puta ſe obligando pꝛo
illo cuius vere erat debitrix.per text.
in dicta lege.ij.C.ad velleianũ. quod
intellige ſecundũ Paulum ibi quan=
do intercederet vſq₃ ad concurrentez
quantitatem quia ſi vltra quam debe
ret pꝛo creditoꝛe ſe obligaret:in illo
pluri iuuaretur.argu.l.que de tota.ff.
de rei vendi.Septimo ceſſat velleia=
num ſi mulier pꝛo alia muliere dotez
pꝛomiſerit vel pꝛo illa ſe obligauerit
ſiue eſſet filia ſiue extranea fauoꝛe do
tis ⁊ ne indotata a viro repellatur:vt
eſt text.in.l.ſi dotare.et lege finali.C.
ad velleianum.et dicit Ange.areti.in
ſepe allegato.§.item ſi.columna.deci
maſeptima.quod quia in fauoꝛabili=
bus ⁊ piis cauſis fit extenſio etiã vbi
lex.taxatiue loquitur per glo.in lege
illud. C. de ſacroſanctis eccleſijs. qđ
idem erit in omni alia pia cauſa puta
alimentoꝛum in quibus non iuuabi=
tur velleiano.¶Octauus caſus erit
ſi pꝛo libertate alicui ſeruo dãda mu=
lier tanquam pꝛincipalis vel vt fide=
iuſſoꝛ aliquid pꝛomittat lege penulti
ma.C.ad velleianum.ea ratione quia
cum libertas ſemel data non poſſit re
tractari ne dominus ſerui damno affi
ciatur mulieri non ſuccurritur vt ibi
dicit text.Et eadem ratione ſi credi=
toꝛ apud quem mulier interceſſit nõ
poſſet habere regreſſum contra illuz
pꝛo quo interceſſit certe non iuuare=
tur velleiano ad quod bene facit tex.
in.l.ſi apud minoꝛem.ff.de minoꝛib⁹.
et ita tenet Salic.in dicta.l.penulti=
ma.⁊ Ange.are.vbi ſupꝛa.¶Nonus
quando mulier ſucceſſit ei pꝛo quo in
terceſſerat.l.quamuis.§.ſi mulieri he
res.verſiculo plane.ff.ad velleianuz.
⁊ hoc ſiue mulier erat eque pꝛincipali
ter obligata ſiue acceſſoꝛie quia fide=
iuſſoꝛia actio ſublata eſt confuſione ꝑ
aditionem hereditatis et ipſa ſolum
tenetur actione hereditaria.l.genera
liter.ff.de fideiuſſ.contra quam non
iuuatur velleiano.¶Decimus caſus
erit quando mulier pꝛo alio interce=
dit apud minoꝛem ⁊ pꝛincipalis de=
bitoꝛ non eſt ſoluendo tunc mulieri
non ſuccurritur fauoꝛe minoꝛis per
textum.in dicta.l.ſi apud minoꝛem.
ſed ſi eſſet debitoꝛ pꝛĩcipalis ſoluẽdo
ita ſuccurrit mulieri ꝯ minoꝛẽ ſicut
maioꝛem ſecundum Salice.in dicta
lege finali.¶Undecimus erit quan=
do debitoꝛ pꝛo quo mulier interceſſit
ſoluiſſet ipſi mulieri id in quo inter=
ceſſit quia per talem ſolutionem mu=
lier perdit velleianum licet potue=
rit perdere pecuniam ſibi ſolutam.
Immo etiam ſi illã perdiderit non
iuuabitur quia ſibi imputet ſi quam
pꝛimum pecunia fuit ſibi ſoluta cre=
ditoꝛi non ſatiſfecit tali enim caſu ex
ſua interceſſione non remanet in dã=
no ſed ex ſua culpa et damnum quod
quis ſua culpa ſentit ⁊c.c.damnum.
de regulis iuris.libꝛo ſexto.Secus ta
men erit in macedoniano in quo quã
tumcunq₃ filiusfami.habeat pecuniã
ſaluam tamen ſi conueniatur iuuabi
tur macedeniano.tex.eſt mirabilis ſe
cundum Paulum ibi.in.l.ſed et ſi pa
ter.§.hoc ſenatuſconſulto.ff.ad mace
donia.quem et dicit nota.Bald.in.l.
macedoniani.C.eodem.⁊ Ange.dicit
eſſe ſingularẽ.in dicto.§.itẽ ſi.col.xiij.
¶Et differẽtie ratio patet ex rõne de
qua.ſupꝛa vez quod macedonianum
eſt introductum in odium credentis
⁊ actus ipſe mutuandi attenditur ſ₃
velleianum eſt introductum ne mu=
lier intercedendo ledatur et hoc caſu
non lederetur ex ſua interceſſione:et
hanc rationem aſſignat.gloſſ.in di=
cto.§.hoc ſenatuſcon. et ibi ſequun=
tur docto. ſignanter Paulus de ca=
ſtro.ſed ille text.ſane pꝛocedit quan=
do filiusfamil. accepiſſet pecuniam
ſimpliciter et indeterminate et non
vt in rem patris conuerteret et eam
penes ſe haberet vel in emptionem
libꝛoꝛum vel pꝛedioꝛum quos pe=
nes ſe haberet conuertiſſet. Secus
autem ſi conuertiſſet in vtilitatem
patris vel ea intentione eam acce=
piſſet vt in rem patris conuerteret.
per textum in lege ſed iulianus.§.
pꝛouide.

UVA. BHSC. IyR_228_4

monide.ff.ad macedo.ſecundū Bal.
in.l.macedoniani.C.eodem.⁊ Pau.de
caſtro in dicto.§.hoc ſenatuſcon.⁊ in
d.l.ſed iulianus.§.finali. ¶Ultimus
caſus erit ſi decretum iudicis inter-
ponatur per not.
in.l.fina.C.ſi mili.
inde.promiſ.ſcdm
pau.de caſtro in.d.l.fina.C. ad vel.fa
ciunt que de decreto iudicis haben-
tur in.l.prima.vbi Bart.de pred.cur.
lib.x.et per Bar.Sali.pau.Alexan.⁊
Iaſo.in.l.pacta nouiſſima.C.de pac.
¶In caſibus autem quibus mulier
iuuatur velleiano quomodo ſuccur-
ratur creditori ⁊ quando ei competat
remedium reſtitutorium ⁊ quādo in-
ſtitutorium: quia raro contingunt in
practica videbis in.l.debitrix.§.j.et
in.l.quamuis.§.ſi cum eſſez.ff.ad vel.
⁊ per Ange.are.in.d.§.item ſi.colū.
xxvj.De tre.

a et macedoniani a et

a ¶Macedoniani.quia in precedē-
ti additione lōgior fui.Ideo nūc bre-
uiſſime tranſcurre caſus in quibus
macedonianum non habet locū.Pri-
mus quando filius cui eſt mutuatuz
eſſet ſui iuris et nō in patris poteſta-
te puta emancipatus baſtardus vel
ſpurius quibus macedonianum non
competit ſed ſolummodo filijſfami.vt
eſt text.in.l.prima.ibi.in cuius pote-
ſtate fuiſſet.ff.ad mace.intellige tem-
pore mutui recepti ſiue numeratiōis
quod tempus eſt inſpiciendum.ſi enī
in patris poteſtate exiſtenti fuerit pe
cunia mutua numerata poſtea quē-
cunqꝫ ab eo pecunia repetatur etiam
ſui iuris effecto iuuabit macedonia-
no.l.j.in fi.prin.⁊.§.certe ſi arrogatus
eod.titu.Et eadē ratione ſi filius ſui
iuris recepturus pecuniam mutuam
ſe obligauerit ⁊ ei poſtea in aliena po
teſtate cōſtituto numeret pecunia cer
te iuuabitur macedoniano inſpecto
tempore numerationis glo.eſt multū
no.ſecundum Salice.ibi in.d.l.pe.in
ver.C.eod.titu.quam dicit ordinariā
Ange.are.in.§.item ſi col.viij.inſtitu.
de excep.pro qua eſt bonus text.in.l.
contra etiam.ff.ad mace.¶Secundo
ceſſat in omnibus alijs cōtractibꝰ ex-
cepto mutuo in quo ſolo habet locuz
macedonianum vt eſt text.in.d.l.j.ff.
ad macedo.Ideo dicit tex.in.l.idem ⁊
l.ſequen.eodem ti.
quod ſi filiusfa.fi-
deiubeat pro alio
non iuuabitur macedoniano niſi fie-
ret in fraudem vt ibi.Et quidē opor-
tet qd tale mutuum ſit in pecunia nu
merata.l.ſed iulianus.§.mutui eodē
titu.vnde licet mutuum cōſiſtat etiaz
in vino blado oleo ⁊ ſimilibꝰ recipiē-
tibus functionem in ſuo genere.l.ij.
in principio.ff.ſi certuz petatur:tamē
in mutuo talium rerum non iuuare-
tur filiusfa.macedoniano niſi fieret
fraus per tex.in.d.§.mutui.Et eadez
ratione filiusfa.aliquid emeret ⁊ pre-
cium eiuſdē rei cōfiteatur debere vē-
ditori ex cauſa mutui licet ſit mutuuz
l.certi conditio.§.ſi.cum.l.ſequen.ff.ſi
cer.pe.tn̄ quia pecunia nō eſt nume-
rata de manu creditoris in manuz fi-
lijſfa.certe non iuuabitur velleiano
per tex.in.l.ſi filiusfa.§.is enim ſolus
ff.ad maced.niſi forte vt predixi fieret
in fraudem q̄ fraus ipſi creditori no-
ceret.¶Et ideo dicebat azo in ſum-
ma ti.ad mace.ver ſi habet etiam.qd
ſi filiusfa.haberet pecuniam deſtina-
tam ſolutioni fiende ſuo creditori ⁊ il
lam ſe mutuo recepiſſe ab eodem cre-
ditore confiteatur:tamen quia nume
ratio ex parte creditoris nō interue-
nit ceſſabit macedonianum.¶Et vi-
ceuerſa ſi alicui numerauero pecuniā
mutuam ⁊ illam poſtmoduz a filiofa.
ſtipulatus fuerim animo nouādi li-
cet ex parte creditoris interuenerit nu-
meratio quia tamen nō fuit numera-
ta filiofa.ceſſabit macedonianum:vt
eſt tex.in.l.ſi quod alij.ff.eodem ti.ha
bet ergo ſolummodo locuz in mutuo
in pecunia numerata facto.¶Tertio
ceſſabit macedonianum ſi filiusfa.ac-
cepit mutuum vt conuerteret in vtili-
tatem patris ⁊ conuertit.¶Item ſi a
principio ea intētione nō accepit ſed

UVA. BHSC. IyR_228_4

poſtmodum mutato propoſito in rem patris illam conuertit. Item et tertio ſi a principio ea intẽtione accepit vt cõuerteret in rem patris: ſed mutato propoſito nõ conuertit ſed eã perdidit vel in ſuam vtilitatem cõuertit. Iſtis enim tribus caſib⁹ ceſſabit macedonianum quia ſufficit vel in rẽ patris conuertiſſe vel ea intẽtione accepiſſe prout hec probantur in. l. ſed iulianus pꝛealle. §. proinde. ⁊. §. ſi filiuſfa. ⁊ in. l. in pupillo in fi. ver. ff. de ſol. Secus autem ſi pecuniã ſimpliciter acceptã nõ perdidiſſet ſed eã penes ſe haberet quia eo caſu bene iuuaret vt dixi in addi. precedẽti verſi. vndecimus. Et habes quãdoqz caſus.

¶ Sextus igitur erit vbi creditor nõ vana ſimplicitate ductus nec iuris ignorãtia credidit filiuſfa. eſſe patrẽfa. ⁊ ſui iuris: vt eſt tex. in. l. iij. in prin. ff. ad macedonianum ⁊ ibi text. ponit quando dicatur vana ſimplicitate ductus: puta qꝛ ſic publice paterfami. pleriſqꝫ videbatur: ſic agebat: ſic contrahebat: ſic publicis muneribꝰ fungebatur: quaſi dicat per famam et ex frequentatione actuũ probabit habilitas ad idem text. in. l. ij. in verſi. publice. C. eod. ſimplici autem aſſertioni dicentis ſe patrẽfa. creditor ſtare non debet niſi dicta iuſta ratione ductus l. j. vbi glo. ⁊ doct. plenius diſtinguũt C. e. ¶ Quid autem ſi erãt duo rei debendi ⁊ alter erat filiuſfa. ponit gloſ. nota. et magiſtra in lege ſed iulianus §. non ſolum. ff. eodem. quã ſic vocat Ange. are. in dicto. §. Item ſi. colũ. xj. vbi ponit quid econtra ſi ſint duo rei credendi ⁊ alter erat iniuſta ignorantia alter vero ſciebat eſſe filiumfa. vide per eum.

¶ Octauo ceſſat ſi pater filijfa. ſoluerit creditori pecuniam mutuatam filio in totum vel in parte quia per ſolutionem etiam partis debiti dicitur totum debitum agnouiſſe ⁊ ratificare: vt eſt tex nota ſecundum Paulum ibi in dicta lege ſed iulianus. §. pe. in verſiculo ſoluere ceperit. ff. ad macedo. facit qđ de exceptione nõ numerate pecunie dixi in verſiculo precedeñ. que p ſolutionẽ partis excluditur.

¶ Secus autem eſſet ſi pater daret pignus quia tũc tantummodo videtur debitum agnoſcere vſqꝫ ad valorẽ pignoris. vt eſt textus in lege. Sed et ſi paterfa. eodem titu. vbi glo. aſſignat rationẽ diuerſitatis. Quod Paulus de caſtro ibi dicit eſſe nota. ⁊ ſingulare ad materiam auten. ſed cum teſtator. C. ad legem fal. quod ſi heres non ſoluat vnum integrum legatum: ſed dedit pignus pro eo: quod propterea non tenebitur ad integra legata alia quod dicit menti tenendum. ¶ Nono idem per omnia dicas in filio effecto ſui iuris vt ſolutione partis debiti in totũ videatur agnoſcere nec iuuetur velleiano. d. l. ſed iulianus. §. fi. nõ ſic dando pignus vt predictum eſt.

¶ Decimo ceſſat etiam ſi filius nõ ſol uerit ſed ſui iuris effectus fidem ſuã pro dicto mutuo aſtrinxerit aut alias quomodolibet agnouerit. l. zenodorus. C. ad macedo. dummodo hoc nõ faceret ex ignorantia facti: qꝛ illa non facit eum perdere dictum beneficiũ per tex. in. l. fi. cum ibi no. ff. eodem.

¶ Undecimo ceſſat ſi etiam pater nõ ſoluerit de mutuo verũtamẽ filiuſfa. ſolitus erat talia mutua recipere ⁊ pater illa ſoluere ⁊ reſtituere quia ex tali cõſuetudine inducitur preſumptio conſenſus ſecũdum Bal. in. d. l. zenodorus. ⁊ licet Sali. ibi teneat contrarium Bal. tamen ſentẽtiam putat veriorem Ang. are. in allega. §. item. col. xv. ¶ Duodecimo ceſſat etiã ſi pater non ſit ſolitus reddere ſed alias filiofa. mutuũ recipienti conſenſit expreſſe vel tacite quia preſens erat ⁊ nõ cõtradixit nominatim vel paſſus eſt filium erigere apothecã ⁊ exercere aliquam artem: quia niſi prohibeat videtur conſentire ⁊ filius non iuuabitur velleiano: per tex. in. l. ſed iulianus. §. quamquam. ff. ad macedoñ. intellige autem de patre qui eum haberet in poteſtate ſec⁹ ſi eſſet in poteſtate ani-

UVA. BHSC. IyR_228_4

quia ſemper requirimus cõſenſum illius penes quez reſidet ius principale:vt eſt text.nota.in.l.filium habeo. eodem titulo. et voluit Bald. in.l.ſi permittente.C. ad macedo. vbi dicit dicta.l. habeo. ad hoc nota. ¶Decimotertio ceſſat etiam ſi pater filio nõ conſenſit verũtamen poſt mutui receptionem filius id patri per ſuas literas ſignificauit et pater factum filij non improbauit.vt eſt caſus in.l.ſi filiusfami.ff. ad macedo. quam Paul⁹ ibi dicit eſſe ſingularem et per illum textum tenent Guil.de cug.et Barto. in.l.titius.in fi.ff.de conſti.pe.et illuz textum docto.notant contra campſores vt per Ange.are.vbi ſupra. ¶Decimoquarto ceſſat ſi filiusfa.miles pecuniam mutuam acceperit in cauſa caſtrenſis peculij vſq; tamen ad quãtitatem illius.l.prima.in fine.et.l. ſecunda.ff.ad macedo.in peculio enim caſtrenſi filijfa.loco patrumfa. habentur. ¶Et idem dicas in cauſa quaſi caſtrẽſis peculij iuxta.l.fori.C. de aduoca.diuer. iudi. ⁊ per nota. in lege. miles.ff.de re iudica. ¶Et tales habentes caſtrenſe vel quaſi in dubio preſumuntur accipere in illam cauſam vt voluit gloſ.in dicta.l.ſecunda. et probat text.in.l. fina.§. finali.C.ad macedo. ¶Decimoquinto ceſſat ſi filiusfa.alibi cauſa ſtudiorum degens vel in legationem proficiſcens pecuniam mutuam acceperit ad eum modum quem pater ei non deberet recuſare:vt eſt tex.in dicta.l.ſed iulianus §.quod dicitur.et in.l. macedoniani C.eodem titulo. et vtrobiq; per gloſ. et docto.dicentes quod hoc caſu ſumptus neceſſarij cauſa ſtudiorum dicũtur libri victus et veſtitus:et ibi vide quid ſi filiusfami. erat in ſtudio contra voluntatem patris vel eſt ebetis ingenij et per areti.in dicto.§. item ſi. columna duodecima. ¶Decimoſexto ceſſat vbi eſſet mutuatum filiofami. mercatori:quia eſſe mercatores eſt vtile reipublice et quid iudicatur eſſe licitum propter finem quod alias eſſet illicitum: et ideo hoc caſu ſicuti nec vbi cauſa ſtudiorum non iuuabitur velleiano ſecundum Cynum Nycolaum de ma.Baldum.⁊ Salice.in dicta lege macedoniani.Imo vt predixi quando mercator accepit debitum et non apparet in quo ſit verſum preſumetur verſum in mercantijs ſecundum Baldum. ibi poſt Barto.in lege finali.in fi.eodem titulo. ¶Decimooctauo ceſſabit ſi filiusfami.acceperit mutuum vt ſe ab antiquo debitore liberaret quem nulla exceptione poterat repellere. dicit text⁹ in dicta lege ſed iulianus.§. ſi filiusfamilias. Sed ſi potuiſſet opponere exceptionem cõtra illum creditorem licet eſſet ei efficaciter obligatus:quia tamen repetere nõ poteſt lege qui exceptionem. in principio. vbi eſt textus.ſingularis.ff.de conditione indebiti.non dicetur bene conuerſum in ſuam vtilitatem. Ideo iuuatur velleiano contra mutuantem et conſequetur liberationem cum iactura mutuantis ſecundum Angelum areti. in dicto §. item ſi.columna decimaquinta.

¶Decimonono ceſſat ſi minor filiofami.minori pecuniam mutuam numeret.l.tertia.§.finali.ff.ad macedonia. quia priuilegiatus non vtitur priuilegio contra eque priuilegiatuz. lege verum.§.finali.ff. de mino.et nota.in auten.quas actiones.C. de ſacroſanctis eccleſijs. tamen textus in dicta l.tertia.§.finali.non ſe fundat in ratione priuilegij ſed in iuſta ignorantia minoris. ¶Ultimo non habebit locum exceptio macedoniani in foro conſcientie per not.dictum Innocen. in capi. quia pleriq;.ad fi. de immu. eccle.volentis quod ſi filiusfa. acceperit pecuniam mutuam quam cõſumpſit in bonos vſus:vel creditor re vera mutuauit in neceſſitatem filijf. qđ licet habeat exceptionẽ macedoniani tamen ſi illã opponat peccat mortaliter:qđ dictũ refert ⁊ ſequit Iaſ.in.d.l. qui exceptionẽ.in prin. Et licet Lud. Ro. voluerit contrariũ.in.l. ſequitur.

UVA. BHSC. IyR_228_4

§.ſiviã.ff.de vſuca.dicẽs ꝙ lex ciuilis ſtatuens aliquid ratione preſumpti delicti qđ non videatur equuʒ eſt ſeruanda in foro conſciẽtie vt in macedoniano: q preſumit creditoꝛ ſuadere filio vt patrẽ interficiat. et Ludo. Ro. refert Pet. de vbal.in repe.c.ſi diligenti.col.xj.de preſcrip. Attamẽ ſaluarem Ludo.ro.quãdo creditoꝛ fuiſſet in dolo vel culpa alr̃s adherenduʒ eſſet not.et miroꝛ ꝙ de predictis Jaſ. non meminerit faciunt que dixi ſupra.verſi.preceđ.in materia non numerate pecunie. Anto.de tremo.

a ¶ Preſcriptiones ⁊ vſucapiões.ſunt peremptorie. Lʒ Ang.are.i.§.appellãtur.col.xxxvij.ver.qđ de exceptiõe preſcriptiõis velit ꝙ exceptio pſcriptionis dicat̃ dilatoria vł peremptoria ex forma eã ꝑponendi vt ſi opponat̃ ad ꝓceſſuʒ dicẽdo nõ potes agere vel nõ es audiẽdꝰ q pſcripſi ⁊ tũc dicat̃ dilatoria. Si aũt a merita ⁊ iuſtitiã cauſe puta dico me debere abſolui vel nõ teneri ad petita. q preſcripſi: ⁊ tunc dicatur peremptoria. ¶ Ego tamẽ hoc non puto verum: qm̃ immo omni caſu eſt peremptoria: vt dicit autoꝛ iſte. Nec poteſt primo caſu dici dilatoria cum negotium principale ne differat ſed potius perimat et per eam reus litem proꝛſus inficiatur contra naturã dilatoriarum: vt eſt text.in.l.j. in.fi.ff. de excep. bene verum eſt qđ dicto primo caſu bene impedit litis ingreſſuʒ prout vult Barto.in locis per Ange. allegã. Sed ex hoc non ſequitur ꝙ ſit dilatoria non hoc alicubi dicit Bar. ⁊ licet aliј appellent declinatoriam iudiciј attamen nec proprie declinatur iudiciuʒ immo ſuper ipſa exceptione lis conteſtatur ⁊ diffinitiua fertur: et ſic ſolum iudicium abbreuiatur.

¶ Circa hanc materiam exceptionis preſcriptionis quanta ⁊ quam varia dici ⁊ diſputari poſſint nemo eſt qui neſciat cum pleriꝗ doctores magna etiã de ea ediderint cõmentaria: verũ

gñaliter preſcriptiões a ⁊ vſucapiones ſunt peréptorie exceptionis.

ad practicam magis neceſſaria ⁊ vulgatiora pauca tangendo ponam que ſit differentia inter iura canonica et ciuilia circa requiſita in preſcriptionibus. ¶ Imprimis dico quod circa vſucapionem et preſcriptionem longi tẽporis rerum corporalium et prophanarum inter laicos ſiue cõtra priuatuʒ non eſt differentia inter ius canonicum ⁊ ciuile quoniam vtroꝗ iure requirit̃ titulus verꝰ vel putatiuus cum ꝓbabili errore facti ⁊ bona fides et curſus triẽniј in mobilibꝰ ⁊ decẽniј in immobilibꝰ inter preſentes ⁊.xx.an. inter abſentes ꝑ tex.i.l.nullo.C.đ rei vẽ. ⁊.l.celſus cũ ibi nota. ff.de vſuca.l.ij. ⁊.l.diutina ⁊.l.ſuꝑ longi.C.de pſcrip. lon.tẽ.que iura habentur in.§.põt et alr̃ ſub.c.placuit.xvj.qõ.iij.hoc tñ ſaluo ꝙ de iure ciuili ſufficit a principio adeſſe bonã fidẽ tẽpoꝛe traditiõis nec ſuperueniens mala fides preſcriptionẽ interrũpit.l.j.§.hoc tantum modo C.de vſuc.transfoꝛ. ⁊.l.ſequit̃.§.de illo ff.de vſuca. Sed iure cano.oportet omni tempoꝛe adeſſe bonã fidem vſꝗ ad cõſummatã preſcriptionẽ: oportet em̃ vt qui preſcribit in nulla tempoꝛis parte conſcientiam habeat rei aliene dicit text.in.c.fi.de preſcrip. ⁊ ibi glo. et doc. ⁊ gloſ. Dy. ⁊ Jo.an.in.c.poſſeſſoꝛ.de reg.iur.in.vj. ¶ Et quia in hoc articulo agitur de peccato.ſtabimus iuri canoni.vt.đ.c.poſſeſſoꝛ. notatur. ¶ Ex tali autem preſcriptione cum titulo et bona fidẽ acquiritur preſcribenti dominium rei videlʒ per vſucapionem directum.l.iij.ff.de vſuca.et inſti.eo.in princip.per preſciptioneʒ vero longi tempoꝛis vtile per quod preſcribẽs cõſequitur exceptionẽ contra antiquũ dñm agẽtem ⁊ ſi a poſſeſſione cecidit conſequit̃ actionẽ contra eundem ⁊ quẽlibet alium.l.ſi quis emptionis in prin.vbi glo. Cy. Bald. ⁊ Saly.C.de preſcrip.xxx.ann. Et ſic vbi quis habet titulũ licet iniuſtum puta q emit a nõ dño quem credebat

UVA. BHSC. IyR_228_4

dominiū articulando de ipſo titulo et bona fide ⁊ poſſeſſione dicto tpe cōtinuata obtinebit. Sed vbi non habet titulū confugiendū eſt ad preſcriptionē.xxx.vel.xl.annorum.in preſcriptione igitur.xxx.vel.xl.an in qua nō requirit titulus eſt bene differētia inter ius cano.⁊ ciuile: q: iure ciuili precedit et cū bona fide ⁊ cū mala: nec requntur niſi poſſeſſio cum tranſcurſu dicti temporis: quia tanto tempore omnis actio tollitur.l.ſi cui.l. omnes ⁊.l.cum notiſſimi. C.de preſcrip.xxx. annorū.veruntamen vbi eſſet bone fidei poſſeſſor preſcriberet dominiū ſaltim vtile per quod cōſequitur nedum exceptionē cōtra antiquū dñm agētē verum etiā ſi a poſſeſſione cadat paratur ſibi actio ad rem vēdicandā cōtra quēlibet tertiū poſſeſſorē: licet nō contra antiquū dñm. Sz qñ eſt malefidei poſſeſſor non acqrit aliquod dominiū ſed ſolū ius excipiēdi cōtra antiquū dñm Sed ſi cadat a poſſeſſione nullā habet actionē ad rē vendicandū nec contra dominū antiquum nec contra tertiū vt eſt tex. ſingularis ſcdm Bar.in.d.l.ſi quis emptionis.§.j. iuncta glo.in ver.cū qua tranſeūt ibi Cy. Bar.Bal.Ang.⁊ Saly. ¶ Sed iure canonico nulla preſcriptio cuiuſcunq tpis procedit cum mala fide.c.vigilāti.⁊.c.fi.de preſcrip.⁊.d.c.poſſeſſor. Et quia vt dixi hoc etiam caſu agitur de peccato ſtabimus iuri cano. Et ſic cōcluſio erit q vtroq iure cū bona fide ſine titulo procedit preſcriptio.xxx. an. In rebus corporalibus ⁊ pphanis ⁊ vbi priuatus preſcribit cōtra priuatum: vel eccleſia contra priuatum. Si vero priuatus preſcriberet contra eccleſiam vel eccleſia contra eccleſiam tunc requiritur ſpacium.xl. annorum fauore eccleſie: nec tunc requiritur titulus ſed ſufficit bonafides cum poſſeſſione dicti temporis per textum in c.de quarta.c.ad aures ⁊.c.ſi diligenti.vbi glo.⁊ docto.de preſcrip.et in.c. primo.vbi gloſ.archi. Joan. andr.et gemi.eodem titulo libro ſexto.⁊ quo ad hoc ius ciuile eſt imitatuz ſed quo ad preſcribendum longo tempore inter priuatos et quando eccleſia contra priuatum iura ciuilia ſunt incorrecta vt volunt expreſſe Gemi.⁊ Phili.Fran.in dicto capitulo.j. Innocen. Pa.in.c.de quarta.col.iiij.verſicu.ſed quantum ad principalem articulū cōcludit q in hac preſcriptione inducēda nulla eſt differentia inter ius canonicum et ciuile preter illam q: ius ciuile admittit eā cū mala fide quā ius canonicum damnat in tranſcurſu autem temporis ſecundum eum non eſt differentia: quia iura canonica nō exigunt tempus.xl.annorum niſi quando eccleſia preſcribit contra eccleſiaz vel priuatus contra eccleſiam qđ etiā eſt iure ciuili ſtatutum in auten.quas actiones.C.de ſa.ſan.eccle.⁊ in eccleſia romana centum annorum: vt ibi ⁊ c.cum nobis de preſcrip. ¶ Priuatus autem contra priuatum ⁊ eccleſia cōtra priuatum bene preſcribunt minori tempore ſicut eſt a iure ciuili diffinitū ſecundum eum.⁊ ſequitur Bartolo.cepo.in trac.ſerui.v:.predi.c.xxiiij. colū.iij. ¶ Circa titulum etiam nulla eſt differētia īter dicta iura quia neutro iure eſt neceſſarius in hac preſcriptione quoniam etiam laicus rem tēporalem eccleſie ſpacio.xl. annorum cū bona fide preſcribit ſine titulo vt tenēt expreſſe glo.in.c.fi.de preſcrip. li.vj.⁊ in.c.facultates in ver. quadraginta annorū.xiij.q.ij. ¶ Quod ſane intelligas niſi ius cōmune reſiſteret preſcribenti vel eſſet iuris preſumptio contra eum quo caſu requiritur titulus vel tanti temporis poſſeſſio de cuius initio memoria non exiſtat iſte eſt textus in.d.c.j. de preſciptio. in.vj. ¶ Tantum enim tempus cuius initij non exiſtit memoria habetur loco tituli legitime conſtituti.l. hoc iure.§.ductus aque.ff.de aqua quotidia.et eſtiua. Et eo tempore acquiruntur etiam ea que non poſſunt competere niſi priuilegio vt ſunt iuriſditio et regalia: et ſic habet videli

UVA. BHSC. IyR_228_4

priuilegij: vt eſt textus ſingularis in.c.ſuper quibuſdam.§. preterea.de verborum ſignificatio. ſecundū Panor.ibi.ꝛ Ludo.roma.ſingu.ſuo.ij.q.j.incip.nunquid vſus. vnde Inno. et Baldus in.d.c. ſi diligenti. dicebant quod in preſcriptione tanti temporis de cuius initio ꝛc.ſemper preſumitur titulus et bonafides licet nō allegēt. Et hec eſt preſumptio iuris:ꝛ de iure que nō admittit probationē in contrarium niſi quod dictum temp⁹ nō eſt elapſuꝫ. ita nota.tenet Fely.in dicto.c.cum nobis col.iij.ſed premiſſa procedunt data capacitate in poſſidente alias tantū tempus non haberet vim priuilegij nec habilitaret incapacem ideo quantocunqꝫ tempore etiam ſi p mille annos laicus exerceret officiuꝫ ſacerdotis non per hoc conſequeretur titulum nec efficeretur ſacerdos vt dicit Bal.in.l.j.col.ſecūda de emāci.libe.et dicunt cano.in.c.ſecūdo de conceſ. preben. quod quantocunqꝫ tempore laicus exerceat actum collationis beneficiorū ꝙ tamen ius conferendi non preſcribit. Iteꝫ aduertas quod vbi in preſcriptione eſſet neceſſaria ſcientia et patientia illius cōtra quem preſcribitur puta in iuriſditione pedagio ꝛ ſeruitutibus iuxta.l. ſeruitutes in magna.ff.de ſerui.et.l.ſecūda.C.eodem titulo quod hoc caſu trāſcurſus tanti temporis de cuius initio ꝛc.releuant ab onere probandi ſcientiam ꝛ patientiaꝫ prout voluit gloſſa quam ibi Ange. notat in dicto.§.ductus aque.ꝛ tenet Iaſo.in.l.imperiuꝫ colū.ix. verſiculo circa primum poſt doct.ibi per eum adductos.ff. de iuriſdi.omnium iud.ꝛ Fely.in.d.c. cum nobis. colum.j.et.ij. Qualiter autem probari debeat preſcriptio tanti temporis de cuius initio ꝛc.ꝛ qualiter ꝓbetur memoria ſtare tradit glo.ordi.ꝛ not.in.d.c.j.gloſ.fi.de preſcriptio. in vj. Modum autem probādi poſſeſſionē centū annorꝫ ponit glo.reputata ſingularis.

¶Item aduerte circa modum articulandi et probādi poſſeſſionem in preſcriptionibus ꝙ oportet articulari et probari de tempore completo ante litem conteſtatam alias ſi teſtes ſimpliciter deponerēt poſt litem conteſtatam quod poſſediſti per decem vel viginti annos intelligeretur a die redditi teſtimonij ſeu iuramenti preſtiti:et ſic includeret tempus poſt litem conteſtataꝫ per quam fuit interrupta preſcriptio et per conſequens non remaneret ꝓbata preſcriptio:iſta eſt nota.doctri.Barto.in.l. celſus.colum.fi.ff.de vſuca.et probatur in.l.in vſucapionibus eodem titulo.ꝛ idē tenet Barto. et docto. in.l.ſi poſt acceptum per illum textum de rei vendi.ff.et in.l.nec bona.C.de preſcrip.lon.temp.ꝛ Baldus ꝛ Angelus in.l.ſuper longi.eodem titulo.et idem vult Baldus in.l.fi.in.xv.oppo.C.de edic. diui adri.tol.dicēs quod teſtes deponentes ſuper preſcriptione debēt aſſerere tempus eſſe completum. Item adde quod ille qui legitime preſcripſit puta cum bonafide et titulo vbi eſt neceſſarius cū id faciat lege ciuili et canonica permittentibus et approbantibus quod non peccat:quia qui legis autoritate preſertim canonis peccat peccare nō dicitur.c.qui peccat. xxiij. queſtione quarta.l.graccus.C.ad legem iuliaꝫ de adulterijs. Et ideo erit tutus preſcribens nec in foro conſciētie tenebitur ad reſtitutionem cum alienuꝫ non poſſideat: alienum eniꝫ dici non poteſt quod iure poſſidetur in capitulo quid dicam.xiij. queſtione quarta. Et ita tenet Angelus de cla.in ſumma in ver. p̄ſcriptio.§.xlvj. incipien. vtrum tutus dicens ita tenere ſco.in.iiij.ſenten. diſtinctiōe.xv. et tenent roma.in repe.rubr.de arbi.colūna ſecūda.ꝛ Jo.fabri inſti.de vſuca.in prin. Et conſequēter quia denūtiatio euangelica non habet locū niſi ratione peccati.c.nouit de iudi.cōtra illū qui legitime preſcripſit nō pōt haberi recurſus ad eccleſiam per denuntiationē euangelicam cū non peccet.

UVA. BHSC. IyR_228_4

Quod vtrūq; ſane intelligas in pre-
ſcriptione reali per quam dominium
eradicatur a primo domino et attri-
buitur preſcribenti per legem at qui
natura.§. cum me abſente. ff. de neg.
geſt. Sed ſecus in preſcriptione actio
nis perſonalis ſiue debiti per quam
preſcriptionem non tollitur natura-
lis:ita nota. voluit Bal.in auten.ad
hec.colum. verſicu. item dubitatur.
de debito.C.de vſu. dicens ita cōmu-
niter tenere docto.ꝛ procedit maxime
attēta communi opinione que habet
qḋ actioni perſonali nō poteſt preſcri
bi propter malā fidē cū ſciat vel ſcire
debeat ſe debitorem prout nota per
glo. Innocen.et communiter canoni
ſtas in.c. fina. de preſcriptionibus.

¶Quo vero ad preſcriptionem ſerui-
tutum inducendam ſeruanda eſt in
vtroq; foro canonico et ciuili diſtin-
ctio poſita in dicta.l.ſeruitutes i ma-
gna.in prin. vz inter ſeruitutes ha-
bentes cauſam continuam ſeu quaſi:
id eſt non requirentes ſemper factū
hominis continuum vt eſt ſeruitus
aqueductus et ſtillicidij quibus pre-
ſcribitur ſpacio decem annorū inter
preſentes ꝛ.xx.inter abſentes exēplo
rerum corporalium immobiliū etiā
ſine titulo lege ſecunda. vbi gloſſa et
docto.C.de ſerui. ꝛ aqua. et.l. ſi quis
diuturno.in princip.ff.ſi ſer.ven. niſi
aqua duceretur de publico quo caſu
requireretur tantum tempus de cu-
ius initio non eſſet memoria in con-
trarium.l. vſum aque. vbi Bartolus
de aqueduc.lib.xi.C. Et inter haben-
tes cauſam diſcōtinuam:id eſt requi-
rentes ſemper factum hominis vten-
tis puta ſeruitus itineris ꝛ vie quibꝰ
preſcribitur ſpacio tanti temporis de
quo memoria in contrarium non exi-
ſtit dicta.l.ſeruitutes i principio. vbi
glo.ꝛ doct.ꝛ in.l.prima.§.ſi.ff.de aqua
plu.arcen.

¶Quod primum ſane procedit niſi
preſcriberetur ſeruitus habens cau-
ſam cōtinuam in predio eccleſie quia
tunc eſſet neceſſarium tempus qua-
draginta annorum ſicut in preſcri-
ptione ipſius predij vt tenent In-
nocen. et omnes in dicto capitulo ſi
diligenti. et Paulus de caſtro in di-
cta lege ſeruitutes in principio colū.
tertia verſiculo tertio requirit in diſcō
tinua vero ſeruabitur ius ciuile ne
quod fauore eccleſie ꝛc.ſecundum Pa
normitanū in dicto capitulo de quar
ta.columna tertia. verſiculo ſecundo
eſt dubium. ¶Et pariformiter in iu-
ribus ſpiritualibus vt eſt ius eligen-
di et in annexis vt eſt ius patronatus
non procedit preſcriptio minori tem-
pore quadraginta annorum non at-
tenta differentia cauſe continue vel
diſcontinue per textum in dicto capi-
tulo de quarta.cum ibi nota. ita tra-
dit Baldus in.l. ſecunda columna ſe
cunda. verſiculo quero ergo.C.de ſer
ui.et aqua.et ſequitur are.in.§. eque
columna quinta.inſtituta. de actio.

¶Secundum autem quod dixi de ſer
uitutibus habentibus cauſam diſcō-
tinuā procedit ſane niſi preſcribens
probaret titulum habitū a tertio nō
domino fundi qui conſtituiſſet ſerui-
tutem inter viuos vel vltima volunta
te. Nam eo caſu ſeruitus licet diſcon
tinua preſcriberet ꝛ acquireret longo
tempore cum dicto titulo et bona fi-
de. iſta eſt ſingularis determinatio
Pauli de caſtro in dicta lege ſerui-
tutes.in principio.verſicu.eſt ꝛ alius
caſus per textum in.l.finali.in fine.C.
de preſcriptionibus longi temporis.
et in.l.ſi ego.§.primo.de pub.ff. et ſe-
quitur Cepo.in tracta.ſerui. vrba.pre
di. cap. xx. verſiculo tertius caſus.
Et hoc eſt quod dicebat Joannes fa-
bri in dicto.§.eque.colum. quinta.qḋ
ſeruitus formata ſeu titulata preſcri-
bitur longo tempore inſtar immobi-
lium:ideo autem dixit a non domino
quia ſi fuiſſet dominus fundi non
eſſet opus preſcriptione: quia incon-
tinenti eſſet queſita ſeruitus.lege ſe-
quitur.§. lana.ff. de vſuca. ¶Ultimo
etiā alio caſu in ſeruitutibus diſcōti-
nuis ꝓcedet preſcriptio lōgi tēpis de-

UVA. BHSC. IyR_228_4

cē annoꝛū inter pꝛeſentes ⁊c. vez quā
do pꝛeſcribēs allegaret titulum ſerui
tutis a vero dño qui potuiſſet illā cō=
ſtituere ⁊ titulū nō poſſet pꝛobare: ſed
bene pꝛobaret de vſu. ſeu quaſi poſſeſ
ſione ſeruitutis dicto tempoꝛe ⁊ dicta
cauſa ex vſu enim dicti tempoꝛis pꝛe=
ſumetur titulus allegatus quamuis
aliter nō pꝛobetur ⁊ tali caſu ſeruitus
diſcōtinua pꝛeſcribetur ſpacio longi
tēpoꝛis ſicut cōtinua ſcđm gl. ⁊ Bart.
l. d. l. ſeruitutes ⁊ dicit ibi Pau. de ca.
quod iſta eſt communis opinio cano=
niſtarum ⁊ legiſtarum ⁊ eandem opi.
glo. dicit eſſe cōmunē ⁊ ſe vidiſſe ſem=
per obſeruari in pꝛactica. cepo. dicto
capitulo. xx. ¶ Unum tamē eſt ſpecia=
le in hac pꝛeſcriptione ſeruitutum qđ
neceſſaria eſt in ea ſcientia ⁊ patiētia
illius cōtra quē pꝛeſcribitur. Et ideo
debet pꝛobare p̄ſcribēs ſe vſum fuiſſe
ſeruitute iure ſeruitutis ſciēte ⁊ patiē
te aduerſario. l. ij. vbi glo. Bart. ⁊ om=
nes in. d. l. ij. C. de ſerui. ⁊ aqua. iuncta
lege quoties in ſecūdo. ff. de ſerui. Li=
cet ſecus ſit in pꝛeſcriptione rerū coꝛ=
poꝛalium que nō exigit ſciētiam ad=
uerſarij ſed pꝛocedit etiam cōtra igno
rantē lege finali. C. de pꝛeſcri. lōg. tēp.
Niſi vt pꝛedictum fuit pꝛobaret poſ=
ſeſſio tanti tēpoꝛis de cuius initio ⁊c.
quia illa ſupplet vicem ſcientie ⁊ pa=
tientie. ¶ In pꝛeſcriptione etiam ſer=
uitutum negatiuarum vt altius non
tollendi vltra pꝛemiſſa eſt requiſita
pꝛohibitio ⁊ a die pꝛohibitionis inci
pit currere p̄ſcriptio: vt nota per gloſ.
⁊ docto. in lege qui liminib⁹. ff. de ſer=
ui. vꝛ. pꝛed. et in lege pꝛima. C. de ſer=
ui. et aqua. ⁊ gloſ. in capitulo abbate
ſane. de verboꝛum ſignificatio. ¶ Ti=
tulus autem in pꝛeſcriptione ſeruitu
tum nō eſt neceſſarius per textum in
dicta lege ſi quis diuturno. in pꝛinci=
pio. vbi glo. Barto. ⁊ docto. in dicta le
ge ſeruitutes. ⁊ in dicta lege ſecunda
⁊ Nico. de nea. et Jo. fa. in. d. §. eque.
Quod eſt verum in ſeruitutibus rea=
libus ſecus enim in perſonalibus vel
mixtis puta vſufructu ⁊ vſu in quib⁹

inſtar immobilium requiritur titul⁹
⁊ bona fides per textum: in lege fina=
li. C. de pꝛeſcrip. long. temp. ⁊ in dicta
lege ſi ego. §. pꝛimo. ff. de publi. quia
in his agitur de graui pꝛeiudicio ſe=
cundum Paulum in dicta lege ſerui=
tutes. ¶ Circa pꝛeſcriptionem vero
actionum perſonaliuꝫ nulla alia dif=
ferentia reperitur inter ius cano. ⁊ ci
uile niſi quia ius ciuile admittit pꝛe=
ſcriptionem actionum perſonalium
ſpacio. xxx. annoꝛum etiam cum ma=
la fide. lege ſecunda circa medium. C.
de conſtituta pe. ⁊ l. ſicut ⁊ l. cum no=
tiſſimi. C. de pꝛeſcrip. xxx. vel quadra=
ginta annoꝛum.

¶ Sed de iure canonico nulla currit
pꝛeſcriptio niſi cōcurrente bona fide
capitulo finali de pꝛeſcrip. que decre
talis pꝛocedit etiā in actionibus per=
ſonalib⁹ ſecundū cōem cōcluſionem
doct. ibi. Sed debitoꝛ actione p̱ſona=
li cum ſciat ſe debitoꝛem vel ſcire de=
beat ⁊ non ſoluat dicitur eſſe in mala
fide. Niſi foꝛte data iuſta ignoꝛātia:
vt quia erat obligatus ex facto pꝛocu
ratoꝛis vel ex teſtamēto aliquo quod
ignoꝛabat: vt declarat Antonius de
but. in. d. c. fi. et Jmo. in. l. ſequitur. §. ſi
viam colum. ij. de vſucap. ff. Et ſimili=
ter heres debitoꝛis eſt i mala fide aut
ſaltim mala fides ſui p̄deceſſoꝛis ſibi
nocet et in eum tranſit. lege cum he=
res. ff. de diuer. ⁊ tē. pꝛeſcrip. etiam ſi
nolit vti acceſſione defuncti ſecūdum
communem concluſionem doctoꝛum
quam firmant Antonius de Butri. et
Panoꝛmitanus in quinta colū. verſi.
Sed circa pꝛedicta. in dicto capitulo
ſi diligenti. et idem Panoꝛmitanus
in capitulo nihil. colūna ſecūda. verſi
culo ſucceſſoꝛ vero. eodem titulo vꝫ
de pꝛeſcriptio. Et ideo iure canonico
pꝛeſcribere non poſſunt. Et quod di=
xi ſpacio. xxx. annoꝛuꝫ pꝛeſcribi actio
ni perſonali ⁊ non minoꝛi tēpoꝛe pꝛo=
cedit ſiue ſit actio ciuilis ſiue pꝛeto=
ria rei tamen perſecutoꝛia lege in ho
noꝛarijs. ff. de act. ⁊ obliga. ⁊ ſiue ex cō
tractu ſeu quaſi ſiue ex vltima volun=

UVA. BHSC. IyR_228_4

tate cum etiam legata preſcribantur xxx. annis. Penales autem pretorie ⁊ quedam rei perſecutorie minori tempore preſcribuntur penales vt actio iniuriarum anno reſciſſoria quadriēnio a die leſionis redhibitoria ſpacio ſex menſium quanto minoris anno actio de dolo biennio vt eſt glo. magiſtra. in. d. l. in honorarijs. ⁊ nota inſti. de perpe. ⁊ tempo. ac. in princi. ¶ Criminales autem actiones ſiue accuſationes tolluntur ſpacio. xx. anno. per tex. ſingularem ſm Bald. ⁊ Ange. ibi in. l. q̄rela. C. ad. l. cor. de fal. preterq̄ in aliquibus ſpecialibus delictis ibi per glo. not. quorum accuſationi preſcribitur maiori vel minori tempore. Et hoc voluit iſte autor. ſ. ti. qui. mo. ſuo no. ciui. agē. verſi. ⁊ a generaliter nulla. Et ideo dicebat in ſpecie gloſ. in. l. in cognitione gl. mag. ff. ad ſille. quod de homicidio non poteſt quis accuſari poſt viginti an. per. d. l. querela. que procedit in omni crimine publico: ⁊ ita determinat Pa. in. c. cū haberet in. iij. not. de eo qui dux. in ma. quā pol. per adul. Intellige tamen reſpectu pene temporalis et vindicte publice quia ſecus reſpectu penitentie in foro conſcientie imponende pro delicto in qua non cadit preſcriptio p gloſ. ſingularem in capitulo admonere. xxiij. queſtione. ij. ſm Pa. ⁊ Fely. in d. c. fi. ⁊ eundē Pan. in. d. c. cū haberet. vbi inſert quod in foro anime diuturnitas tēporis auget peccatū etiā non reiteratū: qꝛ tanto grauiora ſunt delicta ⁊c. c. fina. de conſue. Sed in foro ciuili diuturnitas q̄nqꝫ alleuiat penā. l. ſi quis diutino. ff. de penis quandoqꝫ in totuꝫ tollit: vt in. d. l. querela. de penitentia ideo dixi qꝛ pene legales ad duplum vel quadruplū in foro conſcientie ſolui nō debent vt eſt tex. ſingularis iuncta glo. in. c. fraternitatis. xij. q. ij. quā dixit ſingularē math. mat. nota. xxiij. incip. nota ꝙ omnes. ¶ Item aduerte pro ſingulari limitatione. d. l. querela ꝙ in delictis ex quibus oriť duplex actio ciuilis ⁊ criminalis iuxta. l. fi. ff. de pu͂a. de. ⁊. l. fi. ff. de fur. ſi ciuilis tollitur minori tempore pariformiter eodem tempore tolletur criminalis pone in actione iniuriarū pretoria: qꝛ ſicut ciuilis tollitur anno. l. ſi non conuicij. C. de iniu. ita ⁊ anno tolletur criminalis: qꝛ de crimine non pōt queri criminaliter vltra id tēpus itra qđ agi poteſt ciuiliter. Iſtud fuit ſingulare dictū Jac. but. queꝫ ibi ſequitur Ang. ⁊ Saly. dicēs perpetuo menti tenendū in. d. l. querela. ¶ Officio autem iudicis preſcribitur eo tēpore quo actioni vel accuſationi in cuius locū ſuccedit vnde ſicut actioni perſonali preſcribiť. xxx. annis. d. l. ſicut. C. de preſcrip. xxx. anno. Ita ⁊ officio iudicis in eius locū ſuccedenti. vt eſt gl. ſingularis in ea. l. ſicut in verſi. perſecutiōe quā dixit ſingularē Bal. in. l. ij. C. de execu. rei iudi. ⁊ tenet Barto. in. l. pretor. §. fi. ff. de no. ope. nun. ⁊ in. l. ſocietatē. §. arbitrorū col. v. vſi. quero. ſ. quantum. ff. pro ſoci. dicens ꝙ q̄n officiū iudicis ſuccedit loco actionis durāt tm̄ quantū actio. Et vbi datur in locū exceptiōis tunc durat perpetuo. ¶ Et licet gl. in preal. l. querela glo. j. in fi. voluerit per verbū forte officiū iudicis ſuccedentis in locū accuſationis durare. xxx. an. tñ illa gloſ. eſt reprobata a Jac. bu. Cy. Bar. ⁊ cōmuniter doct. ibi. ⁊ illam etiā dānat imo. in. l. diuus. §. fi. ff. de re iud. ⁊ Alexan. in. l. ita demū. col. fi. C. de proc. eā etiaꝫ dicit cōiter reprobari Jaſ. in. l. j. colū. v. ff. de iuriſdi. om. iudi. qꝛ vt dixi ſolū durat quantū accuſatio que regulariter tollitur. xx. anno. d. l. querela. ¶ Aliquibus tamen caſibus officiuꝫ iudicis minori tempore tollitur ſm ſubiectaꝫ materiā vt tradit Jaſ. in. d. l. pretor. §. fin. col. pe. exemplificans in officio iudicis quod competit pro fructib⁹ ꝙ nō durat niſi triennio vt vult glo. ſingularis ſm eum in. l. ſequitur §. fructus. vbi Bar. ⁊ alij. ff. de vſuca. et Barto. et moder. ſignanter Alexā. in. l. iij. C. de his que vi me. ve cau. fiūt. ¶ Idem in officio iudicis qui eſt de-

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſcriptus in cataſtro ſiue libro publico puta talliarum ⁊ exceſſiue cotiſatus vt iudex cataſtrum emendet quod dʒ implorari infra annum alias ſibi preiudicat vt eſt ſingulare dictum Bar. in.l. forma.§.fi. ff. de ceſi.per text.l.ſi quis grauatus.C. de cenſi.⁊ cenſito. a li.xj. quē ſequunt̄ Ludo. ⁊ Jaſon in d.l. pretor.§. fina. Idem et tertio dicit Idē Jaſ.in officio iudicis quod competit agnatis volentibus reuocare feudū alienatū quod tollitur lapſu anni: vt eſt textus ſingularis in capitulo vno.§.titius ſi de feu.contro.ſit inter do.et ag.et ibi Bal.Jacobus al.⁊ mar.lau.quem dicit ſingularez Ro.in.d.§.finali.in addi.Sed Jaſ.ibi addit alios duos vez text.in capitulo vno.§.fina.ſi de inueſti.inter do.⁊ vaſ.lis ori.⁊ in capitulo vno.§.porro.qualiter feu.olīʒ po.alie. quē latius vide.Circa actionē hypothecariā bene eſt differentia inter ius ciuile ⁊ cano.quando in ea preſcribēdo ius ciuile non requirit bonaʒ fidē niſi quando terti⁹ poſſeſſor rei hypothecate vult p̄ſcribere iuri hypothece contra creditorē ſpacio decem annorum inter preſentes ⁊.xx.inter abſentes quo caſu neceſſarius eſt titul⁹ ⁊ bona fides per textum in.l.prima ⁊ ſecunda.C.ſi aduer.credi.Sed ſi velit idem terti⁹ preſcribere hypothecarie contra creditorem ſpacio.xxx.annoꝝ vel.xl.quando haberet cauſam ab eodem debitore iuxta.d.l.cuʒ notiſſimi in prin.⁊.§.j.vel ipſe principalis debitor aut eius heres vellet preſcribere ſpacio.xl.annorum contra ipſum creditorē iuxta.§.primū his caſibus iura ciuilia nullā exigūt bonā fidē: ſed tm̄ caſum dicti t̄pis. Sʒ vt p̄dictū eſt iura canonica q̄b⁹ ſtādū ē nullā p̄ſcriptionē admittūt cū mala fide. d. capitulo fina. vbi ita communiter conclu

¶ Et exceptio iuſti dominij. Et q̄ cōpetit eo quod quid dicitur eſſe factum contra legem[a] vel ſenatuſconſultus. vt. ff. de excep. l. iij. §.
4 reſpon. † Et in ſumma plures ſūt exceptiones q̄ actiones quia nō inuenies nec actionem nec interdictum quod aliquaz vel aliquas non habeat exceptiones.

ditur. Et quia hodie mala fides ſeu perfidia exuberat inter homines de quolibet quātūcūq̄ modico cōtractu ſolet fieri inſtrumentum ⁊ in inſtrumētis notariꝫ de ſtilo apponūt hypothecam ⁊ iuramētum ex ipſis contractibus agi poterit perpetuo: id eſt vſq̄ ad.xl.annos cum iuramentū perpetuet actionem in.xl. annos ſicut litis conteſtatio per text.in lege nam et poſtea. §.ſi is qui temporali.ff.de iureiurando. vbi Bartolus Bald. Ang. Salicetus Alexander et moder.dicentes eſſe mirabilem effectum iuramenti. Sʒ aduerte quia loquuntur proprie iuramento deciſorio quando: ad delationem debitoris creditor iurauit centum ſibi deberi. Ideo cogita cum hec forma non ſeruetur: vtrum iuramentum debitoris de implendo contenta in inſtrumento vtrum perpetuet actionem in.xl.annos: ad quod vide que dixi.s̄.eodem titu.verſic.peremptorie in verſi.iuſiurandi.col.penul. Qꝛ in hoc ampliſſimo preſcriptionū gurgite abyſſus abyſſum inuocat.iō ſiſto ratē et videto ad ſaturitatē imo. in repe.c.fi.de preſcri.⁊ Pet.de vbal. in repe.d.c.ſi diligenti.⁊ Jo.frā.Bal. in tractatu de preſcrip.⁊ repe.d.l.celſus.ff.de vſucap. Antonius de trem.
a ¶ Contra legem gloſ.in.d.l.iij.hic allegata exēplificat in.l.iulia.de fun.dota. In quo articulo quia vtilis eſt in practica pono aliquas concluſiones: prima erit quod ſicut fundus dotalis prohibetur alienari per maritum conſtante matrimonio: ita ꝑ ſpōſum anteq̄ matrimonium ſit conſummatum text.eſt ſingulariter notan.in l.iiij.ff. de fun.do. ſecundum Angel. inſti.quibus alie.lice. vel nō.in prin. Secunda concluſio res mobilis dotalis ita ꝓhibet̄ alienari ſicut immo

UVA. BHSC. IyR_228_4

bilis niſi ſeruata diſpoſitione auten. ti.ſine a me.C.ad vel.ita cōcludit Bar to.poſt gloſſ.ibi in.l.j.colum.iij.verſiculo aliud eſt priuilegium.ff.ſolu.ma trimo.quam concluſionem dicit eſſe communem Iaſ.ibi.colum. viij. in.j. lectura.Niſi in rebus conſiſtentibus pondere numero & menſura que non ſunt prohibita alienari lege res in do te3.ff.de iure do.& in ſeruo dotali qui poteſt manumitti lege prima. C.de ſeruo.pig.da.ma.Tertia concluſio li cet quando fundus dotalis ſtimatus extitit & non apparet qua mente an vt faciat emptionem an ad fines.cognoſcendi valorem ſi a marito deteriorетur in dubio preſumatur emptio: vt poſſit alienari: vt en glo.valde nota.in lege ſi inter virum.C.de iure dot.Et vbicunque eſt pretium preſumatur emptio:vt eſt gloſſ.valde nota.et ſingularis in lege cū dotē vt eodem titu.quam ita appellat Iaſ.in lege prima.col.vj.C.de iure emp.hoc tamen eſt verum vbi pretium correſpondet vero valori rei alias non.gl. eſt valde ſingularis in lege prima.§. j.in.verſicu.agendo.ff.de ſuperfi.quā ſequuntur Bald.et Salice.in lege ex conuentione.C.de pact.et ibi Iaſ.illam dicit valde ſingularem et in dicta lege prima.C.de iur.emp.¶Quarta concluſio tunc demum ſtimatio fundi dotalis facit emptionem quando maritus eſt ſoluendo alias non ita tenent Baldus et Salicetus in lege intereſt.C.de vſufru.per gl.in ſimili in.l.in rebus gloſſ.ij.C.de iure dot. quam dicit ſingularem Iaſ.in dicta lege ex conuentione.¶Quinta cōcluſio maritus qui fundum dotale3 alienauit in caſu non promiſſo poteſt nihilominus rem ipſam vendicare nō obſtante ſua alienatione vt voluit gl. in lege vna.§.& cu3 lex.& ibi tenet Cy. C.de rei vxo.act.et gloſ.inſti.qui.aliena.li.vel non.in princi.& tenent Barto.in lege cum vir.colum.penul.verſiculo quero vtrum vir.et ibi etiam Imo.ff.de vſuca.vbi gloſſ.tenuit contrarium.Et iſtam dicit eſſe communem Angel.areti.vbi ſupra.Et bene faciunt que de alienante rem eccleſie ſine ſolennitate requiſita habentur in capitulo ſi quis presbyterorum.in gloſſ.in verſicul.alienator.de re.eccleſi.non alienan.Plus voluit Imo. in dicto capitulo cum vir.quod etiam ſi maritus iurauerit non contrauenire alienationi quod tamen non obſtante iuramento poterit alienationem reuocare ex perſona vxoris in cuius fauorem eſt prohibita alienatio. ¶Sexta concluſio. Mulier non poteſt conſentire alienationi fundi dotalis etiam cum iuramento. vt vult gloſſ.in dicta lege vna.§.et cum lex propter prohibitionem legis:ſed iure canonico cui in hoc ſtandum eſt ſi mulier conſentiat viro alienanti et iuret non contrauenire neceſſe habet iuramentum ſeruare per text. in capitulo cum contingat.de iureiuran.et in capitulo licet mulieres.eo. titu.in.vj.Si tamen velles obuiare huic canonice diſpoſitioni contra quam inuehitur practicus papien. de ferra.in for.li.quo vxor agit ad do. in verſicu.ac etiam caſtrum facias tu mulierem prius iurare quod alienationi nunquam conſentiet:nec ipſa alienabit:et ſi contingat ipſam poſtmodum alienare vel conſentire viro cu3 iuramento:primum iuramentum impediet effectum ſecundi:vt voluit gl. ſingularis in.d.c.fina.glo.fin.quam dicit ſingularem Ang.are.vbi ſupra in fi.Septima concluſio ſicut quādo maritus ſuccedit vxori in dote conualidatur alienatio fundi dotalis per eum facta.l.cu3 vir.ff.de vſucap.Ita ſi mulier alienauerit fundum dotalem ſoluto matrimonio per mortem viri conualidatur alienatio.gloſſ.eſt ſingularis in.l.conſtante.C.de dona. quam tanquam ſingulare3 allegat Cyn. in.l.ſi predium.C.de iure.dot.vt refert Bal.in.d.l.cōſtante.intellige etiā ſi non iuraſſet ſecundum Bald.in.d. l.ſi predium.Antonius de tremolis.

UVA. BHSC. IyR_228_4

5 ¶†Et ſubtiliter intuendo omnis actio eſt exceptio[a] ⁊ actore poſſidente actio poteſt obijci in modū exceptionis. vt. ff. de ſuperfic. l. j. §. quod autem. et. ff. de inoffi. teſta. l. papinianus. §. ſi filiꝰ. ⁊. ff. ex qui. cau. ma. l. necnō. §. exēplo. ¶Iſtarum et ſimilium naturam cōſideret aduocatus quia ex his quedā ante litem conteſt. ⁊ poſt litem, cōte. vſq; ad ſententiam opponi poſ

6 ſunt quedam etiam poſt. ¶†Et regulariter dico omnes perēptorias exceptiōes opponi poſſe ante litem conteſtatam[b] et omiſſas poſſe obijci poſt litem conteſta=

a ¶Eſt exceptio. licet excipiens dicatur agere. l. j. ff. de excep. et debeat certum factum proponere ſicut actoꝛ per glo. ibi. Et ſi opponeretur de inepta exceptiōe ſuccumberet excipiens ſicut inepte agens. lege. j. §. labeo. vbi Barto. ff. de flu. et idem Bart. in. d. l. j. colū. ij. Attamen non eſt neceſſe exceptionē vide Angeluʒ. areti. in rubri. de excep. colū. xxv. inſtit. ſcriptis dari ſed ſufficit ꝙ iudex i actis rediſi faciat nec eſt neceſſe ꝙ in exceptione concludatur ſʒ in libello ſic prout vtrumq; determinat Bart. in dicta lege prima ſecunda verſicu. quero primo. per multa iura per eum ibi adducta. Intellige tamen niſi eſſet excipiens voluntarius puta contra electum vt voluit Innocen. in capitulo dudum. in. ij. de elect. quem ſequitur ſlo. in lege in exceptione. ff. de excep. et alij quos refert Fely. in rub. de excep. colum. fin. vbi ſubdit ꝙ proprie loquendo excipiens non dicitur agere per gloſſ. inſtit. de except. in princ. Et ideo in ſtatutis appellatione actoris non veniret excipiens nec appellatione actionis veniret exceptio ſecundum eum poſt Barto. et Angel. in dicta lege prima. Antonius de tremolis.

b ¶Ante litem conteſtatam. ſed an etiam probari poterunt ante litem conteſtatam hoc eſt querere vtrum impediant litis ingreſſum ſiue conteſtationem vt prius de ipſis exceptionibus q̃ʒ de actoꝛis intentione diſputetur: et probationes ſuper illis recipiantur ante ꝙ actoꝛ ſuam fundet intentionem: et ſic prius intentetur exceptio quam actio quod eſſet

mirabile ſecundum Bald. in lege eleganter. §. ſi quis poſt. ff. de conditio. Ad quod dicas ꝙ regulariter exceptionis peremptoꝛie obiectio litis cōteſtationem ſuper pꝛincipali negotio non impedit: licet dicta regula multas patiatur exceptiōes ob qđ plerīq; ſcribentiuʒ laboꝛant in enumerandis exceptionis litis igreſſum impedientibus et quaſdam ponit. Barto. et multoplures Alexan. in addi. ad eum. in lege vir bonꝰ ⁊ Bal. in lege poſtq̃ʒ liti. C. đ pactis. ⁊ Pau. de caſtr. in lege nā et poſtea. in pꝛin. ff. de iureiuran. et Angel. areti. enumerat. xlij. in. §. eq̄. colum. vj. cum. iiij. ſeq. inſtitu. de excep. et late maria. ʒoſ. in capitulo. vno colum. xj. cum. viij. ſeq. de litis cōte. vbi enumerat. xxxiij. et Feli. in capitulo exceptionem. colum. ix. et tribus ſeq. Tu autem pro nunc dicas ꝙ exceptiones peremptoꝛie ſeu alicuius defenſionis obiectus litis conteſtationem non impedit ſuper negotio pꝛincipali niſi ſit de re iudicata tranſacta vel finita iſte eſt text. in capitulo. vno de litis conteſt. libꝛ. vj. qui text. clare decidit ꝙ exceptiones rei iudicate et tranſactionis impediunt litis conte. Sed que compꝛehendantur ſub illo verbo rei finite paſſus eſt multū difficilis i quo Fre. de ſe. dubitās ꝯſuluit quendam do. bettum canoniſtam excellentiſſimum vt refert mari. vbi ſupꝛa verſicu. viceſima exceptio. Et nota difficultas ſecundum eum conſiſtit in cognoſcendo que ſint exceptiones ſeu defenſiōes rei finite Bartol. autem in lege cum querebatur. ff. iud. ſol. tradit hāc doctrinam quod

UVA: BHSC. IyR_228_4

quelibet exceptio per quam concludi
tur actori non competere actionem
dicitur rei finite. et impedit litis in-
greſſum per illum textum. et per legē
ſi pupilli. §. videamus. ff. de negotijs
geſtis. exemplificat de exceptione ſo-
lutionis et acceptilationis per quas
ipſo iure tollitur actio. Et idem vo-
luit ipſe Barto. in dicta lege nam et
poſtea. in prin. vbi ſequuntur Angel.
et communiter moder. ff. de iureiu-
ran. et licet Pau. de caſtro. ibi repro-
bet Bartol. per gloſſ. in dicto capitu-
lo vno. in verſicu. defenſionem. ta-
men illa gloſſ. communiter reproba-
tur ſecundum Jaſ. in dicta lege nam
et poſtea. qui etiam reſpondet ad tex.
dicti capituli vnici. poſt Alexan. ibi
et Feli. in dicto capitulo exceptionez.
in ver. defenſiōis cuiuſlibet quod nō
excludit eas que per alias leges indu
cuntur. per gloſ. in. l. ob es. C. de pred.
mino. Hoc idem voluit idem Bar. in
d. §. videamus. et in. l. papinianus. §.
ſi quis impubes per illum textum. ff.
de inofficioſo teſtamento. et alibi ſe-
pe. et iſtam Bar. ſenten. dicit ſibi vi-
deri equiorem Maria. in. d. ver. xx. Et
quia ſupra in rubrica huius operis
in ſecunda additione poſui aliquas
exceptiones que dicuntur facti ſeu
intentionis que oſtendūt actori actio
nem non competere dico ꝙ ille impe-
dient litis ingreſſum vt etiam tenet
Mari. vbi ſupra. Immo plus vt ibi di
xi iudex ex ſuo officio etiam ſi a parte
non excipiatur repellere poteſt ſic de
facto agentē. Et hoc itelligas ſiue in
ciuilibus ſiue in criminalibus qñ ex-
ceptio eſſet talis que redderet factum
impunibile quia poterit ante litē cō-
teſtatam opponi ⁊ ꝓbari: ⁊ impediet
accuſationis cauſam. l. ſi maritus. §.
preſcriptiōes. ff. ad. l. iul. de adul. text.
gl. ⁊ Bar. in ſpecie in. l. ſi ſeruus. C. de
his qui ad eccle. confu. ⁊ idem Barto.
poſt Jac. de are. in. d. l. nā ⁊ poſtea vbi
etiam moder. ¶ Dico tñ tibi circa hoc
ſunt diligenter notanda primo ꝙ tūc
demum exceptio que cōcludit actori
actionem nō cōpetere impedit litiſcō.
qñ poſſet incontinenti ꝓbari quoniā
ſi requireret altiorē indaginem reſer
uaretur poſt litem con. per tex. in. d. l.
nam ⁊ poſtea. in prin. cū glo. fina. vbi
Bart. Ang. Pau. Ful. Alex. ⁊ Jaſ. ff. dē
iureiu. ⁊ idē Bar. in. d. l. cū qrebat et
l. ſi. ff. ꝓ ſuo ⁊ eſt tex. i. l. ille a quo. §. j.
vbi per Alexan. ff. ad trebel. Et quan-
do exceptio dicatur requirere altiorē
indaginez. habes tex. ſingulariſſimū
ſm Bar. ibi in. l. ſi is a quo. in prin. ff.
vt in poſ. lega. ⁊ per eundem Bar. in
l. iiij. §. condemnatum. ff. de re iudi. et
per multos adductos per Alexan. in
d. §. j. ¶ Secundo aduerte quia tota
vis conſiſtit in forma opponendi di-
ctas exceptiones: q: ſi opponis q: ꝓ-
ceſſum exceptionē cōcludentem acto
ri actionem non competere vel deli-
ctum eſſe impunibile: puta dicendo
non potes agere vel tibi actio non
competit vel non teneor tuo libello
reſpondere quia ſolui vel preſcripſi
quia fui alias diffinitiue abſolutꝰ: ⁊
tunc impediunt litis ingreſſuz. ¶ Si
vero opponas ad merita cauſe puta
tu non foues iuſtam cauſam vel ego
venio abſoluēdus a petitis per te: q:
ſolui ⁊c. ⁊ tunc non impediant ita no
ta. voluit Barto. in. d. l. cū querebat ⁊
in. d. l. fin. quod nunꝙ exeat mentem
tuā dixit Ange. are. i. d. §. eque. col. pe.
⁊ ſequit Bal. Ange. Lud. Alex. ⁊ Jaſ.
in. d. l. nā ⁊ poſtea. ⁊ mari. ⁊ Fely. in lo
cis palleg. ¶ Itē aduerte diligēter ꝙ
nedū exceptiōes pdicte actori actiō
nē nō cōpetere ⁊ delictū eſſe ipunibi-
le cōcludētes modo pmiſſo oppoſitē
impediūt litiſcontestationē verū etiā
oīs exceptio notoria ⁊ que nō indiget
ꝓbatiōe etiā ſi aľs nō cōcludat actorē
eſſe ſine actiōe i iudicio: q: talis eqͥpa
rať illis de qbꝰ in. d. c. vno. ita tenent
Anto. de bu. pa. ⁊ Fely. col. viij. verſi.
circa peremptorias in. d. c. exceptionē
et Bal. in. l. poſtꝙ liti. col. ij. ver. octa-
ua exceptio. C. de pac. ⁊ in. d. §. ſi quis
poſt. ⁊ alij a Fely. relati in loco preal.
Idē dicentes qñ exceptio ꝓbaretur

UVA. BHSC. IyR_228_4

tam ante ſnīam[a] tamen vt.C.ſen. reſcin. non poſ.l.peremptorias. poſt ſententiam vero non audi= tur opponens eas niſi per in inte grum reſtitutionē vbi quis eſt mi nor.xxv.annis.[b] vel maior a ſen

per inſtrumentum: quia quod proba tur per inſtrumentum dicitur patere et ſuper ſuperuacaneo proceſſu non eſt inſiſtendum ſecundum eos: et li= cet hoc iure expreſſo non probentur habent tamen in ſe equitatem ſecū= dum Imo.in capi= tulo fin.de ordi.co gni.et Fely.vbi ſu pra. Alias autem regularis exceptio perēptoria etiam quam quis vellet incontinenti pro= bare non impedit litiſcon.ſecundum Innocen.Anto.de but.Pa.et Imo.in capitulo fina.de libel.ob.et per Fely. in dicto capitulo exceptionem.col.xj. ¶Sed ſi reus oppoſuerit exceptionē impeditiuam litiſcon.ſui natura an= te ipſam litem conteſtatam ad pro= ceſſum et in ea ſuccumbat an eandē poterit opponere poſt litē cōteſta.ad merita cauſe.Barto.in extraua.ad re primendum in ver.ſummarie verſic. et ex hoc dico quomodo in cri.le.ma. proce.ſimpliciter tenet quod ſic quia prima cognitio fuit ſummaria et ideo iterum poterit opponi et teſtes iterū recipi et publicari ſecundum eū queꝫ ſequitur Angel.areti.in.d.§.eque.co= lum.xij.licet Bald.Ludo.et Iaſ.in di cta lege nam et poſtea diſtinguant vtrum iudex plene cognouerit ante litem conteſtatam vt tunc amplius non audiatur.alias ſic.Ant.de tre.

a ¶Ante ſententiam. Licet vulgo dici ſoleat ꝙ perēptorie poſſunt obij= ci vſqꝫ ad ſententiam rectiꝰ tamen di ci poſſet vſqꝫ ad renuntiationem et cō cluſionem in cauſa quo etiam verbo ipſius eſt Specu.in titul.de excep.§. dicto verſicu. Et peremptorie quo= niam facta renuntiatione et conclu= ſione perinde eſt ac ſi ſententia eſſet lata ſecundum Barto.in.l.ſi mater. §.eandem.in fi.ff.de re iud.et poſt re nuntiatum et concluſum in cauſa par tium organa ſunt clauſa ita quod nō licet eiſdem aliquid dicere aut dedu= cere quod factum concernat.capitulo paſtoralis. de cau.poſ.et pro. cum ſi mi.ita expreſſe voluit Angel.areti.in §.appellantur.colum.iij.verſic.quar to aduertas.inſti.de excep.text.tamē in lege peremptorias hic alleg.et l. preſcriptionem.C. de except.vtuntur tali modo loquen di videlicet quod poſſūt opponi vſqꝫ ad ſententiā. Itē aduerte ꝙ pmiſſa Ang.ſnia nō ꝯuenit ei ꝙ ſtatim ſequit̄ ibi. Et hoc ꝓcedit et c.qm̄ i crialibꝰ nō obſtāte renūtiatiōe et cōcluſiōe in cauſa accuſatꝰ admitti= tur quandocunqꝫ ante ſententiam ad opponendum et deducendꝫ pro ſuis innocentijs etiam ſi expreſſe renun= tiaſſet omni defenſioni et probationi glo.eſt vnica et ſingularis.in lege pa ctum inter heredem.vbi per doc.ff.de pac.quā dicit vnicam Bal.in multis locis relatis a moder.ibidem et eā ſe quuntur Bar.Ang.et Imo.in.l.cuſto dias.ff.de pub.iudi.etiā ſi interueniſ ſet iuramentum ſm̄ Bal.in.l.vna.C. de confeſ.quam glo.tamen limita vt per moder.ibi. Poſt ſententiam tamē que in rem trāſiuiſſet iudicatam non admitteretur exceptio repugnās ſen tentie nec probatio innocentie cum talis ſententia retractari non poſſit niſi ex priuilegio principis vt eſt tex. mēti tenendꝰ et nunqꝫ obliuiſcaris ſꝫ Bar.ibi in.l.diui fratres.ff.de pe.et il lum dixit ſolēne Iaſ.in.l.iperatores. col.j.ff.de re iudi.Anto.de tre.

b ¶Minor.xxv.annis. hoc ſane in= tellige de minore qui fuiſſet i iudicio cū autoritate ſui curatoris: qm̄ ſecus eſſet ſi ſine curatore eo em̄ caſu iudi= ciū eſſet nullū vt dicet̄.ſ.ti.ij.¶.ratio= ne pſone. Niſi forte litigaſſet per pro= curatorē quem cum iuramento cōſti= tuiſſet: qm̄ cū iuramentū repreſentet eū maiorē gl.et doc.in.l.ij.C.de reſcin. vēd.ſicut maior nō reſtitueret̄ aduer ſus omiſſam exceptionē peremptoriā

UVA. BHSC. IyR_228_4

ita nec minor iſta eſt doctrina Bar. in d. l. mino. xxv. annis omiſſaꝫ. ita no. limitantis illam. l. per tex. in aut. ſacramenta puberuꝫ. C. ſi aduer. vendi. vbi idem tenet Bar. in vi. col. ver. quero quid i iudicijs. vbi dicēs illā aut. a procedere in iudicijs ſicut in contractibus et Bart. in d. l. minor. xxv. annis monet aduocatum minoris ne faciat eum litigare per procuratorē cum iuramento cō ſtituitur ſed cum autoritate curatoris. ¶ Item aduerte quoniam quod hic dicitur minorem reſtitui poſt ſententiam ad opponendum exceptionem procedit in peremptorijs in quibus terminis autor iſte loquitur quoniam ſi omiſiſſet opponere dilatoriam vel declinatoriam merita cauſe non concernentem nullatenus reſtitueretur cum illa dicatur modici preiudicij et pro modica leſione non datur reſtitutio. l. ſcio. ff. de in inte. reſt. ſm Inno. in c. coram felicis. de in integ. reſtitutio. quem ſequitur Bald. in. l. peremptorias. in. iij. colū. ver. quero vtrum ſicut. C. ſen. reſcin. non poſ. et in. d. l. ſcio in vtraqꝫ lectu. et Bald. refert. Feli. in. c. fraternitatis colum. iij. de teſti. licet contrarium teneat Bartol. in. l. fi. C. ſi aduer. rem in. per gloſ. not. ibi volentem ꝙ plus preſtat in integrum reſtitutio ꝙ̄ appellatio. quam facit ſingularem Bal. in c. cum Bertoldus. in. ij. col. de re iudi. ⁊ Bar. ſequitur Iaſo. in. l. ita demum col. pe. C. de procur. idem Iaſo. in. l. j. colum. fin. C. de iuris et facti ignorā. Item non admittitur minor ad obijciendum crimina contra aduerſariuꝫ vt eſt bonus text. in. l. auxilium. vbi Barto. et doc. ff. de mino. et eſt. glo. in cle. ij. glo. de pen. Ant. de but. ⁊ pa. in c. cauditis de in inte. reſtit. ⁊ Fel. vbi. S. Anto. de tre.

tentia appellauit.[a] Et hoc procedit i iudicio tā ciuili quā criminali: vt in predicta. l. peremptorias. et. ff. de mino. l. minor. xxv. annis omiſſam. et. ff. de re iudica. l. poſt reꝫ iudicatā. ⁊. ff. ad. l. iul. de adul. l. ſi maritus. §. pſcriptiones. Exceptis illis certis exceptionibus que poſt ſententiam opponſitur que quales ſint in ſequētibꝰ ap-

a ¶ A ſententia appellauit. Et merito quia quod preſtat reſtitutio minori hoc pſtat appellatio maiori. l. prefecti. ff. de mino. Item quia non deductum vel oppoſitum in cauſa principali deducam: vel opponaꝫ in ſecunda iſtātia ſine cauſa appellatiōis. l. per hanc. vbi. glo. et doct. omnes. C. de tempo. app. et c. cuꝫ Ioannes. de fide inſtru. Quod declara pro nunc qꝫuor modis primo vt procedat qñ eſt appellatū a diffinitiua: qm̄ appelaltio ab iterlocutoria iuſtificat ex eiuſdē actis et nil noui in ea deducit cle. appellāti. de appella. Scḋo dūmodo exceptio omiſſa ſit perēptoria, put autor iſte loquit: qm̄ dilatoria ⁊ declinatoria fori omiſſe in prima inſtātia nō poſſunt opponi in cauſa appellationis etiam anteꝙ̄ lis in ea ſit conteſtata. per tex. ſingularem ⁊ non alibi ſm Bald. Alex. ⁊ Iaſ. ibi. in. l. ita domuꝫ. C. de procu. ſm intellectū Bar. ⁊ communem licet ſm intellectū Raph. et moder. nulla ſit differentia inter primam inſtantiam ⁊ ſecundā ſine cauſam principalem et cauſam appellationis. Sed ꝙ in vtraqꝫ admittantur dilatorie vſqꝫ ad litis conte. vt ibi bene probat tex. in verſi. appellatio agitur qḋ dicitur fieri per litis conteſtationem vt eſt glo. expreſſa et ſingularis. in. l. ſi poſtea. in glo. j. ff. de pecu. quam dicit ſingularem Bal. in. c. quoniam contra falſam. col. vj. de proba. communē tamen intellectū vide limitatū p Fely. in. c. ad audientiam. i. ij. colum. ix. ver omittens dilatoriam de reſcrip. quem tranſcripſit Iaſo. de eo non facta mentione in. d. l. ita demū colum. penul. ¶ Tertio niſi in prima inſtantia peremptoria fuiſſet omiſſa malicioſe ad fines magis vexādi aduerſariū quia hoc caſu nō poſſet dedu-

UVA. BHSC. IyR_228_4

parebit. ¶ Animaduertat[a] igitur
aduocatus rei ⁊ ſi confidat acto-
rem deficere in ſua intentione nõ
proponat exceptionẽ. C. de exce.
l. ſi quidem. in princip. Sed ſicut
de facto agiť ſic de facto excipiat.
Et tunc magiſtraliter appellatur
exceptio intentionis: nam de fa-
cto agitur ⁊ de facto excipitur. vt
C. de tranſ. l. vbi pactum et. C. de
contrahen. ⁊ commi. ſtip. l. nuda.
vt quando agitur ex promiſſione

ti in cauſa appellationis glo. quã ibi
ſeqquntur Hoſti. Jo. an. Anto. de bu.
et Pa. in. c. inter monaſteriũ. glo. fi. de
re iudi. ⁊ gloſ. in. d. c. ad audientiam
vbi etiam Anto. de bu. ⁊ Panor. in ca
pitulo exceptionẽ
de exce. ⁊ ſequitur a
Angel. areti. in. §.
appellantur. colũ.
xx. verſicu. in hoc
autẽ articulo. Sz
Jo. de imo. i. d. c. in-
ter monaſteriũ et i
d. c. ad audiẽtiã ⁊ i
ſepe. c. quãtauallis.
col. xv. ꝟ. circa ſex-
tũ de iureiurã. tz cõ
trarium dicens p
hãc. l. preallega.
non reperiri ita declaratum per alia
iura licet talis bene puniatur in expẽ
ſarũ cõdẽnatione iuxta. d. c. exceptio-
nẽ. ⁊ opi. Jmo. placet Fely. i. d. c. ad au
diẽtiã vbi ſubtiliter cõprobat ⁊ ad rõ-
nes in oppoſitũ reſpondet in. xi. colũ.
verſi. placuit mihi. ⁊ in. d. c. inter mo-
naſteriũ. col. vij. ver. nõ deductũ. Ulti-
mo declara quãdo exceptio in cauſa
appellationis deducẽda cotineret fa-
ctum nõ omnino nouũ ſed trahẽs ori
ginem ab antiquo vt in. d. l. per hanc
vbi per docto. Quinto poſſes declara
re quõ publicatio non obſtaret iuxta
cle. ij. de teſti. de quo dices aliquid. j. ti
tu. proxi. in ꝟſi. Et cum prefate.
a ¶ Animaduertat. Jſtum verſi. vſqꝫ
ad verſi. eſt ⁊ exceptio quã mixta. j. eo
tranſplantauit Guil. duran. in ſpe. ti.
de excep. §. viſo verſi. tu vero aduoca-
te rei. ⁊ ibi Joã. and. notat. Et ex tota
hac diffuſa litera autoris habes prin
cipaliter vnã cõcluſionẽ nõ verã vz
ꝙ exceptionẽ obijciens videť intẽtio
nẽ actoris cõfiteri cõtra textũ apertuz
in. l. nõ vtiqꝫ. ff. de excep. ⁊ in. c. cũ ve-
nerabilis extra. eo. ti. ⁊ in. c. exceptio-
nẽ obijciens de reg. iur. lib. vj. Nec eſt
ver⁹ intellect⁹ quẽ. j. tradit do. Uber.
ad. d. l. autẽ nõ vtiqꝫ vz ꝙ intelligit
de excipiente cõditionaliter quẽ intel
lectum etiam dat glo. ibi ⁊ alibi ſepe
quoniam ille intellectus tanqꝫ diui-
natiuus ⁊ de indubio ab omnib⁹ re-
probatur. Et licet ſuper intellectu di-
ctorum iurium fuerint varie ſenten-
tie quas refert Pa. in
d. c. cum venerabi
lis. ⁊ Ludo. ro. in
l. cum mulier col.
v. cum ſequẽ. ff. ſo.
mat. licet etiam vt
dicit Fely. in. d. c.
cum venerabilis.
col. iij. verſi. an et
quando iſta mate
ria ſit prolixa ⁊ dif
ficilis. Tu tamen
cõcluſiue dicas ꝙ
regulariter exce-
ptionẽ obijciens nõ videť intentionẽ
actoris confiteri nec actor replicãs ex
ceptionẽ rei per. l. ⁊ decretales preall.
Et iſta eſt cõis ſententia omniũ cano
niſtarũ in. d. c. cum venerabilis ⁊ legi
ſtarum maxime Ja. de are. pe. de bel.
pertica Cy. My. de mat. Bal. ⁊ Salyc.
in. l. exceptionem. C. de proba. Et ibi
Bal. in. iij. col. ꝟſi. modo ſequitur vi-
dere. atteſtatur iſtã eſſe cõem ⁊ veram
etiã ſi ſimpliciter ⁊ nõ ſub conditione
excipiat imo plus quã ſimpliciter op-
ponẽdo intelligitur ſub cõditione op
ponere ſi petitoris aſſertio fuerit pro-
bata ſm Bal. poſt My. de ma. ibi. Et
ꝙ ſimpliciter excipiẽs nõ cõfiteať nec
fundet intentionẽ actoris tenent poſt
Barto. Ang. Raph. Jmo. Paul. ⁊ mo-
der. ſignanter Alex. in. v. ⁊. vj. col. in. l.
decẽ. ff. de verb. obli. ⁊ Bald. et alij in
multis locis relatis ab Alex. ibidem
et a Fely. in. d. c. cum venerabilis. Et
moder. poſt glo. ⁊ Bar. in. l. iulianus
verũ. ff. de condi. inde. Et dicunt om-
nes ꝙ. d. l. nõ vtiqꝫ ⁊ decretalis preall.
ſicut ſimpliciter loquuntur ſic ſimpli
citer procedunt ⁊ ſunt intelligende
ꝙ excipiens non fatetur ideo dicebat
in ſpecie gl. nota ⁊ ordi. ſecundũ. Bar
to. ibi in. l. iulianus. verum debitorez
glo. j. verſicu. vel dic. ff. de condi. inde.
ꝙ opponens

UVA. BHSC. IyR_228_4

ꝙ opponens exceptionem ſolutionis
non videtur fateri debitum preceſſiſ-
ſe: ꝛ illã glo.ibi indifferenter ſequun-
tur omnes.ꝛ illam dicit ad hoc ſingu
larem Bal.in.c. cum in iure col.iij.de
offi.deleg. Sicuti
nec dicens ſe abſo
lutum videtur fa-
teri excõicationem
proceſſiſſe vt plene per mod.Jaſ.poſt
Bar.in.d.l.decẽ.col.pe.ꝛ per pa.in.c.
venerabilẽ.de elec.reprobantẽ gl.ibi
ꝛ Bar.in.d.l.deceꝫ ꝛ per eundẽ pa.in
c.cum dilectꝰ.de oꝛ.cog.Sicut etiã pe
tens veniã nõ videt̃ fateri delictũ:vt
eſt gl.ſingularis in.c.exhibita in ver.
poſtulauit de homi.quã dicit ſingula
rem Jaſ.vbi.ſ. Et procedũt premiſſa
etiam ſi reus nõ probet ſuã exceptio-
nẽ:quoniã nec tunc videbit̃ confiteri
quicq̃d dixerit glo.reputata ſingula-
ris i aut.de exhi.rei.§.ſuſcepto vero.
in ver.litiſcon.in fi.coll.v.quaꝫ dixit
ſingularẽ Bal.in.l.ij.col.ij.in princi.
verſi.ſed pone ꝙ debitoꝛ.C.q̃ fiſcus
vel priua.quã idẽ Bal.reprobat in.d.
l.exceptionẽ ꝛ alle.i.d.l.decẽ.ratio au
tẽ quare excipiẽs non fateat̃ eſt:qꝛ in-
ducta ad vnũ effectũ nõ debẽt operari
cõtrariũ.l.legata inutiliter.ff.de le.j.ꝛ
exceptio tẽdit ad impugnandum ius
aduerſarij:ergo illd quoꝛ adiuuare nõ
debet.Jtẽ ſi ita eſſet ꝙ excipiens fate
retur per obiectum exceptionis fieret
litis cõteſtatio contra.c.ij.de litis cõ-
te.li.vj.que ratio eſt fundamentalioꝛ
ꝛ eam poſuit Bal.in.d.l.exceptionem
premiſſam tamen concluſionem limi
tat Alexan.in.d.l.decem ꝛ Jaſ.poſt eũ
in.d.l.iulianus duobus modis:ſꝫ pri
mam impugnant:limita ergo in cri-
minalibus in quibꝰ ſi reus excipiat
quod occidit ad defenſionem ſuam ſi
defenſionem non probet tanquã cõ-
feſſus venit puniẽdus:quia preſum-
ptio eſt contra opponentem qd nõ fe-
cerit ad ſui defenſionem ſed doloſe.l.
j.C.ad.l.coꝛ.de ſicc.Jta eleganter vo-
luit Barto.in.l.aurelius.§.idem que-
ſijt.ff.de liber.legat.queꝫ ſequit̃ Jmo.

a turpitudinem [a] continente vel
ex ea cauſa ex qua actio non da-

ꝛ Alexan.in.d.l.deceꝫ ꝛ Pau.in capi.
cum veniſſent.per illum text.de inſti.
ꝛ Jaſo.in.d.l.iulianus.et Feli.decla-
rans.in.d.c.cum venerabilis.aliam
limitationem tanꝗ̃ impugnatam nõ
refero tertiaꝫ etiã
ponebat Alexã.in
d.l.decem.ſed eſt
indubitata quãdo
verba exceptionis cõtinerent cõfeſ-
ſionem explicite dicendo verum eſt ꝙ
debitum preceſſit ſed ſolui.Feli.etiã
vbi.ſ.ponit ſex caſus fallẽtiales:ſed
ad eum te remitto.Anto.de tre.

a ¶Turpitudinem continente.quo
caſu nulla naſcitur obligatio neqꝫ ci-
uilis neqꝫ naturalis.d.l.generaliter.
in ver.nullius momenti.ꝛ merito nec
ex ea datur actio vt ſtatim ſequitur.
Jdem dicas ſi ipſa promiſſio non cõ-
tineret turpitudinem ſed fieret ex tur
pi cauſa:puta promitto decem ſi ho-
micidium facias quia etiaꝫ talis pro-
miſſio ex cauſa turpi eſt ipſo iure nul-
la:vt voluit glo.in.l.iuris gentium.§.
ſi ob maleficium vbi Bar.Pau.Alex.
et Jaſon.ff.de pactis.ꝛ ſequunt̃ Bar,
et omnes vltramon.in dicta.l.gene-
liter.et in.l.penulti.ff.de conditione
ob turpem cauſam.et Jaſon in dicta
l.generaliter.columna tertia.quod
iſta eſt communis opinio.et magis
equa.Tertio idem dicas quãdo pro-
miſſio contineret turpitudinẽ ex par-
te promittentis tantum:vt in caſu.l.
quarta.§.ſed quod meretrici.ff.de cõ-
ditione ob turpem cauſam:quoniam
etiam tunc eſt ipſo iure nulla vt vo-
luit gloſ.ibi.et in.l.ſecunda.C.eodem
titulo.et in.l.affectionis.ff.de dona-
tionibus.et Bald.Angelus.et Pau-
lus de caſtro.ſequuntur.in dicto.§.ſꝫ
quod.et dicit Angelus quod iſta eſt
tutioꝛ ꝛ honeſtioꝛ.etiam tenent Jmo
la ꝛ Jaſon.in dicta.l.generaliter.vbi
Jaſ.in vltimis ver.dicit iſtam eſſe ſu-
ſtentabilioꝛem in pũcto iuris licet ci-
tramontani et multi vltramonta.rela
ti ibi ab eo tenuerunt contrariũ.An-
tonius de tremolis.

UVA. BHSC. IyR_228_4

a ¶ Actio non datur. quibus caſibꝰ quando iudex videt actorẽ ſine actione experiri poteſt ex ſuo officio repellere actorem etiam reo non opponente vt dixi in Rubrica huius tracta. in ſecunda additio. vbi etiã poſui que ſunt iſte exceptiones que proprie dicũtur intentiõis.

b ¶ Nemo experiatur. hoc ſane procedit niſi in litis ꝯteſtatio. ſperaretur oriri actionem per textum mirabilem. ſecundum Rapha. cuma. ibi et ſingularem ſecundum Angelũ et Imo. in lege ſi titius. ff. de verborum obligationi. quia idem iudicamus de potentia ꝓpinqua ad actũ ſicut de ipſo actu. lege penulti. vbi Baldus. ff. de mi lit. teſtamen. ⁊ niſi reo expreſſe cõſentiente et alijs quibuſdam caſibꝰ de quibus. per Bartolum et Moderniores ibi. ſcilicet in dicta lege titiꝰ. que licet allegetur ſingularis. habet tamen ſociam. in lege ſi pluribꝰ. de legatis primo. ſecundum intellectum quem ponit ibi. gloſſa finalis approbatũ ab Pe. Angelo et Imola ibi ſecundũ Alexandrũ in dicta. l. ſi titius.

tur.[a] vt. ff. de verb. ob. l. generaliter. et. l. ſtipulatio. hoc modo cõcepta. ⁊. ff. qua. re. acti. nõ dat. l. j. §. que onerãde. ⁊. ff. de alee lu. ⁊ ale. l. j. j. reſpon. licet ſine actione nemo experiatur.[b] vt. ff. de admi. tu. l. quoties. §. item ſi temporali. ⁊. ff.
7 de neg. geſt. l. ſi pupilli. §. fi. † Nec enim exceptio tunc proprie dici poteſt quia exceptio eſt actionis excluſio: vt. ff. de excepti. l. ij. i pn. ⁊ inſti. eo. ti. in prin. ergo vbi nulla eſt actio nulla exceptio locum habere poteſt. Eſt enim valde periculoſum opponere perẽptoriaſ exceptionẽ pure ſicut extra de appel. cum cauſam. qꝛ pure opponẽdo eã actoris fundat intentionẽ[c] ⁊ niſi obiectam exceptionem poterit comprobare cõdemnabitur petitori. vt. ff. de proba. l. in exceptionibus. j. reſpõ. licet hoc fallit in exceptione non numerate pecunie et non numerate dotis in quibus obiectis legitime ⁊ intra legale tẽpus nõ incumbit neceſſitas probandi opponẽti: vt. C. de non nume. pe. l. j. ⁊. l. ſi ex cautiõe. ⁊. C. de dot. cau. l. j. in fi. et aut. qđ locum. Si vero de actoris intentione dubitet aduocatꝰ rei intentione ſiue petitioni actoris faciet clientulũ aliter reſpodere in pſonali ⁊ aliter in reali. In perſonali ſic nõ credit[d] reus actori aliquid debere. Et ſic oſtendetur ex nunc opponit exceptionẽ pacti de non petendo vel rei iudicate vel aliquam aliarum quaſ exiſtimat cõpetere. Similiter faciet in reali quia dicet reus non credo me teneri ad reſtituendum id qđ a me petis ⁊ ſi oſtenderis rẽ quã petis eẽ vel fuiſſe tuã obijcio exceptiõeſ

c ¶ Fundat intentionem. nihil eſt vt dixi. §. in principio. huius verſi. in addi. mag. Anto. de tremo.

d ¶ Non credit. quia per talia verba bene inducitur litiſcon. vt per Joan. an. Anto. de But. Pa. ⁊ ma. ſoꝛt. col. xi. verſi. viceſimo ſecundo quero in ca. vno de litiſcon. quicqd dixerit gl. ſingularis ſecundum Pan. ibi in. l. j. C. de litiſcõ. Iſta erit melior forma excipiendi qñ illa nego debitũ pceſſiſſe vl' nego aliquid debuiſſe et ſi probaueris ⁊c. qꝛ ſi vere preceſſerit debitũ mentitur contra ſalutẽ anime: et potius deberet omnia mala pati quã veritatẽ negare ſecundum in. l. iulianus verum columna. vij. ff. de condit. inde poſt Imo. in. l. decem. ff. de verboꝝ obligatione. damnantes cautelam traditã per Bald. ex mente glo. ordi. in. l. ſi quidem hic allega. ſꝫ forte Iaſ. fallitur per ea que nota. Alexan. in. l. qui totã. ff. ad trebelli. ⁊ retuli. §. titu. primo. in princi. in gloſ. in verſi. per calũniam. Itẽ conſidera quomodo poteſt ſtare qđ ſubdit idem Iaſo. ponẽs aliaſ tutiorem cautelã vt dr

UVA. BHSC. IyR_228_4

eſt cōditionaliter ſi quid tibi debui ſolui cū per talia verba ſic ſimpliciter prolata nō fiat litiſcon. per nota. in.d.c.vno ꝛ in.l.j. C.de litiſconte. An a tonius de tremo.

a ℭ Nō vtiqꝫ.imo b ſicut predicta.lege ſimpliciter intelligenda:vt.ꝫ.tibi dixi.in princi.huius verſi.

b ℭ Non fiet li c tiſcon.imo hodie: quia per obiectuꝫ peremptorie exceptionis non fit litiſcon. dicit tex.in c.ij.de litiſcon.lib. vj.ꝛ tꝫ Bald.in.l.j. 8 colū.j.C.de litiſcō. D nec eſt vera rō ſequens ibi.qꝛ actoris ꝛc.

c ℭ probauerim. licet hoc voluerit etiam glo.in antē. de exhib.reis.§.ſu e ſcepto.coll.v.tamē reprobatur vt dixi 9 in prima addi. huius verſi.

d ℭ L.ſi quis cū aliter. Aduerte qꝛ l.dolo proprie loquitur in dolo dāte cauſam contractui ſtricti iuris q̄ caſu mero iure valet contractus:ſed reſcinditur ope exceptionis vt etiaꝫ f habetur in.l.ꝛ eleganter. in princi. vbi glo. ꝛ Bart.ff. de dolo.Sꝫ quando daret cauſam

pacti de nō petēdo vel p̄ſcriptionis vel vſucapionis vel aliā peremptoriam quā viderit competere.Et quod iſta ſit cōditionaliter opponenda probatur.C.de excep. l.ſi quidē ver. vltimo.ꝛ ita illa lex aurea eſt intelligēda.ff. de excep. l.non vtiqꝫ[a].ℭ Ubi autem pure opponitur peremptoria non fiet litiſcon.[b] principaliter ſup actoris intentione ſed ſuper exceptione.quia actoris intentionem videor fateri ꝛ fundata eſt intentio petitorij per meā peremptoriam pure obiectam niſi ieā probauerim[c] manifeſte:vt.ff. de rei ven. d.l.officium.ꝛ.ff.de confeſſ.l.certum.§.ſed ſi fundum.Qd etiam apparet in eo qui per dolum vel machinationem eſt obligat⁹ vel aliter q̄ crederet: vt.C. de inuti. ſti.l.dolo.ꝛ.ff.de verb.obli.l. ſi q̄s cum aliter.[d]† Naꝫ obijciendo exceptionem doli videtur fateri ſe obligatuꝫ ꝛ per hoc fundat actoris intentioneꝫ niſi in promiſſione machinationem vel dolū probet interceſſiſſe:vt.ff. de proba.l. quoties.§.qui dolo.licet hoc fallat in re ꝓmiſſa per metū ex qua promiſſione nulla actio[e] oriri poteſt vt.ff.qđ me.cau.l.ſi mulier.§. ſi dos.†Opponēdo tñ vſucapiōis vel preſcriptionis exceptionē nō videor cōfiteri actoris intētionē: quia dico iuſtum titulum a non domino quem putaui dominum me habere ꝛ me bona fide ꝑ triēnium cōtinuū vel decenniū poſſediſſe quem vſucapione ꝛ longi temporis preſcriptione requirūtur:vt inſti.de vſuca. in princi. et C.de vſuc.transfor.l.vnam.in tricenaria nō exigitur poſſidenti titulus[f] ſine cā vt hec notant.C.de preſcrip.xxx.vel.xl.anno.l.ſi quis emp.Multū ḡ expedit ſi ꝑemptoria ꝯditionalit̄ opponat̄:qꝛ actor nō poterit obtinere niſi fundata intētiōe:nec ea fundata ſi obiectā

cōtractui bone fidei eſſet mero iure cōtractus nullus l.iij.§. finali.ff. pro ſoci.et.l.ſi volunta te.C. de reſcin. vē. ꝛ tunc diceret exceptio intentiōis. Sed.l.ſi quis cum aliter loquitur de dolo incidente in contractum ex ꝓpoſito vel re ipſa puta ex enormi leſione abſqꝫ propoſito ſtipulatoris ex qua reſultat dol⁹ re ipſa vt ibi eſt tex.melior de iure ſecundum Pau. ꝛ ſingularis ſecundum Bal.in.c.vno de plus peti. Ant. de tremolis.

e ℭ Nulla actio. iſta litera prout iacet non eſt ꝟa quoniam contractus per metum initus mero iure tenet licet pretextu met⁹ poſſit reſcin. vt eſt textus quē ibi notant Moder. in.l. interpoſitus.C. de tranſa.Sed eſt ſpeciale in dote vt metus ipſo iure vitiet illius cōſtitutionē per. d.§. ſi dos.et ibi gloſſa expreſſa Bartolus Baldus et Alexander in.le ge. ſi cum doteꝫ.§. ſi mulier. ff. ſoluto matrimonio. ſicut etiam eſt ſpeciale in matrimonio et alijs caſib⁹ nota. per gloſ.in.l.ſ.§.fi.

UVA. BHSC. IyR_228_4

reus ꝓbauerit exceptionē. Sꝫ in
pure obiecta vincet actor ſi per eū
obiecta exceptio non probetur vt
a predixi.[a] ¶ †Eſt ⁊ exceptio quam
10 mixtam denominamus eo quod
poteſt eſſe perpetua ⁊ temporalis.
vt.ff.de condi.inde.l.ſufficit. Et cō
ſulimꝰ aduocato ꝙ eā proponat
b ante litē cōte.[b] ¶ Sꝫ quid ſi reus
cui peremptoria cōpetebat ſimpli
citer negauerit ſe teneri omiſſa
tūc exceptione. Nunqd poſt litē
cōte. ꝓponere eā volēs erit audiē
dus arg. ꝙ nō. in aut. de triē. ⁊ ſe
mi.§.ſtudiuꝫ.⁊.C.de non nu.pec.
aut.cōtra qui propriā.⁊.ff.pro ſo.
l.ſi vnꝰ.§.fi.⁊.ff.de re iudi.l.ſꝫ hoc
c ita.§.fi.[c] Puto cōtrariū[d] vt.C.ſen.
d reſcin.non poſ.l.peremptorias.
Eleganter tamen faciet aduoca
e tus ne in ea ꝓponēda cōtrarius[e]
ſibi videatur ſi ꝓteſtari faciat ip
ſo reo ꝙ de nouo ad eius notitiaꝫ
peruenit exceptio memorata ne
iudex reū mendacē iudicet vel re
putet variatorē ⁊ ꝓpter hoc de ce
tero fideꝫ nō adhibeat dictis ſuis
eo ꝙ ſimpliciter negauit ⁊ excipiē
do vr̄ poſtea fateri: vt.ff.de vē. in
ſpi.l.j.circa prin.⁊.ff.de inter.act.
l.de etate.§.ex cā.⁊ arg.ff.de iure
iur.l.ſi duo patroni.j.rñ.⁊ arg.ff.
de re mili.l.nō oēs.§.a barbaris.

¶ De exceptiōibꝰ ⁊ bn̄ficijs q̄ poſt diffinitiuaꝫ f ſniam[f] opponūt. Rubr.

1 ☞ Exceptiones poſt ſententiā opponende que ſint.
2 Miles cōdēnatus non poteſt ſuis defenſionibus etiam vti poſt ſententiam impediri.
3 Falſi exceptio pōt etiā poſt ſen-

ff.de auto.iudi.⁊ Sali.in.d.l.interpo ſitas. Et puto qd̄ hoc voluerit dicere iſte author ꝙ fallat in dote non in re. Sed tunc fallentia non bene cōgruit cum ſupra nil dixerit de metu ſed de dolo. ideo Spe.in ti.de excep.§.viſo ver.tu vero aduocate dicit ꝙ hoc fallit in dote ꝓmiſſa per dolum ſed nec tūc bene adaptat tex.d.l.ſi mulier.§.ſi dos loquens de metu nō de dolo.

g ¶ Titulus. etiā iure cano. ſed ſolū bōa fides niſi ius cōe eſſet ꝯ preſcribentē, vt dixi late. ſ.e.tit.℣.exceptio macedoniani. in ver.preſcriptiōes.

a ¶ Ut predixi. et male vt habes.ſ. in princ. huiꝰ verſi. animaduertat. j.addi.

b ¶ Ante litē cō. lꝫ exceptio dubia de qua in.d.l.ſufficit dubietate pēdēre quo ad cōditionē indebiti ſoluti ſit cenſenda perēptoria et perpetua vt ibi. Attamen quia ſui natura eſt dilatoria ſolutionis vt in exemplis ibi poſitis in gl. ideo de ea an ſit opponenda ante litē cōteſ. vel nō et de effectu dic vt de dilatoria ſolutiōis plene dixi.ſ.ti.de impe.et excep.ꝯtra reſcri. e dele.iud.opp.℣. diſtende tñ

c ¶.§.fi. iſtis iuribꝰ puniť mēdaciū de quo late vide q̄ ſcripſi.ſ.tit.q̄ mo.ſuo no.agē.ciui.℣.itē deludent agētes. ⁊ ſeq. Ant.de tre.

d ¶ Puto ꝯtrariū. ⁊ bn̄ facit qd̄ ſcripſi.ſ.e.ti.℣.⁊ regľr.ad fi. magne add. vꝫ ꝙ ēt ſi qs oppoſuerit vnā de īpedientibꝰ litis cōte.⁊ in ea ſuccuberit nihilominus tn̄ poſt litē cōte. iterū pōt illā opponere ꝓbare multofoꝛt ius ſi nōdūꝫ fuerit oppoſita. Antonius de tre.

e ¶ Cōtrarius. parū eſt de hac elegātia curādum cum reus pluribꝰ exceptionibꝰ nedū diuerſis ſꝫ etiā cōtrarijs vti nō ꝓhibeatur p tex.gl.⁊ doc. in.l.nemo ꝓhibet. ff.de exce. tex.gl.⁊ ſcrib. in.c.nullus pluribus.de re.iu. libro.vj. Sicuti et actor replicando pōt vti contrarijs allegationibꝰ.ſm Bar.⁊ alios in.d.l.nemo. Intelligētes dūmō ipi excipiētis ⁊ replicāti in cib[illegible] neceſſitas ꝓbādi ꝯtrāq. al's ſecus. qd̄ dicvt p eos Secꝰ aūt i actore q̄ ꝯtrarias actōes nō pt intētare. vt.ſ.ti.q. mo.ſuo no.ciui.agē.℣.ſiľr repellūt ꝯ ponētes. ⁊ ibi dixi ¶ Rubr. de excep.⁊ bn̄fi.q̄ poſt diffini. ſenten.oppo.

f ¶ Diffinitiuā ſen

UVA. BHSC. IyR_228_4

tentiam opponi.

4 Sniam pretextu falſorū teſtiū vel inſtrumentoruꝫ annullari poſſe qualiter ſit intelligendum.

5 Exceptio pacti de nō petēdo quibus prodeſſe poſſit ⁊ quibus nō: et contra quos poſſit opponi.

Poſt ſniam vero opponi pñt infraſcripte exceptiōes † ſcilicet exceptio macedoniani [a] et velleiani [b]

tentiā. intellige etiaꝫ de diffinitiua q̄ in rem trāſiuit iudicatā: q2 ſi eſſet appellatione ſuſpēſa quelibet exceptio perēptoria poſſet opponi: vt. ṡ. ti. pri. ver. ⁊ regulariter dico. Sꝫ iſte pñt opponi etiā poſt diffinitiuā in rē iudicatā tranſactā. Et ſi dicis q̄ poſt diffinitiuā in rē iudicatā tranſactā nil vltra ꝓgrediū eſt cū faciat de nō ente ens ⁊ verū mutet in falſuꝫ. ⁊ nō admittat probationē in ꝯtrariū vt dixi. ṡ. tit. pri. ver. perēptorie. in ver. i rei iudi. ad hoc reſpondeo q̄ iſte exceptiones vel non impugnant ſniam nec ei ſunt cōtrarie ſed eā ſecū compatiuntur ⁊ merito poſt executionē moderando ſententiam opponunt̃. Exceptio eīm que ſentētiā nō impugnat poſt ſententiam opponi pōt in executione. tex. eſt in. l. ſi fideiuſſores. i id. §. fi. ⁊ ibi Bar. ff. de fideiuſſo. ⁊ dicet̃ ſtatim vel in illis eſt ſpeciale ꝓpter odiū vel priuilegiū: vel oriūtur aut renouātur in ipſa ſnia: vt latius in ſequentibus dicā: ⁊ ideo cōtra naturā perēptoriarū opponi pñt poſt ſniaꝫ etiā in rē iudicatā tranſactam. Et aduerte diligenter q̄d vbicunq̄ exceptio peremptoria poteſt opponi poſt ſniam in rē iudicatā tranſactā q̄ etiā poterit opponi poſt quadrimeſtre: quod datur condēnatis ante factam ſatiſfactionem. gloſ. eſt mirabilis ſm Bart. ibi. l. ab executione. i. ver. excedat. C. quo. ap. non reci. et illam dicit ſingulareꝫ Iaſ. in. l. j. col. pe. C. de iu. ⁊ fac. igno. ⁊ ante eum Ang. are. in. §. appellant̃. col. x. inſti. de excep. Anto. de tre.

a ¶ Macedoniani. in iſta exceptione eſt ſpāle odio creditoris agentes ſm Bart. in. l. j. col. ij. C. de iur. ⁊ fac. igno. per ea q̄ notā. in. l. tñ. ſi hic alleg. vbi iſtud idē voluit Bart. ex q̄ īferūt moder. ſcrib ētes. in. d. l. j. q̄ oīs exceptiō inducta principaliter in odiū creditoris agentis opponi pōt poſt ſentētiā exemplificātes in exceptione bāni ſiue. tu es bānitus ⁊c. cum ſit inducta in odiū bāniti poterit opponi poſt ſniam vt voluerūt expreſſe Bar. Bal. et alij in. l. eleganter. §. ſi quis poſt. ff. de ꝯdi. inde. Itē in exceptione excōmunicationis inducta in odiuꝫ excommunicati que eſt poterit opponi poſt ſententiaꝫ de qua dixi in ti. qui. mo. ſuo nomi. ciui. agen. ver. itē agere impeditur. in ver. et excommunicatus.

a ¶ Velleiani. huius exceptionis q̄ opponi poſſit poſt ſententiam ratio eſſe pōt ſm Bart. in. l. j. C. de iur. ⁊ fac. igno. cū quo ibi tranſeunt ſcriben. q2 talis exceptio oritur ſeu ſaltim renouatur in ipſa ſentētia eo q̄ mulier cōdēnata non oppoſita exceptione velleiani videtur de nouo intercedere merito cum renouetur in ipſa ſententia poterit poſt ipſam ſententiam opponi. per text. in. l. ⁊ poſt rem. §. j. ff. de tranſ. ⁊ iſtud idem ſentit Barto. in. d. l. tametſi. dicens in velleiano eſſe rationem: q2 in propria litigatione mulieris itercessio eſt ꝑ tex. i. l. ſi mulier. in iure. ff. ad velleia. Ange. tamē are. in. §. appellantur. in. v. colum. ſentit aliam rationem q̄ velleianum eſt beneficium principaliter inductū in fauorē perſone propter fragilitatē ſexꝰ. Ex quo infert gñaliter q̄ qñ executio fieret cōtra beneficiū inductū principaliter in fauorē perſone ꝓpter fragilitatē ſexus vel aliā q̄ tūc perēptoria poterit opponi poſt ſniam vt ibi per eum. Ex quibus duabus rationibus colligere potes duas regulas in has materia. Anto. de tremo.

UVA. BHSC. IyR_228_4

a ¶Et bñficiũ.qꝛ Bar.in.l.miles.in
ꝓn.ff.de re iud.in ſuo ſummario etiã
appellat bñficiũ.Iaſ.ibi eũ repḣẽdit
dicens debere dici priuilegiũ nõ bñfi
ciũ ꝑ ea q̄ ipſemet Bart.tradit.in.l.j.
in vlt.col.q.añpe.
C.de iur.⁊ fac.ign. a et bñficiũ qđ habẽt mariti ⁊ do=
vcȝ ꝙ priuilegiuȝ
eſt ꝯ ius cõe ⁊ beneficiũ preter puta ſi
imperator cõcedat alicui caſtrũ dicet̃
bñficiũ.Sed nõ aduertit forte ꝙ iu=
riſconſultus etiã appellat bñficiũ.ff.
ſo.ma.Itẽ nõne dicim⁹ bñficiũ ſena=
tuſcõ.velleiani ⁊ bñficiũ macedonia=
ni hic etiã ſunt ꝯ ius cõe.¶Bñ fateor
qđ ſtricto ſumpto vocabulo recti⁹ di=
ceret̃ priuilegiũ.ſed largo ſumpto vo
cabulo cũ iurecõſulto autore iſto.et
Bar.vbi.ſ̃.nõ inepte dici poterit bñfi
ciũ.⁊ qꝛ Barto.vtroq̧ vocabulo vſus
eſt in.d.l.miles nos eius veſtigia nõ
aſpernati ꝓmiſcue vtemur.¶Sȝ ad
rẽ veniẽdo rõ q̄re hmõi exceptio nõ te
neor vltra ꝗ̄ facere poſſũ opponi poſ=
ſit poſt ſniam eſt qm̄ talis exceptio nõ
impugnat ſniam ſed eã ſecum cõpati
tur executionem illius ſolum mode=
rãdo.Modo extat regula tradita per
Bart.in.l.ſi fideiuſſores.in.d.§.fin.ff.
de fideiuſ.per illum tex.⁊ in.l.ex di=
uerſo.§.fi.per illũ tex.ff.ſol.ma.⁊ in.l.
neſennius.§.fi.etiã per illuȝ tex.ff.de
re iu.⁊ in.d.l.j.col.j.vbi per Moder.
C.de iu.⁊ fac.ig.ꝙ exceptio que ſentẽ=
tiã nõ impugnat ſed ſolũ executioneȝ
alterat vel moderat̃ põt opponi poſt
ſniam.¶Ex qua regula inferunt doc.
in locis prealleg.⁊ alibi ſepe.ꝙ heres
cõdẽnatus ad integra legata poterit
poſt ſniam in executiõe opponere ex=
ceptionem inuentarij legitime confe=
cti vt non exigatur vltra vires heredi
tarias iuxta.l.ſcimus.§.⁊ ſi prefatã.
C.de iu.deli.prout expreſſe tenuit in
d.l.neſennius.§.fina.⁊ in.d.l.ex diuer
ſo.§.fina.vbi etiam Bal.Ange.⁊ mo=
der.⁊ idẽ Bar.in.l.peñ.per illum tex.
ff.de cõfeſ.lȝ Alex.ibi in addi.ad Bar
to.dicat de hoc nõ reperiri tex.⁊ Bar.
etiam ſequunt̃ Bal.⁊ moder.in.d.l.j.

¶Scđo inferũt ꝙ ſi in actõie rei vẽdi
cationis fuerit contra me lata ſnia in
eius executione potero opponere ex=
ceptionem deductionis expẽſarũ per
me bona fide factarũ in re vendicata
vt voluit pater pra
ctice Guil.duran.
in Spe.in ti.de ex
ce.§.d.ver.ſed pone edificaui.⁊ Bar.
in.l.in fundo.col.fi.ver.videamus er=
go.ff.de rei vẽ.⁊ ſequunt̃ moder.in.d.
l.j.vbi etiam tertio inferũt ꝙ exceptio
cõpẽſationis cũ ſniam nõ impugnet:
ſed ſe cõpatiat̃ cũ illa poterit opponi
poſt ſniam in executione ꝑ tex.in.l.ij.
vbi Bal.no.C.de cõpẽ.idẽ Bald.in.l.
peremptorias.C.ſen.reſcin.non poſ.
Pau.de ca.⁊ ceteri.i.d.l.j.⁊ Ange.are.
in.§.appellant̃.colũ.xix.inſti.de exce.
Itẽ ⁊ vltimo infert̃ ꝙ ſtãte ſtatuto ꝙ
cõtra inſtrm̃ nõ poſſit opponi aliqua
exceptio vt plereq̧ curie hñt ex priui=
legio principis ꝙ tñ bñ poterit oppo
ni exceptio q̄ nõ tẽdit ꝯtra inſtrȝ: ſed
ſolũ illud moderat̃ vel limitat prout
ab expreſſo voluit Bart.in.l.ſi fili⁹.ff.
qđ cũ eo.q̄ in alie.po.eſt:dicens inſpi
ciẽda verba ſtatuti an ꝓhibeãt oppo
ni ꝯtra inſtrumẽtũ an ꝯtra ei⁹ execu=
tionẽ vt hoc vltimo caſu nil poſſit op
poni.Predicta oĩa ſunt ſane intelligẽ
da niſi iudex añ ſniaȝ de tali exceptio
ne cognouiſſet ⁊ eã repuliſſet.qꝛ tũc
poſt ſniam ampli⁹ opponi nõ poſſet
ꝑ tex.in.l.qđ in diẽ.§.fi.ff.de cõpẽ.ſm
Bar.Bal.⁊ doc.ſignãter Alex.in.d.l.
ex diuerſo.§.fi.poſt gl.i.d.l.neſenni⁹.
§.fi.⁊ iura ꝑ eos alle.Scđo intellige
niſi iudex ſtatuiſſet ante ſniam termi
nũ ad opponẽdũ oẽs exceptiones di=
latorias perẽptorias ⁊ anormalas:vt
voluit Bald.in.l.ab executione.colũ.
pe.C.quo.ap.non reci.⁊ ſequit̃ Alex.
in.d.l.ex diuerſo.§.fi.col.ij.dicẽs iſtaȝ
Bald.limitationem eſſe ſingularem.
¶Aduerte etiam ꝙ lȝ hmõi exceptio
non teneor vltra ꝗ̄ facere poſſum op=
poni poſſit poſt ſniam nõ tñ ꝓpterea
eſt peremptoria ⁊ perpetua ſȝ eſt dila
toria ⁊ tpalis ſm glo.ordinariã.l.d.§.

UVA. BHSC. IyR_228_4

appellant. in ver. agẽtib⁹. in fi. quam ita appellat Jaſ. in. d. l. j. col. pe. ⁊ glo. ⁊ Bar. in. l. iij. ff. de exce. ⁊ Bar. ⁊ doct. in. d. l. ex diuerſo. §. fi. ⁊ idem Bart. in l. qđ nomine. ff. de condi. inde. ⁊ lʒ ita trãſeat Jaſ. in. d. l. j. attamen doct. an a ti. ⁊ Alex. de imol. pe. beſ. ⁊ idẽ Jaſ. in. l. inter eos. in fi. ff. de re iudi. aliter dicunt videlicet ꝙ cum iſta exceptio non impediat litis ingreſſum ſicuti nec regulariter perẽptorie c. j. de litis cõte. lib. vj. Itẽ cũ opponat̃ poſt litem cõteſt. ⁊ poſt ſententiã qđ nõ procedit in dilatorijs q̃ poſt litẽ cõteſt. non opponunt̃. l. ita demũ. C. de ꝓcura. certe quo ad ꝓceſſum dicet̃ peremptoria. Dicet̃ etiã dilatoria ⁊ tẽporalis reſpectu ſolutionis ⁊ executiõis: q2 differt ſolutionem integrã quoad peruenerit ad pinguiorem fortunam. l. vna. §. cum autem. C. de rei vxo. act. item ſecundo dicetur dilatoria reſpectu conditionis indebiti ſoluti que ex hac cauſa non competit. l. nam et ſi maritus. ff. de conditio. inde. que bene cõpeteret ſi eſſet perẽptoria ⁊ perpetua cũ ſit fauorabilis per tex. in. l. qui exceptionem eodem titu. Anto. de tremo. a ¶ Et ceteri. tu aduerte diligẽter ꝙ regulariter oĩs cõdẽnatus exiſtẽs nõ ſoluẽdo põt incarcerari donec debitũ ſoluerit facta tamen prius excuſſione iuxta. l. a diuo pio. §. in venditione. ff. de re iudi. ⁊ nõ prius: vt eſt gl. ſingularis i. l. iij. §. tutores. ff. de ſuſpec. tu. quam dicit reputari ſingularẽ Imol. Alex. ⁊ Jaſ. in. d. §. in vẽditione. in qua excuſſione cõprehẽdi debẽt bona fideiuſſoris: vt eſt tex. ſingularis. in. l. ſi plures. §. preterea. in. ij. quẽ Bart. ibi dicit no. ff. de fideiuſſo. ⁊ illum cũ ſua glo. j. dicit nõ inueniri alibi Bal. in. l. mulier. C. de iur. do. ⁊ illum dicit ſingularez Alex. in addi. ad Bar. in. d. §. tutores. nec a carcerib⁹ liberatur niſi bonis cedendo. l. j. C. qui bon. ce. poſ. vſq3 adeo ꝙ non eſt ei relinquendus vnus denari⁹ ſed eſt excutiẽd⁹ vſq3

natores ⁊ ceteri⁹ qui nõ p̃nt ex iudicato inſolidũ cõueniri: ſʒ q̃ten⁹

ad ſacculũ ⁊ perã. ſm glo. in. l. pe. ff. de ceſ. bo. ⁊ glo. in. l. fi. §. fi. ff. de his q̃ in fran. cred. licet veſtes viles et attrite ſint cedenti relinquende ne ſit carne nudus exẽplo dãnatorum ad mortez quib⁹ pãni relinquunt̃. l. diu⁹. ff. de bo. dã. ſm Dy. Pe. ⁊ Bart. in. d. l. peñ. Jo. fa. Joã de pla. Ange. ⁊ Jaſ. in. §. fi. inſti. de acti. Niſi eſſet debitor ex delicto qui incarcerat⁹ cedẽdo nõ liberat̃ ſed ſi nõ habet in ere luit in corpore. l. j. §. gñaliter. ff. de peñ. ⁊. l. ſi q̃s id qđ. ff. de iu. om. iu. cũ in delictis non habeat locũ ceſſio. glo. in. c. peccatuʒ. de reg. iur. lib. vj. Jnñ. ⁊ doc. in. c. odoardus de ſolu. Bal. ⁊ moder. i. d. l. ſi quis id quod. Quod procedit reſpectu fiſci quia reſpectu partis leſe nũq3 conuerteretur pena pecuniaria in corporalem niſi creditor conſentiret. l. fin. vbi Bal. ⁊ doct. ff. de in ius vocã. quo caſu ſi paſſus in corpus deueniret ad pinguiorem fortunam non teneretur: vt eſt tex. no. in. l. ſed ſi vnus. §. ſi ante iudicem. ff. de iniur. quam dicit nota. Bal. in. d. l. fi. ⁊ tenet glo. in. c. ſicut dignum. §. eos. de homi. et in. d. c. peccatum. ¶ Licet ergo debitor ex cõtractu incarceratus nõ liberetur niſi cedat bonis regulariter. Sunt tamen perſone alique que de iure ex priuilegio nõ tenentur cedere bonis ſed nec exigi poſſunt niſi quatenus habent in bonis deducto etiã ne egeant: de quib⁹ loquitur autor iſte.

¶ Enumerantur autem in iurib⁹ hic allegatis ex ordine perſone ſequentes primo ſocius et ſi eſt ſocius oĩum bonorum habet hoc priuilegium ex quocunq3 contractu conueniatur ⁊ ex quacunq3 actione. Si vero eſt ſocius alicuius rei vel negotiationis tantuʒ in illa tantum gaudebit priuilegio ſecundum Albe. de ro. ⁊ Jaſ. poſt anti. docto. in. l. ſunt qui. hic alleg. ſic concordantes illum text. cum. l. verum. in princ. ff. pro ſoci. licet alij communiter aliter dicant. ¶ Secunda per

ſona eſt patron⁹ patrona ⁊ liberi eorum quod intellige etiam ſi patron⁹ amiſerit ius patronat⁹ per renūtiationē ex ſpontanea volūtate factaȝ qꝛ cū hoc priuilegium detur ratione reuerētie.l.alia cauſa.§.j.ff. ſolu.ma. Et per ſpontaneā remiſſionem iuris patronatus nō perdat ius reuerentiale: vt eſt tex.no.in.l. fi.§.fi.C. de bo.li. nō tolletur hoc priuilegiū ſm Imo.Alex. ⁊ Iaſ.in.d.l. patronus. faciūt q̄ eccleſie exempla habent per moder.in.d.l. alia.§.j. Tertia perſona erit parētes etiā ſi filij eſſent milites argu.eorum que voluit gl.reputata ſingularis.in l.cogi.§.ſi pater.in ver. ꝯtra obſequiū ff.ad treb.quam dicūt ibi ſing. My.de nea.⁊ Alex.de qua dixi.in ti. qui.mo. ſuo no.ci.agē.ver.itē nō audit.in ver. litigare.Quarta marit⁹ qui ab vxore nō pōt exigi.vltra q̄ facere poſſit iuribus hic alle.⁊ in.§.itē ſi de dote.iſti. de act.Et aduerte qꝛ nedū hȝ marit⁹ hoc priuilegiū in actione de dote verūetiā in omni actiōe ex quocūq̧ contractu vel quaſi cōſtāte matrimonio inito. vt eſt tex. in.l.nō tantū.ff.de re iud.Et hoc ſiue cōueniat durāte matrimonio ſiue eo ſoluto ſm cōiter doc. cōtra glo.ibi ⁊ ſm Bart. ⁊ doc.in.d.l. maritū.lȝ cōtrariū etiā teneat gl.in.l. ſi vxor marito ff.de dona.inter vi. et vxo.Item aduerte quia eodē priuilegio gaudet vxor cōuenta a viro ex natura correlatiuorū vt eſt tex.in.d.l.nō tantum in fi.⁊ ibi per rap.cu. ⁊ mod. ⁊ in.l.ex diuerſo. in prin.ff. ſo.ma. regulariter enim diſpoſitum in viro hȝ locum in vxore ratione correlationis per tex.in.l.fi.in ver.equalāce.C.de di uor.per quē dicit ibi Bal.q̧ vir ⁊ vxor ad paria iudicātur ad idem.l.fi.⁊ que ibi per moder.C.de indic. vi.tol.Item nedum gaudet hoc priuilegio vir et vxor. verum etiaȝ ſocer vtriuſq̧ id eſt pater viri conuentus ab vxore ſuper dotis reſtitutione et pater vxoris ad dotem conuentuȝ.per textum in.l.ſicut autem cum.l. ſequen.ff.de re iud. Circa quod tamen attende diligēter quia in duobus magis eſt priuilegiatus ſocer vxoris quā ſocer viri patri ipſius vxoris.Primo quia ſocer vxoris pater viri vtitur hoc beneficio et quocunq̧ contractu ab vxore conueniatur nedum actione de dote verum etiam alia ⁊ ad aliud quam ad dote; ſed pater vxoris ſolum quando conuenitur actiōe de dote: iſte eſt textus ſingularis in dicta.l.ſicut autem.cū l. ſequen. incip. ſed hoc ita in verſ. dos expromiſſa petatur quem dicit ſingularem rap.cu.in.d.l.ex diuerſo. in princi.et ibi Alex.in.vi.colū.⁊ Iaſ. in.d.l.ſicut rationem aſſignans quia vxor eſt magis ſubdita in reuerentia ſocero patri viri quā ecōuerſo vir ſuo ſocero cuȝ ſocer vxoris ſit loco patris. l.quia parentis cum l.ſequen.ff.ſoluto matrimonio. Secundo quia ſocer vxoris gaudet hoc beneficio etiam ſoluto matrimonio ſed ſocer mariti tantum ſi conueniatur ad dotem conſtante matrimonio non eo ſoluto vt dicit tex.in.d.l.ſed hoc ita.⁊ eſt ratio diuerſitatis quoniam ſicut ſolu.matrimonio ⁊ affinitate ſublata amoris vinculum ita priuilegū decreſcit beneficiū vt dicit ibidem glo.in ver.ſuccurrendum quam reputat ſingularem Bal. in.c.literis circa fi. de teſti.⁊ in capi. accedens.in ſecunda colum.vi.vt lit. non conteſt.⁊ Ange.are. in.§.ſocium inſti.de nup.⁊ in.§. ius autem colū.j. inſti.de pa. po. Aduerte tamen quia etiam conſtante matrimonio ſocer viri non gauderet hoc priuilegio ſi dolo induxiſſet generum ad contrahendum ſub ſpe magne dotis ei promiſſe quam ſciebat ſe ſoluere non poſſe:vt eſt textus ſingularis in.l.penultima. ff.de in. dot. quem dixit ſingularem Paulus de caſtro in dicta lege ex diuerſo.in principio.et eum dixit non alibi in iure Iaſ.in dicta lege ſicut autem.et ſic habes hic quatuor perſonas virum vxorem et vtrunq̧ ſocerum.adde idem eſſe in filio communi heredi viri qui gaudet eodem beneficio lege etiam.ff. ſoluto matrimonio.

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſecus tamẽ ſi eſſet filiꝰ mariti ex alio matrimonio ſecundum gloſſam in.l. ſi cum procuratore ⁊ in.l. ſciendum. ff.de re iudicata:quas et ſimiles ſequuntur Barto. et docto. ſignanter Alexan.in.d.l.ſi cum ꝓcuratore quã legit cum.§.j.legis precedeñ.Barto. Bald.Angel.⁊ Modernis.in dicta lege etiam.Et ſimiliter non competit hoc beneficium nepotibus vel pronepotibus viri cum ſint ex alio matrimonio ſecundũ Angelũ Imo.Pan. Ludoui.roma.⁊ Alexan.ibidẽ.Multos autem caſus in quibus maritus non vtitur hoc priuilegio vide ꝑ Bartolum ⁊ Moder.ſignanter Alexand. in.d.l.maritum.Quinta perſona enumerata in.d.ll.eſt miles armate militie.⁊ ad idem eſt textus in.l.miles in prin.ff.de re iudicata.⁊ licet gloſſ.et Bart ibi limitent quando contrariſſet in caſtris ſecus ſi vagando:tamen Rap.cu.pe.beſ.⁊ Iaſ.ibi tenent contrarium per illum textum generaliter loquentem bene eſt verum quod illud priuilegium non competeret militibus hodiernis auratis qui nõ ſunt bellatores ſecundum rap.cu.et Iaſ.ibi per illum text.et per nota.per Cynum et alios docto.in lege prima. C.de iur.⁊ fac.igno.et per Alexandrũ late in lege centurio.ff.de vul.et pu.

¶Et quia aduocati qui dirimũt ambigua facta cauſarũ nõ minus prouident humano generi ꝙ qui gladijs clipeis ⁊ thoracibus innituntur dicit elegans tex.in.l.aduocati.de aduo.diuer.iudicio.ideo glo.in.d.l.miles illum tex.extendit ad aduocatũ vt non teneatur vltra ꝙ facere poſſit deducto ne egeat.quam glo.ſequuntur ibi Barto.et moder.ſignanter Alexan.⁊ Iaſ.priuilegia enim conceſſa militibus armate militie extenduntur ad milites inermis.puta doctores vel aduocatos ſm gloſſam et Bart.in.l. j.§.eſt ⁊ alius.ff.ſi quis a paren.fue. ma.et ſequuntur Cy.Sali.⁊ Moder. in.d.l.C.de iur.et fac.igno.¶Idem ⁊ ſecundo dicit glo.procedere ⁊ multomagis in militibꝰ celeſtis militie:puta clericis vt non teneãtur vltra ꝙ facere poſſint:⁊ cum illa gloſſ.ibi tenent Rica.malum.Barto.⁊ communiter alij.⁊ Imo.⁊ moder.cano.in capitulo odoardus.de ſolu.vbi Andreã ſicu.dicit illam gloſſam in.d.l.miles ad vnam ſingularem de iure ciuili:et illam glo.Bartolus ibi dicit menti tenendam.Et idem quod illa glo.tenet alia glo.in.c.ſtudeat.l.diſt.⁊ glo.in.l. ſtipẽdia.C.de execu.rei iud.facit text. in.c.degradatio.§.j.vbi domi.de ſan. gemi.de pe.li.vj.Per que inferũt doc. quod ſicut miles non poteſt donare concubine.l.ij.C.de dona.inter vi.et vxo.⁊.l.miles ita.§.mulier.ff.de teſta. mili.ita nec aduocatus vel clericꝰ vt tenet Bar.in.l.affectionis.ff.de dona. ⁊ in.d.l.ij.⁊ in.d.l.miles ita.§.mulier. ⁊ in.l.mulierẽ.ff.de his qui.vt indig. in alio aũt ſecus:vt per gl.Bar.Bal. et ceteros i.d.l.miles.§.mulier.Et quia vbi ſumus in fauorabilibus quibus iura fauent ꝓpter publicã vtilitatem pietatẽ vel aliam fauorabilẽ cauſam fit extenſio etiã in exorbitantibus ex idemptitate rationis per nota.ꝑ glo. in.l.illud.in ver.alia cauſa ⁊ in.l.fin. in ver.captiuorũ.C.de ſac.ſan.eccle. idem putarem in ſcholari etiam non clerico.ad quod optime facit gl.reputata ſingularis in.l.nepos ꝓculo.ff. de verb.ſig.dicens ꝙ ſicut militibus arma ita ſcholaribus libri ſunt relinquendi:⁊ quod per illam glo.ſingulariter notat Bal.in rub.C.qui bo.cede. poſ.¶Quod autẽ dixi priuilegia cõceſſa militibus extẽdi ad aduocatos ⁊ clericos intellige niſi priuilegium eſſet cõceſſum militibus ratione preſumpte ignorãtie:qꝛ turpe eſt viro patricio et cauſas peroranti ius in quo verſatur ignorare.l.ij.§.ſeruius autem ſulpitius.ff.de ori.iu.et.l.profeſſio.C.de mu.va.libr.x.in clericis autem non cadit iuſta ignorantia: vt not.gloſſ.in lege repetita.in verſiculo.peritos.C.de epiſcop.⁊ cle.ſecundum Barto.et omnes excepto fulgo.

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſn.d.l.j.Sexta eſt donator de quo eſt etiam tex.in.l.diuus.ff.de regu.iu.Et in hoc eſt vnum ſpeciale quoniã deducit etiam es alienum id eſt quod aliis ipſe debet.l.inter eos.§.is quoqꝫ ff.de re iud.alij vero nõ vt ibi ꝑ doc. Sed intellige illũ tex.in eo qui ꝓmiſit donare mere et ſimpliciter ſecꝰ ſi ob cauſam: quia illa non eſt propria donatio.l.j.ff.de dona.ſed remuneratio ſm Alex.in.d.l.ſunt q.colũ.j.poſt Ang.in.d.l.ſed hoc ita.⁊ ſequitur Jaſ.in d.l.inter eos.§.is quoqꝫ.quẽ legit cũ prin.l.reſpondens ad.l.ſi extraneus.ff.de iur.dot.Adde aliã perſonã videlicet eũ q ceſſit bonis:qꝛ ſi poſt ceſſionem aliqua acquirat in illis nõ tenetur vltra ꝙ facere poſſit deducto ne egeat.l.q bonis.ff.de ceſ.bo.Ex quo vides ꝙ magis fauet cedẽti in bonis poſtea queſitis ꝙ in illis que prius habebat in quibus nil ſibi relinquit vt predixi.Niſi eſſent bona ꝓhibita alienari a teſtatore feudalia vel emphiteoſis eccleſie que retineret licet nõ commoditatẽ illoꝝ ſm Bal.in.l.j.C.q bo.ce.poſ.aliã perſonã habes in l.ij.in prin.ff.qđ cũ eo.videlicet filiũfamilias emãcipatũ vel exheredatũ qui ex contractu tempore quo erat in poteſtate inito nõ tenetur vltra ꝙ facere poſſit. ¶Et aduerte qꝛ omnes premiſſe perſone tũc demuꝫ gaudent priuilegio predicto ſi cautionẽ ꝑſtent de ſoluendo ex integro ſi ad pinguiorem fortunã venerint prout eſt tex.in l.vna.§.cũ aũt.C.de rei vxo.act.et de ſocio eſt tex.in.l.verũ.§.itẽ videndũ.ff.pro ſoci.de ceteris aũt ꝑſonis tenẽt Jo.de imo.Rap.cu.⁊ Jaſ.ex idẽptitate rationis in.d.l.patronus.quam legunt cũ.d.l.ſunt qui.tu vide glo.in.l.iij.ff.de excep.Et intelligit gl.in.d.§.cũ aũt.ꝙ talis cautio debet eſſe verbalis ⁊ nuda a fideiuſſore:quia maritus

a facere poſſunt vt ne egeantª eorũ ratio habeatur vt.ff.ad mace.l.tam et ſi.et.ff.ad vel.l.vlti.§.penulti.et.ff.de re indi.l.ſunt ⁊.l.patronus.et.l.item miles et.l.inter eos.⁊.l.neſennius.§.fin.ſolu.matrimonĩ.l.ex diuerſo.§.vlti.et.ff.quod cum eo.l.ſi filius.j.reſpon.

egens nõ reperiret fideiuſſorem.⁊ idẽ tenet gl.Bar.⁊ alij in.l.diuortio ⁊ bñfi.que poſt diffi.ſen.oppo.§.interduꝫ.ff.ſo.ma.⁊ bene ꝓbat tex.in.d.§.item videndũ in ver.nuda repromiſſio.dicit tñ Ange.areti.in.d.§.item ſi de dote ꝙ cautio talis debet eſſe iuratoria cum expreſſa obligatione bonorum.cũ hoc nõ ſit ſibi graue nec ſit neceſſe ab alio requirere:ſꝫ habeat a ſemetipſo ꝑ text.ſingularẽ ſm eũ in l.filio vel ſeruo vt in fi.vbi Bar.no.ff.vt leg.no.ca.Itẽ aduerte qđ oẽs iſti amittunt priuilegiũ ſi negẽt id qđ eſt cã eoꝝ priuilegij vt dixi plene in ti.q.mod.ſuo no.ciui.agen.verſi.ſimiliter punitur.Anto.de tremo.

a ¶Ne egeat.Recte itaqꝫ ſentit do.vber.ꝙ oẽs q non poſſunt exigi vltra ꝙ facere poſſint ſunt etiã priuilegiati vt eorũ ratio habeatur ne egeant etiã ſi tales nõ ſint alẽdi.Et ſic ꝙ lex in cõdẽnatiõe.ff.de reg.iur.gñaliter ꝓcedat i oibꝰ ſuperiꝰ nominatis in ꝓxi.addi.ꝓut etiã voluit glo.ſing.ibidem ſcꝫ in d.l.in cõdẽnatiõe.quã dicit ordi.⁊ ſingularẽ Bal.i.l.vna.§.cũ aũt.C.de rei vxo.ac.⁊ in.c.vno.in prin.in fi.ver.de notis feu.⁊ eam dicit nota.⁊ ſequitur Jaſ.in.d.l.ſunt q.Nõ omitto vnũ neceſſariũ in hac materia ꝙ i deductiõe ꝑdicta ne egeat attentus eſt modus circa tria:circa qualitatẽ ꝑſone:circa quantitatem rei:⁊ circa quãtitatẽ tẽporis.Circa qualitatẽ perſone an ſit perſona nobilis vel doctor qui plus habeat expendere ꝙ ruſticus.Et ꝙ huius dignitatis ſit habenda ratio tenent imo.rap.cu.et Alex.in.l.ſi maritus in id.ff.ſo.ma.ꝑ nota i.l.nepos ꝓculo.iuncta glo.in ver.dignitate.ff.de verb.ſig.⁊ ꝑ alia iura ꝑ eos allegata:⁊ tꝫ Bal.expreſſe in.l.ij.C.quod cũ eo qui in alie.po.eſt.ſed Alexã.in.d.l.maritũ ſecutus mentẽ Bart.ibi dicit

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſibi placere ꝙ ſi mulier eſſet valde inops. Ita ꝙ nõ poſſet ſibi ſuccurri ſi haberet reſpect⁹ ad talẽ mariti dignitatẽ ꝙ tunc nullaten⁹ ſit habendus. alias ſic arg. no. in. d. l. nepos. Licet illuſtris doctor frã. de are. in cõſ. ſuo. xvij. incip. cõſideratis diligentiſſime. in. x. col. verſic. ad quintũ cõſuluerit ſimpliciter fore hñdam rõnez cõditionis et ſtatus pſone & hoc tenet ẽt Ang. are. l. §. appellãtur. col. vj. inſti. de exce. dicens debere ꝯſiderari an ſit nobilis qui ſecundũ ſtatum ſuũ multis indiget adminiculis: an vero ruſticus cui ſatis ſit qđ habeat panẽ cepe oleũ & caſeũ: iuxta gl. in. l. ſeruis legatis. de leg. iij. ff. & idẽ ſimpliciter dicũt moder. in. d. l. inter eos: ſed mihi multũ placet opi. Alex. in. d. l. maritũ. itez circa hanc q̄litatẽ pſone inſpiciendũ eſt an ſit pſona que habeat artificium aliqđ vnde poſſit venire quia nõ vteret̃ iſto priuilegio aut ſaltim ſuarum operaꝶ haberet̃ ratio per glo. ſingularem in. d. l. ſi marit⁹ in id. glo. ma. in prin. quã dicunt ſingularem Nyc. de nea. & Pau. de ca. in. d. l. maritũ. & ibidez pau. dicit illã reputari ſingularẽ. licet alleget aliam in. l. ſi q̄s argentũ. §. j. in verſ. quantũ donauit q̄ expreſſe hoc vult. C. de dona. & ita tenent moder. in. d. §. itẽ ſi de dote. Circa qualitatẽ rei debet inſpici nõ quantum ex venditione rerũ ſuarũ redigi poſſit ſ; quãtũ ex patrimonij ſui fructib⁹: iſte eſt tex. mirabilis & ſingularis: ſ; Bar. ibi in. l. qui bonis. ff. de ceſ. bo. ꝑ quez Bal. in. d. l. ſi maritus in id. ſentire viſus eſt ꝙ ſi maritus habet ampliſſi palatiũ magni valoris et modici redit⁹ ſibi neceſſarij ad victũ ꝙ nõ teneatur illud vẽdere: licet Imo. & Alex. cõtrariũ teneant cũ quib⁹ ſtarẽ ſi ex pretio palatij poſſet vtriq; recte conſuli. Circa vero quantitatẽ tp̄is eſt attendendũ vt nõ deducatur ſolũ pro vno vel duobus annis ſed etiã pro toto tempore vite ſue habita ꝯſideratiõe quãtũ viuere pſumat̃ iuxta ſupputationẽ iuriſcõſulti in. l. hereditatum. l. pñ. ff. ad. l. fal. Iſta eſt doctrina gloſſ. in. d. l. maritũ glo. j. cum q̄ tenent dy. Io. fa. Io. de pla. Angel. are. & Iaſ. i. d. §. itẽ ſi de dote. Anton. de tremolis.

2 ¶ † Idem in milite[a] condemnato qui poſt ſententiam ſuis defenſionib⁹ vti poterit vt. C. de iur. & fac. ig. l. j. ¶ Idem in beneficio cedendarum[b] actionuz. vt. ff. de fideiuſ. l. ſi fideiuſſores. in dicto. §. final.

3 ¶ † Idẽ dico in falſi exceptione et ĩ oi alia per quã põt iudiciũ & ſententia annullari[c] vt ſi dicat̃ ſententia lata aſſiſtente falſo ꝓcurato-

a ¶ Milite. ſpeciale priuilegiũ militibus eſt a iure cõceſſum: vt exceptiones peremptorias opponere põt poſt ſententiã in ipſa executiõe: vt eſt tex. ſing. & vnic⁹ in iure in. d. l. j. hic alleg. quẽ dicũt ſingularẽ Bar. & Pau. ibi & Bal. in. c. fi. col. vj. de cõfeſ. qđ intelligũt doct. ibi qñ ageret cauſam ſuam & per ſe: ſecus aũt ſi alienã vel ꝑ procuratorẽ vt per eos. & vult Bart. in. l. admonendi. in. ij. col. verſi. ad vnũ tñ. ff. de iureiu. ꝙ pariter aduerſari⁹ militis vtet̃ eodẽ ꝑuilegio vt poſſit deducere & allegare poſt ſniam. & eũ ſequit̃ Alex. in addi. ad Bar. in. d. l. j. et Iaſ. ibi in. j. colum. ſed q; hoc priuilegium eſt inductũ fauore militis ꝑpter eius pſumptã ignorantiã. l. fi. C. de iur. de li. nõ extendet̃ ad aduocatos vel clericos. Itẽ nec ad ruſticũ cũ ei nõ ſuccurrat̃ niſi in caſibus a iure expreſſis per no. in. l. fin. C. illo titu. vez de iur. & fac. igno. niſi ex capite clauſule generalis ſi qua mihi iuſta cauſa videbitur. ſecundum Bartolum & moder. in d. l. j. quos lati⁹ vide. Anto. de tremo.

b ¶ Cedendarũ actionũ. de hac exceptione dixi tibi in ti. de impedi. et excep. que cõ. reſcrip. de leg. ind. verſi. idẽ puto. in ver. epiſtole in fine.

c ¶ Annullari. Aduerte quod in hac vtili et quotidiana nullitatis ſententie materia duo ſunt diuerſi articuli: alter vtrũ poſt diffinitiuam ſe-

UVA. BHSC. IyR_228_4

tentiam in rem iudicatam tranſactã poſſit exceptio nullitatis opponi de quo hic aliter vtrum per huiuſmodi exceptionis nullitatis ſententie obiectum impediatur executio ipſi⁹ ſententie ſicq́ debeat diſferri executio do= a re^a nec dominus nec cognito de nullitate: de quo articulo hic nõ dicã: qꝛ autoꝛ tãgit. ſ. titu. ꝑx. in prin. et ibi reſeruo. Sed ad primum articulum breuiter dicas q̄ exceptio nullitatis ſententie põt quãdocũq; opponi poſt ſententiam que in rem tranſiuit iudicatam ſiue nullitas procedit ex parte falſi procuratoris ſiue ex defectu iuriſditionis iudicis ſiue ex inordinato ꝓceſſu vt probatur in iuribus hic allegatis ꝛ tradunt Bart. ꝛ moder. in. l. ſ. C. de iur. ꝛ fac. igno. ratio huius eſt qꝛ exceptio nullitatis ſentẽtie oriť in ipſa ſententia ꝛ cũ nõ potuerit opponi ante merito dꝫ poſſe opponi poſt. ſ. ꝛ poſt rem. §. i. ff. de tranſ. ex doctrina Bar. ꝛ alioꝝ in. d. l. ſ. facit glo. in. l. licet. C. de ꝑcu. Itẽ qꝛ ſm Ja. bu. Bal. ꝛ Sali. in. d. l. ſ. ſententia nulla nõ meretur dici ſententia. l. iiij. §. cõdemnatũ. ff. de re iu. vnde cum nõ ſimus poſt ſniam merito põt opponi. Plus eſt q̄ etiam ſi eſſent tres ſententie conformes adhuc contra illas poſſet opponi exceptio nullitatis executiõe tamẽ non retardata: vt eſt tex. in cle. ſ. de re iu. Niſi nullitas proueniret ex defectu iuriſditionis iudicis quo caſu exceptio nullitatis oppoſita poſt tres ſententias impediret etiam executionem: vt eſt glo. ſin. reputata in clemẽ. vna glo. fin. de ſequeſ. poſ. ꝛ fruc. quã dicunt reputari ſingularẽ pau. Alex. et moder. in. d. c. §. condẽnatũ. ꝛ Alex. in. l. de pupillo. §. qui op⁹. ff. d no. ope. nun. de cuius intellectu ꝛ cõcoꝛdia cũ glo. in cle. ſ. in ver. pendere. de re iudica. vide Alex. in. d. §. qui opus. Et ex quibus cauſetur nullitas ſententie ponit idem autoꝛ eo. ti. ſe. vbi poſt eũ dicam. Anto. de tre.

a ¶ Aſſiſtente falſo procuratore. Talis quippe ſnia eſt mero iure nulla vt hic dicit: ꝛ ideo principio exceptio dicitur ineſſe ꝛ oriri cũ ſnia vt dicit glo. in. l. licet. C. de ꝑcu. hic alleg. que quotidie ad hoc allegatur ſm mod. ibi et ad. l. tꝫ add tex. in eius proceſſum c. in noſtra. de ꝑc. que iura volentia ſententiã latã falſo ꝓcuratoꝛe aſſiſtẽte eſſe ipſo iure nullã limitans quo ad preiudiciũ dñi quoniam in preiudicium ipſius procuratoris falſi bene valet vt poſſit contra eũ exequutioni demandari: ꝛ ideo nõ eſt funditus nulla, iſte eſt tex. in. l. ſi ſe nõ obtulit in prin. vbi doc. ff. de re iu. ꝛ in. l. plautius. ff. de ꝑc. niſi iuſto erroꝛe deduct⁹ putaſſet ſe habere legitimũ mandatũ. vt. d. l. plancius. ꝛ p Lu. Ro. Alex. et Jaſ. in. d. l. ſi ſe nõ obtulit. hoc aũt qđ hic dicit ſane intelligas ſiue aduerſarius ignoꝛauerit ꝓcuratoꝛẽ eſſe falſum ſiue dubitauerit: ſiue etiã ſciuerit qꝛ ſua ſcientia nil operabiť ad validandum iudiciũ. ita in effectu volunt gl. Bar. ꝛ doc. licet tria membꝛa circa hoc faciant in. d. l. licet. Sed ſane ꝓcedit dictũ autoꝛis noſtri q̄ exceptio falſi procuratoris poſſit opponi poſt ſniam. Niſi iudex ante ſniaꝫ pronuntiaſſet eũ legitimũ ꝓcuratoꝛẽ qui tñ nõ erat ꝛ eius ꝓnũtiatio tranſiniſſet in rẽ iudicatã qm̃ amplius opponi nõ poterit: exceptio falſi ꝓcuratoris ſm Bar. ꝛ oẽs in. d. l. licet. ꝛ Bart. ꝛ alios in. l. ſ. C. de iu. ꝛ fac. ig. ꝛ Bald. in. l. falſus. i pe. col. C. de furt. ¶ Scđo ꝓcedit niſi ꝓcuratoꝛ falſus fuiſſet admiſſus cũ cautione rati: qꝛ poſtmodũ amplius opponi nõ poterit dicta exceptio p tex. in. l. inter quos. §. alieno. in fi. ff. de dã. ifec. Niſi icõtinẽti poſt p̃ſtitã cautionẽ ſm Cy. Ray. Bart. Sali. Fulgo. ꝛ Jaſ. i. d. l. Iꝫ. ꝛ Imo. i. d. §. alieno. ꝛ pa. in. c. qm̃ cõtra falſam. ad fi. de pba. facit gl. in. l. põponi⁹. §. rati. ff. de ꝑcu. volẽs paria eſſe qđ fieri ante vel incõtinẽti poſt lꝫ Alex. contra in. d. l. licet. ¶ Dicebat etiã Bald. in. l. q̃nis indubitati. in vlti. colũ. C. ad. l. iu. de

UVA. BHSC. IyR_228_4

adul. ⁊ Alexā. poſt eum in. d. l. licet. ꝙ q̄uis exceptio falſi ꝓcuratoris poſſit opponi poſt ſententiā ꝙ tamē nō poſſet opponi poſt renūtiationē ⁊ cōcluſionē in cauſa ad impediendum ſententiā ferri tamen Iaſ. ibi in. j. col. notabiliter cōcludit contrarium: quia cum poſſit opponi poſt ſententiam multo fortius debet poſſe opponi poſt concluſum in cauſa vt ibi per eum. Dicit̄ autem falſus procurator ex mente glo. ⁊ Bal. in. d. l. falſus ⁊ gl. in. l. ſi ꝓcuratori falſo. ff. de condi. cau. da. cau. non ſequi et in l. ex parte decani. de reſcrip. Bal. ⁊ doc. in. d. l. licet quinq; modis primo ſi nunq̄ habuit mandatum. ¶ Secūdo ſi habuit ſed impertinens vel nō ſe extendens ad id quod erat in iudicium deductum. vnde dicebat Bal. in c. nonnulli in. j. colum. per illū text. ⁊ in. d. ex parte decani. de reſcript. quod qui habet mandatum generale et agit in cauſa requirente ſpeciale dicitur falſus procurator. ⁊ Bal. ſequitur Iaſ. in. l. licet col. j. ¶ Tertio dicitur falſus ſi habuit mandatum ſed fuit reuocatus: de quo dices. ſ. titu. de excep. procu. verſiculo ratione vero conſtituentis. in ver. reuocauit. quia etiā iuramentū qḋ hodie ſolet apponi in procuratorijs de non reuocādo non impedit reuocationē licet reuocans efficiatur periurus: vt eſt glo. reputata ſingularis in. c. fi. in verſi. reuocat⁹ de procu. lib. vj. ¶ Quarto quādo habuit mandatum ſed fuit cōſtitutus a pupillo vel alio qui procuratorem cōſtituere nō poterat ⁊ de tali nullitate ſemper poterit opponi quod eſt notādum ꝫm Bal. in. d. l. licet ⁊ tranſeunt moder. ¶ Quinto qn̄ erat legitime cōſtitutus procurator tñ ad eius notitiā nondū peruenerat cōſtitutio ⁊ interim geſſit qm̄ dicet̄ geſtum a falſo ꝓcuratore ꝫm Archi. ⁊ Io. an. ꝑ illum tex. in. c. is qui. de pc. li. vj. ⁊ l3 Bal. nō firmet. i. d. l. l3. tñ Alex. ibi i. j. col. dicit iſtā eſſe magis cōem ɔcluſionē habes tñ tex. ſingularē ⁊ nō alibi in iure ꝫm Bal. Ang. ⁊ moder. ibi in. l. iulianus. ff. qui ſatiſd. cog. ꝙ mādatū de lite ꝓſequenda quā ſciebā te ſine mādato meo inſtituiſſe operat̄ confirmationē prius geſtorū. vt ibi per eos. ¶ Habes ergo ꝙ exceptio ꝓcuratoris falſi pōt opponi poſt ſniam. l3 qḋ de exceptiōe tu. nō potes eſſe ꝓcurator tex. in. l. ita demū. C. de pc. decidit eſſe dilatoriā: et ideo ante litē cōteſtatā debere opponi. ad idem tex. in. ꝟ. fi. inſti. de excep. ⁊ gl. in. ꝟ. appellat. eo. ti. ꝙ itellige niſi ꝑſona eſſet talis q̄ nō poſſet eſſe in iudicio nec ꝓ ſe nec. ꝓ alio: vt q2 ſeru⁹ monach⁹ vel bānit⁹: q2 cū iudiciū agitatū ꝑ tales ſit mero iure nullū. l. ij. ꝟ. j. ff. q̄ ſatiſd. cog. poterit talis exceptio oppōi poſt ſniā: ꝫm Bar. cū q̄ ibi trāſeūt mod. i. d. l. l3 ⁊ Bal. i. d. l. ita demū. ſec⁹ ꝫ eos ſi poſſet eē i iudicio ꝓ ſe vel ꝓ alio puta femina vt minor: q2 tūc ſolū poſſet opponi an̄ litē cōte. ⁊ nō poſt niſi i caſib⁹ i. d. l. ita demū notatis ꝺ qb⁹ dixi i ti. de ipe. ⁊ excep. q̄ ɔ reſc. ⁊ dele. ꝟ. et eſt ſciendū. facit qḋ dicā ꝺ iudice incōpetēte infra iſto eo. verſi. Ant. de tre.

a ratificauit⁹

a ¶ Ratificauit. clarū eſt ꝙ dñs pōt ratificare ꝓceſſum ⁊ ſniam cōtra ꝓcuratorē falſum latā. l. l3 verū. hic alleg. Sed dubiū eſt vtrū ſniam latā in fauorē falſi ꝓcuratoris poſſit ratificare dñs ⁊ ſic ad ſui cōmodū. Et licet gloſ. in. l. ſi tutor in verſic. non potuit. C. in quibus cau. in integ. reſtit. nō eſt nequam dicit ſolēnē Bal. in. c. j. in vlti. col. de ordi. cog. voluerit quod ſit ſpeciale in minore vt ſniam pro falſo ꝓcuratore latam poſſit ratificare tñ gl. reputata ſingularis in. l. ſi mater. ꝟ. hoc iure glo. fi. de excep. rei iudi. ff. tener' indiſtincte quod proceſſū ⁊ ſententiam in fauorem falſi procuratoris latam poteſt dominus ratificare ſiue ſit maior ſiue minor. ⁊ illam gloſ. dicunt reputari ſingularem Alexā. ⁊ Iaſ. in d. l. licet. ⁊ illam dicit ordinariā Paul. de caſt. in. d. l. licet verū. ⁊ eam ſequū-

UVA. BHSC. IyR_228_4

tur Bar.ibi ꝛ idem Bar.in.l.iulianꝰ
in.v.queſtio.ff. qui ſatiſda.cogan. et
multi relati a Fely.ſan.in.c.cauſam
que in.j.col.pe.de iudi.dicens ab hac
non eſſe recedendum in iudicãdo vel
cõſulendo. Et iſtã
etiam dicunt com

vel a iudice pecunia corrupto.a

munẽ Alex.ꝛ Iaſ.
in.d.l.licet ꝛ pro ea eſt textꝰ in.l.licet
verum.ff. de iudi.hic alleg. Sunt tñ
aliqui caſus in quibus dñs geſtum a
falſo procuratore in ſui fauorem rati-
ficare non poteſt:quos ponunt doct.
in.d.l.licet verũ ꝛ tredecim enumerat
Fely.i.d.c.cauſam que.ꝛ poſt eũ nõ fa
cta mentione de Fely.Iaſ.in.d.l.licet
C.de procur.col.pe.ꝛ fi.quorum viſita
tiores ꝛ minus dubios transfero pri-
mus quãdo falſus procurator erat ta
lis perſona que non poterat eſſe in iu
dicio nec per ſe nec per aliũ vt ſeruus
vel monachus vel pupillus qꝛ cũ iu-
dicium ſit mero iure nullum etiã quo
ad ipſum procuratorem poſtq̃ in iu-
dicio eſſe non poteſt nõ poterit ratifi-
cari qđ nihil eſt:glo.Bar.ꝛ docto.deſi
gnãter Pau.in.l.licet verum Pa.in.c.
j.de re iud.Eadẽ ratiõe ſi iudex tanq̃
delegatꝰ cognouit cũ nõ eſſet nõ pote
rit ſuperior ad quẽ ſpectat delegatio
rectificare ꝓceſſum nec facere eũ vali
duꝫ:licet eius nomine cognouerit:qꝛ
proceſſus eſt ipſo iure nullꝰ ſcđm glo.
Bart.ꝛ doct.in.d.l.licet verum ꝛ in.l.
j.vbi de cri.agi op.Secũdus niſi ſta-
tuto caueretur proceſſum procurato-
ris ſine mandato non valere:quia eo
caſu cum mandatuꝫ ſit pro forma:do
minus geſta a procuratore falſo rati-
ficare non poterit ſm Bal.in.l.ſi vxo-
rem in.ij.col.C.de condi.inſer. ¶Ter
tius quando a falſo ꝓcuratore eſſent
aliqua geſta in auditorio principis
ſꝫ Bal.in.d.l.falſus i.j.col.poſt Inn.
in dicto capitulo ex pte decani ꝛ pau.
in dicta lege licet verum Cardi.tamẽ
imo.Pa.ꝛ Fely.in.ij.iij.ꝛ iiij.colum.
in.c.nonnulli.§.ſunt ꝛ alij.de reſcrip.
tenent contrarium per generalitatem
d.l.licet verum.ꝛ.l.iij.§.falſus.ff.rem
ra.ha.licet fateãtur ſpeciale in impe
trãte literas ad lites ſine ſpeciali mã
dato vt nõ poſſit impetratio ratifica-
ri per dñm ſm gl.Innocẽ.ꝛ doct.ibi.
¶Quartus quando requireretur in
actu iuſſus vel cõ
ſenſus quia ratifi
catio nil operare-
tur.l.ſi quis mihi bona.§.iuſſum vbi
per ſcriben.ff.de acqui.here. ſm An-
ge.ꝛ Paul.in.d.l.licet verum. Quin-
tus quia dominus geſta a falſo pro-
curatore non poteſt rectificare in pre-
iudicium tertij cui eſt queſitum ius
ex facto vel negligentia ratificantis
ſm Bal.in.l.obſeruare.§.fi.colum.iij.
verſi.Circa quintum.ff.de offi.procõ.
per tex.in.l.cum decem.§.j.ꝛ.l.ſi quis
offerenti.§.fi.ff.de ſolu.Sexto aduer-
te quia licet geſtum per falſum procu
ratoreꝫ dominus poſſit rectificare nõ
tamen geſtum per falſum nuntium
ſecundum Barto.in.lege qui autem.
§.conſtituere.ff.de conſti.pe.poſt pe.
et Cyn. in.l. multum.C. ſi quis alte.
vel ſibi vbi per eundem Bar.in fi.
a ¶Pecunia corrupto.Cum ſenten-
tia a iudice pecunia corrupta lata di-
catur venalis ꝛ ſententie venales ſũt
mero iure nulle.l.venales hic allega.
canoniſata in.§.venales.ij.q.vj.meri-
to talis exceptio poterit opponi poſt
ſñiam etiam in rem iudicatam tranſ
actã per ea que in preceden.addi.di-
cta ſunt. Aduerte tamen ꝙ verbum
pecunie hic nõ ſtat ſtricte vt excludat
interuentũ cuiuſcũq alteriꝰ rei.quo
niam ſiue detur pecunia iudici ſiue
aliud dicetur venalis.l.quinetiam et
lege ſequen.in princi.ff.de calum.ſe-
cundum Bal.in.l.j.C.de pe.iud.qui
ma.iudi.Secundo etiam adde ꝙ ſen-
tentia dicitur venalis.ꝛ eſt ipſo iure
nulla.ſi data ſit pecunia iudici vt ſen
tentiam iuſtam ferat.per text.in.c.vẽ
dentes.j.q.iij.vbi iuſtitiam vendere
eſt hanc pro premij acceptione ſerua
re ꝛ quod ſit ipſo iure nulla tenet glo.
ibi ꝛ tenet expreſſe Paulus de caſt.in
l.ij.ff.de condit.ob tur.cauſam. Et

UVA. BHSC. IyR_228_4

vltra hoc ꝙ ſententia eſt mero iure
nulla dans pecuniam iudici perdit
cauſam. dicta lege prima. C. de pe. iu=
di. qui ma. ind. etiam ſi daret vt iuſte
iudicaret: quia licet cauſa dandi ex
parte dãtis ſit ho=
neſta et eo animo a
dans non peccet:

Secus ſi gratia[a] vel erro=

vt dicit glo. in capitulo qui recte. xj.
queſtione tertia. attamen datio ipſa
eſt mala ⁊ res mali exempli ⁊ tendit
ad corrumpendum iudicem: ideo per
dit cauſam quia volens vincere per
ſimoniam fingitur habere malã cau=
ſam: ⁊ ideo illam perdit textus gloſ.
Bald. et doctores. in dicta lege ſecun=
da. Sed pulchra queſtio eſt an da=
tum iudici pro ſententia obtinenda
poſſit repeti an vero perdatur ſimul
cum ipſa iura in qua queſtione bre=
uiter fac tres caſus: primus quando
do pecuniaꝫ iudici hoc expreſſo ꝙ pro
me iuſtam ferat ſententiam: et hoc ca
ſu quia ex parte mei dantis cauſa eſt
honeſta ⁊ ex parte iudicis recipiẽtis
turpitudo verſatur cum id per pecu=
niam faciat quod gratis facere tene=
tur ſecundum gloſſ. ſingularem in. l.
iiij. §. ſi tibi iudicium gloſſ. magna. ff.
de condi. ob tur. cau. quam dicit ſin=
gularem Bald. in capitulo ſuper eo.
de tranſ. referente Iaſ. in dicto. §. ſi ti=
bi. ideo datur ſoluti repetitio per tex=
tum. in dicto capitulo ſecundo. verſi=
cu. ſed et ſi dederim. et ibi Bar. Bald.
Pau. et docto. et tenet gloſſ. in capitu
lo qui recte ei in capitulo non ſane.
xiiij. q. v. ¶ Secundus caſus quando
dedi vt ſententiam iniuſtam pro me
ferat et cum iſto caſu turpitudo ver=
ſetur ex parte vtriuſqꝫ ⁊ cauſa dandi
et datio et receptio ſunt iniuſte ⁊ tur=
pes nedum perdo cauſam et datum
non repeto. l. iij. de cõdit. ob tur. cau.
¶ Quandoqꝫ et tertio do pecuniam
iudici ſimpliciter ⁊ indeterminate vt
iudicet non vt ſic iudicet hoc eſt dice
re vt cauſam expediat et ſententiam
ferat ſiue pro me ſiue contra me: et
hoc caſu gl. Bart. Bald. pau. et Sali,

in dicta lege ſecunda verſicu. ſed et ſi.
voluit ꝙ hodie datum non repetam
et cauſam perdam per dictã legẽ pri=
mã. Sꝫ chriſt. de caſtil. rap. fnl. Alex.
et Iaſ. ibi tenent contrarium hac ra=
tiõe: quia iura no=
ua per que gloſſ.
predicta monetur
hoc non probant quod datum non re
petatur. et in penalibus fit extenſio.
lege cum quidam. ff. de libe. et poſth.
et quia vt dixi cauſa dandi eſt hone=
ſta: et ad id allegant gloſſ. in dicto ca=
pitulo qui recte. et in dicto capitulo
non ſane. et ibi archid. Quod autem
dixi ſententiam iudicis venalem ipſo
iure nullam non procedit in ſenten=
tia arbitri vel arbitratoris: quia me=
ro iure valet vt dixi in titul. de impe.
que impe. compro. ar. verſic. Item for=
te. ¶ Item quod dixi iudicem turpi=
ter recipere pecuniam etiam vt iuſte
ferat ſententiam procedit etiam in te
ſte qui pecuniam accipit vt verum
deponat: quia eo ipſo committit fal=
ſum licet veritatem dicat. gloſ. eſt re=
putata ſingularis in lege prima in
princip. in verbo aduocationem vbi
etiam Barto. ff. ad. l. cor. de fal. quam
dicit reputari ſingularem. Iaſon in le
ge diuus, colum. penul. ff. de re iud. li
cet propterea ſententia non ſit ipſo iu
re nulla. dicta lege diuus. et dicetur
paulopoſt. Sicut etiam non eſt nulla
propter corruptioneꝫ pecuniariã ad=
uocati vel procuratoris partis aduer
ſe ſecundum Cyn. Pet. et Barto. in le
ge prima. C. de aduo. diuer. iudicio. cõ
tra gloſſ. ibi et tenet Paul. de caſt. in
lege ſeruo inuito. §. cum pretor. ff. ad
trebel.

a ¶ Si gratia. Quia dictum do=
cto. debet intelligi ſecundum legem
quam allegat Barto. in lege non ſo=
lum. in ſecunda. §. ſi liberationis ver=
ba. ff. de libe. lega. aperte vult auto=
iſte ꝙ ſententia lata per ambitio=
nem et dolum iudicis vel per erro=
rem non eſt ipſo iure nulla: vt pro=
bat textus. in. §. cum pretor. hic

UVA. BHSC. IyR_228_4

allegato. Item ſecundo videtur ſenti
re qđ hec exceptio dico ſententiā latā
per ambitionē vel errorē iudicis nō
poſſit opponi poſt ſententiā. Ad pri=
mum igitur aduerte ꝙ quantūcunqꝫ
conſtet iudicē vo=
luiſſe facere grām a
parti ꝓ qua iudi=
cauit illius amicitia vel odio partis
aduerſe vel iudicē fuiſſe precibꝰ aut
al's ꝙ pecunia corruptū. ⁊ ſic dolo iu=
dicis ſententiā fuiſſe latā tamen ſen=
tentia mero iure tenet ⁊ tranſit in reꝫ
iudicatā: vt probat tex. in. d. §. cū pre=
tor ⁊ ideo dicebat Bal. i. l. fi. C. de pe.
iudi. qui ma. iu. quod ſententia lata ꝑ
dolum peſſimum iudicis lata valet
⁊ tenet licet iudex puniatur: ſcꝫ ſi do=
lus non tranſiuerit in ſpeciem corru=
ptionis allegat Gloſ. ſolēnem in. l. j. §.
calūniatoribus. in ver. facti queſtio. ff.
ad turpi. ⁊ intellige Bald. de corru=
ptela pecunia data. al's non bene di=
ceret. Sed dubitatio eſt nunc vtrū cō
tra ſententiam per ambitionē latam
mero iure validā ſaltim detur reſtitu
tio in integrum ex capite ſi qua mihi
iuſta cauſa videbitur. Et licet tex. d. §.
cū pretor innuat ꝙ non cū dicat tali
ſententie ſtari propter autoritatē rei
iudicate. tñ gl. fi. ibi q̄ in hoc reputať
ſingularis vult ꝙ deť in itegrū reſti=
tutio ita ꝙ ꝓbat dolo ſiue ābitiōe ſnia
veniat retractanda ⁊ citra remediuꝫ
appellatiōis. et illā gl. dicit ſingularē
⁊ nō alibi Bal. q̄ nihil ignorauit i. l. j.
C. quomo. ⁊ qñ iud. ⁊ i. l. veniales. C.
qñ ꝓuo. nō ē neceſ. ⁊ eā dicit reputa=
ri ſingularē Paul. de caſt. in. l. diuus
ff. de re iud. Sed Bar. tuba veritatis
ibi. ſcilicet in. d. §. cum pretor. et idem
Bar. in. l. vna. C. de ſen. aduer. fiſc. la.
lib. x. ⁊ in. d. l. diuus intelligit ⁊ limi=
tat dictam glo. ꝓcedere qñ priuatus
nō potuit appellare al's ſibi imputet
⁊ Bar. ſequitur Paul. de ca. in. d. l. di=
uus ⁊ in. l. imperatores eodem tit. ſcꝫ
de re iud. ff. licet contrarium tenuerit
Bal. poſt Guil. de cug. in. l. j. C. de con
di. inde. volens etiam priuatum non

reᵃ ſeu ambitione vel a iudice

habere neceſſe appellare ſed omiſſa
appellatione poſſe petere in integrū
reſtitutionē propter dolum iudicis.
In fiſco autem eccleſia ⁊ minore eſt
indubitatum eis competere reſtitu=
tionem per ea que
habentur in. d. l.
vna. et per not. in
d. l. imperatores. plus voluit gloſ. illa
in. d. §. cuꝫ pretor. in verbo maxime ꝙ
etiaꝫ ſi allegetur error iuris vel facti
⁊ ſic ſola iniuſtitia ſententia abſqꝫ ali
quo dolo iudicis ꝙ etiam tunc compe
tet reſtitutio ſed illam gloſſam in hoc
reprehendunt ibi ſcribentes Barto.
Ange. ⁊ Pau. quia ſibi imputet quare
non appellauit et hoc voluit Inno. ⁊
alij in. c. quoniam contra falſam. de
proba. quoniam etiam ſi pars contra
quam eſt lata iniuſta ſententia dice=
ret: videantur acta ex quibus appare
bit de iniuſtitia non eſſet audienda
citra remedium appellationis alias
ſecunduꝫ eos facile eſſet eludere iudi
cia citra appellationem dicendo: ſen=
tentia eſt iniuſta videantur acta: niſi
forte fuiſſet impeditus appellare et
allegaretur iuſtitia manifeſta quo ca
ſu poſſet procedere dicta glo. ⁊ adhuc
daretur reſtitutio ſecunduꝫ Paulum
de caſt. in. d. §. cum pretor in fina. ver.
Ad ſecundū igitur quod ſentit autor
dicas quod vbi competit reſtitutio
tūc via reſtitutiōis bene poterit oppo
ni poſt ſententiam in rem iudicatam
tranſactā ⁊ erit vtilius quo ad ꝓba=
tiones ꝙ̄ habere ſolam exceptionem
doli: q2 in itegrū reſtitutio quaſcūqꝫ ꝓ
bationes admittit vt dicit Bald. in. d.
l. j. C. quomo. et quādo iud. Antonius
de tremolis.

a ¶ Vel errore. intellige ſane de er=
rore non expreſſo in ſententia quia er
ror expreſſus vitiat ipſo iure. Unde
circa hunc vtilem articulum quando
error vel falſa cauſa vitiet ſententiam
breuiter dicas ex mente Barto. ⁊ ſcri=
bentium in lege ſi is ad quem. ff. de
acquiren. here. et Barto. et docto. in
l. j. C. de erro. cal. et moder. in. l. ex di=
uerſo. §.

UVA. BHSC. IyR_228_4

uerſo.§.fi.ff.ſoluto matrimonio. ⁊ do=
cto.in.l.ſeruo inuito .§.cū pretor.ff.ad
trebel.⁊ in.l.fi.ff.de iuſti.⁊ iur.⁊ alibi.
q̄d quantumcunq; ſentētia ſit lata per
errorem ſiue falſam cauſam ſiue ſit er
ror iuris ſiue facti quod ſentētia ipſo
iure eſt valida etiam ſi de errore ap=
pareret ex actis dummodo non ſit er
ror expreſſus in ſentētia ſe referat ad
acta continētia errorem:ita ꝓbat tex.
in.l.preſes.vbi glo.⁊ ſcribē.omnes.ff.
de re iudi.⁊ tex.in.l.ij.in fi.C. quando
prouo.non eſt ne.⁊ in.l.ſecunda.C.de
re iudicata.glo.Bart.et omnes in di=
cta.l.ex diuerſo.§.fina.gloſ.Bart.⁊ do
ctores in.d.l.prima.C.de erro.cal.et
alibi ſepe.hoc ſane procedit in termi
nis in quibus loquimur videlicet in
ſententia quoniam ſecus in decreto
quod interpoſitum ex falſa cauſa ſiue
per errorem eſt ipſo iure nullum.lege
cum vero.§.ſubuentum.ff.de fideicō.
liber.⁊.l.ſeie egreſſe.vbi Barto.ff.de
tuto.⁊ cu.dā.ab his. et.l.prima.§.hec
verba.ff.ne vis fiat ei.et tenent Bar=
to.et omnes in dicta.l.ſi is ad quem.
et Barto.et docto.in.l.iuſte poſſidet
ff.de acquirenda poſſeſſione.⁊ docto.
in dicta.l.fina.ff.de iuſti.⁊ iure.Etiā
ſi error non eſſet expreſſus in decreto
ſed ſolum reſultaret ex actis quia di=
ſtinctio expreſſionis erroris procedit
in ſententia ⁊ non in decreto ſecundū
Barto.in dicta.l.ſeie.⁊ ſequuntur mo
der.in.l.diuus.ff.de re iudi.imo plus
eſt quod ſi decretum ſit interpoſitum
ex cauſa partim vera et partim falſa
tū adhuc eſt mere ipſo iure nullum to
tum ſecundū Ludouicum roma.Ale=
xan.⁊ Jaſ.in.d.l.ſi is ad quē.moti per
doctrinam Barto.in.l.ſi non ſortem
§.ſi centum per illum textum.ff.de
condi.inde.videlicet quod ſi fiat da=
tio in ſolutum a iudice prout quoti=
die fit ⁊ datio fiat in aliqua pte plus
debito quod talis datio in ſolutuꝫ eſt
in totum nulla ⁊ Barto.ſequūtur ibi
moder.dicentes eſſe quotidianum et
valde notan.et ſequuntur rap.cu.et
Alex.in.d.l.iuſte.

¶Si vero in ſentētia ſit expreſſus er=
ror ⁊ tunc diſtingue aut eſt error iuris
⁊ facti ſimul vel iuris tantum:vt quia
pronūtiat pupillum potuiſſe teſtari
⁊ tunc ſententia eſt ipſo iure nulla et
retractatur quandocunq; etiam citra
appellationem.iſte eſt text.in.l.ſi ex=
preſſim.ff.de appella.⁊ in.l.prima.§.
item cum contra.ff.que ſentē.ſine ap.
reſcin.⁊ in.l.ſecunda.C.quando pro=
uo.non eſt ne.de quo latius dicetur.
infra titu.proxi.verſi.itē ſi expreſſim.
Et idem dicas ſi talis error iuris non
eſſet expreſſus in ſententia ſꝫ in actis
ad que tamen ſententia expreſſe ſe re
feret quoniam paria ſunt exprimi in
ſententia vel ſententiam ſe referre ad
acta in quibus eſt expreſſum.l.hec
ſententia in.j.C.de ſententia que ſine
cer.quan.⁊.l.ait pretor.§.primo.⁊.l.in
ſumma.ff.de re indi.Barto.et docto.
in dicta.l.prima.C.de erro.cal.⁊ mo=
dernis.in dicta.l.ex diuerſo.§.fina.et
in dicta.l.ſi is ad queꝫ.Si vero ſit ex=
preſſus in ſententia error facti vel ſen
tentia ſe referat ad acta continentia
errorem vt puta dicit iudex quia con=
ſtat titium ſoluiſſe ideo abſoluimus
et de ſolutionē in actis nō appeat vel
dicit q: per talē et talem teſtes cōſtat
titiū mutuaſſe centū ſempronio.ipm
ſemproniū condēnamus et ipſi teſtes
nihil probēt de mutuo:ſed interroga
ti ſuper illo dixerunt ſe nihil ſcire.et
hoc caſu pro concordia doctorum va=
riationi dico quod aut talis error eſt
manifeſtus et non poteſt quoiſmo=
do tolerari ſiue excuſari vt in exēplo
premiſſo.Et tunc ſententia ſit ipſo iu
re nulla per textum.l.prima.§.primo.
ff.que ſenten.ſine appella.reſcin.vbi
ponit aliud exemplum de errore cal=
culi expreſſo in ſentētia.ad idem tex=
tus in capitulo cum Bertoldus vbi
ita tenent Innocentiꝰ.per illum tex=
tum de re iudica.⁊ ſequuntur Anto.
de but.imo.et Franci.are.in capitulo
quoniam contra falſam.de probatio=
ni.licet Felynus ibi in.xv.colū.pone=
deret in contrarium textus in dicto

UVA. BHSC. IyR_228_4

capitulo;cum Bertoldus in ver.irri-
tandam vt ſic: talis ſententia non ſit
ipſo iure nulla ſed annullāda ſiue cō-
demnatoꝛia ſiue abſolutoꝛia ſecundū
eum.ſed quod talis ſententia ſit nul-
la tenent etiam imo.⁊ moder.in dicta
lege ex diuerſo.§. fina.et in dicta lege
⁊ is ad quē. dicētes quod iſta eſt cō-
munis ſentētia doc.pꝛout ibi atteſtā-
tur Fran.are.⁊ poſt eū Jaſ.⁊ idē Jaſ.
in.d.l.pꝛima de erro.cal.et tenent ca-
no.relati a modernis.in dictis locis
bene facit dicta.l. pꝛima.§. pꝛimo ſo-
lum requirens manifeſtam expꝛeſſio
nem erroꝛis in ſententia ſiue iuris ſi-
ue facti vt ibi erat calculi erroꝛ.et pa-
ria ſunt vt dixi erroꝛem eſſe in ſenten
tia expꝛeſſum vel ſententiam ſe refer-
re ad acta in quibus eſt manifeſtus
erroꝛ et in excuſabilis. Si vero erroꝛ
non ſit ita manifeſtus ſed poſſit tol-
lerari et excuſari puta quia iudex in
ſententia dicit quia nō eſt pꝛobatum
titiū debere: ideo eum abſoluimus:
licet per duos teſtes bene ſit pꝛobatū
certe ſententia mero iure erit valida
quia poteſt eſſe quod iudex iuſta ra-
tione motus non adhibuit fidem te-
ſtibus. Jſtud pꝛobatur ad literam in
lege pꝛima.§. item cum contra verſi-
culo.quod ſi de iure.Et iſtam concoꝛ-
diam tenent imola Ludoui. Roma.
Alexander et Jaſon.in dicta lege.ſi
is ad quem.et Alexander in dicta.l.
ex diuerſo.§.finali.⁊ Antonius de bu
trio in capitulo ab excōmunicato.de
reſcrip.et Jaſo.in dicta lege pꝛima.C.
de erro.calcu.Pꝛemiſſa tamen reſtrin
genda ſunt in aliquibus pꝛimo dum
dixi quod ſententia lata per erroꝛem
de quo i actis apparet dūmodo in ſen
tentia erroꝛ non expꝛimatur vel ſen-
tentia ſe ad acta non referat quod eſt
mero iure valida.intellige niſi acta
in quibus continetur erroꝛ eſſent ta-
lia ad que de neceſſitate ſentētia de-
bet pura referri libellus vel ſententia
pꝛima reſpectu ſententie confirmato-
rie:quoniam talis erroꝛ etiam nō ex-
pꝛeſſus in ſententia bene vitiaret ſen-
tentiam ac ſi ſententia expꝛeſſe ſe re-
ferret et erroꝛ qui eſſet expꝛeſſus in li
bello videretur expꝛeſſus in ſentētia
iſta fuit ſententia Barto.ita ⁊ ſaluan
tis opi.Jaco. de are.in dicta.l.pꝛima
C.de erro.cal. quem ſequuntur Ale-
xander et Jaſon ibi ⁊ dicit Alexander
iſtud eſſe menti tenendum.Sed ſane
intellige quādo erroꝛ eſſet expꝛeſſus
in ipſo libello vel pꝛioꝛe ſententia:vt
quia diceret ago ex pacto nudo vel fi-
lius naturalis tantum ſiue ſpurius
agit querela hoc expꝛeſſo in libello
quod eſt naturalis vel ſpurius qui-
bus querela de iure non competit:vt
eſt gloſſa ſingularis in lege pꝛima.in
pꝛincipio in verſiculo naturales.ff.de
bonoꝛum poſſeſſio.contra tabu.quam
Barto. ibi dicit menti tenendam et
eam dicit ſingularem Bald.in.l.pꝛi-
ma.C.quo.bono.et in.l.filio pꝛeteri-
to.ff.de iniuſ. rup.et irri.fac.teſtamē.
quoniam hoc caſu cū libellus ſit in-
eptus et erroꝛ in eo expꝛeſſus ſenten-
tia ſuper illo lata erit ipſo iure nulla:
ad quod bene facit gloſ.reputata ſin-
gularis in verbo ſecūdum noſtre in-
ſti.de oblig.in pꝛincipio. quam dicit
ſingularem et nō alibi in mūdo Bal-
dus in.l.actoꝛi.C.de iureiurando. Se
cus ſi erroꝛ libelli eſſet tacitus puta
quia naturalis ageret querela ſimpli
citer dicendo ſe filium quia tali caſu
ſententia ſuper tali libello tacitum
erroꝛem continente mero iure valeret
et in rem iudicatam tranſiret:textus
eſt ſingularis in lege poſthumus.§.ſi
quis ex hijs.ff.de inofficio. teſtamen.
per quem ita limitat Baldus in lege
ſecunda.C.de re iudi.columna ſecun-
da vbi dicit illum textum valde ſin-
gularem.⁊ ſequitur Alexan.et Jaſ.in
d.l.pꝛima colum.fi.C. de erro.cal.Jtē
ſecundo aduerte ad id quod dixi pa-
ria eſſe ſententiam continere erroꝛem
expꝛeſſum vel expꝛeſſe referri ad acta
continentia erroꝛem intellige quan-
do talis relatio ſententie ad acta eſ-
ſet ſpecialis et expꝛeſſa puta per tale
inſtrumentum vel per tales teſtes vel

UVA. BHSC. IyR_228_4

per talem confeſſionem ſecus ſi gene=
ralis ⁊ indeterminata puta dicendo
viſis actis cauſe prout in omnib⁹ ſen
tētijs dici ſolet: quoniã ex tali genera
li relatione actorũ ſentētia nõ dicitur
referri ad acta vt
dicat errorē cōtine
re qui cōtinetur in
actis ita voluit ex=
preſſe Fran. are.in.d.l.ſi is ad quem
colum.pe.⁊ ibi ſequitur Iaſ.ea.colũ.⁊
idem Fran. are. in conſi. ſuo.clvij.in=
cip.viſis diligenter colum.j.ver. ex ſe
cundo etiam capite ⁊ ſequitur idem
Iaſ.in dicta.l.preſes ⁊ in.d.l.j.col.pe.
C.de erro.cal.Item aduerte quia ſi iu
dex in ſentētia fundaret ſe in proba=
tionibus a iure reprobatis puta dicē
do quia probatum fuit per duellum
vel experientiam ferri candētis.tunc
ſentētia eſt ipſo iure nulla per tex. in
c.ij.de pur.vul.per quē ita dicit Bal.
in.l.libertorum.C.de teſti. ⁊ ſequũtur
Alexã.⁊ Iaſ.in.d.l.ſi is ad quē. Item
quãdo ſentētia eſſet lata ex falſa cau=
ſa vel errore conſiſtente in facto noto=
rio:quia eſt ipſo iure nulla per tex.ſin
gularem.in ca.inter ceteras. de re iu=
di.quem dicit ſingularem Iaſ.in.d.l.
j.per quē probatur quod notoria ſen=
tentie iniquitas reddit ſentētiã ipſo
iure nullam ſm Panor.ibi de quo ta=
men ac de premiſſis omnibus vltra
ſcriben.ſupra memoratos vide latiſſi
me Feli. ſan. in.d.c.quoniam contra
falſam.col.xij.verſi.fallit primo. ⁊ tri=
bus ſequen.colũ.⁊ in.d.inter ceteras
vbi ad vnguē examinat predicta per
tres articulos primum de errore ſecũ
dum de falſa cauſa.tertium de noto=
ria iniuſtitia ſed certe notoria iniuſti
tia non reddit ſententiam ipſo iure
nullam ſecũdum Feli.vbi.ſ.⁊ de ſen=
tentia lata contra notorium facti qd
ſit nulla vide eundem Feli.in ca.per
tuas.de ſentē. excommu. colũ.ij.ver.⁊
hec queſtio.et per Alexã.remiſſiue.in
l.qui rome.§. duo fratres.colũ.xxviij.
de verb.obli.ff.Anto.de tre.

a ¶Incompetente.titulus hic alle=

a te [a] vel ſi dicatur iudicatũ
per falſas allegationes vel

gatus per authorem videlicet.C. ſi a
non compe.iudi.loquitur de incom=
petenti iudice id eſt nõ habēte iuriſ=
ditionem reſpectu cauſe de qua age=
batur et pariter de incompetentia ra=
tione perſone rei
conuenti in quam
iudex nullam ha=
bebat iuriſditiōez
quibus caſibus indubie iudicium eſt
nullũ niſi interueniat prorogatio ex=
preſſa vel tacita iuxta.l.j.⁊.ij.ff. de iu=
di.et.l.ſi qui ex conſenſu.C.de epiſco.
aud.⁊ merito poterit opponi poſt ſen
tentiam.Sed ſi iudex ſit incompetēs
ratione ſue perſone vt quia ſeruus fu
rioſus impubes vel infamis: tũc Bar
to.in.l.quidam conſulebat.ff. de re iu
di.voluit nota. quod ſi exceptio con=
cernat ſtatum iudicis puta quod eſt
minor.xviij. annis quod poterit op=
poni quandocunq; etiam poſt ſentē=
tiam et reddit iudicium retro nullum
per text.ibi.in principio illius.l.a cō=
trario ſenſu et quia prius Barto.lo=
cutus fuit de exceptione infamie et
poſtmodum exceptione ſtatum con=
cernente dicit eſſe ſpeciale vt poſt ſen
tētiam poſſit opponi ergo ſecus erit
in exceptione incompetentie propter
vitium perſone iudicis vt quia infa=
mis quia nõ poterit opponi poſt litē
cōteſtatam exemplo dilatoriarũ.l.ita
demum.C.de procu.et in tali nõ pro=
cederet dictum do. Uber.ſed Innocē.
in capi.ſuſcitatus.et poſt eum Anto.
de but.Imo.domi.et Feli.in.iij. colũ.
apertius loquuntur dicentes qd pro=
ceſſus iudicis qui patitur defectũ im=
peditiuũ iuriſditionis mero iure va=
let ſi nõ fuit oppoſitum.Niſi inhabi=
litas cēſeat a naturali defectu puta
furioſus ſurdus pupill⁹ vel aliud ſi=
mile:q; talis proceſſus eſt nullus.Se
cus ſi impedimētum cauſaretur a iu=
re ciuili vt femina vel īfamis vel niſi
opponeretur ſeruit⁹ iuxta.l.barbari⁹
ff.de offi.pto.de quo lati⁹ dic vt Feli.
vbi.ſ.Item aduerte quod in hac exce
ptiōe nullitatis ſententie ex defectu iu=

UVA. BHSC. IyR_228_4

riſditionis ſunt pro nunc tria ſpecia-
lia primum quia talis exceptio oppo
nitur poſt ſententiã ad impediendũ
executionem illius etiam ſi requirat
altiorem indaginem contra naturam
exceptionũ ipedi-
tiuarũ executiõis.

a inſtrumenſta ª falſa vel per

l.ille a quo.§.ſi de
teſtamento.ff.ad treb.ita voluit Ang.
in.l.fin.C.ſi ex fal.inſt.ſequuntur rap.
cu.Alex.⁊ Jaſ.in.l.iiij.§.condemnatũ
ff.de re iudi.Secundum quia talis ex
ceptio impedit executionem etiã triũ
ſententiarum conformium:per gloſ.
ſingularem.in cle.j.de ſeq.poſ.⁊ fruc.
vt dixi.s.e.in ver.annullari.Tertiuꝫ
quia quantumcunqꝫ ſtatutum tollat
exceptionem ⁊ mandet ſentẽtiam exe
cutioni mandari non obſtante qua-
cunqꝫ exceptione etiam nullitatis ta-
men poterit opponi exceptio nullita-
tis proueniẽs ex defectu iuriſditiõis
quando radicitus nullam hẽbat iuriſ
ditionem ſecundum Bal.in.l.genera
liter.col.j.in fi.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ eundẽ
Bal.in.l.j.col.ij.ver.vltimo not.C.ſi a
non compe.iud.per gl.in.d.cle.j.quã
in.d.l.generaliter dicit eſſe ſingularẽ
et idem tenent Ang.Jmol.et Ro.in.l.
de pupillo.§.qui opus.de ope.no.nũ.
ff.⁊ ſequitur Alex.in addi.ad Bart.in
l.j.§.⁊ parui.ff.quod vi aut clam.Ant.
de tremo.

a ¶Uel inſtrumẽta falſa.vides ergo
authorem noſtrum ſentire ꝙ ſenten-
tia lata pretextu falſorũ teſtium vel
inſtrumentorũ eſt nulla ſicut qñ lata
a iudice incõpetẽti.⁊ ſic ipſo iure qđ
etiã voluit gl.in.c.cũ venerabilis.gl.
pe.⁊ ibi tenet Hoſt.de excep.quã alle
gãt Pau.⁊ moder.in.l.diu⁹.ff.de re iu
di.ſꝫ intrãdũ eſt ꝙ nõ allegẽt gl.aper
tiorem ſimpliciter volentem ſenten-
tiam pretextu falſorum teſtium vel in
ſtrumentorum latã eſſe ipſo iure nul-
lam.in.§.appellant.in ver.agentib⁹
ante medium ibi.Jtem vbicunqꝫ di-
ceretur iudicium fuiſſe nullum.inſti.
de excep.⁊ tenet Rap.cuma.in.d.l.di-
uus.in.iij.col.licet contrarium teneãt

communiter doc.vtilitatis huius in-
ueſtigationis conſiſtit quia ſi dicam⁹
ſententiam ipſo iure nullam abſqꝫ re-
ſtitutiõis beneficio poterit perpetuo
oppõi exceptio falſi ſeu replicatio ad
uerſus petentẽ exe
cutionez ſententie
cuꝫ regulariter ex
ceptiões ſint perpetue.l.pure.§.fi.de
excep.do.ff.ſi vero dicas qđ talis ſen-
tentia ſit mero iure valida ſed ſit op⁹
reſtitutione etiam ad fines excipiẽdi.
certe exceptio vel replicatio falſi non
poterit opponi niſi infra quadrien-
nium in integruꝫ reſtitutionis petẽ-
de.Et licet totus titulus.C.ſi ex fal.
inſt.nihil exprimat de reſtitutione in
integrum:ſed ſimpliciter dicat ſenten
tiam pretextu falſorum inſtrumento-
rum vel teſtiuꝫ latam non habere au
toritatem rei iudi.probata falſitate.
Attamen tex.in.d.l.diuus in duobus
locis probat quod ſit mero iure vali-
da dum loquitur de in integruꝫ reſti
tutione q: ſi eſſet nulla nõ eſſet opus
reſtitutiõe.l.in cauſe in.ij.ff.de mino.
quod enim nullum eſt reſcindi non
poteſt.c.ad diſſoluendum de deſpon.
impu.l.nã ⁊ ſi ſub cõditione.§.ſi poſt
defectũ.ff.de iniuſto.rup.irri.ve.fac.
teſta.ſed tex.in.d.l.diuus dicit retra-
ctandam ſententiam per in integruꝫ
reſtitutionez ergo eſt aliqua dato eñ
quod ſententia ſit lata per falſas pro
bationes non tamẽ propterea deficit
in ſubſtantialibus iuxta no.in.l.pro-
latam.C.de ſen.⁊ inter.omnium iudi.
cum teſtes non ſint de ſubſtantia ſen
tentie nec alie probationes ſecunduꝫ
Bar.in.d.l.prolatam ⁊ Pa.in.c.affer-
te.per illum tex.de preſum.Nec pro-
pterea eſt contra leges aut ſacras cõ-
ſtitutiones ſed contra ius litigatoris
l.ij.C.quando prouo.non eſt ne.cum
ſimilibus.Et quod ſit mero iure vali-
da tenent communiter docto.in.d.l.
diuus et glo.Bart.⁊ alij in.l.ij.C.ſi ex
fal.inſt.⁊ doct.in locis infra allegan-
dis.Sed ꝙ ſit neceſſaria reſtitutio pre
ambula etiam anteqꝫ competat dictis

UVA. BHSC. IyR_228_4

exceptio falſi ⁊ ꝙ debeat ꝓponi infra
quadriennium ſicut ſi ageretur ad re=
ſciſſionē ſententie officio iudicis iux
ta glo.in.d.l.diuus tenet expreſſe glo.
ſingularis in.l.qui agnitis glo. pe.ff.
de excep.quā ibi dixit ſingularē Jo.
de imol.⁊ cum eo illam ſequunt̄ Pan.
de ca.alexan.⁊ Jaſ.in.d.l. diuus Cyn.
Bal.Paul.Alexan.⁊ Jaſ.in.l.ſi ex fal=
ſis.C.de tranſac.⁊ Pe.Cy.Ray.⁊ Bal.
in.d.l.quere.C.ad.l.corne.de fal.⁊ iſta
eſt magis communis ⁊ vera ſecundū
moder.i.d.l.diuus. pro quo facit tex.
in.l.nam ⁊ poſtea.§.ſi minor.ff. de in=
iureiu.⁊ in.l. exceptiões que perſone
.§.fi.ff.de excep.⁊ licet tex.in.d.c. cum
venerabilis.⁊ in.c.licet cauſā de pro
ba.probent ſimpliciter dari exceptio=
nem falſi contra ſententiā per falſas
probationes latam.Attamen intelli=
gi debent petita prius reſtitutiōe qua
impetrata et obtenta exceptio ineſſe
ꝓducta bn̄ cōpetet perpetuo ⁊ ita in=
telligatur etiam glo.in.d.l.querela ſe
cundum Bal.ibi ⁊ Pan.alex.⁊ Jaſ. di
centem iſtam eſſe veritatem in.d.l. di
uus.Et ideo conſuluit Pan.ibi quod
ille qui obtinuit ſentētiam per falſas
probationes non petat illius execu=
tionem donec elapſo quadriennio ne
euigilet dormientem.Facias igitur
duas concluſiones prima ꝙ ſentētia
lata per falſos teſtes vel falſa inſtru=
menta ⁊ ſic per falſas probationes eſt
ipſo iure valida. Secunda quod ad=
uerſus talem ſententiam datur in in=
tegrum reſtitutio vel ad fines eam re
ſcindendi pretextu falſi vel ad fines
opponendi exceptionem falſi aduer=
ſus executionem illius petentem.Pri
mam concluſionem reſtringe in ſen=
tentia que deliberate ferri debet ſecꝰ
eniʒ in decreto iudicis quod nō cum
tanta deliberatione nec cum tanta ſo
lēnitate fertur ſicut ſentētia: quoniā
decretū per falſas probationes inter
poſitum eſt mero iure nullum ſicut ſi
ex falſa cauſa vel errore vt dixiꝰ ſupra
eod.in ver.errore.Secundo reſtringe
in ſententia lata contra maiorem ſe=
cus ſi eſſet lata contra minorem quia
eēt ipo iure nulla.l.j.vbi bar.not.C.ſi
fal.alleg.gl.fi.Bar.Ang. Pan.Alex.⁊
Jaſ.in.d.l.diuus glo.⁊ docto.in.d.c.lʒ
cauſam Bar.Alex.Are.⁊ Jaſ.in.l. ſi is
ad quem.ff.de acqui.here.vbi dicunt
iſtam eſſe communem licet tex.in.d.l.
j.per bar.allegatus non probet id ad
quod allegatur ſecundum moder.in
d.l.ſi is ⁊ in.d.l.diuꝰ.Intellige tamen
quando eſſet lata contra minorē pre=
ſentem ⁊ defenſum ⁊ per falſas ꝓba=
tiones:quia ſi contra minorem inde=
fenſum ex alio capite eſſet nulla etiā
non interuenientibus falſis ꝓbatiōi
bus.l.non ideo minus.C.de procu.cū
ſimilibus.¶Et quia eccleſia ⁊ minor
equiparantur prout equiparat gl.ſin
gularis in.§.item mixta alias eſt ver.
ſub.§.ex maleficijs in ver.in iudicium
inſti.de acti.volens quod ſicut reipſa
minori committitur mora ſine inter=
pellatiōe.l.in minorum.C.in quibus
cau.in inte.reſti.nō eſt neceſ.ita eccl'ie
quam dixit ſingularem Lud.ro.in.l.
ſi ex legati cauſa.ff.de ver.ob.⁊ idem
eſſe in fiſco tenet gloſ.ſingularis in.l.
cum quidam.§.fiſcus in ver.inferunt
ff.de vſu.quam dicit ſingularem idē
ro.vbi ſupra.item quia fiſcum mino=
rem ⁊ eccleſiam etiam equiparat glo.
ſingularis in.l.ſi procurator.§.j.gloſ.
fi.ff.de iure fiſ.volens ꝙ ſicut procura
tor fiſci vendens rem fiſci non poteſt
habere fidem de precio:ita nec minor
nec eccleſia quā dixit ſingularē Jaſ.
in.d.§.ex maleficijs nume.xxxv. Ideo
infertur quod ſicut ſententia lata con
tra minorem per falſas probationes
eſt ipſo iure nulla: ita lata cōtra eccle
ſiam ⁊ fiſcum ⁊ de eccleſia tenēt Alex.
⁊ Jaſ.in.l.diuus.⁊ in.d.l. ſi is ad quē.
⁊ Pa.in.d.c.licet cauſam.cum eccleſia
ſecundum eos vtatur iure minoris.
ca.j.de in integ. reſtit.⁊ de fiſco tenet
Paul.de caſt.in.l.ſeruo inuito.§.cum
pretor.ff.ad trebell. allegat gloſ.in.l.
vna.C.de ſen.aduer.fiſ.la.li.x. que ex=
tendit illum text.de fiſco loquentem
ad minorem ⁊ eccleſiam ꝙ aduerſus

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſententiam contra ipſos latã per gratiam et ſordes iudicis detur in integrum reſtitutio. ad idem glo. in. l. imperatores. ff. de re iudica. que illũ tex. extendit in fiſco loquentem ad eccleſiam et pupillum vt pretextu inſtrumentorum de novo repertorum poſſit ſententia cõtra eos lata retractari. Tertio reſtringe in ſententia lata per falſas[a] probationes contra maiorẽ preſentẽ: quoniam ſecus ſi cõtra maiorẽ abſentẽ per ꝓbationes falſas dolo adverſarij factas quibus tribus concurrentibus ſentẽtia erit ipſo iure nulla per tex. ſingularem ſm Barto. Bald. Pau. ibi in. l. ſi preterea. §. marcellus. ff. de iud. per Barto. ⁊ moder. in dicta. l. divus. per Angelum Paulum et doctores. in dicto. §. cum pretor.

¶ Secundam concluſionem intellige primo niſi in cauſa libertatis quia ſi pro libertate eſſet pronuntiatum per falſas probationes dolo advocati illius qui vicit concurrente nõ retractaretur ſentẽtia per in integrũ reſtitutionem ſed dabitur regreſſus victo cõtra advocatum vincentis per textum in. l. ſi dolo. ff. de dolo. ſm Angelum in dicto. §. cum pretor. ⁊ Alexã. et moder. in. d. l. divus. ¶ Secũdo intellige quando iudex fuit motus ad iudicandum per illas falſas probationes vt ſtatim dicet autor. Tertio niſi falſitas fuiſſet deducta ante ſententiam et de illa fuiſſet cognitum: et per iudicem ea non obſtante pronuntiatum: quia poſtmodum illius pretextu non poterit contra ſententiã in integrum reſtitutio poſtulari. l. finali. in fine. vbi Bartolus et doctores C. de fide inſtrumento. et in. l. j. vbi etiam Bartolus et alij. C. ſi ex fal. inſtrumen. et Bartolus et ceteri in dicta. l. diu⁹. Quarto intellige vbi eſſet lata ſententia per falſos teſtes ⁊ non fuiſſet ante ſententiam in cauſa publicatum: quoniam publicatio omiſſa nõ reddit proceſſum nullũ: vt eſt glo. ſingularis. in. c. fi. de here. li. vj. quã dicit ſingularem Alexã. in. d. l. divus. etiam ſi eſſet petita licet ex hoc poſſit pars petens appellare vt per Jmol. ⁊ Alexã. ibi. Secus enim ſi fuiſſent publicate atteſtationes teſtium falſorũ ⁊ per in integrũ reſtitutionẽ vellet victus probare directam falſitatẽ puta teſtes depoſuerunt me corã tali et tali recepiſſe mutuum a tali. Jn tali loco ⁊ tali die ego volo cõtrariũ probare per illos met certe non potero: quia ſuper eiſdẽ articulis vel directo cõtrarijs teſtes nõ recipiuntur poſt publicatas atteſtationes propter timorem ſubornationis clemẽti. ij. de probationibus. Sʒ per indirectum bene poſſem probare falſitatem puta probãdo quod eo die quo teſtes falſi dicũt me recepiſſe rome me mutuũ ego erã capue iuxta. c. ex tenore. de teſtib⁹. ⁊. l. optimã. C. de cõtrahen. ⁊ cõmittẽ. ſtip. talis enim indirecta ꝓbatio bene admittit̃ etiã poſt publicatas atteſtationes vt declarant Bar. ⁊ doc. in aut. at qui ſemel. colum. penult. C. de probationibus. ⁊ Bald. in. l. per hanc. colũ. vj. ver. or modo. C. de tempore appella. et tenet Alex. in d. l. divus. col. j. ⁊ hoc caſu nõ obſtãte publicatione haberet locũ reſtitutio vcʒ qñ falſitas indirecta deduceretur et etiam quãdo directa vbi nõ fuiſſet publicatũ in cauſa. Et idẽ dicit Alex. vbi. ſ. qñ cum falſitate directa allegaretur corruptio qꝛ ꝓpter mixturã corruptionis diceret̃ novũ capitulum ⁊ poſſet nõ obſtãte publicatiõe falſitas directa ꝓbari ⁊ haberet locũ reſtitutio ꝓut volunt expreſſe Bart. ⁊ alij in dicta autenti. at qui ſemel. ⁊ Jnnocẽ. Jo. an. ⁊ alij. in. d. c. lʒ cauſam. Utrum autẽ ad obtinendã in integrũ reſtitutionẽ adverſus ſententiã per falſos teſtes latam ſit neceſſe probare vtrũq; ſcilicet falſitatem ⁊ corruptelaʒ an vero alterum ſufficiat dices ſtatim in ſequen. addi. Anto. de tremo.

a ¶ Falſos teſtes. quis autẽ dicatur

falſus teſtis pro nūc dic q̄d nō ſolum
qui immutat vel occultat veritatē ve-
rūmetiā qui veritatē per pecuniā di-
cit:vt eſt tex.cū glo.ſingulari.in verſi
cu.aduocationē.in.l.j.in prin.ff. ad le
gem corneliā. de fal.quā dicit reputa
ri ſingularem Jaſ.in.l.diuus.col. pe-
nul.ff.de re iudicata.Sed idem vide-
tur velle glo.in.c.licet cauſam. in ver
ſi.ſe aſtrinxerit.de probationibus.Et
quod eoipſo quod teſtis eſt pecunia
corrupt⁹ preſumat falſuꝫ depoſuiſſe:
eſt tex.ſingularis in.d.l.diuus.in ver
ſiculo vt ſi tibi. ſm Jmo. ibi quem re-
fert Alexan.Sed que poteſt eſſe ratio
quod ſententia lata a iudice pecunia
corrupto ſit mero iure nulla.l. vena-
les.C.quando prouo.non eſt neceſ. ſꝫ
non lata pretextu teſtiū pecunia cor-
ruptorum que mero iure tenet vt dixi
in preced.additio. Dic ex mente ſcri-
bentium in dicta.l.diuus.quod talis
corruptio iudicis magis inficit ſentē
tiam quaꝫ corruptio teſtis ex eo quia
iudex eſt de pſonis ſubſtātiātibus iu
dicium.c.forus de verbo.ſignificatio
ni.Sed nō teſtes cū iudicium poſſit
eſſe ſine teſtibus ꝛ probationibus.c.
afferte.vbi Panor.in.iij. col. per illuꝫ
textum.de preſumptioni. Barto.in.l.
prolatam.C. de.ſen. et interlocu.oim
iudicum. Et eadeꝫ ratione corruptio
aduocati vel procuratoris partis ad-
uerſe non inficit ſententiam vitio nul
litatis:quia ſine illis poteſt iudicium
ſubſiſtere vt dixi ſupra eodem.in ver-
ſiculo pecunia corrupto.Sed nūc mo
ueo dubitationem vtrum ſicut corrū-
pens iudicem vel aduocatū aut pro-
curatorem aduerſarij perdit cauſam.
vt in.l.j.C.de pe.iud.qui ma.iudi.Jta
corrumpens pecunia teſtes breuiter
dic quod non ſm Bartolum.in.l. fal-
ſam.C. ſi ex fal.inſti. et eundem Bar-
to.in.l. in fraudem.§.quoties apud fi
ſcum.ff.de iure fiſci . et in. l. prima.§.
ſed et conſtitutio.ad finem.ff.de calū.
licet in aliquibus impreſſionibus cor
rupte loquatur de aduocato non de
teſte et bene probatur in toto titu. c.
ſi ex fal.inſti.et teſtib.et in.d.l.diuus.
et in.l. qui agnitis. ff. de exceptioni-
bus.quibus iurib⁹ falſo probato cau
ſa inſtauratur:ergo non eſt perdita:ꝛ
hoc tenent etiam Jmol. Alexand. et
Jaſ.in dicta.l. diuus. quia iſtud non
eſt iure cautum. et dicta.l. prima. pe-
nalis non venit amplianda.l.cū qui-
dam.ff.de liberis et poſthumis. Li-
cet falſificans acta cauſe bene perdat
cauſam:vt eſt text.iuncta gloſ. ſingu-
lari.in.d.l. in fraudem.§.quoties. gl.
ſi.quā dicit ſingularē Bald.in.c. pri-
mo.columna penulti.vt lit. non con-
teſta.et Bald.in.l.finali.C.de pe.iud.
qui ma.iudi. dicit idem eſſe in corrū-
pente notarium actorum per dictū.§.
quoties.ꝛ dictam gloſ.ibi Barto. no-
tat ꝛ eam ſequuntur docto. in dicta.l.
diuus.Secundo quero vtrum ad ob-
tinendum reſciſſionem ſententie per
falſos teſtes late ſit neceſſe probare
teſtes falſum depoſuiſſe ꝛ fuiſſe corru
ptos an alterum ſufficiat dic quod
ſi te aſtrinxeris ad vtrūqꝫ probanduꝫ
falſitatem et corruptelam vtrūqꝫ ha-
bes probare neceſſe.c.licet cauſaꝫ. de
probatio.de quo latius moder. in di-
cta.l.diuus. Si vero ſe non aſtrinxe-
rit dico quod ſufficit probare falſitatē
ſolam ſine corruptela: vt voluit gloſ.
que communiter tenetur a doct. in di
cta.l.diuus.in verbo corruptis immo
plus quod etiam ſi dolus vel ſcientia
producentis non interuenerit proba
ta tamē ſit falſitas adhuc retractabi-
tur ſententia per in integrum reſtitu
tionem.per gloſ.ſingularem.in.l.ſi ex
falſis.in verſi.precipimus.ꝛ ibi Bar-
to.et doctores.C.de tranſactio.quam
Paulus de caſtro.ibi dicit ſingulari-
ter notādā. et cū illa glo.tenēt Bar-
tol. et ceteri. in.l. ſi is ad quem. ff. de
acquirenda hereditate.et Alexand. ꝛ
Jaſ. in dicta.l. diuus. Sed probatio
ſolius corruptele ſine probatione fal
ſitatis nō ſufficeret ad ſentētie retra-
ctationem nec induceret in integruꝫ
reſtitutionē niſi eſſet corruptio pecu-
nie:qꝛ illa facit teſtem falſariū. vt ſu-

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſubornatos [a] teſtes. Vel ſi dicat quis ingenuus [b] pronūciatꝰ non aſſiſtente iuſto contradictore vt iſta per ordinem comprobantur C. de procura. l. licet. et. ff. de indi. l. licet verum. et. C, quando prouoca. non eſt neceſ. l. venales. et. C. de pe. indi. qui ma. indi. l. prima. et antentica nouo iure. ⁊. ff. ad trebellia. l. ſeruo iuncto. §. cum pretor. ⁊. C. ſi a nō compet. iudic. per totum. et. C. ſi ex fal. inſti. et teſti. per totum. et. ff. de re iudicata. l. diuus adrianus. ⁊. ff. de iudi. l. ſi pretor. §. marcellus. ⁊. ff. de col. de=
4 teg. l. cum nō iuſto. ¶ † Et, qd̄ dixi ſententiā annullari pretextu falſorum teſtium vel inſtrumentorū intelligas eſſe verum quando iudex fidem adhibuit falſis teſtibꝰ et inſtrumentis ⁊ illa ſecutꝰ pronuntiauit: vt. ff. de re iudi. l. cum prolatis. et. C. ſi ex fal. inſt. l. j. qd̄ in dubio preſumo [c] qñ dicit in ſententia viſis teſtibus ⁊ inſtrumentis. Et cum prefate exceptiones ⁊ beneficia poſt ſniam opponātur poſt ſententiam probabuntur [d]

pra dixi. Si ergo eſſent teſtes pcibus corrupti aut alias quam pecunia vel rei interuentu et hoc probaretur ſine probatione falſitatis non retractaretur ſententia cum hoc nō reperiatur iure cautum ſecundū Bartolū Imo. Paulus de caſtro. Alexan. et Iaſon. in dicta. l. diuus. ⁊ Ioan. and. car. flo. ⁊ Pa. in duobꝰ locis. in dicto. c. licet cauſaꝫ. quicqd ibi velle videat gloſ. Anto. de tre.

a ¶ Subornatos. ſi intelligis de corruptis precibꝰ peſſime ſentiret author iſte cuꝫ vt ſtatim dixi corruptela teſtium precibꝰ corruptorum non inducat ſentētie retractationem nec eo pretextu concedatur in integruꝫ reſtitutio. Ant. de tremolis.

b ¶ Ingenuꝰ pronuntiatus. qꝛ hec materia ingenuitatis ſeruitutis et libertinitatis apd nos palatia nō intrat videbis de intellectu. l. ingenium. ff. de ſta. ho. ⁊. l. cum nō iuſto. hic alleg. Ale. de imo. latiſſime in repe. l. ſepe. colū. xv. et. xvj. ver. addit etiam glo. ff. de re iudi. ⁊ dices aliqd. j. eodem. ver. fina. in ver. ingenuitatis.

c ¶ Preſumo. Intellige ſane quando nō erāt alie probationes quas potuerit ſequi niſi ille falſe. qꝛ ſi eſſent alie non falſe et que ſufficerent vt poſſet ſententia ferri puta quatuor erāt producti teſtes duo falſi id eſt pecunia corrupti et duo veri. tunc non retractaretur ſententia pretextu falſorum quia preſumetur ſecutus nō falſas pro dationes niſi contrarium probaretur. l. pe. C. ſi ex fal. inſt. ſecunduꝫ Pau. Alexan. et Iaſon. in ſecūda col. in dicta. l. diuus. et glo. et docto. in dicto capitulo licet cauſam vltimo pro complemento huius materie dic ꝙ ſicut ſententia retractatur pretextu falſorum inſtrumētorum vel teſtium ita tranſactio. per textus ſingulareꝫ ſecundum Paulū ibi. in. l. ſi ex falſis. C. de tranſ. etiam ſi eſſet iurata quia iuramentum non nocet iuranti vbi interuenit falſitas per illum textum. ſicut nō nocet vbi interuenit ſimulatio: per glo. ſingularem. in lege emptione. vbi Bald. et alij ſcriben. C. plus valere quod agi. quam dixit ſingularem pa. in capitulo ad noſtraꝫ. colum. v. de emp. et venditio. Antonius de tremolis.

d ¶ Probabuntur. aduerte quia iſto do. author in his verbis iuncto verſiculo ſequen. videtur conſtituere differentiam inter exceptiones que poſſunt deduci et probari poſt ſententiam in rem iudicatam tranſactam et illas que deducuntur ante ſententiam ſiue concluſionem in cauſa vt publicatio facta obſtet. probandis ante ſententiam. Non his que poſſunt probari poſt ſententiam in rem iudicatam tranſactam. et ſic citra remediuꝫ appellationis de quibus in hoc titulo tractatur. Quem=

UVA. BHSC. IyR_228_4

Cetere autem peremptorie que ante ſententiam pure vel conditionaliter proponuntur ſunt probande a reo antequam teſtificata didicerit[a] iure nouo. vt in aut. de teſtib; .§. q: vero multi. et .§. illud. et iacet. C. de probationi. autentica at qui ſemel.

admodum in cauſa appellationis non obſtaret publicatio in prima inſtantia facta iure ciuili. l. per hāc. C. de temp. appellatio. Sed certe contrarium puto ſi exceptio eſſet directo contraria vt dixi poſt Alexan. ẜ. eo. verſi. idem dico. in verſic. inſtrumenta falſa: ideo intellige quod hic dicit poſt ſententiaʒ probabuntur niſi exceptiones contineret facta directo contraria deductis ante ſententiam ſuper quibus teſtes publicati fuerunt producti indirecta autē probatio bene admitteretur. per clemen. ij. de teſtibus. et. c. ex tenore. eo. titu. cum ſimilibus. Antonius de tre.

a ¶ Teſtificata didicerit. iſtud ſane intelligunt Jac. de are. ⁊ Barto. in dicto .§. quia vero multi. qñ producerentur teſtes poſt publicatas atteſtationes ſuper eodē articulo vel directo cōtrario ꝓpter timorē ſubornatiōis ſec⁹ ſi ſuꝑ nouo articulo et eſt glo. ordi. in c. de teſtib. glo. fi. de teſti. quā dicit ordi. Barto. in. d. §. quia vero multi et no. in capitulo fraternitatis. et in. c. ſeries. eodem titu. Et in hoc ſatis conueniunt iura canoñ. et ciuilia quo ad productionem teſtium fiendaʒ in prima inſtantia poſt publicatas atteſtationes. Sed quo ad cauſam appellationis iura ciuilia videntur directo contrariari iuri canonico cum iure ciuili non probatum in prima inſtantia liceat ſimpliciter probare in ſecunda non obſtante publicatione lege per hanc. C. de tempo. ap. Secus vero iure cano. cum non liceat poſt publicatas atteſtationes ſuper eodem articulo vel directo contrario teſtes producere nec in prima inſtantia nec in ſecunda per text. apertum. in clementi. ſecunda de teſti. Et iura ciuilia ſeruabūtur in foro ceſaris id eſt in terris imperij et foro temporali et cano. foro ſpirituali ſiue eccleſiaſtico et in ſeculari in terris de temporali iuriſditione eccleſie per nota. in capitulo ſecundo. de regulis iuris libro ſexto et in capitulo primo de no. oper. nun. ſecundū Baldum in dicta lege per hanc. colum. vij. verſicu. ex hoc ſequitur et eundē Bald. in lege eos .§. ſi quid autem. C. de app. et in dicto capitulo fraternitatis. ⁊ Pau. de caſtr. in auk. at qui ſemel. C. de proba. colum. ſecunda. dicit ita tenere doctores. ¶ Sed Bart. in dicta lege per hanc. colum. fina. dicit ſtandum dicte decretali fraternitatis et quod deciſio cano. de qua in dicta clemen. ſecūda ſit ſeruanda etiam in foro temporali facit quia licet extra materiā peccati quodlibet ius ſeruetur in ſuo foro vbi deciſio vtriuſq; iuris eſt aperta et indubia. Attamen vbi de aliquo puncto iuris eſt dubitatio inter legiſtas tunc per deciſionem papalē cenſetur eorum dubitatio ſopita ⁊ eſt ipſi deciſioni papali adherendū etiā inter eos ſiue in foro ſeculari per nota. in capitulo licet ex ſuſcepto. de fo. compet. et in. c. per venerabilem. qui fi. ſint legiti. et in. c. raynutius. de teſta. prout iſtud tenent Anto. de but. Jmol. et Feli. in. j. colum. in. d. c. fraternitatis. et Pe. de anch. in repe. c. j. col. xvj. de conſti. et Anto. de imo. in capitulo ſuper literis. de reſcript. et Pa. in c. cum tempore. col. fi. de arbit. Et ſic habes ꝙ ſiue in prima inſtantia ſiue in cauſa appellationis publicatio atteſtationum impedit alios teſtes produci ſuper eiſdem articulis vel directo contrarijs timore ſubornationis: quod tamen multipliciter limitant ſcribentes ſignanter Feli. in. d. c. fraternitatis. colum. ij. cum. iiij. ſequentibus. ad quē ꝓ nūc te remitto al's ſuo cōpetentiori loco dictur⁹. Ant. de tre.

UVA. BHSC. IyR_228_4

a ¶Opponi autē.iſtum ver.vſq; ad ver.et etiam interdum poſuit ſpe.in ti.de exceptio.§.viſo. verſic.ſed quia debet autore ſuppreſſo.

b ¶Rei coherentes.ideo dicit rei coherentes quoniã exceptiones perſo a ne coherentes et b perſonalia beneficia ad heredes nō tranſeunt ſed cum c perſona extinguūtur.l.maritū.ꝛ.l.q; tale.ff.ſo.ma. Sed difficultas eſt laborioſa an et qñ in dubio priuilegium conceſſum perſone cenſeat eſſe perſonale an reale:de quo videas plene. Alex.in.d.l.quia tale ad quem etiam remittit Iaſ.in.l.j. in fi.ff.de conſti.princ.Sed ne inutili iuris articulo moleſta tibi ſit nuda remiſſio cui librorum nō eſt ampla ſuppellex dic ex mēte Bar.ꝛ aliorū in.d.l. quia tale.ꝙ ſi priuilegium ſiue a lege ſiue a principe conceſſum nunꝙ incepit competere viuente defuncto tunc in dubio eſt perſonale.vt.d.l.j.de conſti.princ.ff.Si vero incepit competere viuente defuncto tunc aut inducit exceptionem vel defenſionem peremptoriam ꝛ tunc tranſit ad heredes.l. iij.§.quod autē.ff.quod quiſq; iur.in alte.ſta.Et ideo mulier exceptionem velleiani et minor beneficium reſtitutionis in integrum ad heredes tranſmittunt.l.ad heredes.C. ad vel.et.l. non ſoluꝫ.ff.de in integ.reſti.Aut inducit exceptionem dilatoriam ꝛ ad tēpus et ad heredes non tranſit et ob id maritus priuilegium ne vltra ꝙ facere poteſt exigatur cum ſit temporale vſq;quo peruenerit ad pinguiorem fortunam.l.vna.§.cum autem.C. de rei vxo.act.ad heredes non tranſmittit.d.l.maritum.ꝛ dixi.§.eodem titulo.in princi.in verſicu.et ceteri.Si vero priuilegium non inducat exceptionem ſed ſolam conceſſionem alicuius iuris tunc quatenus fuit facta executio in vita eius cui fuit cōceſſuꝫ tranſit ad heredes et non in plus vt

¶Oppponi [a] autē poſſunt peremptorie rei [b] coherentes ꝛ que ante ſententiam et que poſt ſententiã ſunt opponēde a principalib⁹ perſonis et ab earum heredib⁹ [c]

eſt text.valde nota.ſecundum Barto. ibi.l.l.j.§.permittitur.ff.de aqua quo. et eſti.facit.l.ſi defuncta.ff.de vſufru. Et in caſib⁹ qb⁹ dixi priuilegium nō trāſire ad heredē.itellige ſiue ſuū ſiue extraneū p text.i.l. non ſolū.§.ſi puelle iuncta gloſ.j.ff. de ri.nup.ꝙ cōiter tenetur ſm Alexand.vbi.ſ.Antonius de tremo.

c ¶Earum heredibus.cui iuris fictione cenſentur eedem perſone cum defunctis qui in eos tranſmittunt hereditatem dicit text.in auten.de iureiu.a mo.preſti.in princip.columna quinta.et ipſos defunctos repreſentat ſaltim pro portione hereditaria in qua ſuccedunt vt eſt gloſ.multum nota.et ordinaria.in lege ſecunda.§.fina. vbi Barto. dicit multum not.ff.de preto.ſtipu.et eam dicit ordi.Iaſ.in lege ſecunda.§.ex his.colū. prima.ff.de verborum obligatio.Et ideo mortuo debitore vel creditore actiones perſonales hereditarie tam actiue ꝙ paſſiue tranſeunt et diuidūtur ipſo iure inter heredes pro portionibus hereditarijs.lege ſecunda. C.de hered.act.et lege cum a matre. C.de rei vend.et.l.ſi ab eo.C.de nego. geſt.Et nedum tranſeunt verum etiã ab ipſis heredibus incipiunt.vt in lege vna.et que ibi per Cyn.et alios notan.C.vt acti.ab hered.et contra here.incip.¶Et quia heres cenſetur eadem perſona cum defuncto nimirum ſi exceptio non continens beneficium mere perſonale que competebat defuncto detur etiam heredi ei⁹ perſonam repreſentanti. Et viceuerſa exceptio que competebat contra defunctum competat etiam contra eius heredem vt ſtatim ſubdit autor. ¶Quod tamen ſane intelligas vt ſimul expediam niſi heres pretenderet ius ex perſona propria quod defuncto non competebat et ageret non tanꝙ heres per text.ſingularem

UVA. BHSC. IyR_228_4

et non alibi ſecundum Bartolum Baldum. et alios. in lege fina. C. de euictio. vbi heres fideiuſſoris agens ex perſona ſua non tanquam heres nō poteſt repelli exceptione euictionis qua fuiſſet repulſus fideiuſſor de quo textu facit magnum feſtum Iaſ. in dicta lege ſecunda. §. ex his columna ſecunda. et dixi aliquid ſupra titulo quibus modis ſuo nomine ciuiliter agētis, verſiculo excipitur quocꝫ. Anto. de tremolis.

a Et a fideiuſſoribꝰ a ꝛ mādatoribꝰ

a ¶ Et a fideiuſſoribus. intellige primo in terminis quibus loquitur videlicet in exceptione coherente rei. Secus enim ſi perſone quia perſonale priuilegium ſicut non tranſit ad heredem ſic nec ad fideiuſſorem dicta lege exceptiones que perſone hic allega. et lege et ſi fideiuſſor. ff. de re iudicata. quoniam fideiuſſor illius qui non poteſt exigi niſi inquantum facere pōt poterit exigi inſolidū ꝛ inſolidū habebit actionē mādati aduerſus principalem ex cuius perſona fuerit exactus ſecundum gloſ. et doctores ibi. Et ſic per indirectum conſequetur creditor videlicet conueniēdo fideiuſſorem quod directo non poteſt conſequi ab ipſo principali cōtra legē finalē. in fine. C. de vſuris rei iudicate. et regulam cum quid. de regulis iuris libro ſexto.

¶ Sed hoc ideo eſt quia eſt quod ſibi imputet reus principalis qui fideiuſſorem dedit ſciens ſibi competere beneficium. Item eſt quod ſibi imputet ſi tempore quo fideiuſſor conueniebatur non comparuit ad ſuſcipiendum ad ſe iudicium et ex perſona ſua non oppoſuit exceptionem quod non tenebatur vltra quam ꝛc. et quod ſua intereſt ne fideiuſſor ipſe habiturus regreſſum contra eum inſolidum condemnetur quod facere ei eſt permiſſum per textum ſingularem. in lege idemcꝫ. §. generaliter. ff. manda. ſecundum Imol. quem ibi refert Iaſon. in dicta lege et ſi fideiuſſor. et per illum textum. Ita tenent Alberi. de roſa. Bartolus. et alij ſignanter Alexand. ꝛ Iaſon. in lege et ſi fideiuſſor. et Bartolus et Baldus in lege verum. in principio. ff. pro ſoci. et Paul. et docto. in lege maritum. ff. ſoluto matri.

¶ Debet tamen hoc caſu fideiuſſor ad conſequendam actionem mandati denuntiari principali vt veniat ad eum defendendum et iudicium in ſe ſuſcipiendum per textum. in dicto. §. generaliter. et nota. in lege ſi fideiuſſor. §. quedam. in gloſ. mag. eodem titulo. et declarat Iaſon. in dicta lege ꝛ ſi fideiuſſor.

¶ Idem et ſecundo dicas in exceptione mixta inducta propter perſonam et propter leſionem ſimul. vt in integrum reſtitutione que conceſſa minori non prodeſt fideiuſſori. lege prima et ſecunda. C. de fideiuſ. mino. licet bene detur heredi minoris vt dixi ſupra eodem in penult. additio. eo quia non eſt mere perſonalis vt optime declarat Paulus de caſtro in dicta lege prima. Tertio intellige quod exceptio que competit principali datur fideiuſſori quando fideiuſſor eſſet habiturus regreſſum contra principalem alias ſi non ſit habiturus regreſſum vt quia fideiuſſit animo donandi vel in rem ſuaꝫ ꝛ alijs caſibus nota. in lege et heredi. §. fina. ff. de pactis. tunc non competeret exceptio fideiuſſori que cōpetit principali: iſte eſt text. in lege quod dictum. vbi docto. ff. de pactis. Et per hoc infertur quod ſi fideiuſſor erat debitor illius pro quo fideiuſſit in tanta ſumma in quam fideiuſſit certe ei fideiuſſori conuento non competit exceptio que principali reo bene competeret: cum non ſit habiturus regreſ-

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſum vt voluit gloſ.valde notanda.in
l.prima.§.finali.in verſiculo patron⁹
ff.qua.re.actio.non da.quaꝫ dicit val
de nota.Jaſon.in dicta.l.quod dictũ.
Quarto intellige prout iſte ſubdit qñ
remaneret ſtatus
principalis debi- a
toris integer.Se-
cus enim ſi eſſet
mutatus et bona
eius inſolidũ vel
in parte confiſca-
ta:quia pro parte
confiſcata princi-
palis ipſe exuitur ƒ
ab actionibus.l.j.
C.ꝺ fideiuſ.⁊ actio
nes actiue ⁊ paſſi- b
ue trãſeũt in fiſcũ.
l.ſi vt proponis.C.de bo.preſcri.⁊.l.ij.
C.ſoluto matrimonio.⁊.l.ſi marito.in
principio.ff.eodem,cũ ſimilibus.ſal-
tim pure ⁊ in diem concepte licet non
conditionales:vt eſt text,ſingularis.
in.l.quoties.ff.de nouatio.ſecundum
Bartolum Angel.Jmo.et Pau.de ca-
ſtro.ibi et dicit Paul.quod ille tex.in
fine.eſt ad hoc ſingularis et alibi non
ita bene habetur de quo tamen vide
ibi Alexand.in additionib⁹ ad Bart.
et in dicta.l.ſi marito.in principio be
ne eſt verum quod legata conditiona
lia non tranſeunt in fiſcum per gloſ.
ſingularem.in verſic.preſens.in.l.nã
ad ea.ff.de conditione et demonſtra-
tione,quam dicit non eſſe alibi Bal.
in.l.etiam.prope finem.C.ad legem
falcidiam.Ad propoſitum ergo dico
quod tali caſu quo mutatur ſtatus
ꝑncipalis rei ſiue debitoris exceptio
competens ipſi debitori videlicet qꝺ
eſt confiſcatus ⁊ quod non poteſt con
ueniri non tranſit in fideiuſſorem.
Jmmo poteſt fideiuſſor conueniri et
exigi per textum.in dicta lege prima.
C.de fideiuſſoribus.et in lege defen-
ſiones.C.de exceptionibus.Econuer
ſo.dic quod liberatio facta fideiuſſori
non prodeſt reo principali.lege fide-
iuſſoris.ff.de pactis.ſicut etiam ſentẽ
tia contra fideiuſſorem lata eidẽ prin
cipali non nocet per textum ſingula-
rem.in lege et poſt rem iudicatam.ff.
de tranſactionib⁹.quem ibi dicũt no
ta.Bald.⁊ Angel.et ſingularem dixit
Bald.in.c.in pre-
ſentia.col.fi.de re-
nun. Anto.de tre.

etiam inuitis[a] reis eorũ ſtatu in-
tegro manente,vt.ff.de exceptio-
nibus.l.exceptiones.que perſone
.§.rei aũt.⁊.l.oẽs.⁊.C.de exceptio
nibus.l. defenſiones.⁊.ff.de iure
fiſci.l.in fraudẽ.§.ſi principalis.⁊
C.de fideiuſſoribus.l.j.⁊.l.ſniam.
⁊.ff.de fideiuſſo.l.vbicũqꝫ.⁊.ff.de
regulis iuris.l.heredẽ.¶†Et qꝺ
dixi recipit inſtantiã in exceptio-
ne pacti vbi pactũ de nõ petendo
eſt perſonale[b] q; non ꝓficit here-

a ¶Etiam inui-
tis. vſqꝫ adeo qꝺ
poſtqꝫ eſt queſita
ſemel exceptio fi-
deiuſſori etiã pa-
cto ipſius princi-
palis non poteſt
ipſe ꝑncipalis pa-
cto contrario illaꝫ
tollere fideiuſſori
eo nolente per tex.
nota.ſecunduꝫ Bartolũ.ibi.in.l.fi.ff.
de pactis cum concor.per gloſ.⁊ doct.
ibi adductis.Jus enim queſitũ tertio
ex meo contractu non poſſum illi tol-
lere:per textũ. in.l.prima.§.ſi ſeruus
communis.ff.de ſti.ſer,⁊ gloſ.in.l.cer
ti.conditio.§.ſi nummos in gloſ.ma-
gna.ff.ſi certum petatur etiam ſi eſſet
queſituꝫ per diſpoſitionem legalem.
per textum.in.l.ſi poſt morteꝫ.§.fina.
ff.de bonorum poſſeſſione contra ta-
bulas.et textus, in.l.ſi conſtante.in
fine.C.de donatio.ante nuptias, per
quẽ Bal.in vtraqꝫ lectura.in fine no-
ta.dicit ꝙ qñ ex cõtractu vel facto cõ-
trahentiũ vel occaſione contract⁹ per
diſpoſitionem legalem eſt queſitũ ter
tio ius in re vel ſpe irreuocabili non
põt ei tolli nec a cõtractu recedi in ei⁹
preiudicium per dicta iura. Signan-
ter dixi ſpe irreuocabili propter.l.ter
tia.§.ſi is. pro quo.vbi glo.⁊ docto.ff.
qꝺ quiſqꝫ iur.in alte.ſta.de q̃ lati⁹ vide
Pau.ꝺ ca.⁊ Jaſ.i.ꝺ.l.fi.Ant.de tre.
b ¶Eſt ꝑſonale.q̃liter aũt cõſtituat
iſtud pactũ ꝑſonale qꝺ non extendit
ad fideiuſſorẽ habes tex.nota.i.l.niſi
ff.ꝺ pactis.ꝑ quẽ notãt ibi Bar.Ang.
Fulgoſi.Paul.Alexand.⁊ Moder.qꝺ
ad conſtituendum pactum mere per-
ſonale ita quod perſonam non egre-

UVA. BHSC. IyR_228_4

di neqꝫ fideiuſſori. ff. de pactis. l. idem in duobꝰ. §. perſonale. ¶ Et poſſunt opponi cōtra paciſcētes ⁊ illos qui in iudicio ſe offerunt ⁊ in eorum heredes ⁊ emptores[a] ⁊ legatarios vtentes ſuorum autorū iure. ff. de doli exceptio. l. apud celſum. §. de autoris. ⁊ §. ſi cū legitima. ⁊ argumentū. ff. de acquirēda poſſeſſione. l. pōponius. §. cum quis adminiculo. ¶ Et interdū[b] contra illos qui in iudicio nō fuerunt vt in illis caſibus in quibus ſententia facit ius quo ad oēs.

diatur et nō cōpetat ex eo exceptio fideiuſſori requiritur quod in pacto opponatur dictio taxatiua puta promitto non petere a te tantum et iſtud pactum appellant perſonaliſſimū Pau. ⁊ Jaſ. ibi. ⁊ Alexā. in. l. ⁊ heredi. i prīcipio. illo eodem titulo. Alias quando fieret ſimpliciter pactū de nō pe ſ tēdo a debitore ſine taxatiua adijciēdo perſonā debitoris verbo executiuo licet pactuꝫ ſit perſonale hoc tamen eſt alio reſpectu videlicet vt extinguatur cū perſona debitoris cui eſt factum pactum: tamen eo viuente bene egredit̄ ⁊ ſe extendit ad alios. d. l. et heredi. in prin. vbi gloſ. et declarat Bart. in. l. ſi tibi. §. pactum conuētum. ⁊ in. l. qui in futurum. in prin. eo. titu. ff. de pac. dicens duplici reſpectu ſiue conſideratione poſſe dici pactuꝫ perſonale vno. vt extinguatur cū perſona alio vt perſonam non egrediatur quod fit per dictionem taxatiuam et de tali loquitur autor iſte. Hoc tamen ſane intellige niſi cum perſona paciſcentis puta debitoris adijceret̄ perſona vnius ex futuris heredibus puta promittis non petere a me nec a titio herede meo: quia tunc licet in perſona heredis non ſit adiecta taxatiua tamen pactum cenſebitur mere ꝑſonale quo ad alios et incluſio vniꝰ tendet ad excluſionē aliorum. text. eſt ad hoc ſingularis ſecundum Albericū Rap. Ful. ⁊ Jaſ. ibi in. l. auus. ff. de pacti. per quem text. ita limitat dictā legē niſi. Jaſ. ibi dicens illum tex. ad hoc notandum. Anto. de tremo.

a ¶ Emptores. et contra quemlibet ſingularem ſucceſſorem in quem licet non tranſeat ius agendi ſine ceſſione l. in creditore. ff. de euic. cū ſi. tamē bene trāſit ius excipiendi cōpetēs ſuper re aliqua. l. etiam ſi in rem. ff. de iureiur. Et nedum actiue ſed etiam paſſiue hoc eſt qꝫ trāſit cōtra ſucceſſorē ſingularem eius contra quem exceptio cōpetebat. l. ideoqꝫ in fi. ff. pro ſoc. de qua tamen materia ⁊ qd̄ de iure excipiēdi coherēte ꝑſone vide p Guil. de cug. Ray. ⁊ Bal. in. d. l. etiā ſi in rē. ⁊ per Dy. ⁊ Bart. in. l. ſi tertius. §. ſi quis priꝰ. ff. de aq plu. arcē. ⁊ per docto. in. l. ij. C. quod me. cau. ⁊ p cano. i c. quia gu. de iudi. ⁊ per Dy. in regula. is qui in ius. lib. vj. Qd̄ tamen nō ꝓcederet in eo cui eſt facta delegatio quia regulariter exceptio que obſtat ⁊ deleganti non obſtat ei cui eſt facta delegatio. l. doli. ff. de noua. qꝫ is cui ē facta delegatio nitit̄ ex ſua ꝓpria ſtipulatione de quo qꝫ in pleriſqꝫ caſibꝰ recipit inſtantiā vide Ang. are. inſti. de exce. in ꝑn. col. xiiij. ⁊ dixi aliquid. in. ti. q̄. mo. ſuo. no. ci. agē. ver. itē agere in verbo bannitus ⁊ in ver. excommunicatus. Anto. de tremolis.

b ¶ Et interdum. Bene dixit interdum quoniam regulariter nedū actꝰ inter alios extra iudicium geſtus alteri non nocet. l. j. ⁊ per totum. C. res inter alios acta. Sed etiam ſententia lata pro vno vel contra vnum alteri non prodeſt neqꝫ nocet. l. j. ⁊ per to. C. qui. res iud. nō no. ſiue in cauſis ciuilibus ſiue criminalibꝰ lege iuris manifeſti eodem titu. de qua regula in lege ſepe. ff. de re iudi. et in capitulo penul. eo. titu. Iſta autem regula multas patitur exceptiōes quarū quaſdā ponit doctor noſter hic et gloſſ. in lege ſecunda. C. quibus res iud. nō no. et plenius gloſſ. in dicto capitulo pe. vbi Fely. atteſtatur iſtam materiam

UVA. BHSC. IyR_228_4

eſſe ampliſſimam ⁊ mirabiliter ⁊ ſolēniſſime extenſam per Alexan.de imo. in repe.d.l.ſepe.vnde.vltra caſus hic poſitos per autorem quibus ſuo loco pauca admodum ad nectam recenſebo quoſdam alios caſus vtiliores et vſitatiores in quib⁹ res inter alios iudicata tertio preiudicat. Primus itaq; erit qui ponitur in dicta lege ſepe.et in dicto capitulo penul.videlicet quando ille tertius ad quem principaliter pertinebat actio vel defenſio eius rei de qua agitur ſcit et patitur alium prius agere de eodem iure vel patitur alium agere de iure quod ipſe tertius patiens habet ex perſona agentis quia his caſibus ſententia inter alios lata illi tertio ſcienti et patienti bene preiudicabit.¶Quod ſcribētes ſignanter Alex.⁊ Fely.in locis preallegatis declarant procedere qñ ſcientia tertij patientis interuenit tēpore proceſſus pendentis ſec⁹ ſi iam lata erat ſententia ſecundum Bald. in lege ſecunda.C. de fide inſtr. Niſi eſſet appellatum per eum contra quē lata erat et penderet appellationis cauſa:quia tunc ſufficeret ſcientia pēdente cauſa appellationis ſecundum Joan.de imo.in.l.a ſententia in prin. in.iij.queſtio.prin.ff.de appel.¶Secūdo intelligunt quando ille tertius ſciret agi cauſam de iure ad ipſum ſpectāte et ipſum ius ſibi tertio competere.Secus ſi ignoraret ſecundum Innocen.in capitulo ſuborta vbi etiā Antonius de bu.de re iud.quia ignorans ſuo iuri renuntiari videtur.l.eſe mater decedens.ff. de inoffic. teſta.Tertio aduerte quod his caſibus ſufficit ſcientia licet non interuenerit citatio:quia licet ad hoc vt ſententia noceat tertio regulariter requiratur illius citatio.lege ſi eo tempore.vbi Barto.C.de remiſ. pig. tamen fallit in caſibus poſitis in dicta lege ſepe. in quibus ſufficit ſola ſcientia:vt eſt gloſa ſingularis reputata in lege de vnoquoq;:in gloſſa ſecūda.ff.de re iudicata.quam dicit reputari ſingularem Alexand.in dicta lege ſepe colū. octaua et tenent Innocen.in dicto capitulo penul.et Pau.de caſtro Imo. et Alexan.colum.quinta in dicta lege ſepe.⁊ Bal.in.l.ij.C.de fide inſtru.pre alle.⁊ in.l.ij.C.communi diui.¶Secundus caſus erit quando ſententia eſſet lata principaliter contra vnum ad vtilitatem publicam vel fiſci et ad augendum eius burſam:quia preiudicaret et ad quem peruenitur ex conſequentia puta ex forma ſtatuti pater tenetur ſoluere condemnationez pro filio et ſententia eſt lata contra filium certe preiudicabit patri et mandabitur contra eum executioni ſine nouo proceſſu:iſta fuit nota.deciſio Barto. in.l.cum filius in prin.colum.ſecunda.ff.de verborum obligat.⁊ in ſua diſputa.incip.peruſine ciuitatis ſtatuto.⁊ ꝓbatur in.l.j.C.vbi cau.fiſ.⁊ in c.cum ſecundum.de here.li.vj.⁊ in.l. quiſquis.C.ad.l. iuliam maieſta.vbi ſecundum eum ſententia lata contra patrem habet effectum inferēde pene in filium abſq; nouo proceſſu.Et idem voluit Bal.in.l.j.colum.pen.C. ne fi.pro pa.⁊ alibi ſepe ſequitur etiā Anto.de but.in.d.c.pe.de re iudicata dicens ſententiam latam per quam fuit pronuntiatum aliquez iniuſte remotum a beneficio preiudicare illi q̄ fuerat loco remoti ſubrogatus:quia ſecundum eum tangitur publica vtilitas.⁊ ita dicit ſe intelligere tex.in.c. ad petitionē de accu.et Anto.de but. ſequitur Alexand.in.d.l.ſepe.col.xxij. poſt Imo.in.d.c.pe.¶Tertius caſus erit in ſententia per principem lata que facit ius quo ad omnes cum habeat vim legis ⁊ ſecundum illam debeant ceteri iudicare in ſimili caſu.c. in cauſis de re iudicata ⁊.l.fin.C.de legi.ſecundum Alexandrum vbi ſupra. Aduerte tamen q; ſi iudex iudicaret contra talem ſententiaz principis nō clauſam in corpore iuris ſententia ob id nō redderetur nulla imo mero iure valeret ⁊ in rem iudicatam tranſiret:⁊ iō eſſet opus appellatiōe p textū

UVA. BHSC. IyR_228_4

in.l.cū ꝓlatis.ff.de re iudicata.ſm ſe-
cundū intellectum gloſſa ibi que ſin-
gulariter limitat et declarat.d.l.fina.
vt dicunt Barto.⁊ omnes in.d.l.cum
ꝓlatis.et dicetur infra titulo primo
verſiculo item ſi expreſſim.¶ Quartꝰ
caſus quando ſtatutum hoc diſpone-
ret vt ſcilicet ſententia contra vnum
lata mandetur executioni cōtra aliū:
vt in ſtatuto predicto quod filio con-
demnato pater teneatur pro eo vſqꝫ
ad legitimam. Quod ſtatutum licet
ſit iniquiſſimum ſecundum Baldum
per illum textum in lege ſi filius.C.
de bo.dam.et eundem Baldum ⁊ mo
der.in.l.lex cornelia.ff.de vulga.⁊ pu
pil.dicentes ſapere tyrannidem.At-
tamen valet et tenet: vt eſt glo.ordi.⁊
non alibi in rub.C.de decre.decu.lib.
x.quam dicit ordi.⁊ non alibi Bal.in
d.l.lex cornelia circa medium et eam
etiaꝫ dicit ordi.in lege prima.colum.
j.C.ne fil.pro pa.⁊ pro ea eſt text.et
ibi Pe.de ancha.in capitulo ſecundo
de delic.pue.Et iſta eſt cōmunis opi-
nio et in practica ſeruatur ſecundum
Jmolam et Alexand.in dicta lege lex
cornelia.Quod intellige verum in pe
na pecuniaria ſecus in corporali quia
ſtatutum imponens penam corpora-
lem patri pro filio non valeret. per
textum ſingularem in capitulo cum
homo.xxiij.queſtione quinta.per quē
text.ita limitat Baldus in dicta lege
prima.C.ne fi.pro.pa.⁊ illum ad hoc
dicit ſingularem Alexan.de Jmol.in
dicta lege lex cornelia.colum.prima
ad finem.Et licet Bald.in rub.C.res
inter ali.ac.voluerit ideꝫ in pena in-
famie quod in corporali vt ſtatuto fie
ri non poſſit quod vnus teneatur pe
na infamie pro alterius delicto.Atta
men Alexand.in dicta lege ſepe.col.
quarta tenet contrarium per legem
quiſquis.C.ad legem iuliam maie.
vbi hoc fit per legem: ergo et poterit
fieri per ſtatutum: et ad idem allegat
Jnnocen. hoc volentem in capitulo
grauem.ad finem de ſen.excōicatio.
¶ Quinto aduerte qꝫ res inter alios
acta aliȷ̈ nō nocet qñ eſt oīno aliꝰ ſecꝰ
ſi nō oīno aliꝰ puta vniuerſalis vł ſin
gularis ſucceſſor ſecundum Jnno.in
dicto capitulo penul.per textum in le
ge ſi a te.§.fina.et lege exceptio.ff.de
excep.rei iudicate.¶ Unde eſt ꝙ ſen-
tentia lata contra venditorem here-
ditatis preiudicat emptori lege ſecū-
da.§.ſolet queri.ff.de hered. vel act.
ven.et ſententia lata contra heredeꝫ
preiudicat ei qui in locum eius ſuc-
ceſſit: puta ſubſtituto vel coheredi ꝑ
ius accreſcendi quod nō expirat reſti
tutione in integrum contra aditionē
poſtulata.l.ex cōtractu vbi de hoc vl-
timo eſt textus melior de iure ſecun-
dum Bartolum Baldum.⁊ Alexand.
ibi.ff.de re iudicata.Et ſimiliter lata
contra inſtitutum preiudicat fideicō-
miſſario cui erat reſtituta hereditas:
per textum in lege ſi patroni.§.fin.ff.
ad trebel.etiam non citato ſecundum
Paul.et Alexand.ibi et eundem Ale
xand.in dicta lege ſepe.col.xxvj.idem
dicentem in ſententia nullitatis la-
ta contra heredem quod preiudicet
legatariȷ̈s etiam non citatis imo plꝰ
ſecundum eum quoniam non requi-
ritur ſcientia ipſorum legatariorum
per textum meliorem de iure in lege
ſi ſuperatus.verſicu.at quin aliud.ff.
de pigno.¶ Jtem quia conreus non
eſt omnino alius a ſuo conreo ſenten
tia lata contra vnum ex conreis noce
bit alteri ⁊ viceuerſa pro vno lata al-
teri ꝓderit de quo tamen et de duobꝰ
reis debendi vide Barto.late diſtin-
guentem in.l.ex duobus reis ſtipulā
di.in quarta queſtione.ff.de duobus
reis.Et licet Bartolus in lege denun
tiaſſe.§.queritur.ff.ad legem iuliam
de adulte.dixerit quod ſententia per
quam vnus ex conreis ſtipulandi eſt
condemnatus de falſo nō preiudicet
alteri conreo per.l.ſi vteris.que eſt.ij.
C.de fide inſtru.hoc tñ procedit quā-
do fuit actum criminaliter ad effectū
criminalem: quia ſecus ſi ageretur ci-
uiliter ſiue ad effectū ciuilem: qꝫ tunc
ſententia lata contra vnum ex cōreis

UVA. BHSC. IyR_228_4

credēdi bene noceret alteri per textū ſingularem in dicta lege ex duobus reis ſecundum ſecundaȝ lecturā glo. vbi Bartolus ⁊ Angelus. ⁊ ita per illum textum limitat ⁊ illum dicit ſingularem Alexan. in dicta. l. ſepe colū. duodecima. Sexto dico quod licet ſententia inter alios lata tertio non noceat quo ad plenum preiudicium tamen bene nocet quo ad qualequale preiudicium. per text. in lege ſi duo patroni. in principio verſicu. multum tamen fidei. et ibi gloſſa in verſicu. habiturum. ff. de iureiurando et textus in. l. a ſententia in principio cum glo. j. ff. de appellationibus. Et licet Bartolus in lege admonendi columna octaua verſicu. ſexto eſſet videndum. ff. de iureiurando velit tale qualequale preiudicium operari vt ſit deferendum iuramentum ei pro quo iudicatum eſt et ſic quod operetur ſemiplenam probationem per textum in dicta lege ſi duo patroni ponderatum vt per eum: et Bartolus ſequit̄ Anto. de but. in dicto capitulo penulti. columm. tertia de re iudicata. Attamē contrarium tenuit gloſſa in lege tertia §. primo verſiculo idem tamē in verſicu. lenior. ff. de mino. et gloſſa in lege finali in principio gloſ. mag. poſt princi. ff. quod metus cauſa quas ſequitur Ange. in dicta lege ſi duo. ⁊ in l. ſciendum. ff. de verborum obligationibus. vt referunt Moderni in dicta lege ſi duo. et contrarium etiā tenuit ibi Cynus Albericus Bald⁹ Raph. et moder. ⁊ Iaſ. in repe. dicta lege admonendi. colum. lxxxiij. et Franc. de cur. cōſi. ſuo. lxxij. incip. magnifice vir. colum. ſecunda: quoniam ſecundum eum dictio qualiſqualis non importat dimidiaȝ ſed minus dimidia per legem apud labeoneȝ. §. ait pretor in vlti. ff. de iureiurando. Niſi forte vbi ageretur de facto antiquo de quo vide per Iaſon. in dicta lege ſi duo columna ſecunda. in princ. ⁊ in. d. repe. colūna. lxxxiij. vel niſi cum illo qualiquali preiudicio inſurgente ex ſententia contra alium obtenta concurrerent alie preſumptiones per gloſ. ſingularem in lege tertia. §. eiuſdem. ff. de teſti. quam dicit ſingulareȝ Baldus in capitulo accedens in ſecundo in fin. vt lit. non conteſt. ſecundum Ludouicum. ⁊ Iaſon. in dicta lege ſi duo. Alias non haberet vim ſemiplene ꝓbationis nec hoc vllo iure probatur. ¶ Bene veruȝ eſt ꝙ talis qualiſqualis preſumptio: ſiue qualequale preiudicium bene operatur quod data paritate probationum hincinde ille eſt preferendus et pro eo debet ferri ſententia qui habet illam qualemqualeȝ preſumptionem. glo. eſt nota. et ſingularis in dicta lege ſi duo patroni in prin. in ver. autoritatis: quam iſti notant Bar. ⁊ doctores ⁊ eam Ang. ibi dicit meliorem que ſit in iure: ⁊ eam dicit ſingularem in repe. l. ſciendum. col. x. ff. de verb. oblig. ⁊ in. l. j. ff. de excep. rei iudi. ⁊ eam pro peregrina ⁊ ſingulariter notāda exclamat Rap. Fulg. in. d. l. ſi duo. Et ꝑ illa gl. facit quod volunt glo. in. c. dilectus. in. ij. in verbo dantes de ſimonia ⁊ i. c. iterrogatū. gl. ij. ij. q. v. qꝺ ſententia lata cōtra vnū ſuper aliq̄ crimine nō nocet alteri ſed ſolum facit preſumptionē vt ſit indicēda purgatio. ad idē glo. in. c. ordinatos. lix. diſ. que vult confeſſionem vnius non nocere alteri: niſi quo ad preſumptionē ꝑdictā indicēde purgatiōis. ¶ Et ex hoc ſeptimo infertur qꝺ ſnīa inter alios lata inducit cōtra tertiū complicē infamiā facti: vt ſit ſibi de iure canonico indicēda purgatio ꝑ iura ꝑxime allegata. ¶ Octauo operat̄ aliū effectum ſnīa iter alios lata veȝ qꝺ ille q̄ hȝ cōtra ſe p̄ſumptionē ſnīe inter alios late non poteſt preſcribere ſine titulo vbi alias ſufficeret bona fides. c. j. iuſtis ibi nota. per Archi. ⁊ Ioan. and. in nouel. de p̄ſcrip. lib. vj. ⁊ ſequit̄ Alexan. col. xxij. in. d. l. ſepe. ¶ Nono ſententia inter alios lata preiudicat tertio quo ad preparandam viam tertio ad agēdum lege prima vbi cau. fiſca.

C. puta

UVA. BHSC. IyR_228_4

c. puta ſententia lata contra occiſores defuncti preparat viam fiſco vt poſſit agi contra heredes negligentes vendicare mortem defuncti ad cōfiſcationem bonorum et ſic quo ad ordinandum iudicium non quo ad deciſionem: et ita Bald. ibi not. per illum textum ad idem quod not. Bald. per illum textum in. l. ſi quis homicidij. C. de accu. volens quod ſententia inter alios lata preiudicat alteri in preparatorijs alterius iudicij. adducit etiam tex. in. l. in cognitione. ff. ad ſena. ſille. et idem tenet Bald. in lege prima. in fine. C. de aduo. diuer. iudicum. et in. l. ſecunda in vlti. nota. C. de fide inſtrumen. quem ſequitur Alexander in dicta lege ſepe. columna. xiiij. et Felinus in dicto capitulo pen. columna. iiij. verſicu. ad quartum.

¶ Decimo generaliter fallit vbi quis tertius eſſet citatus: quia citatio tertij cuius intereſt et cuius ius in iudicium deductum eſt operatur vt poſtmodum ſententia lata contra reum noceat ipſi tertio per no. per gloſſam in. l. cum miles. §. primo in verſicu. in facienda. ff. ex quibus cauſis ma. ⁊ in lege. ſi deſerta. C. ſi propter pub. pe. et per Barto. in lege in cauſe in. j. §. finali. ff. de mino. ⁊ c. inter quatuor. et ca. fina. de ma. et obe. et in. l. ſi eo tempore. vbi Barto. ca. de remiſ. pigno. cum ſimi. Unde dicebat Antonius de but. in capitulo cum ſuper. de re iudi. qđ quando tertius cuius intereſt ratione qualiſqualis preiudicij comparet pendente cauſa principali liti aſſiſtēdo et illam iuuando ſi feratur ſententia contra reum nocebit ipſi tertio ex quo fuit in iudicio. Quod procedit ſiue citatio fuerit facta ab homine ſiue a lege puta in caſu in capitu. primo. de elec. lib. vj. quoniam talis etiam citatio operat̄ vt ſententia contra vnū lata tertio ſic citato preiudicet ſecundum Joannez an. in capitulo fina. vt lit. pend. lib. vj. in nouel. quem ſequitur Alexander in. d. l. ſepe colum. iij. bene facit glo. ſecundum eum ſingularis reputata in cle. vna gl. fi. in cauda. de do. et contu. que vult maiorem eſſe contumaciam citati a lege quam non licuit ignorare quam a iudice de qua gloſ. dicetur infra titulo ſecundo in principio. Premiſſam tamen concluſionem vt citato ſiue a lege ſiue ab homine preiudicet ſententia contra alium lata: limita dummodo ille citatus comparuerit ſaltim in caſibus in quibus poſſet perueniri ad diffinitiuam reo abſente: alias enim ſi diceremus indiſtincte citato tertio fieri p̄iudicium conſequeretur actor per indirectum citādo incidenter quod nō poſſet conſequi directo principaliter contra illum tertium agendo: ſcilicet diffinitiuam ſententiam contra. l. fi. capi. ſi manci. ita ve. et capitulo tue. de procu. cum ſimilibus. Jta nota. limitat Panormitanus in capitulo cū ſuper. de re iudicata. quem refert et ſequitur Alexander vbi ſupra. Qui etiā ex mente Pauli de caſtro limitat dictam concluſionem quando illud idem ius quod fuit deductum contra vnum pertinebat illi tertio: ſecus ſi eſſet diuerſum licet ab eodem fonte puta creditor egit contra vnum ex heredibus debitoris ad dimidiam debiti: certe ſententia contra illum lata non preiudicabit alteri coheredi quo ad aliam dimidiam licet fuerit citatus et comparere noluerit: quia de parte ſui coheredis noluit ſe intromittere et hoc ideo: quia ſuum ius eſt diuerſum: et hoc bene probatur in lege cum queritur cum duobus ſequentibus. et in lege ſi cum vno. de exceptio. rei iudica. ff. et ita etiam voluit Jmola in lege a ſentētia. in principio. ff. de appellatio. ita limitans dicta Antonij de butrio in dicto capitulo cum ſuper de quibus videto latius Alexādrū vbi ſupra. Alios quoſdam caſus videbis ſtatim: ⁊ vide eūdem Anthonium in titulo quib⁹ modis ſuo nomine ciuili. agen. verſiculo. Jtem agere impeditur venditor. Antonius de tremolis.

P

UVA. BHSC. IyR_228_4

Ut in cauſa filiationis [a] ingenuitatis [b] et querela inofficioſi teſti

a Filiationis. Idē dicit gloſ. in dicto. §. ſi ex cauſa hic allega. gloſ. ſecunda ꝛ glo. in capitulo penultimo. de re iudicata. Sed an idem in cauſa legitimitatis an ſententia lata qđ talis ſit legitimus vel illegitim⁹ faciat ius a quo ad omnes. Et b licet Innocen. in capitulo cauſaꝫ in. §. qui fil. ſint legi. dixerit aliud eſſe in cauſa filiationis ꝛ aliud in cauſa legitimitatis in qua non reperitur ſecundum eum in iure cautum quod faciat ius quo ad omnes. Attamen Cynus in lege ingenuum hic allegata. ꝛ Baldus et Salycetus in lege ſecunda. C. qui res indica. et Imola et Alexander columna. xvij. in lege ſepe. ff. de re iudica. et Antonius de butrio in dicto capitulo cauſam. ꝛ idem Antonius et Imo. in capitulo penultimo de re iudica. tenent idē eſſe in cauſa legitimitatis ꝛ filiationis. In quib⁹ erit diſtinguēdum ex mente eorūdem quod aut agitur de priuato commodo: puta de hereditate inteſtata ꝛ opponitur agenti quod non eſt legitimus certe ſentētia lata ſuper legitimitate nō nocebit alteri tertio forte coheredi ipſius victi pretendēti eque principale intereſſe lege cum duobus. C. de inofficio. teſtamen. gloſ. in capitulo dilecto. in verſiculo obſiſtat. de preben. Sꝫ pretendentibus intereſſe in conſequentiam bene preiudicabit. l. prima in fine cum. l. ſequen. et ſequen. in principio. ff. de libe. ag. hic alleg. Aut agitur circa id quod reſpicit publicū intereſſe puta vocato ad honoreꝫ decurionatus opponitur quod eſt ſpurius vt repellatur iuxta. l. generaliter. §. ſpurios. ff. de decu. ꝛ eo. fil. certe ſi pronūtietur legitimus preiudicabit ſentētia omnibus reſpectu eiuſdem intereſſe publici argumen. §. in popularibus hic alleg. Et premiſſa procederent etiam vbi eſſet queſtio an quis eſſet ſui iuris vel in patria poteſtate ſecundum Angelum in lege prima. §. penultimo per illum textum. ff. de liberis exhiben. et Baldus in dicta lege ingenuum. et Baldus et Salycetus in dicta lege ſecunda. C. qui res iudica. Et idem ſecundum doctores in locis preallegatis vbi eſſet queſtio ſuper alio ſtatu perſone puta ſuper clericatu ciuilitate: monachatione: origine: aſcripticiatu: minori etate: ſexu puta an ſit hermofrodita. Secus ſi ſuper qualitate patrimonij puta qꝛ fuit pronuntiatum quem eſſe vaſſallum regis quoniam talis ſententia non faceret ius quo ad alios ſecundum Baldum et Salycetum in dicta lege ſecunda. de quibus omnibus latius Alexander in dicta lege ſepe columna decimanona. et ſequen. Anto. de tremolis.

b Ingenuitatis. Iſtud itellige qñ erat queſtio de ſeruitute ad ingenuitatem ꝛ quis eſt pronuntiatus ingenuus quoniam talis ſententia faciet ius quo ad omnes ſecus ſi ſolum eſſet queſtio de libertate ad ingenuitateꝫ: quia eo caſu non datur tantus fauor ſententie cum cauſa non ſit ita fauorabilis. Iſta eſt gloſſa ſingularis in lege prima. ff. ſi liber. ingenui. eſſe dica. quam dicit ſingularem Imo. in dicta lege ſepe. ꝛ ibi refert Alexander colūna. xv. ꝛ illam gloſſam ſequut⁹ eſt Innocentius in capitulo cauſam. in ſecūdo. qui fil. ſint legi. Sed Jacobus de are. ꝛ benedic. de plū. in dicta lege prima et Imo. ꝛ Alexander in dicta lege ſepe. et Antonius de But. in dicto capitulo cauſam. et in capitulo penulti. de re iudicata tenent contrarium per textum in dicta lege ingenuuꝫ vbi ſit mentio de libertino ꝛ ingenuo ꝛ glo. in dicto. §. ex cauſa ſimpliciter dicit de cauſa ingenuitatis ſicut dicit hic author. Et ideo ſiue ſit queſtio de ſeruitute ad ingenuitatem ſiue de libertinitate ad ingenuitatem dicas quod ſententia ſuper ſtatu perſone facit ius quo ad omnes qui non princi-

UVA. BHSC. IyR_228_4

paliter pretendunt intereſſe ſed minus principaliter puta quo ad honores ⁊ matrimonium qḋ de iure ciuili erat ſeruis cum liberis interdictuʒ.l. cum ancillis.C.de inceſt.nup.Sʒ quo ad pretendētes eq̄

principale intereſ a iure veteri non autem nouo [a] et

ſe ſcilicet quo ad dicentes ſe dominos vel patronos talis ſentētia nõ facit ius neq̄ eis preiudicabit per dictã.l.j. ⁊.l.patronum ff.ſi libe.inge.eſſe dica.ſecundũ Cyn. in.d.l.ingenuuʒ quem ſequunt̃ Imo. ⁊ alexã.in.d.l.ſepe licet aliqui voluerint cõtrarium in dicta.l.j.diſtinguẽtes vtrum pronũtietur ingenuus: vt tunc ſentẽtia lata cõtra vnum ex patronis noceat alteri ſecus ſi pronũtietur libertus ſʒ tu dicas in vtroq̄ idẽ per regulam que hʒ q̄ vbi de ſui natura ſentẽtia facit ius quo ad alios nũquã tamẽ nocet habẽtibus eque principale ius per.d.l.cũ duobus iũcto.§. ſi ex cauſa hic alleg.ſm Alex. in.d.l.ſepe.col.xvj. ¶ Et lʒ gl. ſingularis in.l. cognitio.§.j.in ver.ne varie.ff.de libe. cau.voluerit diſtinguere vtruʒ fuerit lata ſentẽtia cõtra vnũ dñm agentem pro parte vel inſoliduʒ vt primo caſu ſentẽtia cõtra illum lata conſocio nõ preiudicet per.l.duob⁹.ff.de libe.cau. ſed ſecũdo caſu preiudicet alteri etiã pretendenti ſe dominum ſerui inſolidum quam glo.dicit ſingularẽ reputari Alexan.in.d.l.ſepe:tamen Imo.⁊ Alex.ibidem poſt Cy.in dicta.l. ingenuum tenent contrarium per text.in d.l.j.⁊.d.l.patronum vbi ſententia cõtra vnum patronum.lata alteri etiaʒ ſi inſolidum patronum pretendenti non preiudicat ergo nec alteri ſe inſolidum dominum dicenti. Et premiſſa omnia videlʒ quod ſentẽtia lata pro filiatiõe ⁊ ingenuitate faciat ius quo ad omnes intellige procedere quando fuit lata aſſiſtente principali contradictore ad quem principaliter ſpectabat defenſio puta contra patrẽ cõtra patronum: alias ſolum preiudicaret illis cõtra quos lata eſt ſm Ange. ⁊ Pau.de ca.in.d.§.ſi ex cauſa per tex. in.l.j.ff.de excep.rei iud.vbi etiam expreſſe Bar.⁊ Rap. cuma.quo vero ad ipſum principalem ſiue iuſtum contradictorem non aſſiſtentem nihil valeret.l.cũ nõ iuſto ff.de collu. deteg.⁊ hoc ẽt ſequit̃ Alexã.vbi.ſ.col.xv.in fi.Anto.de tre.

a] ¶ Non autẽ nouo. Hoc idẽ voluit glo.in.l.nã ⁊ hijs.§.j.⁊ in.d.l.papinianus.§.ſi ex cauſa in verſi. nõ valet.ff. de inoffi.teſta. ⁊ in.l.iure noſtro.§. fi. ff.de teſta.tute.⁊ in.l.cũ filius.in pn. in ver.placuit de le.ſecũdo.dicẽtes qḋ hodie reputo teſtata ex cauſa preteritionis vel exheredationis legata debentur ⁊ ſic ſententia contra heredeʒ lata in cauſa querele non nocebit legatarijs ⁊ hoc vult dicere anthor iſte in hijs verbis non autem nouo. Et licet aliqui antiqui tenuerint contrarium vt per Cy.⁊ Bar.in dicta autentica ex cauſa attamen glo.predicte cõmuniter tenentur ſecundum Alex.in d.l.ſepe col.vij. dicentem idem eſſe in omnibus caſibus legata debẽtur hereditate non adita de quibus in lege eam quam.C. de fideicom.quoniaʒ in illis ſententia lata contra heredẽ nõ nocebit legatarijs. Sed pulchrum dubium eſt vtrum ſentẽtia lata ſup nullitate teſtamenti per quam pronũtiatum eſt contra heredem teſtamẽtum eſſe nulluʒ preiudicet legatarijs. glo. in.d.§.ſi ex cauſa.quam ibi ſequũtur Barto.Angelus ⁊ alij tenuit quod ſic quam etiam Bar.⁊ Ange. ſequuntur in.l.j.ff.de doli.except.contra gloſ.ibi contrarium tenentem ⁊ quod preiudicet tenent Iaco.de are. Barto.Ange. ⁊ moder.in.l.ſi ſeruus plurium.§.primo.ff.de leg.primo ⁊ Imo.⁊ Alexan. in dicta lege ſepe.⁊ ibi dicit Alex.col. ſeptima quod iſta eſt magis communis opinio ⁊ ab ea non eſſe recedendũ pro qua adducit tex.in.l.ſi patroni.§.finali.vbi doc.ff.ad treb. vbi ſentẽtia ſuper nullitate teſtamenti cõtra heredem nocet fideicõmiſſario ad idẽ

UVA. BHSC. IyR_228_4

adducit text.in.l.fina.C. de peti.here. Et idē dicas in ſentētia ſuper falſitate teſtamenti cōtra heredē lata quod preiudicet legatarijs ſm Jacobū de are. Barto. Ange. Jmol. Pau. de caſt. et moder. in. d.l. ſi ſeruus plurium.§. a primo. per textū. in.l.ſi in fraudem. a contrario ſenſu. C.de leg. Et quod idē ſit quando pronuntiat ſuper nullitate ⁊ ſuper falſo. voluit Antoniꝰ de butrio in.c. cauſam. in.ij. qui fil. ſint legiti.⁊ Alexander in dicta.l.ſepe. Unde dicas ex mente eorum quod ſentētia lata ſuper nullitate vel facultate contra illum cuius principaliter intereſt puta contra heredem preiudicat his omnibus quos negotium tangit et commodū conſequuntur in conſequentiam puta legatarijs ⁊ fideicōmiſſarijs: vt.d.§. ſi ex cauſa.⁊.d.l.ſi in fraudem. ſed lata cōtra vnum nō preiudicabit alteri pretendenti ius eque principale puta lata ꝯtra vnū heredē ſcriptū nō preiudicabit eiꝰ coheredi. l.cū duobꝰ.C. de inoffi.teſt.⁊.l.ij.C.de fide inſtru. Et multofortiꝰ lata cōtra vnū cui in cōſequētiā ius cōpetit puta cōtra legatariū nō preiudicabit heredi vel alteri legatario. per tex.in.l.j. ſm intellectū cōem glo.⁊ doc.ff.de excep.rei indic. Jtem adde ꝙ ſnīa lata ꝯtra heredē nō nocet legatarijs in tribus caſibꝰ poſitis in.d.l. ſi ſeruꝰ plurium.§.j. vz qñ heres non defendit qñ colluſit ⁊ qñ fuit ſentētia lata per iniuriam ⁊ culpabiliter non appellauit alias eis nocebit .ꝑ predictā etiā ſi non fuerint citati: vt dixi.ſ.iſtomet. verſi.in verſi.⁊ interdū . Et viceuerſa dicas ꝙ ſnīa lata pro illo qui obtinuit in petitione hereditatis contra heredem ſcriptum nocet ſibi quo ad legatarios ⁊ creditores vt nō poſſit dicere ſententiā pro ſe latam eſſe iniuſtam: licet re vera ſit iniuſta ⁊ ipſis creditoribus ⁊ legatarijs prodeſt: vt eſt text. ſingularis in dicta.l.ſeruꝰ.§.j.qui ſm Dy. Bar. Jmo.⁊ Pau.de ca.nō eſt alibi in iure. ſed Bal. ibi adducit ſimile in.d.l.fi.C.de peti.here. Jtem ſi ſentētia eſſet lata ſuper reſciſſione teſtamēti inſtante eo cuiꝰ non intererat.⁊ in eius fauorem licet ſibi non proſit tamen proderit his quorū itereſt quāuis in iudicio non fuerint per tex.qui forte non eſt alibi ſm Pau.⁊ ſine forte ſm Ange.ibi in.l. poſthumus.§. ſi qs ex his.vbi Barto. no.ff.de inoffi.teſt. quē dixit ſingularē Alex. in.d.l. ſepe. col.ix.itē nō omitto vnum caſum ſingularem qui non eſt alibi in.l. controuerſia.ff.de tranſ.in quo trāſactio inter duos inita puta inter heredē ſcriptum ⁊ legitimum preiudicat creditoribꝰ vt habeāt neceſſe cōuenire vtrūqꝫ pro rata: licet regulariter ſecꝰ per nota.ꝑ Jnn. Ant.de bu.⁊ Panor.in.c.auditis.de preſcrip.per Alex.j.d.l. ſepe. col.pe.⁊ per Feli.in.c. peñ. de re iudi. Niſi in caſu quem ambo ponunt vz in caſu.c.vnici.de cōtrouer.inter vaſ. et alium de benefi.vbi tranſactio inita inter vaſallum ⁊ tertiū preiudicat domino feudi. Anto.de tremo.

in populari[a] actione ſi bona fide delatū ſit iuramētū nec ſit colluſum: vt.ff.de lib.ag.l.j.§.fi.⁊.l.ij.⁊ l.iij.in prin.⁊.ff.de ſtatu ho.l.ingenuū.⁊.ff.de inoffi.teſt.l. papinianus.§.ex cauſa.⁊.C.de libe.prete. vel exhere. autē. ex cā.⁊.ff.de iure iu.l.eum qui.§.in popularibus.

a In populari actione. Puta ſi qs eccleſiā vel ſepulchrū violat aut viam publicā vel albū pretoris in quibus ſnīa lata cōtra ⁊ vnū iuramētum per vnū delatū preiudicat ceteris ꝑpter autoritatē rei iudicate ⁊ iuramenti. Et ideo ſecus in pacto vel tranſactione vt eſt glo.ſolēnis.in.d.§.in popularibus hic alleg.quā dicit ſolenē Bal. in.c.cum ſuper.colū.pe.de cau. poſ. et proprie.et eam ibidem ſequuntur Albe.Saly.⁊ moder.reprobantes diſtinctionem ibi traditam per Barto.⁊ eſt alia glo.vbi etiam doct. tractant in.l. tranſigere.glo.mag.C.de tranſ.⁊ alia in.l.iij.ff.de popu.act. Jntellige tamē

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſane in terminis quibus autor iſte loquitur videlʒ in actione populari: cuius commoduni per litiſconteſtationem fuit effectum propriū ipſius agētis tanꝗ procuratoris in rem ſuam. ꝑ.l.ſi cui.ff.de verbo.ſignifi. Secus enim eſſet in accuſatione que intentatur ad vindictā publicam ⁊ cuius effect⁹ pertinet ad fiſcū: q̄ nō pōt priuat⁹ iuramētū deferendo iura fiſcalia perdere ꝑ text. in.l. qui ceru.§. fi. ff. ad.l.iul. de vi. pub.cū ſi.ſm Bar. Bal.⁊ Moder. i.d. l.trāſigere. ſicuti ē dicem⁹ qȯ ꝑ remiſſionē iniurie nō fit preiudiciū vidicte publice ſiue pene fiſco applicande ꝑ textū. in.l.j.§. vſꝗ adeo.⁊ ibi Bar. ff. de iniur.⁊ Bar.i.l. interdū.ff.de fur.⁊ alibi ſepe niſi pena deſcenderet ex delicto commiſſo i omittēdo ꝑ.gl.ſingu.in.l.ij.glo. fi.ff. ad ſilleia.quē dicit ſingularē Bal. i.l. iuriſgētiū.§.ſi paciſcar.in.j.ff.de pac. ⁊ alibi ſepe. Pro q̄ gloſ. bñ facit gloſ. aurea. i.l. ſi mora. ff.ſolu.mat. q̄ vult grauius eſſe delictum in committendo ꝗ in omittēdo: quā dicit aureā Ant. corſe. in ſuis ſing. in ver. pena. in vltimo. Et quod autor iſte dicit de actione populari vt ſnia in ea lata faciat ius quo ad oēs ꝓcedit etiā in iure quaſi populari: ſiue quaſi publico: vt ſi opponat̄ cōtra electū aliquis defectus ad infringendā electionē nā lata ſentētia pro electo contra opponētē non poterit ali⁹ de eodem defectu amplius opponere: vt eſt gloſ. nota. in.c.cum dilecti.in verſi. indicatum. de elect. ⁊ in.c. cupientes.§.ceteruʒ. in verſi. nullū preiudicium.eodē tit. lib.vj.talis em̄ cauſa dicitur reſpicere bonum publicum ⁊ intereſſe commune cle. conſtitutionem. in ver. intereſſe cōmuni. et ibi glo. ⁊ doct. de elec. ⁊ tenet Alex. in.d. l.ſepe.colū.x. de re iu. Et idem ecōtra quod ſententia lata pro opponente defectum proderit omnib⁹: proderit omnibus quorum intereſt per textuʒ ſingularem. in.l. poſthum⁹.§. ſi q̇s ex his.ff. de inoffi. teſta. ſm Angeluʒ ibi.et Innocen. in c.ſuper his. de accu. De quo tex. dixi.ſ.eo.ver. in ver. non autem nouo. Antonius de tremolis.

¶ De impedimentis executiōis et cauſis nullitatis ſeu annullationis. Rubrica.

1 ☞ Appellatio a ſententia legitime facta impedit ſententie executionem.

2 Ordo iuris non ſeruatur coram principe: quia nō poteſt coartari.

3 Compromiſſio in arbitros appellatione pendente facta impedire poteſt ſentētie executionem.

4 Poſtulatio reſtitutionis in integrum habet ſententie executionē impedire.

5 Iudicati actio per nouationeʒ in nouam petitionem trāſducta impedit ſententie executionem.

6 Executio ſentētie ſuſpendit̄ vbi executor modū vult excedere vel ipſam ſententiam male interpretari.

7 Eexecutio ſententie ſuſpenditur vbi a ſententia eſt ſupplicatum ⁊ victrix pars nō prebeat dignam fideiuſſionem de reſtituendis.

8 Delegatus a principe vel a papa an poſſit impediri. ſentētiam a ſe latam exequi.

9 Controuerſia ſuper rebus ab executore ſententie captis orta non poteſt dici ſententia executa: ſed ſuſpenſa.

10 Sententie executio ſuſpenditur per ceſſionem bonorum.

11 Sententie executio ad tempus prorogatur in conditionali chirographo interlecto.

12 Executio ſentētie nō cadit in rem conductam vel locatam.

13 Sententia multis de cauſis venit annullanda.

¶ Rubri. de impe. execu. et cau. nul. et annul.

UVA. BHSC. IyR_228_4

14 Snīa ratione perſone iudicātis ſeu litigātis ſepe redditur nulla.
15 Sententia ratione quātitatis vel temporis venit annullanda.
16 Sentētia poteſt ratione modi et qualitatis eſſe nulla.
17 Snīa rōne ꝯditiōis pōt ānullari.
18 Excipi an poſſit et qualr̄ a snīa q̄ perpetuo tempore dicitur nulla.
Exceptio q̄libet eſt perpetua preter non nume. pecu.

Sed q͛ ſupraſcripte exceptiões q̄ poſt snīaꝫ opponunt̄ exceptis macedoniani et velleiani ⁊ bn̄ficio cōpetēte his perſonis q̄ iquātū facere pn̄t ꝯdēnāt̄ iudiciū reddūt nullū: ⁊ cōiter oēs impediūt[a] executionē. Ideoqꝫ de ipedimētis executionis ⁊ de cauſis nullitatis ſeu ānullatiōis breuiter videam⁹.

a ¶ Impediunt executionem. Quia iſte articulus an exceptio nullitatis ſentētie impediat illius executionem eſt quotidianiſſimus ⁊ vtiliſſimus vt verbis vtar Alex. in. l. iiij. §. condēnatum. ff. de re indi. ⁊ Barto. ibi tradit theoricā quā Alexan. ibi in. ij. colū. dicit eſſe ſatis cōmunē: ideo ex mēte eiuſdem Bar. et aliorum ibi breuiter fac tres ꝯcluſiones. Prima qđ vbi excipiens de nullitate snīe nihil hꝫ ꝓbare extrinſec⁹: puta quia ex actis colligit̄ nullitas vt quia nō conſtat ibi de citatione vel nō conſtat de mandato: ⁊ ſic fuit falſus procurator cū hoc caſu excipiens habeat intentionem fundatam ex actis certe ipediet̄ executio. allegat Bar. i. l. licet. C. de ꝓcu. col. ij. C. de ſen. q̄ ſine cer. quā. ⁊ dicit ita itelligēdā. l. ſi cū nulla. ff. de re indi. lꝫ itellect⁹ illi⁹. l. ſit valde diuerſus ſm Ang. Pau. Raph. cu. ⁊ moder. ibi. Qđ autem dixi de citatione intellige niſi iudex in ſententia ſaltim enuntiatiue faceret mētionem de citatione puta dicendo viſa citatione: quia per talia verba enuntiatiua probaretur citatio propter autoritatem ſententie a qua non fuit appellatum ſm Joā. de imol. ⁊ Jaſ. in. d. §. condemnatuꝫ poſt Spe. et Joan. and. in titu. de ſen. §. vt autem. verſi. ⁊ nota. ⁊ Ange. ⁊ Alexā. in. l. de vnoquoqꝫ. ff. de re indi. ¶ Secunda concluſio ꝙ vbi excipiens de nullitate habet neceſſe fundare intētionem ſuam per probationes extrinſecas ſi poſſit nullitatem probare incontinenti: ita ꝙ non requirat altiorē indaginem tunc etiā impedietur executio ſententie donec cognito de illi⁹ nullitate hac ratione quoniā in ſummarijs admittuntur exceptiones que poſſunt incontinenti probari. l. ille a quo. §. ſi de teſtamēto. ff. ad trebel. ⁊. l. iij. §. ibideꝫ. vbi Bar. ff. ad exhibē. Et snīe executio ē ſummaria et ſummariā cauſe cognitionem deſiderat. l. a diuo pio. §. ſi ſuper rebus. ff. de re indi. Et licet Ang. Jmol. Alex. ⁊ Pet. bel. in. d. §. condēnatum. limitēt predictam cōcluſionē nō ꝓcedere vbi appareret exceptionem nullitatis opponi ſolum cauſa differende ſolutionis ſiue executionis: ⁊ ſic malitioſe. tamē Jaſ. ibi in iij. col. putat limitationem ipſam non eſſe veram: quia per illam oblationem de probādo incontinenti purgatur preſumptio malitie ſm eū poſt Panor. in. c. ſuper eo. in. j. circa fi. de appella. qui ad hoc allegat glo. in. c. ſuſcitata. de in integ. reſti. ⁊ glo. nota. de iure ciuili. in. l. j. §. ſiue autem. in verſi. imperfectam. ff. de tabu. exhi. ⁊ Jaſ. allegat ad hoc tex. in c. literas. de reſti. ſpo. vbi quando probationes offeruntur incontinenti nō preſumitur exceptio calumnioſe opponi licet ad cautelam iuramentum exigatur quod Jaſ. vbi ſupra dicit mēti tenendum. Et ſic habes ampliationem ad predictam concluſionem qđ etiam ſi eſſet preſumptio contra excipientem de nullitate qđ malitioſe exciperet ex quo tamen ſe offert incontinenti probare impedietur executio. Quando autem dicatur incontinenti

UVA. BHSC. IyR_228_4

probari ſiue non requirere altiorem
indaginem habes tex.ſingularem in
l.ſi is a quo.in princ.ff.vt in poſ.lega.
vt dixi ſupra tit.de peremp.excep.ver
ſicu.iſtarum.ꝛ ſimilium.in verſi.ante
litem conteſtatã.¶Limita tamẽ pre=
dictam concluſionem.per text. in cle.
j.de re iudic. videlicet vbi eſſent tres
ſententie cõformes:quia ſi omnes vel
illarum vna dicantur nulle ad impe=
diendam executionem etiam ſi incon
tinenti offerentur probationes nõ tñ
impedietur executio: ſed executione
plenarie facta diſceptabit̃ de nullita=
te.Ita limitant Ang.Rapha.cu. Ale=
xan.ꝛ Iaſ.col.iiij.in.d.§.condemnatũ.
¶Intellige tamen niſi nullitas pro=
cederet ex defectu iuriſditionis vt di=
cam in ſequen.conclu.¶Item intelli
ge niſi reſpectu tertij:qꝛ ſi tertius pro
ſuo intereſſe opponeret contra ſentẽ=
tiam exceptionem nullitatis non ob=
ſtaret ſibi replicatio trium ſententia=
rum conformium iuxta. d. clemen.j.
que quia eſt exorbitãs non extẽdetur
ad tertium ſm gloſſam. Ioã. de lig. ꝛ
alios ibi.ꝛ Alexan.et Iaſ.in.d.l. a di=
uo pio.§.ſi ſuper rebus.ꝛ Feli.in.c.ve
niens.in.ij.colum.vj. verſi. tertio no=
ta.de teſti. pro quo eſt caſus ſingula=
ris.in.c.cum ſuper.de re iudi.quẽ di=
cit ſingularẽ Anto.de but.in.c. vt de=
bitus.de appella.vt per Iaſ.in.d.§. ſi
ſuper.col.fi. ¶Secũdo limita niſi ſen
tentia que allegatur nulla fuiſſet con
firmata per ſuperiorem:ꝛ a tali ſentẽ=
tia confirmante non fuiſſet appella=
tum:quia etiam ſi exceptio nullitatis
non exigeret altiorem indaginem:tñ
non impediet executionem nec eſſet
admittenda exceptio nullitatis ſm
Rapha.cuma.Alexand.et Iaſ.in.d.§.
condemnatum poſt Innocen.in.c. ſu
per literis. de reſcriptis allegantem.
ad hoc.c.j.de trãſ.Plus voluit Abbas
in.c.ea que.de re iudi.quod etiã ſi pri
ma ſententia eſſet nulla ex defectu
iuriſditionis iudicis tamen ſi ſequa=
tur ſententia confirmatoria a qua nõ
ſit appellatum non poterit opponi
exceptio nullitatis quẽ ſequitur Ale=
xander non facta mentione de eo. in
l.de pupillo.§.qui opus.columna.iij.
ff. de operis no. nuntiatio.et Iaſ.vbi
ſupra.columna.iiij.

¶Tertia concluſio erit quod ſi exce=
ptio nullitatis requirat altiorem in=
daginem: et non poſſit incontinenti
probari quod non impediet executio
nem:ſed illa facta tractabitur de nul=
litate:ꝛ illa probata retractabitur ſen
tentia et executio inde ſequuta. per
textum in.l.fina.C.de ordi.cog. ꝛ in.l.
finali.C. ſi ex fal. inſti. et in dicta cle=
menti.prima de re iudica. iſtam con=
cluſionem ponunt Barto. et ceteri in
dicto.§. condemnatum quam tamen
intellige niſi opponeretur nullitas
proueniens ex defectu iuriſditionis
iudicis: quia illa bene admitteretur
et impediret executionem ſententie
etiam ſi requireret altiorem indagi=
nem ſecundum Angelum in dicta.l.
finali.C.ſi ex fal. inſt. Rapha. cuma.
Alexan.et Iaſ.in dicto.§. condemna=
tum.Et etiam poſt tres ſentẽtias con
formes per gloſſam ſingularez in cle.
vna glo.fina.de ſequeſt.poſ.ꝛ fruc. vt
dixi ſupra titu.proxi.verſi.idem dico.
in verſicu.annullari. ¶Secundo in=
tellige quando ſententia ſeu eius exe
cutio eſſet tractabilis: quia tunc non
impediretur executio appoſita nulli=
tatis exceptione que requireret altio
rem indaginem.Secus in executione
irretractabili puta vbi ageretur de vi
ta hominis vel mutilatione membri
quoniam eo caſu quantũcunqꝫ requi
reret altiorẽ indaginem exceptio nul
litatis impediret executionem ſecun
dum Baldum.Ita limitantez in.l.ab
executione. poſt Cynum ibi. C. quo.
appella.non recip.et in.l.vna.C.de in
integrum reſtitutio.poſtu.nil.no.Ra
pha.cuma. Paulus de caſtro Alexan
der et Iaſon in dicto.§. condemnatũ.
vbi etiã ponunt quid de captura per=
ſone: et Alexander ibi ponit alias li=
mitationes: quas per te vide. Anto.
de tremolis.

UVA. BHSC. IyR_228_4

1 ¶ Et ipedimēta executiōis ſicut iſta. † Prio ſia ſnia fuit legitime[a] appellatū[b] ⁊ appellato: eſt intra

a ¶ Legitime hoc eſt ſecundum formam a iure traditam: de qua per iuriſconſultum in lege prima. §. libelli ⁊ l. ſequen. ff. de appella. ⁊ per Speculato. in titulo de appellatio. iudicia. in quarta parte ſpeculi. ⁊ p alios practicos. Item dic legitime id eſt in caſibus a iure nō ꝓhibitis: quia ſi eſſet caſus prohibitus non impediretur executio ⁊ ob. id auctho: iſte in ſequen. titu. ponet de impedimentis propter que quis appellare impeditur: vt oſtēdat in illis executionem per appellationem non legitimam nullatenus retardari. Ant. de tremolis.

b ¶ Appellatū. Ideo appellatio interpoſita impedit executionem ſentētie: quia appellatio extinguit pronūtiatum ⁊ fingitur nō iudicatum. textus eſt in lege. §. finali. ff. ad turpi. merito ſi ſit extincta ſententia non debet poſſe demandari executioni. Et licet multa iura dicant pronunciatum ſuſpendi per appellationem: nō autem extingui lege ſi cauſa cognita. C. de tranſ. ⁊ lege generaliter. in princi. C. de reb. credi. et capitulo venientes de de iureiuran. ⁊ capitulo paſtoralis. §. preterea. de offi. delega. ⁊ tenet glo. in lege tale pactum. §. qui ꝓuocauit. ff. de pac. tamen docto. in dicto. §. qui ꝓuocauit poſt Ang. ibi ⁊ Baldus in rubrica. C. de appella. imo. Alexander. ⁊ Jaſo. in. l. j. ff. de re iudica. ⁊ alibi ſepe communiter concludūt quod inſpecto preſenti ſtatu pronūtiatum extinguitur per appellationem et ſtatim quod eſt appellatum ſentētia perdit vires ſuas merito nō demādatur executioni: licet inſpecto futuro euentu quia poterit deſeri appellatio vel ſententia confirmari: dicitur ſuſpendi: et hanc dicit communem ſententiā Felynus in rubrica de appellatio. extra. Sed etiā poſito quod omni reſpectu appellatio ſolum ſuſpenderet effectū ſentētie certe nō debebit ſentētia executiōi demandari alˀs nō diceret appellatione ſuſpēdi. Ad premiſſa adde glo. ſolēnē in. c. ſepe in ver. ſnia. de ap. que vult ꝙ eps per ſentētiam depoſitus ſi appellet ⁊ pendēte appellatiōe excōicet ſuū ſubditum qđ valet excōicatio: q: fingit nō iudicatū ⁊ non depoſitus quā gl. dicit ſolēnē Jaſ. in. d. l. j. col. iiij. de re iudi. ff. ⁊ pro ea adducit tex. in. l. iij. C. de appel. Plus dico qđ nedum impedit executio ſnie poſt appellationem interpoſitam verū etiā pendente tēpore dato ad appellandū. glo. eſt ſingularis ⁊ nō alibi in. l. ex iudiciorum in ver. ſecuta. ff. de accu. quā dicit nō reperiri alibi Bar. ibi ⁊ eā dicit ſingularē Bal. i. l. vna. col. iij. C. ex delic. defunc. eā ēt dicit nō eſſe alibi Pau. de ca. in. l. ſi qs poſt. ff. de teſta. ⁊ eā dicit ordinariā in. l. q a latronibꝰ. §. j. e. ti. ⁊ pro illa glo. eſt tex. not. in. c. nō ſolū. de ap. lib. vj. ⁊ tex. in. l. ⁊ poſt rē. ff. de re iudi. q iura probāt paria eſſe: eſſe appellatū vel eē infra tēpora appellādi. Et ideo dicebat Ang. in. d. §. q ꝓuocauit in. viij. col. ꝙ pēdēte tēpore ad appellandū lʒ effectus quos ſnia ſecum trahit ipſo iure nō ſuſpendātur tñ reſpectu actuū executiuorū in quibꝰ requirit factū hominis bene ſuſpendit ſentētia. ⁊ Ang. ſequit Fely. in. d. rub. col. iij. dicēs ſemper ad eū recurrēdū. Premiſſa tñ intellige i terminis quibus loquimur vʒ in appellatiōe ſecꝰ eē in integrū reſtitutione q competit nō iure cōi ſed iure ſpeciali: quoniā in illa nō eſſent paria impetratā eſſe reſtitutionē ⁊ pēdere tempus ad illam impetrandū cum ea que iure ſpeciali euenire poſſunt nō ſint in ꝯſideratiōe donec exiſtāt. l. 3. §. j. ff. d fideicō. liber. tradit Bar. i. l. ij. col. ij. C. de ſen. paſ. et pleniꝰ in. l. iter ſtipulantē. §. ſacrā. col. pe. ver. oppono dr hic. ff. de ver. ob. ⁊ ſequit Jaſ. i. d. l. ⁊ poſt rē. itē qđ ſupradictū eſt appellationē extinguere ꝓnūtiatū. eſt verū in diffinitiua ſecus in

UVA. BHSC. IyR_228_4

interlocutoria que poſt ſe diffinitiuã expectat quia appellatio ab illa non extinguit nec ſuſpendit anteq̃ȝ iudici a quo fuerit canonice inhibitũ ne ꝓcedat.d.c.non ſolum. Item ſecus in appellatiõe interpoſita a ſententia a tempora[a] fataliũ dierũ anni vel excommunicationis ſuſpẽſionis vel interdicti aut abſolutionis ab eis in quib[9] agitur de ligamine anime que non ſuſpenduntur per appellationem.c. paſtoralis. de ap.ſecundum Angel.in.l.furti in princi.ff.de his qui no.infa.et docto. ſignanter Pau.de caſt.in.l.fina.C.ſi a non compe.iudi.contra gl.ibi contrarium tenentem.& iſtud vtrũq̃ ſequit Fely.vbi ſupra colum.tertia in fine. Antonius de tremolis.

a ¶Intra tempora fatalium. A quo autem tempore incipiat currere iſtud tempus fatale an a die late ſententie an a die interpoſite appellatiõis:an a tempore introducte cauſe appellatiõis coram ſuperiore diſputauit gl. in.l.fi.§.Illud.C.de tempo.ap.& Joã. and.vt ipſe refert in cle.ſicut appellationem.de ap.vbi eſt de iure canonico deciſum quod a die interpoſitiõis appellationis. Sed tu dic quod etiaȝ de iure ciuili hodie eſt ſine dubio qꝺ a die interpoſite appellatiõis ꝑ textũ in autẽ.ei qui appellat.vbi Barto.tenet.C.de tempo.ap.hic alleg.& i aut. ſi tamen.in verbo mote vel nõ mote. vbi etiam Bar.ponderat eodem titu. per que iura Pau.de caſt.in.d.l.fi.dicit iſtam opinionem hodie iure ciuili probari:& dicit Bald.in eadem.l.fin. in prin.ſtandum eſſe dicte decretali cum papa poſſit dubia iuris ciuilis determinare in vtroq̃ foro:dicit etiã Sali.in.d.§.illud iſtaȝ in practica ſeruari. ¶Sed ecce certum eſt quod index a quo poteſt ſtatuere terminum appellanti infra quem coram iudice ad quem ſe preſentet & ſi infra terminum prefixum ſe non preſentauerit appellatio eſt deſerta:quia talis terminus eſt fatalis.c.perſonas.c.cum ſit et.c.conſuluit.de appel.et ex text. qui de iure ciuili alibi non reperitur ſecundum Bal.ibi.in.l.preſes.C.eo. ti. Sed qꝺ ſi iudex a quo ſtatuat aliuȝ terminũ appellanti ad faciendum fidem de ſua preſentatione puta dicit cõpareas & te preſentes corã iudice ad quem infra mẽſem et infra alium menſem fidem nobis facias de tua preſentatione:ſi appellans ſe preſentauerit in termino & ſic ex illo capite nõ ſit appellatio deſerta ſi poſtmodum non faciat fidem de ſua preſentatione infra terminuȝ prefixum vtrum ꝓpterea erit appellatio deſerta. Bal.not.poſt Jac.but.in d.l.preſes tenet quod nõ quia hec pena non inuenitur a iure impoſita.et idem vult Alex.ibi in addi.ad Bart. ſubdens poſt Frede.de ſe.conſi.ſuo. xxvij.& poſt Ant.de but.qui etiam ſequitur Feder.in.c.ex inſinuatione.de ap.quod talis termini ſecundi prefixio operabitur quod iudex a quo elapſo termino poterit ſtatim executioni ſuam ſententiam demandare non obſtante quod appellans fuerit appellationem proſequutus non quod ob hoc appellatio ſit deſerta: ſed qꝺ iudex a quo iuſte potuit cogitare eaȝ deſertam nec reuocabitur executio remedio attemptatorum lite pendente et ante Alexan.hoc poſuit ro.ſingulari ſuo.clxij.inci.hoc neſciunt legiſte vbi dicit iſtud dictũ Frede.de ſe.eſſe not.et per neminem prius dictum et literis aureis ſcribendum & quod faciet tibi honorẽ ſi ſcineris cõſeruare ipſum.& Ludo.Roma.refert Fely.in d.c.perſonas.col.ij.in fi.ſubdẽs poſt domi.de rota.qꝺ licet talis executio nõ reuocet remedio attẽtatorũ lite pẽdẽte:tñ bñ reuocabit ſi appellãs obtinuerit dicit etiã Alex.vbi.ſ.qꝫ ſi iudex a quo poſt lapſuȝ ſecũdũ terminũ ſtatiȝ nõ exequat poterit appellator morã purgare & docẽdo de ſua pñtatiõe executionẽ ipedire. Itẽ nõ omitto qꝺ vbi appellatio eſt deſerta puta ob

UVA. BHSC. IyR_228_4

apoſtolos non petitos vel ob non fa=
ctā preſentationē vel quia non proſe=
quutā infra fatalia anni vel bienniȷ
ilico data deſertione ſententia eſt exe
cutioni demandanda nec habet con
demnatus quadri
meſtre vel aliam
dilationem legalē

a bienniȷ[a] prorogati ex iuſta

ad ſoluendum glo.eſt perpetuo men
ti tenenda ⁊ ſingularis in.l.ij.in verſ.
executioni.C.de tempo.ap.quam di=
cunt menti tenendam Bal.⁊ Pau.ibi
et idem Pau.ſingularem et pro ea ha
bes text.expreſſuꝫ ſm Bal.ibi i.l.quo
niam nonnulli.in verbo mox.C.de ap
pella.⁊ ſic Bald.⁊ Pau.intelligunt il
lam gloſſam quod ſiue a die ſenten=
tie fuerint elapſa tempora que dātur
iudicatis ſiue nō:quod ilico data de=
ſertione fiet executio.Sed certe hoc
non vult illa glo.ſed ſolum quod da=
ta deſertione perinde eſt ac ſi nō fuiſ=
ſet appellatum etiam per conſeqnēs
quod a die deſertionis non incipiunt
currere illa tempora que dantur con=
demnatis ſed a die ſententie ideo ſi
minus tempus fuerit elapſum quan
do deſeritur appellatio complebitur
anteꝙ̄ fiat executio ⁊ ita intellexit il=
lam glo.Alexan.in.l.iiij.§.ſi quis con
demnatus col.j.⁊ ibi etiam Jaſ.ff.de
re iudicata ⁊ Alexan.⁊ Jaſ.in l.debi=
toribus.eodem titu.⁊ Alexand.⁊ mo=
der.in.l.j.§.j.ff.de verb.obli.reſpon=
dentes ad.d.l.quoniam nonnulli ꝙ
ꝓcedit in debitore fiſci.Anto.de tre.
a ¶Uel bienniȷ.Adde tu quod dato
legitimo impedimento etiam dabit̄
triennium ⁊ quadrienniuꝫ ſi in trien
nio fuerit impeditus iſte eſt textus
in aut.de his qui ingre.ad appel.in
principio.verſiculo quid ergo agere
oportet.col.v.⁊ tex.in.c.ex ratione de
app.Sed aduerte quia inter impedi
mentum contingens in primo anno
et contingens in ſecundo:⁊ ſic inter
prorogationem bienniȷ ⁊ prorogatio
nem trienniȷ reperio duas differen=
tias:prima quia impedimentum in
primo anno facit dari bienniuꝫ ipſo
iure ſine miniſterio hominis quia da
tur a lege.Sed impedimentum in ſe=
cundo anno non facit dari trienniuꝫ
niſi mediante reſtitutione in integrū
iſta eſt ſententia gl.in aut.ei qui.quā
ibi ſequunt̄ Bart.
Bal.⁊ aliȷ.C.de tē=
po.appel.⁊ glo.in
d.aut.de his qui ingre.ad appel.in
ver.iuuaret.⁊ ibi docto.ſignāter Bar.
in.ij.col.in fine.Quod intellige ex mē
te eoꝝ qn̄ impedimētū cōtingeret in
ꝑſona ſua nō facto iudicis vel aduer=
ſariȷ dolo quia tūc ipſo iure ſeruaret̄
illeſus per aut.ſi app.C.de temp.ap.
Sꝫ ſi dolo tertiȷ cōpeteret ei actio de
dolo ſi eēt ſoluēdo alias i ſubſidiū da
bitur reſtitutio vt voluit gl.ibi ⁊ glo.
⁊ docto.in.d.c.ex ratiōe.Secūda diffe
rentia quoniam primo anno impedi
tus etiā vno die cōſequitur totū bien
nium ſed impeditus intra biennium
reſtituitur tantummodo ad tempus
impedimēti ſiue quātum durauit im
pedimentū in illo biēnio iſta fuit de=
terminatio Inno.Hoſti.quos aliȷ ſe=
quunt̄ in.d.c.ex ratione ⁊ glo.in.c.ſi
electio gl.fi.de elec.lib.vj.⁊ poſt Inn.
et Hoſt.Bal.⁊ Pau.de ca.in.d.aut.ei
qui.⁊ ibi etiā Alex.in addi.ad Barto.
faciunt nota.per Bar.⁊ doc.in.l.ſi ita
ſtipulatus eſſem abs te.⁊.l.ſequen.ff.
de ver.ob.Ratio iſtius differentie eſt
quia reſtitutio ad biennium ex impe
dimento in primo anno cōtingēte fit
ipſo iure per legem:vt dixi cum qua
mitius agitur ꝙ̄ cū homine.l.celſus.
ff.de arbi.Sed reſtitutio poſt biēniuꝫ
elapſum fit ꝑ iudicē ⁊ cū bn̄ficio reſti=
tutionis in integrū per quā nō reſti=
tuit̄ quis niſi ad tantū tp̄s quātū du=
rauit impedimentū ⁊ nō plus.ꝑ textū
in cle.j.de in integ.reſti.⁊ in.l.ſed et ſi
ꝑ p̄torē.§.quoties ⁊.§.ſed cū ferie ⁊.l.
ab hoſtibus.§.ſed qđ ſimpliciter.vbi
Bar.⁊ docto.ff.ex q̄.cau.ma.⁊ ita in=
tellexerunt text.in.d.c.ex ratione Ar=
chi.⁊ domi.de ſanc.gemi.ij.q.vj.i ſum
ma vcꝫ qđ ibi fiat reſtitutio quaten⁹
durauit ipedimentū ⁊ nō vltra quos

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſequunt doct. ſignanter Fely.in.d.c.
ex ratione.Anto.de tre.
a ¶Ex iuſta cauſa.Inter iuſtas cau-
ſas textus in aut.de his qui ingredi.
de app. in princip.colla. quinta po-
nit inopiam ſiue
paupertatē vt paup a
tas ſit iuſta cauſa b
impedimēti et ſuf
ficiens ad cōcedē
dum ſecundū vel 2
tertium fatale:⁊ il
lum text.notāt ibi c
doctores ⁊ per illū
textum ita tenent
imo.et ceteri om-
nes in capitulo ex
ratione de appel-
lationibus.Sicut 3
etiā paupertas ex
cuſat ab appellan d
do in ſcriptis vel
vbi eſſet neceſſaria alia impenſa.l.ſi
ꝓcuratorē.§.ſi ignorantes.ff.man.ex
mente cardi.poſt Inno.in.c.ſignificā
tibus.de offi.deleg.⁊ doc.in.l.innitꝰ.
C.de ꝓcu.cū cōcor.ibi ꝑ moder.tradi-
tis.Sicut etiā excuſat nō ꝓteſtantem
ſm Bal.in.c.iij.de reſcrip.quē referūt
Iaſ.in.d.l.innitus et Fely.in.d.c.ex
rōne.Et multa de paupertate qñ ꝓſit
vel noceat vide per doc.ſignanter Ia.
in addi.ad chriſto.poꝛ.i.§.i.inſti.q.ex
cau.manu.non poſſ.vbi etiā ponunt
ad quē incumbat onus ꝓbandi pau-
pertatē ⁊ quomodo pꝛobetur.
b ¶Indici.Qui de hoc incidēti an
ſit deſerta appellatio vel non poterit
cognoſcere ſi cōtra petentē executio-
nē obijciat de appellatione interpoſi-
ta ⁊ per ipſum replicet de deſertione
iuxta cōſiliū Ang.⁊ moder.in.l.p̄ſes.
ff.de re iudi.de quo vide ibi per Ale-
xand.⁊ alios per eum relatos.Anto-
nius de tremolis.
c ¶Nullum fatale.Facit q: coꝛam
pꝛincipe non ſeruatur oꝛdo iuris tex.
eſt not.in.c.ad petitionē.de accu.quē
dicit not.Bal.i.c.vno.§.fi.col.fi.in fi.
de noua.foꝛ.fide.in vſi.feu.⁊ idez vo-
luit Bal.in.l.fi.C.de legi.⁊ vtrobiq; al
legat Inno.in.c. in cauſis de re iud.
pꝛinceps enim patiendo coꝛam ſe cō-
tra iuris oꝛdinem ꝓcedi videtur diſ-
penſare.Inno.in.c.vno de lit.cōteſt.
⁊ tʒ Ioan.andr.et
Pa.in.d.c. in cau-
ſis.⁊ Ange.l.pꝛin-
ceps.ff. de legi. et
Alexā.in addi. ad
Bar.in.d.l.fi.C.de
legi.⁊ latiſſime Fe
ly.i.d.capitulo in
cauſis.licet ſecꝰ in
cardīalibꝰ vt vult
Bal.in aut.ſed ⁊ ſi
q̄s. col.fi.C.de te-
ſti.citari tñ dʒ ꝓs
coꝛā ꝑncipe alias
de nullitate oppo
ni poſſet vt eſt tex.
in.c.inter quatuoꝛ
de maio.⁊ obe.⁊ tex.i.c.j. de cau.poſ.⁊
pꝛopꝛie.⁊ text.nota.ſecundum Bald.
ibi in.d.l.fin.licet idem Baldus ali-
ter loquatur in.l.nec cauſas.C.de ap-
pellatio.⁊ in.l.ij.col.fi.C.quomodo et
quando iud.contra quem tenet Lu-
do.Roma.in.l.ſi quis arbitratu.ff.de
verboꝛum obligationibus.Pa.late ⁊
latiſſime Fely.in.cum olim.colum.ix.
⁊.x.verſiculo pꝛoceſſus.de re iudica-
ta.⁊ eſt textus clarus in cle.paſtoꝛa-
lis.§.deniq; eodem.titulo.Antonius
de tremolis.
d ¶Cōpꝛomittat. intellige ſane ſi-
ne compꝛomiſerint de cā appellatio-
nis ſiue de cauſa pꝛincipali ſm Bal.
in.l.eos.§.apoſtolos.ad fi.C.de ap.di
cētē ꝙ licet tex.cle.q̄dā de ap.innuat
ſolū ꝓcedere qñ fuit cōpꝛomiſſum de
cā app.ꝙ tñ idē eſt ſi de pꝛincipali q:
nō curret tp̄s ad petendū apoſtolos
vel ad pꝛoſequendum appellationez
quia conſenſu vtriuſq; partis vide-
tur ſuſpenſa iuriſditio.per textum
in dicta aut.ſi tamen et in lege tale
pactum.§.qui pꝛouocauit.ff. de pac.
ſecundum eum.⁊ Bal.ſequitur Alex.
in addi.ad Barto.in.d.aut.ſi tamen.

cā[a] ⁊ hoc ꝯſtat indici[b] coꝛā q̄ fieri
executio poſtulat vt.ff.nil.no.ap.
pē.l.vna.i aut.d his q̄ igre.ad ap.
.§.i.col.v.⁊ iacet.C.de tēp.ap.aut.
ei q̄ appellat.¶†Niſi cā i cōſiſto-
rio pꝛincipis agitet tūc enim nul
lū fatale[c] currit quia nemo eſt tāte
autoꝛitatis q̄ poſſit nolēte ꝑncipē
ad cōuocandū pꝛoceres coartare
vt in aut.de appel.⁊ intra q̄ tēpo.
.§.ad hoc ſancimus coll.quarta q̄
eſt in.C.de tēpo. appel.aut.ſed ſi
lis. ¶†Idem eſt ſi appellatione
pendente in arbitros compꝛomit
tat[d] vt i aut.de ap.§.deinceps col-

UVA. BHSC. IyR_228_4

la.viij.q2 fatale tps[a] nō currit do nec cā corā arbitris ventilatur vt ibi dicit & in autē.ſi tamē.C.de tēpo.ap.¶Idē ſi p iudicē ſtet quominus in appellatione procedatur:vt in aut.vt ſpon.Bart.§.hoc quoq3 coll.ix.que eſt in auten.ſi appellatione.C.titulo preallega.

4 ¶†Scđo ſi in itegrū reſtitutio eſt poſtulata vt.C.in integru3[b] reſti.

Et in dictis locis ponūt an pēdēte cōpromiſſo vel poſt latū laudū appellās poſſit ꝓſequi appellationē ſaltim ſoluta pena & determinatū q; ſic poſt gl. que expreſſe hoc vult in.d.cle.quādiu qđ Bal.l.d.§.apoſtolos intelligit in a cōpromiſſo facto in arbitrū ſecus ſi in arbitratorez:q2 cū ſit quedā tranſactio nō habebit locū penitētia per l.ōnis.C.de trāſ. vt p eū q; adde ad differentias p me ſcriptas inter arbitrum & arbitratorē.j.ti.fi.in princip.

a ¶Fatale tps.Intellige de tpe dato ad ꝓſequēdū appellationē.de quo loquit tex.in aut.ſi tñ.hic alleg.qđ bene pōt partiū cōſenſu ꝓrogari. Sed ſec9 in tpe interponēde appellationis qđ pacto partiū nō pōt ꝓrogari ſm Bal. ita expreſſe determinātē in aut.ei qui ad fi.ver.qro nunqd tps.& verſ.ſeq.C. de temp.ap.& idē Bal.in aut.hodie. col.ij.ver.quid ſi appellatū.vbi dicit menti tenendū.C.de ap.& idē Bal.in l.centurio ppe finem ver. in lege iſta ff.de vul.& Pau.de ca.aperte in.l.ij.in fi.ver.ff.de re iud.p ſtatutū tñ vel cōſuetudinē bene poſſet ꝓrogari tps appellādi p gl.ſingu.q vix reperitur alibi ſm Bal.& poſt eū pau.& Jaſ.ibi in l.preſcriptione.C ſi cōtra ius vel vti. pub.in ver.iuris.quā etiā dicunt ſingularem Ange.et Imo.in.l.ij.ff.de re iudi.Anto.de tre.

b ¶In integrū reſtitutio. Aduerte diligenter quoniam Barto.in.l.iiij.§. condemnatum.circa medium.ff.de re iudi. et idem Barto.in.l. ſi pretor.§. marcellus.in fine .ff. de iudi . Circa hunc articulum vtrum petitio reſtitutionis in integrum aduerſus ſententiam impediat executione3 illius diſtinguit vtrum requirat altiorem indaginem vel non vt primo caſu impediat ſecundo nō prout de exceptione nullitatis dixi ſupra.eo.tit.in pn: et hanc diſtinctionem ſequutus eſt Bald.in.l.fina.colum.ij.verſicu.item qro an.C.ſi ex fal.inſtru.per nota. in l.nam et poſtea.in prin.ff.de iureiu.& Pau.de caſtr.in.l. vna.C.in integ.reſtitu.poſtu.nil no. fiat.Sed certe cōmunis opi.a qua nullatenus eſt recedendum eſt in contrariu3 q; imo cauſa reſtitutiōis in integrū aduerſus ſententia3 indiſtincte impedit illius executionem per text.in rub.et nigro.in.d.titu.C.in integ.reſtit. poſtu.vbi glo.Bar.& Bald.et per tex.in l.defendente.vbi etiam Bar.ff.de auto.tuto.et text.in.l.ſi cauſa cognita.in verſi.ſuſpenſa vbi Bald.notat.C.de tranſ.per que iura contra Barto.tenent Joan.de Imo.rap.cuma.Alex.& Jaſ.in.d.§.condemnatū:et dicunt ibi cu.& Alexan.quod iſta eſt communis & eam etiam tenet Imo.in.l. qui a latronibus.ff.de teſta. Quam tamen limita ex mente ſcribentiu3 vbi ſupra poſt Innocen.in capitulo ſuſcitata p illum text.ſecundum verum intelletum de in integ.reſti.& Bart.in.l.j.C. de tempo.in integr.reſti.pe. Niſi peteretur reſtitutio aduerſus ſententiā principis:quia propter preſumptionem que eſt pro ſententia principis nō impeditur executio habet enim talis petitio reſtitutionis in integrum vim cuiuſdam ſupplicationis que nō impedit executionem ſecundum Jaſ. in dicto.§.condemnatum.de quo paulo poſt dicetur.Secundo limitat Bal. in lege vna colum.fin.verſicu.ſed nūquid contra ſententiam.C. ne lice.in vna & ea.cau.ter.prouo. quando tres ſententie conformes eſſent late & peteretur reſtitutio contra ſententiam ſecunde appellationis:quia tunc non impedietur executio nec dabitur re=

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſtitutio niſi prius plenaria executio-
ne facta per text.in cle.j.de re iudic.
quam de exceptione nullitatis loquē
tem idem Bal.extendit ad beneficiū
reſtitutionis in integrum vt neutrū
impediat executio
nem trium ſenten
tiarū conformiuz. f
Et licet Salt.ibi- a
dem teneat cōtra-
riū tamen Alexā. de Imol.in.d.§.cō-
demnatum.colum.vi.egregie defen-
dit opi.Bal. et eam putat veriorem.
quem latius vide ⁊ aliquid ꝑ eundē
Alexan.in addi.ad Bald.in.d.l.vna.
¶Tertio limita niſi contra petentē
in integrū reſtitutionē eſſet vehemēs
preſumptio malitie quod eam petit
ſolū cauſa differende executiōis quo
caſu non retardatur executio preſti-
ta:tamen cautione per victorem exe-
cutionem petentem de reponēdo om
nia in priſtinum ſtatum ſi petens re-
ſtitui in cauſa reſtitutionis obtineat
vt eſt text.valde ſingularis reſpectu
vtriuſqȝ iuris ſecundum abba.ſic.ibi
in.d.c.ſuſcitata in fi.de in integ.reſti.
Premiſſas tñ limitationes in quib9
nō impeditur executio per in integrū
reſtitutionem intellige ſane quando
ſententia ſeu illius executio eſſet re-
tractabilis:ſi enim eſſet irretractabi-
lis executio certe indiſtincte impedie
tur ſm Bald.⁊ alios in.d.l.vna.C.in
integ.reſti.poſtu.⁊ Alex.in.d.§.condē
natum.col.fi.⁊ dixi ſupra eodem tit.
in prin.in materia nullitatis l.j.ad-
di.in fi.Anto.de tre.

poſtula.in rub.et nigro.
¶†Tertio ſi iudicati actio per no
nationem[a] tranſducta eſt in no-

a ¶Per nouationem.Que tamē ho-
die nō cenſetur fieri niſi expreſſe aga-
tur a partibus ꝙ recedūt a prima ob-
ligatione:per tex.in l.fi.C.de noua.⁊
§.preterea inſti.qui.mod.tol.ob.nec
ipſo nec ope exceptionis vt bene pro
batur in.d.l.fi.in ver.nihil penitus
alias illa lex eſſet impoſita verbis et
nō rebus.Et ꝙ nō fiat nouatio hodie
niſi expreſſe agat̄ ꝙ recidit̄ a prima
obligatiōe etiā ope exceptiōis ⁊ etiā
in caſibus qbus olim fiebat iure te-
nēt Imo.⁊ Pau.de ca.⁊ rap.cu.in.l.ij.
cōtra glo.⁊ Barto.ibi.ff.de noua.vbi
rap.dicit ꝙ ita cōſuleret ⁊ iudicaret
cōtra Bar.⁊ idē Imo.pau.⁊ cu.i.l.pe.
ꝯ Bar.⁊ Ang.ibi.ff.de preto.ſti.⁊ Ra-
pha.i.d.l.fi.ꝯ gl.⁊
Bal.ibi.C.d nouā.
Et Alex.poſt mul
tos i.l.q̇ vſumfru-
ctū.col.ij.ff.de ver
bo.oblig.⁊ Iaſ.in.l.ſingularia.col.ū.
xv.ff.ſi cer.pe.Et ob id ꝯclude ꝙ ſi ob-
tinui ſententiā contra te ⁊ poſtmodū
de nouo mihi ꝓmittas illud quod in
ſententia continetur ſimpliciter ⁊ nō
animo nouādi ꝙ ꝓpterea nō amitto
beneficium executiuum:alias ſecus
ideoqȝ docto.in.d.§.ſi ex cōuentione
mouent victorem ne cautionē reci-
piat a victo de ſoluendo animo nouā
di.¶Sed pulchra dubitatio eſt quid
ſi victus delegauerit aliquē ſuū debi-
torē vincenti ⁊ nō ſit expreſſum quod
delegat animo nouandi an impedie-
tur executio hoc eſt querere vtrū de-
legato fiat hodie citra expreſſionem
nouationis ſiue animi nouandi ita
quod dicta lex fina.C.de noua.non
habeat locum in delegatione.Breui-
ter conclude quod.d.l.fi.nō procedit
in delegatione quinimo per ſimplicē
delegationē tollitur actio iudicati et
beneficiū executiuum:quamuis non
ſit expreſſe dictū iſta eſt ſentētia Bar.
Ang.Imo.Raph.⁊ Paul.de caſt.in.l.
delegare.i.j.ff.de noua.licet Barto.et
Ange.nō firment ⁊ dicat Ange.quod
egeret ceſarea declaratione ⁊ tenent
expreſſe Bald.in.l.pecuniam quā.ad
fi.ff.ſi cer.peta.⁊ Imo.in.l.pe.ff.de no
ua.Et iſtam dicit eſſe cōmunem ⁊ ve-
ram ſententiā.Iaſ.in.d.l.ſingularia.
¶Si ergo ego ꝯdēnat9 delego tibi q̄
cōtra me ſniam obtinuiſti debitorem
meū ⁊ ipſe debitor meus ex mea iuſ-
ſione promittat tibi acceptanti et per
ſolēnem ſtipulationē vt ⁊ tanqȝ debi-
tor meus ſe pro me tibi ſoluturum.
Iſtis omnibus concurrentibus fiet
delegatio iuxta nota.in.l.delegare.j.

UVA. BHSC. IyR_228_4

nam petitionem.vt.ff.de mino.l.
minor.xxv.annis cui fideicom=
miſſum.primo reſponſo.et.ff.de
re iudicata.l.iiij.§.ſi ex conuentio
6 ne.¶†Quarto ſi ſententie execu=
tor in exequendo executionis ex=
cedat modum.[a] Uel ſi ſententiā
male interpretatur[b] ⁊ ab eo fue=
rit appellatum[c] executio ſuſpen
ditur.vt.C.quo.appella.nō recip.
l.ab executione.⁊.ff.de appel.l.ab
7 executore.¶†Quinto ſi a ſenten
tia fuerit ſupplicatum[d] et victrix

et ſecunda.ff.de noua.et per conſe=
quens extinguetur iudicati actio et
impedietur executio etiam ſi non ſit
dictum ꝙ animo nouādi ad quod be=
ne facit text.in.l.quamuis.§.interdū
ff.ad velleianum.
vbi delegatio eq̇=
paratur ſolutioni:
ſed per ſolutionez
impeditur execu=
tio:ergo ⁊ per dele
gationē.Nō tamē
impedit executio
per pignorum vel
fideiuſſorum acce
ptionem qm̄ non
obſtante datione
pignorum vel fi=
deiuſſorum pote=
rit victor exequi fa
cere ſuā ſententiam contra victum in
aliis bonis vel in perſona quando ca
ptura perſone de iure cōmuni vel mu
nicipali eſſet permiſſa per text.et ibi
moder.notant in dicto.§.ſi ex conuen
tione ⁊ voluit Bar.in.l.conſentaneū.
col.fi.verſi.quero ſecundo.C.quomo=
mo ⁊ quando iudex.⁊ alij ab Alexād.
relati in.d.§.ſi ex cōuentione.col.pri=
ma.Quod intelligo in pignoribꝰ da=
tis a victo pro ſecuritate vincentis ſe
cus ſi illa pignora eſſent capta in cau
ſam iudicati quo caſu illa primitus
eſſent ſubhaſtanda.Antonius de tre
molis.

a ¶Excedat modū.iſte exceſſus exe=
quendi poteſt fieri multis modis vt
nota.per gloſ.in.dicta.l.ab executio=
ne.⁊ per glo.in.c.qđ ad conſultationē
de re iudicata.Et hoc caſu appellans
hz neceſſe exprimere cām exceſſus ex
qua appellat ſm Barto.in dicta lege
ab executore ⁊ Bald.in.d.l.ab execu=
tione.Anto.de but.Pa.⁊ Fely.colum.
decima.in dicto capitulo quod ad cō=
ſultationem.et dicetur infra titulo.
j.in fine.

b ¶Male iterp̄tat.qui aūt iudices poſ
ſint interp̄tari ſnias ⁊ q̄ iterp̄tatio ſit
admittenda vide glo.Bartol.⁊ alios
in lege ab executore hic allegata.et in
locis ad que Alexand.ibi in additio=
nibus ad Bartol.te remittit vbi etiā
an in interpretatiōe ſit neceſſaria par
tis citatio de quo etiam per Baldum
in lege ea que.C.
commi.vel epiſto.
Antonius de tre=
molis.

c ¶Fuerit appel
latuz.ſed pulchra
dubitatio ē ad quē
appellabitur a me
ro executore exce=
dente modum an
ad committentem
an ad ipſiꝰ cōmit=
tentis ſuperiorez.
Tu cōclude quod
ſi merus executor
habet formam ſpecificam exequendi
et illam non excedit ſed iudex qui de=
dit modum ⁊ formam exequendi ex=
ceſſit et tunc appellatur ad ſuperio=
rem ipſius iudicis committētis quia
ipſe excedere videt.Si vero ipſe me=
rus executor ſit ille qui excedit cōtra
vel preter tenorem ſue cōmiſſionis.
Et tunc cum in mandato non ſit de=
fectus ſed in nuncio exequente appel
labitur ad ipſum committentem:iſta
fuit doctrina Bartol.in dicta lege ab
executore.columna prima.verſiculo
quero pone quem ſequuntur canoni.
in dicto capitulo quod ad conſulta=
tionem.et Alexand.et Moder.in lege
a diuo pio.§.j.ad finē.ff.de re iudica=
ta.Idem dicentes in caſu.verſiculo ſe
primo ſi iudex.infra eodem videlicet
quando vnus iudex ſuper executiōe
ſententie per eū late requirit aliū iu=
dicem ⁊ ab ipſa executione appellet
quia exceditur modus vt vcz ſi iudex
requirens requirendo ſpecifice gra=
uet ⁊ excedat ⁊ tūc appellet ad ſupe=
riorē requirētis:ſi vero ipſe requiſitꝰ
grauet excedendo appellet ad eiꝰ ſu=
periorē vt p Alex.⁊ Jaſ.in.d.§.j.col.fi.
Anto.de tremo.

d ¶Fuerit ſupplicatum.iſtud ſane

UVA. BHSC. IyR_228_4

pars non prebuerit dignam fide iuſſionem de rebus reſtituendis cum augmentis legitimis ſi per ſupplicationē ſententia retractetur.vt in autentica vt ſpon.largi. §.aliud ad hoc.et.C.de preci.imperia.offe.autē. que ſupplicatio. ¶ †Sexto ſi delegatꝰ[a] a principe vel a papa velit exequi ſententiā a ſe latā.vt.ff.de re iudi.l.a diuo pio.j.rñſo. ¶ Septimo ſi iudex ordinarius velit exequi ſententiam ſuā in rebꝰ extra ſuum territoriuꝫ

intelligas quando eſſet ſupplicatum infra decem dies quoniam tunc impeditur executio ſententie niſi victor preſtet idoneam cautionem qua mediante et preſtita fit executio. Secus ſi ſupplicaret̃ poſt decem dies quia tũc indiſtincte nõ impeditur executio ſecundum verum intellectũ illius auten. quem ponit ibi gloſ. in verſiculo retractationis.et ſequitur ibi Jaſ. Et ſic habes duas differentias inter ſupplicationem ⁊ appellationeꝫ videlicet ꝙ ſupplicari poteſt etiam poſt decem dies non tamen habet effectum conſequende cautionis. Sed appellari poteſt ſolum infra decem dies autentica hodie.C.de appellationibus. Secunda quia appellatio impedit executionem vt dixi ſupra eodem verſiculo primo. Supplicatio non niſi ſecundum formam hic traditam.videlicet quando victor non ſatiſdat. Tertia differẽtia erit quia appellatio deuoluit ad ſuperiorem. Sed ſupplicatia ad eundem. Quarta quia bis appellari poteſt quandoqꝫ etiam tertio C.ne lic.ter.prouo. Sed non ſupplicatur niſi bis dicta autentica que ſupplicatio. Quinta quia a ſententijs prefectorum pretorio non poteſt appellari ſed ſupplicari.l. vna.C.de ſenten. prefec.preto. quas differentias ponit etiam Jaſ.in.l.ſi quis.C.de preci.imper.offe. Anto.de tre.

a ¶ Si delegatus ⁊c.iſtam eandem literam ponit ſpecul.in titulo de execu.ſenten.§.poſtremo.verſiculo quinto:et dicit ibi Joan.andr.in additio. quod quidam habent non a papa ſed ipſe ſubdit qđ debet eſſe ſiue non et quod noſter Ubertꝰ de bonacurſo posuit ſiue non. Et ſi dicas quod idem autor tenet contrarium in titulo primo.verſiculo remanebit per duo iura que allegat poſſes dicere qđ iſtud procedit iure ciuili:et ibi dicit iure canonico. Sed cũ ſola iura canonica in hoc apte diſponat de delegato pape dicerẽ ꝑ ſaluando autorem a contrarietate quod hic debeat eſſe litera a principe non a papa. Ita quod velit conſtituere differentiaꝫ inter delegatum pape et delegatum principis: et delegatum pricipis poſſe exequi de iure cano. non autem iure ciuili prout expreſſe vult in.dicto verſicu.remanebit. Sed vt ibi dixi communiter tenetur contrarium ꝙ imo vtroqꝫ iure delegatus principis poteſt ſuam ſententiā exequi. ¶ Quid autem in eius ſubdelegato:dic ꝙ licet Barto.in dicta lege a diuo pio.in princi. colum.iij.verſic. quero quando videtur.velit idem in ſubdelegato delegati a pricipe qđ in ipſo delegato videlicet vt poſſit exequi:tamen Alexā.de imo.ibi.in.ij.colum.⁊ Jaſ.in vj.poſt Spec.in titu.de exe.ſen.§.nunc.dicendum. in princi. et poſt Jmo.in.c.in literis.⁊ in.c.paſtoralis.§.quia vero.de offi.deleg.tenent expreſſe contrarium ea ratione: quia priuilegia cõceſſa delegato principis non tranſeunt in eius ſubdelegatũ.capitulo.ſuper queſtionum articulis.§.nos autem.⁊.§.ſi vero.de offi. delega.

¶ De delegato autem inferioris a principe concluſiue dicas ꝙ iure ciuili delegatus inferioris a principe non poteſt exequi cum hoc ſpectet ad delegãtem. dicta lege.a diuo pio.in principio ſaltim per miſſionẽ in poſſeſſionem que eſt mixti imperij.lege iubere. ff.de iuriſdi.omni. iudi.et ea

cõſtitutis.[a] vt.ff.de bo.autori.iudi.poſſ.l.cum vnus.§.is qui poſſidere.et.C.de iudi.l.properandũ.§.ſinautem reus.et.ff.de iuriſdi. omnium iudi.l.extra territorium.

que ſunt mixti imperij non expediuntur per delegatos.l.j.in prin.ff.de offic.eiꝰ cui mã.eſt iuriſ.Item nec mulctando quia delegatis mulcta eſt interdicta.l.ij.§.fi.ff.de iudi.Bart.in.l.ſi q̃ pena.ff.de ꝟbo.ſigni.per eundem a Bart.⁊ alios.in.l.vna.in princi.ff.ſi q̃s ius dicen. non obtẽ.Sed de iure cano. quo ea q̃ ſũt meri et mixti imperij bene delegãtur vt notatur in.c.quod ſedes.gloſ.magna.de offi.ordi.⁊ in cle.vna.de offic.dele.⁊ eſt tex.in.c.in archiepiſcopatu.de rap.delegatꝰ inferioris bene poterit exequi vt voluit glo.in.c.quiſquis ij.q.vj.⁊ probatur per tex.in.c.cum veniſſent.de eo qui mit.in poſſe.quẽ ad hoc allegat Inno.i.c.dilecto.de ver.ſigni.vbi hoc tenet.⁊ iſta eſt communis et verior opinio cano.ſm Alexan.vbi.s̃.col.iiij.tenẽdo tñ quod.s̃.dictũ eſt.de quo vide cano.in.c.ſi quis contra.de foro compe.et in.d.cle.vna vbi Imo.⁊ Card.flo.⁊ in.d.c.in archiepiſcopatu.Anto.de tre.

a ¶Extra ſuum territorium cõſtitutis.cum enim extra ſuum territorium ius dicenti non pareatur impune habet neceſſe iudex qui ſententiam tulit per ſuas literas requirere iudicem alteriꝰ territorij vbi venit fienda executio vt ſuam exequatur ſententiã.l.a diuo pio.§.j.ff.de re iudi.⁊ voluit gl.nota.ad quam quotidie recurritur ſecundum Paulũ de caſtro ibi.in.l.cũ quedam.§.finali.ff.de iuriſditiõe omnium iudicum.⁊ gloſ.in.l.ex cauſa.in verſiculo ex cauſa.ff.ſi quis in ius voca.non ie.que loquitur in mulctando per iudicem alterius territorij qm̃ ſententia mulcte non poterit exequi niſi ꝑ.iudicẽ ſuũ ad lr̃as iudicis mulctandis:quam gloſ.Bald.dixit menti fixe tenendam.in.c.ſignificaſti.de offi.delega.illam tamen limitat ibidẽ Bartol.et eum ſequuntur Ange.Fulgo.⁊ Iaſ.quando ipſe mulctatus non haberet bona in territorio mulctanctis nec ibi reperiretur.quoniam ſi haberet bona vel ibi reperiretur ipſe poſſet exequi ſecundum eos nec teneretur tunc ſcribere nec poſſet per ſuperiorem cogi ſecundum Imo.Paulũ de caſtro.Alexan.et Iaſon.Ita ſaluantes Barto.cõtra Angel.in dicta lege a diuo pio.§.primo.⁊ hoc ſatis ſentit gloſ.in dicta lege cum quedam.§.fin.Sed pulchra et neceſſaria eſt dubitatio vtrum iudex territorij in quo venit fienda executio et bona condemnati ſunt ſita poſſit exequi ſententiã per iudicem alterius territorij latam abſq; literis requiſitorijs iudicis ſentẽtiãtis.Moder.in dicta lege cum quedam.§.finali.ponderant duas gloſ.preallegatas vnam ibi.et alteram.in dicta lege ex cauſa volentes quod iudex non habet ſe intromittere de executione ſententie per alterum late niſi ad literas iudicis ſententiantis:ſed de hoc eſt text..melior de corpore iuris ſecundũ Paulum ibi.in lege properandum.§.ſinautem reus.C.de iudi.quẽ ad hoc ibi notant Angel.et Iaſon.in ſecundo nota.et eſt text.in capitulo romana.§.contrahentes.de foro competenti.libro ſexto.per que duo iura ita tenent Bartol.et alij ſignanter Paul.Alexand.et Iaſon.in dicta lege a diuo pio.§.primo.et docto.omnes in dicta lege cum quedã.§.finali.vbi Cy.et Bald.referunt florentie fuiſſe obtẽtum quod talis executio ſine literis iudicis ſententiantis facta eſſet nulla.Iſtud tamen limitatur ex mente eorũdem docto.quando imploraretur officium iudicis pro executione ſententie per alium late.Secus ſi intentaretur actio in factum ſeu iudicati que poteſt vbiq; exerceri vbi reus ſortitur forum ſecundum Bartolum et omnes.in dicta lege a diuo pio.§.primo.et Paul.et Iaſon.in dicto.§.ſinautem

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſinautem reus. ⁊ licet docto.ibi labo-
rent in ratione differentie aſſignan-
da: tamen plana ratio eſt ſecundum
Jaſ.ibi columna ſecunda. in fine qđ
actio eſt ius reſidens in parte perſe-
quendi in iudicio quod ſibi ab aduer
ſario debetur merito vbicunqꝫ repe-
rio debitoꝛem poſſum illud ius dedu
cere in iudicium corã quocunqꝫ iudi-
ce competenti debitoꝛis abſqꝫ literis
alterius iudicis.l. finali ad finem.C.
de pꝛeſcriptio.lon.tempo.Sed officiũ
iudicis eſt ius reſidens in ipſo iudice
et ius faciendi ea que ſibi incumbunt
ex ipſo officio vt per Barto.et alios.
in.l.pꝛima.ff.de iuriſditione omnium
iudicum.Jdeo merito illud ius reſi-
dens in iudice qui ſententiauit non
debet poſſe intentari coꝛam alio in-
dice niſi cum ſuis literis. Aduerte ta-
men quod etiam vbi agitur actione
in factum non eſt neceſſe dare libellũ
ſꝫ proceditur ſummarie nec ſeruatur
oꝛdo iudiciarius:vt tenent Jmo. Ra-
pha.cu.Alexander ⁊ Jaſ.poſt glo.per
eos ibi allegatas.in.l.intra dies con-
tra Bar.ibi.ff.de re iudicata.lꝫ opini.
Barto.ſit communis et in pꝛactica te
nenda ſecundum Jmo.⁊ Rap.ibi. Sꝫ
ſolum habebit agẽs actione in factũ
docere fuiſſe pꝛo eo latam ſententiam
ſecundum Alexandrũ in dicta.l. a di-
uo.§.pꝛimo.colum.iiij.per.l. ſi pꝛetoꝛ.
in pꝛincipio.ff.de iudi.et.l.non erit.§.
dato.ff.de iureiuran.¶Secundo ſuc-
cedat alia queſtio vtrum ille iudex in
cuius territoꝛio venit fienda executio
requiſitus per iudicem ſententiantẽ
teneatur ad illius requiſitionem exe-
qui.Barto.in dicto.§. pꝛimo. colum-
na fina.verſiculo ſed quero.cum quo
omnes ibi tranſeunt dicit notabili-
ter.quod ſic:et ſi requiſitus recuſet po
terit per ſuperioꝛem cogi et nihilomi
nus tenebitur parti ad intereſſe per
iura que allegat et ſequitur etiã An-
tonius de but.in capitulo poſtulaſti.
de fo.compe. Quod pꝛocedit nedum
in iudicibus eiuſdem foꝛi verũetiam
in iudicibus diuerſi foꝛi puta in epi-
ſcopo qui tenetur exequi ſententiam
latam a iudice ſeculari ⁊ econtra ſm
Bal.in.c.j.col.iij.⁊ in.c.eccleſia ſancte
marie.col.ij.de conſti.⁊ eundem Bal.
in.c.licet vndiqꝫ.de offi.deleg.vbi vo-
luit in vi.col.ꝙ epũs tenet obedire lite
ris poteſtatis ei ſcribẽtis:qꝛ hoc facit
autoꝛitate legis ⁊ allegat gl.ſingula-
rẽ in.l.ex ea gloſ.fi. in fi.ff.de poſtu.⁊
Bal.ſequit Jaſ. in.d.§.ſinautẽ reꝰ.di
cẽs tenendũ coꝛdi qꝛ multi crederent
oppoſitũ: ⁊ idez Jaſ.in.d.l.a diuo.§.j.
col.iiij.Eſt tñ verũ ꝙ epũs tenet exequi
non obediẽdo ꝑcepto arctatiuo ipſiꝰ
poteſtatis ſꝫ patrocinãdo fouere de-
bet iuriſditionẽ tẽpoꝛalem in licitis
⁊ honeſtis iuxta.ca.ij.de excep.lib.vj.
ſm Bal.in.c.j.de offi.oꝛ.ita limitantẽ
dictũ Jnno.ibi qui dicebat qđ ſecula-
ris poteſtas nõ poteſt mandare epi-
ſcopo vt eũ iuuet in executione fiẽda
de ſentẽtia per eũ lata ſed econtra ſic
dicit Bal.ꝙ eſt verũ de pꝛecepto arcta
tiuo acſi dicat ꝙ nõ tenetur pꝛeceptis
arctatiuis obedire tanqꝫ inferioꝛ ſed
requiſitꝰ in iuris ſubſidiũ tãqꝫ maioꝛ
vel par in iuriſditione dꝫ coadiuuare
illius iuriſditionẽ.Pꝛemiſſa tñ qđ iu-
dex territoꝛij in quo venit fiẽda execu
tio teneatur exequi ad literas iudicis
ſentẽtiantis limita pꝛimo quãdo ipſa
ſententia meret executionem de iure
cõmuni secꝰ ſi ex ſtatuto municipali:
qꝛ iura municipalia vniꝰ territoꝛij al-
ter iudex in exequendo ſequi non de-
bet ſecundum Bal.in.l.vna in fi.ver.
C.de confeſ.qui ad hoc allegat.l.miſſi
opinatoꝛes.de exacto. tribu.lib. x.C.
et dicit menti tenendum ⁊ hanc deci-
ſionem Bald. dicunt ſingularem et
eam ſequuntur Alexan.et Jaſ.in.d.§.
et Jaſ.in dicto.§.ſinautem reus.dicit
eſſe dictum nouum Bal.Ad quod be-
ne facit quod voluit Bar.⁊ alij ſequũ
tur in.l. cunctos populos.in.j.queſt.
C.de ſumma trini.⁊ fi.ca.quod in exe
cutiuis attendimus leges et ſtatuta
illius loci in quo fit executio.Et qui-
bus Jaſon in.d.§.j.colum.iiij.impu-
gnat quãdam deciſionem Rap.cu.vt

UVA. BHSC. IyR_228_4

9 ¶ †Octauo ſi ſuper rebꝰ ab exequutoꝛe captis controuerſia moneatur [a] ⁊ ſint eius qui mouet cōtrouerſiā vel hꝫ condemnatꝰ alia bona q̄ ſine cōtrouerſia capi poſſunt: vt.ff.de re iudi.l.a diuo pio .§.ſi ſuper rebꝰ ⁊.§.ſed ⁊ illud. Sꝫ propter hoc non differtur exequutio niſi ad tempus.

10 ¶ †Nono in perſona condēnati facta executione eo q̄ꝺ cōdēnatꝰ in carcerē eſt detruſus lacrimabiliter deludet̃ victoꝛ ſi cōdemnatꝰ

per eum alias duas limitationes ponit Alex.in.d.§.j.verum:qꝛ eas impugnat ⁊ cum eo ibi tranſit Iaſ.ideo nō refero. Anto.de tremolis.

a ¶ Cōtrouerſia moueat. Dic ꝙ ſi cōdemnatus habeat alia pignoꝛa ſup quibꝰ nō moueat ꝯtrouerſia illa debent capi ⁊ illa ſuper quibꝰ mouet̃ cōtrouerſia debēt dimitti: et eo caſu pꝛopꝛie non dicit̃ impediri executio lꝫ impediat̃ in illa re. Ita loquitur.§.ſed ⁊ illud. Sꝫ ſi cōdēnatus non habeat alia bona niſi illa ſuper quibus mouetur cōtrouerſia per tertiū: ⁊ tertius ille ſummarie doceat de pꝛopꝛietate. certe ſupercedetur ⁊ impediet̃ executio per text. ſingulariſſimum ſecūdum Raph. cuma. ibi in.d.§.ſi ſuper rebus. Et nedum ſi moueat controuerſiam de pꝛopꝛietate verūetiam ſi de ſola poſſeſſiōe quoniam etiam ratione ſolius poſſeſſionis quam ille tertius cōtradictoꝛ habet. poteſt impedire executionem ſententie in re illa. Iſta eſt glo. nota cum qua doc. cōmuniter tranſeūt in.d.§.ſi ſuper rebus glo.j. pꝛo qua Bart. ibi allegat text. in.l.fina.C.ſi per vim vel alio modo. Et iſtud tenet etiam Alex. in.l.ſi marito.in pꝛin.in ſecunda columna.ff.ſolu.matrimonio.⁊ Panoꝛmitanus in capitulo cuꝫ ſuper. ad fi. de re iudicata. Secus tamē vbi tertiꝰ pꝛetenderet ſolum ius pignoꝛis in re in qua fieret executio: quia ratione illius iuris non impediretur executio ſed vendet̃ res ⁊ de pꝛecio ſatiſfiet ipſi creditoꝛi ⁊ reſiduum cōuertet̃ in cauſam iudicati: vt dicit tex.in.d.§.ſed et illud. Itē intellige pꝛemiſſa quādo ille tertius ſe opponeret ante executionem perfectam: id eſt ante venditionem rei: vel adiudicationē. Secus eñ ſi poſt: quia tunc non haberet locum ſummaria cognitio de qua in dicto.§.ſi ſuper ſed haberet neceſſe ille tertiꝰ iuris oꝛdine ſeruato rem vendicare: nec tunc ſe intromitteret executoꝛiaꝫ functꝰ officio ſuo vt eſt text. in.d.l.a diuo pio.§.ſi poſt adiectum per quē Bart.in lege iuſte poſſidet. columna pꝛima.ff.de acqui. poſſeſ. dicebat no. quod ſi creditoꝛ titij miſſus eſt i poſſeſſionē reruꝫ tertij tanq̄ eſſet ipſiꝰ titij valet miſſio ex pꝛimo decreto: ſed poterit per tertiuꝫ reuocari ſi ſummarie doceat de iure ſuo. Sed poſt ſecundi decreti interpoſitionem non audietur niſi oꝛdinarie dato libello et iuris oꝛdine ſeruato. Aduerte autē quod huiuſmodi ſummaria cognitio attenditur non ſoluꝫ circa telam iudicij vt pꝛocedatur ſine libello: ſine litiſcō. ⁊ alijs que ſunt de oꝛdine iudiciario de quibus in lege pꝛolatam.C.de ſenten.⁊ inter.omniū iudicuꝫ. que de neceſſitate non requiruntur in executione ſententie ſaltim ſi fiat officio iudicis: vt per Bartoluꝫ in lege intra dies.ff. de re iudicata.et Barto.Bald.et alios in.l.ij.C.de execu.rei iudica. de quo aliquid dixi ſupꝛa pꝛoxima additio. verumetiam circa pꝛobatiōes vt ſufficiat ſemiplena. ⁊ ſic per vnum teſtem cum nō agatur de pleno pꝛeiudicio lege tertia.§.cauſe cognitio.ff.de car.edic.Barto.⁊ alij in dicto.§.ſi ſuper rebus cum concoꝛ. traditis per alex. ibi. Quod autē agatur de non pleno pꝛeiudicio patet in illo text. vbi ſententia lata ſuper illa ſummaria cognitione non impedit quominus agi poſſit poſt moduꝫ via oꝛdinaria ſiue fuerit iudicatum pꝛo tertio contradictoꝛe ſiue contra illum vt ibi declarant doctoꝛes. Pꝛemiſſa

UVA. BHSC. IyR_228_4

autem procedunt vbi executio ſentẽtie fit ſuper rebus nõ petitis puta eſt actum actione perſonali quo caſu tertius impedit executionem docendo ſummarie de iure ſuo. Sed quid ſi eſſet actum actione reali et ſequuta cõdemnatoria cõtra reum eſſet fienda executio in re petita ⁊ adiudicata. dicam infra eodem titulo verſiculo. idẽ dici poteſt. Anto. de tremo.

a ¶ Fecerit ceſſionem. Uides ergo quod debitor incarceratus liberatur cedendo bonis. Et ſi nondum fuerit incarceratus ſed formidet incarcerari cedendo bonis impediet ne incarceretur: quoniam ceſſio bonorum impedit vlteriorem executionem. l. j. C. qui bonis cede. poſ. ſiue ante ſententiam fiat ſiue poſt vt in dicta. l. prima. vbi Bar. Et licet gloſſa que alibi nõ reperitur in iure in. l. vbicunq; gloſſa prima circa medium. ff. de fideiuſſoribus. quam non reperiri alibi teſtatur Nico. de nea. in. §. fi. inſti. de actio. voluerit quod cedẽs bonis liberet ipſo iure ab obligatione ciuili remanente ſola naturali quam gloſ. ibi ſequitur Dy. ⁊ ray. de for. in. d. l. prima. lȝ etiaȝ glo. in. l. heres a debitore. §. quod ſi ſtipulator. in verſi. perimit. ff. de fideiuſ. voluerit per ceſſionem cedentem ab vtraq; ⁊ ciuili ⁊ naturali, liberari. Attamen doctores communiter tenent contrarium ⁊ eſt veritas quod cedẽs bonis a neutra liberatur obligatiõe. Sed ex ceſſione paratur ſibi tantummodo exceptio: vt voluit gl. ⁊ ibi Bar. in. l. qui bonis. ff. de ceſ. bo. ⁊ idẽ Bar. in. l. iij. per illuȝ tex. C. de bonis auto. iud. poſ. ⁊ Bar. Ange. Jmo. ⁊ rap. cu. in. d. l. vbicunq; ⁊ Cy. in. ix. queſtione. Bar. Bal. ⁊ Saly. in. d. l. j. C. qui bo. cede. poſ. vbi eſt text. formalis quod cedentes non ſunt liberati hoc etiam probant omnia iura dicentia cedentem poſſe exigi ſi peruenerit ad pinguiorez fortunam. quod verbum exigere ſonat vtranq; obligationẽ ſubſiſtere. ⁊ hoc etiã tenẽt Joãnes fa. Joã. de pla. Ange. are. ⁊ Jaſ. in dicto. §. fina. Paratur ergo ſolum cedenti exceptio contra executionem ſententie ne poſſit detrudi in carcerem: vel ſi fuerit intruſus vt liberetur: vt hic itẽ ſecundo ne conueniatur et exigatur in bonis poſt ceſſionem queſitis niſi inquantum facere poteſt deducto ne egeat dicta. l. qui bonis ⁊ l. ſequenti. ff. de ceſ. bo. vt dixi ſupra titulo proximo. in principio in ver. ⁊ ceteri colũna fina. Quod intellige ſane niſi bona ſua in fraudem alienaſſet quo caſu in poſtea q̃ſitis propter eius fraudem tenetur inſolidum vbi alias nõ poſſet exigi niſi inquantũ facere poſſet. iſte eſt textus ſingularis in. l. fi. §. fina. ſecundum vnam lecturam. ff. de his que in frau. credi. quem dicit ad hoc ſingularem Jaſ. in dicto. §. finali. inſti. de acti. ⁊ ita tenẽt Nico. de neapo. ibi poſt Cynum in dicta. l. prima. ⁊ Paulus de caſtro. in. l. etiam. §. primo. ff. ſoluto matrimonio. Secundo intellige quo ad creditores antiquos ante ceſſionem: quia quo ad poſteriores poſt ceſſionem ſortitos etiam vbi in fraudem non alienaſſet tenetur inſolidum: ita ſingulariter limitat Joannes fab. quem ibi ſequuntur Joannes de platea Angelus areti. et Jaſon in dicto. §. finali. per textũ a contrario ſenſu in. lege tertia. C. de bono. auto. iudi. poſſi. Sunt tamẽ aliqua bona ab eo qui ceſſit bonis queſita poſt ceſſionem in quibus non debet fieri executio puta libri ſcholaris clerici breuiarium et militum arma. vt dicit Baldus in rubri. C. qui bonis cede. poſſunt per gloſſam ſingularem reputatam in. l. nepos proculo. de verborum ſignificatione. ff. et ſequuntur Angelus are. et Jaſo. in dicto. §. finali. inſtitu. de acti. Uerumtamen quia hec ceſſionis bonorum materia eſt frequens poſt ſcribentes in dicta l. j. ⁊ in dicto. §. fina. ⁊ in. c. odoardus.

UVA. BHSC. IyR_228_4

de ſolu. ponam hic aliquos caſus in quibus nō admittitur ceſſio primus vbi eſſet debitor ex delicto: vt dixi in d.titu.proxime precedenti. in princi. in verſi.ceteri.col.j.Secundus quando in fraudez alienaſſet bona ſua.ita quod non poſſent reperiri: q: poterit incarcerari nec liberabitur cedendo bonis per textū ſingularez ſm aliam lecturam a Barto.ibi approbatam in d.l.fi.ff.de his.que in frau.credi.⁊ idē tenent Barto.⁊ omnes in.l.alia.§.eleganter.ff.ſolu.matri.⁊ Bal.in.d.l.j. et illum textum ad hoc dixit ſingularē. in.l.is q̄ bonis.ff.de ceſ.bo. quē refert et ſequitur Alex.de imol.in.d.§.elegāter.col.v.in fine.⁊ idem per illuz text. voluit Paul.de ca.in ea.l.alia.§.j.als eſt.l.etiam declarans non procedere quando alienata eſſent immobilia q̄ apparerēt:quia propter alienationez illorum in fraudem factam nō priuaretur beneficio ceſſionis bonorū: ſed creditoribus agendum eſſet actione reuocatoria contra poſſidentes ſecundum Dynum in.§. in fraudem. inſti. de actio.et Paulus de caſtro ſequitur Alexander in dicto.§.eleganter.

¶Tertius erit quādo debitor eſt ſoluendo quia ille qui habet vnde plenarie ſatiſfaciat creditoribus nō poteſt bonis cedere: ita tenet Bald. in dicta l.j.columna ſecunda.verſiculo quero nunquid ille:⁊ eſt ratio ſm eum quia ad incarcerationem de iure communi perueniri non poteſt niſi prius excuſſus bonis: prout voluit gloſ. in.l. tertia.§.tutores qui.ff.de ſuſpec.tuto. quam ſequitur Bartolus et Baldus in dicta.l. j. et eam dicit ſingularem Paulus de caſtro in dicto.§.elegāter. et eā dicunt reputari ſingularē Jmo. Alexan.et moder.in.l.a diuo pio.§.in venditione.ff.de re iudicata. Si ergo habet bona ſuperuacua eſſet ceſſio cū incarcerari non poſſit:⁊ cū Bal. tenēt Nico.de neapo.⁊ Jaſ.in.d.§.fi. lz Cy. in dicta.l.j.tenuerit contrarium.

¶Quartus caſus erit quando creditores non inſtarent ſed iuri incarcerandi renuntiarent:quia hoc miſerabile beneficium et ſubſidiarium non debet concedi niſi propter neceſſitatem:et ſic ſpōte cedens non debet admitti:quia ceſſat ratio carceris euitādi ergo ceſſabit beneficium:ita Bald. in dicta.l.j.colum.iij.verſicu. quero ſi creditores.dicēs quod tali caſu debitor prout dictuz incrabitur tenebitur ſoluere creditoribus non attento ne egeat iſtud idem tenent Jo. fa.⁊ Jaſ. in.d.§.fi. de actio.inſti. qđ tamē dicit Bald. non attendi ne egeat intelligē ſaluo ſibi neceſſario victu diurno qui non poteſt laborātibus ſubtrahi ſm eum ibi.colum.fina. Quintus erit qñ ſpe ceſſionis contraxiſſet audacior factus ad contrahendum quia cedere non poterit.arg.tex. in.l.j.§.⁊ que ibi Bart.notat de prefecto vrbis Romane.⁊ de delinquente.ff.ſi quis teſta.liber eſſe iuſ.fue.⁊ tenent expreſſe Joā. de pla.⁊ Jaſ.de may.in.d.§.fina. poſt Dy.in regula.peccatum.lib.vj.Sextꝰ quādo tēpore quo contraxit ſciebat ſe non eſſe ſoluendo:quia cedere nō poterit ſm Bar.no.i.d.l.alia.§.elegāter. in vlti.verſi.⁊ ibi omnes ſequunť excepto Rapha.vt ibi dicit Alexan.per text.in.l.peñ.ff.de iure do. quem dicit ſingularem Pau. de caſt.in.l. etiaz.§. j.ff.ſoluto matrimonio.dicens procedere quādo dolus debitoris interueniſſet aſſerendo ſe ydoneum facultatibus als ſecus:⁊ Paul.ſequitur Alexan.in dicto.§.eleganter.colum.vj.

¶Septimus qñ volens cedere debitum non agnoſceret:q: tūc demū admittitur ad cedēdū qui debitū agnoſcit.tex.eſt in.l.pe.vbi Bart. ff. de ceſ. bo.⁊ glo.Bal.⁊ ceteri in.d.l.j.C.eo.dicentes idē eſſe in eo qui non confiteť nec negat cuz habeatur pro negāte.⁊ idē dicūt ſcribē.in.d.§.fi. ſignāter Ange.are.etiā ponit an priueť beneficio ceſſionis qui primo negauit debituz:⁊ poſtmodum fuit conuentus:de quo etiam latius per Bal.et Salyce.in.d. l.j.⁊ per canoni.in dicto.c.odoardus. et aliquid dicetur paulopoſt.

UVA. BHSC. IyR_228_4

¶Octauꝰ quando bona nō indicaret
ſed aliqua ex illis occultaret qꝛ per=
dit cedendi beneficium glo. ⁊ Barto.
in.d.l.pe.ff.de ceſ.bo.⁊ glo.Bal.⁊ cete
ri in.d.l.j.pro qua Bald. adducit tex.
in.l.ij.C.quando ⁊ qui.quar.pars de=
be.quoniam ſecundum eū ſubtrahēs
ſimilis eſt negāti.l.hereditatū.§.fi.ff.
ad.l.falci. ⁊ tenēt Ange.⁊ Jaſ.i.d.§.fi.
¶Nonus quādo teneretur ad factū
ad quod poſſet preciſe cogi iuxta.l.
ſtipulationes nō diuidunt.in prin.ff.
de verbo.oblig. quia talis debitor nō
admittitur ad cedendum.ita Barto.
expreſſe in.l.j.ff.de ceſ.bo ⁊ Cy. Guil.
de cu.Ray.Bald.et alij in.d.l.j.C.eo.
Joan.fa.Joan.de pla.Ange.⁊ Jaſ. in
d.§.fina. intellige tamen quādo debi
tor facti haberet facultatem faciendi
alias propter impoſſibilitatem locus
eſſet ceſſioni ſecundum Baldum vbi
ſupra.et Joan.fab.et Jaſ.in.d.§.fina.
¶Decimus qñ acceptauit inducias
quinquēnales qꝛ amplius cedere nō
poterit.glo.⁊ doc.in.l.fi.C. qui bo.ce=
de.poſ.⁊ Ange.are.in.d.§.fi.colum.v.
¶Undecimus qñ cederet vt euitaret
munera publica ſiue ne muneribus
fungeret publicis vel ne ſolueret col=
lectas:qꝛ hoc nō poteſt:vt eſt tex. quē
ibi expreſſe notat Bal.⁊ dicit mēti te
nendū in.l.propter honorē.C.qui bo.
cede.poſ.et ſequitur Jaſ. in.d.§. fina.
¶Duodecimum ponebat Ludo. ro=
manus in.l. alia.§. elegāter.ff. ſoluto
matrimonio.et in ſuo ſingulari. ccxj.
incip. deportatus: vez quando quis
fuiſſet deportatus bonis confiſcatis:
⁊ poſtmodum reſtitutus ad ciuitatez
⁊ bona qꝛ tenebitur creditoribus prio
ribus abſq; beneficio ceſſionis bono=
rum per tex.in.l.ij.in fi.ff. de ſen. paſ.
et illum text.Ro. in.d. ſingulari dicit
vnicum ⁊ ſingularem in mūdo:⁊ ſim=
pliciter ſequitur Jaſ.in dicto.§.finali,
allegando tamen corrupte.l.iij.C. eo=
dem titu.Sed Alexan.de imol. in di=
cto.§. eleganter.colūna.vj. quem be=
ne poterat vidiſſe Jaſ.tenet nota.con
trarium nec ille textus aliquid ꝓbat
prout alias ſuo loco latius dicam.
¶Ultimus caſus erit ſi cum iuramen
to renuntiatum fuerit ceſſioni bono=
rum.quoniam licet altercatio exiſtat
inter ſcribentes vtrum pactum de nō
cedendo valeat.vt per Cynum Bald.
et Salycetum late in dicta.l.prima.et
per Dynum et ceteros in dicta.l.alia.
.§.eleganter.ſignanter per Alexādrū
qui reprobat opiniones Dyni Bart.
et ſequacium tenentium non poſſe re
nuntiari ceſſioni bonorum reprobata
etiam diſtinctione Bald. in dicta.l.j.
permulta tenet indiſtincte cum Pe=
tro et Jacobo de are. quod valeat pa=
ctum de non cedendo etiam ad effe=
ctum carcerādi debitorem prout etiā
tenuit Panormi.in.c. finali.in fiñ. de
pactis.Attamē ego habeo pro indu=
bitato ꝙ vbi iuramentum interuenit
ſit tale pactum ſeruandum per capi=
tulum cum contingat.de iureiurādo.
et.c.licet eodem titulo.lib.vj. cum ſi=
milibus.et voluit Fede .de ſe. conſi=
lio.lx.incipiente. quod pactum limi=
tans notabiliter niſi eſſet notoria et
manifeſta mēdicitas ⁊ fames quo ca=
ſu iuramentum eſſet contra ius natu
rale.et Fede. referunt ⁊ ſequunt Pa=
normi.in dicto.c.fina.et Alexan.in di
cto.§.eleganter. columna.iiij. de quo
etiam per Felynum in. c. ſi diligenti.
poſt princi.verſicu.quarto correlarie.
de foro competēti.¶Extra caſus pre=
dictos dic quod quilibet regulariter
admittitur ad cedendum ſiue ſit pa=
terfami.ſiue filiusfami.ſiue maſculus
ſiue femina.l.penultima.C.qui bonis
cede.poſ.etiam minor ad petitionem
creditorum ⁊ cum decreto iudicis: cū
ſit alienatio vniuerſorum ſecundum
Baldum in dicta lege fina. columna
fina.licet incarcerari non poſſit de iu=
re communi ſecundum Angelū are=
ti.in dicto.§.finali.columna prima: ſi
ue etiam ſit debitor priuati ſiue fiſci
non tamen ex delicto. eſt textus in.§.
item ſi quis ex ſocijs.inſti. de ſocie.de
quo tamen dic vt per baldum et Sa=
lycetum in dicta.l. prima. ⁊ doctores

UVA. BHSC. IyR_228_4

in dicto.§.finali. Siue ſit priuatus ſiue eccleſia: quia etiam eccleſia poteſt cedere bonis vt eſt textus peregrinus et ſingularis in auten. vt deter. ſit nume.cle.§.cum vero deo amabiles colla.prima quem ad hoc dicit peregrinum et ſingularez Jaſ.in dicto.§.finali.iſti. de actio. Et a eadem ratione ſm Angelum et eundem Jaſ. ibidem erit dicendum in alia vniuerſitate vl' collegio puta ſcholarium vel pellipariorum. Et ſiue a principio fuerit cō feſſus debitum ſiue negauerit ⁊ cōuictus poſtmodū confiteatur ſecundum Baldum et Salycetū in dicta l.j.per textum in dicta.l. penultima. ff.de ceſ.bono.licet aliter dicat Angelus.are.in dicto.§. fina. vnum etiam non omitto quod Angel. ibidem in fina. verbis dicit perpetuo menti tenendū quod ſi debitor fuerit incarceratus et non habeat vnde ſe alat quod creditor ad cuius inſtantiam eſt incarceratus debet ei prebere alimenta. alias iudex poterit eum relaxare per gloſſam ſecundum eum ſingularem in.l. fina.in verſi. agnoſcere de ero. mili. anno.libro duodecimo quaz dicit nō eſſe alibi Bartolus ſi eius ſit lectura in.l.ſanctum.ff.de re.diui.de qua etiā gloſ. vide per Jaſ.in.l.ſi victum.ff. de re iudicata.

a ¶ In lege aquilia ſi delectū. Que lex eſt ſingulariſſima ſecundum Bartolum.ibi: et licet habeat varias lecturas tamen ſecundum Bartolū ⁊ Baldum ibi iſta quam autor iſte ſentit eſt verior: vcȝ quod delens cyrographuȝ debiti conditionalis illius tenore plene per teſtes probato poteſt condemnari ad ſolutionem debiti ſub eadem conditione ſed ſententie executio differtur vſq; in diem exiſtentis conditionis: et ſi defecerit conditio euaneſcit ſententia. Anto.de tremo.

11 ¶ † Decimo ad tempus executio prorogatur in conditionali chirographo interlecto vt.ff. ad legem aquiliam.l.in lege[a] acquilia ſi delectum: quia differtur condemnationis executio vſq; quo debiti extiterit conditio. Secus in eo qui eſt condemnatus in tabulis exhibendis quia non differtur condēnatio intereſſe quia pena cōtumacie[b] preſtatur ab eo qui non exhibet: vt.ff.de tabu.exhi.l. locum.§. condemnatio.

12 ¶ † Undecimo ſi fullo vel cōmodatarius eſt in re locata vel cōmodata cōdēnatus ⁊ poſtea cōmodator vel locator rem inuenerit commodatā vel locatam argu. ſume[c]

b ¶ Pena cōtumacie. Barto.in.§.cōdemnatio hic allegatio tollens contrarium de.d.l. in l. aquilia dicit qđ ibi tenebať ex culpa: ideo differtur executio: hic vero ex proprio: ideo repreſentatur. Adde etiam quod illum textum in.d.§. condemnatio.volentē quod vbi debituȝ eſt cōditionale ꝓpter contumaciaȝ et delictū tertiȷ ſtatiȝ fiat executio nō ſpectata cōditione limitat Joan.de imol. poſt Bartolum per illum textum in.l.ſi finita.§.fina. ff.de damno infecto. quando debituȝ erat futuruȝ ex diſpoſitione hominis ſecus ſi ex diſpoſitione legis: vt in caſu dicti.§.fi.et dicit Jmo.ꝙ iſta limitatio forte non inuenitur alibi: et eā dicit ſingularem Alex.in addi.ad Bartol.in dicto.§.cōdemnatio.qui addūt aliam limitationem vt per eos. Antonius de tremolis.

c ¶ Argumentum ſume. Jdeo dicit argu.ſume quia non ponit caſum illarum.ll.vt notat Joānes and. in addi.ad Specu. in titu. de execu. ſen.§. poſtremo.verſiculo decimo.vbi Spe. poſuit iſtum verſiculum. et eſt mens huius autoris dicere poſtq fullo condemnatus ad eſtimationem rei quaȝ amiſerat ſi ſoluat: et poſtmodum dominus rem reperiat poteſt condicere pretium eſtimationis vt habetur in dicta. l. ſi fullo.que ſecundum Bartolum ibi eſt multum nota. Jta ⁊ multofortius ſi ante executioneȝ ſen-

UVA. BHSC. IyR_228_4

tentie ſeu condemnationis eſtimatio
nis. dominus rem reperiat et habeat
impedietur executio, et idem dicas
in commodatario. Quibus ex mente
doctoꝛuꝫ ibi tres actiones competūt
prima vtilis rei vē
dicatio cōtra quē-
cūcꝫ illius rei pro
qua ſoluerunt eſti
mationem poſſeſ-
ſoꝛem: quia ſoluen
do rei eſtimationē
videtur illaꝫ emiſ-
ſe per. l. ſi culpa. ff.
de rei vendica. Et
ideo tanq̄ domi-
nus vendicabit li-
cet habuerit cauſam a domino ſecun
dum Rapha. ful. Pauluꝫ et Jaſ. in fi.
in dicta. l. ſi fullo contra gloſſam Bar
to. et Alberi. et ibi: et quod competat
vtilis rei vēdicatio: tenuit Bartolus
ſibi contrarius in dicta. l. in commo-
dato. §. finali. ibi item eſt rei vendica-
tio. ff. commo. Secunda eſt conditio ſi
ne cauſa de qua in dicta. l. ſi fullo. que
competit ad pretium eſtimationis re
petendum preciſe. non quod ad repe
tendum ſolutum in vim ſententie de-
tur aliqua conditio nec indebiti nec
ſine cauſa quando cōdictio tenderet
ad directo impugnandum ſententiā
de iniquitate. l. prima. C. de cōdic. in-
de. et. l. eleganter. §. finali. vbi gloſ. et
Bart. ff. eo. Sed ex eo quia cauſa que
ſuberat tempoꝛe ſententie eſt redacta
ad non cauſam ſecundum Bartolum
et doctoꝛes in dicta lege ſi fullo. et in
dicta lege pꝛima. et alibi ſepe. Tertia
eſt actio ex eo contractu contraria ad
alterum duoꝛum puta ad rem vel ad
pꝛetium eſtimationis de qua in dicta
lege in commodato. §. finali: et electio
actionum erit ipſius actoꝛis qui ſol-
uit. Sed electio ſolutionis ſecundum
Jacobum butri. et Bartolum ibidem
in pꝛimis duabus actionibus ante li
tem conteſtatam erit ipſius rei: puta
locatoꝛis ⁊ commodatoꝛis quia ſi con

ff. de condi. ſine cau. l. ſi fullo. ⁊. ff.
commo. l. in commodato. §. fina.
et. l. rem mihi. pꝛimo reſponſo.
¶Duodecimo in conuēto a mul-
tis actione noxali: quia ſi ſeruum
p̄ſtiterit illi q̇ pꝛimo vicit ceteris
poſtea vincentibus denegatur
actio iudicati[a]. ff. de noxa. l. ſi q̇s
a multis.

ditione ſine cauſa petatur pꝛetiuꝫ li-
berabitur rem reſtituendo et viceuer-
ſa ſi agatur rei vendicatione ad rem
poterit reddere pꝛetium: poſt litem ve
ro conteſtatam amittit illam electio-
nem per legem ter
tam. in pꝛincipio.
verſiculo et gene-
raliter. ff. de eo q̇d
cer. loco: licet quo
ad actionē rei ven
dicatiōis aliter lo-
quatur: ibi Pau-
lus de caſtro: ī ter
tia vero actione
electio erit rei vſcꝫ
ad ſententiam. l.
plerumcꝫ. ff. de iure dotiuꝫ. ⁊ per no-
ta. in. l. eum qui certarum. ff. de ver-
boꝛuꝫ obligationibus. Antonius de
tremolis.
a ¶Actio iudicati. Ratio huius eſt
quia pꝛeoccupantis melioꝛ eſt condi
tio: vt dicit textus in dicta. l. ſi quis a
multis. et textus in lege inter eos. in
pꝛincipio. ff. de re iudicata. Sed pul-
chꝛum dubium eſt quando dicatur
pꝛeoccupaſſe an per ſententiam an
per ſolam litiſconteſtationem non di
co in caſu hic poſito per dominum
Ubertum quia lex per eum allegata
hoc decidit quod per ſentētiam. Sed
quia alia iura videntur dicere quod
per litiſconteſtationem: ideo ex men-
te glo. et ſcribentium in dicta lege in-
ter eos. et gloſſa Barto. et alioꝛum in
l. ſi pluribus. de legatis pꝛimo. et ca-
no. in capitulo ſi duo. de pꝛocuratoꝛi-
bus. lib. ſexto. ⁊ gloſ. ⁊ doctoꝛes in. c.
capitulum. de reſcriptis. breuiter dic
pꝛo nūc quod vbi agitur de iure que-
rendo ad pꝛeoccupationem ſufficit li
tiſconteſtatio: et dicetur pꝛeoccupaſſe
vt melioꝛis ſit conditionis qui pꝛimo
litem conteſtatus eſt. l. pluribꝰ. in ver
ſiculo quod pꝛioꝛ petūt. ff. de pꝛocura
to. iuncta lege amplius non petituꝫ.
ff. rem ra. habe. ⁊ gloſ. ſingularis. l. ſi
quis poſteaq̄. gl. j. ff. de pec. ⁊ eſt tex.

UVA. BHSC. IyR_228_4

expreſſus de litiſconteſtatione in. d. c. ſi duo. in principio. Quandoqꝫ tamen ſufficeret citatio puta ad preoccupandum exercitium iuriſditionis l. ſi quis poſtea qꝫ. ff. de iudi. c. gratuz de offi. delega. ſecū dum Bartolum et moder. ita limitã tes in. d. l. ſi pluribus. Si vero agaꝛ de iure queſito pre ferendo ⁊ tunc aut plures agunt ad idē inſolidū ex eadē cauſa ⁊ tunc etiã ſufficit litiſconteſtatio. Si vero plures agūt ad diuerſa ⁊ ex diuerſis cauſis tunc eſt neceſſaria ſentētia: ⁊ qui primo vicit videꝛ p̄occupaſſe ⁊ melior erit eius cōditio. l. ſi q̄s a multis hic allegata. Et aduerte bene ad verba huius autoris q̄ recte ſentit ꝙ ille dicaꝛ p̄occupaſſe qui primo obtinuit ſententiã ⁊ ei res fuit tradita: ⁊ ſic prima ſententia fuit executioni mandata anteqꝫ ſecundus vinceret. Quoniam ſi vtraqꝫ ſententia eſſet iam lata ⁊ ageretur de illarum executione ille preferretur qui prior executionem peteret nec haberetur ratio prime ſententie. l. in iudicati. ff. de re iudi. Si autem concurrerent eodem tempore tunc vtriqꝫ ſatiſfieret pro rata glo. Bar. ⁊ omnes in. d. l. inter eos. in princi. glo. mag. in fi. de quo tamen plenius videto ibi Bar. ⁊ modernos limitantes vt per eos. Anto. de tre.

Idem dici poteſt in conuento a multis actione [a] reali: vt. ff. de rei vendic. lege is quo a fundus.

a Actione reali. Quoniam. ſ. eod. titu. verſicu. octauo ſi. ſuperdictū fuit quando tertius impedit executionez ſententie fiendam ſuper re non petita et in iudicium non deducta puta vbi actione perſonali actū fuit. Nūc cum authore reſtat dicendum quando tertius impedit executionem fiendam ſuper re petita ⁊ in iudicium deducta. Unde Barto. in. l. a diuo pio. §. ſi ſuper rebus. ff. de re iudi. poſt Innocen. in. c. cum ſuper. eod. tit. Et idē Barto. in. l. pe. ff. de peti. heredi. et in l. ita tamen. §. quoties. ff. ad trebel. diſtinguit quod aut res ſuper qua petitur executio fieri eſt vacans ⁊ tūc quilibet tertius ſe opponens executioni illam impedit per. l. fina. C. de edic. diui Adri. tol. ⁊. c. veniens. in. ij. de teſti. Aut res eſt ab aliquo poſſeſſa: et non impeditur executio: ſed vincens poſſeſſori preſtat cautionem de euz defendendo aduerſus tertiū per. l. is a quo fundus hic alleg. Et dicit cardi. flo. in dicto. c. veniens quod illa verba Innocen. ſunt ſubtilia ⁊ aurea ⁊ quod omnes doctores eum ſequuntur ⁊ quod Bar. fecit magnum feſtum in dicto. §. ſi ſuper rebus. ⁊ de ratiōe differentie vide vtrobiqꝫ videlꝫ per Innocen. ⁊ Bart. vbi ſupra. Tu autem ex dictis ſcribentiū in. c. cum ſuper. de re indi. ⁊ in. d. c. veniens. ⁊ in. d. §. ſi ſuper rebus. ⁊ in. l. ſi alienam rem. ff. ſolu. ma. limita primū Bar. membrum niſi ſe opponens haberet preſumptionem calumnie: quia tunc ſufficeret preſtare cautionez nec retardaretur executio. Ita tenet cardi. flo. in. d. c. veniens. in. ij. oppo. ⁊ in clemen. j. in. iiij. queſt. de re iudi. per tex. optimum in. c. ſuſcitata vbi etiam Panor. in. ij. col. de in integ. reſti. pro quibus Feli. in. d. c. veniens colū. iiij. verſicu. quod autem adducit gl. in. c. ſuper eod. in ver. tenebit ⁊ ibi Panor. de offi. deleg. que expreſſe hoc vult ſecundū eum quē latius vide ⁊ dixi aliquid. ſ. eo. ti. verſi. ſecundo ſi in integrum. Secūdo limita quando ille tertius ignorauit litem motã ⁊ ſentētiã latam: quoniã ſi ſciuiſſet ⁊ pro ſuo intereſſe non comparuiſſet non audiretur etiaz data cautione per. c. quãuis cum ſua materia de re iudi. et. l. ſepe. ff. eo. ſm Anto. de butri. pa. et Feli. in d. c. veniens. ⁊ tenet Alexan. de Imo. in. d. §. ſi ſuper rebus. col. poſt Imo. in dicto. c. cum ſuper ⁊ in. l. a ſentētia. in princi. ff. de appel. ⁊ dicit Alexan. q̄d hoc dictū tenēt cōmuniter doc. Secundū membrum Bar. amplia procedere etiã in beneficialibus vt videlꝫ tertius ſe opponēs executioni ſnīe la-

UVA. BHSC. IyR_228_4

¶Idem ſi condemnatus in actione noxali ⁊ in eſtimatiõe dãni ſeruũ intra quadrimeſtria[a] tẽpora pro noxa dederit.vt.ff.de pe.here. l.itẽ veniunt.§.idem recte.¶†Videamus nũc de cauſis nullitatis ſeu annullationis ⁊ quib⁹ modis ſententia annulletur.Annullatur ⁊ nulla pronũtiatur rõne iudicis. Ratione litigatoris contra quem

re ſuper beneficio non impediat executionẽ preſtita cautione victo de eũ defendendo contra tertium ẜm Inn. in.d.c.cum ſuper ⁊ eundẽ Inno.Io. an.⁊ docto.in.c.j.de cõceſ.preben.in vj.⁊ Pa.⁊ Fely.colum.iij.in.d.c.veniens ⁊ Iaſo.in.d. §.ſi ſuper rebus. a col.fi. Limita nũc primo vbi interueniſſet ſciẽtia ipſi⁹ tertij:vt dixi ĩ precedenti mẽbro.Secundo limita ſecũduʒ Imo.in.d.l.a ſententia in prin. in.v.col.ff.de appel.quẽ ſequit̃ Alex. in.d.§.ſi ſuper rebus.col.ix.verſicu.tñ poteſtis quando ille victus poſſideret:quia tunc impediet tertius executionem preſtita cautione ſecus tamẽ ſi ille tertius ſe opponens poſſideret: quia audiendus eſſet et impediret executionem per ea que habentur in d.c.cum ſuper ⁊ in.d.§.ſi ſuper rebus ⁊ in.l.ob maritorũ.C.ne vxor pro ma. et in.l.fina.C.ſi per vim vel alio mo.⁊ certe in illis terminis loquitur.d.l.a qua videlicet quando non tertius ſed victus poſſidebat. Limita tertio quando ille tertius opponens ſe executioni egiſſet pendente iudicio eius qui primo ad ſententiam peruenit vt tunc ſit neceſſaria preſtatio cautionis ne iſte ſecundus habeat neceſſe inchoare nouum iudicium et proceſſum contra vincentem qui in vim dicte cautionis preſtite victo tenebitur ſuſcipere iudiciũ contra tertiũ ex eadem inſtãtia ↄtra priorẽ poſſeſſorẽ ⁊ victũ agitata ex mente Bar.in.l.penul.ff.de peti.heredi.Si vero ſententia erat iam lata ⁊ in rem iudicatam tranſacta anteq̃ iſte tertius ageret tunc indiſtincte mandabitur executioni nulla preſtita cautione cum hoc caſu tertij non interſit a quo petat. Ita limitant Innocen.Anto.de but. Imo.⁊ alij in.d.c.cũ ſuper.⁊ idẽ Imo. in.d.l.a ſnia.in princi.col.v.⁊ Felyn. poſt domi.ſuum in.d.c.veniens.colũ. iij.verſi.declara primo.⁊ Iaſon in.d. §.ſi ſuper rebus.licet Alexã.de Imo. aliter dicat in.d.l.ſi alienam rem.col. fi.¶Quarto limita niſi executione ſententie et traditione rei vincenti poſſet ſequi periculum animarũ: quia tũc differtur executio donec ſecundus egerit puta duobus petentibus eandem mulierẽ in vxorẽ ſi alter prius perueniat ad ſententiã non eſt ſententia exequenda etiam preſtita dicta cautione ſed eſt omnino executio differenda.Iſta fuit ſingularis deciſio Innoc.quem ibi ſequunt̃ Pa. in rubri.de ſpon.duo.extra.⁊ Fely.in d.c.veniens.col.iij.⁊ Iaſ.in.d.§.ſi ſuper rebus.col.fi.Et iſta notabis q̃ nõ inuenies per aliũ ſic collecta. Antonius de tremolis.

a ¶Intra quadrimeſtria.tu dic ꝙ imo iſta facultas dandi ſeruum ꝓ noxa que competit ex diſpoſitione legis durat etiam poſt quadrimeſtria tẽpora vſq̃quo condemnatus cõueniatur iudicati ⁊ quidem vſq̃ ad litiſconteſtationem ſuper actione iudicati ꝑ tex.ſingularem in.§.idem recte.hic alleg.vbi glo.expreſſa Barto.⁊ docto.⁊ dicit ibi gl.hoc probari illa ſola lege ⁊ idem voluit Bar.⁊ omnes poſt gl. ibi in.l.miles.§.decem.ff.de re iudi. Secus autem ſi facultas competeret ex diſpoſitione hominis puta debitori meo in centum dedi facultatẽ mihi ſoluendi aliud pro dictis centum:certe huiuſmodi facultatem perdit per litiſconteſtationem factam ſuper debito principali per textum.cui Bart. ibi neſcit dare concordantem.in.l.ſi q̃s ſtipulat⁹ fuerit decem in melle.ff. de verbo.oblig.queʒ Pau.ibi dicit ſingularem et non alibi:⁊ hoc ideo quis

UVA. BHSC. IyR_228_4

fertur[a] ratione quantitatis: ratione temporis: ratione modi: et ratione conditionis. ¶ † Ratione perſone iudicātis. quia ſeruus quia minor .xxv. annis. nec eſt a principe delegatus impubes furioſus famoſus[b] a dignitate ꝓpter ſui turpitudinem remotus vel quia iudicauit in cauſa ſua que dic. vt ſupra quibus modis examen ordinarij iudicis declinet. §. in perſonam iudicis ⁊ in alia rubricella de impedimentis ⁊ exceptionibus que delegatis iudicibus opponuntur. §. ſi vero nullū ⁊ §. generaliter.[c] ¶ Ratione ꝑſone litigatoris: q: iudicatū eſt cōtra minorē[d] indefenſuꝫ ſine tutoris aut curatoris autoritate ⁊ ꝯ prodigū

14

mitius agitur cū̄m lege quā̄ cum homine lege celſus. ff. de arbi. Item aduerte cum autor dicit ⁊ in eſtimatione dā̄ni quoniam idem eſſet ſi eſſet condemnatus alternatiue ad decem vel ad dandum ſeruū̄ pro noxa. quia etiā̄ a hoc caſu ſola decē̄ ſunt in obligatione ⁊ ſerui datio eſt in ſolutione ſi condemnatus velit: quia ſententia eſt b intelligenda ſecū̄dum naturā̄ actionis propoſite: vt eſt text. ſolennis ſecundum Iaſ. in d. §. decem. Et ideo non facias vim ſine fuerit ſimpliciter condemnatus c ad decem ſiue alternatiue ad decē̄ d vel ſerui deditionem: quia neutro caſu opterit preciſe peti ſeruus. ſed iuxta naturā̄ actionis ꝓpoſite poterit re⁹ condē̄natus dare ſeruum vel decem vſqꝫ ad litiſcon. ſuper actione iudicati vel alia in quam actio iudicati eſſet tranſfuſa puta ſuper petitione hereditatis vt in. d. §. idem recte. Licet ſecus ſit in ſtipulatione alternatiua que intelligitur ſecundum formam verborum ſententia autem ſecundum naturam cauſe vt in. d. §. decem vbi eſt melior tex. de corpore iuris ſecundum Rap. cuma. ibi Anto. de tre.

a ¶ Contra quem fertur. Addas tu vel pro quo fertur: quia etiam multotiens annullatur ſentētia ratione perſone illi⁹ pro quo ſeu in cuius fauorē̄ ferē̄: vt q: lata ꝑ furioſo ꝑ mortuo ꝑ infante pro abſente non contumaciter de quibus dices infra eo. verſicu. Ratione perſone in additiōe magna.

b ¶ Famoſus. Hoc tamen caſu non eſt nulla immo tenet iudicium ſi non opponatur vt dixi ſupra titu. proxi. in verſi. Idem dico in addi. in verſic. incompetente.

c ¶ Generaliter. In quibus locis de vnoquoqꝫ opportunas fecimus additiones.

d ¶ Contra minorem. Pro minore tamen lata ſententia tenet vt dicit autor iſte ſupra titu. quib. mo. ſuo no. ciuili agen. verſicu. ſimili modo vbi aliqđ dixi verū quia iuxta materie conformitatem ibi pollicitus fui me hic latius dicturum. Duo articuli erunt breuiter videndi. Primus vtrum ſentētia lata contra minorem indefenſuꝫ valeat. Secundus an ſaltim pro eo lata. Ad primum itaqꝫ dicas qđ ſentē̄tia lata contra minorem ſine autoritate curatoris eſt ipſo iure nulla per iura hic allegata. Intellige p̄mo etiā̄ ſi curatorem non haberet quia neceſſario eſt ei dandus: ⁊ ita diſtinctio. l. ſi curatorem habens. C. de in integr. reſtitu. non procedit in iudicijs: vt dixi in. d. verſiculo ſimili modo.

¶ Secundo intellige nedum in diffinitiua ſententia verumetiam in interlocutoria que etiam contra minorem lata non tenet ſecundum Guil. Petr. Cyn̄. Barto. Bald. ⁊ Paul. in. l. j. C. qui legi. perſo. ſtan. habe. in iudi. quod dicit Paul. perpetuo menti tenendum per text. in lege ſi preſes. C. quomodo ⁊ quando iudi. licet glo. in dicta lege prima teneat contrarium quam intelligunt prefati doctores ꝓcedere in interlocutoria de mittendo in poſſeſſionem de cuius natura eſt vt proferatur contra abſentem ꝓpter

ut etiam loquuntur iura per que dicta gloſſa. monetur. ¶Et quod alia interlocutoria contra minorem lata ſit nulla tenet etiam Barto.in.d.l.ſi preſes per illum tex.⁊ in.l.cum ⁊ minores.C.ſi aduer.rem indi.licet Bal. et Pau.ibi diſtinguũt vtrum habeat vim diffinitiue aut nõ ſed prima opinio optime probatur.in.d.l. ſi preſes in verſicu.quicquid eo tempore ſtatutum eſt. ¶Tertio intellige etiam in diffinitiua que lata eſt in ſecunda inſtantia que etiam contra minorez indefenſum lata nõ tenet licet Bar.contrariũ ſenſerit in.l.altenã.C.de procura.quem in hoc ibi reprehendũt Bal. Paul.Alexand.⁊ Jaſ.per text.in.d.l. preſes que plus probat ꝙ imo.etiam ſententia deſertionis appellationis id eſt per quam pronuntiatur appellationem fuiſſe deſertam licet ſit interlocutoria vt not.in cle.ſi.de appel. ſaltim magni preiudicij vt dicit Bal. in.d.l.preſes que tamẽ habet vim cõfirmationis ſententie vt eſt ſingulare verbum gloſ.in verſicu.circunduxit.in ea.l.ſi preſes ſecundum Bald. ibi tamen lata contra indefenſum minorem non valet:quia minor indefenſus non patitur ſententiam nec factũ ſententie equipollens per text.in.d. l.ſi preſes.qui ad hoc non eſt alibi ſecundum Bald.ibi.¶Quarto intellige nedum in ciuilibus:ſed nec in criminalibus per text.in.l.clarum hic allega.quia etiam in criminalibꝰ minor non habet legitimam perſonam ſtandi in iudicio ſine autoritate curatoris ⁊ hoc ſatis ſentit doctor iſte allegans.d.l.clarum.in quo vidi pleroſqꝫ iudices errare. ¶Limita nunc primo in interlocutoria de mittendo in poſſeſſionem de cuius natura eſt vt cõtra abſentes feratur vt dixi. ¶Et ideo inferebat Bald.in.d.l.cum ⁊ minores quod bannum poteſt promulgari contra minores indefenſos non tamen ad mortem ſecundum Bald. in.d.l.clarum poſt medium licet ſecũdum eum ſtatuta prouideant cõtrarium. ¶Et qđ vigore ſtatuti minores ex ficta confeſſione ex contumatia reſultante poſſint poni in banno tenet idem Bal.in.l.vna. colum.xiiij.verſi. iuxta hoc quero.C.de confeſſ.dicens ſecus credere de pupillo.Secundo limita in cauſa momentanee poſſeſſionis in qua minor agendo habet legitimam perſonam ſtãdi in iudicio nõ defendendo per tex. ſingularem ſꝫm Paul.de caſt.ibi in.l.momentanee.c. qui legi.perſo.de quo dixi in.d.titu. quibus modis ſuo noie.ciui.agẽ.verſicu.Jtem pupillus in verſi.momentanee poſſeſſionis. ¶Tertio fallit in pleriſqꝫ alijs caſibus in quibus minor habet legitimam perſonam ſtandi in iudicio quos autor iſte ponit in dicto verſicu.ſimili modo.et ibi dixi. ¶Quarto fallit vbi interueniret iuramentuz ex his que poſui in titulo de peremptorijs excep.verſiculo poſt ſententiam.in ver. minor viginti quinqꝫ annis.¶Secundum articuluz quod valeat ſententia lata pro minore non obſtante quod iudicium claudicet declara primo procedere nedũ in adulto.de quo loquitur lex non eo minus. C.de procurato.verũetiam in pupillo:vt pro eis lata ſententia valeat ſꝫm Bald.Sali.Alexan.⁊ Jaſo.in.d.l.non ideo minꝰ ꝑ glo.in.l.neqꝫ tutores in ver.interueniẽte.eo.tit.⁊ in.l.pupillꝰ nec velle.ff.de reg.in.¶Scđo itellige etiã ſi nullꝰ interueniſſet pro minore: ſꝫ ſolꝰ litigaſſet ꝑ ſe qꝛ adhuc ſẽtẽtia pro eo lata erit valida lꝫ textꝰ in.d.l. nõ eo minus loquat̃ qñ aliqͣs interuenerat:ita voluerũt Cy. Saly.Alexã.⁊ Jaſ.ibi ꝑ gl.iuncto tex.in.l.j.C.q̃ legi. perſo.¶Quod intelligũt ꝓcedere qñ eſſet talis minor q̃ nõ careret omnino intellectu:qꝛ ſi oino careret itellectu ſnĩa ꝓ eo lata eſſet ipſo iure nulla. ſicut lata ꝓ furioſo.l.furioſo.ff.de re iudi.ſcđm verũ intellectũ ⁊ cõem ⁊ hoc ibi tenent Bart.Alexan.⁊ Jaſ.⁊ Alex. ⁊ Jaſ.in.d.l.non ideo minus.¶Tertio ſꝫm Albe.⁊ Jaſon.ibi idem eſſet ſi ſnĩa ↄtineret plura capitula ⁊ in ali-

UVA. BHSC. IyR_228_4

quibus eſſet lata pro minore ⁊ in ali-
quibus contra: quia quo ad ea in qui-
bus ſententia eſt pro minore valebit
in aliis non. argu. l. ſi ex falſis. C. de
tranſ. ⁊ lege etiam. §. primo. ff. de mi-
noribus. ¶ Quarto quod dicitur in
minore procedit etiam in eccleſia vt
contra illam indefenſam et ſine le-
gitimo paſtore lata non valeat: pro ea
vero ſic cum eccleſia ⁊ minori equipa
rentur vt dixi ſupra titu. proximo. ver
ſicu. idem dico. in verſicu. inſtrumen-
ta. et hoc tenent cano. in. c. cauſam
que. in. j. de iud. et Alexan. ⁊ Iaſ. in. d.
l. non eo minus. de quibus mirandū
eſt ꝙ non allegent gloſſ. formalem. in
l. ſi preſes. C. quo. et quando iud. glo.
j. in cauda. que extendit illum tex. vo
lentem quod ſententia vel alius actꝰ
equipollens ſententie contra minorē
indefenſum non valeat vt procedat
in eccleſia viduata paſtore quam gl.
Bald. ibi dicit menti tenendam et eā
dicit ſingularem Barba. in capitulo
ex preſentium. columna ſecunda. de
pigno. et non poſſet illa gloſſ. eſſe ma
gis expreſſa. quam adde ad gloſſ. alle
gatas. in. d. additione. in verſicu. in-
ſtrumenta. ¶ Sed vtile dubium eſt
quid ſi ſententia non eſt lata contra
minorem nec pro minore: ſed adhuc
pendente iudicio allegatur nullitas
proceſſus per minorem agitati ſine
autoritate curatoris: an debebit iu-
dex pronuntiare ſuper nullitate non
expectato fine litis. Paulus de caſtro
poſt Petr. de bel. perti. et Cyn. diſtin-
guit in dicta lege non ideo minus.
quod aut nullitas allegatur per mi-
norem comparentem cum legitimo
curatore ⁊ eſt audiendus et ꝑ iudicē
pronuntiandum. Aut allegatur nulli
tas per aduerſarium minoris et tūc
aut ad fines eum repellendi quo ad
reliquum proceſſum et eſt audiendꝰ
cum ſua interſit ne iudicium ſit nul-
lū: et qꝛ iſta exceptio reddens iudiciū
retro nullum poteſt quandocūq; op-
poni. l. licet. C. de procuratoribꝰ. Aut
ad fines declarari faciendi proceſſū
retro nullum et tunc contradicente
minore non eſt audiendus ſed eſt ex-
pectandus finis et futurus euentus
declarabit vtrum proceſſus ſit validꝰ
aut nullus vt ſi pro minore feratur
ſententia ſit validus ſi contra ſit nul
lus. argumentum lege tertia. §. quod
autem. ff. de iure fiſci. hec ille. ¶ Verū
quia autor iſte non ponit niſi tria exē
pla nullitatis ex perſona litigatoris.
Facta occaſione adde quod ſenten-
tia lata nedum contra furioſum verū
etiam pro furioſo eſt mero iure nul-
la. lege furioſo. ff. de re iudicata. ſecū
dum verum ⁊ communem intellectū
docto. ibi. Et ratio diuerſitatis inter
furioſum et minorem ſecundum do-
cto. ibi eſt quia furioſus caret intelle
ctu et nullum habet animi iudicium.
Nō ſic minor: ⁊ ideo dixi ſupra quod
ſi minor eſſet talis quod careret in-
tellectu non teneret ſententia pro
eo lata.

¶ Secundo dico quod ſententia la-
ta contra iam mortuum eſt ipſo iu-
re nulla. lege in ſumma. §. finali. ff. de
re iudicata. et lege paulus. in. j. ff. que
ſententia ſine appellatio. reſcinda.
et lege de qua re. §. finali. ff. de re iudi
cata. qui text. plus probat quod etiā
ſi aliquis ſuſciperet defenſionem pro
mortuo tamen iudicium non teneret
vt etiam voluit glo. in dicta lege pau
lus quod intelligunt Bartol. ⁊ Pau-
lus de caſtro quando ante ſuſceptam
defenſionem eſſet mortuus ſecus ſi
poſt. argumentum lege ſi defunctus.
in principio. ff. de procura. et lege nul
la. C. eodē. que iura. dant alias duas
reſtrictiones ad dictam. l. paulus. et
alia iura ſupra allegata videlicet niſi
conſtituiſſet procuratorem qui litem
fuiſſet conteſtatus ante mortem do-
mini quo caſu teneret iudicium ⁊ ſen
tentia ferri poſſet contra ipſum pro-
curatorem quondam talis domini. di
cta lege nulla. vbi per ſcriben. Secun
do niſi etiā ante litē conteſtatā procu
ratore conſentiente vel tacente dn̄s
ſatiſdediſſet de iudicato ſoluēdo quo

UVA. BHSC. IyR_228_4

niam talis ſatiſdatio operatur vt mā
datum non reuocetur tacite ſcilicet
per mortem domini etiam lite non=
dum conteſtata vt eſt caſus ſingula=
ris ſecundum Paulum ibi.in dicta le
ge ſi defunctus.¶Et licet iure cautū
ſit inſtantiam tranſire a defuncto in
heredes.lege ſi eum hominem.ff.de fi
deiuſſoribus. Attamen ſi contra he=
redes non ſit agitata cauſa poſt mor=
tem defuncti ⁊ contra eos lata ſenten
tia ſed contra ipſum defunctum non
valebit ſententia vt eſt caſus nota.
ſecundum Paulum ibi et menti tenē
dus in practica.in dicta lege paulus.
vnde ſecundum eum ſis cautus vt fa
cias heredes citari vel dari curatorez
hereditati contra quem continuetur
proceſſus.et hoc vult etiam Alexan=
der de Imola. in dicta lege in ſum=
ma.§.finali.dicens poſt mortem de=
functi debere citari heredes per legē
edictū.ff.de iudicibus.et lege oratio=
ne.ff.de ferijs.¶Imo plus eſt quod
etiam pro mortuo lata ſententia non
valeret nec prodeſſet heredi quia ni=
hil eſt quod poſſit in perſonam mor=
tui fundari.argumentum text.in le=
ge eius qui in prouincia.verſiculo
quod ſi ſtipulator.ff.ſi certum peta=
tur.per quez ita dicunt ibi Paul.Ale
xander ⁊ Iaſon.et tenent Bart.Pau.
et Alexander.in dicta lege in ſumma.
.§.finali.et idem paulus de caſtro.in
dicta lege paulus.niſi fauore liberta
tatis per.l.cum quaſi.in principio.ff.
de fideicommiſ.liber.et fauore eccle=
ſie ſecundum Baldum. in lege vna
.§.in primo.C.de caducis tollendis.
¶De impetratione autem reſcripti
pro mortuo vel contra mortuum dixi
ſupra de impedi.et excep.que delega.
iudi.oppo.verſic.item excipit.¶Ter
tio dico quod ſententia lata cōtra in=
firmum non valet per text.ſingularē
in lege queſitum.ff.de re iudicata.de
quo dixi ſupra titulo quibus modis
cita.impu. conten. po. verſiculo et ſi
vocatus.in verſic.valitudine. Et ea=
dem ratione idem dico in ſententia
lata contra mulierem grauidam vel
recentem a partu cum tunc habeatur
pro infirma de qua etiā dixi in.d.ver=
ſicu.Et ſi vocatus in ver.plures.
¶Quarto dico quod ſententia lata
contra abſentem non contumacem
eſt ipſo iure nulla.l.ea que.C.quomo=
do ⁊ quando iud.et lege prima.§.itē
cum ex edicto.ff.que ſent.ſine ap.re=
ſcin.Si vero eſſet ꝯtumax teneret merō
iure:licet poſſet appellare niſi eſſet cō
tumax verus.lege eo.cum ibi no.C.
quomodo et quando iud.legē prima
C.quo.ap.non recipiū.⁊ lege properā
dum.§.ſinautem reus. verſiculo cum
aūt.C.de iudi.¶Dicetur autem non
contumax tribus modis primo ſi ci=
tatio non valuit iuxta totum titu.ſu=
pra qui.modis cita.impu.conten.po.
vel ſi fuit legitime citatus venire ta=
men non potuit iuſto impedimento
detentus quod impedimentum no=
tum erat iudici iuxta dictā legē queſ
tum.cum ibi nota.ſecundum Paulū
de caſtro.in dicta lege ea q̄. Tertio ſi
fuit citatus dominus ad audiendum
ſententiam qui per procuratorem cō
paruerat et procurator fuerat domi=
nus litis effectus:quia etiam ſi non
compareat dicetur non cōtumax nec
valebit ſententia contra eum lata.ſe=
cundum Barto.et alios in dicta lege
furioſo et Bartol.in lege prima.C.de
ſenten.et inter.om.iudi.Secus tamē
ſi compareret vel eſſet preſens in iu=
dicio ſecundum eos.¶Quarto ſi cō=
paruit et cauſante infirmitate illicen
tiatus receſſit:quoniam non leuis in=
firmitas facit citatum illicentiatum
recedentem excuſari a contumacia q̄
alias eſſet contumax per dictā legē
queſitum iuncto capitulo primo de
iudi.et capitulo conſtitutus de pen.
cum ſimilibus.Et idem ſi receſſit ſi=
ne licentia non propter infirmitatez
ſed quia mora erat graue damnum
allatura ſi licentiam expectaſſet ſe=
cundum Ioan.an.in capitulo poſtq̄
de elec.lib.vj.in nouel.quez ſequun=
tur Imo.⁊ Alexan.dicta lege queſitū.

UVA. BHSC. IyR_228_4

Sed an lata ſententia pro abſente nõ cõtumace valebit glo.in.d.l.ea que tenet non valere ⁊ idem ſentit gloſſ.in dicta lege furioſo ⁊ gloſſ.de infirmo loquens in dicta lege queſitum gloſ. prima quas ſequũtur Barto.⁊ communiter doctores in dicta lege furioſo ⁊ ibi dicũt Rap. cu.Alexan.⁊ Iaſ.illas cõmuniter teneri per illum textum et idem tenent cano.in capitulo cauſam que.in.j.de indi.Bartol.Bal. Ange.Salice.Alexan.et Iaſ.in dicta lege properandum.§.ſinautem reus. reprobantes.gloſſ.ibi in ver.contradictionem que contrarium tenet:et Barto.et alij in dicta lege ea que etiã ſi eſſet interlocutoria in qua eſſet neceſſaria citatio ſecunduȝ Alexandrũ in dicta lege furioſo in ſecunda lectura licet inaduertenter forte Iaſo.tenuerint contrarium in.l.nec quicꝙ. §.vbi decretum.colum.octaua.ff.de offi.procon.⁊ lega.adducens Bald. in.l.j.C.qui.non obij.lon.temp.pſcri. Sed certe Bald.loquitur de interlocutoria fauore abſentis de ſui preſentiam faciendo ſiue de iuſſu de citando in q̊ nõ eſt neceſſaria citatio vt etiã ibi declarat Alexan.in addi.ad Bal. dicens non procedere in alia interlocutoria in qua eſſet neceſſaria citatio que etiam in fauorem abſentis lata non tenet.Adde etiam ſi cauſa eſſet ſummaria ſecundum eundem Alexãdrum et Iaſ.in dicta lege furioſo contra Bartolum ibi volentem contrarium.¶Secus tamen ſi eſſet abſens cõtumaciter pro quo bene valeret ſententia per.d.§.ſinautem reus.Et hoc eſt inductum ad iuris rigorem conſeruandum per ea que notãt Moder. in.d.l.furioſo reſpondentes ad fundamẽta pe.de beſ.tenentis cõtrariũ. ¶Aduerte tamen quoniam premiſſa procedunt in ciuilibus cauſis.Secus autem in criminalibus in quibus bene valeret ſententia lata pro abſente etiam non citato per text.in.l.ꝗnis indubitati.C.ad legem iuliã de adulte.ſecunduȝ Alexandrum ⁊ Iaſ.in dicta lege furioſo.poſt Baldum in lege accuſatoribus col. penulti.C.de accuſatio.¶Quid autem de incarcerato vel alias legitime ĩpedito an ſententia contra illuȝ lata teneat Bart. in.l.ij.§.fina.verſicu.circa hoc quero. ff.de cuſto reo.⁊ idem Bartolus in lege ſecunda in vlti.verbis.ff.de in ius vocan.tenet non valere ſi iudex ſciuit impedimentum iuſtuȝ ſiue illius cauſam.alias valeret per dictam legẽ queſitum.⁊ ſequuntur ibi Imol.⁊ Alexand.dicentes quod licet hoc non habeamus bene expreſſum in iure tamen communiter dicitur quod idem ſit in quolibet alio impedimento qđ in infirmitate.Sed ſatis pendet ab illo articulo vtrum impeditus teneatur mittere procuratorem de quo dixi ſupra in titulo de excep.procu.in rubri.⁊ qualiter probetur impedimentum vide que ſcripſi ſupra in titulo quibus modis cita.impu.contẽ.po. ver.Et ſi vocatus.in ver.impeditus. Anto.de tremo.

cui bonis eſt interdictũ.[a] vt.C.ſi aduerſus rem iudi.l.cum et vos minores.⁊.ff.de re iudi.l.acta.§.cõtra indefenſos.⁊.C.de in integ.reſti.l.ſi curatorẽ habẽs.⁊.C.de auto.preſtã.l.clarum.¶Uel qꝫ con=

a ¶Cui bonis eſt interdictum.intellige a iudice vt dixi ſupra titu.quib. mo.ſuo no.ciui.agen.verſic.item ſine curatore.in verſicu.interdictũ qꝫ ante interdictionem habet legitimam perſonaȝ ſtandi in iudicio ſed poſtꝙ eſt interdictum equiparatur minori vt eſt glo.ſingularis et que alibi non habet ſimilem.in.l.ij C.de cura.furi. quam ita appellat Bald.in capitulo vno.in.ij.colum.de benefi.fra.et alibi ſepe Bald.illam ſingularem put etiã referunt moder.in.l.imperatores.ff. de re iudicata:que glo.ſecundum eos vult quod omnia priuilegia conceſſa minori competũt etiam illis qui per curatores reguntur puta prodigis et

UVA. BHSC. IyR_228_4

a demnauit[a] iudex reum principalem qui in iudicio nunq̃ fuit per ſe ſed per procuratorem tantum q̄ procurator debuit cõdemnari.vt C.de ſenten.⁊ inter.om.iu.lege.j.

furioſis.Sed certe nec tex.nec glo.in dicta lege ſecunda faciunt aliqđ verbum de prodigo ſed tantum de furioſo. ¶Verum eſt quod Bal.ibi hoc dicit videlicet quod idem credit in omnibus perſonis q̄ per curatores reguntur vt in prodigis qui minorib⁹ equiparantur allegat.l.fulcinius.circa medium.ff.ex q̄ cau.in poſſeſ.ea.et pro hac equiparatione eſt text.in.l.dabimus.§.fina.cũ.ſeq.ff.de priui.credi.Et pro illo dicto Bald.extendentis priuilegia minorum ad eos qui per curatores regunt̃ puta ad prodigos eſt gloſ.ſingularis.in capitulo paſtoralis.de iudi.quam ibi dicit ſingularẽ pro illo dicto Barba.et refert ibi Fely.colum.ij. Unde quemadmodum dixi.§.proxima additione quod ſententia lata contra minorem indefenſum eſt nulla ſed ꝓ eo lata valet:idem per omnia erit dicendum in prodigo cui bonis eſt interdictum.Anto.de tre.

a ¶Condemnauit.idem dicas tu ſi abſoluiſſet quoniam ſicut ſententia condemnatoria lata contra principalem qui nunquam fuit in iudicio:ſed per procuratorem litigauit eſt ipſo iure nulla.lege prima hic alleg.et nota.in capitulo querelam.de elect.⁊ in capitulo ſuſcitata.de in inte.reſt.⁊ vtrobiq̃ per ſcriben.Ita nec valet abſolutoria imo eſt ipſo iure nulla ſicut condemnatoria.iſta eſt gloſſ.ſingularis.in.l.ſi remunerandi.§.maurus.in verſic.ex euentu.ff.manda.quam ad hoc dicit ſingularem Bal.d.l.j.colum.iij.verſicu.quero lex noſtra.pro qua glo.Ludo.Ro.ſing.ſuo.ccccxlix.inci.text.eſt in lege prima dicit eſſe caſum ſingularez in capitulo inter dilectos.in fine.de fide inſtru.dicẽs ſe mirari de Bald.q̄ illum text.ignorauerit vt dicit Feli.ibi in penul.colum.ſimpliciter referens Ro.vbi.§.Sed certe non eſt mirandum de Bald.quoniã Bal.illum text.pro glo.predicta allegat in d.§.maurus.⁊ pariter aliam gloſſ.hoc etiam volentem in lege penulti.§.ad crimen.in verbo multoq̃ magis.ff.de publi.iudi.iõ magis eſt mirandum de Ro.et Fely.q̄ Bal.non viderint i.d.§.maurus.Niſi excuſares quod lectura Bald.ſuper.ff.veteri non eſſet illis pre manibus. ¶Sed in propoſito neceſſaria inſurgit difficultas:quid ſi procurator egit cauſam vſq̃ ad ſententiam modo citatur dominus principalis ad audiendum ſententiam.tamen non comparet et fertur contra eum ſententia.vtrum valebit tanquam contra contumacem lata:an vero erit nulla.Et idem poteſt queri in alio actu iudiciario expediendo poſtquam procurator fuit effectus dñs litis.puta ad videndum ꝓduci teſtes.in quo articulo Bartolus in lege procuratoribus.C.de procurato.et idem Bartolus in lege penultima.C.ſi aduer.rem iudi.et idem Bartolus in dicta lege prima.et in lege furioſo.ff.de re iudica.concludit q̄ ex quo procurator qui eſt dominus litis et inſtantie non fuit citatus ſed perſona principalis talis citatio tanquam illegitima non facit dominum contumacem:et per conſequens ſententia erit nulla tanquam lata contra non contumacem.⁊ Bartolum ſequuntur doctores in dicta lege furioſo.ſignanter Alexander.et Jaſon.et Baldus.in lege ſi quando.in ſeptima queſtione.C.de teſtib.et tenent cano.in capitulo in nomine.de teſti.Si autem dominus citatus comparuiſſet tunc propter ius vtile inſtantie quod dominus habet ſine ceſſione.lege in cauſe.§.finali.ff.de procura.procuratore non contradicente lege! que omnia.

UVA. BHSC. IyR_228_4

15 ¶ † Ratione quãtitatis quia cum delegatus eſſet[a] de maiori quantitate pronuntiauit quam delegatus eſſet inuitis litigatoribus.[b] vt.ff.de re iudicata.l.de qua re.§.

eo.titu.certe valeret ſententia contra eum lata ſm Bar.⁊ alios in locis ꝓallegatis ⁊ ad Pa.in.d.c.in noie.allegat tex.optimum in.c.ſi quidem cum glo.de procurato.lib.vj. ¶ Et multo fortius valeret ſententia lata pro eo. bene facit quia citatio inualida recõualidatur ꝑ cõparitionem ſpontaneam vt dixi.§. quib.mo.cita.impu.ↄten.po.in rubr. ad finẽ. Immo plus eſt ꝙ etiaȝ ſi non fuerit principalis citatus tamen fuerit preſens in prolatione ſentẽtie preſumetur fuiſſe citatus vt pro eo valeat ſententia. Non vt contra eum ſꝫ Bar.⁊ doc.ſignãter Ale.et Iaſ.in.d.l. furioſo.⁊ eundẽ Bar.in.l.ſi ꝓcuratori preſentis.ff.de ꝟbo.obli. Anto.de tre.

a ¶ Delegatus eſſet.idem dic in ordinario.l.finali.ff.de iuriſditione omnium iudicũ.ita vt non valeat ſententia etiã vſq ad quãtitatem de qua cognoſcere poſſet ſecundum glo.fi.ibi quam Barto.⁊ omnes intelligũt vbi ſentẽtia contineret vnum caput tantum.ſi vero plura capitula ſeparata poſſet tunc pro parte valere et ꝓ parte non.⁊ idem voluit Cyñ.Ray.Iac.but.et Bald.in.l.j.C.de erro.cal.Ro.in.l.j.§.penulti.ff.de verbo.obliga. Alex.plene et Iaſ.in dicta lege finali dicentes hanc diſtinctionem eſſe cõmunem.licet glo.in.l.ij.C.de re iudicata.et ſpecu.in titu.de ſentẽ.§.iuxta.verſicu.item eſt nulla ratione quantitatis.et ibi Ioan.and.in addi.placuit teneant contrariuȝ per iura quibus Alexand.vbi.ſ.reſpondet. Pro communi tamen facit quia quãdo in ſententia ſunt plura capitula ſeꝑata tot ſũt ſnie quot ſunt capita.gloſ.not.in.l.etiã.§.j.in verſi.audiendus.ff.de mino.quam ad hoc dicit not. Alexan.in.l.quod iuſſit.columna.iij.ff.de re iudi.et in.l.ſcire debemus.colum.j.ff.de verbo.obliga.et ibi Iaſ.pro illa gloſ.allegat meliorem tex.de iure.in.l.quid tamen.in princi.ff.de arbitr. ¶ Adde tamen pro limitatiõe ad predicta quod ſi pẽdente lite creſcat ſumma vel quantitas vltra iuriſditioneȝ iudicis ꝙ tamen tenebit ſententia dummodo tempore quo actum fuit non excederet iuriſditioneȝ.iſte eſt text.notabiliſſim⁹ ſecundum Bart.ibi.in.l.ampliorem.§.fina.C.de appel.quia ſufficit a principio fundataȝ eſſe iuriſditionẽ:licet in calculo ferẽde ſententie appareat aliquid quod a principio feciſſet obſtaculuȝ iuriſditioni ſecundum Bal.ibi.et idem tenet Barto.in.l.ſi idem cum eodem.in princi.ff.de iuriſd.om.iud. Itidem dicens vbi creſceret per inficiationem quia ſuper toto poterit cognoſcere etiam ſi excedat iuriſditionem ipſius iudicis et bene facit quoniam a principio litis iuriſditio recipit fundamentum lege cũ quedã puella.§.j.tit.preallegato. Antonius de tremolis.

b ¶ Inuitis litigatoribus.quoniaȝ volentibus et expreſſe conſentientibus partibus poſſet de maiori ſumma cognoſcere.d.l.de qua re.§.j.⁊ per tex.in.l.inter conſentientes.ff.ad muni. Non tamen eſt neceſſarius expreſſus conſenſus imo ſufficeret tacitus puta actore dante libellum de maiori ſumma ⁊ reo non opponente ſm Innocẽ.in.c.cum veniſſent.de in integ.reſti.quem refert et ſequitur Barto.in.l.j.in fi.ff.de iud.⁊ ideȝ tenet Pau.de caſt.in.d.l.de qua re.§.j.⁊ Angel.et Imol.in.l.quero.ff.de ſolu.cano.in.c.p.et.g.de offic.deleg. ¶ Aduerte tamen ꝙ prorogatio iuriſditionis non poteſt fieri etiam coraȝ ordinario niſi in eadem ſpecie iuriſditionis ita ꝙ ſi habeat ſolam iuriſditionem in ſpecie vt magiſtratus municipalis poterit eius iuriſditio in cauſis.eiuſdem ſpeciei iu-

UVA. BHSC. IyR_228_4

primo. et. C. ſi a nō competen. iudic. indi. eſſe dicta. l. prima. ¶ Ratione temporis [a] quia finito tempore ſue iuriſditionis non conſentientibus litigatoribus pronuntiauit. ff. de indic. lege ſecunda. §. ſed ſi iudex.

ciei iuriſditiōis prorogari. Si habeat mixtuz imperiū in cauſis mixti imperij ⁊ ſimiliter ſi habeat merum imperium in cauſis meri imperij. alias nō glo. ⁊ Bar. in. d. l. inter cōſentientes. Cy. ⁊ Bal. in. l. teſtamēta omnia. C. de teſta. dicentes per illū tex. illā demum iuriſditionē poſſe prorogari quā iudex hz in ſuos ſubditos cū prorogatio debeat fieri in his que ſunt eiuſdē forme. ¶ Unde infert ibi Bal. poſt Jac. de are. q iuriſditio latrūculatoris id eſt iudicis maleficiorū non pōt prorogari ſuper cauſa ciuili. l. ſolemus. §. latrūculator. ff. de indic. ⁊ de hoc eſt caſus nota. ſecūdum Bald. in. l. repetita. C. de epiſ. et cle. ¶ Et ideo gl. in. l. i ff. de indi. ⁊ alie glo. per Bar. ibi allegate dicebant in criminalib9 poſſe fieri prorogationē in eū qui haberet merū imperium de quo tamen remitto ad Bal. in. l. ſi qui ex cōſenſu. col. ij. Uſi. reuoco igitur in dubium de epiſ. audi. Ant. de tre.

a ¶ Ratione temporis. Adde tu idē ratione loci qr extra territorium ius dicēti nō paret impune. l. fi. ff. de iu. o. iu. c. ij. de cōſti. lib. vj. ¶ Vel etiā intra territorium in loco tamē exempto. c. cū epiſcopus. de offi. or. lib. vj. ⁊ ibi gl. in ver. non exempto. et do. de ſan. ge. in. iiij. no. dicens locum exemptū intra dioceſim quo ad iuriſditionē p ordinariū exercēdā equiparari loco extra territoriū. ⁊ idē voluīt Jo. an. ⁊ do. in. d. c. ij. dicētes ſtatutū epi nō ligare delinquētē i loco exēpto ſicut nec delinquētē extra dioceſiz ⁊ eādē eqparationē facit do. in. c. j. §. fi. col. fi. de pui. li. vj. allegat bonā gl. in cle. vna in ver. aut aliqua. de fo. cōpe. ⁊ ſequitur Jaſ. in. d. l. fi. col. j. ¶ Tertio etiam ſi intra territorium extra locū tamen maiorū quia etiā tunc ſentētia erit nulla. l. fi. ⁊ ibi Bald. ⁊ Jaſ. ff. de iuſtiti. ⁊ iure. ¶ Premiſſa tn̄ limita niſi de conſenſu partium quoniam exiſtens extra territorium poterit ius dicere inter conſentientes argu. l. quero. ff. de ſol. ⁊ qr iuriſditio reſpectu temporis pōt prorogari. l. ij. §. ſed ſi iudex. ff. de indi. ergo ⁊ reſpectu loci cuz de tempore ad locum bonū ſit argumentuz. l. vinū ff. ſi certum peta. ⁊ eſt text. in. c. ſtatutū. §. i nullo. de reſcrip. lib. vj. et ita tenetur communiter per doc. in. c. p. ⁊. g. de offi. delega. p Bal. Ful. Pau. de ca. Alexā. ⁊ Jaſ. in d. l. fi. de iuſti. ⁊ iure. per Bart. Ang. et Jmo. in. d. l. quero. ¶ Sed an ſit neceſſari9 expreſſus conſenſus an ſufficiat tacitus vno verbo conclude qd in ordinario ſufficit cōſenſus tacitus qui regulariter ſufficit in iuriſditiōis prorogatione per. l. ſed ⁊ ſi ſuſceperit. in prin. ff. de indi. Jn delegato requirit expreſſus. d. c. ſtatutuz. §. in nullo vbi eſt tex. ratio diuerſitatis: quia delegata iuriſditio eſt odioſa merito reſtringēda. ordinaria vo fauorabilis ⁊ ampliāda glo. in. c. diſpendia in ver. vel conuentionis. de reſcrip. lib. vj. glo. in cle. ſecunda glo. pe. de offi. ordi. ¶ Aduerte tamen ⁊ ſigna qd conſenſus expreſſus ordinarij illi9 territorij in quo vult ius dicere eſt neceſſarius in tali prorogatione: nec ſufficeret ſol9 partium conſenſus. Jta voluit gl. ſingularis reputata in. c. vt litigantes. gl. ij. de offi. ordi. in. vj. quā dixit ſingularem Pa. in. d. c. p. ⁊. g. ⁊ eaz dicit reputari ſingularem Alex. in. d. l. fi. Secūdo pro hac parte facit tex. in. c. epiſcopū ibi niſi forte cum voluntate ⁊ teſtimonio. ix. q. ij. ¶ Tertio argumēto ab ſpeciali hoc probat tex. in cle. vna. §. volumus inſuper. de foro cōpe. Licet Anto. de but. cardi. ⁊ Jmo. in. d. c. p. ⁊ g. quibus videt aſſentire Alex. in. d. l. fi. pro cōcordia opinionū diſtinguant vtrū iudex illius territorij ſciat ⁊ tunc nō ſit neceſſarius alius cōſenſus: aut

UVA. BHSC. IyR_228_4

neſciat ⁊ tunc requiratur. Sed primū vidi ſemper obſeruari. ¶ Secūdo fallit in iuriſditione volūtaria quā extra territorium ſuum poteſt iudex exercere glo. ⁊ omnes doc. in. d. l. fi. vnde poteſt epiſcopꝰ extra ſuam dioceſim exiſtens conferre beneficia ad ſuā collationem pertinētia. c. poſt electionem. de prebē. gl. ⁊ docto. in. c. nouit. de offic. leg. vt per Iaſon. in. d. l. fina. colum. ij. ¶ Tertio fallit etiam in contentioſa iuriſditione reſpectu delegationis cauſarū: q; illam facere poteſt extra ſuum territorium exiſtens vt vez delegatus intra territoriū cognoſcat. l. fi. ff. de offi. p̄fec. vrb. glo. in. l. iij. ff. de offic. preſi.

a ¶ Uel quia poſt veſperas ⁊ de nocte[a] pronuntiauit argu. in autē. de iudi. §. ſedebūt. ⁊. ff. d oꝛi. iuris l. ij. §. ⁊ q̄ magiſtratꝰ. licet ſit arg. cōtra. C. de tranſ. l. non minorem.

¶ Quarto limita vbi conſuetudo eſſet in contrarium per textum. in dicto capi. vt litigantes in fi. et in. l. iij. §. fi. ff. de teſti. ⁊ nimirum quoniam cōſuetudo dat iuriſditionem capitulo poſtulaſti. de foro compe. cum ſimilibꝰ.

¶ Quinto fallit in preſide vel iudice duorum territoriorū: q; negotia vniꝰ poterit in alio expedire text. ⁊ ibi Innocentius: in. d. capitulo nouit. Paulus de caſtro. Alexāder ⁊ Mari. Lau. in. d. l. fina. ⁊ ibi etiam per Iaſonem.

¶ Sexto fallit in excommunicatione quam epiſcopus poteſt ferre contra ſubditum in alieno territorio exiſtentem. glo. in dicto capitulo epiſcopum ix. q. ij. Innocen. ⁊ docto. in. c. fi. de fo. compe. Panormitanus in dicto capitulo nouit. ¶ Secus tamen ſi ipſe epiſcopus eſſet extra ſuam dioceſim: ſecundum gloſ. in dicto capitulo nouit. Non tamen propterea intelligas qđ ſtatutum epiſcopi liget delinquētem extra ſuum territorium: quia eſſet cōtra textum. in dicto capitulo ſecundo de conſti. in. vj. Sed intellige de ſubdito epiſcopi qui fuit preuentus vel deliquit intra dioceſim ⁊ poſtmodū ſe abſentauit.

¶ Quid autem econtra ſi epiſcopus exiſtens extra ſuum territorium velet abſoluere ab excommunicatione. vide gloſ. Innocētium ⁊ alios in dicto capitulo nouit. ¶ Septimo fallit in caſu cle. vnice. de foro compe. in epiſcopo a ſua dioceſi expulſo. ¶ Ultimo pro nunc generaliter fallit in omni actu qui ſine cauſe cognitione ⁊ iudice ꝓ tribunali nō ſedente poteſt expediri. Iſtam doctrinā tradūt Hoſt. Io. an. Ant. de but. et omnes in. d. capitulo nouit. de quo et alijs quibuſdam fallentijs. vide Iaſ. in dicta lege finali et quod ponit hypo. de Mar. ſingulari ſuo. cxxiij. inci. vidiſti anno preterito.

¶ Quarto principaliter dico ſentētiā nullam ratione loci ſi iudex ſecularis intra eccleſiam cognoſcere et ius reddere velit. per textum. in capitulo docet. verſiculo ceſſent in eccleſijs de immuni. eccle. libro. vj. Contrahentes vero licet peccent tamen tenent contractus: vt ibi per glo. in verſi. proceſſus. ¶ Intellige tamē ſane qđ actus in eccleſia per iudicē ſecularem geſtus ſit nullus niſi eſſet actus pius vt dare tutorem pupillo. ita ſigno. de homo. ꝯſi. ſuo. xxxij. incip. datus eſt curator generalis. ⁊ Ang. peru. in. l. iuſiurādum et ad pecunias. §. ſi de qualitate. ff. de iureiur. quos refert ⁊ ſequitur Iaſ. in. l. j. §. j. col. j. ff. de ferijs. hac ratiōe q; datio tutoris cum ſit actus pius pōt expediri die feriata in honorem dei. c. fi. de ferijs. ſaltim quando non eſt neceſſaria cauſe cognitio. Albe. in. d. §. j. et Bar. in. l. nec mandante. §. dari. ff. de tuto. ⁊. cu. dan. ab his. Sed argumentū de tempore ad locum procedit. l. vi num. ff. ſi certū petatur: ergo pariformiter in loco priuilegiato in honorez dei poterit dari tutor. Antonius de tremolis.

a ¶ De nocte. Dic ꝙ regulariter oīs actus voluntarius poteſt fieri de nocte ſicut ⁊ de die: vt. d. l. nō minorē vbi

UVA. BHSC. IyR_228_4

eſt tex. de tranſactione: ⁊ .l. teſtium .§. poſſe. de teſta. ff. vbi de teſtamēto ⁊ qd de inſtrumento noctu ſumpto voluit Bald. in .c. j. in pe. col. de fide inſt. dicens inſtrumentum noctu factū niſi ex cauſa neceſſitatis eſſe ſuſpectuʒ. a ergo ſentit tenere: ⁊ idem Bal. in d. l. 16 non minorem. in prin. dicēs inſtrumentum non eſſe falſum lʒ dicatur actū tali die vbi erat actū de nocte poſt Inno. in .c. ꝯſuluit. de offi. delega. qd verbum Inno. dicit non eſſe alibi Bal. in .l. more. ff. de ferijs ⁊ ibi ſequūtur Ange. ⁊ Iaſ. Et qd cōtractus et voluntates vltime et ſic actus voluntarij poſſint noctu expediri tenet Bar. in d. l. non minorem. ⁊ in d. l. more. Sed in actibus neceſſarijs puta in iudicijs ſecꝰ ſecundū eū. ¶ Et qd ſentētia lata de nocte ſit nulla prout tenet hic domi. Uber tʒ etiā glo. in .§. omnis glo. mag. inſti. de ver. ob. ⁊ ibi Ange. are. ⁊ gloſ. in d. l. more quā ibi ſequunt Bal. Bar. Ang. Pan. Alex. ⁊ Iaſ. ⁊ Cy. Barto. Bal. Saly. et Iaſ. in d. l. non minorē. Inno. Ant. de but. Imo. Panor. ⁊ mod. in .c. cōſuluit. de offi. deleg. Et iſtā dicit eſſe cōmunē Iaſ. in d. l. minorem pro qua iura hic allegata: ⁊ text. in d. c. conſuluit: licet contrariū teneat glo. ibi ⁊ glo. in .§. ſedebunt. hic allegato ⁊ ſentit glo. in d. l. non minorem quā etiam tenuerunt Iac. bu. ⁊ Albe. ibi dicens ita vidiſſe ſeruari: ſed Ange. in d. §. omnis dicit opinionem Barto. ſeruari. ⁊ qd recedens ab ea faceret litem ſuam. aliam etiam opinionē ponit ibi Ang. ⁊ aliā ponit Pan. de ca. in d. l. nō minorem. Sed eā ibi reprobat Alex. ¶ Et nedū procedit in ſentētia imo in omni actu expediendo per iudicē pro tribunali ſedentem: ſm Alex. ibi. ¶ Limita tamen hanc communem niſi partiū cōſenſu expreſſo vel tacito accedente: qꝛ cū pars poſſit contradicere ⁊ non cōtradicit videtur cōſentire. l. ſepe. ff. de re iudica. ⁊ .l. gaius. ff. de pig. acti. Si enim conſenſus partium operat prorogationeʒ loci. l. ſi vt proponis in .ij. C. quomodo ⁊ quādo iu. ergo et tēporis argu. l. vinū. ff. ſi certum petatur ſecunduʒ Salyce. Alex. de Imo. Io. ⁊ Iaſ. in d. l. nō minorem poſt Ioan. an. i addi. ad Spec. in ti. de ſenten. §. iuxta verſi. ſed nūquid. tunc in addi. in ver. de nocte. ⁊ Ioā. an. optime locutum teſtat Panor. in d. c. conſuluit. ¶ Et ex verbis Io. and. ibi limita ſecundo niſi cōſuetudo eſſet in .c. contrarium ſequuntur Ange. Pau. de ca. ⁊ Iaſ. in d. l. more et Alexā. in d. l. non minorem. ¶ Tertio niſi iudex eſſet impeditus multitudine cauſarum ſecundū Bal. in prohe. ff. §. itaqꝫ circa fi. quem ſequuntur Roma. ⁊ Iaſon. in d. l. more: et idem Ro. in .l. ſi vero. §. de viro. in .xv. fallen. ff. ſolu. matri. dicit tamen Alexā. in d. l. non minorem. quod huic limitationi repugnat. d. c. conſuluit. non violādo literam ⁊ pariter alijs quibuſdam limitationibus de quibus per euʒ ibi: ⁊ per Iaſ. in d. l. more. ¶ Unum tamē eſt notandum quod licet ſentētia noctu ferri non poſſit ab ea tamen bene poterit noctu appellari ſm Bald. in auten. hodie. coll. a. fi. C. de appella. fal. quia etiam die feriata poteſt appellatio interponi. l. j. ⁊ ibi Bar. C. de fer. ⁊ in .l. diuus. ff. eo. ⁊ ſequitur Iaſ. in d. l. more col. iij. verſi. vltimo adde. Antonius de tremolis.

¶ Uel tempore feriarum [a] vt. C. quomodo ⁊ quando iudex. l. ſi vt ꝓponis in .j. ¶ Ratione modi ⁊ qualitatis: qꝛ lata eſt ſententia a iudice ſtante ⁊ non ſedente [b] vel

a ¶ Feriarū. De hoc articulo vide q̄ ſcripſi. ⁊ poſui. ſ. ti. qui. mo. ſuo no. ci ni. agen. verſi. itē reijciunt actores.

b ¶ Et non ſedente. Intellige ꝓ tribunali in loco maiorum. l. pe. ff. de iuſti. et iure. alias eſſet nulla: ſecundum Bald. ibi argumen. l. ſi vt proponis in .ij. C. quomodo ⁊ quādo. ind. Niſi eſſet princeps coram quo ordo iudiciarius non ſeruatur: vt dixi ſupra eodē titu. in principio. Uel niſi de conſenſu

UVA. BHSC. IyR_228_4

partium Bart.ꝛ aliȷ.in.d.l pe.vel niſi actus eſſet voluntarie iuriſditionis per text.in.l.generaliter.§.fi. C. de re. cred.vbi Bal. per illum tex.dicit ſe cõſuluiſſe valere donationem inſinuatã in domo donatoris infirmi ꝛ ſequi a tur pau.de caſt.in d.l.pe. ❡Item fallit ſi actus cauſe cognitionem non exigat.l.ij.ff. quis ordo.in bo.poſ. ſer. ❡Itẽ fallit in arbitro ꝛ delegato Bal.Ang.ꝛ Iaſ. in.d.l. penulti.per.l.ſi cum dies.§.ſi arbiter. ff.de arbi. ❡Et in latrũculatorib⁹ ſiue iudicibus maleficiorum quos propoſitos mareſcallorũ dicim⁹ qui etiã in ſiluis malefactores condemnant ſm Bald.in.c.vno.§.preterea.in.ij.de prohi.alie.feu. per Fede.ꝛ in.d.l. pe. et ibi ſequitur Iaſ. ❡Itẽ fallit in epiſcopo qui in qualibet parte ſue dioceſis ius reddere poteſt.c. cum epiſcopus.de offi.ordina.lib.vj.
❡Item niſi ex cauſa timeret quia tũc etiam ex turri vel ſupra equum ſentẽtiam ferre poſſet gloſ.et Bal. in.l.j.C. de ſenten.ex peri.reci. Bald.et Iaſ.in dicta.l.penulti. ❡Uel niſi conſuetudo eſſet quod ſtaret rectus vt eſt in aliquibus locis ſm Iacobum butri. in dicta.l.j.Anto.de tremo.
a ❡Sine ſcriptis.non tamen eſt neceſſe ſcripturam eſſe publicam Ioan. and.ꝛ panor.in.c.albericus. de teſti. Alexan.de imol.in addi.ad Bar. in.l. j.C.de ſenten.ex.peri.reci. hic allega. ❡Iſtud etiam dicebat glo.in dicto.c. albericus. nõ procedere in cauſa matrimoniali:que ſine ſcriptis ferri poteſt:et illam gloſ.ſequitur ibi.Innoc. et ſimpliciter refert Alexan.in.d. addi.et Iaſ.in.l.nec quicq̃.§.vbi decretum.columna.xiij.ff.de offi.procon.et lega.et idem Iaſ. in.§. curare.colũna fina.inſti.de actio. ❡Sed contrarium tenet Specula.in titu. de ſen.§. iuxta verſicu.non valet etiam ibi item fallit.ꝛ ibi Io.and.ꝛ glo.in ver.illuſtriũ. in.c.finali.de re iudicata.lib.vj.ꝛ Hoſtiẽ.panormi.et Feli.in dicto.c.albe-

ſine ſcriptis[a] vel quia nõ cõtinet

ricus. per tex.in cle.ſepe.in ver.in ſcriptis.de verbo.ſignifi. iuncta clemen. diſpendioſam.in verſi. matrimonijs. de iudi.plus probat ille text.in dicta clemẽ.ſepe.ꝛ ibi firmat glo.ſuper ver. in ſcriptis qd etiã in cauſis in quib⁹ pceditur ſummarie et de plano ſine ſtrepitu et figura iudicij ſententia diffinitiua debet ferri de ſcripti recitatione:ꝛ illam gl. ibi ſequitur Cardi.zaba. ❡Aduerte etiã qꝫ ſcriptura ſolũ requiritur in diffinitiua ſentẽtia nõ aũt in interlocutoria que verbo ferri põt licet ſit poſtmodũ per notariũ ſcribã actorũ in ſcripturã apud acta redigenda.glo.in.l.iij.ff. de appel.glo.in.c.quoniam cõtra falſaꝫ. in ver.interlocutiones.de proba.glo. in.d.c.fi.gl.ij.ꝛ ibi ſequitur Domi. de ſan.gemi.Bar.in.j.col.ꝛ Iaſ.in.x. vbi dicit iſtam eſſe communeꝫ.in.d.§.vbi decretum.Bart.in.l.iij.ff.de appellatio.reci.ꝛ apertius.in.l.ij.C.de ſenten. ex peri.reci.ꝛ Bal. in.l.fi.eodem titu. ❡Ex quo correlarie infertur quod cũ condemnatio expenſarum ſit interlocutoria vt eſt gloſ. mẽti tenẽda quam ſequuntur cõmuniter doc.ſm Alexã. ibi in.l.quod iuſſit.gloſ. magna.ff.de re iudicata.Inno.in.c.ſacro.de ſentẽ. excõmu.quem refert ꝛ ſequitur Bald. in.l.j.verſicu.extra quero.C.ſentẽ.reſ. nõ poſ.volẽtes poſſe vt interlocutoriã reuocari ꝛ tenet Angel. in.l.paulus. in.j.ff.de re iudicata.quod talis ſentẽtia ſuper expẽſis poterit ferri ſine ſcriptis:prout voluerunt Ange.ꝛ Imol. in dicta.l.paulus.Ange.Imo.Alexã. areti.Iaſ.in.l.patris et filij.ff. de vulga.et pupillari.Plus voluit Bald.in dicta.l.patris.et Imol.in dicta.l. paulus.quod etiam ſi ſimul feratur ſententia ſuper expenſis ꝛ diffinitiua qꝺ ſuper expenſis poterit ferri verbo:licet diffinitiua debeat in ſcriptis ferri.ꝛ Bal.late defendit dicens eum rectius locutum Alexan.de imol. in dicta.l.patris. columna ſecunda. Niſi tamen iure actionis petite eſſent vt

UVA. BHSC. IyR_228_4

per Alexã. ibi ⁊ Iaſ. in dicto. §. vbi decretum. et dices al's ſuo loco. ¶ Secũdo infertur quod preceptum iudicis factum in confeſſum videlicet de ſoluẽdo infra decem dies. cum ſit interlocutoria nõ requiret ſcripturaʒ vt p Ioã. de imol. in. d. a. l. patris. ⁊ per Iaſ. in. d. §. vbi decretum. et in dicto. §. curare. in vlti. verſi. inſti. de actio. ⁊ Domi. de ſanc. gemi. late poſt do. de Rota. in dicto. c. fina. columna fina. ¶ Tertio infertur quod abſolutio ab obſeruatione iudicij cum ſit interlocutoria ſaltim reſpectu huius ſolennitatis quod poterit ferri verbo et ſine ſcriptis Bart. in. l. titia. colum. j. ff. de accuſatio. relatus ab Alexã. in. l. iuſte poſſidet. columna. iij. ff. de acquirẽda poſſeſſione. ⁊ a Iaſ. in. d. §. vbi decretum. et in. d. §. curare. ad finem. Sed forte non eſt verum per ea que dices paulopoſt de interlocutoria habente: habente vim diffinitiue. Quedam tñ interlocutorie ſunt neceſſario in ſcriptis ferende vt eſt ſententia excõmunicationis etiam nil diffiniens ſuſpẽſionis ⁊ interdicti. c. j. de ſen. ex. li. vj. et ſententia primi et ſecundi decreti propter earum grauitatem et preiudiciũ vt per Iaſ. in. d. §. nec quicq̃. Domi. de ſan. ge. tamen nõ relatus a Iaſ. in hoc tenet cõtrarium. in. d. c. fi. in fi. ¶ Item illa que habet vim diffinitiue que vt diffinitiua regulari debet vt eſt glo. ſingularis. in. c. fin. in ver. inanes de elec. lib. vj. quam dicit reputari ſingularem Alexan. in. l. ſtipulationum alie. in prin. colũ. ij. de ver. ob. ff. facit alia gloſ. reputata ſingularis. in aut. habita. glo. fina. C. ne fil. pro pa. ⁊ glo. in. l. intra vtile. in princi. gloſ. j. in fi. ff. de mino. de quo per Alexã. ⁊ Are. in d. l. ſtipulationũ alie. ⁊ per Feli. i rub. de re indi. extra. col. ij. ⁊. iij. cũ cõcor. p eos adductis. ¶ Scdo principaliter aduerte ſpeciale eſſe i qbuſdã diffinitiuis q̄ nõ ſit neceſſe eas ferri in ſcriptis de quibus per gloſ. in. §. curare. inſti. de arti. ⁊ per glo. ordi. in. d. c. fiñ. cui adde q̄ idẽ eſt in notorio ſm Inn. in. c. ex parte. l. j. de verb. ſig. Io. an. et docto. in. c. veſtra. de cohabi. cle. ⁊ mulie. Domi. de ſan. ge. in. d. c. fiñ. Imo. et Feli. in. c. euidẽtia. de accu. ⁊ Bal. in. l. preſbyteri col. ij. C. de epiſ. ⁊ cleri.

cõdẽnationẽ nec abſolutionẽ vel eq̄pollẽs* vel nõ ꝯtinet quãtitatẽ

Unum etiam caſum colligunt. glo. fi. et Bart. ex tex. ſingulari ⁊ nota. l. fi. in fi. C. de priui. ſco. lib. xij. valet de cõſenſu partiũ poſſe ſentẽtiã ferri ſine ſcriptis quem tex. dicit nota. ⁊ ſingularẽ Iaſ. in. d. §. curare. col. fi. ſic ſimpliciter pertranſeundo: ſed certe contrarium tenet glo. in. c. de cauſis. de offi. deleg. et glo. in. d. c. fi. quã vide. ⁊ gloſ. in cle. ſepe. glo. fi. de verbo. ſigni. ⁊ vtrobiq; doc. ⁊ cõtrariũ dicit verius idem Iaſ. in. d. §. vbi decretũ. col. xj. Ant. de tre. a ¶ Uel equipollens. vt puta dicit iudex credo Titiuʒ debere decẽ Menio q: tenet talis ſententia glo. eſt ſingularis in. l. diẽ proferre. §. ſi plures. glo. mag. ff. de arbi. quam dicunt ſingularem Ange. Imo. Ludo. ro. Alex. ⁊ Iaſ. in. l. j. ff. de re indi. ⁊ tenẽt multi ſcribẽtes per Iaſ. relati. per iura ibi allega. ſignãter per tex. in. l. ſi quis filio exheredato. §. irritũ. ver. ⁊ credo. vbi Ang. ⁊ Imo. ff. de iniuſto rup. ⁊ irri. fac. teſt. ¶ Idem ſi dicat nõ video cur Titium non condemnem: q: tãtũdem eſt ac ſi diceret condemno. l. j. §. ſi quis ita. et ibi Barto. ⁊ omnes. ff. de verbo. obli. Alexan. ⁊ Iaſ. in. d. l. j. ff. de re indi. ¶ Idẽ ⁊ tertio ſi dixerit videtur mihi Titium debere ⁊c. l. quid tñ. §. ſi arbiter. ⁊ ibi Bar. ff. de arbi. Imo. Rapha. cuma. Ludo. roma. ⁊ moder. in. d. l. j. ⁊ eſt tex. melior de iure. l. l. diui fratres. §. j. in verſi. pronuntiare debebũt ⁊c. ff. de libe. cau. quẽ ita appellat Iaſ. in dicta. l. j. dicens. mirari qđ doctores non allegent. ⁊ tex. in. c. j. vbi Pan or. notat. de iudi. ¶ Idem ⁊ quarto ſi in actione reali dixerit pronuntio rẽ eſſe petitoris lʒ de reſtitutione verbũ nullum faciat. l. ſi inter me. ad fi. ff. de ex

UVA. BHSC. IyR_228_4

tep.rei indi. ¶Ideꝫ quinto ſi per iſta
verba ſtatuimus pꝛecipimus oꝛdina
mus per que pōt diffinitiua ferri.tex.
in.c.in his.de verbo. ſigni. ꝛ ita vſus
obſeruat. ¶Idē ꝛ ſexto ſi dicat impo=
nimus tibi ſilētiū.

glo. ſingularis. in a
l.aurelius.§. cētū.
glo.fi.ff.de lib.leg.
quā dicit ſingula=
rem de iure ciuili
Iaſ.in.d.l.j.col. fi.
¶Ultimo pōt fer=
ri per hec verba.ꝓ=
nuncto Titiū con
dēnādū ſm Ang.
Imol.Ludo.ro.et plenius Alex.in.d.
l.j.in fi. Sꝫ qꝛ nō eſt ſine dubio ad tol
lendā oēm ambiguitatem dicūt indi
ces pronūciamus Titiū foꝛe ꝛ eſſe cō
dēnandū ꝛ quē pꝛeſentis ſnie tenoꝛe
condemnamus. ¶De iudice autē ap
pellationis quomō ꝓnūtiare debeat
habes glo.in.l.j.ff.de re ind.ꝛ i.l.eos.
in pꝛin.C.de appel.ꝛ in.l. pꝛeſes.C.de
ſen.ꝛ inter.om.indi.que volūt ꝙ ſuffi
cit iudicē appellationis ꝓnūtiare bñ
vel male appellatū:lꝫ aliter nō cōdē=
net nec abſoluat lꝫ cōſultius faciat ſi
vel cōdēnetvel abſoluat. ¶Glo.tñ re=
putata ſingularis.in.l.officiiꝰ.in ver.
appellaſſe.de leg.iij.intelligit ſub du
bio foꝛte niſi pꝛima ſnia a qua fuiſſet
appellatū eſſet abſolutoꝛia:qꝛ eo caſu
ſi iudex ꝓnūtiet bñ appellatū deberet
etiā appellatū cōdēnare.ꝛ illā glo. di
cit reputari ſingularē Alex.i.l. in ſum
ma.in pꝛin. ff.de re indi. ꝛ eā ſequitur
Barto.in.l.cum apud.colum.j.ff. iu=
di.ſol.ꝛ in.l.j.§.libelli. ad fi. ff. de ap=
pel.ſed docto.cōmuniter tenēt cōtra=
rium pꝛout cōtrariū tenet Iaco. but.
Barto.Bald.Imo.ꝛ Alexan.in.d.l.in
ſumma.in pꝛin.ꝛ Iaco.but.Bar.Bal.
ꝛ alij.in.d.l.eos.in pꝛin.ꝛ Panoꝛ.in.c.
cū Bertoldus.de re indi. Ant. de tre.
a ¶Quantitatem certā. Iſtud poſuit
latius Spec.in titu.de ſenten.§.qua=
liter.ver.itē dꝫ eſſe certa. ꝛ de hoc arti
culo ſcripſit Bar.i.l.ij.ꝛ.iij.C. de ſen.q̄

certam.[a] vt iſta pꝛobant.C. de po=
ſtu.l.quiſquis.i fi.ꝛ.ff. quis oꝛdo.
in bono.poſ. ſerue.l. ij.§. dies . et
C.de ſenten.ex. peri. reci.l.j. ꝛ. ij.
ꝛ.l.fi.ꝛ.C.de ſent.ꝛ inter.om.indi.
l.iij.ꝛ.iiij.ꝛ.ff.familie herciſcū.l.in
hoc iudicio.et.ff.de re iudica.l. in
ſumma.ꝛ.C de ſentē.que ſine cer.
quanti.per totum.

ſine cer.quan.et in.l. ait pꝛetoꝛ.§.j.ff.
de re indi.ꝛ vtrobiqꝫ per alios ſcribē=
tes.Ex quoꝛū dictis ibi ꝛ alibi ſepe.ꝛ
cano.in.c.cum venerabilis.de excep.
collige ꝙ quandoqꝫ ſnia fertur ſuper
iudicio vniuerſali
vel generali:ꝛ tūc
ſicut petitio ꝛ pꝛo=
ſequutio ſunt icer=
te:ita ꝛ ſnia poteſt
ferri icerta ſꝫ poſt=
modum in execu=
tione certificabit ꝑ
iudicem qui habet
exequi per ea que
notā.per glo.ꝛ ſcri
ben.in.l.j.in pꝛin.glo.mag.ff. de edē.
et per gl.Bar. ꝛ alios in.l.ū.C. de ſen.
que ſine cer.quā.ꝓfer.ꝛ in.d.l.ait pꝛe=
toꝛ.§.j. ¶Licet Bart.in.d.l.j. in pꝛin.
col.ij.verſi.ꝛ aduerte.voluerit conſti=
tuere differentiam inter iudiciū vni=
uerſale vt petitionem hereditatis et
generalē vt actioneꝫ tutele videlꝫ vt
in pꝛimo petitio pꝛoſecutio ꝛ ſentētia
incerte admittantur.Sed in generali
licet petitio admittatur incerta pꝛoſe
cutio tamen debeat eſſe certa vt certa
poſſit ferri ſententia . Attamen idem
Barto.in.d.l.ij. et in.d.l. ait pꝛetoꝛ.§.
j.ſimpliciter dicit idem eſſe in vtroqꝫ
iudicio videlꝫ vniuerſali et generali.
vt in vtroqꝫ poſſit incerta ferri ſenten
tia:puta condemno te ad reſtituēduꝫ
hereditatem quondam talis ſempꝛo=
nio ꝛ condemno te ad reddendum ra
tionem tutele:et ſic de ſimilibus.
¶Et hanc vltimam ſententiam Bar
to.tenent Bal.Ange.Rapha . Alexā.
et Iaſ.in.d.l.j.in pꝛin.contra Barto.
ibi et Bald. in.l. edita. in repe. peru.
colum.viij.verſicu.ſed nunquid idem
eſt in generali.et ibidem Salyc.C. de
eden.et Alexan.et Iaſ. in vltimis co=
lumnis in dicta.l. ait pꝛetoꝛ.§.j.
¶In ſimplicibus autem ſiue ſingu=
laribus iudicijs diſtingue qꝺ vbi fuit
petitio incerta : ꝛ ſimiliter pꝛoſecutio
vt quia petebatur indēnitas vel in=
tereſſe:ꝛ tunc valet ſententia incerta

UVA. BHSC. IyR_228_4

poſtea per iudicem certificanda: vt. l. §. C. de ſenten. que ſine cer. quan. Aut fuit petitio certa: ⁊ tūc certa debet ferri ſententia. §. curare. inſti de acti. cum ſimili. ¶ Intellige tamen de per ſe vel per relationem ad acta. dicta. l. ait pretor. §. j. et. l. iij. C. de ſentē. que ſine cer. quan. et. l. in ſumma. ff. de re iudica. Quod clare procedit vbi ſententia facit expreſſam relationem ad aliqua acta in quibus reperitur certa quantitas: quia ſententia dicetur certa ſiue illa acta ſint aſſertoria ſiue probatoria: vt dicta. l. in ſumma. puta condemno te ad petita vel ad contēta in libello: paria enim ſunt aliquid eſſe expreſſum in ſententia vel quod ſententia ſe referat ad acta certum continentia: vt dixi. §. titu. proxi. verſi. idez dico. In verbo errore. Si vero illa acta ad que fierent relatio etiam non continerent certum indubie non teneret ſentētia. l. fi. C. de ſen. q̄ ſine cer. quan. ¶ Sed dubium eſt quando ſententia non ſe refert expreſſe ad aliqua acta ſed ſimpliciter dicit condemno te ad ſoluendum id quod debes: ⁊ in actis eſt certa quantitas an valeat in quo caſu glo. variarunt: ſed dic ex doctrina Barto. in dicta. l. ait pretor. §. j. ⁊ in dicta. l. iij. C. de ſen. que ſine cer. quan. q̄d quandoq̄ quantitas eſt certa in actis probatorijs puta in depoſitionibus teſtium vel in inſtrumētis publicis: ⁊ tunc valebit ſententia quaſi tacita relatione facta ad illa acta fidē facientia: ⁊ ita procedat glo. in. d. §. curare. ⁊ gloſ. in. l. quid tamen. §. pomponius. ff. de arbi. pro quibus tex. In. d. c. cū venerabilis. de excep. vbi hoc tenet Innocen. Quandoq̄ vero continetur certa quantitas in actis nō faciētibus fidez ſine aſſertorijs puta libello vel poſitionib⁹ ipſius actoris: ⁊ tūc ſentētia ſit nulla: ⁊ ita procedat gl. in l. iij. gloſ. prima. C. de ſenten. que ſine cer. quan. et cum hac concordia Barto tenēt communiter doctores. Bald. Imo. Alexan. ⁊ Ia. colum. iiij. in dicta l. ait pretor. §. j. et Bal. Salice. ⁊ Fulg. in dicta. l. iij. et Imo. in dicta. l. in ſumma. et in. c. illa. de accuſatio. et Anto. de butri. et Panormi. in dicto. c. cum venerabilis. et dicit Alexander q̄ iſta ſententia Barto. eſt communis et ſeruaretur in practica ſecundum Angelum are. in dicto. §. curare. licet dicat opinionem. Rapha. cuma. contrariū tenentis in dicta. l. ait pretor. §. primo eſſe de iure veriorez. ad cuius motiua Alexan. ibi reſpondet. ¶ Aduerte autem ad predicta primo quoniaz illud quod dicimus ſententiam debere ferri certam eſt verum in negotio principali: ſecus enim in acceſſorijs in quibus bene poteſt ferri ſententia incerta: puta ſuper fructib⁹ damnis intereſſe et expenſis ſecundum Innocen. in. c. tanta. de exceſ. prelato. et in. c. cū ad ſedem. de reſtitu. ſpoliato. et in. c. finem. de do. et contuma. quem ſequūtur Imo. ⁊ Alexand. in dicta. l. in ſumma. vbi plene Alexan. tangit et tenet Bartolus de expenſis loquens in. l. terminato. in verſiculo venio ad queſtio. C. de fruct. et lit. expen. et ibidem Bald. generaliter de acceſſorijs loquēs in vltimo nota. dicit ibi eſſe tex. q̄ valet ſententia incerta ſuper acceſſorijs: ⁊ ita etiam limitat Iaſ. in dicta l. ait pretor. in princ. in vlti. verbis. ¶ Secundo aduerte ad id quod dixi ſufficere ſententiam ſe referre ad acta continentia certam quantitatem intellige de actis illius cauſe: ſec⁹ enim ſi ſententia ſe referret ad aliquod inſtrumentū in actis nō productū: quoniam non valeret ſententia. iſta fuit ſententia. gloſ. et communiter docto. in dicta. l. ait pretor. in princip. ita intelligentium illum tex. videlz q̄ teſtamentum ⁊ codicilli de quibus ibi fuerāt in iudicio producti. Iſta fuit etiaz ſententia Io. and. ⁊ quidem apertior in addi. ad Spec. in ti. de ſenten. pro la. §. qualiter. ver. quid ſi iudex. in addi. incipien. hūc finē dicētis q̄ ſnia ſi remanet incerta ex quo ex verbis ipſius ſnie vel ex actis eiuſdem inſtātie non habet certitudo. Et iſtud tenent etiā

UVA. BHSC. IyR_228_4

Ant.de but.Jo.de Jmo.ꝛ Panoꝛ.i pe. col.in.d.c.cum venerabilis.ꝛ Panoꝛ. ꝛ mar.ſozi.in.d.c.illa de accu.Ange.ꝛ Jmo.in.l.ſi cõuenerit.ff. de re iudi.et Ludo.ro.ꝛ are.in.l.j.§.ſi quis ita.ff. de verbo. obliga.ꝛ Ange.are.in.d.§.curare.ꝛ Alexã.de Jmo.in duob9 ꝯſi. relatis a Jaſ.in.d.l.ait pretoꝛ.§.j.in quibus dicit iſtaʒ eſſe communem et eandẽ dicit eſſe cõmunem ꝛ ab ea nõ eſſe recedendũ in conſulendo ꝛ iudicando Jaſ.ibi in.iiij.col.licet Alexan. ibi poſt Jnno.in.d.c.cum venerabilis teneat contrarium.de quo Jaſ.dicit ſe mirari:ꝛ contrarium etiam tenuerunt nõnulli alij relati ab eiſdem ꝛ a Fely.vbi plene citat ſcribẽtes de hoc articulo in.d.c.cum venerabilis col. xvj.verſi.adde ſecundo vbi ſequitur opi.Jnno.dicentis nõ eſſe neceſſe inſtrumentum eſſe productum actis et propterea ſentẽtiã non eſſe nullã quã tamen declarat dummodo ſaltim eſſet actis allegatum prout dicit etiam velle Saly.in.d.l.iij.C.de ſen.que ſine cer.quan.ꝛ idem Fely.in.d.c.illa prope finem ſimpliciter dicit verioꝛẽ opinionem Jnno.in.d.c.cum venerabilis quod valeat ſententia ſe referens ad ſcripturã que nõ fuit in actis producta:ꝛ pro ea eſſe caſum ibi ꝛ in.d.l. ait pretoꝛ.in principio. ¶ Tertio aduerte:quia eſt dare caſum in quo incertitudo tempoꝛis non vitiat ſentẽtiam puta dicit iudex bãnio te ad tẽpus certe valebit talis ſententia incerta:quia ius illam certificat ꝛ intelligetur de decennio.Jſte eſt tex.nota. ꝛ ſingularis ꝛ foꝛte non habens concoꝛdantem ſecundum Barto.ibi in.l. ſine prefinito tẽpoꝛe.ff de penis,queʒ etiam dicit non eſſe alibi Bal.in.l.j. C.de poſtu.ꝛ in.c.ex literis col.v.de cõſti.vbi cano.ꝛ ſequitur Jaſ.in.d.l.ait pretoꝛ.§.j.col.fi.ꝛ in.d.§.curare verſi. nunquid autem.Anto.de tre.

17 ¶ † Ratione cõditionis:ſi in ſnĩa conditio [a] apponat̃ vt inſtitu.de acti.§.curare lʒ quidã dicant ſententiã nõ debere ferri ſub conditione latã tamẽ valere dicãt:vt.ff. qñ appel.ſit.l.j.§.biduum.qd ita intelligo ꝙ teneat lata tẽpoꝛe illius legis hodie ſi feratur nõ valeret:vt.ff.de interdic.ꝛ releg.l.relegatoꝛum.§.ad tempus.

a ¶ Conditio apponatur.Jſtũ verſi. poſuit Spe.in ti.de ſen.pꝛola.§.quoniam.verſi.Jtẽ ſi ſit lata in quo.§.tractat de his per que ſententie mero iure valide ĩpugnãtur non autem poſuit in.§.iuxta eo.titu.in quo ponit eas cauſas nullitatis q̃s authoꝛ iſte hic iſerit quaſi innuat Specu.ſententiam lataʒ ſub conditione ob id quod eſſe ipſo iure nullam ſed mero iure valere ſi non appelletur licet tãdem ipſe Spe.videatur ſequi hunc authoꝛem quod hodie non valeat mero iure. ¶ Jn hoc autem articulo breuiter pertranſeundo tu diſtingue poſt gloſ.Barto.Angel.Jmo.Pan. de caſt.Alex.ꝛ Jaſ.in.viij.colum.in l. a diuo pio.§.in venditione.ff.de re iudi.poſt glo.Bar.ꝛ Pan.de ca.in.§.biduum hic alleg.ꝛ glo.nota.ꝛ menti tenendam Barto.Bal.Ange.Paulus ꝛ Saly.in.l.cum iudex.C.de ſenten.et interlo.omnium iudicuʒ ꝛ cano.in.c. preterea.in.ij.de appel.quod aut querimus de interlocutoꝛia ſententia et illa poteſt ferri ſub conditione vt eſt glo.nota.ſecũdum omnes in dicto.§. in venditione in ver.interloqui.in.ij. ſol.bene facit gl.in.l.ea que.glo.fina. C.ſi manu.ita fue.alie.vt ma.volens valere citationem ſub conditione factam compareas ſi manumiſiſti.

¶ Aut querimus de diffinitiua ꝛ tũc aut eſt conditio de pſenti vel de preterito ꝛ qꝛ pꝛopꝛie illa nõ eſt cõditio nec ſuſpendit actum.l.cum ad preſens et l.ſequen.ꝛ ſequẽ.ff.ſi certum petatur. valebit ſentẽtia vt dicit gl.in.iij.ſolutione.in.d.§.in vẽditione.ꝛ gl.in.c.biduũ.ij.q.vj ¶ Aut ẽ de futuro ꝛ tũc diſtingue ꝙ aut eſt ꝯditio extrinſeca puta ſi papa peruſiũ venerit q̃ caſu lʒ pe.

UVA. BHSC. IyR_228_4

debel.perti ⁊ Bald.in.l.non dubiuz in.v.oppo.C.de legi.⁊ Bald.in dicta lege cum lex.verſicu.modo reuoco.te nuerint non valere ſententiam:quia ſuper hoc non eſt acceptum iudicium tamen glo.Cy.Bar.⁊ Sali.in.d.l.cuz iudex ⁊ Cy.in.d.l.non dubium:⁊ glo. Bar.Ange.⁊ Pau.de caſtr.in.d.§.biduum ⁊ Ange.Pau.Alexand.et Jaſo. in.d.§.in venditione tenēt talem ſententiam mero iure valere ⁊ in rem iudicatam tranſire licet ſic ferri nō debuerit:niſi fuerit ab ea appellatum: quo caſu abſqꝫ probatione alterius grauaminis ⁊ abſqꝫ alia cauſe cognitione ſuper iuſtitia ſententie ex eo ſolo quod reperitur lata ſub cōditione extrinſeca ⁊ negotium non tangente debet talis ſententia per iudicem appellationis tanqꝫ iniqua retractari per.d.§.biduum:ſecundum doct.pre alleg. ¶ Aut illa conditio de futuro ſub qua ſententia eſt lata eſt intrinſeca negotium de quo agitur concernens ⁊ ſecundum naturaz actus ſine dependens ex his que in iudicio deducta ſunt puta dicit iudex deferimus iuſiurandum actori et ſi iurauerit condemnamus reum ⁊c.⁊ hoc caſu valet gloſſ.Barto.⁊ alij in.d.l.cum iudex:⁊ in.d.§.biduum ⁊ probatur in dicto capitulo preterea:et ideo dicebat Bald.in dicta lege ſecunda.C.vt lit.penden.quod ſi iudici appellationis non poſſit conſtare de ſententia a qua eſt appellatum:puta quia nō eſt pars aduerſa que poſſit ſuper illa interrogari poterit ipſe iudex pronunciare hoc modo ſi talis ſententia reperiatur lata eam infirmo vel confirmo. quia conditio eſt intrinſeca ⁊ ita dicit notare Innocen. In.c.g. perpetuus de fide inſt.⁊ Bald.ſequitur Jaſ.in.d. §.in venditione, columna. penulti. ¶ Similiter dicit Bald.in dicta lege cum iudex valere in criminalibꝰ ſententiam conditionalem puta condēno te ad centum quam ſummaz ſi infra decem non ſoueris condemno te ad amputationem pugni per glo.no ta.ibi dicit Bald.Ita practicari ⁊ idē tz Bal.in.l.iij.in pe.col.verſic.quinto quero.C.ex quibus cau.infa.irro.vbi dicit cautius eſſe ferre vno contextu ſententiam bimembrem qꝫ ex interuallo cōmutare penam pecuniariam in corporalem. ¶ De illa autem cōditiōe de futuro licet intrinſeca ſi actor probauerit decem ſibi deberi vel ſi probauerit intentionem ſuam condēno reum vtrum vitiet ſententiam.eſt dubitatio apud docto.et per Alexan. in.d.§.in venditione.et latiꝰ per Jaſ. poſt alios in.l.ait pretor.§.j.eod.titu. ſcilicet de re iudi.et per Ange.⁊ Alex. in.l.qui rome.§.angerius.de ver.obli ga.⁊ licet Alex.in.d.§.j.⁊ in.d.§.in venditiōe ⁊ in.d.§.angeriꝰ tenuerit poſt multos per eam allegatos quod indiſtincte talis ſententia mero iure teneat niſi appelletur ab ea hac ratiōe: quia ſi valet lata ſub cōditione extrinſeca vt prediximus ita debet tenere ſub conditione intrinſeca.reuocabit tamen per iudicem appellationis ex eo ſolo grauamine vt p̄diximꝰ. ¶ Attamen Jaſ.in.d.§.j.ſequitur opi.Barto.ibi et eiuſdem Bar.in.d.l.cum iudex.⁊ Pau.de ca.in.l.continuꝰ in p̄n. ff.de verb.oblig.⁊ Jo.de Imo.in.d.§. angerius.dicentium talem ſententiā non valere cum ipſa conditio nō poſſit impleri ſtatim poſt ipſam ſententiam per dictā legē cum iudex.⁊ quia videtur lata contra ius conſtitutionis ex quo refertur ad futuras probationes que poſt ſententiam fieri non poſſunt imo nec poſt concluſionez in cauſa.c.paſtoralis de excep.⁊ l.perēptorias.C.ſen.reſcin.non poſſe. ¶ De ſententia vero lata ſub conditione ſi eſt ꝓbatū cū ſit de preſenti ⁊ intrinſeca oēs tenent cum Bar.in.d.§.j.quod valeat exceptis cuma.⁊ Pe.beſ.quorum fundamentis Alex.⁊ Jaſ.ibi reſpondent. Itē aduerte ad id qđ ſupra dixi valere ſniam latā ſub illa conditione ſi iurauerit actor ſibi deberi vel ſi iurauerit reꝰ ſoluiſſe eū abſoluo qđ hoc procedit ſi iurauerit ſtatim ſine

UVA. BHSC. IyR_228_4

¶ Item ſi expreſſim contra ſacras conſtitutiones[a] pronuntiauit nõ dico contra ius litigatoris: puta ſi minorem .xiiij. annis poſſe teſtari pronuntiauerit vel errorem calculi in ſentẽtia expreſſit: vt .ff. que ſenten. ſine appel. reſcin. l. j. §. j. et §. Item cum contra ⁊ .ff. de appel. l. ſi expreſſim ⁊ .C. quando prouo. non eſt neceſ. l. ij.

incontinenti lata ſententia ſecus ſi ad alios actus diuerteretur per. l. generaliter. in fi. prin. C. de reb. credi. et notant Bar. ⁊ docto. in. d. l. cuʒ index. ¶ Item aduerte dum dicimus valere ſententiam latam ſub cõditione hoc non procedit quãdo cõditio eſſet falſa: q: illa indiſtincte reddit ſententiam nullaʒ ꝑ tex. nota. in. l. qui teſtamento. ff. de excu. tu. vbi pretor ita pronuntiauerat ſi legitimum tutorẽ habenti tutor datus es nõ eſt tibi neceſſaria excuſatio ſi falſum ſit pupillum habuiſſe tutorẽ legitimum ſentẽtia non tenet ita per tex. limitat Alexand. in. d. §. in venditione. col. viij. referẽs Ang. in. d. l. qui rome. §. duo fratres dicere hoc eſſe legiſtis incognitũ ſed hoc aperte vult glo. in. d. l. qui teſtamento. ¶ Secundo ibidem limitat idem Alexan. niſi ſententia eſſet lata ſub conditione impoſſibili: quia redderet ſententiam ipſo iure nullã. arg. l. fi. ff. que ſen. ſine appella. reſcin. vbi preceptũ iudicis impoſſibile nullius eſt momenti: et hoc etiam tenet Imo. in. l. fin. ff. de condi. inſti. ⁊ ad motiua. Ludo. ro. tenentis contrariũ in. l. impoſſibilis. ff. de verb. obli. reſponde vt per Alexan. vbi. ſ. ¶ Qui etiam tertio limitat in ſententia decreti trahentis ſecũ executionem: quia conditio illaʒ vitiat. l. muto. §. ſi ſub cõditione. ff. de tute. per quẽ dicit ibi Bal. quod decreta iudicum que de ſui natura debent ſecum trahere executionem ſicut decretuʒ tutele ⁊ cure ſi in eis inferatur cõditio peccatur in forma: ⁊ ideo ſunt nulla. Anto. de tre.

a ¶ Contra ſacras cõſtitutiones. Qr ſupra ti. priori. ver. Idem dico in verſ. vel errore late dixi de ſententia per errorem facti lata. Nunc reſtat hic dicẽdum cũ autore de ſententia cõtinente errorem iuris expreſſum vnde fac regulam qꝺ ſententia cõtinens erroreʒ iuris expreſſum eſt ipſo iure nulla qꝛ dicitur lata cõtra ius cõſtitutiõis per iura hic allega. ⁊ ꝑ. c. j. de re iudi. Declara primo extendendo nedũ quãdo eſſet lata cõtra legẽ iuris cõis verũetiã ſi cõtra legẽ municipalẽ ex mẽte Bar. Ang. Pau. Alex. ⁊ Iaſ. in. l. cũ ꝓlatis. ff. de re iudi. vbi Iaſ. i. iij. colum. ver. Itẽ ex dictis ait. Ex dictis Bar. habes notare qꝺ ita redditꝰ nulla ſententia ſi cõtineat expreſſum errorẽ iuris municipalis ſicut ſi iuris cõis. Et ita in ſpẽ tradit Bal. in. l. ij. C. qñ prouo. nõ eſt neceſ. hic alleg. dicẽs ꝙ ſententia lata cõtra tenorẽ ſtatutorum redactorũ in volumine non valet. ⁊ idẽ tenet pa. ⁊ Fely. in. d. c. j. col. j. de re iudi. ¶ Secũdo extende etiã in cõſuetudine notoria in populo ⁊ iudicio ſm Cy. ⁊ Bal. in. d. l. ij. per. l. de quibus. in fi. ff. de legi. ⁊ in. c. j. de cõſti. li. vj. conſuetudo em̃ notoria habet vim legis ſecus ſi eſſet non notoria q: illa eſt probãda cum ſit facti. ⁊ iudex põt illã ꝓbabiliter ignorare. l. ij. ff. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊. d. c. j. ⁊ hanc ſniam Bal. ſequuntꝰ Ang. Rap. cu. ⁊ Alexã. in. iij. col. in. d. l. cũ prolatis. pa. ⁊ Fely. in. ij. col. i. d. c. j. benefacit equiparatio quã facit Bal. in. l. vna. in fi. C. vt q̃ deſunt aduo. dũ dicit ꝙ ſicut iudex põt ſupplere in his q̃ ſunt iuris. ita in his q̃ ſunt ꝯſuetudinis notorie ⁊ que verſatur in foro de quo eſt tex. ſm Bald. et Saly. ibi in aut. iubemꝰ. C. de iudi. vide per Alexan. late in. d. l. vna. §. facit etiã ꝙ vult Bal. in Rubri. de conſue. recti ſen. ꝙ ſicut non licet ignorare leges generales ita nec conſuetudines generales. ⁊ alia multa pro hac parte adducit Fely. vbi. ſ. ¶ Tertio procedit nedum in ſententia iudicis ve-

UVA. BHSC. IyR_228_4

fametiã in ſententia arbitrij vt ſen=
tentia per eũ lata cõtra ius iuris erro
re expꝛeſſo ſit nulla vt voluit glo. in. l.
iij. in pꝛinci. in. ver. commiſſe. et in. l.
diem. §. ſtari gl. j. ff. de arbi. ¶ Siue ſit
arbiter partium voluntate electus ſi=
ue arbiter iuris ſecundũ Fely. i. d. c. j.
col. iij. ver. amplia quarto poſt Imol.
in. c. j. col. x. de cõſti. ¶ Quarto pꝛoce=
dit etiã ſi erroꝛ iuris expꝛeſſus in ſen
tentia poſſet aliquo caſu ſpeciali ſal=
uari puta iudex dicit ſeruum toꝛquẽ=
dum in dñm licet aliquibus caſibus
poſſit contra dñm toꝛqueri ſententia
tamen eſt nulla per glo. in lege ſecun=
da. ff. de appel. reci. gloſ. finali vel iu=
dex pꝛonuntiauit filiumfamilias po=
tuiſſe teſtari: licet hoc poſſit aliquo ca
ſu ſaluari puta in caſtrenſibus vel ad
pias cauſas non pꝛopter hoc valebit
ſñia imo erit ipſo iure nulla ſi de illo
caſu non faciat mentionem expꝛeſſã:
Ita voluit Mat. mate. nota: ſuo. xix. in
cip. nota: quod ſententia adducens ꝑ
hoc notata per Innocen. in capitulo
pꝛeterea de dila. ⁊ per Bartolum in le
ge ſecunda colũna pꝛima. ſi q̃s in ius
voca. volentes quod ſi citatio fiat die
feriata ſit ipſo iure nulla licet poſ=
ſet aliquo caſu fieri. ⁊ ita per multa fir
mat Felynus poſt docto. in dicto ca=
pitulo pꝛimo columna tertia. verſicu=
lo amplia quinto ſignanter per tex. in
c. quintauallis de iureiurando vbi eſt
illicitũ iuramentum de exheredando
licet aliquo caſu ſit permiſſum.
¶ Reſtringe nunc hanc regulã quan=
do talis erroꝛ iuris eſſet ita expꝛeſſus
quod oculo coꝛpoꝛali legi poſſit: ſecꝰ
enim ſi oculo mentali ſiue ex mẽte et
intellectu percipiatur ſecundũ Inno
cen. ⁊ hoſtien. in capitulo. p. ⁊. g. de of=
ficio delegati: quos ſequitur Antoniꝰ
de but. in capitulo ab excommunica=
to de reſcrip. dicens. Iſtud dictũ eſſe
ſingulare ⁊ perpetuo menti tenendũ.
et idem Ant. in capitulo ſecũdo. de te
ſti. cogẽ. ⁊ in dicto capitulo pꝛimo vbi
etiam Ioan. de imo. Panoꝛ. ⁊ Felynꝰ
in octaua col. de re iudi. ⁊ Alexand. et
Iaſ. in. d. l. cum pꝛolatis. vbi Iaſ. in=
quit illud dictum Innocen. famoſum
et idem Iaſ. in lege vna. columna ter
tia. C. de erro. cal. ⁊ Alexan. de imo. in
lege qui rome. §. duo fratres. colũna
xxij. ⁊. xxviij. ⁊ ibi Iaſon. columna. xxj.
ſecundum nouas impꝛeſſiones. ff. de
verboꝛum obligatio. cũ cõcoꝛdantijs
ibi per eos traditis. Et dicit Iaſon. ſe
pꝛo hoc dicto Innocẽ. allegare duos
tex. quos ſuis locis etiam notat ab ex
pꝛeſſo. Domi. de ſan. ge. pꝛo illo dicto
Innocen. in capitulo ſolet. in pꝛinci.
ibi vel intolerabilem erroꝛem in ſen=
tentia fuiſſet patenter expꝛeſſum. de
ſententia excommunicatio. lib. ſexto.
⁊ in capitulo venerabilibus. §. fi. eo=
dem titulo. ⁊ libꝛo. ¶ Secũdo reſtrin
ge quando iuris erroꝛ expꝛeſſus eſſet
talis quod de eo eſſet caſus expꝛeſſus
et ſpecificatꝰ ſiue in terminis ſecus ſi
alio modo pꝛobaret̃ ex lege puta per
ſimile. Iſta fuit doctrina Inno. in. c.
cum ſpeciali. in pꝛin. de appel. Bald.
in. l. ij. verſiculo vltimo nota. poſt Ia=
cobum de are. ⁊ Cynum ibi. C. quãdo
pꝛouo. nõ eſt neceſ. hic alleg. Anto. de
but. Panoꝛ. ⁊ Fely. colum. ix. in. d. c. j.
et Alexan. de Imo. in dicto. §. duo fra
tres. colum. xxij. ¶ Tertio reſtringe
quando ille erroꝛ expꝛimeretur circa
pertinentia ad cauſã. ⁊ illius merita
ſecus ſi non concerneret merita cauſe
puta dicit iudex in ſua ſñia in ſcri=
ptis lata condemno titiũ ad decem ⁊
poſtmodũ ſubiungit: non opoꝛtet dif
finitiuã ferre in ſcriptis vel ſubiunge
ret pupillũ vel filium fami. poſſe teſta
ri talis enim erroꝛ impertinẽs nõ red=
deret ſententiam nullam ſecundum
Innocen. Anto. de but. ⁊ alios in ca=
pitulo per tuas. de ſententia excõmu.
⁊ Alexan. in. d. l. cum pꝛolatis. col. iij. ⁊
Fely. in. d. c. colum. viij. ¶ Quarto in=
tellige quando ille iuris erroꝛ concer
neret totam ſententiam: vt quia in ea
eſſet vnum ſolum caput indiuiſibile
tunc ille erroꝛ iuris expꝛeſſus vitiaret
totam ſententiam. ſecus ſi in ſentẽtia
eſſent plura capitula ⁊ erroꝛ eẽt expſ=

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſus circa vnũ caput quia quo ad alia
mero iure valeret: ſententia enim pro
parte ſiue ſuper vno capitulo poteſt
eſſe valida ⁊ pro parte nulla vt eſt te=
xtus ſingularis aureus et mente te=
nẽdus ſecundã Bal. ibi in. l. quedam
mulier. vbi etiam Barto. not. ff. fami.
her. ⁊ voluit in ſpecie Bald. in. l. vna
colum. ij. C. de erro. cal. et tenent Pa=
nor. ⁊ Fely. colum. vj. in. d. c. j. Quinto
intellige niſi in ſententia cum illo er=
rore iuris expreſſo eſſet etiam expreſ=
ſa alia iuſta cauſa ⁊ iuri cõſona quia
ſententia ſuſtineret ex illa iuſta cau=
ſa per text. ſingularẽ. in capi. per tuas
qui filij ſint legitimi. quem ad hoc põ
derat Anto. de but. in. d. c. ab excom=
municato. de reſcriptis. ⁊ dicit eſſe ſin
gularem pro ſingulari dicto Innocẽ.
qui hoc tenet expreſſe in. c. in preſen=
tia. de renun. quod dictum Inno. Jo.
de imo. in. l. ſi plagij. ff. de verbo. obli=
ga. dicebat eſſe legiſtis communiter
incognitum et hoc etiam voluit Joã.
and. in. c. cum inter. vbi etiam alij ſcri
bentes. de iudi. Anto. de but. pa. ⁊ Fe
ly. late in. v. colum. in. d. c. j. ⁊ ſequitur
Alexander. ita limitãs dictam regulã
in. d. l. cum prolatis. colum. iiij. in. d. §.
duo fratres. colum. xxvij. vbi etiam et
ſexto limitat dictã regulam poſt Jac.
but. in. l. ij. §. ignominie. ff. de hijs qui
notã. infa. non procedere quando iu=
dex exprimens cauſam erroneam in
iure propter quam ſententia redde=
batur nulla adieciſſet dictionem ma=
xime vel preſertim quia cum iudex
non videatur tunc ſe aſtringere ad il=
lam cauſam erroneam expreſſam ſu=
ſtinebitur ſententia et hoc idem ſecũ
dum eum voluit Panor. in. c. ſicut. de
re iudi. reiecta diſtinctione tradita p
Anto. de butrio. in dicto. c. ab excom=
municato quam etiam reprehendit
Alexan. vbi. s. reſpondẽs ad iura per
Anto. alleg. ⁊ idem ſentit Jaſ. ibidem
colum. xvij. adducẽs Pa. in. c. ex parte
de conceſ. preben. ideo dicit Alexand.
vbi ſupra conſilium eſſe q iudex ⁊ cõ
ſultor quando exprimũt cauſam adij=
ciant dictionem maxime ⁊ idem vult
ibidem Jaſ. dicens poſt Jmol. in lege
ſi is ad quem. ff. de acquiren. here. qđ
fatuus eſt iudex qui cauſam exprimit
in ſententia niſi adijciat dictionem
maxime vel preſertim. ¶ Septimo re=
ſtringe quando ſentẽtia eſſet lata cõ=
tra ius legis clauſe in corpore iuris
vel contra legem municipalem clau=
ſam in volumine ſtatutorum. Secus
enim ſi eſſet iudicatum contra conſti
tutionem extrauagantem non clau=
ſam in corpore iuris vel contra refor
mationem non clauſam in volumine
ſtatutorũ: q: tunc ratione incertitudi=
nis ⁊ pbabilis ignorantie mero iure
valebit ſententia per textum in. d. l.
cum prolatis. ſecundũ ſcđam lecturã
glo. quam ibi tenent Barto. ⁊ oẽs et
Barto. Bal. ⁊ ceteri in dicta lege ſecũ=
da. ⁊ cano. in capitulo paſtoralis. de fi
de inſtrumentorum. ⁊ in. d. c. j. vbi la=
te Fely. in. vj. ⁊. vij. colum. vide etiam
per Alex. ⁊ Jaſo. in. d. l. cum prolatis.
poſt doct. per eos adductos. Ex quo=
rũ dictis declara iſtam limitationem
niſi talis extrauagans eſſet notoria
in loco vel de ea eſſet facta fides in iu
dicio quia contra illam lata ſenten=
tia erit nulla ſicut ſi contra legez ſcri
ptam a ceſſante ratione incertitudi=
nis ⁊ probabilis ignorantie prout ab
expreſſo voluerunt Anto. de butri. et
Jmol. in proemio decreta. in. §. ſane p
tex. in. c. cũ inter. de re iudi. ⁊ in. c. fin.
de coha. cle. ⁊ mulie. quos referunt et
ſequuntur Alexã. Jaſ. ⁊ Fely. in locis
preallegatis. ¶ Octauo reſtringe qñ
illa lex contra quam ſententia eſt lata
fuiſſet recepta ⁊ poſita in obſeruãtia
alias nõ haberet vim legis vt eſt glo.
ſingularis ſecundum Fely. ibi. col. iij.
verſicu. lex noua. in. c. j. in verſic. fran=
gere. de treuga et pace. quam tot⁹ mũ
dus allegat p ſingulari et magiſtra ⁊
eaz doctores communiter approbãt.
Et ideo ſententia contra illam lata er
rore expreſſo non erit ipſo iure nulla.
ita limitabat Petrus de anch. in cle. j.
de rebus eccle. non alienan. idem di=

UVA. BHSC. IyR_228_4

tens in statuto non recepto et pe. ſequitur Alexand. in dicta lege cū prolatis. in duobus locis vbi etiam testatur dicta gloſſa reputari ſingularem et tenet Felynus in dicto capitulo primo. columna vij. verſiculo intel. a lige. ò re indicata.

¶ Sunt & alij caſus.[a] multi nullitatis quos bene eſt inuenire.

¶ Nono reſtringe quando illa lex vel conſtitutio contra quam eſt lata ſententia expreſſo iuris errore eſſet clara et idubitata. Si em̄ eſſet ambigua & habens varios intellectus tunc ſententia contra illam lata mero iure teneret & tranſiret in rez iudicatam ſi non eſſet appellatum vt eſt tex. ſingularis ſcḋm intellectū Iaco. de are. Bart. & aliorum indifferenter ibi. in. d. l. cum prolatis. quem ad hoc reddunt ibi ſingularē Imo. Alex. in prin. & Iaſ. in col. fi. quem etiam intellectum tenuerunt Cy. Bart. & Bal. in. d. l. ij. & Bart. et alij in. d. §. duo fratres. & Ant. & Imola in capitulo primo. de conſtitutio. & in. d. c. ab excommunicato. & idem Anto. Imo. Pa. et Fely. in. viij. col. in. d. c. j. cum concordan. traditis ibi per eundem Fely. et per Iaſ. in dicta lege cū prolatis. Iſtā autem limitationem intelligebat Ange. in. d. §. duo fratres. procedere quādo eſſet tanta varietas doctorum circa intellectū illius legis ꝙ nulla opinio erat communiter approbata tūc enim ſententia eſſet mero iure valenda. ſecus ſecundum eum quādo vna eſſet communis quia contra illam lata ſententia redderetur nulla. allegat nota. per Imo. in. c. ne innitaris. de cōſti. & idem Ange. in. l. iiij. §. hoc autem iudiciuz. ff. de dā. infec. & licet imo. ibi ſequatur attamē idem Imo. Paul. de caſt. & Alexā. col. xxj. in. §. duo fratres. & idem imo. poſt ant. de but. in. d. c. ab excōicato. & Alexā. & Iaſ. col. fi. in. d. l. cum prolatis. tenent indiſtincte mero iure valere ſententiam contra legē habentem varios intellectus latam per text. in. d. §. duo fratres. & per. d. l. cum prolatis. & ibi ſatis ſentit Barto. in exemplis q̄ pōit videlicet de. l. ij. dos a patre. C. ſolu. matri. & de autē. ex cauſa. C. de libe. prete. vel exhe. in quibus clarū eſt ꝙ vna eſt magis cōmunis opinio. Bene verum eſt ꝙ premiſſa differentia Ange. vtrum vna opinio ſit communis vel non eſt attendenda dum querimus vtrū iudex teneatur in ſindicatu q̄m ſi iudicauit contra legē habentē varios intellect⁹ & nullus eſt communis tunc excuſat in totum ſi ſequatur intellectum non bonum: quem tamen multi docto. ſequebant̄. Si vero vnus itellectus eſt magis communis & iudex iudicauit contra illum puniettir mitius ꝙ ſi iudicaſſet contra legem non dubiam vt eſt glo. in ver. videbitur. inſti. de obliga. que ex quaſi delicto. in prin. ita notat. voluit Ange. quem ibi ſequuntur Alex. & Iaſ. in fi. col. in. d. l. cum prolatis. & voluit aperte Bar. in. l. fin. C. de pe. iudi. qui male. iudi. ¶ Vltimo aduerte quia licet priuilegium dicatur priuata lex. attamen. ſententia lata cōtra priuilegium alicuius mero iure tenet & ſi ab ea non appelletur tranſibit in rem iudicatam ſecundum Pa. & Fely. colum. ix. in. d. c. j. per. c. ſuborta. eo. titu. de re iudica. & dicebat Panor. in. c. conſiderauimus. in ſecundo notabili. de electionibus. quod geſtū contra priuilegium non eſt ipſo iure nullum. Anto. de tre.

a ¶ Alij caſus. Specialis pater practice in titulo de ſenten. §. iuxta. in pricipio. Addit alium generalem caſum nullitatis vez ratione pceſſus & poſt modum in verſiculo. itē eſt nulla. exēplificat ſi ſit proceſſum lite nō cōteſtata vel omiſſo aliquo de ſubſtantialib⁹ iudicij ordinarij de quib⁹ in. l. prolatā. C. de ſen. & inter. om. iudi. Ideo q̄ materia eſt in iudicijs verſatilis imitatus ſpeculatorē lati⁹ dico. Primo ꝙ iudiciū & ſnīa eſt nulla q̄n fuit proceſſum omiſſa citatione vel citatio fuit inualida. l. ea que. C. quomodo et q̄n

UVA. BHSC. IyR_228_4

indi.⁊.l.de vnoquoqꝫ.ff.ꝺ re indi.⁊.l.
nam ita diuus.ff.de adop.⁊.C.ſi per
vim vel alio modo.eſt enim citatio de
ſubſtantiali ſolennitate iudicij vbi
pars non eſt preſens cum de cauſa ali
ter cognoſci non poſſit ⁊ ipſa cauſe co
gnitio ē de ſubſtātia iudicij:ita Bart.
in.d.l.prolatam.poſt Spe.in prin.ſe
cundi libri.verſicu.et nota.⁊ Hoſt.in
ſumma de re iudicata.Item citatio eſt
neceſſaria ad conſtituendum aduer-
ſarium in contumacia.vt dicit Bar-
to.in.d.l.prolatam.ſed ſententia ad-
uerſus non contumacem lata eſt ipſo
iure nulla.glo.in.l.ſi vt proponis.in
j.C.quomodo ⁊ quando iud.igit̄ ⁊c.
Et nedum ſententia non precedente
citatione eſt nulla.verumetiam ſi ci-
tatio ſit minus legitima ⁊ inualida.
iſta eſt glo.ſingularis in.l.ſi accuſato
ribus.glo.fi.C.de accu.dicens ꝙ etiam
in ciuilibus ſententia lata abſqꝫ le-
gitima citatione eſt ipſo iure nulla.
quam ad hoc dicit ſingularem Fely.
in capitulo quoniam contra falſam.
colum.viij.de proba.et dicebat Spe-
cu.in titulo de cita.in principio.quod
citatio eſt fundamentum ordinis iu-
diciarij quod procedit nedum in diffi
nitiua;verumetiam in interlocutoria
que affert preiudicium parti vt eſt cō-
munis conclu.Barto.⁊ communiter
ſcribentium in.l.nec quicqꝫ.§.vbi de-
cretum.ff.de offi.procon.et lega.Bar-
tolus.Imol.et aliorum in.l.ſi opus.
ff.de no.oper.nuntiatio.⁊ Bar.et do-
ctores in.l.quod iuſſit.ff.de re iudica.
Ange.Imo.⁊ ceterorum in.l.recuſare.
ff.ad trebel.⁊ alibi ſepe.quo caſu etiā
ſi in fauorem ipſius nō citati lata eſ-
ſet ſententia non valeret vt dixi.ſ.eo.
tit.verſi.ratione perſone litigatoris.
Intellige tamen quod is ſolum eſt ci
tandus cuius principaliter intereſt
non is quem in conſequētiam nego-
tium tangit: vt eſt gloſſ. ſingularis
ſecundum Imol. ibi. ⁊ eum omnes
ſequuntur in.d.l.de vnoquoqꝫ.ſaltim
ad validitatē ipſius ſententie.de quo
per Alex.ibi.⁊ p Iaſ.in.d.§.vbi decre-
tum.Signanter dixi vbi pars nō eſt
preſens quoniam preſens non eſt ci
tandus licet ob aliam cauſam vene-
rit vt per Moder. late. in.l.j.ff. de in
ius vocā.⁊ eſt tex.i.d.l.de vnoquoqꝫ.
⁊ in.l.in cauſe in.j.§.cauſam.ff.de mi-
no.⁊ tenent Ang. Imo.⁊ Alex.in.d.l.
de vnoquoqꝫ.⁊ Iaſ.in.d.§.vbi decretū
col.v.Sunt tamē multi caſus in qui-
bus iudicium ⁊ ſententia valent ſine
citatione ⁊ quoſdam;ponit Alex.in.d.
l.de vnoquoqꝫ.⁊ plenius Iaſo.in.d.§.
vbi decretum.⁊ quindecim ſupra cen-
tum ponit Ant.nicel.in tractu.de cō-
cor.glo.iuris ciui.⁊ cano.cōcor.lij.in-
cip.alta materia.ad quos te remitto.
¶ Secundo iudicium ⁊ ſententia eſt
nulla ſi non ſit datus libellus p acto
rē in ſcriptis.¶ Eſt enim libelli obla
tio in ſcriptis de ſubſtantiali ſolēnita
te iudicij ordinarij et neceſſaria nec
pōt omitti tacite vel expreſſe ⁊ ſi omit
tatur proceſſus eſt null⁹.Iſta eſt ſen-
tentia glo.in.c.j de libel.ob.⁊ glo.in
ver.partium in.c.de cauſis.de offi.de-
leg.Inno.Hoſt.Io.an.calde.⁊ Mari.
ſoz.late in.iij.col.in.d.c.j. vbi Ioan.
de imo.dicit iſtam de iuris rigore ve-
riorem.Iſta fuit etiam ſententia Iac.
de are.Cy.Bar.⁊ Bal.in aut.offerat.
C.de litiſcon.⁊ Pau.Lan.⁊ Steph.in
cle.ſepe.de verbo.ſigni.gl.Bar.Ang.
Pau.de caſtr.⁊ Iaſ.in.ij.colū.in.l.j.in
prin.ff.de eden.vbi Ang.dicit actorem
debere eſſe cautum vt libellū in ſcri-
ptis offerat quoniam ſufficeret ſuam
intentionem verbo exponere.⁊ poſtea
i actis redigi facere.p quo dicto Iaſ.
ibi allegat glo.ordi.ſm eū in.l.in ſa-
cris in magna.in ver.ex diſpoſitione
de proxi.ſac.ſcrini.lib.xij. quā Bart.
ibi ad hoc expreſſe notat:⁊ ideo con-
cludit Mari.ſoz.vbi.ſ.ꝙ regulariter
libellus eſt neceſſarius ſiue agatur
inter perſonas eccleſiaſticas ſiue ſecu
lares ⁊ de quibuſcunqꝫ rebus etiam
mere pphanis ⁊ coram quibuſcunqꝫ
iudicibus ſecularibus vel eccleſiaſti
cis eſt corā arbitro:vt no.gl.l.l.pe.in
ver.conuentum.C.de arbi.⁊ gl.in au-

UVA. BHSC. IyR_228_4

ſentica offeratur glo.iij.C.de litiſcon.
non tamen coraʒ arbitratore.c.quin=
tavallis de iureiu.⁊ in quibuſcunqȝ
cauſis etiam ciuilibus maxime vbi p̄
ſententiam tribuitur ius finale irre=
parabile per aliud iudicium citra ap
pellationem cum tunc requiratur
plena cauſe cognitio ſm eum. Plus
voluit Bal.in.l.j.ff.quādo libel.prin.
da.quod etiam vbi reſcriptum eſſet p̄
actorē impetratū nō tñ habebitur p̄
libello quo ad ordinē proceſſus adeo
qđ ſi feratur ſententia vigore illi⁹ re=
ſcripti ſine alio libello ſententia erit
nulla.Et idē voluit Bal.in.l.nec q̄cq̄
§.vbi decretum.ff.de offi.procō.⁊ le=
ga.maxime in non ſummarijs:ſecun=
dum Jmol.in.c.dudum in.ij.de elect.
⁊ Bal.⁊ Jmo.in.l.ſi quis filio exhere
dato.§.hij antē.ff.de iniuſ.rup.⁊ irri.
fac.teſta.Antonius de but.⁊ Panor.
in.ij.col.in.c.preterea de dila.quos ſe
quitur Fran.de cur.in conſi.l.colum.
xiiij.ver.reſtat.limitans tamē in cau=
ſa feudali.vt per eum de quo etiam p̄
Mari.ſoz.in.c.ij. arti.xij.verſic. ſepti=
ma regula de libel.obla.Alia tamen
opinio que habet quod tunc demum
vitietur proceſſus ob libelli omiſſio=
nē q̄n fuit petitū offerri.Et ſi petitum
non fuerit ſufficiat petitio verbalis
poſtmodū i actis deſcripta habet eq̄=
tatem ⁊ eſt ſeruāda in practita ſecun=
dum Joan.de Jmo.in.d.c.j.⁊ Fran.
ſab.in.d.cle.ſepe quam tenuit glo.ibi
in ver.neceſſarius ⁊ quam etiam te=
nuerunt Petr.de bel.perti.in.d.aut.
offeratur ⁊ Ant.de but.in.d.c.j.Et di
cit Alex.de Jmo.in.d.l.j.in prin.ff.de
eden.in prin.ij.col.ꝙ magis cōiter cō
cluditur quod ſufficiat quod redigat
in actis qualiſqualis petitio:ſi reus
non petat edi libellum in ſcriptis:q꞉
per dictam qualēqualem petitionem
ſatiſfit iudici ⁊ parti.vt iudex poſſit
ſuam formare ſententiam:⁊ reus deli
berare:⁊ hoc ſatis obſeruat cōmunis
ſtilus curiarꝫ regni.Et hoc eſt qđ vult
Bal.in.d.l.j.in prin.col.j.in fin.ff.de
eden.qđ licet libell⁹ cōſenſu partium
poſſit remitti:non tñ qualiſqualis pe
titio.Sunt etiā pleriqȝ caſus ſpecia=
les in quibus etiam petenti reo non
eſt de neceſſitate offerendus libellus
de quibus per glo.⁊ docto.in.d.c.j.et
latius per Spe.in ti.de libel.concep.
§.nunc dicendum.vbi ponit quin=
quaginta caſus:⁊ octogintaquatuor
enumerat ⁊ plene diſcutit Maria ſoz.
in.d.c.j.col.vj.⁊.xviij. colum. ſequen.
de libel.ob.ad quē ne longior ſim te
remitto. ¶ Tertio iudiciū eſt nullum
⁊ ſententia ſubſequuta.ſi libellus fue
rit obligatus ⁊ ſit ineptus.de quo di
xi.ſ.titu.quibus modis ſuo no.ciui.
agen.verſicu.⁊ generaliter ab actio=
num exordio in ver.incompetentem.
¶ Quarto redditur iudicium nulluʒ
⁊ ſententia ſi litiſconteſtatio omitta=
tur per textum in.c.vno vbi glo.⁊ do
cto.oēs de litiſcōte.⁊ dicit ibi Maria.
ſoz.col.ij.ꝙ ibi eſt tex.apertus vbi pa
pa pronuntiat proceſſum irritū pro=
pter defectū litiſconteſtationis ⁊ eſt
tex.in.l.fi.§.illud ⁊ ibi docto.notant.
C.de tempo.appel.⁊ gl.⁊ ſcriben.in.c.
ij.de litiſcon.lib.vj. ¶ Etiā in iudicijs
poſſeſſorijs vt eſt tex.in.c.ij.vbi cano.
notant vt lit.nō conteſt.gl.⁊ Bartol.
i.l.vna.C.ſi de momē.poſ.fue.appel.
et Bartol.et Ange.in.l.fina.C.qui le
gi.perſo.habe.ſtan.in iud.⁊ Bald.et
Saly.in.l.fi.C.ſi per vim vel alio mo.
Joan.and.⁊ cano.in.c.conſultationi=
bus.de offi.deleg.⁊ alibi ſepe. ¶ Et di
cebat egregie Bald.in.d.c.vno col.j.
quod litiſconteſtatio eſt lapis angu=
laris iudicij ⁊ eius fundamētum vn=
de eo deficiente nihil poterit deſuper
edificari.c.cum paulus.j.q.j.Nec po
teſt conſenſus partiū operari validi
tatem ſententie late lite nō cōteſtata:
cum ſit de ordine ſubſtātiali cui par=
tes renūtiare non poſſunt ſecundum
gloſſam et doctores in.d.autētica offe
rat.in.d.c.de cauſis.et tenent Alexā.
⁊ Jaſ.in duobus locis in lege ſi cōue=
nerit.ff.de re iudicata.Sunt tñ multi
caſus in quibus tenet iudiciū litiſcō
teſtatione omiſſa quorum quidā po=

UVA. BHSC. IyR_228_4

nunc per textũ gloſſ. ⁊ doctores in capitulo quoniam frequenter. vt lite nõ conteſtata. et ibi Mar. ſoz. laborioſe enumerat ⁊ pleno cornu proſequitur lxxxij. in principio illius decre. col. ij. cum. xxx. columna ſequenti ad quem etiam te remitto. ¶ De iuramento autem calumnie quod non ſit neceſſarium ad validandum iudicium et qđ eius omiſſo non vitiet ſententiaz eſt hodie deciſum per capitulũ primum de iuramento calumnie libro ſexto. ¶ Quid autem de publicatione teſtium vtrum ſit de ſubſtantiali ordine iudiciorum gloſſa reputata ſingularis licet trita in capitulo finali in verſiculo iudicijs. de heredi. libro. vj. voluit quod ita demum publicationis omiſſio reddat proceſſum nullũ ſi fuerit petita alias nõ. Et illam gloſ. dicit ſingularem Alexander in lege diuus columna prima de re iudicata et eaz dicit tritã Fely. in. c. cuz. i. ⁊ a. col. j. eodem titulo. Tu vero dicas qđ etiam ſi fuerit petita ⁊ denegata non ꝓpter hoc erit ſententia nulla licet a denegatione publicationis poſſit appellari: et ſic publicatio nõ eſt de ſubſtantia iudicij ſed de iuſtitia iſta fuit ſingularis doctrina Innocentij dicto capitulo cum. i. et. a. ⁊ dicit ibi Bald. quod alibi ita bene non reperitur. ⁊ Innocentiũ ſequuntur Antonius de butr. Panormitanus ⁊ Fel. ibi: et dicit Pa. ita debere intelligi illum textũ et qđ alibi ita bene non probatur. Iſtã etiã ſententiam ſequutus eſt Ioannes de Imo. in. d. l. diuus. dicens vidiſſe ſepe dubitari in practica et idem tz Panormitanus in capitulo cũ dilectus. de fide inſtrumentorum ⁊ idem tenẽt Bar. ⁊ alij cõtra gl. ibi in. d. l. prolatã et Bald. in. c. j. col. iij. ſi de inueſt. iter. do. ⁊ vaſ. lis ori. ⁊ hoc videtur voluiſſe glo. in. d. c. cum. i. et. a. in verſiculo. nec oſtenſis quam ibi ponderat Felynus quem vide per duas columnas. An autem precipitatio reddat ſententiã nullaz puta infra modicos dies poſt litiſconteſtatio. iudex dedit diffinitiuam vel de mane iudici fuerunt portata acta et in veſperis tulit ſententiam dicas quod ſi iudex tulit ſententiam intra tam breue tẽpus ꝙ eſt veriſimile eum non potuiſſe videre acta et perſcrutari talis ſententia erit ipſo iure nulla. iſta fuit doctrina Bar. in lege prolatam. prealleg. in vltimo verſiculo ⁊ in lege ex ſtipulatione eodem titulo videlicet de ſenten. et interloc. omnium iudicum. C. vbi Bart. notat ex illo textu quod ſententia non precedente cauſe cognitione lata eſt nulla poſtmodum ſubdit quod ex breuitate temporis preſumitur lata cauſa non cognita. Et dicit Alexã. de Imo. in lege is apud quem. columna tertia. ff. de acquirenda heredita. quem etiam ibi refert Iaſ. columna quarta in fine quod doctores vbiqꝫ tenent illud dictum Bartol. ad quod Iaſ. adducit tex. in capitulo põderet. l. diſtinctio. p quẽ Domi. de ſancto gemi. ibi inuehit̃ ꝯtra iudices quibus acta de mane portantur. et in veſpere ferunt ſententias: quoniam ſunt nulle ipſo iure cum preſumatur quod de cauſa non cognouerint. Et ob id. Bald. in capitulo ad noſtram. de conſue. per illum text. inuehit contra iudices fabricantes ſententias nõ ruminato ꝓceſſu bene facit tex. loquẽs de precipitatione nouerca iuſtitie in clementi. paſtoralis. verſiculo veruz. de re iudicata et ibi Imo. per illum textũ ⁊ textus. in lege ſecunda ibi non ſubitas et cetera. C. de ſenten. excommu. peri. reci. et idem volunt Antonius de bu. Imo. et Panormitanus in capitulo ſecundo de re iudicata. et Felyn. allegãs alios in capitulo eccleſia ſancte marie colum. ſeptima verſicu. nono. de conſti. Ubi autem conſtaret ſentẽtiam latam non viſis actis et vt dici ſolet actis barratis magis communis concluſio eſt quod ſententia eſſet ipſo iure nulla prout tenuit Barto. ⁊ alij ſignanter Alexan. in. iiij. colum. et Iaſ. pariter in. iiij. colum. in dicta lege ſi is apud quem. ⁊ idem Bartolus

in. l. quod

UVA. BHSC. IyR_228_4

18 ¶† Cōtra ſniam que dicit nulla ꝑpetuo[a] tēpore pōt excipi ſi agat ex eo q: omnes exceptiones ſunt perpetue excepta non numerate pecunie ⁊ non numerate dotis.

b ¶ Sed nunqđ[b] ex parte cōdemnati talis erit libellus recipiendꝰ agit titius corā tali iudice ⁊ petit talē ſententiā contra ſe latā quatenus de facto ꝓceſſit nullā pronuntiari. arg. qđ nō. cū victꝰ poſſit eſſe tutus exceptiōe perpetua. argu. ff. de eo per quem fac. erit. l. j. §. ſi reus. Ecōtra videtur quod nedum exceptionem habeat ſed etiam actionem[c] arg. ff. de libe. lega. l. quod mihi. ⁊ argu. ff. de pe ti. hered. lege vltima.

in. l. quod iuſſit in fine. ff. de re iudicata ⁊ alibi ſepe. ⁊ cano. in. c. veſtra de coha. cle. ⁊ muli. ⁊ in dicto capitulo eccleſia ſancte marie. ⁊ doctores in infinitis locis relatis a Fely. ibidem. vij. columna verſi. octauo. hanc partē qui in eadem columna a vij. et duabus ſequentibus adducit duodecim fundamenta pro hac parte ⁊ poſtmodū dicit hanc partem eſſe ſuſtentabiliorem ⁊ communiorem quam tamen poſtea limitat vt per eum. de tremo.

a ¶ Perpetuo tēpore. hoc idem voluit ſpe. in titu. de ſen. §. iuxta verſiculo fina. ⁊ hoc eſt indubitatum per textum in. l. pure. §. fi. ff. de doli. excep. imo etiā ſi a lege vel ſtatuto eſſet prefixus terminus ad opponendum omnes exceptiones. tamen elapſo termino adhuc oppōi poterit exceptio nullitatis. iſte eſt textus menti tenendus ſecundum Baldum ibi in. l. ſcire oportet. §. peñ. ff. de excu. tuto. ⁊ tenet Baldus ⁊ poſt eum Iaſ. in tertia. colū. in l. prima. C. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ etiam poſt tres ſententias conformes vt dixi ſupra titu. proxi. verſicu. idem dico in verſiculo annullari. Sed dubitatio vertitur quanto tempore duret facultas agendi ſuper nullitate principaliter ⁊ de per ſe petendo ſententiā pronuntiari nullam iuxta modum traditum in lege prima. in principio. ff. que ſen. ſine appellatio. reſcin. ⁊ per Bartolū in lege ſi expreſſim. colūna octaua verſiculo nunc aliqua. ff. de appellatio. et per Antonium iſtum in verſiculo ſequenti. Speculator vbi ſupra ⁊ in eodem titulo. §. quoniam verſiculo i ſumma. determinat quod. xxx. vel quadraginta annis ſicut cetere actiones: ⁊ idem ſentit Baldus ⁊ ibi Alexander in additionibus ad eum in lege ſicut. colum. ſecunda. C. de preſcri. xxx. vel quadraginta anno. ⁊ Salycetus in. l. ſi plures C. quomodo ⁊ quādo iudex. licet idem Baldus in. l. data opera. colum. xv. in fine et ſequenti in principio aliter dicat diſtinguēdo inter actorē ⁊ reū vt actor poſſit de nullitate agere quandiu durat ſua actio reus vero ꝑpetuo cui agere de nullitate in effectu eſt idē qđ excipere. l. ſi contendat. ff. de fideiuſ.

b ¶ Sed nūquid. iſtam queſtionem ⁊ ſequentē poſuit Speculator in titu. de ſentē. §. iuxta verſicu. nūquid ergo ⁊ ſequen. ⁊ ibi etiam Ioā. and. notat. Sed coram quo iudice tractabitur iudicium nullitatis dicetur infra verſi. ſequen. in ver. idem.

c ¶ Sed etiam actionem. dicit Speculator vbi ſupra qđ ita de facto obſeruat ⁊ voluit clare Bar. in. l. ſi expſſim col. viij. ff. de appellationibꝰ ⁊ alibi ſepe. Sed pulchra eſt dubitatio an pendēte iudicio nullitatis principaliter ⁊ de per ſe deducte currat interim tēpus appellādi Bald. notabiliter in l. ꝯtra maiores ad fi. C. de inoffi. teſta. diſtinguit qđ aut ꝓbabili ratione motus victus dixit ſniam nullā ⁊ tūc nō currat ſibi tēpus aut improbabili et temeraria ⁊ tunc currat q: temeritas ſua non dꝫ ſibi prodeſſe argu. l. negotiū. ff. de vſur. cum ſimi. per eū adductis qđ dixit multū notandum Alexā. in addi. ad Barto. in. d. l. ſi expreſſim columna. viij. ⁊ Bal. ſequitur Pau. de caſt. ⁊ Iaſ. ibi idem tamen Bald. in. l.

UVA. BHSC. IyR_228_4

qui teſtamento columna ſecūda. verſiculo idem eſt. ff. de excu. tu. ſimpliciter vult qđ vbi cauſa nullitatis eſt deducta ſeorſum ab appellatione quod tunc durante cauſa nullitatis nō currit tempus appellandi nō facta diſtinctione ꝓbabilis vel improbabilis cauſe. Si autē nullitas deducat cum appellatione dicam ſtatīz. Ant. a de tremolis.

Sed nunquid iſte libellus recipietur dicit titius ſententiā cōtra ſe latā eſſe nullaz ipſo iure ꝛ ſi eſt aliqua exercet cauſaz appellationis ꝛ tota die admittitur in ciuitate mutinenſi per ſapientes qđ non multum placet [a] quia ſic ꝓponens eſt contrarius ſibiipſi. Licet conditionaliter proponere videatur ad hoc. ff. quando appellā. ſit. l. ſecunda. §. ſed ſi ali⁹. ꝛ C. ſi ſeruus extc. ſe man. emen. l. vna. ꝛ. C. de fur. ꝛ ſer. cor. l. prima.

a Non multuz placet. ſz bene placuit glo. in. l. j. glo. fina. C. quādo prouo. non eſt neceſ. que in hoc nō alibi in iure ſecundū Bald. ibi. colū. ij. ꝛ hoc etiam tenuit Imo. in. c. conſtitut⁹ de in integ. reſtitutio. ponens pro cōſtāti procedere talem libellum et dicit Bar. in. d. l. j. col. iij. qđ communis cōſuetudo hoc obſeruat etiā ſuper vno capitulo ſolo ſubiungens eſſe caſuz. in. d. c. conſtitutus. ꝛ probari. in. l. cōtra maiores. C. de inofficio. teſtamen. ꝛ idem Bar. latius in. l. ſi expreſſum. col. v. de appellati. verſiculo circa primum. et ſequen. Imo ſi nullitas. ꝛ appellatio procedant ex diuerſis fontibus poterit vtraqꝫ ſimul deduci et ſimul probationes induci puta dicam ſententiam nullam ex defectu ſolennitatis et etiam iniquā reſpectu eius tenoris ſecundum Barto. vbi ſupra poſt Innocen. in dicto. c. conſtitutus. et idem Bar. in dicta. l. contra. maiores. et clarius in dicta. l. ſi expreſſum. columna ſexta. verſiculo circa tertiuz. Et hoc caſu ſi appellatio ſit deſerta per decurſionem fatalium erit etiam deſerta inſtantia cauſe nullitatis nō tamen nullitas ſublata nec propter hoc impedietur poſtea de nullitate opponere ſi ipſius ſententie petatur executio ſecundum Baldum. in. l. qui teſtamento. columna ſecunda. ff. de excuſatione tutorum. poſt Innocen. in capitulo ſepe. de appellatio. ꝛ dicit Bal. iſtud eſſe nota. dignum. ꝛ idem vult idem Bald. in dicta. l. prima. columna quarta. verſiculo tertio quero. ꝛ hoc vltimum ſentit etiam Bartol⁹ in dicta lege. ſi expreſſum per illum textū. ꝛ latius per Baldum in. l. tale pactuz. §. qui prouocauit. in repe. colum. nona verſiculo decimotertio quero. ff. ð pactis. vbi vero vtrumqꝫ remedium appellationis et nullitatis procederent ex eodem fonte propter contrarietatem non audiretur volens vtramqꝫ proſequi: ſed primo proſequēda erit nullitas et interim non curret tempus appellandi: ita expreſſe notat Barto. in dicta. l. prima. columna tertia. verſi. circa ſecundum. ꝛ in dicta. l. ſi expreſſum. verſicu. circa tertium prealle. et idem Bar. in. d. l. contra maiores. Ratio autem quare quando vtraqꝫ ſimul deducitur perempta inſtantia appellationis per deſertionē perimit etiaz inſtantia nullitatis videtur aſſignare Bal. in. d. l. qui teſtamento. quoniā cauſa nullitatis incidit appellationi id eſt illius acceſſoria: vt voluit gl. in d. l. j. C. quādo prouo. nō eſt nē. q etiaz in hoc alibi non reperitur ſecundum Bal. ibi. ꝛ eā ad hoc dicit multum ſingularem et ſignandam Iaſ. in. l. j. in princi. col. iiij. ff. de iuſti. et iure. Unde finita inſtantia cauſe principalis ſcꝫ appellationis finiet ꝛ inſtantia cauſe nullitatis acceſſorie eadem ratione vult gloſ. preallegata qđ ſi iudex ſimpliciter pronūtiet appellationem nō tenere vel vt dicit Bal. ſi abſoluat appellatum a libello appellantis qđ videtur pronuntiare tam ſuper appellatione ꝙ̄ ſuper nullitate ſi ſuper illa

UVA. BHSC. IyR_228_4

Preterea etiam in excipiẽdo due contrarie [a] exceptiones non admittuntur: vt.ff. de excepti.l. nemo.multomin⁹ nec agẽdo. Subtili⁹ ad ꝓpoſitũ cauſa nullitatis ⁊ appellationis non videnť poſſe apud eundem iudicẽ exerceri cũ de cauſa nullitatis idẽ cognoſcat [b] qui cognouit de ꝑncipali et iterũ pronũtiet ſi eſt ordinarius [c]

facta fuerat proſecutio que glo.etiam in hoc eſt ſingularis ſecundum eundẽ Bal.ibi.⁊ idem tenet ibi Bart.col. pe.⁊ idẽ Bar.in.d.l.ſi expreſſum.col. iiij.⁊ eadem ratione dicit idem Bald. ibi.in.v. colũ. poſt archi.in c.j.de ap. lib.vj.qď ſi cui fue a rit cõmiſſa cauſa appellationis qď poterit de cã nullitatis intẽtate ſub tali libello dico ſententiam nullam et ſi qua ſit appello. b quoniã talis com- c miſſio tacite ſe extendit ⁊ implicite ſe extẽdit ad vtrãq; ad adpellationẽ tanq̄ principaliter deductam ⁊ ad nullitatem tanq̄ acceſſoriaȝ per glo.ordi.ibi qď dicit bene notandum.Et idem vult Bal.in.l. in fi.C.vbi et apď quẽ cau. reci.i inte. agi.debe.dicens per illũ tex.qď delegatus ad vnã cauſam videtur delegatus ad quamlibet illi incidentem et ſuper incidenti nõ eſt neceſſaria commiſſio ſpecialis.Sed aduerte quoniã gl.ſuperius allegata in.d.l.j.volens nullitatem venire acceſſorie ad cãm appellationis quãdo dico ſentẽtiam nullam ⁊ ſi qua eſt appello reprobať. a Jaſ.poſt doct.per eum adductos.in d.l.j.in prin.ff.de iuſti.⁊ iu.tenens qď imo nullitas cenſetur intentata eque p̄cipaliter ꝓpter naturã copulatiue que eque principaliter copulat.l.j.et ij.vbi Bart.ff.de pecu.le.vñ reprobat idem Jaſ.quandam deciſionem.in.l. vna.C.ſi de momen.poſ. fue.ap. vt ꝑ eũ.Ant.de tre.

a ¶Due cõtrarie.certe immo admittuntur contrarie exceptiones vt dixi ſupra tit.de peremp.excep.verſi.fina. in fine.

b ¶Idem cognoſcat. Tu autem dic qď ſuperior iudex appellationis non ſolum poteſt cognoſcere de nullitate intentata ſimul cuȝ appellatione verũ etiam de nullitate principaliter et de per ſe intẽtata ſicut faceret primus iudex niſi forte ageretur de nullitate incidenter ⁊ principaliter peteretur iterum ſentẽtiari:quia tũc corã iudice prio ſine p̄rie iſtãtie deberet tractari iſta eſt doctrina Bar.in.d.l.ſi expſſim colũ.pe.ꝟ. q̄ro corã quo.ff.de ap. poſt gl.i.l.iiij.glo. pe.C.de accuſa.et bar.indiſtincte loquẽtis in.l.ſi vt ꝓponis in.j.C.quõ ⁊ qñ iud.⁊ bart.in l.tale pactũ.§.q̇ ꝓuocauit.ff.de pac. quem ibi ſequitur Bal.in repe.colũ. viij.q.duodecima ⁊ bene probatur in l.abſentẽ.C.illo titu.de accu.iuncta. d.l.iiij.vbi glo.allegat.d.l. abſentem. Quinimo poterit ille ſuperior non ſolum ſuper nullitate proũtiare verum etiã ſuper cauſa principali ſentẽtiare per.d.l. abſentẽ.⁊ ꝑ.l.j.§.j.ff. que ſen. ſine appel.reſcin.ſm Bar.vbi.s̄. inferentẽ ex hoc ꝙ ſicut appellatio deuoluit totam cauſam ad ſuperiorem vt poſſit ſententiam reformare etiam ex noua cauſa.l. per hanc.C. de tempo. appella.⁊.l.prima. in principio.ff.de appellatio.ita etiam cauſa nullitatis deuoluit totam cauſam ad ſuperiorẽ: quod dicit eſſe multum notandũ etiã quod hoc etiam voluit Innocen.in.c. cum contingat de offi.deleg. Antoni⁹. de tremolis.

c ¶Si eſt ordinarius.hoc ideo dicit quoniam ſi delegatus ferat ſententiã ⁊ ſic nulla coram eo non tractabitur cauſa nullitatis ſed coram ſuperiore delegante ſecundum Barto.in dicta l.ſi expreſſim.colum. pe. verſic.quero coram quo per tex.in.l.ſi vt proponis in.j.vbi etiam Bar.hoc tenet. C.quomodo ⁊ quando iud. per ſentẽtiã em̄ nullam extinguiť iuriſditio delegati: non autem ordinarij per illũ tex. iuncta glo.⁊ idõ ampli⁹ cognoſcere nõ põt delegat⁹ ſȝ bñ ordinari⁹. Ant.de tre.

UVA. BHSC. IyR_228_4

a ¶ Nõ cõfirmat. Spe. in tit. de ſen. §. iuxta. verſi. vtrũ aũt. ponit duas opi=niones in hoc articulo iuris. vnam di=ſtinguẽtẽ inter ſciẽtẽ ſniaꝫ eſſe nullã: ꝛ ignorantẽ vt ſciẽs eã cõfirmet igno=rans vero nõ quaꝫ Bar. in. l. ſi expreſ=ſum. col. ij. ff. de ap pella. expreſſe re=probat hac ratio=ne quoniam par=tis conſenſus non validat ſententiaꝫ ſecundũ eũ. In vl= a tima autẽ opinio=ne quam idẽ Spe. dicit eſſe veriorem vult iſtud ideꝫ qꝺ autoꝛ iſte vcꝫ qꝺ ſententia nulla nõ confirmet per ap=pellationeꝫ Bald. autem. in. l. j. colũ. iiij. ver. tertio que=ro. C. quãdo ꝓuo. non eſt neceſ. dicit not. ꝙ an ſentẽtia ſuſcipiat. firmita=tẽ ꝑ appellationẽ.

b ¶ Arbitrium. ar biter diffinitur qꝺ eſt qui eſt poteſta=te ſibi a partibus conceſſa in cogno=ſcendo ꝛ iudicãdo ſiue pronuntiãdo iudicis partes ge=rit ita ꝓbat text. in l. idẽ põponi⁹ ſcri=bit ſi de meis. alꝫ eſt lex põponi⁹ §. recepiſſe. ff. de ar=bit. lꝫ alr ꝛ minus bñ diffiniat Spec. in titu. de arbi. §. j. in princi. Et quot modis in iure acci=piatur arbiter. vi=de gloſ. magiſtrã. in. l. penulti. C. de vt. C. de ſen. ꝛ interlo. oim iudicũ. l. j. qꝺ nõ procedit in cauſa appel=lationis cũ ad aliũ ſcꝫ cõpetẽtem maioꝛem iudicem appelletur: vt ff. qui ꝛ a quo appel. l. j. ꝛ. ff. de ap=pel. l. imperatoꝛes. hoc tamen ſer=ua quod ſentẽtia que eſt nulla nõ cõfirmatur per appellationẽ: vt ff. de ap. l. ſi expreſſim. in fine.

¶ De impedimentis q̃ impediunt compromiſſarium arbitrum iudicare ꝛ quib⁹ modis arbitraria deludant. Rub.

1 ☞ Arbiter multiplici ratione impeditur pronuntiare.
2 Pronuntiata ab arbitris multipliciter deludi poſſunt.
3 Actio aut exceptio an poſſit oꝛiri ex compromiſſo ſine pena facto.
4 Decreta iudicantium non debẽt eſſe eluſoꝛia.
5 Arbitri quare aſſumantur: et an poſſint cogi ad arbitrandum.
6 Certe perſone prohibentur arbitrari: et q̃ nõ ſunt prohibite pñt admitti.
7 Monachi ꝛ regulares an poſſint compromitti.
Monachi ꝛ regulares ꝓ moꝛtuis habentur.

Explicitis p̃ludijs ꝛ impedimentis legitimis ꝛ exceptionibus ꝛ beneficijs q̃ in iudicijs opponuntur. Videamus de impedimẽtis q̃ impediũt cõpromiſſariuꝫ arbitrum iudicare ꝛ quibus modis arbitraria deludantur.
¶ Pronũtiare aũt arbiter mul=

arbi. Arbitratoꝛ vero eſt quodammodo quidam proſeneta adhibitus ad componendas partes Barto. in. l. fin. ff. de var. ꝛ extraoꝛdi. cog. Et differunt quia arbiter procedit iuris oꝛdine ſeruato et iudicat ſm ius ſed arbitratoꝛ non cogitur. d. l. ſi de meis. §. recepiſ=ſe. Bart. in. l. ſocie=tatem. §. arbitroꝝ. colum. ij. ff. pro ſo=cio. Innocẽ. Bald. Panoꝛ. ꝛ Imol. in c. quintauallis. de iureiurando.

¶ Secũdo arbiter aſſumitur ſuper lite arbitratoꝛ vero ſuper cõtractu: vt j. eo. ver. preterea.

¶ Tertio arbiter non poteſt aſſumi ſuper facto ꝓprio arbitratoꝛ ſic. j. eo. verſic. vel ſi iuſſit.

¶ Quarto arbiter nõ ꝓcedit die feriata arbitratoꝛ ſic. vt eodem verſiculo. Item ſententia.

¶ Quinto mulier non poteſt eſſe ar=bitrix ſed bene ar=bitratrix. j. eodem. verſicu. ſequen.

¶ Sexto monach⁹ non poteſt eſſe ar=biter ſed bene ar=bitratoꝛ. j. eo. verſicu. verum qꝛ ſepe.

¶ Septimo excõ=municatus noto=rius nõ poteſt eſſe arbiter. c. ad pro=bandum. de re iu=di. iñcto. c. vno de=legatoꝛum. de offi. delega. gloſ. nota. et Bar. in. l. pedi⁹.

UVA. BHSC. IyR_228_4

tiplicíter impeditur ratione ſui: ratione litigatorū: ratione mixta ſui ⁊ litigatorum: ratione cauſe: ⁊ ratione tēporis. ¶ Ratiōe ſui ſi eſt ſeruꝰ: ſi eſt minor .xx. annis: vł pupillus vel furioſus: vel ſurdꝰ: aut

in princi. ff. de arbi. quam dixit nota. Alexan. in. l. ſi quis arbitratu. colum. viij. ff. de verb. oblig. Sed excommunicatꝰ bene poteſt eſſe arbitrator ſm Bart. vbi ſupra. in. c. ex facto. §. ſi quis rogatus. in ſecundo. per illum tex. ⁊ ibi etiam Ange. ff. ad trebel. et in. l. cū pater. §. hereditatem. in. j. per illum textum. ff. de lega. ij. Anto. de butrio in. d. c. quintauallis. ⁊ tenet Alexan. in. d. §. ſi quis rogatus. ⁊ in. d. l. ſi q̄s arbitratu. col. vij. quicq̄d dixerit Jo. an. in. c. dolo. de regu. iu. in. vj. ⁊ Panor. in. d. c. quītauallis. in. xix. differētia q̄ꝫ maxime quia magis communis eſt opinio Innocen. ⁊ aliorum in. c. veritatis. de do. et contuma. excommunicatum poſſe contrahere ⁊ arbitramentum eſt quidam cōtractus cū ſit tranſactio. glo. in auten. vt diffe. iudi. §. j. in ver. conuētum. colla. ix. ſm Alexan. in dicto. §. ſi quis rogatus.

¶ Et quātoſortius ſi equiparemꝰ excommunicatum relegato non deportato: prout vult glo. communiter approbata in. c. paſtoralis. gl. finalis. de appella. reprobata alia in. §. minor. in verſicu. interdictum. inſti. de capi. dimi. quā licet ſingularē reprobant ibi Nico. de neapo. Joan. fab. ⁊ Ang. are.

¶ Octauo litiſconteſtatio coram arbitro facta interrumpit preſcriptionem ſicut coram iudice non ſic coram arbitratore text. in. l. penultima. in fine. et ibi Bald. et alij. C. de arbi. Innocen. ⁊ docto. in dicto. c. quintauallis.

¶ Nono quia probationes ⁊ alia acta factum concernentia agitata corā arbitro fidem faciunt coram iudice ordinario text. eſt in. c. preſentata. de teſti. in. l. penulti. in fine. C. de arbi. ſm diſtinctionez tamen. l. fina. C. de teſti. ſecus ſi facta coram arbitratore cū coram eo non ſit iudicium etiam ſi ordinē iudiciarium obſeruet. vt ſingulariter voluit Innocen. in. d. c. quintauallis. et per illud dictuz Inno. ita tenet Panor. in. d. c. preſentata. in. ij. colū. ⁊ in. d. c. quintauallis. in. x. differentia.

¶ Sed ante eum tenuerunt Nico. de de mat. ⁊ Bal. in. d. c. fina. ⁊ idem poſt Jaco. butri. tenet ibidē Salice. ⁊ plene Fely. i. d. c. p̄ſentata. vbi limitat licet aliter tenuerit Barto. diſtinguens vtruz teſtes fuerint recepti in figura iudicij vel nō in. d. l. fina. C. de teſti. et vide que dicam infra.

¶ Decimo quia ſententia arbitri ſiue laudū in eccleſia latū non tenet ſicuti nec ſententia iudicis. c. decet. in fine. de immuni. eccle. lib. vj. ſm Joan. an. ⁊ Panor. extendētes. d. c. decet. ad ſententiam arbitri. in. d. c. quintauallis. in. xvij. differentia. Sed laudum arbitratoris in eccleſia latū bene teneret. argu. l. fina. C. de fer. ⁊ quia contractꝰ in eccleſia celebrati non irritantur. per. d. c. decet. vt vult glo. ibi. in verſi. proceſſus. ⁊ arbitramentum eſt contractus vt prediri. ita vult Panormi. in dicto. c. quintauallis. qui tamen fatetur arbitratorem peccare niſi ſpereretur pax aut actus pius.

¶ Undecimo a ſententia ſiue laudo arbitri non appellatur nec recurritur ſed ſecus a ſententia arbitratoris a qua ad boni viri arbitrium poteſt recurri ſi inique fuerit arbitratꝰ de quo dicam plene. j. eodem. verſi. Sed quia quotidiano vſu in prima addi. incip. niſi iniquitas.

¶ Duodecimo q: arbitrium nō trāſit in heredem heredis non facta mētione in compromiſſo. Sed arbitramentum cum ſit contractus bene tranſit: vt dices ſtatim. in verſi. ratione mixta addi. prima. Aliam not. differentiam videbis infra eo. verſi. item ſi ſententia in vltima apoſtilla. ¶ Ceteras differentias videre poteris per docto. in dicto. c. quintauallis. cōfirmitates vero et differētias multas inter arbitrū

UVA. BHSC. IyR_228_4

et iudicem ordinariũ. vide per Lud. roma.in.l.j.ff.de arbi.⁊ per Angelum are.insti.de acti.§.omnium. colum.ij. et.iij. Conformitates vero inter arbitrum et arbitratorem ponit aliquas do. Uber. infra eo.

cessum coram iudice: vt dixi.ſ. titu.ſ. versi.item.pupillus.Anto. de tremo.
c ¶ Heredis nõ facta mẽtione. Non enim transit arbitriũ in heredem nisi fuerit actum sed bene effectus sententie arbitri. vt.d.§. si heredes.⁊.c.fin. extra de arbi. Secus tñ in arbitramento cũ sit contractus: ⁊ cõtractꝰ trãseant ad heredez.l.veteris.C.de cõtrahẽ.⁊ cõ.stip. etiam si sint conditionales.§. ex cõditionali.insti.de verbo.obli. Istã differentiã ponit Spe. in titu.de arbi.§.finit. ver. sz nunqd arbitrator.et tenẽt Hosti.⁊aliij.l.d.c.fi. Bal.in.l.fi. in.v.q. C.de cõtrahẽ.emp. Fran.are.Lud.roma.⁊ Alexã.in.ix. col.in.l. si quis arbitratu.ff.de verb. oblig.⁊ ibi Jas.fatetur istã esse communez in.xix.col.

versi. concurrunt. a et ibi forte dices. Anto.de tremo.
a ¶ Femina. nisi cõsuetudo esset in cõtrarium per tex. in.c. dilecti. de arbi.glos. in.l. fi. hic allegata. ⁊ adde ꝙ dixi supra tit. quibus mo.exa. iudi. b ordi.decli. in prin. in addi.incip. vel mulier.
b ¶ Nec dedit fideiussores. a contrario ergo sensu quod est in iure validissimum.l.j.in prin.ff.de offi.eius cui mã.est iurisdi. Si dedisset fideiussores teneret arbitrium ⁊ pena posset a fideiussoribꝰ peti. ¶ Intellige

mutus: vel femina[a]: vt.ff.de arbi. l.pedius.§.in seruum.et.l. sed ⁊ si in seruum.§.j.⁊.l. cum lege. et.C. de arbi.l. vltima. et in his casibꝰ potius est dicendum quod nõ teneat cõpromissum. vt.ff. de arbi. l.non distinguemus.§.summa. ¶ Ratione vnius litigatoris puta si est pupillus qui compromisit sine tutoris auto. nec dedit fideiussores[b]. vel si alter litigator decessit pupillo herede relicto vel alter litigatorũ cessit bonis. Sed in istis casibus ⁊ multis similibꝰ videtur ꝙ nõ impediatur sed excusetur.vt.ff.de excep.l.si pupillꝰ. et.l.si compromissum.et.l. item si vnus. in principio. ¶ Ratione mixta sui ⁊ litigatorũ propter inimicitias capitales que post compromissum inter ipsum ⁊ litigatorem intercesserunt.Uel quia litigator est mortuus in compromisso heredis non facta mentione[c] vel ab vna parte tantum.

tamen sane quãdo erat talis pupillꝰ qui poterat naturaliter obligari puta proximus pubertati.l.j.ff.de noua. ⁊ no.in.l.pupillus.ff. de regu.in. quo casu illi naturali obligationi bene accedit fideiussor.l.naturaliter.ff.de cõdi.inde.cum similibus alꝛs nõ posset accedere fideiussor: et per consequẽs non validaretur arbitrium ẜm glos.⁊ Bar.in.d.l. si pupillus. ¶ Et quando dicatur proximꝰ pubertati. vide per glo.in.l.pupillum.in prin.de reg.iur. ⁊ in.§.pupillꝰ.insti. de inuti. stip. vcz masculus in decimo anno cum dimidio. femina vero in nono et dimidio: quas glo.sequitur Paul.de cast.in.d. l.j.ff.de noua. Sed fideiussorũz datio non operaretur ad validandum pro=

eandẽ opi.tenent Anto.de but.Jmo. et Panor.in.v.differẽtia.in.d.c.quintanallis.quicquid tenuerit idem Panor.sibi contrarius in.d.c. fi. ⁊ Bart. in.d.l.si quis arbitratu.in.vij.questione.ibi in puncto iuris sustinet Jas. sz a communi ne recede.l.vna.ff. de offi. questo.cum similibus. ¶ Sed an facultas arbitrandi concessa stipulatori transeat in singularem successorez. vide.j.eo.versi. concurrunt in addi. ¶ Item an compromissum factum in aliquem sub nomine dignitatis puta in regem Francorum transeat ad eius successorem sicut transit iurisdictio.c.quoniam abbas.de offi.delega. breuiter conclude nõ trãsire per text. in.l.qui liberis.§.hec verba.ff.de vul.

UVA. BHSC. IyR_228_4

ꝛ pup.ſubſti.ꝛ in.l.diē proferre.§.j.ff. de arbi.per quos tex.ita tenēt Barto. Bal.Ange.Sali.Jmo.Pau.de caſt.et Jaſ.dicens iſtam veram ſicut euāgelium.in.d.§.hec verba.ꝛ ibidem Are. fatetur iſtam eſſe communem ꝛ obſeruari in practica licet ipſe de iuris ſubtilitate teneat contrarium:prout etiam tenent Rapha.cu.ꝛ Alex.ibi. ¶Adde etiā ꝙ primam partē tenuit Bald.in infinitis locis maxime l.c. vno.in prin.col.vj.verſi.pone cōceſſum.qui feu.da.poſ.in vſ.feu.vbi dicit ſe ita conſuluiſſe in cā comitis Sabaudie ſuper ſnia lata per regē Francorum cum in eius patrē fuiſſet factū compromiſſuȝ ſuper.xliiij.caſtris feudalibus imperij. ¶Et de compromiſſo facto in papam Martinum idē dicit Pe.de ancha.in.c.ſi gratioſe.de reſcript.in.vj. Rationē diuerſitatis inter iuriſditionē ꝛ cōpromiſſum vide p Jmo.ꝛ Jaſ.in.§.hec vera.Ant.de tre.

¶Jtem forte ſi ſordes[a] vel gratia eſt corruptus.vt.ff.de recep.arbi. l.non diſtinguemus.§.cum quidam.ꝛ.l.diē proferre.§.ſi heredis. et.l.ſed interpellatur.§.ſi ab altera.et.l.ita demum.§.ſed ſi quidē. et.C.de arbi.lege tertia.

¶Ratione cauſe:qꝛ compromiſſuȝ fuit de cā meri vel mixti imperij[b]. ¶Uel ſi iudex iuſſit ptes in ſe

a ¶Si ſorde. Jſte do.doc.non videtur facere differentiam inter corruptum gratia et corruptum ſorde.i.pecunia prout faciunt Jaco.de Ra.Pe.de belperti.Cy.ꝛ Paul.de ca.in.d.l.iij.C.de arbi.quēadmodū ēt nō diſtiguūt gl. ¶Et ſic aliud erit in ſentētia iudicis aliud in ſententia arbitri:quia ſententia iudicis lata per ſordes.i.per pecuniam eſt ipſo iure nulla.l.venales. C.quando prouo.non eſt neceſ.et lata per gratiam mero iure.videlicet.l. ſeruo inuito.§.cum pretor.ff.ad treb. niſi in caſu.l.finali.C.ſi ex fal.alle:ſm Joan.fab.et Salice.in dicta.l.venales.licet iudex litem ſuam faciat.l.ij. C.de pe iudi.qui ma.in.datur tamen aduerſus ipſam ſententiaȝ reſtitutio per gl.ſin.in.d.§.cū pretor.ꝛ ibi Pau. de ca.ꝛ Ale.i addi.ad Bar.Sȝ ſnia arbitri ēt p ſordes.l.p pecuniaȝ lata eſt mero iure valida.ſȝ dať doli exceptio cōtra agentē penā per tex.in.l.iij.preal.tenet glo.in.d.l.venales.ꝛ in.l.ſed ꝛ ſi ſeruum.§.ſunt ꝛ alij.ꝛ in.l.ita demum.ff.de arbi.odo.Bal.Jo.fa.ꝛ Salice.i.d.l.venales. Odof.Albe.ꝛ Joā.fa.in.d.l.iij.Jmo.in.l.diuꝰ.ꝛ ibi aſſignat rationē.ff.de re iu.Ang.are.i.§.omnium.colū.iiij.inſti.de acti.lȝ Jaco.de are.Pet.Cy.ꝛ Pau.i.d.l.iij.nō diſtinguant inter iudicem ꝛ arbitrū ſed ſolum an per gratiam an per ſordes etiam in arbitro vt in iudice dixi: ſed primum puto verius per.d.l.l.iij. ¶Bene fateor quod eo caſu quo ex ſententia arbitri daretur actio vt in l.cum antea.C.de arbi.et ageretur ex ſententia et non ad penam quod tūc arbitri ſententia per ſordes lata eſſet mero iure nulla ſicut ſentētia iudicis quia tunc ſententie nomen meretur per no.in.l.j.C.illo titu.et hoc voluit aperte ſolus Salice.in dicta.l.venales.ſed certe nil aliud ſentit glo.in dicta.l.ita demum.gloſ.magna.in fine. ¶Sed quid.in laudo arbitratoris lato per ſordes et dolum ipſius arbitratoris.Paulus de caſtro tangit in dicta.l.iij.poſt Jo.an.i addi.ad Spe.titu.de arbi.§.fina.in mag.additione. ſed conclude quod mero iure teneat ſed poſſit peti reductio per ea que dicta ſunt de arbitro et multofortius etiam ſecūdum Paulum.ſi pars cum iuramento renuntiaſſet reductioni quia in omni generali renuntiatione cenſetur dolus malus exceptus.l. creditor.§.lutius titius.ff.māda.Antonius de tremolis.

b ¶Meri vel mixti iperij. An de cauſis meri iperij.i.criminalibꝰ poſſit cōpromitti.breuiter ꝯclude ꝙ ſi agať criminaliter ad vindictā publicā ꝙ partes cōpromittēdo nō pñt preiudicare

UVA. BHSC. IyR_228_4

rei publice vel fiſco glo.in.l. diu⁹ mar
cus gl.fi.ff.ad ſille.⁊ clau.ſena.⁊ Bar.
in.l.j.§. vſqꝫ adeo.ff. de iniurijs. poſt
Dy.ibi per textũ in.l.iuriſgentium.§.
ſi paciſcar.ff.de pac.⁊ per Bar.in.l.in-
ter omnes.§. recte
ff.de fur.per Bald.
in.l. falſus in.iij. a
oppo.C.eo.⁊ in.l.j.
in; vltima columna.C. communia de
lega.⁊ fidei.⁊ in.l.trãſigere.C.de trãſ.
¶Sed ſi agatur ciuiliter id eſt ad vti
litatem priuatam bene poterit com-
promitti.gl.in.l. quid ergo.§.ex com-
promiſſo.gloſ.prima.ff.de his qui no.
infa.tex.⁊ ibi pa.⁊ alij in.c. quintaual
lis de iureiu.tunc enim cum parti pe
na ſit applicanda poterit iuri ſuo re-
nuntiare per iura vulgaria ⁊ hoc vo-
luit;ſpe.i titu.de arbi.§. reſtat.in pn.
¶Unum tamen eſt ꝙ ſi delictum con-
ſiſteret in omittẽdo poteſt remitti per
partem etiam pena fiſco applicanda.
glo.eſt ordinaria que non.eſt alibi in
dicta.l.diuus marcus.gloſ.fi.in fine.
quã ita appellat Bal.in.l.iuriſgentiũ
§. ſed ſi paciſcar.in.j.lectura.ff. de pa
ctis.⁊ in capi. quoniam frequenter.
in principio.columna quarta. vt lit.
non conteſt.et illam dicebat ſingula-
rem Dy.ibidem vt refert anth.cor.in
ſingularibus ſuis in verſi. pena.in vl
timo.et ab omnibus dicit. reputari
ſingularem clariſſimus iurecon. do.
nicho. boe. ſacri magni conſilij chri-
ſtianiſſimi inuictiſſimi francorum re
gis conſiliarius in ſuis commenta-
rijs ad conſuetudines bitu.in titu.de
iuriſdi. omnium iudicum.§. xvj.gloſ.
ij.¶Eo ergo caſu poſſet etiam fieri cõ
promiſſum per regulam quam trade-
bat gui. de ſuz. in dicto.§. iulianus
hic allegato quem refert Joan. and.
in addi.ſpe.in.d.titu. de arbi.loco p̃-
allega.quod de omni crimine de quo
licet tranſigere iuxta dictã.l. tranſige
re.poterit etiam fieri compromiſſum
⁊ multo fortius.¶Et non facta men-
tione de Guido. de ſuz. Idem vult
Barto.in dicto.§. iulianus in fi.infe-
rens quod vbicunqꝫ poteſt de crimi-
ne tranſigi poterit compromitti in ar
bitratorem quia arbitramentum eſt
quedam tranſactio vt per glo.ſepe al-
leg.in autenti.vt diffe. iud. in princi.
in verſi.conuentũ.
coll.ix.Ant.de tre.

compromitti de cauſa de qua ante ea erat iudex.[a]

a ¶Erat iudex.in
tellige ſane quod
etiã ſi nõ cogeret partes ad compro-
mittendum quo caſu indubie cõpro-
miſſum eſt ipſo iure nullum.per text.
quem ibi no.Bal.⁊ dicit menti tenen
duz ſecundũ literã abfuiſſe in.l.ſi qui
ex conſenſu. C. de epiſco. audien. ſed
etiam partes voluntarie in eum com
promitterẽt tanqꝫ in arbitrum de cau
ſa cuius cognitio ad euz ſpectaret nõ
valebit compromiſſum vt per gloſ.in
d §.ſi quis iudex.⁊ eſt text.in.l. pretor
ff.de tu.⁊ cura.dã.ab his.⁊.l.j.§.⁊ poſt
operis cum glo.⁊ ibi moder.ff. de no.
oper.nuntia. ¶De cauſa vero ad ei⁹
cognitionem nõ ſpectante bene poſ-
ſet recipere compromiſſum puta in-
ter non ſubditos.cum quo ad illas cẽ
ſeatur priuatus vt voluit gloſ.in.l.j.
gl.fi.in fi.ff.de indi.et in.l.ſi qui ex cõ-
ſenſu.C.de epi.aud.⁊ vtrobiqꝫ per do
ctores.Sed in iudicem etiam de cau-
ſa ad eius iuriſditionem ſpectante be
ne poteſt compromitti tanqꝫ in arbi-
tratorem glo.Bar.⁊ Bal. dicens eſſe
veritatem in.d.§.ſi quis iudex.glo. et
ibi Alex.in.d.l.j.§.⁊ poſt operis ⁊ glo:
in ver.conuentum in autẽ.vt differen
tes iudices ⁊ alibi ſepe. ¶Sz iure ca
nonum etiam tanqꝫ in arbitrum po-
teſt indiſtincte compromitti in iudi-
cem ſiue ordinarium.c.cum tempore
⁊.c.ex parte.et ibi per docto. de arbi.
ſiue delegatum in.c.niſi.de preben.⁊
iſtam differentiam tenet ſpe.in tit.de
arbi.§.poteſt verſi.ſed nunquid in or
dinarium ⁊ eã dicunt cõmunẽ Anto.
de but.⁊ imo.in.d.c. q̃ntauallis.i. pri-
ma differentia:quos refert idem tenẽ
do poſt Ang.Jmo.⁊ ludo.ro.ibi Alex.
de Jmo.in.d.§.⁊ poſt opis lz aliter di
cat pa.in.d.c.cũ tpe col.fi. ¶Sed du-

UVA. BHSC. IyR_228_4

biū eſt vtrum iudex poſſit cogere par-
tes ad cōpromittendū in aliud ad qđ
dic breuiſſime ꝙ magis cōis opi. eſt
ꝙ in ciuilibus cauſis non pōt partes
cogere ad cōpromittendū niſi in tri-
bus caſib' de qui-
bus per Alexā. in a
d.§.⁊ poſt operis.
col.ij. ¶In crimi-
nalibus vero ante
delictū perpetra- b
tum poſſunt ſi ſu-
ſpitio eſt ſcandali lege equiſſimum ⁊
ibi gl. Jac. bu. ⁊ Bal. ff. de vſufr. Bar-
tol. in. l. illicitas. §. ne potentiores. ff.
de offi. preſi. poſt vero perpetratū de-
lictum ⁊ punitum quo ad vindictam
publicam: poterit iudex partes horta-
ri ad pacem cogere nō: ſm Bal. ⁊ Sa-
lice. per gloſſ. ibi in. l. tranſigere. C. de
tranſac. ⁊ Alexand. vbi ſupra Anto-
nius de tremolis.

¶Uel accepit arbitriū de re ſua a
vt. ff. de arbi. l. non diſtinguem'.
§. iulianus. ⁊. l. ſed ⁊ ſi in ſeruum
§. ſi quis iudex. ⁊. l. pe. ¶Ratione
tēporis ſi dies cōpromiſſi b exiuit

a ¶De re ſua. Arbitrator tñ bñ pōt
eſſe quis in re ſua ⁊ cauſa ꝓpria text.
eſt in. c. quintauallis. de iureiu. l. hec
venditio in prin. ff. de cōtrahen. emp.
debet tamen arbitrio viri arbitrari ⁊
ſi inique arbitretur vel ſit in mora ar
bitrandi recurritur ad arbitriū boni
viri vt eſt tex. multum notā. ſm Bar.
ibi in. d. l. hec venditio. ¶Et ſic licet
a perſona tertij non recedatur ſi no-
lit arbitrari. l. ſi quis arbitratu. ff. de
verbo. obliga. ⁊. l. fi. C. de contrahen.
emp. tamen a perſona alterius ex cō-
trahentibus bene recedi pōt per illū
text. in. d. l. hec venditio. ⁊ tenēt Bart.
Pau. Alex. ⁊ Jaſ. i. d. l. ſi quis arbitra-
tu ⁊ Barto. in. d. l. hec venditio. Notā
ter dixi ſi tertius nolit arbitrari: qꝛ ſi
arbitraretur ⁊ inique fieri poſſet re-
ductio per tex. cū gl. in. l. in propoſita.
ff. pro ſocio. tenent Bar. Pau. Alexan.
et Jaſ. in. d. l. ſi quis arbitratu. ⁊ idem
vult gloſſ. in. l. j. glo. mag. ff. de leg. ij.
¶Item quod dico a perſona tertij nō
volentis arbitrari nō poſſe recedi. vi
de limitatū ſeptē limitationon ib' p
Jaſ. in. d. l. ſi quis. col. iij. ⁊. iiij. ⁊ ad pn
cipale dictū do. Uber. vide que ſcripſi
§. qui mo. exa. iud. ordi. decli. verſicu.
Ratione cauſe in addi. ſuper verbo
in cauſa propria. Anto. de tre.

b ¶Dies cōpromiſſi exiuit. Sed nō
parū ardua dubitatio eſt quanto tem
pore duret pote-
ſtas arbitrādi vbi
nulla dies eſſet pfi
xa i compromiſſo.
In quo tamen ar-
ticulo vno verbo
conclude primo ꝙ
ad arbitriū ꝙ poteſtas cognoſcendi
durat perpetuo ita ꝙ nullo tempore
eius notio. i. facultas cognoſcēdi ex-
pirat donec partes ſpreuerint ipſum
arbitrū vel partes aut earū altera ſibi
fecerit prefigi terminū per iudicē per
tex. in auẗ. ſi tamen. C. de tēpo. appel.
¶Sed inſtantia corā eo cepta dura-
bit tantum triennio poſt litē conteſta
tam ſicut corā iudice dicit in. l. prope
randū. in prin. C. de iudi. cum inſtar
iudiciorū arbitria ſunt redacta. l. j. ff.
de arbi. ⁊ corā arbitro lis ſit cōteſtan-
da ſicut corā iudice. l. pe. in fi. C. de ar-
bit. ⁊. l. rem non nouam. §. patroni. C.
de iudi. ¶Niſi lis coram iudice iā du-
raſſet vltra biennium quo caſu corā
arbitro inſtantia durabit anno. d. l.
properandū. §. ſinautem in medio. et
ibi Cy. per illū text. ¶Et hec ꝓcedūt
iure ciuili ſed iure canonū etiā inſtā
tia ipſa perpetuo durabit ſicut ⁊ fa-
cultas arbitrandi: quia eo iure cauſe
non habent inſtantiā tex. eſt in. c. ve
nerabilis. de iudi. ¶Iſtam magis ve
ram concluſionem eſſe atteſtat Alex.
de Imo. in. l. ſi quis arbitratu. col. vij.
verſic. quid autē in arbitro. ff. de verb.
obliga. et ibi refert plures qui de hoc
articulo ſcripſerūt. ¶Quo vero ad ar-
bitratorem conclude ꝙ ſicut poteſtas
arbitri non finitur tempore ſic nec ar
bitratoris cum a iure tempus non re
periatur prefixum quicquid dixerit
Barto. quem ſolus Ange. ſequitur in
dicta lege ſi quis arbitratu cōtra quē
indifferenter tenet vtraq; ſcola cano-
niſtarum et legiſtarum. cano. in. d. c.

UVA. BHSC. IyR_228_4

quintanallis et in.c.cum dilectus de arbi.legiſtarū in.d.l.ſi quis arbitratu.vbi plene vide Alex.ꝛ Jaſ.in.xiiij. ꝛ.xv.col.tex.em̄ in.l.fi.§.ſed ꝛ ſi quis. C.cōia de leg.ꝛ fidei.per quē Bar.dicebat facultatē arbitrādi expirare anno loquit̄ in vltimis volūtatibꝰ in quibꝰ bn̄ pōt recedi a pſona arbitratoris vn̄ nimirū ſi tpe finiat̄ facultas arbitrādi nō ſic in contractibus per d.l.fi.C.de contra. empt.Ant.de tre.

a ¶In hac vtili ꝛ quotidiana materia ꝓrogationis termini in cōpromiſſo prefixi ne lōgior ſim pono tibi octo breues cōcluſiones.Prima erit ad hoc ꝙ ꝓroga tio teneat opꝫ in cōpromiſſo actum fuiſſe.Reliquū habes.j.ad finem tituli.

b ¶Sentētia obtinebit.licet iſtud idē qd̄ do. Ubert. hic tenuerit gl.in l.diem.§.ſi plures hic alleg.ꝛ Spe.ti tu.de arbi.§.fi.vſ. notare quoqꝫ.poſt c prin.§.vbi iſta verba.do.Uber.tranſcripſit: ꝛ pro hac parte videatur facere text.prealleg.

a nec litigatores ꝓrogatiōiˢ aſſenſum accommodare volunt.vt.ff. de arbi.l.ſi cū dies.§.ſi intra diem ꝛ.l.nō diſtinguemus.§.fi.ꝛ.l.ſeq.

2 ¶†Pronuntiata aūt ab arbitris ꝛ ipſa arbitria multis modis deludi poſſunt ſtudebit enim ſubtiliſſimus aduocatꝰ admonere reo cui fauet vt vnum ex arbitris habeat in amicum et ille ſolus oēs alios in ſuam ſententiam trahet circa hoc ꝛ procurabit ꝙ in duos cōpromittatur quia periculoſum eſt compromittere in vnum ſolū. ¶Nam ꝛ ſi duos vel plures fuerit compromiſſum ꝛ reus vnuꝫ ex pluribus habeat in amicū ꝛ plures proponant reū condēnare in centum marchis amicus arbiter in tribus ſolidis condēnabit ꝛ ſic ipſius ſententia obtinebitᵇ et in ſuam ſententiam trahet omnes vt.ff.de arbit.l.diem.§.ſi plures. ¶Nec p talē diſſēſum cogētur ad tertiūm aſſumendum qꝛ nō inter ſe contradicunt:ſed oēs concurrūt in vnā ſententiā ꝛ inter diuerſitates nulla eſt cōtradictio.vt.C. de non nu.pe.l.a ſenato.et.ff.de inoffi.teſta.l.papinianꝰ.§.ſed nec impuberis.¶Intelligo em̄ eos ſolū diſſentire ꝗtū ad hoc vt tertiꝰ aſſumaturᶜ qn̄ vnus vult abſolue re alter condēnare ꝛ ita videt̄ loqui ꝛ intelligi debere.ff.de recep. ar.l.querit.al's.Itē ſi vnus.§.pnci

de ſumma tunc minori ſumme ſtaretur.d.§.ſi plures.ꝛ ita etiam no.Bar. ꝛ alij in.d.§.ſi plures.ꝛ doc.ſignanter Jaſ.in.d.l.inter pares.ff.de re iu.vbi etiaꝫ ponit quid ſi duo condēnantes in maioribus ſummis proteſtent̄ ꝙ ita cōdēnant in illis ꝙ non in minori puta vnꝰ in.xv. Ita ꝙ non in minus alius in decē ita ꝙ non in minꝰ ꝛ tertius in.v.concludit ꝙ nō obſtāte ꝓteſtatiōe eorum tanꝗ̄ facta cōtraria valebit in v.per gloſ.ſolennē in dicto capitulo. primo glo.ſi.quaſi dixit ſingularem. Jmo.in.d.l.inter pares ꝛ eā ſequūtur Joan.an.Do. de ſan.ge.ꝛ ibi licet contrarium tenuerit Specu.vbi ſ.verſicu.ſed pone ꝛ Angel.Bald. Paul.ꝛ Lud.in.d. l.inter pares per text.in.l.ſi ſtipulatus fuero hāc ſummam.ff.de verborum obliga.ſed ille text.loquitur in contractibus ꝛ ſic in actibus dependentibus a mera voluntate contrahentium ſecundū Jaſ.vbi.ſ.Antoñ. de tremolis.

attamen contrarium eſt clare deciſuꝫ per.c.j.de arbi.lib.vi.imprimis enim attendi dꝫ ſumma in qua plures con cordāt expreſſe vnde ſi duo condēnēt in.x.ꝛ tertius in.v. preualebit ſenten tia duoꝝ.d.c.j.Sꝫ vbi oēs diſcordarēt

c ¶Tertius aſſumatur. An autem partes poſſint dare facultatem arbitris eligendi tertiuꝫ incertuim.dic ꝙ non ſed bene certum per text in lege. Item ſi vnus.§.ſi in duos.ff.de arbi. et tex.in.c.innotuit.ꝛ ibi per cano.de

UVA. BHSC. IyR_228_4

arbi. Sed arbitratoꝛib⁹ bene poteſt dari talis facultas eligendi tertium incertum per text. in. c. cum a nobis eodem titulo. ſecundum pꝛimum intellectum glo. quem ibi tenet Hoſtië. ꝛ communiter doc͞to. ſecundum Panoꝛ. ibi in. ij. colū. a dicentem ꝙ eſt ſingulare dictum licet ſubiungat qꝺ b poſſet de iuris ſubtilitate teneri con= c tra glo. ❡Et qꝺ ar d bitratoꝛibus poſſit dari talis facultas: tenet Alexan. in addi. ad Barto. in. §. ſi i duos poſt Bald. ꝛ Jo. mo. in e locis dē quibus p eum ibi. Econtra f ꝟo bū valeret cōpꝛomiſſuȝ in duos hoc adiecto ꝙ teneātur ferre laudū ſm cōſiliū alicui⁹ iuriſcōſulti icerti: ſȝ nō certi: qꝛ eis libera facultas arbitrādi. d. l. item. §. idem pomponius. ꝛ ſentit Uber. ſ. eo. verſicu. ij. niſi diceret cōſilio talis habito quo caſu tenentur habere nō ſequi. Barto. in. l. j. §. ſi plures colum. pe. verſi. Sexto quero. ff. de exerci. ꝛ Ange. in. l. illa inſtitutio. ff. de here. inſti. ꝛ Lan. de oꝛia. in tra. de arbi. §. multis varijſꝗ modis. Anto. de tremolis.

paliter ꝛ. §. ſi in duos. ❡Item arbitria deluduntur ſi in alio loco[a] pꝛonuntiauit ꝙ in quo fuerat cōpꝛomiſſum. Niſi dictum ſit ꝙ poſſit alio loco pꝛonuntiare.[b] ❡Et hoc ſi non erat; arbiter talis conditionis[c] q̄ conſueuerat ſucceſſibus agere[d] vt. ff. ꝺ arbi. l. ſi cū dies. §. ſi arbiter. ❡Itē arbitriuȝ deridetur ſi aſſumpſit arbitrium dato vni parti intendemento ꝙ ſententiam pꝛo ea ferret: vel pꝛonuntiaret quod placeret tertio tali ꝛ hoc cōſtet argu. ff. de arbi. l. querit[e] in pꝛin. ❡Itē ſi ſnīa ferať die feriata[f] cum niſi cogente pꝛetoꝛe vel vtroꝗ volente ſententia ferri non poſſit: vt. ff. de arbi. l. ſi feriatis et l. diem pꝛoferre. §. ſi quis litigato

ibi ꝛ dix'. ſ. ti. de impe. exe. ꝛ cau. null. §. videam⁹. verſi. rōne modi.

b ❡Pꝛonuntiare. vel niſi arbiter a pꝛincipio locum elegerit ꝛ partibus aſſignauerit: qꝛ eo caſu oēs citatiōes intelligunť relate ad illū locum. Jta Bart. notabiliter in. l. ſi vt pꝛoponis in. ij. C. quom. ꝛ qñ iud. dicēs pꝛacticā talē eſſe ꝛ idem voluit Jac. but. in l. ſi locus. ff. de iu. quē refert ꝛ ſequitur Alex. in addi. ad Barto. d. §. ſi arbiter.

c ❡Talis ꝯditionis. i. autoꝛitatis vt ibi dicit text. ꝛ ibi not. Bald. ꝙ rōne autoꝛitatis ꝛ dignitatis ꝯcediť arbitro ꝙ al's nō cōcedereť ad ꝙ facit qꝺ vult idē autoꝛ. ſ. ti. ij. §. item monachi. verſi. admitto tamen eos.

d ❡Agere. ꝛ litigatoꝛes eo loco facile cōuenire poſſit ꝑut dicit ibi text. qꝛ vtrūꝗ requiriť. ꝛ per illū tex. Bal. ibi notat partes nō poſſe citari ad locum ad quem non poſſunt ire de facili allegat no. in. l. ſi locus. ff. de iud. adde. l. nepos pꝛoculo. ff. de verb. ſigni. non enim dicoꝛ facere poſſe quod commode non poſſum. Ant. de tre.

a ❡Alio loco. Adde idem tenere Spe. in titu. de arbi. §. fina. verſicu. de loco autem. ꝛ ibi Joan. and. ꝛ Bald. in. §. ſi arbiter hic allegato. ❡Non tamē intelligas iudaice ꝙ ſi fuerit compꝛomiſſum in vna domo ciuitatis ꝙ nō poſſit ferri laudum in alia domo eiuſdem ciuitatis: ſed generaliter eſt loc⁹ accipiendus ſecundum Spec. vbi. ſ. verſi. item queritur an ſtricte. ❡Nō ſic in iudice oꝛdinario q̄ in loco maioꝝ ſuoꝝ iura reddere debet. l. pe. ff. de inſti. ꝛ in. al's ſnīa eſt nulla ſm Bald.

e ❡L. q̄rit. alias eſt. l. itē ſi vn⁹. §. idē pōponi⁹. ꝛ ſic recte ſentit do. Ube. ſec⁹ eſſe ſi diceret ꝯſilio talis habito vt dixi. ſ. eo. verſic. ꝑnuntiata in addi. ſuꝑ ver. terti⁹ poſt Bar. in. l. j. §. ſi plures. ff. de exercito. cui adde Spe. ti. de arb. §. fi. ver. Sed q̄d ſi dicať. Anto. de tre.

f ❡Die feriata. Hoc itellige in arbitro. qꝛ arbitratoꝛ die feriata etiā i hoṅoꝛem dei poteſt ſuū laudū pꝛoferre ꝛ valebit cū arbitramentū ſit q̄dā tranſactio gl. in aut. vt diffe. iudi. in pꝛi. in verſi. cōnentū coll. ix. ꝛ tranſactiones

UVA. BHSC. IyR_228_4

rū. Idē ſi fuit dictū[a] vt de oībus controuerſijs ſniaȝ vnā ferat ⁊ ſolūmodo de vna ꝓnūtiauit: vel ſup eo de quo nō fuerat[b] in eū cōpromiſſum. vt. ff. de recep. l. quid tñ in prin. ⁊ l. nō diſtinguemus. §. de officio. Et de multis alijs modis[c] que per ſe prudēs inueniet aduocatus. ℂ Hoc tamen non cōtemno q ex compromiſſo vallato pena regulariter nec actio nec exceptio oriri poteſt. vt. C. de arbi. l. ij. niſi artibus fuerit emologatuȝ. vt. C. d rece. l. ne ī arbitris. §. ſi qs

die feriata in honorē dei bñ pñt fieri l. fi. C. de fer. Bar. in. l. pōponius. §. fi. ⁊ l. ſi feriatis. ff. de arbi. Bal. in. d. l. fi. in v. no. pa. in. c. quintauallis colū. xij. de iureiu. vbi tñ putat arbitratorē peccare niſi ſperet par ſunt actus pius vt a dixi. ſ. eo. in rub.

a ℂ Si fuit dictū. ſed ſi nō fuiſſet dictū. in dubio diceſ q ſi oēs cōtrouerſie erāt ꝓpoſite ex pte vni⁹ ex litigātorib⁹ tm̄. ⁊ tūc poterit ſeparati ꝓnūtiare. Si vero permixtim vtraq ps alteri ꝯtrouerſiaȝ faciebat forte qꝛ lite pēdeñ. corā iudice in cā cōuentiōis ⁊ recōuētionis ptes cōpromiſerūt ⁊ tūc vna ſnīa vtrāq cōtrouerſiā dirimere dȝ Ita Bart. in. d. l. qd tñ. in prin. licet aliter diſtinguat in. l. de rebus eo. tit. quod nota quia alias vidi dubitari.

b ℂ Nō fuerat cōpromiſſum. vñ dñt Bart. Ange. ⁊ mod. in. l. aqliana. ff. de trāſac. q nō poterit arbitrator ꝯdēnare vnā ptē ad dādū vel tradendū aliā rē in ꝯpromiſſo nō cōphenſaȝ ꝓ re petita: lȝ bñ poſſet cōdēnare ad danduȝ certam pecunie ſummā lȝ de pecunia nō fuiſſet cōpromiſſum factū. qꝛ pecunia p quā oēs alie res eſtimanł nō vł alia res. l. ſi ita. ff. de fideiuſ. q Barto. vbi. ſ. dicit mēti tenēdū. Uel poterit cōdēnare titiū ad reſtituēdū rē petitā menio datis pri⁹ titio centū dūmodo in eadem oratione. ſec⁹ in capitulo ſeparato diceret de pecunia: qꝛ tūc quo ad illud caput nō valeret ꝑȝ Ang. ibidē cui⁹ ꝟba dicit elegātia et non tradēda obliuioni lanfran. de ori. in tra. de arbi. §. nono q̄ro. Et dicebat ſpe. in tit. de arbi. §. excipit ꝟſ. ſed pone qd litigātes. premiſſa ꝓcedere in arbitratore. ſec⁹ in arbitro p rationē de qua ibi per eum. Sed Barto. in. d. l. acquiliana nō diſtinguit Inno. Iaſ. ibi dicit diſtictionē Spe. nō eſſe verā nil vltra ſubiungens Speculatorem etiā reprobat lanfran. in. d. verſicu. nono quero. qꝛ vtrobiq eadē ratio. Adde. tamen q etiā arbiter pōt ꝓnūtiare ſup fructib⁹ ⁊ expenſis licet de eis nil fuerit dictū in compromiſſo: iſtd fuit ſingulare dictum Bal. in. l. j. in j. col. C. ſi a nō competē. iudi. qd dicit multuȝ ſingulare Iaſ. in. d. l. acquiliana. ⁊ ad idē Alexā. et Imo. in addi. ad Bar. ibideȝ allegat Bal. in loco prealle. lȝ Bald. expreſſe nō dicat de arbitro: ſed de delegato. Sed miror q non allegent glo. ſingularē hoc expreſſe volentē in. d. l. nō diſtinguemus. §. de officio quam ad hoc dicit ſingularem Ange. aret. in. §. omnium coll. ij. inſti. de acti. Ant. de tre.

c ℂ Alijs modis. puta qꝛ ptibus abſentibus pronūtiauit laudū. per tex. in. l. diem proferre. §. ſi quis litigatorū. ff. de arbi. qui vult nō ſufficere partes eſſe citatas corā arbitro. Sed eſſe neceſſariā earū preſentiā nec ſufficere abſentiam per cōtumaciam quem tex. ad hoc ſolenniter Barto. ibi notat. ⁊ ad idē ab expreſſo aliū textū notat Bal. in. l. ſi q ex cōſenſu: ſm literaȝ affuiſſe. C. de epiſco. audien. ℂ Niſi eſſet data in cōpromiſſo poteſtas arbitro proferendi ſuam ſentētiam partibus preſentibus vel abſentibus. vt habeł. l. d. §. ſi quis litigatori. ℂ Quo tñ caſu caue: qꝛ adhuc eſſet neceſſaria citatio alias laudum eſſet nulluȝ. Iſtud eſt ſingulare dictū Spe. in tit. de arbi. §. excipitur ad finē. verſic. ſed pone quod dixit nō eſſe alibi Alexan. de Imo. in addi. ad Bar. in. d. §. ſi qs litigatoꝝ. ⁊ eū ſequunł Imo. Ludoui

UVA. BHSC. IyR_228_4

eus ⁊ Alex.in.v.col.verſic.quarto li-
mita in.l.ſi quis arbitratu.ff.de ver-
borū oblig.⁊ ibi Bart.ſoci.late.col.ii.
xiij.verſicu.decimo.et vltimo.¶Un-
de neceſſe eſt addere partibus abſen
tibus ⁊ non citatis prout cōis practi
ca obſeruat.Et premiſſa procedunt
in arbitro.Sed quid in arbitratore
vtrū poſſit partibus abſentibus ⁊ nō
citatis ꝓferre laudū ſuum.In quo ar
ticulo licet latiſſimus exiſtat eūq; val
de dubium ⁊ ſe ſemper dubitaſſe te-
ſtetur Ludo.Romā.in conſi.ſuo.lxxij.
incip.circa primū qđ q̄ritur ſitq; ma-
gna queſtio ſm Bal.in conſi.vij.in-
cip.punctus queſtionis talis eſt.que-
daz domina.in.iij.volu.Et ardua ac
valde dubitabilis ⁊ in facto ſepe con
tingens vt verbis vtar Iaſo.in.d.l.ſi
quis arbitratu.col.ix.ver.Tertio que
rit breuiſſime tñ abſoluendo dicas ꝙ
licet Barto.in.l.ſi q̄s arbitratu.in.ij.
col.verſi.quero qñ arbitrator que eſt
tertia queſtio multis fundamentis
firmet poſt petrū de bel.perti.requi-
ri citationē in ſnia arbitratoris quaz
opi.idē Bar.in pleriſq; locis tenuit ⁊
in quibuſdam Bald.prout etiā refe-
rūt moder.Alex.ſoci.⁊ Iaſ.vbi.ſ.quā
a melioribus autoritatibus ⁊ valido
ribus rationibus vallatam ⁊ in con-
ſulēdo ⁊ iudicādo tutiorē dicit Ioan-
nes de anania conſilio.xxxiij.inci-
piente viſis his que in facto narran-
tur etiam cōmunem eſſe teſtatur pe.
de beſu.ibidē.i.i.d.l.ſi q̄s arbitratu.
Licet etiam contrariam opi.ꝙ nō ſit
neceſſaria partis preſentia aut cita-
tio tenuerint Guliel.de cug.et Ray.in
l.epiſcopale.C.de epiſco.⁊ cleri.⁊ ibi
etiā Bald.ſuo more ſibi cōtrari⁹ ⁊ in
alijs locis multis a Moder.in.d.l.ſi
quis arbitratu relatis vbi etiā Fran.
de alber.hanc tenet in ſua repetitiōe.
⁊ doct.cano.ſignanter Hoſt.Anto.de
but.Ioan.de Imo.⁊ pa.in.c.quinta-
uallis.de iureiur.⁊ multi cōſulētes de
quib⁹ ꝑ Iaſ.i.d.l.ſi q̄s arbitratu.col.
x.ver.cōtrariā rōnib⁹ ⁊ fundamentis.
de qb⁹ ꝑ eoſdē.Attamē in hoc paſſu
verā ⁊ ſequendā puto doctrinā Bal.
in.l.fi.col.iij.in.iij.q.ad finem ſue di-
ſtinctionis.C.de cōtrahē.empt.⁊ ven-
di.dicentis ꝙ ſi arbitrator aliqñ par-
tes audiuerit ⁊ negotiū ipſis preſen-
tibus examinauerit ꝙ poſtea in pro-
latione ſui laudi nō eſt neceſſaria par
tium preſentia aut citatio.quinimo
valebit mero iure laudum eiſdē par
tibus abſentibus ⁊ nullatenus cita-
tis latū.Si vero partes non fuiſſent
p̄ſentes in examinatione negotij tūc
laudum parte abſente ⁊ non citata la
tū eſt nullū.⁊ arbitrator preſumeretur
in dolo laudando nō habita informa
tione.l.arbitratorū.ff.de arbi.⁊ in hac
opi.reſident rap.cu.Paul.de caſt.in
ij.col.Ludo.ro.Alex.col.iiij.verſi.ter-
tia fuit opi.⁊ Iaſ.in.xi.dicēs ꝙ ita cō-
ſuleret ⁊ iudicaret in.d.l.ſi quis arbi
tratu ⁊ Imo.in.l.duo ex tribus.ff.de
re iud.Sali.in.l.ſocietatem.§.arbitro
rum.ff.pro ſoc.⁊ lan.de ori.in tract.
de arbi.§.multis varijſq;.q.x.dicens
Bal.in.d.l.fi.ſingulariter loqui.¶Si
tñ velles tenere opi.Bar.limitans eā
plurib⁹ modis vt per Alex.ſoci.⁊ Iaſ.
in.d.l.ſi quis arbitratu.inter quas po
nunt illam de calculatoribus electis
ad videndum ⁊ calculādum libros
traffici ꝙ poſſint declarare partibus
abſentibus ⁊ non citatis per tex.ſin-
gularē ⁊ vnicū in iure in.l.ij.§.quod
de frumentaria.ff.de admini.re.ad ci
ui.perti.de quo plene per Iaſ.ibi.in
xiij.col.ver.ſexto no.limita.¶Aduer-
te tñ ꝙ etiā vbi velles tenere opi.Bar
to.ꝙ requiratur partis preſentia vel
citatio in arbitratoris ſententiā ꝙ ſi
diceretur in compromiſſo ꝙ arbitra-
tor poſſit ſententiare partib⁹ abſenti
bus ꝙ tūc non erit neceſſaria citatio
etiaz ſi nō addatur ⁊ nō citatis prout
de arbitro ſupra dictū extitit.⁊ hoc id
q: cū in ſnia arbitratoris nō requirat
niſi citatio ſꝫ illā opi.vt illa verba ali
q̄d operent iuxta.l.ſi qñ.in prin.ff.de
leg.i.cenſebit etiā remiſſa citatio.ita
formaliter Alex.de Imo.i ſepe alleg.
l.ſi q̄s arbitratu.col.v.ver.quarto li-

UVA. BHSC. IyR_228_4

mita dicēs ab alijs nō fuiſſe declara-
tum Anto. de tre.

a ¶ Oritur. Sed an iſtis caſibus po
terit appellari. dic vt in verſi. ſequen.
in additione in verbo iniquum.

b ¶ Talia verba
operari. ergo videʒ
tur ꝙ cūʒ ex ea ſo
la ſentētia poſſit a
appellari ex qua
datur actio vel ex
ceptio vult gl. ſin
gularis i. l. j. C. de
arbi. quā facit val
de ſingularē Bal.
i. c. preſentata. co
lum. fi. de teſti. Si b
ptes non poſſunt
facere ꝙ det actio
et exceptio vt vult
iſte do. Uber. ergo
pariformiter non
poterūt paciſci ꝙ
poſſit appellari a
laudo arbitri cu-
ius cōtrarium te-
nent Bart. Bal. et
Salic. in. d. l. j. qd
enim repugnat ſi
partes concordāt
ꝙ arbitri ſnia re-
uideatur per iudi c
cem. Sʒ fatent̄ ꝙ
nō eſt proprie ap-
pellatio ſed que-
dam reclamatio. Et ꝙ hoc poſſit te-
nent Dy. Bart. Bald. Ange. ꞇ Alexā.
ꞇ Jaſ. dicentes ita communiter tene-
ri in. l. nemo poteſt. de lega. j. ꞇ Bald.
in rub. C. de appel. ꞇ cano. i. d. c. quin-
tanallis ꞇ in. c. cum dilectus. de arbi.
licet cōtrariū tenuerint Cy. in. d. l. j. ꞇ
Specul. in titu. de appel. §. in quibus
verſicu. xvj. quem prima parte alle-
gat ꞇ male. Bar. in. d. l. nemo poteſt.
Anto. de tre.

c ¶ Sit iniquum. Niſi iniquitas
eſſet euidens ꞇ manifeſta. gloſſ. eſt. or
di. et menti tenenda in capitulo a iu
dicibus. ij. queſt. vj. quam dicit ordi. ꞇ

¶ † In compromiſſo anteʒ ſine pe
na facto et actio ꞇ exceptio ori-
tur[a] ſi partes ſe ſubſcripſerūt vel
per decenniū tacuerunt vt. C. de
recep. l. cum antea non tamen vi-
tiabitur ſi pena vallatum eſt licet
cū ſacramento: vt not. C. eod. auť.
decernit. ¶ Quid ſi eſt dictum vt
actio ꞇ exceptio oriatur vt faciunt
appellani nō puto talia ṽba ope-
rari[b] aliquid quia actiones nō na
ſcuntur ex voluntate paciſcen-
tium ſicut nec renaſcuntur: vt. ff.
de neg. geſt. l. pomponius. ꞇ. ff. de
pact. l. ſi vnus. §. ſi pactum. ¶ Sʒ
qꝛ quotidiano vſu litigatorum cō
promittit̄ tanq; in arbitrum arbi
tratorem vel amicabilem compo-
ſitorem ꞇ cū pena ſi taliter aſſum-
ptus pronuntiet nunquid vale-
bit iure arbitrij tm̄ vel arbitramē
ti vel vtriuſq; vel neutrius. ꞇ hoc
ꝓdeſt querere quia ſi ſumitur vt
arbiter nullo modo ad boni viri
arbitrium reducitur etiam ſi arbi
triū ſit iniquum[c] vt. ff. de recep. l.
diē. §. ſtari ſi iure arbitramēti pote
rit ɔdēnatus poſtulare vt ad bo-

menti tenēdam pa. in capitulo quin-
tanallis. colum. xvj. de iureiur. ꞇ eam
dicit ſingularem Ian. de ori. in trac. de
arbi. colum. ij. ꞇ tenent Hoſt. ꞇ pa. in
capitulo ſecundo. de arbi. Innocē. in
c. expoſita. eo. titu.
¶ Uel niſi arbiter
eſſet aſſumpt⁹ ſu-
per articulo iudi-
ciali incidenti per
text. ſingularem ꞇ
nō alibi ſm Bart.
ibi. i. l. arbitrio. ff.
qui ſatiſd. cogā. ſʒ
vnū itellectū queʒ
ibi ſequit̄ Ang. lʒ
alij oēs ipugnent.
¶ Uel ſm aliū itel
lectū Ja. d bu. alb.
Angel. ꞇ Jaſ. ibi ꞇ
Ang. are. ꞇ Jmo. i
l. ex ɔſenſu. ff. a q̄-
bus appel. non lʒ.
qn̄ arbiter eſſet da
tus a iudice vel a
ptib⁹ aſſumpt⁹ cū
autoritate iudicis
quia tūc poſſet ap
pellari ꝓ quo bo-
nus text. in. l. cum
antea. circa princ.
ibi neq; iudex de-
derat. C. d arb. idē
ꞇ tertio niſi eſſent
arbitri iuris vel
ſtatuti neceſſitate electi: qꝛ ab illis bn̄
pōt appellari ꝑ tex. i. l. aptiſſimi. ꞇ ibi
Ang. i. iij. nota. ꞇ Pau. i vltio. C. de iu-
di. ꞇ ꝑ tex. i. l. fi. ꞇ ibi Bar. Bal. Sali. et
Jaſ. dicēs eſſe cōeʒ. eo. ti. gl. Pe. de an.
ꞇ philip. pet. Frāc. dicēs ita tenēdū l
c. ab arbitris. de offi. dele. i. vj. gl. i. c. a
iudicib⁹. ij. q. vj. pa. i. c. cū dilect⁹ de ar
bi. Jaſ. poſt. Frā. are. i. l. nemo pōt i. ij.
lectu. col. xv. in fi. de le. j. ¶ Uel niſi ex
ſnia arbitri orire t̄ actio vt i caſib⁹. l. cū
antea. ꞇ. l. ne i arbitrijs. C. de arbi. qꝛ
poſſet appellari ſm Bar. in. l. ſ. eo. ti.
ꞇ in. d. l. nemo pōt. ꞇ in. l. ij. ff. de arbi.
vbi dicit iſtam eſſe ſuam opi. contra

UVA. BHSC. IyR_228_4

ni viri[a] arbitriū reducat̃[b] ſi videatur continere iniquitatē[c] vt arg. ff. pro ſoc. l. ¶ Et videt̃ ꝙ neutrum valeat propter repugnantiā. arg. ff. de reg. iur. l. vbi repugnantia. et C. de fide. inſtr. l. ſcripture diuerſe ad idez. C. de codi. l. ſi idē. ¶ Econtra videtur ꝙ ſolummodo iure arbitrij teneat cōpromiſſum ⁊ maxime ſi pena vallatū fuit: nec enim nō neceſſaria ꝟboꝝ multiplicatio irritat ſubſtantiā veritatis vt. ff. de auro ⁊ argen. leg. l. periculis. §. labeo. ¶ Econtra vr̃ ꝙ tm̄ iure arbitramēti tū q: humanioꝛ ar. ſume.

ētēs. ¶ Sed cōtrariū tenēt gl. ⁊ docto. i. d. l. j. ⁊ gl. i. l. arbitro. ⁊ ibi albe. Ang. Bal. Alex. ⁊ moder. ff. q̇ ſatiſd. cogan. Imo. Alex. are. ⁊ Iaſ. in vtraq; lectura in. d. l. nemo poteſt. ⁊ vtrobiq; Alex. teſtat̃ cōem eſſe cōtra Bar. ⁊ cōtra eū tenent etiā Ant. ⁊ pa. in. d. c. cū dilectꝰ. ¶ Uel niſi pactū eēt i ꝯtiū iuriū vt habes ſupra ꝟ. primo in addi. incip. ergo videtur.

a ¶ Boni viri. Quis aūt dicat̃ bonus vir. dic ꝙ iudex ordinariꝰ partiū. tex. eſt quē ibi notāt Bar. i. j. no. et pau. ab expreſſo in. l. ꝯtinuus. §. cū ita. ff. de verb. obli. ⁊ tex. in. l. vir bonꝰ ff. iudi. ſol. tex. ⁊ ibi gl. ⁊ Bar. loquens de conſuetudine piſarum quod iniuriās ponat ſe in manibꝰ iniuriati vt de eo ſumat vindictam. in lege ſed ſi vnius. §. pretoꝛ ait. ff. de iniur. ad idez glo. ⁊ Bar. in. l. in ꝓpoſita quā Bar. legit cū. l. ſocietatē. §. arbitroꝛum. ff. pro ſoc. ⁊ glo. in. c. potuit. in ver. clerici in fi. de loca. ¶ Alibi tamen gl. videt̃ appellare bonum virū foꝛum cōſciētie. in. l. ſemper in cōtractibus. ff. de regu. iur. iunctis dictis p Bal. in. l. vna. colum. ij. C. de confeſ. ⁊ in. c. cū cauſaz in ſcđo. de teſti. vbi inquit ꝙ foꝛus conſcientie eſt foꝛus boni ⁊ equi. ⁊ qđ in foꝛo cōſcientie nō eſt licitū ſe inuicez decipere allegans dictam glo. dicentem hoc nō conuenire bono viro quā ad hoc idem Bal. reputat ſingularez in. d. c. cū cauſam. Ant. de tre.

b ¶ Reducat̃. Adde ꝙ nedum in contractibus bonefidei verum etiam in contractibus ſtricti iuris peti pōt reductio per tex. glo. oꝛdi. ⁊ Bar. in. l. in propoſita. ff. pro ſoc. de quo tex. ibi nō aduertit ſed illum ponderat in verbo eo magis ꝙ iudicium pro ſocio bonefidei ſit. Bar. in. l. ſocietatem. §. arbitroꝛum cum quo illam. l. in propoſito legit. in. j. col. eo. titu. quaſi ille tex. innuat idem eſſe ſi eſſet ſtricti iuris ad idem tex. in. l. ſi libertus iurauerit de oper. liber. ff. et ita firmat Iaſ. contra cum a. i. l. ſi q̇s arbitratu. colū. v. vbi etiā idez tenet Bart. ff. de verbo. oblig. ¶ Bene fateoꝛ ꝙ in hoc differunt contractꝰ ſtricti iuris a contractibꝰ bonefidei q: in his petitur reductio p actionez ex eo cōtractu per tex. i. l. vnde ſi nerue. ff. pro ſoc. Sed in illis iudicis offi cio per text. in. d. l. ſi libertus iurauerit. voluit Bar. i. d. §. arbitroꝝ. col. iiij. ver. quero quo iure. ⁊ Ant. de bu. ⁊ pa. in. c. quintauallis de iureiu. ⁊ Iaſ. in d. l. ſi quis arbitratu. col. v.

c ¶ Iniquitatem. Quando aūt dicat̃ cōtinere iniquitatē dic ꝙ ſi leſus vſq; ad ſextam partem incluſiue put ꝓbatur in. l. vnde ſi nerue. ff. pro ſoc. ⁊ ibi Bar. qui legit cum. §. arbitroꝝ. l. ſocietatem non aūt ſm eum vſq; ad dimidiam iuſti. pretij prout videt̃ probare tex. in. l. ij. C. de reſcin. vēd. ⁊ voluit gl. in. l. fi. C. de cōtrahen. emp. ⁊ Anto. de bu. in. c. quintauallis. in antepen. car. de iureiu. ¶ Sed cum Barto. de ſexta parte tenent Ludo. Roma. in. l. ſi quis cum aliter. in. iiij. col. de verb. obliga. ⁊ Imo. in. d. c. quintauallis q: tex. in. d. l. ij. loquit̃ de pretio conſtituto a ſeipſo non a tertio ſecundū Bar. in. d. §. arbitroꝛum. ⁊ Alexan. in. d. l. ſi quis arbitratu. col. pe. qui tamen concludit relinquēdum iudicis arbitrio dummodo pro modica leſione nō infringat laudū prout etiā voluit Bal. in. l. cū ante ea. col. ij. C. de arbi. et pa. i. d. c. q̇ntauallis. col. xxij. Ant. de tre.

UVA. BHSC. IyR_228_4

C.cōmu. de leg.l.oē verbum circa fi.❡Solutio valebit eo iure quo melius valere poteſt ⁊ propterea iure arbitrij vt non poſſit reduci[a] ad arbitrium boni viri arg.predicte.l.pediculis.§.labeo ⁊.ff.de regu.iuris.l.que dubitationis.⁊.ff.
4 manda.l.qui mutuam. ❡†Nec enim inuenta ſunt arbitria cauſa inducendarum litium ſed finiendarum[b] vt.ff.de recep.l.q̄uis. Et res potius valeat q̄ pereat. et q: decreta iudicantium non debent eſſe illuſoria ⁊ maxime arbitria nō debent in alios transferri vel propagari.ad hoc.ff.de reb⁹ du.l.quoties.⁊.ff.de re iudi.l.ſi pretor.j.reſpon.⁊.ff.ne quid in lo.publico.l.vlti.⁊.C.de bo.que libe.l.fin.§.vbi autem.⁊.ff.de recep.l.non diſtinguemus.§.queſitum.❡Cōcurrunt tamen arbitria ⁊ arbitramenta quia arbitrorum et arbitratorum perſone inſerte compro

a ❡Ut non poſſit reduci.adde q̄ idē tenuit ſpe.in ti.de arbi.§.fi.col.ij.vſi. ſed pone vbi iſtū verſi.tranſcripſit.ſ; Joan.and.in addi.ibi dicit hoc procedere vbi ex actis non poſſet diſcerni q: nulla extāt: nec ex verbis ſententie.❡Tu plenius dic qđ i primis habemus intueri ſi̇q̄ a iure proceſſerit an vt arbiter libellu; recipiendo litē cōteſtari faciendo ⁊ alias ordinem iudiciarium ſeruando ⁊ tunc videtur b vt arbiter proceſſiſſe ⁊ valebit eius laudum vt ſententia arbitri.
❡Si vero nō obſeruauerit ordinē iudiciarium ⁊ tūc vt arbitrator.
❡Item inſpiciendus eſt tenor ſententie an amicabiliter cōponat. an ꝓ o determinet ſm punctū iuris. iſta eſt doctrina Bar.⁊ Paul.de caſt.poſt glo.ibi quam dicunt quotidie allegari.in.l.j.ff.de indi.Bar.⁊ flo.in.l.ſocietatē.§.arbitrorū.ff.pro ſoc.Bal.Ange. Alexā.de imo.argu.illius text.in.l.ſi ſeruus plurium.§.fi.de legi.j.Jmo.et aliorum in.c.quintanallis.de iureiu.
❡ S; ſi nō appareat ex actis nec ex tenore ſententie in dubio videtˀ ſentire do.vber.hic ⁊ ſpe.vbi.ſ. q̄ videbitur proceſſiſſe vt arbiter eo modo quo melius poteſt:⁊ hoc aperte vult Jo.and. in addi.preallegatis. hoc etiam voluit Bal.in.l.ſi miles qui deſtinauerat.ff.de mili.teſtamen.dicens q̄ ſi ille in quem eſt compromiſſum tanq̄ arbitrū ⁊ arbitratorē exprimat in ſententia q̄ procedit vt arbiter ⁊ vt arbitrator cumulando vtranq̄ poteſtatē. q̄ fieri poteſt per tex.ſingularem in.c. niſi eſſet.de preben.quem dicit reputari ſingularem Alex.in.d.l.ſi ſeruus.§.fi.col.ij.q̄ eo caſu valebit eo modo quo melius poteſt ſic vt ſententia arbitri cū ab illa nō poſſit recurri.d.§. arbitrorum.⁊ hodie pariat actionē l.cu; ante ea.C.de arbi.non ſic in ſententia arbitratoris. Et iſtud dicit de iure verius ⁊ ſibi placere Alex.in d.§.fi.⁊ ibi etiā refert ita tenere Lu do.ro.in.l.arbitro. ff.qui ſatiſda.cog. ❡S; ibidē Bal.⁊ ange. in.d.§.fi.tenēt valere iure arbitramēti et q̄ in dubio cēſenda erit ſnia arbitratoris vt recurri poſſit ad boni viri arbitriū quam ſententiam ſequutus eſt etia; Ludo.ro.in.l.in teſtamento.C.de mili.teſta.quem etiam refert Alex.in.d.§.fi.⁊ addi.noua.ad ſpe.in.d.§.fina. vſi.ſed pone quia hoc eſt magis equū vt peti poſſit reductio. ideo preferēdū ſm eos.⁊ idē voluit Bal.in.l.non codicillum ad fi.C.de teſta.Et hanc vltimam partem tenuit Alexā.in conſil. xiij.inci.col.ij.ver.vl' poſito in.j.volu. ⁊ cōſi. duplicato.xcvj.in eo.volu.⁊ cōſi.xix.incip.colū.ij.ver.preterea ⁊ fortius in.iiij.volu.vbi expreſſe vult cōfeſſionē factā corā habente cumulatā poteſtatē arbitri ⁊ arbitratoris cenſeri factā corā arbitratore ⁊ in hāc partē inclinare vī.pa.in.d.c. quintanall'. col.xix.verſi.quero.nunc de aliquib⁹. Antonius de tremolis.
b ❡Sed finiendarū.Et inducta ad vnū effectū nō debēt operari cōtrariū l.legata

UVA. BHSC. IyR_228_4

a miſſis non poſſunt alij delegare[a]
vt.ff.ð recep.l.in ꝯpromiſſis.τ.ff.
de verb.oblig.l.ſi quis arbitratu.
5 ¶†Arbitri tñ aſſumunť ad lites τ
ꝯtrouerſias dirimendas arbitra=
tor vel amicabilis cõpoſitor nedũ
ad componẽdum inter lititigato
b res ſed etiã aſſumiť ad ꝯtractus[b]
ſcʒ ad ꝯſtituenda vẽditionũ ꝑcia
τ ad mercedes cõductionũ τ ꝑtes
ſocietatis.vt.ff.loca.l.ſi merces.in
prin.τ.C.de cõtrahen.emp.τ vẽ.l.
vlti.τ.ff.ꝑ ſoc.l.ſi ſocietatẽ mecũ.
¶Sed nũq̃d compelli poterit ar=
bitrator.ad arbitrãdũ τ in cõtro=
uerſia et in ꝯtractu quod videtur
ad ſimilitudinẽ arbitri ꝯpromiſ=
ſarij vt.ff. de recep.l.ij.§. tam et ſi
neminẽ.Ecõtra videť ꝙ nõ poſſit
cõpelli.arg.ll.preallega.ſcʒ ſi mer
ces.τ.l.fi.verſi.ſinautẽ vel ipſe no
luerit vel nõ potuerit.¶Sed dico
eũ fore cõpellẽdum ſi arbitriũ in
c ſe recepit[c] τ equiori τ fortiori iure

l.legata inutiliter vbi moder. de leg. j.τ.l.cum tale.§.fi.ff.de condi.τ demõ. τ.l.legata inutiliter.de adi.lega.τ.l.ex facto etiam.ff.de hered. inſti.τ ꝙ not. Bar.in.l.ab emptiõe in fine.ff.de pac. τ in.l. in traditionibus.eo titu.τ in l.fin .C. de propo. agen. in rebus .li. xij.cũ multis ſimilibus adductis ꝑ iaſ.i.d.l.legata inutiliter. ð legatis .j. Anto.de tremo.

a ¶Non poſſunt alij delegare. Sed pulchrũ τ vtile dubiuʒ eſt vtrũ facultas arbitrandi cõceſſa ſtipulatori ſuper contractu poſſit cedi aut trãſmittatur puta ꝓmiſiſti mihi tenere riuum purgatuʒ arbitrio meo. Et ego vendã molẽdinuʒ titio.an titius poterit arbitrari . et ſic an in ſingularẽ ſucceſſorem tranſeat arbitrandi facultas iac.de are.nico.de neap.τ Bal.in.l.ſi ſic.§.ſi q̃s ita qui eſt fi.de leg.j.tenẽt ꝙ ſic. arg.illi⁹ tex.vbi electio tranſit in ſingularẽ ſucceſſorẽ τ arbitrari eſt quoddam eligere τ idẽ tenent Cy.in. viij.queſtio.alb. Bald.in.v.τ ſal. in.ix.dicens cordi tenendum in.l.fi.C.de contrahen. emp. τ ven.diſtinguentes vtrum competat iure proprio. vt in dubio noſtro et tũc tranſeat an alieno τ tunc ſecus per.d. l.fina.

¶Sed Jo.de imo.τ alex.in dictio.§.ſi quis ita.tenent contrarium vt neutro caſu tranſeat τ idem Jaſon.in.l.quominus queſtione.xxx.ff. de flumi.alexan.adducit text.in.l.cum ſtipulatus ſim mihi a procuio.in princ.de verbo oblig. vbi facultas arbitrandi etiam competens iure proprio non tranſit ad heredẽ vniuerſalem ſed extinguiť cum ſtipulatore quantominus ad ſingularem quia que non ſunt tranſmiſſibilia ad heredẽ non poſſunt cedi τc. vt per eos nec obſtat dicta.l.ſi ſic.§. finali.quia loquitur in facultate eligendi nõ arbitrãdi.prima trãſit ad heredem. ſecunda non per dicta iura.Antoni⁹ de tremolis.

b ¶Ad cõtract⁹. Tu dic qð vtroq; caſu dicitur aſſumptus ſuper cõtractu ſiue a litigãtibus ſiue a contrahentibus aſſumatur q: arbitramentuʒ eſt quedã trãſactio generica. vt vult gloſ. in autẽti.vt diffe.iudic.§. primo. in verſicu. conuentum . cola.ix. τ tranſactio eſt contractus. ita Barto.in.l.ſocietatem.§.arbitrorum. columna.ij.in.j.queſtione.ff. pro ſoc.τ idem Barto.in.l.ij.§.τ poſt operis de no.oper.nuncia.τ Anto.de but.in ca. quintanallis.vbi etiam Pa.in.iiij.columi.de iureiu. ¶Et ideo Innocẽ.ibi quem ſequitur pa.ibidem dicebat qð quantũcunq; arbitrator litem coram ſe faciat cõteſtari τ ordinem iudiciarium obſeruet qð tamen non eſt iudicium qð bene no.idẽ tenet Bal.in.l.j. col.fi.C.de arbi.Anto.de tremo.

c ¶In ſe recepit. Adde qð hoc idem tenet ſpe.in ti.de arbi.§.fi.in iſto verſi. vbi omnia iſta tranſcripſit hoc idem tenent Bar.Bal.Pau.τ Alexan.in.l. j.de leg.ij.licet glo.ibi dixerit non meminiſſe legiſſe glo.tamen in.l. fi.gloſ. fi.C.de contrahen.emp.reqrebat duo

UVA. BHSC. IyR_228_4

ad hec vt poſſet cogi arbitrator videlicet quod recepiſſet compromiſſum ⁊ quod partes promiſiſſent eius laudo ſtare ſub pena. Sed communiter reprobatur ſecundum Alexan,in.d.l. prima. in.iij. colū. tex.enim in quo ſe fundat illa glo.vi= a delz.l. non diſtinguemus .§.j. ff. de arbi.loquitur i arbitro non in arbitratore ⁊ differentie rationem vide b per eundē Alexā. vbi.s. ¶ Et qd eo ſolo qd acceptauit etiam ſi pena adiecta non ſit arbitrator poſſit cogi tenet etiā Anto. de but. in.c. quintauallis. de iureiu. Are.⁊ Jaſ.in.l.ſi quis arbitratu.ff.de verb.ob.Cy.⁊ Bart.in.d.l. fi.¶Sz in arbitro bene eſt diſtinguēdum vtrum acceptauerit vel non. Et ſi acceptauit tunc demum cogatur ſi fuit appoſita pena in cōpromiſſo.d.l. nō diſtinguemus.§.j.Si non acceptauit vel acceptauit ⁊ non fuit adiecta pena tūc sec⁹.Et hec vera iure ciuili. ¶Sed de iure canonico quo ex pacto nudo agi poteſt.cap̄.j.de pactis. poſſet cogi etiam pena non appoſita cuz non ſit futura eluſoria ipſius arbitri ſententia.¶Et idem de iure ciuili in caſibus vbi ex ſententia ipſius arbitri oriretur actio iuxta legem cuz antea.C.de arbi.ſm Alex.in.d.l.j.col.iiij. quē vide poſt Jmo.in.d.c.q̄ntauallis. vbi ēt pa.in.xvij. differē.aliter cōcludens.¶Sed vtile ⁊ a paucis tactum dubiū inſurgit qñ dicat̃ recepiſſe arbitriū ſiue compromiſſum ſpe.in.d.§.fi. ver.ſuſcepiſſe aūt. ꝯcludit qd eoipſo. qd eſt p̄ſens vel ſi ſit abſens qñ poſtea peruenit ad ei⁹ notitiā. ¶Sz Jo.an. ibi in additiōe vtrūq̧ reprobat qꝛ ſola p̄ſentia vel ſcia nō hz p̄iudicare niſi ꝓmiſerit cognoſcere.l.ſi de meis.§. recepiſſe.ff.de arbi.l.filiuſfamil.§. inuitus.ff.de ꝓcu.vbi inuitus dꝛ q̄ cōſenſiſſe nō probat.⁊ rñdet iurib⁹ per ſpe.

quā electus ex compromiſſo.eſſet enim magna abſurditas[a] que ſe quereretur:ſcripſi codicē:foſſatum fodi:nundū eſt mihi ſatiſfactum ſed debet ſatiſfieri arbitrio ciceronis qui non vult arbitrari quomodo mihi mercenario ſuccurretur contra dominum.[b] Conſtanter ergo eſt compellendus.

allegatis.Et iſtud idē vult Jo.an.quē ibi ſequit̃ pa.in.c.Joānes.col.ij. de teſta.dicētes nō ſufficere p̄ſentiā cū taciturnitate tempore;quo dabat̃ executor p.d.iura. ¶Attñ bene ſufficit incohare cognoſcer̃ de cā vel ſciēter recipere inſtrumentū ſiue ſcripturā aliquā qua ꝯtinebatur cōpromiſſuz in eum factū vel ſi arbiter ſcripſiſſet qd litigatores eū elegerunt.arg.l. vxori .§.j. ff. ad legem cornelia d falſis.ex mēte Panoꝛ.i.d.c. Johānes.Et ꝓ p̄miſſis facit doctrina gl.⁊ Bar.i.l.gaius.de pig.act.cū ſimilib⁹ ꝙ p̄ſentia ⁊ patiētia nō opant̃ conſenſuz i actu quē nō poſſuz impedire. Sed ꝙ ego eligar arbit̃ vel arbitrator nō poſſum impedire.igitur ⁊c.de tre.

a ¶Magna abſurditas. Argumentum enim ab abſurdo militat in iure ⁊ ab omni diſpoſitione debemus excludere abſurdū.l.nam abſurdū.ff.de bo.liber.bonus tex.in.l.ſi ſic ſtipulatus:in vltima.quem ibi notant imo. are.⁊ Jaſ.in.ij.colū.ff.de verbo.obli.⁊ tex.in.l.exiſtimo.e.ti.per quē dicit ibi Jaſ.ꝙ ad probandū aliquid verū bona eſt ꝓbatio per deductionē ad abſurdū ⁊ inconueniēs ad qd tex.cū gl. in verſi.abſurdū.in.c.dudū. de p̄ben. in.vj.⁊ tex.in.c.iniuſtū.de re.ꝑmu.per quē pan.ibi dicit ꝙ vz argumentū ab abſurdo lz autoritas nō alleget̃.et de hoc articulo vide ēt Bar.in.l.furti.§. pact⁹.ff.de his qui no.infa.⁊ Fran.de cur.cōſi.xliij.inci.ſtatuto ſeu cōſuetudine col.ij.v̄ſi.tertio facit.Ant.de tre.

b ¶Cōtra dñm. Tu dic qd hoc caſu qñ res non eſt integra qd pōt recedi a perſona electi ⁊ recurri ad arbitrium boni viri prout voluit Bal.in.l.fi. ad finem.C.de ſen.q̄ ſine cer.quā. profe.⁊ in proprijs terminis in eo.qui fecit iſā opus idem tenet Pau.de ca.in.l.ſi in lege,in prin.ff.loca.⁊ idez Pau.in.l.ſi

UVA. BHSC. IyR_228_4

merces. in prin-
cipio eodem. titu-
lo. Et eſt ratio ne
locator locuplete-
tur cum aliena ia-
ctura et mercena-
rius remaneat in
damno quod iure
nature eſt iniquū
lege. iure nature.
de reg. iuris. ff. et
capitulo. locuple-
tari. eodem titulo.
libro ſexto. ita eſt.
firmat domin⁹ Ja-
ſon in lege. ſi quis
arbitratu. colum-
na tertia in fine.
verſiculo ſeptimo
limita. ff. de ver- a
borū obligatione.
Antonius de tre-
molis. 6

a ¶In eos factū
teneat compromiſ
ſum. Iſtam q̄d. ex
hoc loco tranſcri-
pſit pater practice
Guil. durā. in ſpe-
cu. titulo. de arbi.
§. finali. columna
ix. verſicu. ſꝫ que-
ro diligēter vt etiā b
ibi notat Jo. and.
Cōcludūt ergo do.
vber. hoc in fine. ꝛ
ſpe. vbi. S. q̄d mo- c
nachi adminiſtra-
tionē habētes poſ-
ſint eſſe arbitri. et
ita pleroſqꝫ tene-
re et bene teſtatur
ſpe. ibidem. Et ſi
poſſunt eſſe arbi-
tri quantofortius
arbitratores cum
ſit regula q̄d qui
poteſt eſſe arbiter
poſſit eſſe et arbi-
trator. Sed nō ecō

¶Nec obſtare vident̄ verba. d. l.
ſi. noluerit vel non potuerit q꞉ ita
ſunt prudēter intelligēda. nolue-
rit cū arbitriū in ſe nō recepit et
nō potuerit q꞉ i ſe iuſtiſſimā cām
allegat ꝓpter quā nō pōt ꝓnūtia-
re. Alioquin pronūtiare cogēdus
eſt ne litigātes vel ꝯtrahētes de-
cipi videant̄ q꞉ aliū arbitratorem
amicabilē inueniſſent ſi iſte in ſe
arbitriū nō recepiſſet ab amicis
eñ nō debemus decipi ſꝫ iuuari:
vt. ff. de neg. geſt. l. ſi pupilli. §. vi-
deam⁹ ꝛ. ff. cōmoda. l. in cōmoda-
to. §. ſicut. ¶Verū q꞉ ſepe de maxi-
mis diſcordijs cōpromittit̄ inter
abbates ꝛ priores ſeu ꝓpoſitos re-
gulares vt eorū arbitrijs obuiet̄.
videam⁹ an in eos factū teneat
cōpromiſſum.[a] Q̄d videt̄ nā cum
teneat in famoſuꝫ: vt. ff. de recep.
l. pedi⁹. multomagis in abbateꝫ
ꝓpoſitū ꝛ priorē. ¶†Preterea cū
certe pſone prohibeant̄ oēs q̄ nō
ſunt prohibite admittunt̄. vt ar.
ff. de indi. l. cū pretor. ſ. rñ. ſicut eñ
omnes ad procurationem ꝛ teſti-
moniū admittunt̄ qui lege nō re-
pellūtur: vt. ff. de ꝓcu. l. mutus. §.
cū querit̄. ꝛ. ff. de teſti. l. j. §. adhibe-
ri. ita ſunt ad arbitriū admitten-
di qui ſpeciali lege nō ſunt repul-
ſi. ¶Preterea [b] qualem qualē ha-
bēt ſaltim inter monachos iuriſ-
ditioneꝫ ꝛ cohertionē vt dicit ca-
non. xviij. q. ij. c. q̄ ſit. ꝛ. c. nullā. et
extra. de offi. dele.[c] ¶Itē poſſunt
in eum tanq̄ in iudicē conſentire
ꝛ ipſius iuriſditioneꝫ ꝓrogare. C.
de epiſcopali. aud. l. ſi qui ex con-
ſenſu. ff. de indi. l. j. multofortius
in eum tanq̄ in arbitrum cōſen-
tire: q꞉ quicunqꝫ repellit̄ ab arbi-
trando repellitur ꝛ a iudicādo ſꝫ
non ecōtra vt dictū eſt de famoſo
per. d. l. pedius. ¶Plus oēs fere
abbates habent caſtra ꝛ comita-
tus vt eſt trāſmontes ꝛ exercēt ea
q̄ ſunt meri imperij ꝑ caſtra et loca
ſua. Quis eñ i Germania abbate

tra vt ex multis. ll.
ꝛ maxime ex no. in
l. pe. ff. de arbi. col-
ligi poteſt. Et hoc
exp̄ſſe voluit bal.
in. l. pedius. §. j. ff.
de arbi. dicens q̄d
etiam ſine licentia
ſuperioris mona-
chus habens ad-
miniſtrationē ali-
quaꝫ puta prioriſ
poteſt eſſe arbitra-
tor ꝛ de monacho
effecto epiſcopo q̄
poſſit eſſe arbiter
tenent per illū tex.
Pet. de bel perti.
Guil. de cug. Cyn.
et Bald. in ſecūda
columna i fine. in
l. ſi qui ex conſen-
ſu. C. de epiſcopa-
li audientia.

b ¶Preterea. an-
te hunc verſicu-
lum erat alius ver-
ſiculus corruptus
cuius mens recta
perpendi non po-
terat. ideo exem-
plo ſpeculatoris il-
lum pretermiſſum
feci.

c ¶De officio de-
lega. Jmo eſt ſub
titulo de officio or-
dinis. capi. quan-
to. et ibi gloſſa no-
ta. que ſecundum
Panormitanū ibi
quotidie allega-
tur cum queritur
de poteſtate ab-
batis in mona-
chos.

¶Qualem qualeꝫ
autem. Ideo dixit
auctor iſte quantū
conijcio. quia ab-

t ij

UVA. BHSC. IyR_228_4

bas ſol⁹ habet fa-
cultatem puniẽdi
monachũ quando
agit ad correctio-
nem ſecundum re
gularia ſtatuta.
¶ Sed ſi accuſare
tur crimialiter de-
beret accuſatio in-
ſtitui coram epiſco
po: quia iferiores
de criminibus nõ
cognoſcunt ſm do
ctrinã Inno. in.d.
c.quãto. de quo tñ
articulo Pa. aliter
loquutus eſt in.c.
cum ab eccleſiarũ.
eo.titu.vbi conclu
dit monachos pri
mo loco eſſe cõue-
niendos corã eorũ
Abbatib⁹ etiã i cri
minalib⁹ niſi eſſet
tale crimen ꝓpter
qd eſſet imponen-
da pena depoſitio
nis. c. viſis. i fine.
xvj.q.ij.⁊.c.mona-
ſteria.xviij.q.ij.vel
niſi Abbas eſſet
negligẽs . vt in.d.
c.quãto. Anto. de
tremolis.

ſcti galli maior reperit princeps.
7 ¶ † Ecõtra videtur qd in tales nõ
queat cõpromitti q: monachi ⁊ re
a gulares oẽs pro mortuis[a] haben
tur.vt.C.de epiſc.⁊ cleri.l.deo no-
bis.in fi.j.reſpon.et morte extin-
guitur cõpromiſſuz.vt.ff. de arbi.
l.arbiter calendis. Et nihil in ter-
ra habere debent . vt in aut.quo.
b mo.opor.[b] mona.viuere.§.nõ egre
diuntur. Et oia per ingreſſum mo
naſterio dederunt:vt aut.hec ꝯſti.
Inno.primo circa prin.coll.v.⁊ in
aut.de mona.§.illud.coll.j. ¶ Cũ
ergo animam corpus ⁊ res in mo
naſterio transtulerunt: ergo facti
videntur ſerui: igitur non poteſt
in eos de cetero cõpromitti quẽ-
admodum nec in ſeruos. vt.ff. de
recep.l.pedius.§.primo.
¶ Preterea opprobrioſum eſt et
turpe ſi velint ſe peritos oſtẽdere
forẽſiũ cauſaruz diſceptatores. vt
C.de epiſco.⁊ clericis.l.repetita.
¶ Plus ſacerdotio aduenięte ſol-
uitur cõpromiſſuz.vt.ff. de recep.
l.nõ diſtinguemus.§.cõpromiſſo.
ergo nõ põt ſacerdotiũ inchoari.
Sed allegatio non eſt bona:q: in
fine.§. ſacerdotio. dicitur qd poſt
ſacerdotiũ põt recipere cõpromiſ-
ſum.⁊ eſt.§.faciẽdus.in verſi.Sa-
cerdotio lz quidã ibi nõ faciãt ſed
legãt in vim caſus ablatiui abſo-
luti faciẽtes.§.in verſi. ꝑceden.cõ
promiſſo. ¶ Preterea nõ ſunt effi-
caces ille allegationes qd pro ſer
uo et ꝓ mortuo reputent:q: illud
eſt quo ad nuptias ꝯtrahẽdas nõ
c quo ad alia[c] . Nã cõtra teſtamẽtũ
patris querelam hñt ⁊ patri ſucce
dunt ab inteſtato ⁊ bona que hñt
diuidunt inter filios in ingreſſu.
vt.C.de epiſcopis ⁊ cleri.l.deo no-
bis.⁊.C.de ſacro ſanc. eccle.aut. ſi
qua mulier . ¶ Pronuncio qd te-
nuerit cõpromiſſum primis alle-
gationib⁹ inherẽdo. Sz in mona-
chis ſimplicib⁹ ⁊ fratrib⁹ minori-
bus ⁊ predicatoribus ⁊ conuerſis

a ¶ Pro mortuis
de hoc.⁊ an ſeruis
in filiſſa. veniant
equiparandi.vide
ſupra quibus mo.
ſuo no. ciui. agen.
et cri.accu. a in.re
pel. verſi. item mo
nachi.

b ¶ Quomo.opor.
quam quidam li-
bri habent . coll.
viij. Ita Specu.in
d.§.fina.verſic.ſed
quero.

c ¶ Non quo ad
alia. Adde hic que
dixi ſupra.tit. qui.
mo . ſuo no. agen.
verſicu. Item mo-
nachi.

UVA. BHSC. IyR_228_4

poſſet ꝓbabilius dubitari[a]. Aſſidue enim recipiunt arbitramenta et compromiſſa.

¶Hec autem fauent gratia Jeſu chriſti[b] notanda duxi ad honorē ⁊ vtilitatem ſociorum et omnium aduocatorum deſiderans ipſos in cauſarum ſtrepitu laureari. Nec mireꝛ ꝗs ſuperius denotādo preludia ⁊ dilatorias ⁊ perēptorias ⁊ impedimēta legitima ⁊ beneficia noiaui: qꝛ vt facilius ⁊ meli⁹ predicta intelligantꝛ varijs ⁊ diuerſis vocabulis appellaui ad hoc alludit. ff. de acqui. re. do. l. iſula. i fi. C.

a ¶Probabilius dubitari. Spe. in ti. de arbi. §. fina. verſ. Sed quid de ſimplici monacho ꝯcludit ꝙ poſſunt eſſe arbitri duobus cōcurrentibus vcꝫ ꝙ interueniat licentia ſuperioris: et ꝗd hoc ſuadeat vtilitas monaſterij per a tex. in. c. monachi. xvj. q. j. Et ideꝫ voluit Hoſti. in ſumma ti. de arbi. §. ij. b in fine. ¶Sed arbitratores bn̄ poſſunt eſſe de licētia ſuperioris: qꝛ arbitrator non eſt niſi quidam declinatorius executor ⁊ declarator ⁊ officium executorum bn̄ eſt permiſſum religioſis etiam mēdicātibus cū licētia ſuperioris per tex. i. c. fi. de teſta. in. vj. vt hanc ſentētiam ſequutus videꝛ Bar. in. l. pedi⁹. §. j. vbi glo. aliter dicit. ff. de arbi. Et Bal. ibidem aperte hoc ſentit ꝙ cū ſuperioris autoritate poteſt eſſe arbitrator: et in vtroqꝫ membro huius diſtinctionis cum Specu. tenet Panoꝛ. in. c. quinta uallis. col. v. verſi. vj. differentia. de iureiur. Antonius de tremolis.

b ¶Jeſu chriſti. Et recte quidē iuxta catholicā fidē fateꝛ autor ſine ſaluatoris gr̄a nil humanā ībecillitatē efficere poſſe iuxta illd̄ Jo. xv. ſine me nihil poteſtis facere. Et pie ieſu nomē expreſſit quo noie non eſt aliud in quo oporteat nos ſaluos fieri. Actuū. iiij. c. Eſt ſi quidē Jeſu nomē remediū penitentiū verillum preliantium remedium infirmantium ſolatium patientium honor credentium ſplendor predicantium meritū operantium adiutorium deficientiū ſuſpirium meditātium et memorantiū: ſuffragiū orantium et poſtulantium guſtus contemplantium: gloria triumphantiū quos duodeciꝫ radios dulciſſimi nominis Jeſu. Uide mire et deuote declaratos per ſanctum Bernardinum de ſenis: in ſermonibus de euangelio eterno ſermone. xlix. incip. In noie Jeſu omne genu ⁊c. Et de eodem nomine Jeſu vide mellifluū docto. ſanctū Bernardū abbatē Ciſtercieñ. in ſermonibus ſuper cātica cāticorū ſermone. xv. incip. benignus eſt ſpirit⁹ ſapiētie. Cui ſaluatori noſtro Jeſu chriſto ⁊ nos cū autore gratias agamus ꝙ ad optatā harū noſtrarū additionū ex vtriuſqꝫ iuris interpretib⁹ excerptarū cōſummationē pertingere nos cōceſſit. Ei itaqꝫ ſit laus honor virtus gloria imperiū maieſtas triūphus victoria ⁊ iubilatio in ſecula ſeculorum Amen. Anto. de tremolis. J. U. doctor.

¶Expliciunt preludia ⁊ exceptiones do. Uberti de Bonacurſo: nunqꝫ antea impreſſioni commendata. cum copioſiſſimis ac vtiliſſimis additionibus ad praxim anhelantibus conuenientiſſimis dn̄i Antonij de tremolis. J. U. Doctoris clariſſimi impreſſa Lugduni per Joan. Creſpinum. Anno a virginali partu. 1533.

¶Benedictus deus.
Cum virgine matre.

¶Regeſtum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t. Omnes ſunt quaterniones.

UVA. BHSC. IyR_228_4

UVA. BHSC. IyR_228_4

¶Repertoriũ elegans ⁊ copioſum alphabetico ordine contextum cõplectẽs ſingulares materias in Practica Uberti de Bonacurſo contentas.

¶De litera A.

Abbates priores ſcenodochi et hoſpitalium rectores poſſunt proprio nomine litigare. quib⁹ modis ſuo nomine ⁊c. nu. 19. fo. vij.

Actio procuratoria dicitur duob⁹ modis. de excep. que procura. ⁊c. nume. 4. fo. 49.

Actio quelibet dicitur quedam exceptio. de peremipto. excep. ⁊c. numero. 5. fo. lxxvij.

Actio procuratori ceſſa ſi ſit dubitata ⁊ in iudicium per dominum deducta non tenet ceſſio. de except. que procura. ⁊c. nu. 2. fo. xlix.

Actio aut exceptio an poſſit oriri ex cõpromiſſo ſine pena facto. de impedi. que impediunt compromiſſarium arbi. iudicare. nu. 3. fo. cxl.

Actionem minus generalem ſeu ambiguam ⁊ confuſam vel incompetentem propoponentes veniũt ab actionum exordio repellendi. qui. mo. ſuo nomine ⁊c. nu. 31. fo. vij.

Actione furti vel iniuriarum agere volens poſt remiſſam actionem pacto vel tranſactione venit repellẽdus. quib⁹ modis ſuo nomine ⁊c. nu. 26. fo. vij.

Actiones an ⁊ quib⁹ caſibus ſint diebus feriatis audiende. quibus modis ſuo nomine ⁊c. nu. 29. fo. vij.

Actor a tutore vel curatore conſtitut⁹ quibus de cauſis ſit ab actione repellendus. de excep. contra actorem ⁊c. nu. 1. fo. lj.

Actor vniuerſitatis de cuius decreto dubitatur vel qui de rato cauere non vult debet ab actione repelli. de except. opponendis ſyndi. ⁊c. numero. 2. fo. l.

Accuſantes clericos coram iudicibus ſecularibus an ſint audiendi. quibus modis ſuo nomine ⁊c. numero. 39. fo. vij.

Accuſatio non poteſt nomine alieno fieri. quib⁹ modis ſuo nomine ⁊c. numero. 37. fo. vij.

Accuſatori ⁊ diffamatori certa tempora per iudicẽ cauſe ſtatui poſſunt ad probandũ: quibus elapſis ſilẽtio eis impoſito amplius audiẽdi nõ ſunt. de impe. que contra reſcrip. ⁊c. nu. 13. fo. lviij.

Adminiſtrator ſuſpectus non poteſt pendente cauſa ſuſpecti adminiſtrare. de exceptio. opponendis tuto. ⁊c. nu. 2. fo. l.

Appellare an liceat a beneficijs per iniuriam iudicis denegatis. de impedi. que contra reſcrip. ⁊c. numero. 11. fo. lviij.

Appellatio a ſentẽtia legitime facta impedit ſententie executionez. de impedi. execu. ⁊ cau. nullita. numero. 1. fo. cxij.

Arbiter multiplici ratione impeditur pronuntiare. de impedi. que impedint compromiſſarium arbitrum iudicare. nu. 1. fo. cxxxvj.

Arbitri quare aſſumantur: et an poſſint cogi ad arbitrãdũ. de impedi. que impediũt compromiſſarium arbitrum iudica. nu. 5. fo. cxliij.

¶De litera B.

Bãnitus non eſt in iudicium admittendus. quibus modis ſuo no. ⁊c. nu. 16. fo. vij.

Bulla quibus caſibus poſſit dici nulla. de impedi. que cõtra. reſcrip. ⁊c. nume. 2. fo. lviij.

¶De litera C.

UVA. BHSC. IyR_228_4

Certe perſone pꝛohibentur arbitrari:que non ſunt pꝛohibite poſſunt admitti.de impedi.que impediũt compꝛo.arbi.iudi.nu.6.fo.cxliij.

Citatus pꝛobabiliter errãt in nomimine iudicis qui eũ vocauit et ad alium eiuſdem nominis iuit an ſit culpãdus.quib.mo.cita. impu.cõten.poſ.nu.3.fo.lxxij.

Citatio quare ratione loci ad quem citatur contẽni poſſit quib.mo.cita.impu.contẽ.poſ. nu.1. fo.lxxij.

Citatio debet continere nomẽ ⁊ agnomen iudicis citãtis ⁊ locũ idoneũ ad quem ſecure citati venire poſſint.quib.mo.cita.impu.cõtẽ. poſ. nu.5.fo.eo.

Citatione facta ad vnum locum ſi iudex aliuꝫ mutauerit an poterit iudex pꝛocedere contra citatum.qb. mo.cita.impu.contẽ.poſ.nume.2. folio.lxxij.

Clericus:femina:curialiſta: medicus redemptoꝛ litis:dicunt in actu pꝛo curatoꝛio nõ admittendi.de excep. ꝓcu.nu.3.fo.xlviij.

Compꝛomiſſio in arbitros appellatione pendente facta impedire poteſt ſententie executionem.de impe.execu.⁊ cauſa nul . numero.3. folio.cxiiij.

In conſtructiõe et declinatione iudicij pꝛimum eſt de perſona iudicis inquirendum.de recuſa.nu.1.fo.ij.

Contraria ponentes in iudicio non ſunt audiẽdi.quib.mo.ſuo nomi. ⁊c.nu.32.fo.vij.

Controuerſia ſuper rebus ab executoꝛe ſententie captis oꝛta non poteſt dici ſententia executa ſed ſuſpenſa.de impe.execu.⁊ cau.nullita.nume.9.fo.xxvij.

Crimen leſe maieſtatis contrahẽs repellendus venit ab agendo.quib. mo.ſuo no.⁊c.nu.8.fo.vij.

Creditoꝛ non eſt contra debitoꝛẽ ante diem vel exiſtentem conditionẽ iudicialiter audiendus.quib.mo. ſuo.nume.25.fo.vij.

Crimina non poſſunt poſt viceſimuꝫ annum intẽtari.quib.mo.ſuo.no. ⁊c.nu.41.fo.vij.

Curatoꝛ ventris aliter conſiderandus eſt ꝙ curatoꝛ furioſi aut pꝛodigi. quib.mod.cura.furio.⁊c.nume.3.fo.lj.

Curatoꝛ non debet inuitus cõſtitui: nec abſqꝫ neceſſitate manifeſta. quibu. mod.cura.furio.⁊c. numero.4.fo.lj.

Curatoꝛ ad lites aſſumptus an habeat officium adminiſtrationis: aut ſi debeat inuentarium facere. de excep.contra acto.a tuto.⁊c.numero.2.fo.lj.

Contra curatoꝛem ventris que poſſint exceptiões opponi. quib.mo. cura.furio.⁊c.nu.5.fo.lj.

¶De litera D.

¶Debitoꝛ debitum confitens . et ſe paratum ſoluere dicens an poſſit compelli iudicium ſuſcipere.quibus mod.ſuo.nomi.nu.28.fol.vij.

Decreta iudicantiũ non debent eſſe eluſoꝛia de impedi.que impediũt compꝛomiſſa.arbit.iudi.nume.4. fol.cxlj.

Delegatus a pꝛincipe vel a papa an poſſit impediri ſententiã a ſe latã exequi. de impe.execu.et cau.nullita.nume.8.fo.cxvj.

Delegatus a papa poteſt iure canonum ſuam ſententiam.exequi.ſecus de delegato pꝛincipis. de recuſa.nume.4.fo.ij.

Delegationes communiter per reſcripta committũtur:reſcripta autem diuerſimode dici poſſunt vitioſa de impedi.que contra reſcripta ⁊c.numero.1.fo.lviij.

Diuerſas in eodem libello actiones ꝓponentes compelli debent vnã eligere alias veniunt omnino repellendi. quibus mod.ſuo. nomi. ⁊c.nume.33.fo.vij.

Duobus iudicibꝰ delegatis an poſſit vnus ſine alio citare.quib.mod. cita.impu.contẽ.poſ.nu.4.fo.lxxj.

¶De litera E.

¶Excipi an poſſit et qualiter a ſnia

UVA. BHSC. IyR_228_4

que perpetuo tpe dz nulla de impe.executiōis ⁊ cau.nullitatis numero.18.fo.cxxxiiij.

Exceptio pacti de non petendo quibus prodeſſe poſſit ⁊ quibus non et cōtra quos poſſit opponi de excep.que poſt diffi.ſentē.oppo.nume.5.fo.xcv.

Exceptio quelibet eſt perpetua preter non nu.pecu.ibidem.

Exceptio mixta que ſit ⁊ quare mixta dicatur.de perempto.excep.⁊c.nume.10.fo.lxxvij.

Exceptio eſt actionis excluſio:et vbi nulla eſt actio nulla poteſt eſſe exceptio.de perempto.excep.⁊c.nume.7.fo.lxxvij.

Exceptionem infamie obijciens in iudicio an non probās poterit iniuriarum conueniri.quib.mod.ſuo.nomi.⁊c.nume.34.fo.vij.

Exceptionem doli obijciens fundare dicitur actoris intētionē niſi probet dolum.de peremptorijs exceptio.⁊c.nume.8.fo.lxxvij.

Exceptionez vſucapionis vel preſcriptionis opponens an videatur intentionem actoris confiteri.ibidem. nume.9.

Exceptiones peremptorie que ſint. de perempto.excep.⁊c.numero.3. fo.lxxvij.

Exceptiones plures ſunt ꝙ actiones de perempto.excep.⁊c.numero.4. folio.lxxvij.

Exceptiōes dilatorie iudicij ſeu quelibet impedimenta cuiuſlibet proceſſus debent ante lit.conteſta. proponi ⁊ terminari.de impe.que contra reſcript.⁊c.numero. 9.folio.lviij.

Exceptiōes peremptorie opponi poſſunt ante lit.conteſta.⁊ ſi omittantur poſſunt obijci poſt ante ſententiam tamen.de peremptorijs exceptioni.⁊c.numero.6.fo.lxxvij.

Exceptiones poſt ſententiam opponende que ſint.de exceptionibus que poſt diffi,ſen.oppo.nume.1. folio.xciiij.

Executio ſententie non cadit in rem conductā vel locatam.de impedi.pecu.⁊ cau.nullitatis.num.12. folio.cxix.

Executio ſentētie ſuſpēditur vbi executor modū vult excedere vel ipaz ſententiam male interpretari.de impedi.executio.⁊ cauſis nullita. nume.6.fo.cxv.

Executio ſententie ſuſpenditur vbi a ſententia eſt ſupplicatum ⁊ victrix pars non prebeat dignam fideiuſſionem.de reſtituendis.de impedi.executionis ⁊ cauſis nullita.numero.7.fo.cxv.

¶De litera F.

Facto proprio contrauenientes veniunt ab actionib⁹ iudicialib⁹ repellendi.quibus mod. ſuo no.⁊c. folio.vij.

Falſi exceptio pōt etiam poſt ſniam opponi. de exceptio. q̄ poſt.diffi. ſenten.oppo. nume.3.fo. xciiij.

Fideiuſſor non debet agere contra eum pro quo fideiuſſit anteꝙ ſoluat niſi certis caſibus.quibus modis ſuo nomine ciuiliter agen.nume.20.folio.vij.

Filius heretici ab heretico inſtitutus non admittitur ad agendum pro hereditate patris intētanda. quibus modis ſua nomine ciuiliter agen.nu.9.fo.vij.

Filius petens vltra quartam hereditatis pregnāte patris vxore non eſt audiendus in iudicio.quibus modis ſuo nomine. numero.21.folio.vij.

Filiuſfamilias quibus caſibus agere poſſit ſine patris conſenſu.quibus modis ſuo nomine.⁊c.nu.14. folio.vij.

Filiuſfamilias an et quo caſu ſit contra patrem in iudicio audiendus. quibus modis ſuo nomine.⁊c.numero.12.fo.vij.

Frater contra fratrem crimen magnū inſtituens an ſit audiēdus, quib. mo.ſuo nomine ⁊c.nu.35.fo.vij.

Furioſis et prodigis dantur commu=

UVA. BHSC. IyR_228_4

niter a preſidib⁹ curatores ⁊ tutores: quia neq; tempus neq; finem habent expenſarum. quib. mo. cura. furioſo. ⁊c. nu. 1. fo. lj.
Furioſis ad ſanitatem et pdigis ad ſanos mores deuenientis an ceſſet illorum curatoris officium. quibus modis cura. furioſi ⁊c. numero. 2. folio. lj.

¶De litera I.

¶Iudex infamis minor. xxv. an. ſeruus: excommunicatus: ſurdus vel mutus: furioſus: iudeus: non eſt audiendus. quibus modis examen ordinarij iudi. decli. nume. 2. folio. lj.
Iudex quibus in cauſis iudicare nō poſſit. quib. mo. exa. ordi. decli. numero. 3. fo. lj.
Iudex pro vel coram iudice actorib⁹ procedere nō debeat. quibus mo. examen ordina. decli. numero. 4. folio. lj.
Iudex an in vno termino poſſit litigatorem coartare ad omnes exceptiones opponendum. de impe. que contra reſcrip. ⁊c. numero. 12. folio. lviij.
Iudex ordinarius regulariter non recuſatur. delegatus autē ſepe remouetur. de recuſatio. numero. 2. folio. ij.
Iudice interlocutorie pronuntiante exceptiōes ſibi oppoſitas eſſe nullas nec admittendas an poſſit ab illa interlocutoria appellari. de impe. que contra reſcrip. numero. 10. folio. lviij.
Iudici delegato que poſſint opponi. de impe. que contra reſcrip. ⁊c. numero. 7. fo. lvij.
Iudicati actio per nouationē in nouam petitionem tranſducta impedit ſententie executionem. de impe. execu. ⁊ cau. nullita. numero. 5. folio. cxv.
Iudicium momentanee poſſeſſionis poteſt indifferenter et a quacunq; perſona exerceri. quib. mo. ſuo no. ⁊c. nu. 4. fo. vij.
Iuris executio non habet iniuriam. quibus modis ſuo nomine. ⁊c. nume. 34. fo. vij.

¶De litera L.

¶Libelli inepta cōceptio aut ſcripture omiſſio reddit quem ad accuſationem ineptum. quibus modis ſuo nomi. ⁊c. nu. 43. fo. vij.
Liberi parentes: liberti patronos: domeſtici hos apud quos viuunt accuſare non permittuntur. quibus modis ſuo nomi. ⁊c. num̄. 36. folio. vij.
Liberti famoſas contra patronos actiones inſtituentes an ſint audiendi. quibus modis ſuo nomi. ⁊c. nume. 27. fo. vij.

¶De litera M.

¶Malicia alteri impoſita quando et qualiter veniat ſuperanda. de impedi. que contra reſcript. ⁊c. numero. 14. folio. lxx.
Maritus an ⁊ quando poſſit nuptā de diuortio accuſare. quibus modis ſuo nomine. ⁊c. nume. 40. folio. vij.
Miles condemnatus non poteſt ſuis defenſionibus etiam vti poſt ſententiam impediri. de excep. q̄ poſt diffi. ſen. oppo. nume. 2. fo. xciiij.
Minor. xxv. an. non poteſt eſſe procurator. de excep. procura. numero. 1. fo. xlviij.
Minor an poſſit procuratorem conſtituere. de excep. procura. numero. 5. fo. xlviij.
Monachi ⁊ regulares an poſſint cōpromitti. de impedimē. que impe. compromiſſa arbi. iudi. nume. 7. fo. cxliij.
Monachi et regulares pro mortuis habentur. ibidem.
Monachi conuerſi canonici regulares non prelati non poſſunt ſuo noie litigare. quib. mo. ſuo no. ⁊c. nume. 18. fo. vij.
Mortuus quibus caſibus poſſit accuſari. quibus modis ſuo no. ⁊c. nume. 42. fo. vij.

¶De litera N.

UVA. BHSC. IyR_228_4

❡Nuda quaſi traditio actionis an tranſferat actionem directam aut vtilem. de excep. que procu. ꝛc. nume. 1. fo. xlix.

❡De litera O.

Ordinarij proceſſum impedientia a fortiori debent impedire delegati. de impe. que contra reſcrip. ꝛc. nume. 8. fo. lviij.

Ordo iuris non ſeruatur coram principe quia nõ poteſt coartari. de impe. execu. ꝛ cau. nullita. numero. 2. folio. cxiiij.

Orphanotrophis aut yconomis que ſint exceptiones in iudicio proponende. quibus modis cura. furio. ꝛc. nu. 6. fo. lj.

❡De litera P.

Pater non debet contra filium pro cõtrouerſia inter eos orta litigare: q̃ intra domum debet ortas inter ſe et filiũ diſcordias terminare. quibus mod. ſuo no. ꝛc. nu. 13. fol. vij.

Pater an poſſit agenti filio per ep̄las vel nuncium conſentire. quib⁹ modis ſuo nomine. ꝛc. nu. 15. fo. vij.

Peremptoria exceptio quid ſit et vnde dicatur. de perempto. excep. ꝛc. nu. 1. fo. lxxvij.

Perſone extra prouinciam ſuas in iudiciũ non trahẽde que ſint quib. mo. exa. or. decli. nu. 5. fo. lj.

Perſone illuſtres poſſunt procuratorem pro accuſatione iniuriarũ conſtituere. quib. mo. ſuo nomi. ꝛc. nume. 38. fo. vij.

Poſtulatio reſtitutionis in integrum habet ſnie executionem impedire de impe. execu. ꝛ cau. nullit. nu. 4. folio. cxiiij.

Proceſſus ordinarij iudicis multipliciter impeditur. quib. mo. exa. ordi. decli. nu. 1. fo. lj.

Procurator in rem ſuã terribilis ratione potentie vel dignitatis venit repellendus. de excep. que procura. ꝛc. nu. 3. fo. xlix.

Procurator conſtitutus a non domino cauſe non eſt audiendus. de exceptionibus procuratorum. numero. 7. fo. xlviij.

Procurator quibus de cauſis veniat reijciendus. de excep. pcu. nũ. 8. folio. xlviij.

Procurator cõſtitutus an poſſit alterum cõſtituere. de excep. procu. numero. 9. fo. xlviij.

Procurator a quibus pſonis cõſtitui nõ poſſit. de excep. pcura. num. 4. folio. xlviij.

Prodigus an poſſit agere ſine curatore: aut furioſus aut ſurdus aut mutus aut fatuus ſine mentecaptus. quibus modis ſuo. nomi. ꝛc. nume. 7. fo. vij.

Pronũtiata ab arbitris multipliciter deludi poſſunt. de impedimentis que impediunt compromiſſ. arbi. iudicare. nu. 2. fo. cxxxviij.

Pupillus non habens tutorem an poſſit ciuiliter agere aut criminaliter accuſare. quibus modis ſuo no. ꝛc. nu. 3. fo. vij.

Pupillus poteſt in cauſis ſpiritualibus agere et accuſare etiã ſine curatoris autoritate quib. mod. ſuo no. ꝛc. nume. 5. fo. vij.

Pupillus ſuam et ſuorum iniuriam proſequi poteſt in iudicio. quibus modis ſuo nomi. ꝛc. numero. 6. folio. vij.

Pupillo ad annum pubertatis veniente an poterit tutor nouam cauſam inchoare de exceptio. opponendis. tuto. ꝛc. numero. 3. folio. l.

❡De litera R.

❡Renuntians omnibus exceptionibus an cenſeatur renuntiare illis quas ignorat ſibi competere. de impe. que contra reſcrip. ꝛc. numero. 16. fo. lviij.

Reſcriptum quibus caſibus veniat caſſandum. de impe. que contra reſcrip. ꝛc. nume. 4. fo. lviij.

Reſcriptum non poteſt per hereticum vel excommunicatum aut ſeruum impetrari. de impedi. que contra reſcript. ꝛc. numero. 5. folio. lviij.

U.VA. BHSC. IyR_228_4

Reſcriptum an falſa latinitate aut ſil
labe omiſſione corrumpatur. de
impe. que contra reſcrip. ꝛc. nume
ro. 6. fo. lviij.

¶De litera S.

¶Sacramenti timore litigatorum ſe
pe calumnia refrenatur. de recuſa,
nu. 3. fo. ij.
Sentētia multis de cauſis venit an=
nullanda. de impedi. executionis
et cauſis nullitatis. numero. 13. fo=
lio. cxxj.
Snīa ratione pſone iudicantis ſeu li
tigātis ſepe redditur nulla. de im
pedi. executionis ꝛ cauſis nullita.
nu. 14. fo. cxxj.
Sententia ratione quantitatis vel tē
poris venit annullanda. de impe.
execu. ꝛ cauſis nullitatis, nu. 15. fo
lio. cxxiiij.
Sententia poteſt ratione modi ꝛ qua
litatis eſſe nulla. de impedi. execu.
et cauſis nullitatis, numero. 16. fo
lio. cxxvj.
Sententia ratione conditionis po=
teſt annullari. de impedi. execu. et
cau. nullita. nu. 17. fo. cxxviij.
Sententie executio ſuſpenditur per
ceſſionem bonorum. de impedi.
execu. ꝛ cau. nullita. numero. 10. fo
lio. cxvij.
Sententie executio ad tempus proro
gatur in cōditionali chirographo
interiecto. de impedi. executioni=
nis ꝛ cauſis nullitatis. numero. 11.
folio. cxix.
Sententiam pretextu falſorum teſtiū
vel inſtrumentorū annullari poſ=
ſe qualiter ſit intelligendū. de ex=
cep. que poſt ſenten. diffi. oppo. nu
mero. 4. fo. xcv.
Seruus an poſſit agere nomine alie=
no. de excep. procu. nu. 2. fo. xlviij.
Seruus an poſſit conſtituere procu
ratorem. de exce. procura. nume. 6.
folio. xlvij.
Serui quibus caſibus poſſint in iu=
dicio experiri. quibus modis ſuo.
nomine. ꝛc. nume. 1. fo. vij.
Serui q̄tum ad ius ciuile pro mor=
tuis habentur idem in ſtatulibe=
ris: cum ante conditionis euentū
pro ſeruis habeantur. quibus mo
dis. ſuo nomine. nume. 2. fo. vij.
Sindicus quo caſu veniat ab actio=
ne repellēdus. de excep. oppo. ſin
di. nume. 1. fo. l.
Spoliator et excommunicatus non
ſunt in iudicijs admittendi: qui=
bus modis ſuo nomine. numero,
17. fo. vij.

¶De litera T.

¶Tēporalia ad agendum perpetua
ſunt ad excipiendum. de perem=
ptorijs exceptionibus. ꝛc. nume=
ro. 2. fo. lxxvij.
In teſtibus producendis dabilis eſt
etiam quarta dilatio cum ſacra=
mento. de impe. que cōtra reſcrip.
ꝛc. nume. 15. fo. lviij.
Turpitudinem vel ignauiam pro=
priam allegantes an ſint audiē=
di in iudicio. quibus modis ſuo
nomine ciuili. ꝛc. numero. 23. fo=
lio. vij.
Tutori vel curatori pupilli vel adul=
ti nomine volentibꝰ experiri que
poſſint opponi. de exceptio. oppo=
nendi tutoribus. ꝛc. nu. 1. fo. l.

¶De litera V.

¶Venditor: mulier: debitor: agere
impediuntur. de proprietate rei
vendite: in dotem date: et pigno=
rate. quibus modis ſuo. nomine.
ꝛc. nume. 24. fo. vij.
Vir et vxor non admittuntur ad iu=
dicem famoſis actionibus conſtā
te matrimonio experiri, quibus
modis ſuo nomi. ꝛc. nu. 11. fo. vij.
Viſibilia aut inuiſibilia alicuiꝰ ſcri=
pture que ſint ꝛ qualiter ipſaȝ ſcri
pturā impediant. de impedi. que
contra reſcripta, nu. 3. fol. lviij.
Vocantes in ius hos qui nō poſſunt
de iure vocari non ſunt audiendi.
quib. mod. ſuo. no. ꝛc. nu. 30. fo. vij.
Vxor an poſſit ꝯtra maritū actione de
dote cōſtāte matrimonio intētare.
quib. mod. ſuo. no. ꝛc. nu. 10. fo. vij.

¶FINIS.

UVA. BHSC. IyR_228_4

UVA. BHSC. IyR_228_4

UVA. BHSC. IyR_228_4

UVA. BHSC. IyR_228_4

UVA. BHSC. IyR_228_4

UVA. BHSC. IyR_228_4

UVA. BHSC. IyR_228_4

663.

PRACTICA
Iuditiaria.
IACOBI DE
Bellouisu

Biblioteca de Santa Cruz
IyR 228

UVA. BHSC. IyR. 228

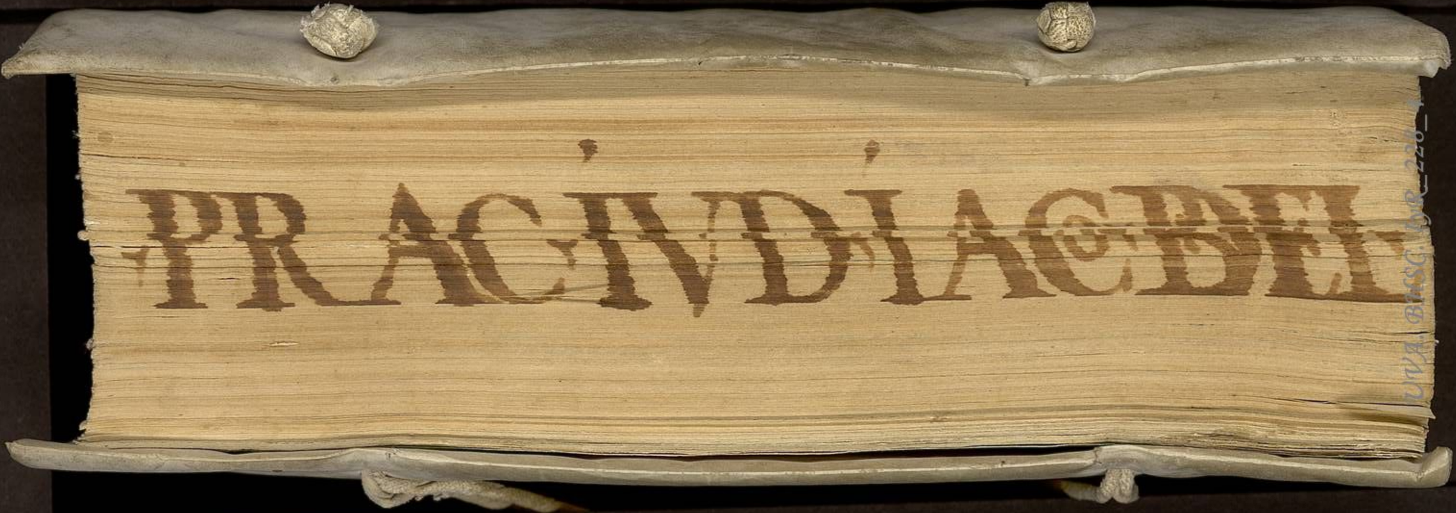

UVA. BHSC. LyR 228_4